

Cynnwys/Contents

Rhaglen 20140916 Programme	3
Cofnodion 20140715	5
20140715 Minutes	7
Eitem 6 Adroddiad - Strategaeth Ariannol 2014-15 - 2017-18	9
Eitem 7 Adroddiad - Perfformiad Cyngor Gwynedd 201314	12
Eitem 7 Atodiad - Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd 2013-14	15
Eitem 8 Adroddiad - Datblygiad Tai Gofal Ychwanegol Hafod y Gest	79
Eitem 9 Adroddiad - Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor	86
Eitem 9 Atodiad 1 Adroddiadau Cabinet 10 Mehefin 2014	100
Eitem 9 Atodiad 2 Taflen Benderfyniad Cabinet 10 Mehefin 2014	117
Eitem 9 Atodiad 3 Dogfen ymgynghori statudol	126
Eitem 9 Atodiad 4 Atodiad i'r dogfen ymgynghori statudol	148
Eitem 9 Atodiad 5 Pecyn Cefndirol Ymgynghoriad Statudol	150
Eitem 9 Atodiad 6.1 Cofnodion cyfarfodydd Ysgol Hafod Lon	286
Eitem 9 Atodiad 6.2 Cofnodion cyfarfod yn Uned Ty Aran, Dolgellau	287
Eitem 9 Atodiad 6.3 Cofnodion diwrnodau agored	288
Eitem 9 Atodiad 6.4 Cofnodion ymgynghoriad gyda plant a phobl ifanc	289
Eitem 9 Atodiad 7.1 Ymateb Estyn	290
Eitem 9 Atodiad 7.2 Ymateb i sylwadau Estyn	295
Eitem 9 Atodiad 8 Sylwadau Ysgrifenedig	299
Eitem 10 Adroddiad - Dyfodol Darpariaeth Addysg yn Nalgylch y Gader	305
Eitem 10 Atodiadau	329
Eitem 11 - Blaenraglen Waith Cabinet Cyngor Gwynedd Medi 2014	363
Item 6 Report - 2014-15 - 2017-18 Financial Strategy	366
Item 7 Report - The Performance of Gwynedd Council 201314	369
Item 7 Appendix - Gwynedd Council Performance Report 201314	372
Item 8 Report - Extra Care Housing Development at Hafod y Gest, Porthmadog	436
Item 9 Report - The future of special educational needs provision in Meirionnydd and Dwyfor	443
Item 9 Appendix 1	459
Item 9 Appendix 2 Cabinet decision notice, 10 June 2014	482
Item 9 Appendix 3 Statutory consultation document	490
Item 9 Appendix 4 Addition to the Statutory consultation document	512
Item 9 Appendix 5 Background Pack	514
Item 9 Appendix 6.1 notes from Ysgol Hafod Lon meetings	662
Item 9 Appendix 6.2 Notes of a meeting at Tŷ Aran Unit, Dolgellau	663
Item 9 Appendix 6.3 Notes from open days	664
Item 9 Appendix 6.4 Notes of consultation with children and young people	665
Item 9 Appendix 7.1 Estyn comments	666
Item 9 Appendix 7.2 Response to Estyn comments	671
Item 9 Appendix 8 Written correspondence	675

Item 10 Report - The future of education provision in Y Gader Catchment Area	681
Item 10 Appendices A	706
Item 11 - Cyngor Gwynedd Cabinet Forward Work Programme September 2014	741

CABINET

CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD/DATE	Dydd Mawrth, 16 Medi, 2014 <i>Tuesday, 16 September, 2014</i>
AMSER/TIME	1pm
LLEOLIAD/LOCATION	Siambr Hywel Dda Swyddfa'r Cyngor/ <i>Council Offices</i> Stryd y Jêl Gwynedd
PWYNT CYSWLLT/CONTACT POINT	Rhian Tomos 01286 679490 rhiantomos@gwynedd.gov.uk

AELODAU CABINET CYNGOR GWYNEDD *CABINET MEMBERS*

Aelodau/ <i>Members</i>
Y Cyng./ <i>Coun.</i> Dyfed Edwards (Arweinydd / <i>Leader</i>)
Y Cyng./ <i>Coun.</i> Dyfrig Siencyn (Dirprwy Arweinydd / <i>Deputy Leader</i>)
Y Cyng./ <i>Coun.</i> Gareth Thomas
Y Cyng./ <i>Coun.</i> Peredur Jenkins
Y Cyng./ <i>Coun.</i> John Wynn Jones
Y Cyng./ <i>Coun.</i> W Gareth Roberts
Y Cyng./ <i>Coun.</i> Ioan Thomas
Y Cyng./ <i>Coun.</i> Paul Thomas
Y Cyng./ <i>Coun.</i> John Wyn Williams
Y Cyng./ <i>Coun.</i> R H Wyn Williams

RHAGLEN/PROGRAMME

	Eitem Item	Cyflwynir gan Submitted by	Swyddog Officer
1	Ymddiheuriadau <i>Apologies</i>		
2	Datgan Buddiant Personol <i>Declaration of Personal Interest</i>		
3	Materion Brys <i>Urgent Items</i>		
4	Materion yn codi o Bwyllgorau Craffu <i>Matters arising from Scrutiny Committees</i>		
5	Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd Gorffennaf 15fed 2014 <i>Minutes of the meeting held July 15th 2014</i>		
6	Strategaeth Ariannol 2014/15 – 2017/8 <i>2014/15 – 2017/8 Financial Strategy</i>	Y Cyng./Coun. Peredur Jenkins	Dilwyn Williams
7	Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd 2013/14 <i>Gwynedd Council Performance Report 2013/14</i>	Y Cyng./Coun. Peredur Jenkins	Hawis Jones
8	Datblygiad Tai Gofal Ychwanegol Hafod y Gest Porthmadog <i>Extra care Housing Development at Hafod y Gest Porthmadog</i>	Y Cyng./Coun. Wyn Williams	Arwel Owen
9	Dyfodol Darpariaeth Addysg Anghenion Arbennig Meirionnydd a Dwyfor <i>The Future of Special Educational Needs provision in Meirionnydd and Dwyfor</i>	Y Cyng./Coun. Gareth Thomas	Gareth Jones/Garem Jackson
10	Dyfodol Darpariaeth Addysg yn Nalgylch y Gader <i>The future of education provision in Y Gader Catchment Area</i>	Y Cyng./Coun. Gareth Thomas	Guto Rhys Huws
11	Blaenraglen Cabinet Cyngor Gwynedd <i>Cyngor Gwynedd Cabinet Forward Work Programme</i>	Y Cyng./Coun. Dyfed Edwards	Rhian Tomos

Aelodau lleol a wahoddwyd/ Local members invited:

Y Cynghorwyr/Councillors:

Dyfrig Siencyn
Peredur Jenkins
Gethin Glyn Williams
Linda Morgan
Louise Hughes
John Pughe Roberts

**CABINET Y CYNGOR
COFNODION
Gorffennaf 15fed 2014**

Yn bresennol – Y Cyngorwyr : Gareth Thomas, Ioan Thomas, Paul Thomas, Peredur Jenkins, John Wynn Jones, R H Wyn Williams, W Gareth Roberts, John Wyn Williams.

Hefyd yn bresennol – Dilwyn Williams (Darpar Brif Weithredwr), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dilys Phillips (Pennaeth Democratiaeth a Chyfreithiol), Iwan G D Evans (Rheolwr Gwasanaeth Cyfreithiol), William Jones (Uwch Reolwr Cyllid), Marian Parry Hughes (Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd), Rhian Tomos (Arweinydd Tîm Cefnogi'r Cabinet).

1. CROESAWU/YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriad gan yr Arweinydd, y Cyng. Dyfed Edwards. Yn sgil ei absenoldeb, enwebwyd, eiliwyd a phenderfynwyd gofyn i'r Cyng. Gareth Roberts gadeirio'r cyfarfod.

Croesawyd aelodau Cabinet a swyddogion i'r cyfarfod.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Nid oedd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion brys.

4. MATERION YN CODI O BWYLLGORAU CRAFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o Bwyllgorau Craffu.

5. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar Orffennaf 1af 2014.

6. CYLLIDEB REFENIW 2014/15 – ADOLYGIAD CHWARTER 1AF

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Peredur Jenkins, Aelod Cabinet Adnoddau.

PENDERFYNIAD:

Nodi'r rhagolygon cynnar o sefyllfa cyllideb 2014/15 a chytuno y dylai'r Aelodau Cabinet a'r Penaethiaid Gwasanaeth gymryd camau priodol ynglŷn â materion o dan eu rheolaeth, yn arbennig ynglŷn â materion sydd wedi'u nodi yma ac sy'n effeithio cyllidebau'r adrannau Oedolion, Addysg, a Rheoleiddio.

7. RHAGLEN GYFALAF 2014/15 – ADOLYGIAD CHWARTER 1AF

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Peredur Jenkins, Aelod Cabinet Adnoddau.

PENDERFYNIAD:

Derbyn yr adroddiad ar adolygiad y chwarter gyntaf (sefyllfa 30 Mehefin 2014) o'r rhaglen gyfalaf, a chymeradwyo'r ariannu addasedig, sef:

- cynnydd £4,216,000 mewn defnydd o grantiau,
- cynnydd £345,643 mewn defnydd o gyfraniad refeniw, a
- cynnydd £223,912 mewn defnydd o gronfeydd.

8. TREFNIADAU RHANBARTHOL I DDIOGELU PLANT AC OEDOLION

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. R H Wyn Williams, Aelod Cabinet Gofal.

PENDERFYNIAD:

Cytuno ar y strwythur arfaethedig ar gyfer y Bwrdd Cymunedau Diogel sydd i'w alw'n Fwrdd Diogelu Plant Gogledd Cymru.

Dechreuodd y cyfarfod am 1 o'r gloch a daeth i ben am 1.40 o'r gloch.

CADEIRYDD

**COUNCIL CABINET
MINUTES
15 July 2014**

Present – Councillors: Gareth Thomas, Ioan Thomas, Paul Thomas, Peredur Jenkins, John Wynn Jones, R H Wyn Williams, W Gareth Roberts, John Wyn Williams.

Also present – Dilwyn Williams (Chief Executive Designate), Dafydd Edwards (Head of Finance Department), Morwena Edwards (Corporate Director), Dilys Phillips (Head of Democracy and Legal Department), Iwan G D Evans (Legal Service Manager), William Jones (Senior Finance Manager), Marian Parry Hughes (Head of Children and Supporting Families Department), Rhian Tomos (Cabinet Support Team Leader).

1. WELCOME/APOLOGIES

An apology was given by Councillor Dyfed Edwards, Council Leader. As a result of his absence, Cllr Gareth Roberts was nominated and seconded and it was decided to ask him to chair the meeting.

Cabinet members and officers were welcomed to the meeting.

2. DECLARATION OF PERSONAL INTEREST

There were no declarations of personal interest.

3. URGENT ITEMS

There were no urgent items.

4. MATTERS ARISING FROM SCRUTINY COMMITTEES

There were no matters arising from scrutiny committees.

5. MINUTES

The Chairman signed the minutes of the Cabinet meeting held on 1 July 2014.

6. REVENUE BUDGET 2014/15 – FIRST QUARTER REVIEW

The report was submitted by Cllr Peredur Jenkins, Cabinet Member for Resources.

DECISION:

To note the early forecasts of the 2014/15 budget's position and agree that the Cabinet Members and the Heads of Department should take appropriate steps regarding the matters under their management, especially regarding issues identified here affecting the budgets of the Adults, Education and Regulatory departments.

7. CAPITAL PROGRAMME 2014/15 – FIRST QUARTER REVIEW

The report was submitted by Cllr Peredur Jenkins, Cabinet Member for Resources.

DECISION:

To accept the report on the first quarter review (30 June 2014 position) of the capital programme, and approve the revised financing, that is:

- an increase of £4,216,000 in the use of grants,
- an increase of £345,643 in the use of revenue contributions, and
- an increase of £223,912 in the use of reserves.

8. REGIONAL ARRANGEMENT TO SAFEGUARD CHILDREN AND ADULTS

The report was submitted by Councillor R H Wyn Williams, Cabinet Member for Care.

DECISION:

Agree on the proposed structure for the Regional Safe Communities Board, to be known as the North Wales Safeguarding Children Board.

The meeting commenced at 1pm and concluded at 1.40pm.

CHAIRMAN

ADRODDIAD I'R CABINET
16 Medi 2014

Aelod Cabinet: Y Cynghorydd Peredur Jenkins

Pwnc: Strategaeth Ariannol 2014/15 – 2017/18

Swyddog cyswllt: Dilwyn Williams, Cyfarwyddwr Corfforaethol

Y penderfyniad a geisir

Penderfynu a oes angen cymryd unrhyw gamau pellach i ymateb i'r darlun diweddaraf sy'n amlygu ei hun.

Cyflwyniad

1. Mae'r Strategaeth Ariannol a fabwysiadwyd gan y Cabinet yn ôl ym mis Chwefror eleni yn seiliedig ar dafluniadau o wariant ac incwm a wnaed bryd hynny, fel a ganlyn -

£m	Eleni	15/16	16/17	17/18	Cyfanswm
Cynnydd gwariant	6.4	7.7	10.2	6.7	31.0
Colled Grant	6.7	4.4	3.5	6.1	20.7
Cynyddu Treth Cyngor 3.5%	(2.7)	(1.8)	(1.9)	(2.0)	(8.4)
Arbedion eisoes yn y gyfundrefn	(8.6)	(0.7)	(0.2)	-	(9.5)
Bwlch i'w ddarganfod	1.8	9.6	11.6	10.8	33.8

2. Yn gynharach yn yr haf, bu i Arweinydd y Cyngor fynychu cyfarfod o Is Grŵp Cyllid o Gyngor Partneriaeth Cymru lle cafwyd rhybudd gan y Gweinidog Llywodraeth Leol na fyddai Llywodraeth Cymru yn medru cadw at y ffigyrau mynegol a gyhoeddwyd ganddynt yn gynharach eleni ar gyfer 2015/16.
3. Yn ddiweddarach daeth llythyr i law gan y Gweinidog Llywodraeth Leol a Busnes y Llywodraeth yn nodi'r pwysau oedd yn disgyn ar Lywodraeth Cymru ac yn datgan ei bod yn bosibl y bydd yn rhaid newid y ffigwr mynegol o -1.5% a roddwyd i lywodraeth leol ar gyfer y Grant Llywodraeth Leol yn 2015/16 gan awgrymu y dylid ystyried sut y byddem yn ymateb i ostyngiad o hyd at -4.5%. Nodwyd hefyd y dylid cynllunio ar gyfer amrediad o setliadau heriol tu hwnt i 2015/16.
4. Pe byddai'r ffigwr o -4.5% yn gwireddu ei hun y flwyddyn nesaf, byddai hyn yn unig yn golygu y byddai'r bwlch ariannol ar gyfer 2015/16 yn cynyddu o'r £9.6m a nodir uchod i £13.1m.

5. Wrth gwrs, nid yw hynny yn ystyried unrhyw newidiadau posibl yn y tybiaethau gwariant lle gwyddom eisoes nad yw'r tybiaethau uchod yn ystyried y cynnydd sydd am fod yng nghostau pensiynau athrawon yn 2015/16 y cafwyd gwybod amdano erbyn hyn. Felly mae'n annhebygol y byddwn yn gweld achubiaeth yn y ffigyrau gwariant.
6. Gan gymryd ein bod am weld bwloch ehangach yn 2015/16 (a thrwy hynny fod y bwloch dros y 4 blynedd hefyd am fod yn fwy) mae yna gwestiwn yn codi a ddylem fel Cyngor fod yn symud oddi ar y trywydd presennol.
7. Bydd y Cabinet yn cofio mai'r bwriad cychwynnol o ran cynllunio i ddarganfod y bwloch o £34m oedd i weithredu yn ôl yr egwyddorion canlynol -
 - Uchafu'r arbedion effeithlonrwydd y gellir eu gwireddu yn gyntaf;
 - Ystyried rhoddi targed i'r gyllideb ysgolion yn seiliedig ar asesiad o beth sydd yn ymarferol bosibl;
 - Ystyried a fydd yna arbedion yn deillio o ad-drefnu y gellir dibynnu arnynt;
 - Ystyried cynnydd yn y Dreth gyngor o fewn amrediad 3.5% i 5%;
 - Toriadau gwasanaeth ar gyfer y ffigwr sydd ar ôl.
8. Tydi'r ffaith fod Llywodraeth Cymru yn bwriadu gwneud y bwloch yn fwy ddim am newid ein gallu i gael mwy o arbedion effeithlonrwydd ac yn y blaen a'r cyfan y bydd yn ei olygu yw y bydd maint y toriadau gwasanaeth y bydd yn rhaid i ni eu cyflawni yn cynyddu.
9. Gan fod arbedion effeithlonrwydd yn cymryd amser i hadu ac i'w cyflawni mae hyn hefyd wrth gwrs yn cynyddu'r siawns y byddwn angen gwireddu toriadau gwasanaeth yn 2015/16.
10. Mae o fodd bynnag yn tanlinellu'r angen i beidio â llaesu dwylo yn ein hymgais i ddarganfod arbedion effeithlonrwydd, ac mae'n galonogol nodi fod y tafluniad diweddaraf yn awgrymu y bydd gennym arbedion effeithlonrwydd gwerth dros £15m i'w hawgrymu i'r aelodau erbyn yr Hydref.
11. Fodd bynnag dim ond canran o'r swm yma y gellir ei gyflawni erbyn 2015/16 wrth gwrs, gan fod arbedion effeithlonrwydd yn cymryd amser i'w gwireddu.
12. 'Rwyf wedi cytuno'r drefn ar gyfer rhoddi ystyriaeth i'r meysydd hynny lle gellid torri, mewn ymgynghoriad gyda'r swyddogion perthnasol, ac fe fydd Penaethiaid Gwasanaeth yn adrodd ar y meysydd yma rhwng Hydref a Rhagfyr, gyda golwg ar gynnal ymgynghoriad eang gyda phobl Gwynedd ar ddechrau'r flwyddyn galendr, cyn gofyn i holl aelodau'r Cyngor roddi barn ar y blaenoriaethau y dylem fabwysiadu.
13. Yr hyn sy'n siomedig am ddatganiad y Gweinidog yw'r ffaith ei bod yn awgrymu y byddant yn newid ffigyrau Grant Llywodraeth Leol eto ar gyfer 2015/16, ar ôl gwneud hynny eleni o'r +0.9% a gafwyd yn wreiddiol i'r -3.8% a welwyd mewn gwirionedd. I ryw raddau 'roedd modd deall y gostyngiad a gafwyd ar gyfer eleni, oherwydd y problemau yr oeddent yn eu hwynebu yn iechyd, ond wrth gynllunio ymlaen a chyhoeddi setliad amodol ar gyfer

2015/16 byddwn wedi disgwyl i Lywodraeth Cymru fod wedi cymryd anghenion y gwasanaeth lechyd i ystyriaeth.

14. Mae newid eto eleni yn codi cwestiynau ynglŷn â faint o gynllunio ymlaen llaw gwirioneddol sy'n cael ei wneud gan y Llywodraeth, a rhaid gofyn y cwestiwn a ydynt mewn gwirionedd ddim ond yn edrych ar faterion cyllidebol o flwyddyn i flwyddyn?

Casgliad

15. Fel y nodir uchod, beth bynnag fydd y ffigur grant terfynol, nid yw hynny am newid ein gallu i ddarganfod mwy o arbedion effeithlonrwydd. Felly, gan fod ein strategaeth bresennol eisoes yn cynnwys ymgais i uchafu arbedion o'r fath, nid oes unrhyw beth gwahanol y gallwn ei wneud i ddygydd ag unrhyw gynnydd yn y bwloch ariannol heblaw gweithredu mwy o doriadau.

16. Yn sgil hynny, dylid nodi fod y tebygolrwydd o doriadau yn 2015/16 yn fwy tebygol nawr nag a fu.

Barn y swyddogion statudol

Prif Weithredwr:

Mae wynebu'r math o her ariannol yr ydym wedi bod yn ei ragweld yn eithriadol o anodd. Rwy'n gresynu felly bod newidiadau diweddar o du'r Llywodraeth yn newid y rhagolygon cyllidol mor sylweddol fel ein bod yn gorfod ystyried eto ein hymagwedd tuag at doriadau gwasanaeth a hefyd yr amserlen tebygol ar gyfer eu gweithredu.

Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.

Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi bod yn rhan o drafodaethau perthnasol cyn i'r Aelod Cabinet dros Adnoddau (Cynghorydd Peredur Jenkins) a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol (Dilwyn O Williams) lunio'r diweddariad yma i'r strategaeth ariannol. Gallaf gadarnhau cywirdeb y rhagdybiaeth ddiwygiedig sy'n rhan 4 o'r adroddiad, yn ogystal â rhesymoldeb y casgliadau sy'n paragraffau 15 a 16.

Gan ddisgwyl ail ostyngiad sylweddol yn ein grant (4.5% erbyn 2015/16 ar ôl 4% yn 2014/15), mae'n hanfodol fod Aelodau a swyddogion yn ymlynu at ein cynlluniau presennol i gyflawni arbedion effeithlonrwydd ac i adnabod / blaenoriaethu toriadau cyllideb posibl.

ADRODDIAD I'R CABINET

16 Medi 2014

Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Dyfed Edwards

Pwnc: Perfformiad Cyngor Gwynedd 2013/14

Swyddog cyswllt: Hawis Jones, Rheolwr Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd

Y penderfyniad a geisir

Argymhell i'r Cyngor Llawn eu bod yn mabwysiadu adroddiad perfformiad Cyngor Gwynedd 2013/14.

Barn yr aelod lleol

Nid yw'n fater lleol.

Cyflwyniad

Yn unol â fframwaith rheoli perfformiad y Cyngor, cyflwynir adroddiad perfformiad 2013/14 i'r Cabinet am gymeradwyaeth.

Rhesymau dros argymhell y penderfyniad

Mae angen i'r Cabinet gymeradwyo'r adroddiad cyn iddo gael ei fabwysiadu gan y Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2014. Cyflwynwyd yr adroddiad hefyd i sylw'r Fforwm Craffu er mwyn craffu cydbwysedd yr adroddiad.

Ystyriaethau perthnasol

Mae'r adroddiad yn seiliedig ar adroddiadau chwarterol ar berfformiad a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn ac yn rhoi sylw i gyrhaeddiad yn erbyn canlyniadau Cynllun Strategol y Cyngor 2013/14.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn ystyried yr adroddiad hwn wrth baratoi ei asesiad ar berfformiad y Cyngor. Yn ôl yr arfer, byddant yn chwilio am

adroddiad cytbwys, sydd yn rhoi sylw i'r agweddau na lwyddwyd i'w cyflawni, yn ogystal ag i'r agweddau llwyddiant.

Trefnir hysbysu'r cyhoedd o'r adroddiad drwy gyfryngau arferol y Cyngor, yn cynnwys cyfryngau cymdeithasol.

Bydd fersiwn 'gryno' ar gael a fydd yn rhoi sylw i'r prif faterion, ac wedi ei llunio er mwyn cael ei darllen yn rhwydd gan drigolion Gwynedd.

Camau nesaf ac amserlen

Ystyrir yr adroddiad ymhellach gan:

Y Cyngor – 9 Hydref 2014, i'w gymeradwyo'n derfynol.

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr:

Mae cyhoeddi'r adroddiad hwn yn cyfarfod a gofyn statudol, ond hefyd yn gyfle i'r Cyngor gyfeirio at ein perfformiad yn y flwyddyn ariannol ddiwethaf gan roi darlun teg a chytbwys o'r perfformiad hynny. Mae llawer gennym i ymfalchïo ynddo, ond yn amlwg mae meysydd lle nad ydym wedi llwyddo i gyflawni'r hyn yr oeddem wedi ei fwriadu. Fel Cyngor rydym bob amser yn ceisio'r gorau i bobl y sir ac mae'r adroddiad hwn yn cynnig cyfle i bobl Gwynedd ac eraill ddod i gasgliad i ba raddau y boom yn llwyddiannus wrth wneud hynny.

Y Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o ran priodoldeb.

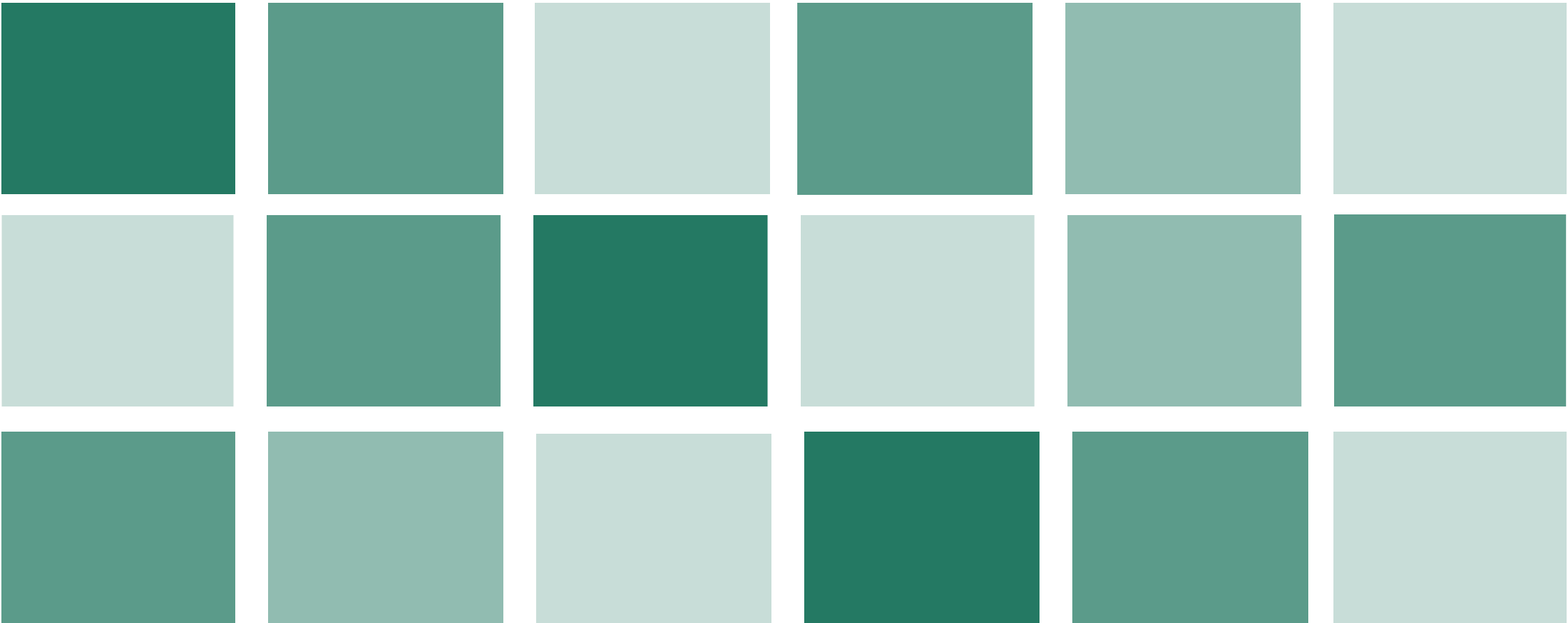
Y Pennaeth Cyllid:

Mae adroddiad perfformiad 2013/14 yn nodi llwyddiant prosiectau a gwasanaethau'r Cyngor ar draws sawl maes. Mae hynny yn cynnwys, ar dudalen 59 o'r adroddiad, cadw o fewn y gyllideb, talu anfonebau yn brydlon, a chasglu treth yn effeithiol. Mae'n galonogol hefyd, ar dudalen 57 o'r adroddiad, i weld fod cynnydd yn y ganran o drigolion Gwynedd sydd yn credu bod y Cyngor yn cynnig gwerth am arian. Nodaf hefyd farn Swyddfa Archwilio Cymru, ar dudalen 62 o'r adroddiad, bod y Cyngor "wedi elwa o arweinyddiaeth gadarn o safbwynt cynllunio ariannol yn 2013/14". Ar yr un tudalen, mae'r adroddiad yn nodi llwyddiant i wireddu arbedion a datblygu cynlluniau effeithlonrwydd yn 2013/14. Bydd angen i'r Cyngor barhau i roi blaenoriaeth i hyn eleni ac mewn blynyddoedd dilynol, gan fod llywodraeth leol fel sector eisoes yn wynebu targedau arbedion hynod o heriol.

Atodiadau

Atodiad – Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd 2013/14

Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd 2013/14

www.gwynedd.gov.uk/perfformiad

MYNEGAI

Cynnwys	Tudalen
Gwerthoedd y Cyngor	03
Rhagair Arweinydd y Cyngor	04
Prif Ddigwyddiadau 2013/14	05
Trosolwg Perfformiad	06
Cyllideb y Cyngor	11
Barn Trigolion Gwynedd	12
Prosiectau Cynllun Strategol y Cyngor (fesul Maes)	
Plant a Phobl Ifanc	13
Gofal, Iechyd a Lles	22
Yr Economi	32
Yr Amgylchedd	39
Cymunedau Cryf	49
Diwylliant a Threfniadau Busnes y Cyngor	56
Rhestr Termau	63
Ceir esboniad/diffiniad llawn o unrhyw eiriau a ddynodir gydag * yn y rhestr termau.	

Am wybodaeth bellach, cysylltwch â:

Hawis Jones
Rheolwr Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd
Swyddfa'r Cyngor
Stryd y Jêl
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Ffôn: 01286 679661

perfformiad@gwynedd.gov.uk

I gael copi o'r ddogfen hon mewn print bras, Braille, ar dâp sain neu mewn iaith arall, cysylltwch â Hawis Jones ar 01286 679661.

Argraffwyd ar bapur wedi ei ailgylchu

NÔDY CYNGOR

‘Y GORAU AR GYFER POBL GWYNEDD HEDDIW AC YFORY’

Yn 2010, adolygwyd Gwerthoedd y Cyngor a chafwyd llu o awgrymiadau gan drigolion Gwynedd, staff y Cyngor ac aelodau. Wedi llawer o waith dadansoddi a thrafod, mabwysiadwyd 5 gwerth ar gyfer Cyngor Gwynedd wedi ei seilio ar yr egwyddor ganolog

Gwerthoedd y Cyngor

PARCH

Parchu ein pobl, ein hiaith a'n hamgylchedd

GWASANAETHU

Gwasanaethau o'r ansawdd gorau i'n cwsmeriaid

POSITIF

Llwyddwn trwy fod yn bositif

GWEITHIO FEL TÎM

Cydweithio i gyflawni dros Wynedd

GWERTH AM ARIAN

Gwneud y gorau gydag adnoddau Gwynedd

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 yn rhoi dyletswydd ar awdurdodau lleol i wneud trefniadau er mwyn sicrhau gwelliant parhaus, a bod yn atebol amdano. Rydym yn gwneud hyn drwy'r Cynllun Strategol a thrwy ein hadroddiad blynyddol ar berfformiad a gyflwynir yma.

Mae'r broses o fod yn atebol dros berfformiad yn digwydd mewn dau gam:

- **Cam 1:** Yr angen i awdurdodau gyhoeddi eu cynlluniau ar gyfer gwella, gan gynnwys cyfres o amcanion gwella (ein Cynllun Strategol).
- **Cam 2:** Yr angen i awdurdodau gyhoeddi adroddiad perfformiad yng nghyswllt eu cynlluniau a'u hamcanion gwella (Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd 2013/14).

RHAGAIR ARWEINYDD Y CYNGOR

Mae cyflwyno Adroddiad Blynyddol Cyngor Gwynedd 2013/14 yn gyfle i ni gymryd cam yn ôl o'n gwaith dydd i ddydd a bwrw golwg ar ein gwaith fel Cyngor. Mae'r adroddiad yn crynhoi perfformiad Cyngor Gwynedd ac yn ymgais deg iawn i dynnu sylw at unrhyw ragoriaethau tra'n tanlinellu y manau hynny ble mae angen i ni wella. Fel pob adroddiad allanol, mae'r cynnwys yn adnodd i ni ddefnyddio er mwyn dysgu ohono a pharhau i wella gan sicrhau'r gwasanaethau cyhoeddus gorau posibl i bobl Gwynedd, a hynny o fewn cyfnod hynod ansicr i awdurdodau lleol. Mae llwyddo o fewn amgylchiadau felly yn sicr yn destun diolch ac mae lle i ni gydnabod cyfraniad staff y Cyngor, aelodau Cabinet, yr aelodau etholedig ar draws y sir a'r bartneriaeth sydd gennym gyda nifer o asiantaethau allweddol.

Mae angen i ni barhau i wella mewn rhai meysydd wrth gwrs. Yn gyffredinol mae angen i ni sianelu ein hadnoddau – ariannol a dynol – i sicrhau ein bod yn gwneud gwahaniaeth go iawn i fywydau pobl Gwynedd. Yn y dyddiau hyn o gwtogi ar arian cyhoeddus a phwysau ychwanegol yr argyfwng economaidd, mae rhaid i ni fel Cyngor weithredu mewn ffordd sydd yn sicrhau gwasanaethau rheng flaen gynaliadwy i'r dyfodol.

Ni all hyn ddigwydd heb y bartneriaeth allweddol gyda phobl Gwynedd. Mae nifer o'n cymunedau dan bwysau ac mae natur y berthynas rhwng y dinesydd a'r sector cyhoeddus yn newid. Yn y dyddiau heriol hyn, teimlaf fod cyfle i ni ailgydio yn ysbryd mentrus y sir unigryw hon – ysbryd caban y chwarel, ac ysbryd cydweithredol nifer o'n cymunedau – a hynny er mwyn cynorthwyo i gynnal y gwedd cymdeithasol-economaidd yma sydd mor bwysig i Wunedd. Partneriaeth felly fydd yn ein galluogi i gyflawni er gwaetha'r wasgfa ariannol.

PRIF DDIGWYDDIADAU 2013/14

Mai

Pont Tonfannau, Tywyn

Ebrill

Cynllun Tai Gofal
Caerdydd,
Penrhosgarnedd, Bangor.

Mehefin

Etape Eryri, Llanberis

Gorffennaf

Antur Stiniog,
Blaenau Ffestiniog

Hydref

Canolfan Biomass
GwriAD, Clynnog Fawr

Medi

Ysgol Craig
Y Deryn, Bro Dysynni

Awst

Pencampwriaeth Hwyllo
Ieuencid Ewrop, Pwllheli

Tachwedd

Prosiect adeiladu ysgol cyn-
radd yng Nghaernarfon yn
ennill gwobr gwerth gorau yn
y DU.

Rhagfyr

Cynllun Peilot Eryrod Eira,
Y Bala

Ionawr

Cyflwyno astudiaeth
opsynau Trawsfynydd
i'r Gweinidog

Mawrth

Lansio Llwybrau Beic,
Coed y Brenin, Dolgellau

Chwefror

Rhoi pobl Gwynedd yn
ganolog i bopeth rydym
yn ei wneud

TROSOLWG PERFFORMIAD

Prosiectau Strategol y Cyngor

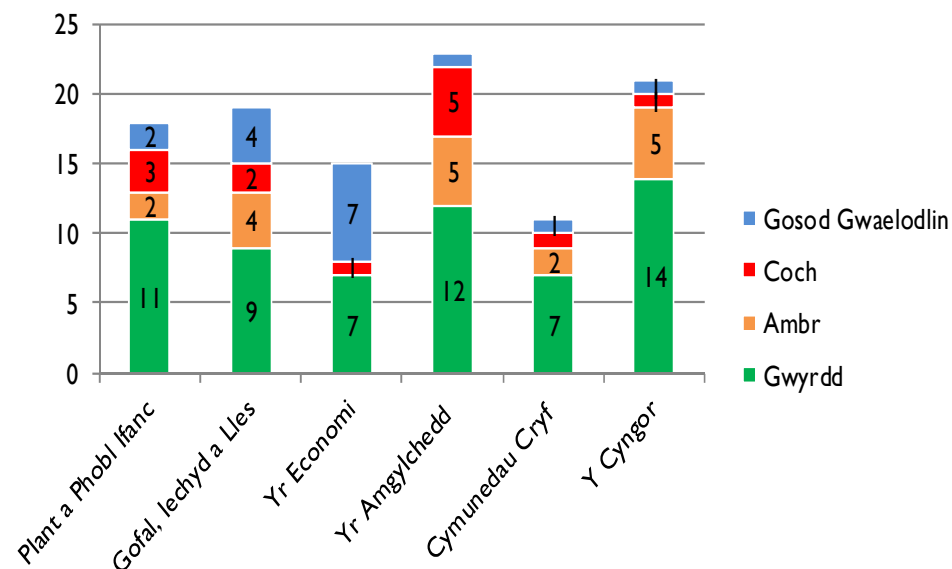
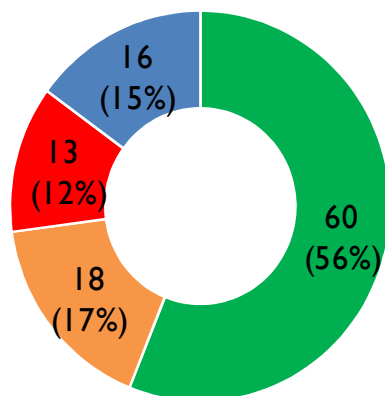
Mae'r tabl hwn yn dangos llwyddiant prosiectau Cynllun Strategol y Cyngor sydd yn cyfrannu at wella'r canlyniadau i bobl Gwynedd.

Maes Strategol	Gwyrdd wedi cyrraedd uchelgais y flwyddyn	Ambr wedi gwneud cynnydd sylweddol at uchelgais y flwyddyn	Coch heb gyflawni uchelgais y flwyddyn	CYFANSWM
Plant a Phobl Ifanc	5	0	0	5
Gofal, Iechyd a Lles	3	0	1	4
Yr Economi	4	1	0	5
Yr Amgylchedd	7	1	1	9
Cymunedau Cryf	2	3	1	6
Y Cyngor	3	3	0	6
CYFANSWM	24	8	3	35

TROSOLWGW PERFFORMIAD

Mesuryddion Allweddol y Cyngor 2013/14

Mae'r graffiau isod yn dangos perfformiad mesuryddion allweddol y Cyngor yn ein meysydd Strategol.

Dangosyddion Strategol Cenedlaethol 2013/14

Mae'r tabl hwn yn dangos faint o ddangosyddion perfformiad strategol Llywodraeth Cymru Cyngor Gwynedd sydd yn well, yr un fath, neu yn waeth na chyfartaledd Cymru yn 2013/14.

Gwell	Cyson	Gwaeth	Cyfanswm
17	0	13	30

TROSOLWG PERFFORMIAD

Cynllun Strategol 2013-17 yw prif gynllun Cyngor Gwynedd.

Yn 2013/14, roedd y Cynllun Strategol yn gosod blaenoriaethau'r Cyngor ac yn disgrifio'r hyn y byddai'r Cyngor yn ei wneud yn y flwyddyn honno er mwyn eu cyflawni. Rhain oedd Amcanion Gwella'r Cyngor a oedd yn weithredol o Ebrill 2013.

Nod y Cyngor oedd sicrhau **Y Gorau i Bobl Gwynedd Heddiw ac Yfory**. Roedd angen cyflawni hyn o ddydd i ddydd, gan gydnabod hefyd amgylchiadau arbennig y cyfnod dan sylw.

Y bygythiad mwyaf i gynaliadwyedd a gwelliant gwasanaethau yn 2013/14 oedd y cyfuniad o alw cynyddol am wasanaethau a'r gostyngiad sylweddol yn adnoddau'r Cyngor. Roedd y Cynllun Strategol yn mynd i'r afael â'r her hon drwy newid model busnes y Cyngor mewn ffordd sylfaenol. Un nodwedd allweddol oedd yr angen i weithio'n fwy effeithiol gyda phartneriaid, unigolion a chymunedau i atal a lleihau'r galw am wasanaethu drwy ymyrryd yn gynnar, fel bo problem yn amlygu ei hun, a chefnogi mwy o bobl i helpu eu hunain. Felly, y weledigaeth gyffredinol ar gyfer y cyfnod oedd:

Cefnogi pobl Gwynedd i ffynnu mewn cyfnod anodd

Ar 19 Medi 2013, derbyniodd y Cyngor Llawn adroddiad ar yr her ariannol a oedd yn wynebu'r Cyngor. Fel canlyniad i'r drafodaeth honno, cytunodd y Cyngor y dylid ail-ymweld â'r Cynllun Strategol i adnabod pa gynlluniau a oedd yn hollol angenrheidiol eu cyflawni a pha rai y gellid eu hail ystyried.

Yn ei gyfarfod ar 5 Rhagfyr 2013, mabwysiadodd y Cyngor fersiwn ddiwygiedig o'r Cynllun Strategol. Pwrpas yr adroddiad hwn yw adrodd yn ôl ar yr addewidion a gafodd eu cynnwys yn y cynllun hwnnw.

Wrth adrodd ar ein perfformiad yn erbyn y Cynllun Strategol ar ddiwedd y flwyddyn, rydym yn gallu adrodd bod 32 prosiect allan o gyfanswm o 35 (91%), wedi cyrraedd uchelgais y flwyddyn, neu wedi gwneud cynnydd sylweddol tuag at gyrraedd uchelgais y flwyddyn. Mae hyn yn cymharu gydag 89% yn 2012/13.

Mae'r meysydd sydd angen sylw pellach i'w gweld o fewn blaenoriaethau unigol.

TROSOLWGW PERFFORMIAD

O fesurydd allweddol y Cyngor sydd wedi adrodd, mae canlyniadau 56% ohonynt wedi cyflawni eu huchelgais gyda 12% o fewn lefel derbyniol, â 15% pellach wedi adrodd ac yn gosod gwaelodlin.

Yn y maes **Plant a Phobl Ifanc**, rydym wedi bod yn gweithio tuag at **gefnogi pob plentyn a person ifanc i fyw bywydau cyflawn**.

Rydym yn gallu adrodd bod 100% o brosiectau y maes yma wedi cyflawni'n llwyddiannus.

Mae disgyblion wedi elwa drwy inni osod targedau clir ac asesu a thracio cynnydd yn y maes yma. Llwyddwyd i gynnal y canran o ddisgyblion 15 oed yn cyrraedd y safon Trothwy Lefel 2+ (5 gradd TGAU (A*-C) yn cynnwys Mathemateg, Cymraeg a Saesneg.

Derbyniwyd barn arolygwyr Estyn fod ein darpariaeth addysg yn ddigonol, gyda rhagolygon i wella sydd hefyd yn ddigonol.

Yn y maes **Gofal, Iechyd a Lles**, rydym wedi bod yn gweithio i **gefnogi plant a phobl fregus i fyw bywydau cyflawn** ac i **ysbrydoli pobl Gwynedd i fyw bywydau iach**.

Rydym yn gallu adrodd bod 75% o brosiectau yn y maes yma wedi cyflawni'n llwyddiannus.

Mae annibyniaeth a diogelwch defnyddwyr wedi ei hybu wrth i 80 o becynnau teleofal cymhleth gael eu darparu o'r newydd, yn arbennig yn y maes Anabledd Dysgu. Yn ychwanegol at hyn, mae trigolion sy'n cael eu heffeithio gan newidiadau ym maes gofal oedolion a phobl hŷn wedi gwerthfawrogi cael eu barn wedi ei glywed.

Rydym hefyd yn gweithio ar y meysydd i wella y mae llythyr blynyddol Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol yn cyfeirio atynt.

Yn y maes **Economi**, rydym wedi bod yn gweithio i **wella'r cyfleoedd i bobl Gwynedd fyw, gweithio a llwyddo'n lleol**.

TROSOLWG PERFFORMIAD

Rydym yn gallu adrodd bod 80% o brosiectau y maes yma wedi cyflawni'n llwyddiannus, gyda 20% pellach yn gwneud cynnydd derbyniol.

Fanteisiodd 110 o fusnesau lleol o'r don gyntaf o weithdai a sesiynau un i un *Gwynedd Ddigidol* ar gyfer dod ag E.fasnachu yn rhan o'r busnes.

Yn maes yr **Amgylchedd** rydym wedi bod yn gweithio tuag at **hybu cyflenwad addas o gartrefi i bobl Gwynedd a hybu amgylchedd diogel a chynaliadwy gyda chysylltiadau hwylus.**

Rydym yn gallu adrodd bod 78% o brosiectau yn y maes yma wedi cyflawni'n llwyddiannus, gyda 11% pellach yn gwneud cynnydd derbyniol. Gwelir bod 54 o unedau tai gwag wedi dod nôl i ddefnydd.

Mae'r graff ar dudalen 48 yn dangos cynnydd yn y gwastraff sy'n cael ei aildddefnyddio/ailgylchu a chompostio yng Ngwynedd, ond bydd angen parhau i wella os am osgoi dirwy.

Yn maes **Cymunedau Cryf** rydym wedi bod yn **cydweithio i greu dyfodol hyderus a Chymraeg a lleihau effaith amddifadedd ar bobl Gwynedd.**

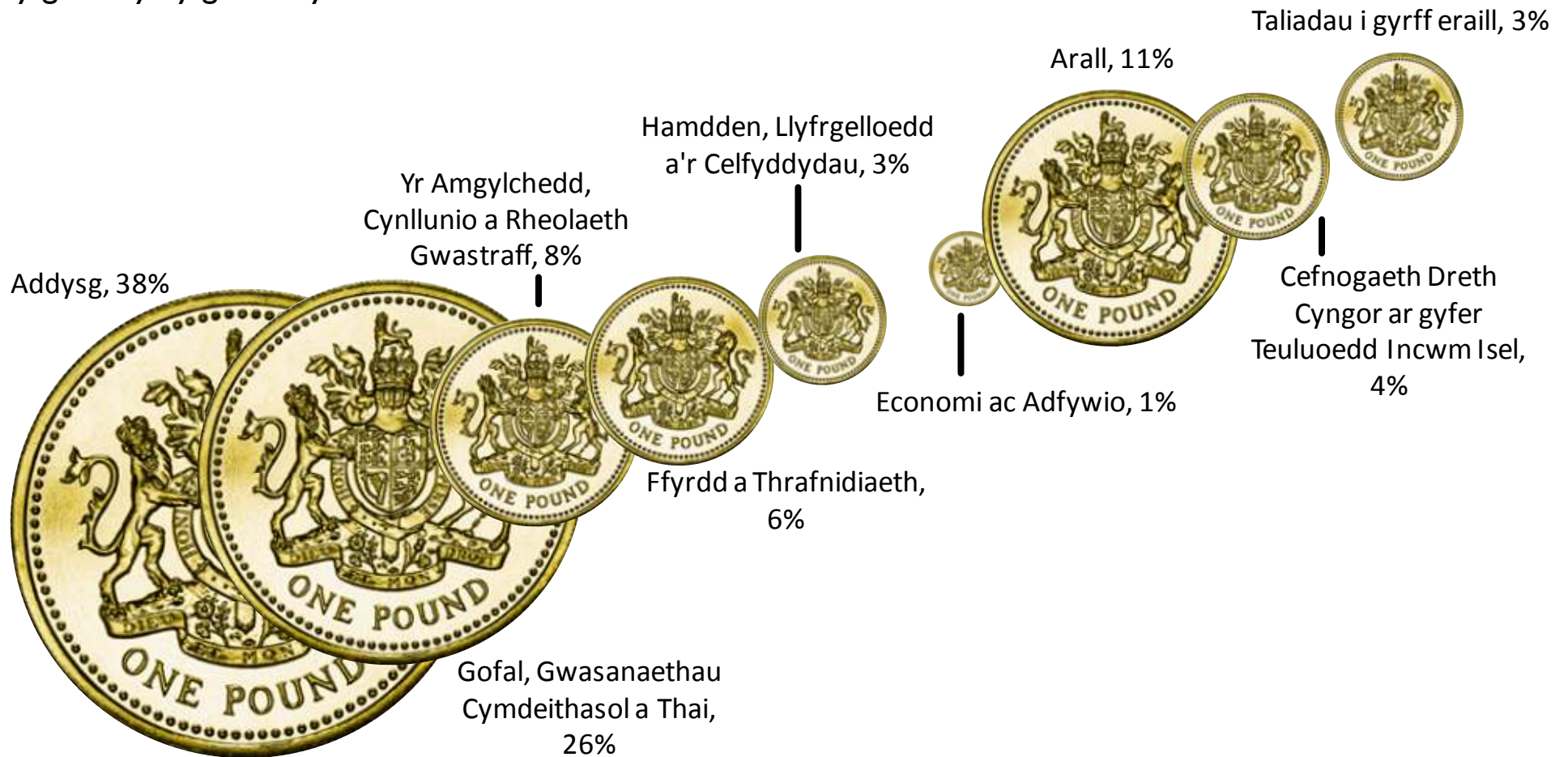
Rydym yn gallu adrodd bod 33% o brosiectau yn y maes yma wedi cyflawni'n llwyddiannus, gyda 50% pellach yn gwneud cynnydd derbyniol.

Gwelwyd lleihad yng nghyfartaledd nifer y diwnodau y mae pob teulu digartref gyda phlant wedi eu treulio mewn llety gwely a brecwast o 41 i 22.

Mae'r Cyngor yn parhau â'i weledigaeth o roi **pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud** ac wedi gwireddu £3.3miliwn o arbedion a datblygu cynlluniau effeithlonrwydd cyfwerth â £2filiwn i'w gwireddu yn 2014/15. Rydym hefyd wedi llwyddo i ennill y swm llawn o £1.3miliwn drwy Gytundeb Canlyniadau gyda'r Llywodraeth a'n perfformiad ar brosiectau a mesuyrddion cysylltiedig. Mae Cynllun Strategol 2014/15 yn mynd â ni ymhellach ar y daith honno.

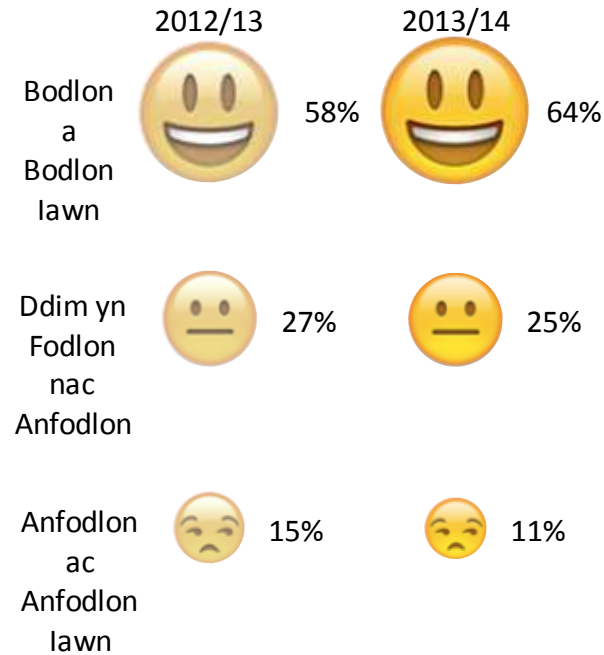
CYLLIDEB Y CYNGOR

Roedd gwariant Gwynedd llynedd oddeutu £235miliwn. Mae hyn yn golygu fod y Cyngor wedi gwario tua £1922 ar bob person sy'n byw yn y sir ar gyfartaledd. Dyma sut y gwarwyd y gwerth yma.

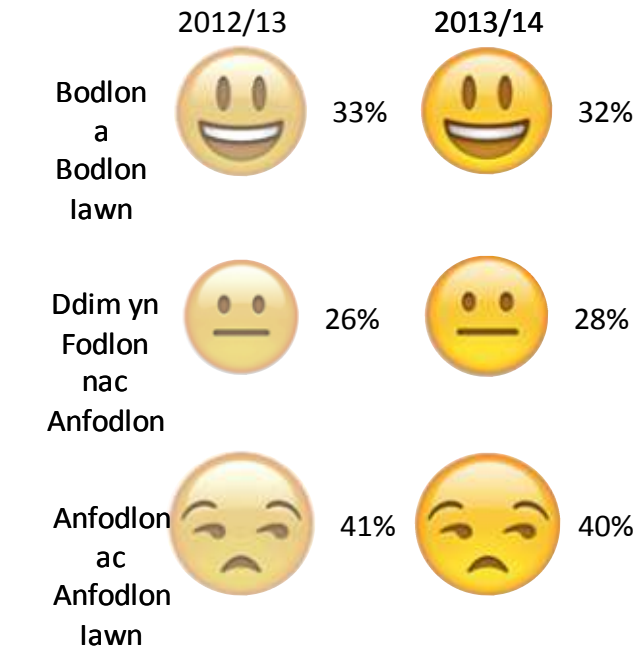

BARN TRIGOLION GWYNEDD

CYF09 Canran o drigolion Gwynedd sy'n fodlon gyda'r ffordd y mae Cyngor Gwynedd yn rhedeg pethau

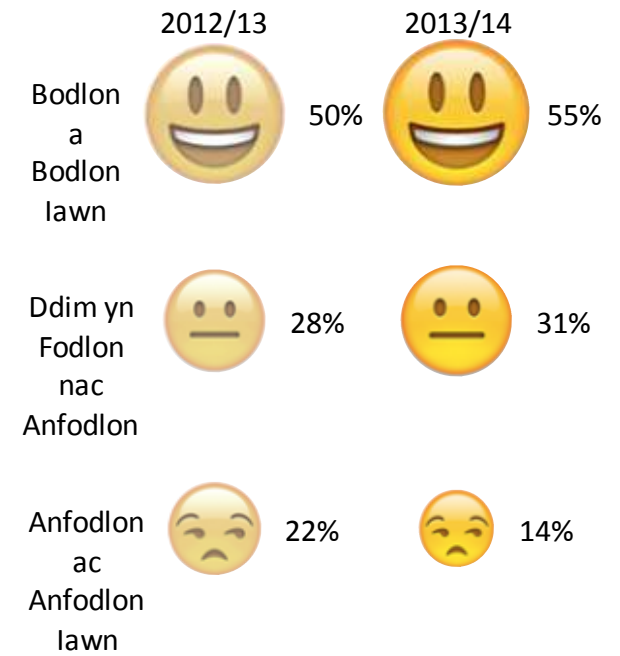

Gweler mesuryddion barn trigolion Gwynedd ym maes Diwylliant a Threfniadau Busnes y Cyngor ar dudalen 57.

CYF10 Canran o drigolion Gwynedd yn teimlo ei fod yn bosib iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau yn eu hardal leol

CYF11 Canran o drigolion Gwynedd sydd yn credu bod y Cyngor yn cynnig gwerth am arian

Mae barn trigolion Gwynedd yn cael ei gasglu gan Banel Trigolion Cyngor Gwynedd. Mae'r panel yn ddyraniad o oddeutu mil o drigolion y Sir. Pwrpas y Panel yw canfod barn trigolion er mwyn gwella gwasanaethau.

Mae modd ymuno â'r Panel Trigolion drwy gysylltu â Galw Gwynedd ar 01766 771000.

PLANT A PHOBL IFANC

Gweledigaeth

- Cefnogi pob plentyn a pherson ifanc i fyw bywydau cyflawn

Blaenoriaeth

- P1 - Codi safonau addysgol plant a phobl ifanc
- P2 - Unioni cyfleoedd i grwpiau bregus o blant, pobl ifanc a theuluoedd
- P3 - Gwella addasrwydd y gyfundrefn ysgolion
- P4 - Paratoi pobl ifanc yn well ar gyfer bywyd a gwaith

Canlyniadau

- Bydd safonau addysg plant a phobl ifanc wedi codi.
- Cyrhaeddiad disgyblion bregus wedi gwella.
- Mwy o deuluoedd yn hyderus, meithringar a gwydn.
- Gwaharddiadau parhaol mewn ysgolion wedi eu dileu a chynnydd ym mhresenoldeb disgyblion.
- Gwell profiadau i blant a phobl ifanc gydag anghenion dysgu ychwanegol.
- Addasrwydd y gyfundrefn ysgolion wedi gwella.
- Pobl ifanc wedi eu harfogi gyda sgiliau gwaith a bywyd priodol.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

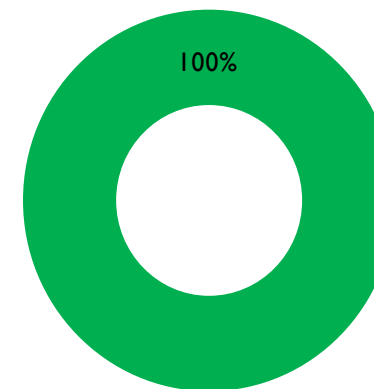
PLANT A PHOBL IFANC

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Prosiectau Cynllun Strategol	2013/14
P2.1	Prosiect Gyda'n Gilydd - Tîm o Amgylch y Teulu Gwynedd	Gwyrdd
P2.2	Prosiect Cynhwysiad ac Ymddygiad	Gwyrdd
P2.3	Prosiect Anghenion Dysgu Ychwanegol	Gwyrdd
P3.1	Prosiect Trefniadaeth Ysgolion	Gwyrdd
P3.2	Prosiect Darpariaeth Addysg ôl-16	Gwyrdd

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
P2.1	DCh26	Nifer o deuluoedd sydd wedi derbyn cefnogaeth drwy Gynllun Gyda'n Gilydd	-	-	509.00	120.00	-	-	-
P2.2	EDU/010bN	Nifer y diwrnodau ysgol wedi'u colli o ganlyniad i waharddiadau cyfnod penodol yn ystod y flwyddyn academaidd, mewn ysgolion uwchradd	704.50	706.50	320.00	476.00	1366.85	574.88	Gwella
P2.2	EDU/008bN	Nifer gwaharddiadau parhaol yn ysgolion uwchradd	7.00	15.00	4.00	5.00	-	-	Gwella
P3.1	DA04	Canran y llefydd gweigion yn ysgolion Gwynedd	25.90	25.95	20.70	24.00	-	-	Gwella
P4	DGD17	Canran y bobl ifanc 16 - 18 oed nad ydynt mewn addysg, gwaith neu hyfforddiant	3.60	3.04	3.00	3.00	4.20	-	Gwella
P4	P4a	Canran Hawlwyr Lwfans Ceiswyr Gwaith o dan 25 oed	5.40	4.90	4.10	4.90	6.30	-	Gwella

PLANT A PHOBL IFANC

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
P1	EDU/017	Canran y disgyblion 15 oed ar y 31ain Awst blaenorol, mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol a gyflawnodd y trothwy Lefel 2 gan gynnwys gradd A*-C TGAU mewn Cymraeg mamiaith neu Saesneg a Mathe-mateg	53.39	54.99	57.98	60.00	52.49	55.73	Gwella
P1	GY26	Canran o ddisgyblion yn cyrraedd safon Lefel 2 (gradd A*-C) mewn Mathemateg	57.00	58.68	62.17	63.70	60.31	69.01	Gwella
P2.2	EDU/010aN	Nifer y diwrnodau ysgol wedi'u colli o ganlyniad i waharddiadau cyfnod penodol yn ystod y flwyddyn academaidd, mewn ysgolion cynradd	80.50	126.50	111.50	83.50	228.00	118.86	Gwella
P2.2	EDU/016b	Canran presenoldeb disgyblion mewn ysgolion uwchradd	91.90	92.10	93.40	95.00	92.62	92.82	Gwella
P3.1	Adn23	Amrediad yng nghost y pen fesul disgybl ar draws ysgolion y sir	-	-	£2936 - £10616	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
P3.1	Adn24	Canran yr arbedion a ddaw yn sgil ad-drefnu sydd yn cael ei ail-gyfeirio nol i'r ysgolion	-	-	80.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
EDU/002i	Canran yr holl ddisgyblion (gan gynnwys y rhai sydd yng ngofal awdurdod lleol); sydd mewn unrhyw ysgol a gynhelir gan awdurdod lleol, a hwythau'n 15 oed ar y 31 Awst blaenorol ac sy'n gadael addysg orfodol, hyfforddiant neu ddysgu seiliedig ar waith heb fod ganddynt gymhwyster allanol.	0.21	0.00	0.00	0% - 0.21%	0.40	0.21	Cynnal
EDU/002ii	Canran y disgyblion sydd yng ngofal awdurdodau lleol, sydd mewn unrhyw ysgol a gynhelir gan awdurdod lleol, a hwythau'n 15 oed ar y 31 Awst blaenorol ac sy'n gadael addysg orfodol, hyfforddiant neu ddysgu seiliedig ar waith heb fod ganddynt gymhwyster allanol.	0.00	0.00	6.30	0% - 6.5%	5.70	-	Gwaethygu

CYM

CYNGOR

PLANT A PHOBL IFANC

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
GY25	Canran gwahaniaeth rhwng perfformiad disgyblion sydd â'r hawl i brydau ysgol am ddim a disgyblion nad ydynt yn gymwys am brydau ysgol am ddim CA4 yn y dangosydd TL2+	32.79	36.04	32.20	32% - 34%	33.22	-	Gwella
GY01	Cyfartaledd Sgôr Pwyntiau wedi'i gapio ar sail 8 TGAU yn CA4 (14-16 oed)	327.00	323.53	353.01	343.00	333.06	363.62	Gwella
DANS12	Nifer ysgolion uwchradd yn un o gategoriâu ESTYN [gwelliant sylweddol a mesurau arbennig]	0.00	2.00	1.00	1.00	-	-	Gwella
DANS11	Nifer ysgolion cynradd yn un o gategoriâu ESTYN [gwelliant sylweddol a mesurau arbennig]	1.00	1.00	4.00	1.00	-	-	Gwaethygu

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Cyfeirnod	Dangosyddion Strategol Cenedlaethol	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd	Perfformiad yn erbyn Cymru
EDU/002i	Canran yr holl ddisgyblion (gan gynnwys y rhai sydd yng ngofal awdurdod lleol); sydd mewn unrhyw ysgol a gynhelir gan awdurdod lleol, a hwythau'n 15 oed ar y 31 Awst blaenorol ac sy'n gadael addysg orfodol, hyfforddiant neu ddysgu seiliedig ar waith heb fod ganddynt gymhwyster allanol.	0.21	0.00	0.00	0% - 0.21%	0.31	0.08	Cynnal	↑
EDU/002ii	Canran y disgyblion sydd yng ngofal awdurdodau lleol, sydd mewn unrhyw ysgol a gynhelir gan awdurdod lleol, a hwythau'n 15 oed ar y 31 Awst blaenorol ac sy'n gadael addysg orfodol, hyfforddiant neu ddysgu seiliedig ar waith heb fod ganddynt gymhwyster allanol.	0.00	0.00	6.30	0% - 6.5%	2.00	0.69	Gwaethygu	↓

PLANT A PHOBL IFANC

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Dangosyddion Strategol Cenedlaethol	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd	Perfformiad yn erbyn Cymru
EDU/003	Canran y disgyblion a aseswyd ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol, ac sy'n cyrraedd y Dangosydd Pynciau Craidd, fel y penderfynir gan Asesiadau Athrawon	82.80	86.20	86.60	86.00	84.60	85.82	Gwella	↑
EDU/011	Cyfartaledd y sgôr pwyntiau ar gyfer disgyblion sy'n 15 oed ar y 31 Awst blaenorol mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol.	484.00	525.40	578.20	-	505.30	535.61	Gwella	↑
EDU/015b	Canran y datganiadau terfynol o anghenion addysgol arbennig a ddyroddir o fewn 26 o wythnosau heb gynnwys eithriadau.	100.00	100.00	96.30	100.00	96.61	91.61	Gwaethygu	↓
EDU/017	Canran y disgyblion 15 oed ar y 31ain Awst blaenorol, mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol a gyflawnodd y trothwy Lefel 2 gan gynnwys gradd A*-C TGAU mewn Cymraeg mamiaith neu Saesneg a Mathe-mateg	53.39	54.99	57.98	60.00	52.49	55.73	Gwella	↑
EDU/015a	Canran y datganiadau terfynol o anghenion addysgol arbennig a ddyroddir o fewn 26 o wythnosau gan gynnwys eithriadau.	90.90	87.80	43.10	91.00	69.65	53.49	Gwaethygu	↓

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Beth gafodd ei gyflawni?

Gwaith cychwynnol yn unig ddigwyddodd yn 2013/14.

Derbyniodd yr Aelod Cabinet gyfres o wyth o argymhellion gan yr Ymchwiliad Craffu* Ansawdd Addysg. Ar sail yr argymhellion hyn cafodd cynllun gweithredu ei greu, ac maent yn cynnwys y materion sydd angen sylw pellach.

Beth sydd angen sylw pellach

- ◇ Datblygu gwell cysylltiadau gyda phenaethiaid ac ysgolion ar draws y sir a gydag ysgolion penodol y tu allan i'r sir ar sail eu hymarfer da.
- ◇ Gwella cydweithio ar draws ysgolion, a datblygiad proffesiynol parhaus athrawon a chymorthyddion. Tynnu sylw at arferion gorau ym maes addysg yng Nghymru.
- ◇ Gwneud cysylltiadau ag asiantaethau addysg leol a phob ysgol uwchradd gan edrych ar systemau electronig tracio cyrhaeddiad addysgol disgyblion.

Pwy sydd wedi elwa?

Mae disgyblion yn elwa oherwydd bod:

- ◇ Uchelgais glir i wella sy'n cael ei rannu yn yr Awdurdod Addysg ac yn yr ysgolion.
- ◇ Gwaith gwella penodol mewn nifer bychan o ysgolion targed.
- ◇ Targedau clir, a threfn i asesu a thracio cynnydd a gweithredu wedi ei gosod ar eu cyfer.
- ◇ Cydweithio rhwng ysgolion yn cysoni safonau.
- ◇ Arferion da ar sail ymchwil yn cael eu defnyddio wrth adnabod y dulliau addysgu gorau.

“Mae gwella safonau addysg yn un o brif flaenoriaethau'r Cyngor. Roeddwn yn falch bod y Pwyllgor Craffu wedi penderfynu edrych yn drwyadl ar y maes hwn ac wedi llunio argymhellion fydd yn sicr o gyfrannu at wella ansawdd yr addysg yr ydym yn ei ddarparu yn sir.”

Y Cyngorydd Sian Gwenllian, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Addysg (2012-14).

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

P2—UNIONI CYFLEOEDD I GRWPYAU BREGUS O BLANT, POBL IFANC A THEULUOEDD

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae'r Cynllun Strategol wedi adnabod yr angen i gynyddu'r gefnogaeth gynnar i unigolion a theuluoedd er mwyn goresgyn anawsterau yn gynt ac yn fwy effeithiol. Ar sail hyn, cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Cefnogaeth i 509 o deuluoedd drwy brosiect Gyda'n Gilydd ar y cyd gyda'u bartneriaid o'r sector wirfoddol.
- ◇ Lleihau gwaharddiadau parhaol o 15 i 4 drwy waith ar y cyd rhwng yr ysgolion a'r Awdurdod Lleol.
- ◇ Cefnogaeth ychwanegol i ddisgyblion bregus drwy'r Strategaeth Cynhwysiad sy'n dod ag adnoddau ychwanegol i ysgolion.
- ◇ Datblygu model newydd o ddarparu profiadau addysgol i blant ag anghenion dysgu ychwanegol.
- ◇ Datblygu cynllun ar gyfer sefydlu Canolfan Rhagoriaeth Addysg Arbennig* newydd ym Mhenrhyndeudraeth.
- ◇ Gwella presenoldeb disgyblion mewn ysgolion uwchradd 1.3% i 93.4%.

Beth sydd angen sylw pellach

- ◇ Niferoedd cyfeirio i Gyda'n Gilydd yn llawer yn uwch na'r cynllunio gwreiddiol ac yn gosod pwysau ychwanegol ar y prosiect. Bydd angen edrych yn fanwl ar anghenion y sawl sy'n cael eu cyfeirio er mwyn blaenoriaethu'r rhai â'r anghenion mwyaf.
- ◇ Nifer uwch o waharddiadau yn parhau mewn un ysgol yn y sir.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Mae 93% o ddefnyddwyr Gyda'n Gilydd wedi dweud bod eu sefyllfa bersonol wedi gwella ar ôl derbyn cefnogaeth gan y gwasanaeth.
- ◇ Mae disgyblion ac ysgolion wedi elwa ar yr amgylchedd fwy braf sydd ar gyfer dysgu yn dilyn y gwaith mae ysgolion wedi ei wneud ar wella ymddygiad.
- ◇ Mae gwaith paratoi allweddol wedi ei wneud i wella'r ddarpariaeth i blant ag anghenion dysgu ychwanegol.
- ◇ Mae cynnydd mewn presenoldeb yn gwella cyrhaeddiad disgyblion.

Teimlo'n Well

Mae teuluoedd sydd yn rhan o brosiect "Gyda'n Gilydd" wedi adnabod cynnydd positif o 23% ar gyfartaledd mewn agweddau gwahanol o'u bywydau o gymharu â phan oeddent yn cychwyn gyda'r prosiect.

Mae'r cynnydd yma'n cael ei fesur gan y teuluoedd a'r prosiect mewn ffordd sy'n cynhyrchu sgôr. Mae'r sgôr yma'n un cadarnhaol iawn.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae Cynllun Strategol y Cyngor wedi mynd i'r afael â'r angen i godi ansawdd addysgu a chyflwr adeiladau ysgolion. Ar sail hyn, cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Agor Ysgol Ardal Craig y Deryn, Bro Dysynni a gwneud gwelliannau i Ysgol Penybryn, Tywyn ac i Ysgol O. M. Edwards Llanuwchllyn.
- ◇ Parhau gyda'r momentwm o wella cyfundrefn ysgolion y sir
- ◇ Cau wyth ysgol gynradd gan leihau'r nifer o lefydd gweigion i 21%.
- ◇ Cychwyn ar adolygu darpariaeth addysg uwchradd ym Meirionnydd gan gynnwys adolygu'r ddarpariaeth gydol oes yn ardal y Berwyn.
- ◇ Sefydlu Consortiwm Addysg a Hyfforddiant Ôl-16 Gwynedd a Môn, gan ddarparu cwricwlwm ar y cyd ar gyfer yr holl ddysgwyr.

Beth sydd angen sylw pellach

- ◇ Cynllunio ar gyfer datblygu cynllun addas ar gyfer addysg disgyblion cynradd dalgylch y Gader, yn ardal Dolgellau, oherwydd nad oedd yn bosib adeiladu ymhellach ar safle Ysgol Brithdir, Dolgellau.
- ◇ Roedd oedi gyda'r gwaith o greu system casglu data a gwybodaeth ar gyfer y Prosiect Consortiwm Ôl-16 - bydd y gwaith yn cael ei orffen yn 2014/15.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Mae dysgwyr ôl-16 wedi dechrau manteisio ar y dewis ehangach ar draws sefydliadau'r Consortiwm Ôl-16 wrth baratoi at ddewis eu pynciau. Bydd y cyrsiau o fewn y drefn newydd yn cael eu dysgu o Fedi 2014 ymlaen.
- ◇ Mae disgyblion ac athrawon wedi elwa o godi safon adeiladau mewn pedair ysgol gynradd sydd wedi creu amgylchedd brafiach.

Ysgol Craig y Deryn, Bro Dysynni

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH**P4—PARATOI POBL IFANC YN WELL AR GYFER BYWYD A GWAITH****Beth gafodd ei gyflawni?**

Mae Cynllun Strategol y Cyngor wedi gweld yr angen i ddatblygu ymhellach y ddarpariaeth rhwng sefydliadau addysgol i gefnogi dysgwyr i wneud y gorau o'r cyfleoedd addysgol sy'n cael eu darparu o fewn y sir. Ar sail hyn, cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Cyflwyno Cynllun Fframwaith Ymgysylltu yn unol â chynllun darpariaeth Lywodraeth Cymru.
- ◇ Cwblhau Model 'Darpariaeth 5 Haen*', sef categoreddio os yw pobl ifanc mewn gwaith, addysg ac hyfforddiant neu beidio. Mae hefyd yn cynnwys holl ddarpariaeth addysg, hyfforddiant a gwaith o fewn y sir.
- ◇ Cychwyn gwaith ar y 'Teclyn Adnabod Pobl Ifanc Bregus' gydag ysgolion y sir.
- ◇ Cychwyn trafod y 'Gwarant leuenctid*' gyda darparwyr addysg y sir.

Beth sydd angen sylw pellach

Gwaith yn cael ei ddatblygu yw hwn, ac felly ni welwyd canlyniadau yn ystod 2013/14.

Bu cynnydd digonol ar y gweithgareddau yn ystod y flwyddyn ond disgwyli'r canlyniadau o 2014/15 ymlaen.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Gwaith yn cael ei ddatblygu yw hwn, mae'n rhy fuan i adnabod y budd i drigolion ar hyn o bryd.

Grŵp
**Llandrillo
Menai**

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

GOFAL, IECHYD A LLES

Gweledigaeth

- Cefnogi plant a phobl fregus i fyw bywydau cyflawn
- Ysbrydoli pobl Gwynedd i fyw bywydau iach

Blaenoriaethau

GOF1 - Ymateb yn well i anghenion pobl fregus i sicrhau gwasanaethau gofal cynaliadwy

GOF2 - Cynyddu gwaith ataliol ym maes gofal Oedolion a Phobl Hŷn

GOF3 - Amddiffyn plant ac oedolion

GOF4 - Cynyddu gwaith ataliol a thargeddu anghydraddoldebau ym maes ieched

Teuluoedd
Hyder
Llety Iechyd
Diogelu
Trawsnewid
Annibyddiaeth
Llais Cymunedau
Galluogi
Oedolion
Plant
Lles
Gofal

Canlyniadau

- ◇ Plant Gwynedd yn derbyn gwasanaeth effeithiol sy'n cynnig gwerth am arian.
- ◇ Llais cryfach i ddefnyddwyr gwasanaethau cymdeithasol Gwynedd.
- ◇ Darpariaeth addas o ofal yn y lleoliad cywir.
- ◇ Pobl a phlant Gwynedd yn derbyn gwasanaeth gan weithlu hyderus a chymwys sy'n gallu ymateb i'w anghenion.
- ◇ Pobl a phlant Gwynedd yn byw mewn cymunedau cryf sy'n gefnogol ac yn adeiladu ar gryfderau pobl.
- ◇ Rhwydwaith o gefnogaeth ragweithiol ar gael i gynorthwyo oedolion a phobl hŷn fyw yn annibynnol heb ymyrraeth ffurfiol Gwasanaethau Cymdeithasol.
- ◇ Plant, Pobl Ifanc ac Oedolion Gwynedd yn fwy diogel
- ◇ Ystod o wasanaethau integredig gyda phartneriaid i wella cyfleon byw'n iach a phrofiad i unigolion.
- ◇ Anghydraddoldebau lechyd yn lleihau yng Ngwynedd.
- ◇ Gwella lechyd wedi'i brif-ffrydio drwy'r Cyngor.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

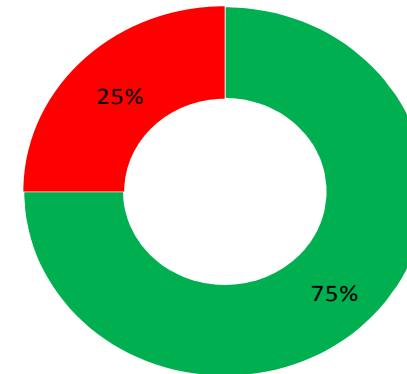
GOFAL, IECHYD A LLES

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Prosiectau Cynllun Strategol	2013/14
GOFI.2	Prosiect Trawsnewid Gwasanaethau Pobl Hŷn	Gwyrdd
GOFI.3	Prosiect Trawsnewid Gwasanaethau Anabledd Dysgu	Coch
GOFI.4	Prosiect Strwythur Arweinyddiaeth	Gwyrdd
GOF3	Prosiect Amddiffyn Plant ac Oedolion	Gwyrdd

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
GOFI.2 a GOF 1.3	SCA/007	Canran y cleientiaid a chynllun gofal ar 31 Mawrth, y dylai eu cynlluniau gofal fod wedi'u adolygu a gafodd eu hadolygu yn ystod y flwyddyn	69.60	79.00	85.31	80.00	81.09	80.77	Gwella
GOF3	DIOGELU2	Canran yr asesiadau risg a gafodd eu cyflwyno i Gynhadledd Achos a oedd yn cael eu hystyried yn rhai a oedd yn dangos ansawdd wrth wneud penderfyniad	-	98.00	93.75	95.00	-	-	Gwaethygu
GOF3	SCA/019 (NSI)	Canran y cyfeiriadau diogelu oedolion wedi eu cwblhau yn ystod y flwyddyn lle'r mae'r risg wedi ei reoli	98.64	99.47	95.72	100.00	94.45	94.66	Gwaethygu
GOF3	Adn09	Canran y staff ysgol efo gwiriad Swyddfa Cofnodion Troseddol	-	99.13	98.79	100.00	-	-	Gwaethygu
GOFI.2	SCA/002b (NSI)	Cyfradd y bobl hŷn (sy'n 65 oed neu drosodd) y mae'r awdurdod yn rhoi cymorth iddynt mewn cartrefi gofal fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 65 oed neu drosodd ar 31 Mawrth	24.90	24.69	25.59	24.50	19.84	19.70	Gwaethygu

GOFAL, IECHYD A LLES

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
GOF3	Adn25	Canran o'r bobl ddylai fod wedi derbyn gwiriad sydd wedi derbyn gwiriad Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS, CRB gynt) mewn ysgolion Gwynedd	-	-	86.40	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
GOF3	Adran Diogelu2a	Nifer y staff sydd wedi mynychu hyfforddiant amddiffyn plant drwy'r Uned Datblygu Gweithlu	-	-	308.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
GOF3	Adran Diogelu2b	Nifer y staff sydd wedi mynychu hyfforddiant amddiffyn oedolion drwy'r Uned Datblygu Gweithlu	-	-	334.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
GOF1.2 a GOF 1.3	OED09	Canran o ddefnyddwyr sy'n adrodd bod Teleofal yn eu galluogi i fyw adref yn annibynnol	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
SCC/024	Canran y plant sy'n derbyn gofal yn ystod y flwyddyn a chanddynt Gynllun Addysg Personol o fewn 20 diwrnod ysgol i dderbyn gofal neu ymuno ag ysgol newydd yn ystod y flwyddyn	86.10	50.90	87.50	65% - 73%	65.00	73.40	Gwella
OED04	Galluogi - Canran y rhai a dderbyniodd wasanaeth Galluogi a ddychwelodd o fewn 2 flynedd	-	11.70	12.60	10% - 20%	-	-	Gwaethygu
SCA/002b Lleol	Cyfradd pobl hyn (sy'n 65oed neu drosodd) y mae'r awdurdod yn rhoi cymorth iddynt mewn cartrefi gofal fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 65oed neu drosodd ar 31 Mawrth - gan eithrio hunan arianwyr	22.83	22.71 (SCA/002b 20.63)	20.08	22.5 - 23	(SCA/002b 19.84)	(SCA/002b 19.70)	Gwella
SCA/018c	Canran o ofalwyr oedolion a gafodd asesiad neu ailasesiad uniongyrchol yn ystod y flwyddyn a wnaeth dderbyn gwasanaeth	47.57	82.27	78.52	65.13% - 82.27%	62.80	65.13	Gwaethygu

AMG

CYM

CYNGOR

GOFAL, IECHYD A LLES

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
Diogelu3	Canran y cyfeiriadau sy'n cael eu hail-gyfeirio o fewn 12 mis (eithrio Gwasanaethau Arbenigol Plant)	-	30.6% (SCC/010 29.95%)	31.63	25% - 29%	(SCC/010 27%)	(SCC/010 21.9%)	Gwaethygu
LlesPMG2 / SCC/041a	Cynllun llwybr wedi ei gytuno ar gyfer plant mewn gofal	94.20	100.00	100.00	95% - 100%	89.50	95.10	Cynnal
LlesPMG1	Cynllun trosiannol wedi ei gytuno ar gyfer plant anabl yn 16 oed	-	Heb Adrodd yn 2012/13	100.00	Datblygol. Gosod gwaelodlin yn 2013-14	-	-	-
Ge02	Canran plant yn mynychu 1 sesiwn 5x60 neu fwy	-	70.31	79.60	72.50	-	-	Gwella
LCS/002(b)	Nifer yr ymweliadau â chanolfannau chwaraeon a hamdden awdurdodau lleol yn ystod y flwyddyn fesul 1,000 o'r boblogaeth, pan fydd yr ymwelydd yn cymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol	12135.00	12408.00	12908.00	12644.00	8953.59	8706.39	Gwella
DADH.42	Canran o blant erbyn 11 oed sydd wedi cyrraedd safon cwricwlwm cenedlaethol mewn nofio	80.00	80.00	80.00	82.50	-	-	Cynnal
OED12	Nifer o gyfeiriadau amddiffyn oedolion bregus (POVA) a gwblhawyd yn y cyfnod	145.00	167.00	187.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	Gwella
Diogelu4a	Nifer gyfarfodydd strategaeth a gynhaliwyd o dan ganllawiau amddiffyn plant	-	-	Heb Adrodd	Datblygol. Gosod gwaelodlin yn 2013-14	-	-	-
Diogelu4b	Canran o gyfarfodydd strategaeth (rhan 3) arweiniodd at ymchwiliad Adran 47	-	-	Heb Adrodd	Datblygol. Gosod gwaelodlin yn 2013-14	-	-	-
DATBL01	Canran o boblogaeth Gwynedd sy'n aelodau o ganolfannau hamdden y Cyngor	11.40	-	Heb Adrodd	15.27	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

GOFAL, IECHYD A LLES

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Dangosyddion Strategol Cenedlaethol	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd	Perfformiad yn erbyn Cymru
SCC/004	Canran y plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth sydd wedi cael tri lleoliad neu'n fwy yn ystod y flwyddyn	3.60	4.40	4.90	5.00	8.27	8.98	Gwaethygu	↑
SCC/011b	Canran yr asesiadau cychwynnol wedi eu cwblhau yn ystod y flwyddyn lle mae yna dystiolaeth bod Gweithiwr Cymdeithasol wedi gweld y plentyn ar ben ei hun	45.10	40.00	47.20	45.00	42.86	50.27	Gwella	↑
SCC/033d	Canran y bobl ifanc a oedd yn derbyn gofal yn flaenorol ac y mae'r awdurdod mewn cysylltiad â hwy a hwythau'n 19 oed	91.70	87.50	100.00	100.00	93.44	93.50	Gwella	↑
SCC/033f	Canran y bobl ifanc a oedd yn derbyn gofal yn flaenorol ac y mae'r awdurdod mewn cysylltiad â hwy, ac y gwyddys eu bod yn ymgymryd ag addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth a hwythau'n 19 oed	63.60	35.70	66.70	60.00	54.80	66.96	Gwella	↑
SCC/037	Cyfartaledd y sgôr pwyntiau mewn cysylltiad â chymwysterau allanol plant 16 oed sy'n derbyn gofal mewn unrhywsefyllfa ddysgu a gynhelir gan awdurdod lleol	314	289	439	290	262.02	289.84	Gwella	↑
SCC/041a	Canran y plant cymwys, perthnasol a phlant a fu'n berthnasol sydd â chynlluniau llwybr yn ôl yr angen	94.20	100.00	100.00	100.00	89.24	95.07	Cynnal	↑
LCS/002(b)	Nifer yr ymweliadau â chanolfannau chwaraeon a hamdden awdurdodau lleol yn ystod y flwyddyn fesul 1,000 o'r boblogaeth, pan fydd yr ymwelydd yn cymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol	12135.19	12408.01	12906	12644	8953.59	8706.39	Gwella	↑

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

GOFAL, IECHYD A LLES

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Dangosyddion Strategol Cenedlaethol	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd	Perfformiad yn erbyn Cymru
SCA/001	Cyfradd yr oedi wrth drosglwyddo gofal am resymau gofal cymdeithasol fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 75 oed neu drosodd	1.39	1.16	1.55	1.20	4.57	2.63	Gwaethygu	↑
SCA/019	Canran y cyfeiriadau diogelu oedolion wedi eu cwblhau yn ystod y flwyddyn lle'r mae'r risg wedi ei reoli	98.64	99.47	95.72	100.00	94.45	94.66	Gwaethygu	↑
SCC/002	Canran y plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth a chanddynt brofiad o symud ysgol unwaith neu ragor, yn ystod cyfnod neu gyfnodau o dderbyn gofal, ac nad oedd y symud hwnnw oherwydd trefniadau trosiannol, yn y 12 mis hyd at 31 Mawrth	14.10	14.50	22.80	14.50	13.85	14.82	Gwaethygu	↓
SCC/033e	Canran y bobl ifanc a oedd yn derbyn gofal yn flaenorol ac y mae'r awdurdod mewn cysylltiad â hwy, ac y gwyddys eu bod mewn llety addas, nad yw'n llety ar-gyfwng a hwythau'n 19 oed	100.00	85.70	86.70	100.00	92.74	92.17	Gwella	↓
SCA/002b	Cyfradd y bobl hŷn (sy'n 65 oed neu drosodd) y mae'r awdurdod yn rhoi cymorth iddynt mewn cartrefi gofal fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 65 oed neu drosodd ar 31 Mawrth	24.90	24.69	25.59	23.30	19.84	19.70	Gwaethygu	↓
SCA/002a	Cyfradd y bobl hŷn (sy'n 65 oed neu drosodd) y rhoddir cymorth iddynt yn y gymuned fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 65 oed neu drosodd ar 31 Mawrth	50.00	47.00	46.21	-	74.48	59.93	Gwaethygu	↓

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

GOFI - YMATEBYN WELL I ANGHENION POBL FREGUS I SICRHAU GWASANAETHAU GOFAL CYNALIADWY

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae sicrhau gwasanaethau gofal cynaliadwy sy'n cynnig gwerth am arian, rhoi llais cryfach i ddefnyddwyr ac sy'n cynnig darpariaeth addas o ofal yn y lleoliad cywir yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Cafodd y canlynol ei gyflawni:

- ◇ Sefydlu Uned Ysbaid ym Mhlas Pengwaith, Llanberis.
- ◇ Adnabod cynllun ar gyfer darpariaeth Gofal Preswyl yn nalgylch Porthmadog.
- ◇ Cwblhau rhaglen casglu barn gyda phobl sydd â chyswllt gyda chartref Fron Deg Caernarfon.
- ◇ Creu dogfen ar y cyd â chwe Awdurdod Lleol y Gogledd a'r Bwrdd Iechyd sy'n nodi bwriad y Cyngor ynghylch Gofal Integredig* i bobl hŷn.
- ◇ Llenwi swydd Cyfarwyddwr Corfforaethol â rôl Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymedithasol. Pennaeth Gwasanaethau Oedolion, Iechyd a Llesiant a Pennaeth Gwasanaethau Plant a Chefnogi Teuluoedd yn weithredol.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Datblygu modelau llety a gofal dydd ar gyfer pobl ag Anabledd Dysgu.
- ◇ Dod i gytundeb ar ddyfodol Cartref Fron Deg.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Annibyniaeth a diogelwch defnyddwyr wedi ei hybu wrth i 80 o becynnau teleofal cymhleth* gael eu darparu o'r newydd, yn arbennig yn maes Anabledd Dysgu.
- ◇ Pobl gyda chyswllt â chartref Hafod y Gest wedi derbyn sicrwydd o ran y ddarpariaeth gofal yn ardal Porthmadog.
- ◇ Mae pobl oedd yn rhan o'r cyfathrebu ynglyn â gofal dydd Maesincla wedi mynegi eu balchder o fod wedi eu cynnwys yn y broses a chael y cyfle i roi eu barn o'r cychwyn.
- ◇ 987 o ddefnyddwyr gwasanaeth wedi derbyn adolygiad o'u pecyn gofal.

“Cefnogi defnyddwyr ein gwasanaeth i gyrraedd eu llawn botensial gan fyw gartref cyhyd ag y dymunant yn ddiogel a bodlon.”

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

GOF2 - CYNYDDU GWAITH ATALIOL YM MAES GOFAL OEDOLION A PHOBL HYN

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae'r Cyngor am gynyddu gwaith ataliol er mwyn gwella ansawdd bywyd a lleihau'r pwysau ar wasanaethau. Cafodd y canlynol ei gyflawni:

- ◇ Cyfathrebu parhaus gan y Cyngor yng nghyswllt prosiectau neu safleoedd penodol, gan gynnwys Cartrefi Fron Deg, Caernarfon a Hafod y Gest, Porthmadog.
- ◇ Parhau gwaith y Pwynt Mynediad Sengl gyda Iechyd, sef creu un man lle gall pobl gysylltu ynglyn â materion iechyd a gwasanaethau cymdeithasol.
- ◇ Cynnal gweithgareddau dydd rheolaidd i drigolion dros 55 oed.
- ◇ Sefydlu gweithgareddau cymdeithasu er cynorthwyo gwellhad pobl gyda phroblemau iechyd meddwl.
- ◇ Cyhoeddi cyfeirlyfr Partneriaeth Gofalwyr Gwynedd "A ydych chi'n edrych ar ôl rhywun?" sydd yn darparu gwybodaeth ddefnyddiol i bobl o bob oed sy'n gofal am deulu, ffrindiau neu gymdogion.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Cefnogaeth gymunedol a'r cyfleoedd ataliol ym maes gofal oedolion â phobl hŷn.
- ◇ Bydd y gwaith hwn yn cael ei wneud o 2014/15 ymlaen.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Mae pobl a oedd yn rhan o'r cyfathrebu wedi elwa o fod yn rhan o'r broses a chael eu barn wedi ei glywed.
- ◇ Gweithgareddau Heneiddio'n Dda* wedi eu sefydlu gan Age Cymru o fewn Awel y Coleg a Chysgod y Coleg Y Bala ac hefyd yn y Clwb Rygbi yn Nolgellau. Mae gwaith wedi cychwyn i ehangu'r gwasanaeth yn ardaloedd Blaenau Ffestiniog, Cricieth a Thywyn.
- ◇ Sefydlwyd clybiau cymunedol i helpu gwellhad. Cynhelir clybiau yn wythnosol ym Mangor ac yng Nghaernarfon a chynigir amrywiaeth o weithgareddau er mwyn helpu pobl gyda phroblemau iechyd meddwl.

Yn 2013-14, fe dderbyniodd 462 o ddefnyddwyr wasanaeth Galluogi.

Llwyddodd 58% ohonynt i adfer eu hannibyniaeth a gadael heb becyn gofal.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

GOF3 - AMDDIFFYN PLANT AC OEDOLION

Beth gafodd ei gyflawni?

- Mae Diogelu Plant a phobl sy'n agored i niwed yn flaenoriaeth allweddol i'r Cyngor. Ar sail hyn cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:
- ◇ Cwblhau a chymeradwyo Polisi Diogelu Corfforaethol.
 - ◇ Adnabod mesuryddion gwella.
 - ◇ Derbyn polisiau adrannol ar gyfer holl Adrannau'r Cyngor gan y Panel Diogelu Strategol*.
 - ◇ Darparu hyfforddiant i staff ac aelodau.
 - ◇ Datblygu dulliau monitro llwyddiannau'r hyfforddiant, dealltwriaeth staff a dulliau comisiynu.
 - ◇ Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) ac awdurdodau eraill yn gweld gwaith y Paneli Diogelu Strategol* a Gweithredol yn "ymarfer da".
 - ◇ Gweithredu model risg plant a theuluoedd.
 - ◇ Perfformiad Gwasanaeth Plant Gwynedd ymysg y gorau yng Nghymru o ran sefydlogrwydd lleoliadau i blant mewn gofal yn ystod y flwyddyn.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Mae'r Cyngor bellach yn mesur y canran o staff ysgol sydd wedi derbyn gwiriad DBS wedi ei adnewyddu o fewn y 3 blynedd gofynol.
- ◇ Yn dilyn newidiadau i'r drefn o weinyddu gwiriadau DBS yn genedlaethol, bydd ymdrech fawr yn cael ei wneud i gyrraedd y targed heriol a osodwyd.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Wrth sefydlu'r holl weithdrefnau bydd ein plant, pobl ifanc ac oedolion bregus yn fwy diogel, a staff wedi eu harfogi i gyfeirio achosion o bryder i'r Cyngor.

'Gall y plant a'r bobl ifanc sy'n cael eu lleoli gyda gofalmwyr maeth fod yn sicr y bydd y gwasanaeth maethu yn hybu eu diogelwch a'u lles ac yn ymdrechu i sicrhau y gall y lleoliad ddiwallu eu anghenion' ac 'roeddem yn teimlo fod gan y plant lais a'u bod yn cael cyfleoedd i fynegi eu barn, a'u bod yn gallu cael dylanwad ar y ffordd y darperir y gwasanaeth.'

Adroddiad Archwiliad Maethu AGGCC 2013

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

GOF4 - CYNYDDU GWAITH ATALIOLA THARGEDU ANGHYDRADDOLDEBAU

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae'r Cyngor wedi adnabod bod gwella cyfleon byw'n iach a phrofiad unigolion, lleihau anghydraddoldebau iechyd a prif ffrydio gwaith iechyd trwy'r Cyngor yn flaenoriaeth. Ar sail hyn cafodd y canlynol ei gyflawni;

- ◇ Cychwyn trafodaethau ynglŷn â darparu gwasanaeth ffisiotherapi asesu a blaenoriaethu mewn canolfannau hamdden ar y cyd gyda'r Bwrdd Iechyd.
- ◇ Datblygu cynllun ar y cyd gyda Macmillan, y Bwrdd Iechyd, Iechyd Cyhoeddus Cymru a'r Cyngor i sefydlu Clinigau Lles Macmillan* o fewn canolfannau hamdden.
- ◇ Sefydlu Cynllun Rheoli Tybaco gan y Cyngor ym mis Awst 2013.
- ◇ Cwblhau Adolygiad Digonolrwydd Canolfannau Hamdden, a'i gyhoeddi yn Hydref 2013.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Mae'r Cyngor angen gwell eglurder ar ei rôl o fewn y maes gwella iechyd ac yng nghyd-destun gwaith partneriaid.

Bwriedir comisiynu adroddiad ar ymyrraethau penodol i'w datblygu ymhellach yng Nghynllun Strategol 2014/15.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Gwaith yn cael ei ddatblygu yw hwn, ac mae'n rhy fuan i adnabod y budd i drigolion ar hyn o bryd. Serch hynny mae potensial mawr i wneud gwahaniaeth i fywydau unigolion a'u teuluoedd drwy Glinigau Lles Macmillan* a'r gwasanaeth ffisiotherapi o fewn canolfannau hamdden.

Cynllun National Exercise Referral (NERS) ar waith yn y Ganolfan Denis, Caernarfon.

Mae NERS yn rhaglen gan Llywodraeth Cymru sy'n hybu gweithagredd corfforol mewn pobl nad ydynt yn egniol neu sydd â cyflyrau meddygol penodol.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

YR ECONOMI

Gweledigaeth

- Gwella'r cyfleoedd i bobl Gwynedd fyw, gweithio a llwyddo'n lleol.

Blaenoriaeth

ECON1 - Cryfhau gwytnwch busnesau a chadw'r budd yn lleol

ECON2 - Gwella ansawdd swyddi a lefelau cyflog

ECON3 - Gwella mynediad i waith ac ymateb i rwystrau

Canlyniadau

- ◇ Mwy o fuddion i bobl y Sir o gaffael y Cyngor.
- ◇ Mwy o fusnesau'r Sir yn tyfu ac efo'r potensial i gyflogi.
- ◇ Cynnal lefel goroesiad busnesau'r Sir.
- ◇ Mwy o swyddi gwerth uchel yn cael eu creu.
- ◇ Mwy o amrywiaeth o waith, a swyddi ar draws y Sir.
- ◇ Mwy o gyflogwyr y Sir yn gallu recriwtio pobl lleol efo'r sgiliau cywir.
- ◇ Mwy o bobl yn symud o fudd-daliadau i waith.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

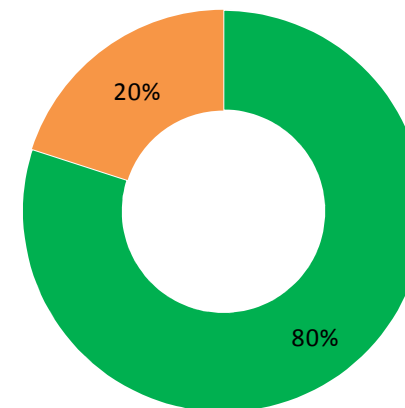
YR ECONOMI

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Prosiectau Cynllun Strategol	2013/14
ECON1.1	Prosiect Cadw'r Budd yn Lleol	Gwyrdd
ECON1.2	Prosiect Rhaglen Cyflenwyr Gwynedd	Gwyrdd
ECON1.4	Buddsoddi yng Ngwynedd	Gwyrdd
ECON2.1	Prosiect Swyddi Gwerth Uchel	Gwyrdd
ECON2.2	Prosiect Cynlluniau Cyflogaeth	Ambr

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
ECON1.1	ECON1.1a	Canran cytundebau'r Cyngor sy'n mynd i fusnesau lleol;	-	-	23.94	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
ECON1.1	ECON1.1b	Nifer busnesau'r sir sy'n ennill cytundebau gan y Cyngor;	-	-	17.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
ECON1.1	ECON1.1d	Canran cytundebau caffael y Cyngor dros £500k yn y maes adeiladwaith sydd yn cynnwys ac wedi gweithredu cymalau cymdeithasol perthnasol e.e. i sefydlu prentisiaethau ayyb	-	-	37.50	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
ECON1.2 a ECON1.3	ECON1.2/3 a	Nifer swyddi wedi eu creu o ganlyniad i weithredu Prosiect Rhaglen Cyflenwyr Gwynedd	-	-	13.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
ECON2.2	ECON2.2a	Nifer swyddi newydd yn cael eu creu o fewn Ardaloedd Gwynedd	-	-	68.5 FTE	Gosod Gwaelodlin	-	-	-

YR ECONOMI

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
ECON1.2	ECON1.2a	Ffigwr cymharol busnesau wedi eu cofrestru ar gyfer TAW /PAYE	116.80	115.30	-	116.80	117.40	-	-
ECON2.1	ECON2.1a	Canolrif cyflog y sir	£22,903.00	£23,825.00	-	Cynnydd	£24,482.00	-	-
ECON1.3	ECON1.3a	Ffigwr cymharol busnesau Gwynedd sy'n goroesi yn flynyddol	1.11:1	0.76:1	-	1.11:1	0.92:1	-	-
ECON2.1	ECON2.1b	Nifer rhai sy'n cael eu cyflogi yn y sectorau Proffesiynol, Gwyddonol, Technolegol, sy'n sectorau isel eu presenoldeb o fewn y sir	1500.00	1200.00	-	1500.00	-	-	-
ECON2.1	ECON2.1bb	Canran rhai sy'n cael eu cyflogi yn y sectorau Proffesiynol, Gwyddonol, Technolegol, sy'n sectorau isel eu presenoldeb o fewn y sir	3.10	2.40	-	3.10	-	-	-
ECON1.1	ECON1.1c	Canran busnesau dargedwyd sy'n mynd ymlaen i dendro am waith y Cyngor	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
ECON1.2	ECON1.2b	Nifer busnesau wedi eu cyngori trwy'r Rhaglen Cyflenwyr yn ennill cytundebau;	-	-	20.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	-

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
H6	Nifer o fusnesau yn datblygu gyda chefnogaeth yr Adran Economi	-	92.00	82.00	65.00	-	-	Gwaethygu
H7	Nifer o fusnesau newydd yn cael eu sefydlu gyda chefnogaeth yr Adran Economi	12.00	18.00	10.00	8 – 12	-	-	Gwaethygu
H8	Nifer o swyddi newydd wedi eu creu gyda chefnogaeth yr Adran Economi	-	60.00	89.38	34.00	-	-	Gwella
H9	Nifer o swyddi newydd wedi eu diogelu gyda chymorth yr Adran Economi	-	108.00	206.00	100.00	-	-	Gwella

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

YR ECONOMI

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
Ieu3	Canran y bobl ifanc a gefnogir gan weithwyr ieuencid ysgolion sydd yn ymgysylltu	-	100.00	100.00	75.00	-	-	Cynnal
SaC04	Nifer prentisiaid wedi eu cyflogi	-	18.00	12.00	10.00	-	-	Gwaethygu
Twr4	Budd i'r economi Lleol o gefnogi digwyddiadau proffil uchel a strategol	-	£4.99m	£6.32m	£3.15m - £3.5m	-	-	Gwella
SaC01	Canran yr unigolion oed gwaith a gefnogir sy'n symud ymlaen i waith (Taith i Waith)	-	7.00	7.21	10% - 15%	-	-	Gwella
Caff06c	Canran o wariant gyda busnesau yng Nghymru	-	66.32	Heb Adrodd	-	-	-	-
Caff06ch	Canran o wariant gyda busnesau yng Ngogledd Cymru	-	54.92	Heb Adrodd	-	-	-	-
Caff06d	Canran o wariant gyda busnesau yng Ngwynedd	-	39.05	38.83	-	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Cyfeirnod	Dangosyddion Strategol Cenedlaethol	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd	Perfformiad yn erbyn Cymru
LCL/001(b)	Nifer yr ymweliadau â llyfrgelloedd cyhoeddus yn ystod y flwyddyn fesul 1,000 o'r boblogaeth.	5741.48	5175.72	5301.00	-	5851.30	5776.30	Gwella	↓

Beth gafodd ei gyflawni?

Roedd Cynllun Strategol y Cyngor yn ymateb i'r her i hyfywdra busnesau, ac yn datblygu cyfleon caffael a oedd yn codi o ddatblygiadau mawr newydd:

Cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Gosod Rhaglen Gaffael Flynnyddol y Cyngor, a busnesau lleol yn dechrau dod yn ymwybodol o gyfleon i ennill cytundebau yn 2014/15.
- ◇ Adnabod y meysydd lle mae diffyg cyflenwyr lleol.
- ◇ Cynnal rhaglen gymorth gyda busnesau i'w paratoi ar gyfer y ddarpariaeth band-eang cyflym newydd, y sir gyntaf yng Nghymru i wneud hynny.
- ◇ Cwblhau rhaglen ddigwyddiadau proffil uchel a llai ar draws y sir yn llwyddiannus, gyda 52,214 o bobl yn mynychu'r 13 digwyddiad.
- ◇ Prosiect *Gwynedd Werdd** yn llwyddo gyda'r cam cyntaf tuag at sicrhau cefnogaeth Ewropeaidd y Rhaglen Datblygu Gwledig*.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Sicrhau targedu a churo drysau busnesau lleol i'w cysylltu efo cyfleon cytundebau'r Cyngor.
- ◇ Ail-gydio yn y gwaith o sefydlu anghenion cytundebau Ynys Ynni* (Môn) ac, o hynny, codi ymwybyddiaeth busnesau Gwynedd o'r cyfleon—bu oedi yn 2013/14 oherwydd disgwyl am gadarnhad olynnydd cwmni Horizon ar gyfer arwain gwaith Wylfa Newydd.
- ◇ Parhau i gefnogi busnesau'r sir i elwa o gyfleon newydd: cytundebau cyflenwi; yr is-adeiledd bandeang cyflym rhagorol fydd ar draws y sir.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ 267 o gyflenwyr lleol wedi derbyn cymorth i dendro, a chytundebau gwerth £10,384,152 wedi eu hennill gan fusnesau'r sir trwy bartneriaeth â Busnes Cymru, gan greu 13 a gwarchod 171 o swyddi.
- ◇ 110 o fusnesau lleol wedi manteisio o'r don gyntaf o weithdai a sesiynau un i un *Gwynedd Ddigidol* ar gyfer dod ag e.fasnachu ac agweddau digidol eraill yn rhan o'r busnes.
- ◇ Manteisiodd busnesau ar draws y sir o'r £6.32m o arian ychwanegol a ddenwyd i'r economi leol trwy *Yma Mae Pethau yn Ddigwydd*, a sicrhodd 254 o gwmnïau'r sir gytundebau gan y digwyddiadau.

“Dwi'n meddwl eich bod chi hogia yn gwneud gwaith anhygoel a'ch bod chi wirioneddol wedi rhoi'r digwyddiad a'r ardal ar y map”.
Sir David Brailsford – am ddigwyddiad Etape Eryri

“Hi, llongyfarchiadau ar ddigwyddiad gwych, mae'r pentref wedi bod yn ferw gwyllt ers Dydd Gwener”
Busnes yn Llanberis

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

ECON 2—GWELLA ANSAWDD SWYDDI A LEFELAU CYFLOG

Beth gafodd ei gyflawni?

Er mwyn ymateb i ddibyniaeth y sir ar nifer fechan o sectorau gwaith, yn enwedig rhai efo cyflogau is, cydweithioedd y Cyngor i fanteisio ar gyfleon arloesedd Prifysgol Bangor, ac ar ddynodiad Parth Menter Eryri. Cafodd y canlynol ei gyflawni:

- ◇ Cytundeb ar raglen trosglwyddo arloesedd o feysydd ymchwil penodol o fewn Prifysgol Bangor; cafodd busnesau lleol eu cysylltu gyda'r Brifysgol.
- ◇ Sicrhau cefnogaeth Llywodraeth Cymru i wella amgylchedd Glannau Caernarfon ar y Safle Treftadaeth Byd.
- ◇ Cafodd y seiliau eu darparu ar gyfer cais Safle Treftadaeth y Byd yr Ardaloedd Llechi, gyda phartneriaeth gref wedi ei sefydlu ar draws y cyrff treftadaeth lleol a chenedlaethol.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Cwblhau Cynllun Cyflogaeth Llŷn ac Eifionydd yn dilyn rhoi cyfle i Aelodau Etholedig yr ardal drafod y data, ac adnabod lle mae'r angen mwyaf.
- ◇ Parhau i ddatblygu'r sector greadigol yn y sir, gan fanteisio ar y momentwm sydd wedi ei greu ymysg busnesau'r sector gan yr ymdrech aflwyddiannus i ddenu pencadlys S4C i Gaernarfon.
- ◇ Parhau i weithredu'r prosiect i gefnogi sefydlu clwstwr o fusnesau yn cynnig swyddi gwerth uchel o fewn y sir e.e. ar safleoedd Parth Menter Eryri.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Mae 22 cwmni fedr gynnig swyddi gwerth uchel wedi derbyn cefnogaeth i ddilyn i fyny ar eu hymholiadau o ran lleoli yn y sir.
- ◇ Mae 17 cwmni fedr gynnig swyddi gwerth uchel wedi derbyn y cyfle i drafodaethau manwl a/neu ymweld â safleoedd addas yn y sir.
- ◇ Mae sawl cwmni arbenigol mewn meysydd gwerth uchel yn werthfawrogol o'r gefnogaeth a gawson nhw i ystyried y posibilrwydd o leoli yng Ngwynedd.
- ◇ Mae gan Ardal Meirionnydd 68.5 o swyddi newydd ar gael i bobl leol yn ystod y flwyddyn trwy brosiectau'r Cynllun Cyflogaeth.

Trafodaeth:
Safle Trawsfynydd, Parth
Menter Eryri

“Roeddwn am ddiolch i chi a'ch cydweithwyr am ein croesawu a'n cefnogi ar ein hymweliad â Thrawsfynydd. Caniataodd y cyfle i ymweld â'r safle i ni roi'r heriau o fewn cyd-destun, ac yn bwysicach fyth i weld y cyfleon mae'r safle yma yn ei gynnig. Edrychwn ymlaen at drafodaethau pellach”.
Buddsoddwr posibl yn dilyn ymweliad cychwynnol

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Beth gafodd ei gyflawni?

Bu'r Cyngor yn cydweithredu â chynghorau eraill y Gogledd er mwyn medru ateb angen busnesau'r sir i recriwtio pobl ifanc lleol gyda'r sgiliau cywir. Cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Cytundeb chwe Awdurdod Lleol y Gogledd ar y meysydd allweddol ar gyfer sgilio yn y rhanbarth, gan gynnwys rhoi sylw yn y Strategaeth Sgilio a Chyflogadwyedd newydd i:
 - * Anactifedd Economaidd
 - * NEET (rhai ddim mewn addysg, gwaith na chyflogaeth)
 - * Sgiliau Arwain a Rheoli
 - * Sgiliau yn y Gweithle
 - * Sgiliau i gefnogi datblygiad y Parthau Menter, sectorau allweddol a sectorau gwerth uchel.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Cyflwyno bid Ewropeaidd (yn ddibynnol ar amserlen Rhaglenni Ewropeaidd).
- ◇ Cwblhau'r Strategaeth ynghyd â'r cynllun gweithredu. Bydd ceisiadau am gyllid Ewropeaidd yn cael eu datblygu gan y partneriaid er mwyn cynyddu sgiliau, ymateb i anghenion cyflogwyr, paratoi pobl ar gyfer cyfleon gwaith newydd, a goresgyn y rhwystrau mae pobl yn eu hwynebu o ran mynediad i waith.

Pwy sydd wedi elwa?

Gwaith yn cael ei ddatblygu yw hwn, mae'n rhy fuan i adnabod y budd i drigolion ar hyn o bryd.

Gwaith Swyddi Caffael Sgiliau
 Ardaloedd Band-Eang Gwynedd-Werdd
 Gwynedd Sectorau-Gwerth-Uchel
 Arloesedd Digwyddiadau
 Busnesau-Lleol

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

YR AMGYLCHEDD

Gweledigaeth

- Hybu cyflenwad addas o gartrefi i bobl Gwynedd.
- Hybu amgylchedd diogel a chynaliadwy gyda chysylltiadau hwylus.

Blaenoriaeth

AMG1 - Hybu cyflenwad addas o dai ar gyfer pobl leol

AMG2 - Lleihau allyriadau carbon

AMG3 - Ymateb i fygythiadau newid hinsawdd

AMG4 - Lleihau faint o wastraff sy'n mynd i'w dirlenwi

Canlyniadau

- ◇ Mwy o ddarpariaeth o unedau llai mewn llefydd ag angen.
- ◇ Cynyddu darpariaeth tai fforddiadwy .
- ◇ Lleihad yn allyriadau carbon Cyngor Gwynedd a'r sector gyhoeddus yn y Sir.
- ◇ Ymatebion i fygythiadau newid hinsawdd yn y tymor hir wedi eu hadnabod.
- ◇ Cynnydd yn y nifer o drigolion sy'n byw mewn ardaloedd a risg uchel o lifogydd hefo 'cynllun' i ymateb i achlysuron o lifogydd.
- ◇ Gwelliant yng ngallu'r Cyngor i ymateb er mwyn cynorthwyo trigolion i ddelio gyda sgil effeithiau achlysuron o lifogydd.
- ◇ Cynyddu lefelau aildddefnyddio / ailgylchu / compostio.
- ◇ Lleihau ein dibyniaeth ar dirlenwi.

PLANT

GOFAL

ECON

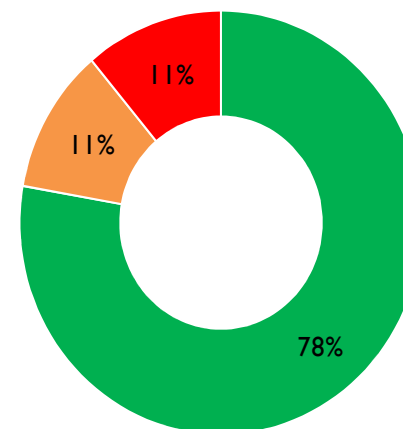
AMG

CYM

CYNGOR

YR AMGYLCHEDD

Prosiect	Prosiectau Cynllun Strategol	2013/14
AMG1.1	Prosiect Tai Gwag Nôl i Ddefnydd	Gwyrdd
AMG1.2	Prosiect Tai Fforddiadwy	Gwyrdd
AMG1.3	Prosiect Cynllun Datblygu Unedol / Cynllun Datblygu Lleol	Gwyrdd
AMG1.4	Prosiect Tai ar gyfer Anghenion Penodol	Ambr
AMG2	Cynllun Rheoli Carbon y Cyngor	Gwyrdd
AMG3.1	Prosiect Ymateb i Fygythiadau Newid Hinsawdd	Gwyrdd
AMG3.2	Prosiect i gynyddu y nifer o drigolion sy'n byw mewn ardaloedd a risg uchel o lifogydd hefo 'cynllun' i ymateb i achlysuron o lifogydd	Coch
AMG3.3	Prosiect Gwella gallu'r Cyngor i ymateb er mwyn cynorthwyo trigolion i ddelio gyda sgil effeithiau achlysuron o lifogydd	Gwyrdd
AMG4	Prosiect Lleihau Gwastraff	Gwyrdd

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

YR AMGYLCHEDD

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
AMG1.1	DAT01*	Nifer tai gwag hirdymor yn y sir [6 mis a drosodd] wedi dod nôl i ddefnydd	48.00	48.00	54.00	54.00	-	-	Gwella
AMG1.2	Strat6	Nifer o unedau fforddiadwy a sicrhawyd i Wynedd	62.00	72.00	70.00	53.00	-	-	Gwaethygu
AMG1.2	PLA/006 (NSI)	Nifer yr unedau tai fforddiadwy ychwanegol a ddarparwyd yn ystod y flwyddyn fel canran yr holl unedau tai ychwanegol a ddarparwyd yn ystod y flwyddyn.	23.26	30.00	41.00	16.00	37.46	31.97	Gwella
AMG1.4	PSR/002* (NSI)	Y nifer o ddiwrnodau calendr ar gyfartaledd a gymerwyd i roi Grant Cyfleusterau i'r Anabl.	281.27	298	242	280	238.88	244.58	Gwella
AMG2	CYNCA06	Canran newid mewn allyriadau carbon yn y stoc adeiladau annomestig	13.84	15.06	30.76	18.00	-	-	Gwella
AMG4	WMT/009 (NSI)	Canran gwastraff bwrdeistrefol a aildddefnyddir / ailgylchir / compostir	46.42	51.52	54.01	54.00	54.33	57.00	Gwella
AMG4	WMT/004 (NSI)	Gwastraff a dirlenwir	51.84	46.92	45.88	46.00	37.72	37.52	Gwella
AMG4	P60	Lwfans Tirlenwi	20607.00	20695.00	19650.00	20649.00	-	-	Gwella
AMG2	CYNCA07	Canran newid mewn allyriadau carbon sy'n gysylltiedig a theithiau busnes	-	-	0.97	1.00	-	-	-
AMG4	PB53	Canran o eiddo domestig sy'n defnyddio'r gwasanaeth casglu bwyd wythnosol.	-	38.00	50.00	55.00	-	-	Gwella
AMG1.1 a AMG1.2	AMG1a	Nifer o unedau 1/2 lofft sydd wedi eu creu ar gyfer eu rhentu	-	-	27.00	34.00	-	-	-
AMG4	PB51	Canran gwastraff masnachol a aildddefnyddir / ailgylchir / compostir	17.23	27.30	30.79	40.00	-	-	Gwella
AMG4	PB55	Tunnelledd Gwastraff bwyd a gompostir	-	-	3935.06	6000.00	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

YR AMGYLCHEDD

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
AMG1.1 a AMG1.2	CTC01	Canran o'r ymgeiswyr sydd wedi cofrestru ar Gofrestrau Tai Cyffredin yn chwilio am uned llai i'w rhentu	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
AMG3.2	AMG3.2a	Canran o unigolion hefo 'cynlluniau' mewn lle i ymateb i achlysuron o lifogydd yn dilyn y gwaith ymgysylltu	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
AMG3.3	BARN04b	Canran o swyddogion allweddol y Cyngor sy'n adrodd gwelliant ym mharodrwydd y Cyngor i ymateb i fygythiad llifogydd	-	-	83.34	Gosod Gwaelodlin	-	-	-

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
PPN/008ii	Canran y busnesau newydd wedi eu canfod a oedd yn destun i ymweliad asesu risg neu a wnaeth ddychwelyd holiadur hunan asesu yn ystod y flwyddyn ar gyfer Hylendid Bwyd	73.00	90.00	95.00	90.00	83.00	90.27	Gwella
PPN/009	Canran o sefydliadau bwyd sydd yn 'cydymffurfio'n fras' a safonau hylendid bwyd	88.72	95.42	97.49	90.00	86.03	89.47	Gwella
THS/009	Nifer o ddyddiau calendr a gymerwyd ar gyfartaledd yn ystod y flwyddyn i atgyweirio holl ddiffygion ar lampau stryd	2.40	3.70	2.70	3.20	4.30	3.65	Gwella
Y2	Perfformiad Adran Ymgynghoriaeth yn erbyn eu targed ariannol	1027469.00	571414.00	1407327.00	1074250.00	-	-	Gwella
PLA/004b	Canran yr holl geisiadau cynllunio perthnasol wedi eu pennu o fewn 8 wythnos	48.60	70.10	72.86	75.00	72.79	70.89	Gwella
PLA/004a	Canran y ceisiadau cynllunio mawr wedi'u pennu o fewn 13 wythnos	35.00	50.00	57.14	60.00	34.50	36.67	Gwella
THS/011(a)	Cyflwr y prif ffyrdd (Dosbarth A) mewn cyflwr drwg	5.70	5.20	4.40	4.10	5.30	5.20	Gwella

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

YR AMGYLCHEDD

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
THS/011(b)	Cyflwr ffyrdd heblaw'r prif ffyrdd (Dosbarth B) mewn cyflwr drwg	5.50	5.30	4.70	4.20	7.50	7.80	Gwella
THS/011(c)	Cyflwr ffyrdd dosbarth (C) mewn cyflwr drwg	7.70	10.30	14.70	7.00	18.80	20.00	Gwaethygu

Cyfeirnod	Dangosyddion Strategol Cenedlaethol	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd	Perfformiad yn erbyn Cymru
PLA/006(b)	Nifer yr unedau tai fforddiadwy ychwanegol a ddarparwyd yn ystod y flwyddyn fel canran yr holl unedau tai ychwanegol a ddarparwyd yn ystod y flwyddyn	23.26	30.00	41.00	16.00	37.46	31.97	Gwella	↑
WMT/009 (b)	Canran y gwastraff trefol a gesglir gan awdurdodau lleol ac a gaiff ei baratoi ar gyfer ei aildefnyddio a'i ailgylchu/neu ei ailgylchu, gan gynnwys deunyddiau bio-wastraff wedi eu gwahanu yn eu tarddle ac a gompostir neu a drinnir yn fiolegol mewn ffordd arall	46.42	51.52	54.01	54.00	54.33	57.00	Gwella	↓
STS/006	Canran yr achosion o dipio gwastraff yn anghyfreithlon y rhoddwyd gwybod amdanynt ac y cliriwyd y gwastraff o fewn 5 diwrnod gwaith	95.08	93.80	97.67	95.00	95.03	95.99	Gwella	↑
THS/007	Canran yr oedolion sy'n 60 oed neu drosodd sy'n ddeiliaid tocynnau teithio rhatach ar y bws	71.39	84.93	84.56	82.63	84.31	77.27	Gwaethygu	↑
PSR/002	Y nifer o ddiwrnodau calendr ar gyfartaledd a gymerwyd i roi Grant Cyfleusterau i'r Anabl	281.27	298	242	280	238.88	244.58	Gwella	↓
WMT004(b)	Canran y gwastraff trefol a gesglir gan awdurdodau lleol ac a anfonir i safle tirlenwi	51.84	46.92	45.88	46.00	37.72	37.52	Gwaethygu	↓

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

YR AMGYLCHEDD

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Dangosyddion Strategol Cenedlaethol	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd	Perfformiad yn erbyn Cymru
HHA/013	Canran yr holl aelwydydd a allai fod yn ddigartref ac yr ataliwyd iddynt fod yn ddigartref am 6 mis o leiaf	66.30	92.47	42.20	85.00	66.43	72.20	Gwaethygu	↓
PSR/004	Canran yr anheddau sector preifat a oedd wedi bod yn wag am fwy na 6 mis ar 1 Ebrill ac a feddiannwyd eto yn ystod y flwyddyn o ganlyniad i weithredu uniongyrchol gan yr awdurdod lleol	4.32	4.34	5.24	-	9.23	5.90	Gwella	↓

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

AMGI— HYBU CYFLENWAD O DAI AR GYFER POBL LEOL

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae Cynllun Strategol y Cyngor wedi adnabod nad oes digon o dai addas ar gael i drigolion lleol yn y Sir sydd o'r math a'r maint cywir, yn y lleoliad iawn ac am y pris cywir (fforddiadwy). Ar sail hyn, cafodd y canlynol ei gyflawni:

- ◇ Dod â 54 o unedau gwag nôl i ddefnydd erbyn diwedd y flwyddyn gyda 34 yn unedau llai. Yn ogystal cafodd arian grant ychwanegol ei glustnodi i ddod â 10 o unedau pellach yn ôl i ddefnydd cyn diwedd Mehefin 2014/15.
- ◇ 70 o unedau tai fforddiadwy ychwanegol ar gyfer pobl leol gyda 27 o'r rhain yn unedau llai ar gyfer eu rhentu.
- ◇ Gwaith ymchwil i adnabod modelau eraill i'w gweithredu er mwyn darparu tai fforddiadwy yng Ngwynedd yn y dyfodol.
- ◇ Adnabod dewisiadau ar gyfer lleihau'r amser y mae'n ei gymryd i gwblhau addasiadau i'r anabl.

Beth sydd angen sylw pellach?

Bydd y gwaith o:

- ◇ Adnabod modelau amgen o ddefnydd tai gwarchod yn ardal Meirionnydd.
- ◇ Sefydlu Strategaeth Lletya Pobl Hŷn.

yn parhau yn ystod 2014/15.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ 54 o unedau tai gwag wedi dod nôl i ddefnydd gyda 34 ohonynt yn unedau llai.
- ◇ 50 o unigolion o Wynedd wedi elwa o waith i ddod a 24 o unedau tai gwag nôl i ddefnydd trwy gynllun grantiau.
- ◇ 194 o bobl Gwynedd wedi elwa o waith i sefydlu 70 o unedau tai fforddiadwy ychwanegol ar gyfer pobl leol.
- ◇ Unigolion sydd yn derbyn grant cyfleusterau i'r anabl wedi elwa o adnabod opsiynau i leihau'r amser i gwblhau addasiadau.

“Mae ein cartref newydd wedi gwneud byd o wahaniaeth yn gymdeithasol, economaidd ac i iechyd corfforol fy merch a mi.” Unigolyn sydd wedi derbyn tŷ fforddiadwy i'w rentu.

De: Tŷ Gwag wedi dod nôl i ddefnydd yn Llan Ffestiniog

Datblygiad Tai Fforddiadwy Cae Solomon, Pwllheli

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

AMG2— LLEIHOU ALLYRIADAU CARBON

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae Cynllun Strategol y Cyngor wedi adnabod yr angen i leihau effaith allyriadau carbon ar yr amgylchedd a'i gyfraniad tuag at newid yn yr hinsawdd fel blaenoriaeth. Ar sail hyn, cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Gweithredu naw cynllun buddsoddi i arbed er mwyn lleihau'r allyriadau sy'n deillio'n uniongyrchol o weithgareddau'r Cyngor yn unol a'r hyn sydd yn y Cynllun Rheoli Carbon.
- ◇ Lleihau ein defnydd ynni yn arw o ganlyniad i gynlluniau codi ymwybyddiaeth, monitro defnydd ynni yn ofalus, a chynlluniau cynnal a chadw cyffredinol.
- ◇ Lleihad mewn allyriadau carbon sy'n deillio o weithgareddau'r Cyngor o 25%, ers 2005/06 (blwyddyn waelodlin).

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Ni chafodd un o'r cynlluniau ei weithredu oherwydd y sefyllfa ariannol (Cynllun Biomas yng Nghanolfan Hamdden Tywyn) a bu oedi ar ddau gynllun pellach (Optimeiddio foltedd mewn cartrefi preswyl a throsglwyddo i ddefnyddio biodanwydd mewn pyllau nofio). Bydd y gwaith hwn yn parhau yn ystod 2014/15.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Y Cyngor wedi gweld lleihad mewn allyriadau carbon o 25% ers 2005/06 (blwyddyn waelodlin).
- ◇ Mae lleihad y Cyngor mewn defnydd o ynni yn arwain at arbedion refeniw blynyddol o £159,000 yn 2013/14 a chyfanswm o £593,000 ers cychwyn y Cynllun yn 2010/11.
- ◇ Trigolion Gwynedd yn elwa o well amgylchedd o ganlyniad i'r lleihad mewn allyriadau ac maent hefyd yn cael budd o'r arbedion ariannol.

Paneli Solar ar Bencadlys y Cyngor yng Nghaernarfon

Paneli Solar a disgyblion Ysgol Llanrug

Cyng. Gareth Roberts a Ffion Ferris, Canolfan Hamdden Dwyfor gyda'r Uned Rheoli Foltedd

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

AMG3 — YMATEB I FYGYTHIADAU NEWID HINSAWDD

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae Cynllun Strategol y Cyngor wedi adnabod nad yw'r trefniadau presennol ar gyfer ymateb i fygythiadau newid hinsawdd yn addas a chynaliadwy ac mae felly yn rhoi blaenoriaeth i'r maes. Ar sail hyn, cafodd y canlynol ei gyflawni:

- ◇ Adnabod dewisiadau datblygu ac anghenion isadeiledd i'w hystyried ar gyfer ardal Pwllheli er mwyn ymateb i newid yn yr hinsawdd yn y dyfodol
- ◇ Paratoi polisiau cynllunio defnydd tir i reoli/liniaru effeithiau newid hinsawdd
- ◇ Cynnal ymgyrchoedd codi ymwybyddiaeth a thrafodaethau gyda thrigolion mewn ardaloedd â risg uchel o lifogydd
- ◇ Gwelliant yn nhrefniadau mewnol y Cyngor ac ystyried cyfloedd i fod yn fwy rhagweithiol er mwyn cynorthwyo trigolion i ddelio gydag effeithiau llifogydd.

Beth sydd angen sylw pellach?

Bydd y gwaith o gynorthwyo trigolion i adnabod camau ymarferol a chynlluniau er mwyn atal neu liniaru effeithiau tebygol llifogydd ar eiddo yn parhau.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Bydd gan bobl ardal Pwllheli ddarlun clirach o gyfleon datblygu posibl ar gyfer tai a chyflogaeth ac anghenion isadeiledd yn yr ardal ar gyfer y dyfodol
- ◇ 280 o bobl wedi derbyn gwybodaeth fanwl am effeithiau tebygol ar eu cymunedau yn rhan o'r gwaith codi ymwybyddiaeth o fewn 36 o Gyngorau Cymuned
- ◇ Nododd 83% o swyddogion allweddol y Cyngor bod y Cyngor yn eithaf parod, parod neu'n gwbl barod i allu ymateb i lifogydd

Llifogydd yn Ardal Pwllheli

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

AMG4 — LLEIHAW FAINT O WASTRAFF SY’N MYND I’W DIRLENWI

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae Cynllun Strategol y Cyngor wedi adnabod lleihau gor-ddibyniaeth ar waredu gwastraff i safleoedd tirlenwi gan gynyddu lefelau aildefnyddio, ailgylchu a chompostio fel blaenoriaeth. Cafodd y canlynol ei gyflawni:

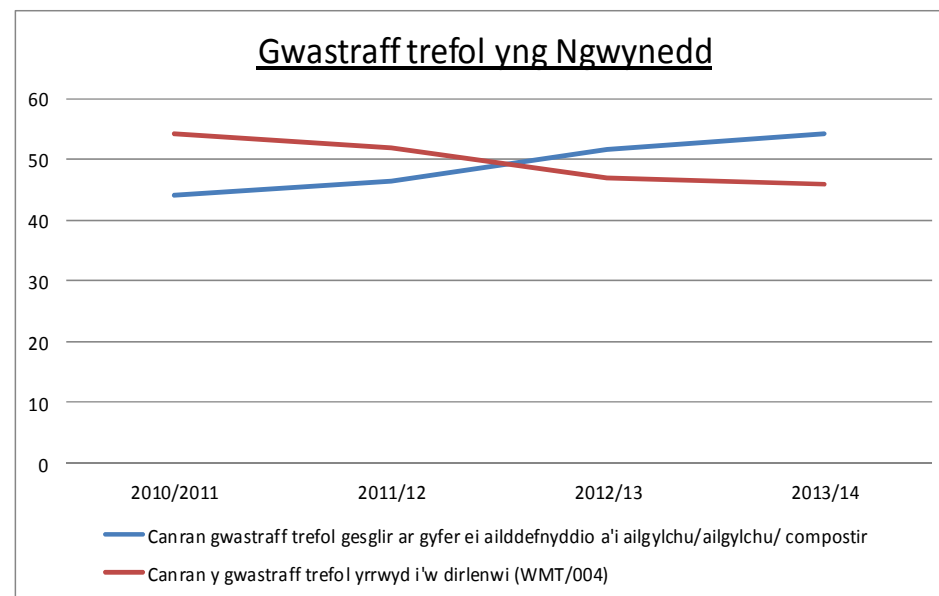
- ◇ Ailddefnyddio/ailgylchu/compostio 54% o wastraff trefol y Sir.
- ◇ Penderfynu penodi darparwr allanol i waredu gwastraff gweddilliol Gwynedd a chau safle tirlenwi Ffridd Rasmus, Harlech.
- ◇ Cytuno gyda darparwr ar gyfer technoleg amgen i ymdrin â gwastraff gweddilliol o 2018 ymlaen mewn partneriaeth gydag awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Roedd cynnydd yn y lefel o wastraff masnachol sydd wedi ei aildefnyddio/ailgylchu/compostio i 31%. Fodd bynnag roedd hyn yn llai na'r uchelgais a osodwyd ar gyfer y flwyddyn (40%). Bydd gwaith i gynyddu y lefelau yn parhau.
- ◇ Bydd sylw pellach hefyd yn cael ei roi i gynyddu lefelau'r gwastraff bwyd sy'n cael ei gasglu ar gyfer ei gompostio. Cafodd 3,935 tonnall o wastraff bwyd ei gasglu o fusnesau a thai Gwynedd. Roedd hyn yn brin o'r targed o 4,000 tonnall.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Pobl a busnesau Gwynedd wedi cynyddu lefelau aildefnyddio/ailgylchu/compostio gwastraff (sef y dull lleiaf costus yn ariannol ac yn amgylcheddol yn y tymor hir o ymdrin â gwastraff).

Graff yn dangos tueddiadau gwastraff trefol yng Ngwynedd 2010/11— 2013/14

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

CYMUNEDAU CRYF

Gweledigaeth

- Cydweithio i greu dyfodol hyderus a Chymraeg.
- Lleihau effaith amddifadedd ar bobl Gwynedd.

Blaenoriaeth

CC1 - Hyrwyddo'r Iaith Gymraeg

CC2 - Lleihau effaith tlodi ac amddifadedd

CC3 - Hybu cymunedau gwledig cynaliadwy

CC4 - Hybu balchder a chyfrifoldeb cymunedol

Balchder Tai
Lleol Cymraeg
Amddifadedd Tanwydd
Cymunedau Tlodi
Digartrefedd Iaith Cymdeithas
Diwygio Gwledig Lles

Canlyniadau

- ◇ Atal y dirywiad yn y nifer o siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd.
- ◇ Mwy o bobl yn gallu ymdopi efo'r her ariannol yn annibynnol.
- ◇ Llai o bobl yn cael eu derbyn yn ddigartref.
- ◇ Llai o gartrefi yn profi tlodi tanwydd.
- ◇ Lleihau'r dirywiad cymharol mewn adnoddau cyhoeddus i'r Cyngor oherwydd natur wledig y Sir.
- ◇ Gwella cynaliadwyedd gwasanaethau'r Cyngor mewn ardal-
loedd gwledig.
- ◇ Rhyddhau capasiti a hybu balchder lleol.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

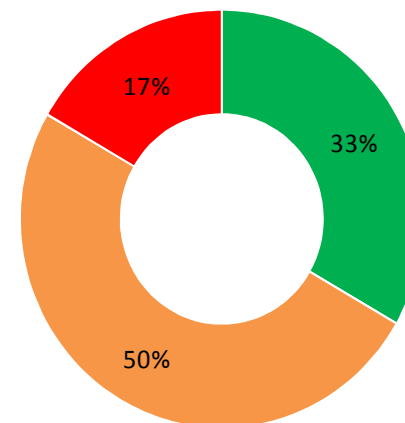
CYMUNEDAU CRYF

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Prosiectau Cynllun Strategol	2013/14
CCI	Prosiect Hyrwyddo'r laith Gymraeg	Ambr
CC2.1	Prosiect Diwygio Lles	Gwyrdd
CC2.2	Prosiect Lesu Tai Preifat	Ambr
CC2.3	Prosiect Atal Digartrefedd	Ambr
CC3	Hybu Cymunedau Gwledig Cynaliadwy	Gwyrdd
CC4	Hybu balchder a chyfrifoldeb - Ffordd Gwynedd (Rheoli Galw)	Coch

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
CCI	CC1a	Y nifer o gymunedau sydd yn gweithredu o blaid y Gymraeg trwy ddefnyddio'r Fframwaith Gweithredu Lleol	-	-	4.00	4.00	-	-	-
CC2.1	CD12.05	Nifer o deuluoedd sydd wedi derbyn Cymorth o'r Gronfa Caledi (Taliadau Tai Dewisol)	-	-	1452.00	250.00	-	-	-
CC2.3	HHA/016	Cyfartaledd nifer y diwrnodau y mae pob teulu digartref gyda phlant wedi eu treulio mewn llety gwely a brecwast	52.75	40.80	22.25	35.00	22.91	36.79	Gwella
CC2.3	GTLLEOL6	Nifer pobl wedi derbyn cymorth o'r Gronfa Atal Digartrefedd trwy flaendal rhent a/neu daliad rhent ymlaen llaw	-	-	121.00	40.00	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

CYMUNEDAU CRYF

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
CCI	GY06	Canran o ddisgyblion enillodd lefel 3 da neu uwch [lefel 3 ysgrifennu yn y Gymraeg] yn CA2 (7-11 oed) a gafodd asesiad athro yn y Gymraeg iaith gyntaf ar ddiwedd CA3 (11-14 oed)	93.90	93.80	95.60	97.50	17.01	32.78	Gwella
CC2.2 a CC2.3	HHA/013 (NSI)	Canran yr holl aelwydydd a allai fod yn ddigartref ac yr ataliwyd iddynt fod yn ddigartref am 6 mis o leiaf.	66.30	92.47	42.20	85.00	66.43	72.20	Gwaethygu
CCI	CC1b	Y nifer o ysgolion cynradd Gwynedd sydd wedi derbyn gworbwryau Efydd, Arian ac Aur o dan y Siarter Iaith	-	-	21.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
CC2.1	CC2.1a	Nifer rhai yn derbyn cyngor yn mynd i ddyled	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
CC2.1	CC2.1aa	Canran rhai yn derbyn cyngor yn mynd i ddyled	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
CC3	CC3a	Nifer o weithgareddau cymdeithasol wedi eu cynnal yn ardaloedd balchder cymunedol	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
CD12.04	Yr amser a gymerwyd i brosesu digwyddiadau o newid mewn Budd-daliadau Tai a Budd-daliadau'r Dreth Gyngor	6.00	5.68	5.20	7 diwrnod	7.00	-	Gwella
DAT02	Niferoedd Digartref mewn Gwely a Brecwast	13.00	13.00	10.00	12 – 15 achos	-	-	Gwella
HHA/008	Canran y cyflwyniadau digartref sy'n cael eu penderfynu o fewn 33 diwrnod gwaith	86.27	77.40	81.84	77.4% - 88.7%	88.70	88.49	Gwella

CYMUNEDAU CRYF

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
CD12.03	Yr amser a gymerir i brosesu hawliadau newydd am Fudd-daliadau Tai a Budd-daliadau'r Dreth Gyngor	27.00	21.03	21.77	21 diwrnod	21.00	-	Gwaethygu

Cyfeirnod	Dangosyddion Strategol Cenedlaethol	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd	Perfformiad yn erbyn Cymru
EDU/006ii	Canran y disgyblion a aseswyd mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol, ac sy'n cael Asesiad Athrawon yn y Gymraeg (iaith gyntaf) ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3	83.10	86.10	82.50	88.00	17.01	32.78	Gwaethygu	↑

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

CCI—HYRWYDDO'R IAITH GYMRAEG

Beth gafodd ei gyflawni?

Mewn ymateb i'r Cyfrifiad, roedd Cynllun Stratgol y Cyngor yn awyddus i ddod at wraidd pam bod amrywiaeth eang yn y nifer o bobl sydd yn gallu siarad Cymraeg mewn gwahanol ardaloedd. Roedd hefyd angen sicrhau fod y Gymraeg, a defnydd cymdeithasol ein plant a phobl ifanc ohoni yn ffynnu. Ar sail hyn, cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Cynorthwyo 21 ysgol cynradd sydd yn rhan o gynllun peilot i ennill gwobr efydd y Siater Iaith Gymraeg.
- ◇ Sefydlu cynlluniau i wella trefniadau er mwyn cwrdd gyda gofynion y fframwaith "Mwy na Geiriau" er mwyn i ddefnyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol dderbyn gofal yn yr iaith o'u dewis.

Beth sydd angen sylw pellach?

Gweithredu ar gasgliad y gwaith ymchwil yn dilyn y Cyfrifiad.

Parhau i gydweithio gyda'r ysgolion uwchradd er mwyn sefydlu i ba raddau mae plant a phobl ifanc yn defnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol.

Nid yw'r newid diwylliant sydd ei angen i wreiddio egwyddorion "Mwy na Geiriau" o fewn y Cyngor a'r gymuned gofal ehangach am ddigwydd dros nos. Tra bod Polisi Iaith y Cyngor a gwaith y flwyddyn gyntaf wedi gosod seiliau cadarn, mi fydd y gwaith o weithredu egwyddorion y fframwaith yn parhau.

Annog a hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg yng ngweithloedd y sector gyhoeddus.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Disgyblion mewn 21 ysgol gynradd wedi cymryd rhan yng ngweithgareddau y Siarter Iaith Gymraeg.
- ◇ Cymunedau ym Mangor, Y Felinheli, Dolbenmaen a Dolgellau â gwell dealltwriaeth o sefyllfa'r iaith Gymraeg yn eu hardal.

Sylwadau gan rai o fynychwyr yr Academi:

"Cwrs gwych – wedi bod o gymorth mawr i ddatblygu hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg yn ffurfiol ac anffurfiol."

"Mae fy hyder yn defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle wedi cynyddu'n fawr ac rydw i rŵan yn gyfforddus yn e-bostio yn y Gymraeg hefyd!"

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

CC2—LLEIHAU EFFAITH TLODI AC AMDDIFAEDD

Beth gafodd ei gyflawni?

Oherwydd y newidiadau i'r drefn budd-daliadau lles, gan gynnwys y “dreth lloffydd”, yn 2013/14, roedd Cynllun Strategol y Cyngor yn ymateb i effaith incwm isel ar aelwydydd, ac i'r peryg i deuluoedd o leihad pellach mewn incwm a digartrefedd posib. Cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Gweithredu'r Gronfa Galedi*, gan roi cymorth ariannol i 947 o gartrefi oherwydd cyfyngiadau nifer lloffydd. Derbyniodd 505 cartref arall gymorth i ddelio gyda sefyllfa o galedi cyffredinol.
- ◇ Gweithredu'r gronfa i atal digartrefedd, gan fedru ymateb i 93% o'r galw.
- ◇ Cael eglurder ar yr opsiynau ar gyfer buddsoddi mewn eiddo addas yn y blynyddoedd nesaf i atal digartrefedd.

Beth sydd angen sylw pellach?

- ◇ Cychwyn ar y gwaith o baratoi a sgilio pobl ar gyfer y newid yn y drefn budd-daliadau lles, unwaith bydd trefniadau, canllawiau gweithredu ac amserlen Llywodraeth Prydain yn glir.
- ◇ Canfod eiddo addas yn y mannau lle mae'r galw er mwyn gwireddu'r addewid o ddarparu saith uned fyw ar gyfer cartrefu unigolion bregus.
- ◇ Gweithio i atal digartrefedd, a chefnogi hawlwr budd-daliadau i ymdopi'n ariannol, gan hefyd ymateb i'r ffactorau penodol sy'n achosi tloidi yng Ngwynedd.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Manteisiodd 1,452 o deuluoedd ar y cymorth ar gael trwy'r Cyngor i ymdopi efo amgylchiadau o galedi, gan gynnwys addasu i newidiadau yn y Budd-daliadau Lles.
- ◇ Cafodd 754 o unigolion sengl gymorth, ond hefyd 327 o rieni sengl a 110 o gyplau efo plant—a thrwy hynny cafodd gwelliant yn amgylchiadau 696 o blant ei gefnogi.
- ◇ Derbyniodd 179 o deuluoedd mewn peryg o fod yn ddigartref gymorth i osgoi hynny.

Un o gartrefi'r prosiect Lesu Tai Preifat

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

CC3 HYBU CYMUNEDAU GWLEDIG CYNALIADWY, CC4 HYBU BALCHDER A CHYFRIFOLDEB CYMUNEDOL

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae Awdurdodau Gwledig fel Gwynedd wedi canfod eu hunain mewn cylchdro anfad ers tro. Mae hyn yn golygu dirywiad economaidd a diboblogi ynghyd â lleihad mewn adnoddau cyhoeddus o gymharu gydag awdurdodau dinesig. Ar sail hyn, cafodd y canlynol ei gyflawni gan y Cyngor yn 2013/14:

- ◇ Bod yn flaenllaw wrth godi ymwybyddiaeth Gweinidogion y Llywodraeth ynghylch effaith y cylch anfad ar awdurdodau fel Gwynedd. Hefyd, cafodd ymateb cynhwysfawr ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru ar yr ymgynghoriad i godi trethi ar ail gartrefi.
- ◇ Manteisio yn llawn ar y cynllun “Cyflymu Cymru*” i ddarparu mynediad i fand-eang cyflym i ardaloedd ar draws Gwynedd. Mae mynediad i wasanaethau ar lein mewn ardaloedd gwledig yn allweddol er mwyn sicrhau cyfleoedd.

Beth sydd angen sylw pellach?

Bydd y Cyngor yn parhau i amlygu effaith y cylch anfad ar awdurdodau gwledig.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ 60% o eiddo yng Ngwynedd bellach gyda mynediad i fand-eang cyflym, gyda'r nifer yn cynyddu yn wythnosol.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Y CYNGOR

Gweledigaeth

- Pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud.

Blaenoriaeth

- DT1 - Hybu diwylliant drwy'r Cyngor cyfan o roi pobl Gwynedd yn ganolog i'n holl waith a'n penderfyniadau
- DT2 - Ymgysylltu'n effeithiol â phobl Gwynedd a sicrhau eu cyfranogaeth a'u perchnogaeth o'r dyfodol
- DT3 - Gwneud defnydd mwy effeithlon o adnoddau, gan geisio lleihau effaith toriadau ar bobl Gwynedd
- DT4 - Manteisio ar 'faint' y Cyngor er lles pobl Gwynedd (gweithredu cynlluniau arbennig a sefydlu mentrau)

Canlyniadau

- ◇ Un weledigaeth gyffredin a chlr i bawb yn y Cyngor.
- ◇ Trefniadau ymgysylltu addas er mwyn sicrhau ein bod yn gwneud y pethau sydd o bwys i bobl Gwynedd ac er mwyn medru blaenoriaethu ein hadnoddau'n briodol.
- ◇ Gwneud defnydd mwy effeithlon o adnoddau a cheisio lleihau effaith toriadau ar bobl Gwynedd.
- ◇ Mwy o bobl Gwynedd ar eu hennill yn sgil cyflwyno cynlluniau sydd yn manteisio ar faint y Cyngor.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

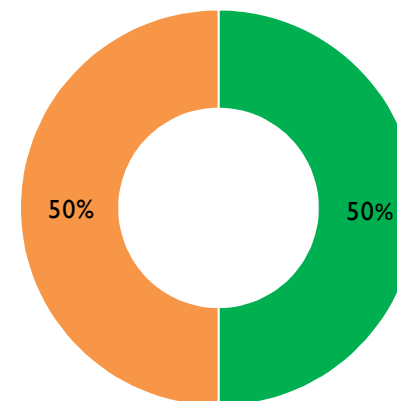
DIWYLLIANT A THREFNIADAU BUSNES Y CYNGOR

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Prosiectau Cynllun Strategol	2013/14
DT1	Prosiect Ffordd Gwynedd	Ambr
DT3.1	Prosiect Effeithlonrwydd Strategol y Cyngor	Gwyrdd
DT3.2	Prosiect Cytundeb Canlyniadau	Gwyrdd
DT3.3	Prosiect Gwireddu Arbedion	Ambr
DT3.4	Blaenoriaethu Gwasanaethau	Gwyrdd
DT2	Prosiect Ymgysylltu	Ambr

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfarfaledd Cymru 2013/14	Cyfarfaledd Teulu 2013/14	Tuedd
DT1	CYF11	Canran o drigolion Gwynedd sydd yn credu bod y Cyngor yn cynnig gwerth am arian.	-	50.45	54.00	49.00	-	-	Gwella
DT1	CYSCW11	Nifer gwasanaethau sydd ar gael drwy hunan wasanaeth	-	-	73.00	73.00	-	-	-
DT1	CYSCW05	Canran ceisiadau am wasanaeth sydd yn cael eu cyfarch yn syth gan Galw Gwynedd	-	35.21	35.39	35.00	-	-	Gwella
DT1	CYSCW06	Canran ceisiadau am wasanaeth sydd yn cael eu cyfarch yn syth gan Siop Gwynedd	-	72.00	79.11	70.00	-	-	Gwella
DT1	CYF09	Canran o drigolion Gwynedd sy'n fodlon gyda'r ffordd y mae Cyngor Gwynedd yn rhedeg pethau.	-	58.42	73.00	52.00	-	-	Gwella

DIWYLLIANT A THREFNIADAU BUSNES Y CYNGOR

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
DT2	CYF10	Canran o drigolion Gwynedd yn teimlo ei fod yn bosibl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau yn eu hardal leol;	-	32.88	31.00	32.00	-	-	Gwaethygu
DT3	DT3.2	Cyfran o'r arbedion a gyflawnwyd sy'n arbedion effeithlonrwydd	-	-	95.80	96.80	-	-	-
DT3	DT3.1	Swm arbedion a gyflawnwyd	-	-	£3.35m	£4.4m	-	-	-
DT3	DT3.3	Cyfran o'r arbedion a gyflawnwyd sy'n doriadau gwasanaeth	-	-	2.50	1.90	-	-	-
DT3	DT3.4	Cyfran o fesurau perfformiad gwasanaeth allweddol yn y meysydd lle cyflawnwyd arbedion effeithlonrwydd, lle na wnaeth perfformiad ddirywio.	-	-	74.00	100.00	-	-	-
DT2	DT2.4	Beth yw ymdeimlad aelodau etholedig yn eu cyfarwydd o'r trefniadau ymgysylltu ar ddiwedd y cyfnod?	-	-	6.00	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
DT1	CYSCW12	Nifer o unedau gwaith o fewn y Cyngor sydd wedi derbyn marc siartr llawn "Ffordd Gwynedd".	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
DT1	CYSCW13	Nifer o adolygiadau parhaus wedi eu cynnal er mwyn darparu gwell gwasanaeth i bobl Gwynedd.	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
DT1	CYSCW15	Canran o drigolion Gwynedd sydd yn rhoddi sgôr o 7 neu lai i'r gofal cwsmer a dderbyniwyd.	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
DT1	D6.22	Canran staff ac aelodau sydd yn credu bod arweinwyr Cyngor Gwynedd yn arddel egwyddorion "Ffordd Gwynedd"	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
DT1	D6.23	Canran o staff yn datgan eu bod yn teimlo eu bod wedi eu grymuso i weithio'n hyblyg i gyflawni anghenion y cwsmer	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

DIWYLLIANT A THREFNIADAU BUSNES Y CYNGOR

Allwedd

-

Dim Data

Prosiect	Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol (Cynllun Strategol)	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
DT2	DT2.2	Faint o drigolion Gwynedd sydd wedi cymryd rhan er mwyn dylanwadu ar yr hyn sydd yn digwydd o fewn y sir	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-
DT2	DT2.3	Faint o'r ymarferion ymgysylltu sydd wedi arwain at ddylanwadu ar y cynllun terfynol	-	-	Heb Adrodd	Gosod Gwaelodlin	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
CD5.01	Llwyddiant i gadw o fewn y gyllideb	-0.17	-0.03	-0.14	+ / - 0.4%	-	-	Cynnal
CD6.01	Canran yr anfonebau a dalwyd o fewn 30 diwrnod (ar draws y Cyngor)	93.00	94.00	94.00	92.00	89.80	89.50	Cynnal
CD11.01	Cyfradd Casglu Blwyddyn Gyfredol Treth Cyngor	96.80	97.15	96.98	96.80	96.70	97.20	Gwaethygu
CR2	Canran Argymhellion ymchwiliadau craffu wedi'u derbyn gan yr Aelodau Cabinet	-	100.00	100.00	70.00	-	-	Cynnal
RhPe1	Canran adrannau sydd â'u cyfresi mesuryddion am 2013/14 yn rhoi ffocws ar ganlyniadau	91.00	91.00	100.00	91% - 100%	-	-	Gwella
RhPe9	Asesiad Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) o drefniadau gwella a gwir berfformiad y Cyngor	-	Da	Da	Da	-	-	Cynnal
Rhag8	Canran canlyniadau y cynllun strategol wedi eu gwireddu	-	57.00	68.00	66.00	-	-	Gwella
PEN13	Canran o staff perthnasol sydd wedi derbyn gwiriad Disclosure and Barring (DBS) o fewn 2 fis i ddyddiad eu penodiad	-	Heb Adrodd	100.00	95% - 100%	-	-	-
PEN01	Nifer o ddamweiniau difrifol fel a ddiffinnir gan Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (AGID)	-	4.00	5.00	6.00	-	-	Gwaethygu

DIWYLLIANT A THREFNIADAU BUSNES Y CYNGOR

Allwedd

-

Dim Data

Cyfeirnod	Mesuryddion Allweddol Eraill	2011/12	2012/13	2013/14	Uchelgais 2013/14	Cyfartaledd Cymru 2013/14	Cyfartaledd Teulu 2013/14	Tuedd
D2.1	Nifer o ddyddiau a gollwyd oherwydd absenoldeb salwch fesul aelod o staff (lefel presenoldeb y Cyngor)	8.29	8.52	8.20	8.00	10.60	10.20	Gwella
PEN12	Ymgysylltiad staff fel yr adroddwyd fel scor yn yr arolwg staff "Best Companies"	573.00	565.00	Heb Adrodd	Cynnydd o 5% (593)	-	-	-
PEN06	Canran y staff perthnasol a gafodd eu gwerthuso Mawrth i Fehefin (ar lefel y Cyngor)	-	Heb Adrodd	Heb Adrodd	90% - 100%	-	-	-

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

Ffordd Gwynedd (DT1, DT2, DT4 a DT5)

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae'r Cyngor wedi cychwyn taith gyffrous i newid diwylliant y gweithlu, gan roi pobl Gwynedd yn ganolog i bob dim rydym yn ei wneud. Cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- ◇ Trigolion Gwynedd yn medru defnyddio'r llyfrgelloedd, canolfannau hamdden neu gysylltu gyda swyddogion y Cyngor am y tro cyntaf dros gyfnod y Nadolig.
- ◇ Mabwysiadu'r Strategaeth Ymgysylltu er mwyn gwella trefniadau ymgysylltu. Bydd hyn o gymorth i'r Cyngor siarad a gwrando ar y cyhoedd a phartneriaid.
- ◇ Hwyluso cydweithio er mwyn delio gyda'r cyfnod heriol. Enghraifft o'r cydweithio hyn oedd chwe chymuned yn gwirfoddoli i fod yn rhan o beilot Eryrod Eira, sef cynllun i'w galluogi i glirio eira a rhew o balmentydd yn ystod tywydd gaeafol.

Beth sydd angen sylw pellach?

Nid yw'r newid diwylliant sydd ei hangen am ddigwydd dros nos. Mae angen newid sylweddol, sydd am gymryd amser i wreiddio yn nhrefniadau'r Cyngor ac hefyd yn ymddygiad swyddogion. Trwy fabwysiadu'r Strategaethau Ffordd Gwynedd ac Ymgysylltu, fe fydd y gwaith o weithredu'r newid diwylliant hyn yn derbyn sylw yn ystod y flwyddyn nesaf a thu hwnt.

Mae cyfle i bawb gydweithio (boed yn weithlu'r Cyngor, cyhoedd neu asiantaethau cyhoeddus eraill) a hynny er budd trigolion Gwynedd.

Pwy sydd wedi elwa?

- ◇ Chwe chymuned wedi eu harfogi i gydweithio er mwyn delio gyda thywydd gaeafol.
- ◇ 63% o drigolion Gwynedd yn fodlon gyda'r ffordd mae'r Cyngor yn rhedeg pethau.
- ◇ 31% o drigolion Gwynedd yn credu bod modd iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau yn eu hardal.
- ◇ Swyddfa Archwilio Cymru o'r farn bod y newidiadau diweddar i drefniadau llywodraethu'r Cyngor yn debygol o atgyfnerthu ei allu i werthuso a gwella gwasanaethau.

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

BLAENORIAETH

DT3 — GWNEUD DEFNYDD MWY EFFEITHLON O ADNODDAU, GAN GEISIO LLEIHAW EFFAITH TORIADAU AR BOBL GWYNEDD

Beth gafodd ei gyflawni?

Mae tafluniad bwllch ariannol y Cyngor dros y pedair blynedd nesaf yn awgrymu y byddwn angen darganfod £52 miliwn o arbedion. Gan fod y Cyngor wedi cynllunio a rhoi sylw i arbedion dros y blynedd diwethaf, a drwy gynydd treth Cyngor, gellir lleihau'r bwllch yma i £34 miliwn. Er mwyn dygymod gyda'r pwysau ariannol mawr yma fe ddatblygwyd cyfundrefn arbedion, a fydd yn galluogi'r Cyngor i wireddu'r arbedion am y tair blynedd o 2015/16. Cafodd y canlynol ei gyflawni yn 2013/14:

- Yn 2013/14, fe wireddwyd £3.3 miliwn o arbedion ac fe ddatblygwyd cynlluniau effeithlonrwydd cyfwerth â £2 filiwn ar gyfer 2014/15.
- Fe lwyddwyd i ennill y swm llawn o £1.3 miliwn ar gyfer Cytundeb Canlyniadau'r Llywodraeth yn dilyn perfformiad ar brosiectau a mesuryddion allweddol sy'n cyfrannu tuag at Strategaeth Ariannol y Cyngor.

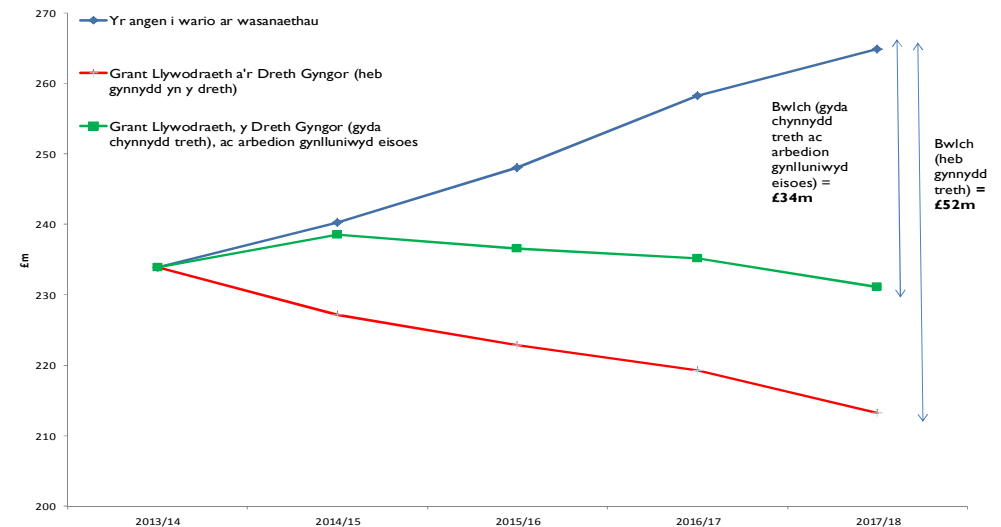
Beth sydd angen sylw pellach?

- Ni lwyddwyd i wireddu 17% neu £640,000 o arbedion 2013/14 oherwydd oedi gyda rhai cynlluniau ac fe barheir i roi sylw i'r cynlluniau
- Bwriedir cytuno mesuryddion Cytundeb Canlyniadau 2013-16 gyda'r Llywodraeth yn fuan gan na lwyddwyd i wneud hynny oherwydd llithriad yn amserlen y Llywodraeth.
- Byddwn yn parhau i gadw llygad ar effaith arbedion ar fesuryddion perfformiad allweddol. Yn 2013/14 mae 9 allan o'r 35 mesurydd wedi dirywio. Ni ellir datgan yn bendant bod y dirywiad mewn perfformiad wedi digwydd yn sgil gwireddu arbedion.

Pwy sydd wedi elwa?

- Mae'r Cyngor wedi medru osgoi toriadau yn 2013/14 drwy wireddu 96% o'r arbedion drwy gynlluniau effeithlonrwydd h.y. sicrhau Gwerth am Arian i drigolion Gwynedd.
- Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn datgan bod y Cyngor, ac felly'r cyhoedd, wedi elwa o arweinyddiaeth gadarn o safbwynt cynllunio ariannol yn 2013/14.

Tafluniad bwllch ariannol tebygol y Cyngor 2014/15 - 2017/18

PLANT

GOFAL

ECON

AMG

CYM

CYNGOR

RHESTR TERMAU

Maes	Term	Diffiniad
PLANT	Canolfan Rhagoriaeth Addysg Arbennig	Canolfan Rhagoriaeth ar gyfer addysg arbennig cyfrwng Cymraeg, a fydd hefyd yn cynnig gwasanaethau preswyl ac arbenigol ar gyfer plant yng Ngwynedd a thu hwnt.
	Model 5 Haen	Haenau gwahanol o ddarpariaeth addysgol i gefnogi pobl ifanc i fod yn llwyddiannus yn eu gyrfa addysgol, hyfforddiant a chyflogaeth.
	Gwarant Ieuentid	Mae'r Warrant Ieuentid yn cynnwys cynnig, derbyn a chychwyn lle addas mewn addysg neu hyfforddiant. Mae wedi'i hanelu at unrhyw berson ifanc sy'n symud am y tro cyntaf o addysg orfodol yn 16 oed.
	Ymchwiliad Craffu	Ymchwiliad gan gynghorwyr sydd ddim ar y cabinet i fater sydd o bryder iddynt fel pwyllgor Craffu mewn maes arbennig.
GOF	Canolfan Heneiddio'n Dda	Mae Canolfannau Heneiddio'n Dda yn ganolfannau sy'n cael eu cefnogi gan Age Cymru, ac wedi eu datblygu i hyrwyddo lles pobl dros 50 oed ac yn byw yng Ngwynedd. Mae nifer o weithgareddau ar gael yn y canolfannau, gan gynnwys Tai Chi, crefft a hanes lleol, neu mae posib galw draw i gael paned a chymdeithasu.
	Clinigau Lles Macmillan	Mae Clinigau Lles Macmillan yn cynnig cymorth i bobl sydd wedi bod trwy triniaeth cancr ac nawr yn ceisio dygymod â bywyd ar ôl cancr. Gall cleifion a'i gofalwyr siarad i weithwyr iechyd proffesiynol a chynghorwyr eraill am: deiet a ffordd da o fyw, sgîl-ffeithiau hir dymor posib y driniaeth, materion yn ymwneud gyda'ch math chi o ganser, budd-daliadau a chymorth ariannol arall, sut i fynd yn ôl i'r gwaith, gwasanaethau lleol, cyfleusterau a chyfleoedd eraill sydd ar gael.
	Gofal Integredig	Mae Gofal Integredig yn gysyniad sy'n dwyn ynghyd mewnbynnau, gweithredu, rheoli a threfnu gwasanaethau sy'n gysylltiedig â diagnosis, triniaeth, gofal, adsefydlu a hybu iechyd. Mae integreiddio yn fodd i wella gwasanaethau mewn perthynas â mynediad, ansawdd, boddhad defnyddwyr ac effeithlonrwydd.
	Panel Diogelu Strategol	Mae'r Panel Diogelu Strategol yn banel sydd wedi ei sefydlu i oruchwylio trefniadau Diogelu Plant ac Oedolion bregus ar draws y Cyngor.

RHESTR TERMAU

Maes	Term	Diffiniad
GOF	Tai Gofal Ychwanegol (TGY)	Cyfleusterau sy'n cefnogi'r rhai hynny sydd angen gofal ychwanegol i fyw yn fwy annibynnol. Tai hunangynhaliol â chefnogaeth a gofal yn ôl yr angen ydynt. Mae'r gwasanaethau yma ar gael 24 awr y dydd, 7 diwrnod yr wythnos.
	Teleofal	Offer technoleg gynorthwyol sy'n galluogi pobl i fyw mor annibynnol â phosib yn eu cartrefi. Mae'n cynnwys larymau monitro ffordd o fyw.
	Teleofal Cymhleth	Mae pecyn teleofal cymhleth yn cynnwys pecyn sylfaenol, sef botwm argyfwng a larwm tân wedi ei gysylltu gyda chanolfan fonitro, ac unrhyw beth sy'n ychwanegol i hyn. Gall gynnwys sensoriaid epilepsi neu gymryd meddyginiaeth. Pecyn sydd wedi ei deilwra i anghenion yr unigolyn.
	Ymyrraeth Byr	Mae ymyrraeth byr yn dechreg sy'n dysgu pobl sut i wneud y mwyaf o gyfleoedd i godi ymwybyddiaeth, rhannu gwybodaeth a chael pobl i feddwl am wneud newidiadau er mwyn gwella eu hiechyd a'u hymddygiad ar sail un-i-un.
AMG	Cynllun Lletya Pobl Hyn	Cynllun er mwyn darparu dewisiadau a math gwahanol o lety i bobl hyn
CYM	Gronfa Galedi	Cronfa yn ôl disgrisiwn yw'r Gronfa Galedi (y Gronfa) sy'n darparu cymorth dros dro yn wyneb caledi ariannol ar gyfer gweithwyr ar dâl isel iawn sy'n methu gweithio dros dro o ganlyniad uniongyrchol i fod yn ddi-ddedfwr trosedd dreisiol.
	Cyflymu Cymru	Band llydan ffeibr cyflym ar gyfer cartrefi a busnesau ar draws y wlad.
CYNGOR	Cytundeb Canlyniadau	Sefydlwyd Cytundebau Canlyniadau rhwng pob awdurdod lleol unigol a Llywodraeth Cymru dros gyfnod o dair mlynedd. Mae'r Cytundebau Canlyniadau yn gysylltiedig â grant pro-rata a delir i awdurdod yn ôl y graddau y mae wedi cyflawni'r canlyniadau a nodir yn ei Gytundeb.

ADRODDIAD I'R CABINET

16eg o Fedi 2014

Aelod Cabinet: Cyng. R H Wyn Williams /Cyng. John Wyn Williams

Pwnc: Datblygiad Tai Gofal Ychwanegol Hafod y Gest

Swyddog Cyswllt: Arwel Wyn Owen/Gwenan Parry

Adran : Oedolion Iechyd a Llesiant

Y penderfyniad a geisir:

1. Cadarnhau parodrwydd i ail fuddsoddi'r cyfan o'r derbyniad cyfalaf o werthiant y tir Hafod y Gest, fel cyfraniad tuag at gost y cynllun.
2. Cymeradwyo model ariannol ar gyfer cyfrannu at gost y Cynllun a'r penderfyniad i ddyrannu arian o Grant Tai Cymdeithasol yn ystod 2014/15, 2015/16 a 2016/17 .

Barn yr Aelod Lleol:

“Rwyf yn edrych ymlaen at wireddu'r cynllun cyn gynted â phosibl.”

Cefndir:

Pwrpas yr adroddiad yw diweddarau aelodau ynglŷn â datblygiad Cynllun Tai Gofal Ychwanegol ar Safle Hafod y Gest ym Mhorthmadog. Dymunir hefyd cadarnhau'r model ariannol a rhoddi gwybodaeth ynglŷn â'r amserlen ar gyfer gwireddu'r Cynllun.

Cefnogodd Bwrdd y Cyngor y bwriad i sefydlu Cynllun Gofal Ychwanegol ym Mhorthmadog ar y 6ed o Fawrth 2012. Cadarnhawyd y dyhead yma mewn adroddiad pellach i'r Cabinet ar y 16eg o Orffennaf 2013, ble derbyniwyd argymhelliad Grŵp Aelodau Lleol fod “*..ystyriaeth yn cael ei roi i ôl ddefnydd safle cartref Hafod y Gest ar gyfer datblygu Cynllun Tai Gofal Ychwanegol...*”

Ar y 5ed o Dachwedd 2013, penderfynodd y Cabinet gau cartref Hafod y Gest er mwyn hwyluso'r ddarpariaeth newydd. Ymhellach ar y 7fed o Fawrth 2014, chadarnhawyd, trwy daflen penderfyniad, i awdurdodi gwerthiant safle Hafod y Gest, a throsglwyddo'r tir i Tai Eryri (Grŵp Cynefin erbyn hyn) er mwyn gallu rhyddhau'r safle ar gyfer datblygu Tai Gofal Ychwanegol.

Yn dilyn y penderfyniad i werthu'r safle, cynhaliwyd trafodaethau gyda Grŵp Cynefin ynglŷn â chreu cynlluniau manwl ar gyfer y safle, gan amlinellu'r math o ddarpariaeth ellid ei ddatblygu ac i adnabod model ariannu.

Trafodaeth

Model Ariannu - Mae'r adroddiad a gyflwynwyd ger bron Bwrdd y Cyngor ar y 6/03/12 (Eitem 6), pan gefnogwyd y bwriad i sefydlu Cynllun Tai Gofal Ychwanegol ym Mhorthmadog, yn trafod y model ariannol ac yn rhagrybuddio bod posibilrwydd y byddai bwch rhwng yr arian oedd wedi ei adnabod ar y pryd, a'r hyn fyddai ei angen i wireddu'r cynllun.

Mae'r adroddiad yn argymhell y gellid defnyddio'r Grant Tai Cymdeithasol Cyffredinol fel rhan gyfraniad at gynllun ym Mhorthmadog, ond hefyd yn dwyn sylw at y ffaith na fyddai'r swm yma efallai yn ddigonol a'r angen i allu neilltuo arian o ffynonellau eraill. Mae hefyd yn cyfeirio at y tebygolrwydd y byddai yn rhaid i'r Cyngor gyfrannu uwchlaw'r swm oedd wedi dynodi yn yr adroddiad.

“4.4 Gan dderbyn na fydd grant tai cymdeithasol (tai gofal ychwanegol ar gael) bydd angen ystyried sut gellir ariannu'r cynllun o ffynonellau ariannol eraill. O'r drafodaeth gychwynnol iawn sydd wedi digwydd gallasai hyn olygu cyfarfod diffyg o tua £2 filiwn ar y cynllun yn llawn.

c) “Gyda rhaglen uchelgeisiol i drawsnewid gwasanaethau i bobl hŷn, rhagwelwyd yr angen i adnabod adnoddau cyfalaf wrth adolygu'r Cynllun Rheoli Asedau a chynnwys adnoddau fyddai'n caniatáu i hyn ddiwydd”.

5.3 Gan nad oes grant tai cymdeithasol penodol ar gael i ariannu datblygiad o ddarpariaeth newydd ym Mhorthmadog ystyrir opsiwn o lunio pecyn fyddai'n cynnwys defnydd o grant tai cymdeithasol (cyffredinol) a chyfraniad ariannolgan y Cyngor i ychwanegu at yr hyn fyddai Cymdeithas Tai Eryri yn medru ei fenthyca.”

Mae cofnodion y cyfarfod yn cadarnhau bod y Bwrdd wedi:-

“Penderfynwyd

b) Cymeradwyo defnydd grant tai cymdeithasol (cyffredinol) i bwrpas datblygu darpariaeth newydd ym Mhorthmadog a blaenoriaethu hynny yn 2014-15 a 2015-16. “

Bwlch Ariannu - Mae Grŵp Cynefin bellach wedi paratoi dyluniad ar gyfer 40 uned ac wedi cyflwyno amcangyfrif manwl o gost adeiladu'r cynllun.

Mae'r amcangyfrifon yn amlinellu fod bwch ariannol rhwng yr arian sydd eisoes wedi ei ddyrannu a'r hyn fydd angen i wireddu'r Cynllun. Mae'r amcangyfrifon wedi eu cymharu gyda gwir gost datblygiadau tai gofal ychwanegol eraill yng

Ngogledd Cymru. Yn amlwg, ni fydd modd cadarnhau cost terfynol y Cynllun hyd y gellir cwblhau'r broses tendro. Mae'r ffigyrau sydd wedi cyflwyno yn seiliedig ar y gost adeiladau cynlluniau Tai Gofal Ychwanegol diweddar yn y Gogledd, sy'n sail eithaf cadarn a dibynadwy ar gyfer cymharu, ac mae'r prisiau wedi eu cadarnhau gan Faint Fesurydd.

Mae'r Adran Oedolion Iechyd a Llesiant mewn ymgynghoriad a Grŵp Cynefin wedi adnabod ffynonellau fyddai ar gael ar gyfer cyfrannu at y cynllun a byddai'r cronfeydd yma yn gallu cyfarch y rhan helaethaf o'r angen. Fodd bynnag mae angen adnabod swm ychwanegol er mwyn cau'r bwlch yn ei gyfan gwbl, ac rydym yn gofyn i aelodau gadarnhau ffordd o gau'r bwlch a hefyd i sicrhau bod peth arian wrth gefn.

Trosglwyddo'r Safle - Mae trafodaethau wedi eu cynnal gyda Grŵp Cynefin ynghyn ag amodau a throsglwyddiad y tir.

Penderfynwyd ar y 7fed o Fawrth 2014, y byddai'r tir yn cael ei werthu i Grŵp Cynefin ar bris oedd wedi ei gytuno gan y Prisiwr Dosbarth. Mae'r asesiad wedi ei gwblhau, a swm o £378,500 wedi ei osod fel gwerth ar y tir. Deallir bod ystyriaeth yn y gorffennol ynglŷn â gallu'r Cyngor i ystyried gwerth y tir, a neu ail fuddsoddi unrhyw dderbyniadau fel cyfraniad at gost y cynllun.

Mae derbyniadau gwerthiant Hafod y Gest yn rhan o Gynllun Rheoli Asedau'r Cyngor, ond gellid, gyda chymeradwyaeth aelodau, ystyried arall gyfeirio'r arian fel buddsoddiad tuag at gost y cynllun. Pe byddai'r Cyngor yn dymuno ail gylchu'r derbyniad cyfalaf i gefnogi'r cynllun, fe fyddai'r penderfyniad yn creu bwlch o fewn y Cynllun Rheoli Asedau, ond fe fyddai'r buddsoddiad o gymorth i gwrdd ag un o brif flaenoriaethau strategol y Cyngor.

Amseriad Dyrannu Grant Tai Cymdeithasol - Yn adroddiad mis Mawrth 2012, cadarnhawyd bwriad i ddynodi'r Grant Tai Cymdeithasol yn ei gyfanrwydd yn ystod 2014/15 a 2015/16, tuag at y cynllun. Er bod y gwaith o baratoi cynlluniau wedi parhau, mae elfen o ansicrwydd ynglŷn â gallu i Grŵp Cynefin i gychwyn gwaith ar y safle yn ystod 2014/15. Yn sgil hyn, byddai dynodi arian o ddyraniad Grant Tai Cymdeithasol 2014/15, 2015/16 a 2016/17 yn rhoi hyblygrwydd a lleihau'r risg petai unrhyw oedi.

Golyga hefyd y gellid ail-ddyrannu grant 2014/15 ar gyfer cyflawni cynlluniau tai eraill. Bwriedir cadw swm ar gyfer cwblhau pryniant tir o fewn rhaglen 2014/15, ond ni fyddai'n rheidrwydd cychwyn gwaith ar y safle. Ni ddylai penderfyniad i symud blwyddyn ariannol arwain at oedi sylweddol, gan nad oedd gwaith wedi rhaglennu i gychwyn tan ddiwedd y flwyddyn ariannol, ond byddai yn caniatáu mwy o hyblygrwydd.

Pwyntiau Sydd Angen eu Hystyried gan y Cabinet :

□ Mae risg sylweddol o fethu bwrw ymlaen gyda'r cynllun os na ellir adnabod arian i gau'r bwllch.

□ Mae'r Bwrdd y Cyngor wedi ei rhagrybuddio yn flaenorol o'r posibilrwydd y byddai bwllch ariannol ac wedi cydnabod bod posibilrwydd y byddai angen adnabod cyfraniad tuag at y cynllun.

□ Mae'r newidiadau'n bwysig o ran cadarnhau'r trefniadau gweithredol ac i gwrdd â blaenoriaethau strategol o ran trawsnewid gwasanaethau ar gyfer pobl hyn.

Amserlen a Awgrymir (nodwch unrhyw ddyddiadau allweddol sy'n gysylltiedig â'r eitem)

Mae dod i benderfyniad buan yn allweddol, er mwyn hwyluso a phrysuru'r Cynllun ac i allu datblygu'r Cynllun Gofal Ychwanegol. Er mwyn manteisio ar rai o'r ffynonellau ariannol, mae'n ofynnol bod y trosglwyddiad tir yn cael ei gwblhau yn ystod 2014-15, ac ein bod yn cadw at yr amserlen sydd wedi nodi.

Pontio'r Bwllch - Rydym wedi nodi isod y ffynonellau ariannu sydd ar gael ar gyfer y Cynllun a'r hyn sydd ei angen i lenwi'r bwllch ariannol. Mae Grŵp Cynefin hefyd wedi addasu'r cynlluniau i geisio lleihau cost y Cynllun.

Ar sail y rhagamcanion sydd wedi eu derbyn rydym yn rhagweld y bydd angen adnabod swm ychwanegol:

Cyfeiriad a Awgrymir

	£	Nodiadau
Cost Cynllun Hafod y Gest	£8,437,743	Cynllun 40 Uned yn cynnwys costau
Cost Tir	£378,500	Pris y Prisiwr Dosbarth
Cyfanswm Cost y Cynllun	£8,816,243	
Arian i Wireddu'r Cynllun		
Cyfraniad Cyngor Gwynedd 58% o'r gost	£5,113,421	58% yw'r sail ariannu ar gyfer datblygiadau eiddo cymdeithasol
Menthyciad Grŵp Cynefin 42% o'r gost	£3,702,822	Bydd Grŵp Cynefin ym menthyg arian fydd yn cael ei ad-dalu drwy rent

Arian sydd ar gael		
Grant Tai Cymdeithasol	£416,350	Dyraniad ychwanegol o 2014/15
Grant Tai Cymdeithasol 15/16 a 16/17	£2,871,068	Wedi ei ddynodi ond angen cadarnhau blwyddyn gwariant
Grant Cyfalaf i'w Ailgylchu	£917,000	Dealltwriaeth i ail-ddyrannu arian sydd wedi ailgylchu o gynlluniau Grŵp Cynefin.
Gwaddol Plas y Coed	£276,772	Arbediad wrth gau'r cartref – ariannu TGY Bangor yn iawn
Grant Cyfalaf Trawsnewid	£500,000	Swm wedi clustnodi yn y rhaglen gyfalaf ar gyfer datblygiadau newydd yn y maes gofal
Cyfanswm	£4,981,190	
Bwlch Ariannol i'w ddarganfod	£132,231	Cost y Cynllun llai'r cronfeydd sydd ar gael
Ffynonellau i Lenwi'r Bwlch		
Derbyniadau Gwerthiant Tir Hafod y Gest	£378,500	Arian a ellid ei ail gyfeirio yn dilyn gwerthu'r safle
Arian yn weddill	£246,269	Arian yn weddill o ailgylchu derbyniadau'r gwerthiant. Gall fod angen cadw'r swm wrth gefn.

Mae'r dadansoddiad uchod yn seiliedig ar y wybodaeth ddiweddaraf ynglŷn â'r Cynllun. Mae'n allweddol bod y Cyngor yn cadarnhau parodrwydd i gyfrannu at y cynllun ac yn nodi'r ffynonellau ariannol fyddai yn agored petai angen i roi sicrwydd ar gyfer y datblygiad. Ni fydd hyn yn rhwystr i archwilio posibiladau o ran cronfeydd ariannol gwahanol neu ychwanegol at y dyfodol petai cyfleoedd eraill yn amlygu, ond rhaid bod Cynllun cadarn er mwyn i Grŵp Cynefin allu cychwyn ar y gwaith.

Barn y Swyddogion Statudol

Prif Weithredwr:

“Mae'n amlwg bod ariannu unrhyw gynllun mawr yn gymhleth ac nid yw'r pecyn ariannu ar gyfer Hafod y Gest yn eithriad. Fel y mae'r adroddiad yn awgrymu, mae modd ail-gylchu derbynion cyfalaf y safle ar gyfer y prosiect arbennig. Wrth gwrs, mae gwneud hynny yn golygu llai o adnoddau ar gyfer gofynion corfforaethol eraill ond, o bwyso a mesur y flaenoriaeth y mae'r Cyngor wedi ei roi i'r datblygiad, mae cost cyfle yma a byddai methu manteisio arno yn gam gwag.”

Swyddog Monitro:

Mae Rheolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor (Rheol 16.6.37) yn ymdrin a derbyniadau cyfalaf. Mae rhagdybiaeth y bydd 20% (hyd at £20,000) o dderbyniadau cyfalaf yn cael eu trosglwyddo i'r adran oni bai fod y Cabinet yn penderfynu i'r gwrthwyneb. Rhoddir hawl felly i'r Cabinet neillteuo canran uwch o'r derbyniad i adran. Fodd bynnag mae gofyn fod y penderfyniad yma o fewn fframwaith polisi a chyllideb y Cyngor ac fe roddir arweiniad pellach ar hyn yn y cyfarfod.

Pennaeth Cyllid:

Yng nghyfansoddiad y Cyngor, yn yr adran “Cynllunio Ariannol” o'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol, o dan “Rhaglenni Cyfalaf”, mae cymal 7.37 yn datgan: “Yn sgil derbyniadau cyfalaf a ddaw o waredu eiddo, heblaw lle mae penderfyniad i'r gwrthwyneb gan y Cabinet, fe aiff 20% i'r adran (hyd at uchafswm o £20,000) a'r gweddill i gronfa gorfforaethol.” O dan yr un cymal, mae angen cymeradwyaeth y Cabinet ar gyfer ddefnyddio derbyniadau cyfalaf lle bo'r swm dros £50,000. Y bwriad cyffredinol yw i'r defnydd o'r swmp o dderbyniadau cyfalaf gael ei flaenoriaethu yn strategol, yn unol â phrif amcanion y Cyngor a'i Gynllun Rheoli Asedau, yn hytrach na dyheadau gwasanaethau unigol. Yma, gofynnir i'r Cabinet benderfynu ail fuddsoddi'r cyfan o'r derbyniad cyfalaf o werthiant tir Hafod y Gest fel cyfraniad tuag at gost y Cynllun Tai Gofal Ychwanegol ar yr un safle.

Er mwyn cymeradwyo'r argymhellion, rhaid i aelodau'r Cabinet fodloni eu hunain fod y Cynllun Tai Gofal Ychwanegol ar safle Hafod y Gest yn flaenoriaeth gorfforaethol uwch na chynlluniau eraill fyddai wedi gallu cael ei ariannu o'r derbyniad cyfalaf. Hynny yw, byddai £358,500 o'r derbyniad cyfalaf £378,500 o werthu'r safle wedi trosglwyddo i'r gronfa gorfforaethol, a rhaid argyhoeddi'r Cabinet mai'r Cynllun Tai Gofal Ychwanegol yw'r defnydd priodol o'r adnodd hwnnw, yng nghyd-destun blaenoriaethau corfforaethol eraill. Dylai hynny, fel awgrymir yn y tabl tuag at ddiwedd yr adroddiad, ynghyd â neilltuo elfen ychwanegol o Grant Tai Cymdeithasol 2014/15, 2015/16 a 2016/17, a'r grantiau / cronfeydd penodol eraill ymrwymwyd yn wreiddiol i'r perwyl hyn, fod yn ddigonol i

ariannu'r Cynllun Tai Gofal Ychwanegol (cyfanswm cost £8,816,243), gan gynnwys £246,269 wrth gefn (sy'n angenrheidiol, fel arfer, mewn cynlluniau o'r fath).

ADRODDIAD I'R CABINET

16 Medi 2014

Aelod Cabinet: Cyngorydd Gareth Thomas

Pwnc: Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor

Swyddog cyswllt: Iwan T Jones – Cyfarwyddwr Corfforaethol /
Garem Jackson – Swyddog Gwella Ansawdd Addysg / Arweinydd Prosiect

Y penderfyniad a geisir/pwrpas yr adroddiad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw i'r Cabinet ystyried sylwadau yn dilyn ymgynghoriad statudol ar y cynnig i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i'r safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth a penderfynu p'un a'i cyhoeddi rhybudd statudol ar y cynnig neu peidio, a chynnig unrhyw addasiadau.

Barn yr aelod lleol

Bydd unrhyw sylwadau gan yr Aelodau Lleol yn cael eu cyflwyno yn y cyfarfod.

Mae cynnwys yr adroddiad hwn yn dilyn ymgynghoriad statudol ar y cynnig i ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth. gyda darpariaeth preswyl ac egwyl fer, ac ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i'r safle. Mae'r adroddiad yn adlewyrchu gofynion proses statudol a canllawiau Cod Trefniadaeth Ysgolion 006/2013 cyhoeddwyd gan Llywodraeth Cymru. Mae'r ddogfen yma yn cynnwys y canlynol:

MYNEGAI

Adroddiad Llawn	Cyflwyniad
	Yr ymgynghoriad statudol
	Sylwadau dderbyniwyd yn ystod yr ymgynghoriad statudol
	Ymateb i sylwadau
	Crynodeb o'r cynigion
	Camau nesaf
	Argymhellion
Atodiad 1	Adroddiad Cabinet 10 Mehefin 2014
Atodiad 2	Taflen Benderfyniad Cabinet 10 Mehefin 2014
Atodiad 3	Dogfen ymgynghorol statudol
Atodiad 4	Atodiad i'r dogfen ymgynghori statudol
Atodiad 5	Pecyn Cefndirol
	1. Canllawiau Trefniadaeth Ysgolion gan Llywodraeth Cymru – Cod Trefniadaeth Ysgolion 006/2013
	2. Cynllun Blaenoriaethu – Maes Trefniadaeth Darpariaeth Addysg
	3. Newyddlenni
	4. Aseiad Effaith Iaith Gymraeg, Cymunedol a Chydraddoldeb
	5. Aseiad Safleoedd
	6. Adroddiad Cabinet 10 Mehefin 2014

Atodiad 6.1	Cofnodion cyfarfodydd yn Ysgol Hafod Lon
Atodiad 6.2	Cofnodion cyfarfod yn Uned Tŷ Aran, Dolgellau
Atodiad 6.3	Cofnodion diwrnodau agored Pwllheli, Dolgellau a Penrhyndeudraeth
Atodiad 6.4	Cofnodion ymgynghoriad plant a phobl ifanc
Atodiad 7.1	Sylwadau Estyn
Atodiad 7.2	Ymateb i sylwadau Estyn
Atodiad 8	Sylwadau ysgrifenedig

Cynhyrchir dadansoddiad o'r sylwadau dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori. Cytunwyd yn ystod yr Ymgynghoriad Statudol y byddai copiâu o'r ymatebion ysgrifenedig yn cael eu hanfon at Aelodau'r Cabinet. Sicrhwr bod copiâu ar gael i'r cyhoedd eu harchwilio (yn dilyn golygu gwybodaeth bersonol am unigolion er mwyn cydymffurfio â gofynion Deddf Diogelu Data 1998) a gellir eu gweld ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk.

I. CYFLWYNIAD

- 1.1. Yn ei gyfarfod ar 10 Mehefin 2014, cyflwynwyd adroddiad i'r Cabinet (**Atodiad 1**) i ofyn caniatâd i ymgymryd a phroses ymgynghori statudol, yn unol a Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth.
- 1.2. Roedd yr adroddiad yn nodi'r achos am newid, y drefn datblygu opsiynau a chytuno'r ffordd ymlaen, y rhesymeg dros ddewis yr opsiwn a ffafir i ymgynghori arno, a manylion a chostau'r opsiwn hwnnw.
- 1.3 Derbynwyd cymeradwyaeth y Cabinet i'r argymelliad (**Atodiad 2**).

2. YR YMGYNGHORIAD STATUDOL

- 2.1 Cynhalwyd yr Ymgynghoriad Statudol yn unol a chanllawiau Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013) Llywodraeth Cymru.
- 2.2 Cyfnod yr ymgynghoriad oedd 23 Mehefin – 5 Awst 2014.
- 2.3 Dosbarthwyd dogfen ymgynghori (**Atodiad 3**) unai ar ffurf copi papur neu drwy e-bost gyda'r ddogfen ymgynghori fel atodiad i holl fuddeiliaid oedd ar restr Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013) a buddeiliaid perthnasol eraill oedd wedi eu adnabod.
- 2.4 Dosbarthwyd copi papur o'r ddogfen ymgynghori i holl staff Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran, aelodau corff llywodraethol Ysgol Hafod Lon a rhieni / gwarchodwyr pob disgybl Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran.
- 2.5 Dosbarthwyd copi electronig i pob ysgol gynradd ac uwchradd yn Meirionnydd a Dwyfor.
- 2.6 Mi roedd y ddogfen ymgynghori yn cynnwys gwybodaeth ar y rheswm am newid, y drefn datblygu opsiynau a chytuno'r opsiwn a ffafir, trefn a lleoliadau cyfarfodydd ymgynghori, sut i ymateb i'r ymgynghoriad a sut i gael manylion cefndirol pellach, gan gynnwys pecyn cefndirol (**Atodiad 5**). Roedd y pecyn cefndirol hwn yn cynnwys asesiad effaith y cynnig ar yr iaith Gymraeg, y gymuned a chydaddoldeb.

- 2.7 Roedd yr asesiad cydraddoldeb yn rhoi sylw penodol i elfennau cydraddoldeb gwahanol megis hil, rhyw, anabledd, iaith, crefydd neu gred ac oedran. Roedd yr asesiad yn nodi y sefyllfa bresennol a'n nodi dyletswyddau'r Cyngor dan Deddf Cydraddoldeb 2010 a'r camau bwriedir eu cymryd er mwyn sicrhau fod y cynnig yn ystyried ac yn ymateb yn briodol i sicrhau hawliau cyfartal unigolion.
- 2.8 Roedd y dogfen ymgynghori a'r pecyn cefndirol hefyd i'w gweld ar wefan Cyngor Gwynedd a copïau papur i'w gweld yn Ysgol Hafod Lon, Uned Tŷ Aran, Ysgol Y Gader, llyfrgelloedd Dolgellau, Pwllheli, Penrhyndeudraeth, Porthmadog, Blaenau Ffestiniog, Y Bala, Tywyn a swyddfeydd Cyngor Gwynedd yn Nolgellau, Pwllheli a Caernarfon.
- 2.9 Roedd copïau papur o'r ddogfen ymgynghori a'r pecyn gwybodaeth cefndirol hefyd ar gael i unrhyw un drwy gysylltu a'r tim prosiect. Roedd manylion e-bost a ffon wedi ei gynnwys yn y ddogfen ymgynghori.
- 2.10 Yn dilyn dosbarthu'r ddogfen ymgynghori derbyniwyd sylwadau gan Llywodraeth Cymru yn argymhell cynnwys gwybodaeth ychwanegol i'r hyn oedd yn y ddogfen yn barod. Yn dilyn creu dogfen gyda'r wybodaeth yma, a chael cymeradwyaeth Llywodraeth Cymru, dosbarthwyd yr atodiad (**Atodiad 4**) i'r holl buddeiliaid oedd wedi derbyn y ddogfen ymgynghori yn y lle cyntaf a'i ychwanegu i'r dogfennau ar wefan y Cyngor.
- 2.11 Cynhalwyd cyfarfodydd gyda staff, plant a corff llywodraethol Ysgol Hafod Lon a staff Uned Tŷ Aran.
- 2.12 Cynhalwyd diwrnodiau agored yn Pwllheli, Dolgellau a Penrhyndeudraeth.

Cyfarfod	Dyddiad
Ysgol Hafod Lon - staff	23/06/14 - 16:00
Ysgol Hafod Lon - llywodraethwyr	23/06/14 – 17:00
Uned Tŷ Aran - staff	26/06/14 - 16:00
Ysgol Hafod Lon – cyngor ysgol (plant)	04/07/14
Diwrnod agored	Agored i holl rieni ac unrhyw unigolion neu sefydliadau ac asiantaethau oedd yn dymuno mynychu
Pwllheli – Canolfan Hamdden Dwyfor	07/07/14: 14:00 – 19:00
Dolgellau – Canolfan Hamdden Glan Wnion	08/07/14: 14:00 – 19:00
Penrhyndeudraeth – Neuadd Goffa	09/07/14: 14:00 – 19:00

3. SYLWADAU DERBYNWDYD YN YSTOD Y CYFNOD YMGYNGHORI

3.1 Ysgol Hafod Lon – staff

Daeth 23 aelod o staff i'r cyfarfod. Cafwyd cyflwyniad gan swyddogion Cyngor Gwynedd yn amlinellu cynnwys y ddogfen ymgynghori, pwrpas yr ymgynghoriad a sut i ymateb iddo. Gofynwyd i'r staff os oedd unrhyw gwestiwn neu sylwadau yn dilyn y cyflwyniad.

Ni dderbynwyd unrhyw gwestiwn na sylwadau.

3.2 Ysgol Hafod Lon – llywodraethwyr

Daeth 2 aelod o'r corff llywodraethol i'r cyfarfod. Mae'n bwysig nodi fod corff llywodraethol Ysgol Hafod Lon a chyfrifoldeb am Uned Ty Aran hefyd. Cafwyd cyflwyniad llafar gan swyddogion Cyngor Gwynedd yn amlinellu cynnwys y ddogfen ymgynghori, pwrpas yr

ymgyngoriad a sut i ymateb iddo. Gofynwyd i'r llywodraethwyr os oedd unrhyw gwestiwn neu sylwadau yn dilyn y cyflwyniad.

Datganodd y 2 lywodraethwr eu bod am edrych ar y ddogfen ymgynghori yn fanylach cyn penderfynu ar unrhyw sylwadau.

3.3 Uned Tŷ Aran – staff

Daeth 3 aelod o staff i'r cyfarfod. Cafwyd cyflwyniad gan swyddogion Cyngor Gwynedd yn amlinellu cynnwys y dogfen ymgynghori, pwrpas yr ymgynghoriad a sut i ymateb iddo. Gofynwyd i'r staff os oedd unrhyw gwestiwn neu sylwadau yn dilyn y cyflwyniad.

Derbynwyd 2 gwestiwn/sylwad.

3.4 Ysgol Hafod Lon – plant

Cynhaliodd swyddog profiadol gyfarfod gyda aelodau cyngor ysgol fel cynrychiolaeth o blant Ysgol Hafod Lon. Roedd 8 aelod o'r cyngor ysgol yn bresennol.

Cynigodd mynd i Uned Tŷ Aran ond roedd y staff o'r farn na fydda gwerth o fynd i siarad efo'r disbyblion oherwydd eu anghenion gan na fyddant yn deall yr ymgynghori ac efallai fyddai yn achosi pryder iddynt.

Roedd ymateb y plant yn Ysgol Hafod Lon yn bositif iawn i'r syniad o ysgol newydd ac er fydda rhaid i rai deithio ym mhellach doedden nhw ddim yn meindio.

3.5 Diwrnodau agored

Cynhalwyd 3 diwrnod agored ym Mhwlheli, Dolgellau a Phenrhyndeudraeth rhwng yr oriau 14:00 a 19:00 er mwyn rhoi cyfle i bobl drafod a rhoi sylwadau ar yr ymgynghoriad statudol. Yn ystod ein trafodaethau gyda unigolion rhoddwyd y cynnig iddynt nodi unrhyw sylwadau ar yr ymgynghoriad statudol yn llafar neu'n ysgrifenedig.

Derbyniwyd 2 sylwad yng nghyfarfod Dolgellau. Nid oedd unrhyw wrthwynebiad na phryderon eraill i'r argymhellid ar y diwrnod ond mi aeth 5 person a chopi o'r ddogfen ymgynghori gyda nhw i ystyried cynnig yr ymgynghoriad ymhellach.

3.6 Sylwadau ysgrifenedig (llythyrau ac e-bost)

Derbyniwyd 11 ymateb ysgrifenedig i'r ymgynghoriad statudol, unai drwy lythyr neu e-bost. Ar y cyfan roedd sylwadau derbyniwyd yn dangos cefnogaeth i argymhellion yr ymgynghoriad gyda 4 ymateb wedi eu danfon yn benodol i gefnogi'r cynnig. Mi oedd rhai pryderon a cwestiynau wedi eu codi a mae rhain, ynghyd ag ymateb Cyngor Gwynedd iddynt i'w gweld isod.

Derbyniwyd un ymateb drwy lythyr wythnos ar ôl dyddiad cau yr ymgynghoriad. Roedd hwn gan unigolyn ddaru fynychu diwrnod agored yn Dolgellau a roedd sylwadau yn y llythyr wedi eu cynnwys yn cofnodion y diwrnod agored.

3.7 Sylwadau Estyn

O dan delerau Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a'i Chod cysylltiedig, mae'n ofynnol i gynigwyr anfon dogfennau ymgynghori i Estyn. Derbyniwyd barn a sylwadau Estyn i'r ymgynghoriad a mae ymateb Cyngor Gwynedd iddynt i'w weld yn **Atodiad 7.1 a 7.2**.

4. YMATEB I SYLWADAU

- 4.1 Pwrpas rhan yma o'r adroddiad yw ymateb i'r ymatebion gyflwynwyd i'r ymgynghori statudol. Mae'r sylwadau wedi dod o'r cyfarfodydd yn yr ysgolion, diwrnodau agored ac ymateb ysgrifenedig (llythyr ac e-byst).
- 4.2 Derbyniwyd 4 cwestiwn/sylwadau oedd yn berthnasol i'r ymgynghoriad o gyfarfodydd ac I I o ymatebion ysgrifenedig

Cod Sylwad	Sylwadau	Nifer ymatebion cynnwys y sylwad	Ymateb Cyngor Gwynedd
1	Swyddi		
1.1	Pryderon fod yr ysgol a chyfleon gwaith yn mynd o'r ardal (Y Ffor).	1	Er fydd Ysgol Hafod Lon yn symud o'r Ffor mi fydd pob aelod o staff presennol yr ysgol yn cael y cynnig i symud i'r safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth a rydym yn mawr obeithio bydd holl staff yr ysgol, ac Uned T? Aran, yn derbyn y cynnig hwnnw.
2	Cymunedol		
2.1	Byddai'r Cyngor Cymuned yn dymuno fod yn rhan o unrhyw drafodaeth parthed dyfodol yr adeilad ar ôl i'r ysgol symud.	1	Mae hanner cost y datblygiad newydd £12.4M yn cael ei ariannu o goffrau Cyngor Gwynedd gyda'r hanner arall drwy grant gan y Llywodraeth. Bydd y cyfraniad y Cyngor yn cael ei gyllido drwy ei Gynllun Rheoli Asedau. Heb allu gwaredu asedau di ddefnydd nid oes modd i'r Cyngor ariannu datblygiadau newydd yn y modd yma ac felly mae'n debygol iawn y bydd angen gwaredu safle presennol Hafod Lon unwaith bydd wedi cau. Bydd y Cyngor Cymuned yn ymgynghorai ar unrhyw gais cynllunio i ddatblygu'r safle.
3.	Sylwadau ar barhad Uned Tŷ Meirion		
3.1	Ni ddylid amddifadu Tŷ Meirion o adnoddau digonol; mae perygl i adnoddau mewn ysgol newydd sbon ymddangos yn ddeniadol ac y gall y canfyddiad hwn fod ar draul yr addysg wych a gynigir yn Nhŷ Meirion.	1	Mi fydd Tŷ Meirion yn derbyn yr union gefnogaeth ac adnoddau y byddai wedi derbyn i'r dyfodol pe na fyddwn yn edrych ar newid darpariaeth AAA yn Meirion Dwyfor. Mae Cyngor Gwynedd yn cydnabod pwysigrwydd a gwerth y gwasanaeth sy'n cael ei gynnig yn Tŷ Meirion ac, yn unol a'r argymhelliad rydym yn ymgysylltu arno, yn bwriadu parhau a'r ddarpariaeth.
3.2	Wrth gau Tŷ Aran, dylid gochel rhag mynd ati i ddenu pawb o'r oedran cynradd i Benrhyndeudraeth, neu gall hyn gael	1	Mi fydd pob plentyn yn cael ei asesu yn unigol gan Panelau Cymedroli AAA a'u cyfeirio i'r darpariaeth mwyaf addas i'w anghenion.

	effaith andwyol ar niferoedd Tŷ Meirion, gan mai dim ond yr ysgolion cynradd fyddai yn bwydo Tŷ Meirion.		
3.3	Mae'r Cynghorwyr yn ymwybodol iawn o'r addysg a'r cyfleoedd ardderchog a gynigir gan Dŷ Meirion. Maent hefyd yn ymwybodol fod y safle ar dir Ysgol y Gader yn caniatáu llawer o integreiddio gyda'r prif lif, a bod hyn o fantais addysgol a moesol disgyblion Tŷ Meirion a disgyblion Y Gader. Mae'r sefyllfa hon yn un arbennig iawn ac fe ddylid gwneud pob peth i warchod y gymuned ar safle'r Gader.	1	Yn unol a'r argymhelliad rydym yn ymgysylltu arno mae'n fwriad parhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhŷ Meirion, Dolgellau.
4.	Sylwadau ar gau Uned Tŷ Aran		
4.1	Teimlo fod Uned Tŷ Aran yn gweithredu yn union fel Tŷ Meirion gyda phlant yn integreiddio i'r prif lif felly pam barhau gyda'r ddarpariaeth yn un a ddim y llall?	1	<p>Gan fod angen opsiwn agosach na Penrhyndeudraeth i rhai plant o dde'r sir, oherwydd fydda'u cyflyrau corfforol yn ei gwneud yn anodd teithio'n bell, teimlwn fod rheswm da dros barhau a Thŷ Meirion. Gan fydda'r pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn rhy bell, ac nid ydynt chwaith wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd, Uned Tŷ Meirion ydi'r unig opsiwn addas. Mi fydda cadw Tŷ Meirion felly yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif lif) i ysgol uwchradd brif lif ym Meirionnydd.</p> <p>Yn wahanol i Dŷ Meirion, mae mwy o ddewis ysgolion cynradd ellir gynnig mynediad i ddisgyblion anabl yn ne'r Sir. Oherwydd y dewis hyn ni welir fydd peidio a pharhau gyda'r ddarpariaeth yn Tŷ Aran yn creu unrhyw broblem os oes angen lleoliad yn ne'r sir sy'n agosach i gartref plentyn fydda'n cael problem teithio i Penrhyndeudraeth.</p>
4.2	Teimlo fo'r Cyngor wedi rhoi llai o blant i mewn i Uned Tŷ Aran ers rhai blynyddoedd er mwyn cryfhau'r achos i'w gau.	1	Mae'r Panelau Cymedroli AAA yn dod i farn broffesiynol ynglŷn â'r lleoliad sydd fwyaf addas ar gyfer anghenion plant unigol. Pe byddai'r panelau o'r farn mai Uned Tŷ Aran fyddai orau mewn unrhyw achos unigol, byddai'r plant hynny yn cael eu lleoli yno.
5.	Enw'r ysgol		
5.1	Mi ddylsai enwi'r ysgol newydd gael ei drafod a'i ddewis gan plant, rhieni a llywodraethwyr Ysgol Hafod Lon a Tŷ Aran.	2	Mi fydd enwi'r ysgol yn gyfrifoldeb Corff Llywodraethol Ysgol Hafod Lon. Os bydd y Corff yn teimlo fyddai'n addas i newid yr enw, yna dwi'n siŵr y byddant yn cynnwys plant a rhieni yn y trafodaethau.

6.	Sylwadau ar yr Uned preswyl/egwyl fer		
6.1	Cytundeb ynglyn a'r bwriad i gynnig darpariaeth preswyl ond teimlo fod 6 gwely ddim digon.	2	Mae'r penderfyniad ar uned preswyl/egwyl fer 6 gwely wedi ei selio ar waith gan yr Uned Plant a Chefnogi Teuluoedd. Mi fydd dyluniad yr uned yn golygu hyblygrwydd yn defnydd y gwelyau er mwyn gallu ymateb i'r galw am welyau preswyl i blant fydd yn mynychu'r ysgol neu cyfnodau byr i blant a theuluoedd gael egwyl fer.
7.	Cydweithio a Prifysgol Bangor		
7.1	Rydym yn argymhell yn gryf fod y berthynas gyda Prifysgol Bangor a'r sector academiaidd yn parhau er mwyn sicrhau ymarferion, gweithredoedd, rhaglenni a hyfforddiant fydd yn rhoi buddion i pob disgybl.	2	Mae Cyngor Gwynedd yn ymwybodol o'r cydweithio pwysig sydd wedi bod gyda Prifysgol Bangor yn y maes anghenion arbennig a mi fydd y berthynas hon yn parhau i'r dyfodol yn yr ysgol newydd.
8.	Cydweithio a Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		
8.1	Mae BCUHB yn cael ei enwi o gwmpas ariannu yn yr ymgynghoriad er nad oes ymgynghori wedi bod gyda tim Gofal Parhaol. Gofynnwn i Iechyd gael ei gynnwys yng nghamau buan cynllunio fel fod datblygiadau yn gallu cwrdd ag anghenion Iechyd bobl ifanc yn ogystal a'u anghenion addysgiadol.	1	<p>Penderfynodd y Bwrdd Prosiect rannu'r prosiect i gamau clir penodol gyda'r cam 1af i gytuno angen addysgiadol a preswyl/egwyl fer y ganolfan newydd er mwyn rhoi arweiniad clir i'r Adran Eiddo allu cychwyn datblygu cynlluniau ar gyfer y darpariaeth newydd.</p> <p>Yn ystod y cam yma gwahoddwyd swyddogion o Bwrdd Iechyd i fod yn aelodau o'r gweithgor bu'n trafod opsiynau a hefyd yn rhan o drafodaethau dylunio gyda'r pensaer ble roedd cyfle iddynt rannu eu mewnbwn gwerthfawr.</p> <p>Mi fyddwn nawr yn gallu canolbwyntio ar cam nesa'r prosiect sef cynllunio ar gyfer agor yr ysgol newydd gan gynnwys cytuno pa wasanaethau fydd angen eu gynnal oddi yno a sut i sicrhau gweithio partneriaethol effeithiol o'r ganolfan newydd. Mi fydd cynnwys budddeiliaid perthnasol, fel yr Awdurdod Iechyd, yn y trafodaethau hyn yn angenrheidiol a rydym yn barod wedi cynnal cyfarfod gyda chynrychiolaeth o Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr a chytuno ar swyddogion i fod yn aelodau o'r Bwrdd Prosiect.</p>
9.	Effaith ar Ysgol Bro Plennydd		
9.1	Mae Ysgol Hafod Lon yn rhannu safle gyda Ysgol Bro Plennydd gyda railings yn eu gwahanu. Mae plant a staff Ysgol Hafod Lon yn defnyddio tir Ysgol Bro Plennydd i fynd i'r maes chwarae. Mae pryder mawr gan aelodau Corff Llywodraethol Ysgol Bro Plennydd sef:	1	<p>a) Mae Cyngor Gwynedd wrthi'n adolygu ei bolisi ôl-ddefnydd safleoedd. Mi fydd penderfynu ar opsiynau ar ddyfodol safle Ysgol Hafod Lon yn gallu digwydd yn dilyn yr adolygiad hwn ac yn unol a'i ganllawiau.</p> <p>Fodd bynnag, Mae hanner cost y datblygiad</p>

	<p>a) Beth fy'n digwydd i adeilad Ysgol Hafod Lon bresennol wedyn?</p> <p>b) Beth os fydd cwmni preifat yn prynu Ysgol Hafod Lon?</p> <p>Beth am ddiogelu'r ffin rhwng y ddwy adeilad a diogelu preifatrwydd staff a disgyblion Ysgol Bro Plennydd?</p> <p>c) Ysgol Bro Plennydd gyda consyrns yng nghynlluniau arfaethedig Cyngor Gwynedd. Mae'r Corff Llywodraethol angen cadarnhad gan y Cyngor y bo amddifyn diogelwch ac ymateb i rhai o 'issues' diogelwch presennol Ysgol Bro Plennydd yn rhan o'i gynlluniau.</p>		<p>newydd £12.4M yn cael ei ariannu o goffrau Cyngor Gwynedd gyda'r hanner arall drwy grant gan y Llywodraeth. Bydd y cyfraniad y Cyngor yn cael ei gyllido drwy ei Gynllun Rheoli Asedau. Heb allu gwaredu asedau di ddefnydd nid oes modd i'r Cyngor ariannu datblygiadau newydd yn y modd yma ac felly mae'n debygol iawn y bydd angen gwaredu safle presennol Hafod Lon unwaith bydd wedi cau.</p> <p>b) Pan fydd Cyngor Gwynedd yn gwerthu'r safle mi fydd, wrth reswm, angen ystyried diogelwch a preifatrwydd disgyblion a staff Ysgol Bro Plennydd. Bydd hyn yn ystyriaeth mewn unrhyw gais cynllunio l ail ddatblygu'r safle.</p> <p>c) Nid yw unrhyw faterion diogelwch presennol Ysgol Bro Plennydd yn berthnasol i'r ymgynghoriad hwn. Fodd bynnag, o bosib bydd cyfle i roi ystyriaeth i rhai o'r rhain os caiff y safle ei ail ddatblygu.</p>
9.2	Mae cytundeb trafndiaeth rhwng y ddwy safle ar hyn o bryd yn galluogi sistem unffordd. Beth am ddyfodol y cynllun hwn?	1	Bydd amodau unrhyw werthiant o safle Hafod Lon angen sicrhau nad yw'n cael effaith andwyol ar drefniadau diogelwch trafndiaeth presennol.
9.3	Mae angen sicrhau ffordd diogel a hwylus i ddisgyblion ddod i Ysgol Bro Plennydd.	2	Beth bynnag fydd yn digwydd gyda safle Ysgol Hafod Lon i'r dyfodol mi fydd Cyngor Gwynedd wrth reswm yn sicrhau parhad ffordd diogel a hwylus i ddisgyblion fynd i Ysgol Bro Plennydd.
10.	Diffiniad yr Ysgol newydd		
10.1	Gan nad ydi'r ysgol newydd wedi ei nodi fel 'autism specific' mae pryder fydd bobl ddim yn meddwl fydd yr addysg yna gystal a ysgolion eraill sy'n nodi eu bod yn 'autism specific'. Er mod i'n gweld buddion peidio nodi'r Ysgol fel 'autism specific' efallai fydda'n ddefnyddiol i nodi fydd yr Ysgol newydd yn anelu i ddarparu 'autism-specific specialist provision' sy'n gyfartal i sefydliadau addysgiadol eraill sydd wedi eru nodi fel 'autism specific'.	1	Er nad ydym yn nodi fydd yr ysgol newydd yn 'autism specific' mae hi yn fwrriad i sicrhau gwasanaeth ar gyfer plant gyda amrediad ehangach o anghenion addysgol arbennig gan gynnwys anghenion mwy dwys a chymhleth, yn cynnwys awtistiaeth.
11.	Lleoliad		
11.1	Mae'n bryder mawr iawn fod safle'r Ysgol Arbennig ym Mhenrhyndeudraeth ym mhell o unrhyw ddarpariaeth prif lif a bod y cyfle i integreiddio felly'n cael ei golli.	1	Mae yna ysgol uwchradd (Ysgol Eifionydd) ac ysgolion cynradd (Ysgol Eifion Wyn ac Ysgol Cefn Coch) llai na 2 filltir o safle posib yr ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth felly mae opsiynau i integreiddio digon agos.

11.2	Ydi'r ceblau trydan sydd wrth y safle yn debygol o greu problemau, yn enwedig amharu ar y rhwydwaith radio/ffôn lleol?	1	Mae'r National Grid wedi cadarnhau na fydd y ceblau sydd yn rhedeg wrth safle'r ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth yn creu unrhyw broblem, gan gynnwys problemau iechydol, na'n amharu ar unrhyw rwydwaith radio/ffon lleol.
11.3	A ystyriwyd safle'r hen ysbyty dros ffordd i Parc Eryri fel lleoliad posib i'r ysgol newydd?	1	Mae'r safle yma yn anaddas am nifer o resymau e.e dim digon mawr a mae rhan helaeth o'r adeiladau presennol wedi'u rhestru, felly ddim yn bosib eu dymchwel. Felly oherwydd ei anaddasrwydd ni ystyriwyd y safle fel opsiwn posib ar gyfer yr ysgol newydd.

5. CRYNODEB O'R CYNNIG

- 5.1 Wrth ystyried y sylwadau derbynwyd yn ystod yr ymgynghoriad statudol, gan gynnwys sylwadau Estyn (**Atodiad 7.1**), dyma grynhoi ymateb y Cyngor iddynt o safbwynt yr ymgynghoriad ac argymhelliad y Cyngor yn dilyn yr ystyriaethau hyn.
- 5.2 Yn gyffredinol roedd yr ymateb dderbynwyd yn ystod y cyfarfodydd staff, llywodraethwyr a phlant a'r diwrnodau agored yn datgan cefnogaeth gryf i'r argymelliad o ddatblygu ysgol newydd ac uned preswyl ac egwyl fer ym Mhenrhyndeudraeth gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Ty Aran. Dyma rannu'r ymateb i'r prif bwyntiau'r ymgynghoriad:

5.3 Datblygu opsiynau a chytuno'r ffordd ymlaen

Yn ystod yr ymgynghoriad bu cyfle i drafod a cynnig sylwadau ar yr amryw opsiynau cafodd ei ystyried, trefn asesu'r opsiynau a'r opsiwn ffafredig yn nhyb y Cyngor sef yr opsiwn roeddwn yn ymgynghori arno.

Yn ystod yr ymgynghoriad statudol ni dderbynwyd unrhyw sylw negyddol i'r drefn o asesu opsiynau a chytuno'r ffordd ymlaen.

5.4 Gwella safon a darpariaeth addysg

Rhagwelir fydd datblygu'r Ysgol newydd gyda adnoddau a darpariaeth modern ar gyfer anghenion addysgol arbennig yn gwella cyfleoedd a phrofiadau plant ac o ganlyniad safon eu addysg.

Nododd Estyn yn eu sylwadau (**Atodiad 7.1**) bydd y tîm arweinyddiaeth presennol yn cael ei gadw o ganlyniad i natur adleoli'r cynnig. Mae'r cynnig yn debygol o gael effaith sylweddol ar wella darpariaeth a'r amgylchedd dysgu. Mae'r cynigiwr yn rhagweld y bydd yr adnoddau arbenigol a osodir yn yr ysgol newydd yn ychwanegu'n sylweddol at y profiadau a'r ddarpariaeth sydd ar gael i'r disgyblion a'r staff. Mae gan hyn y potensial i wella ansawdd yr addysg ar gyfer y disgyblion.

Gan fod y cynnig wedi'i seilio ar adleoli staff profiadol, mae'n annhebygol o gael effaith negyddol ar gyflwyno'r cwricwlwm sydd wedi'i seilio ar y cwricwlwm cenedlaethol ac yn cael ei deilwra i fodloni angen pob disgybl unigol. Mae'r cynigiwr wedi ystyried y bydd yr adnoddau arbenigol sydd wedi'u gosod yn yr ysgol newydd yn ychwanegu'n sylweddol at y profiadau a'r ddarpariaeth sydd ar gael i'r disgyblion.

Yr unig bryder godwyd yn ystod yr ymgynghoriad oedd na fydda disgyblion Tŷ Meirion yn elwa ar y ddarpariaeth newydd. Er fod Uned Tŷ Meirion peth pellter o Penrhyndeudraeth mae hi yn fwriad i gynnig cyfleoedd i'r disgyblion sy'n mynychu Uned Tŷ Meirion i ddefnyddio'r adnoddau yn yr ysgol AAA newydd. Credir fod y cyfleoedd intigreiddio a dilyn cwricwlwm priflif fydd disgyblion yn elwa ohonynt yn Uned Tŷ Meirion yn gorbwysu'r cyfleoedd eang o ddefnyddio'r darpariaeth fydd ar gael yn yr ysgol newydd.

O safbwynt rheolaethol y drefn newydd mae'n fwriad gan y Cyngor i adolygu'r drefn llywodraethol holl ddarpariaeth addysg anghenion arbennig ar draws Gwynedd gan gynnwys yr Ysgol newydd, Uned Ty Meirion ac Ysgol Pendalar, er mwyn sicrhau'r drefn rheolaethol orau i'r dyfodol.

5.5 Dewis safle

Roedd cytundeb buan fod lleoliad Ysgol Hafod Lon yn hollol anaddas ar gyfer gwasanaethu plant Meirionnydd a Dwyfor a mae ardal Porthmadog / Penrhyndeudraeth fydda'r lleoliad delfrydol.

Gyda hyn mewn golwg adnabyddwyd 6 safle posib a'n dilyn asesiad safleoedd cytunwyd mae safle ar Parc Busnes Eryri oedd yr mwya addas (**Atodiad 5**).

Yn ystod yr ymgynghoriad statudol roedd mwyafrif y buddiolwyr yn cytuno a'r opsiwn i leoli'r Ysgol ym Mharc Busnes Eryri, Penrhyndeudraeth gan nodi fod yn ganolog ar gyfer y 2 ardal.

Roedd un person yn pryderu am pa effaith fydda'r ceblau trydal wrth y safle'n gallu gael ond roeddwn yn gallyu ei argoeli ein bod wedi cael cadarnhad y National Grid na fydd y ceblau yn creu unrhyw broblem, gan gynnwys problemau iechydol, na'n amharu ar unrhyw rwydwaith radio/ffon lleol.

Felly mae'r ymgynghoriad wedi ein argoeli fod y lleoliad yn ddewis addas ar gyfer yr Ysgol newydd.

5.6 Teithio

Un o'r prif resymau am ddarganfod lleoliad yn ardal Penrhyndeudraeth ar gyfer yr ysgol newydd oedd i leihau pellter teithio i mwyafrif o blant Meirionnydd a Dwyfor h.y man canolog i'r 2 ardal. Er hynny adnabyddwyd byddai teithio i Benrhyndeudraeth o rai bentrefi a threfi yn manau pellach de Sir Feirionnydd dal yn rhy bell i rhai plant oherwydd eu cyflyrau. Golygai hyn fydda rhaid sicrhau darpariaeth addas iddynt yn agosach i adref. Mae'r Cyngor o'r farn fod angen parhau a Thŷ Meirion gan fod y pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn 30 munud (ysgolion nad ydynt wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd), byddai cadw Tŷ Meirion yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif ffrwd) i ysgol uwchradd brif ffrwd ym Meirionnydd.

Derbynwyd gwestiwn ynglyn a'r argymelliad i gau Ty Aran gan ddadla ei bod mor bwysig ag Uned Ty Meirion i blant o dde'r sir allu cael addysg priflif ac i blant fydda'n ei chael yn anodd i deithio i Penrhyndeudraeth.

Mae Cyngor Gwynedd o'r farn fod mwy o ddewis ysgolion cynradd ellir gynnig mynediad i ddisgyblion anabl yn ne'r Sir a felly ni welir fydd peidio a pharhau gyda'r ddarpariaeth yn Tŷ Aran yn creu unrhyw broblem os oes angen lleoliad priflif yn ne'r sir sy'n agosach i gartref plentyn fydda'n cael problem teithio i Benrhyndeudraeth.

Ni dderbynwyd unrhyw wrthwynebiad i'r argymhelliad o ail-leoli Ysgol Hafod Lon.

5.7 Darpariaeth Preswyl ac egwyl fer

Bwriad y Cyngor ydi cynnwys uned 6 gwely ar gyfer gofal preswyl ac egwyl fer yn y ganolfan newydd. Mi fydda'r adnodd yma'n golygu fydda llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir am eu addysg a'n rhoi cyfle i rieni danfon eu plant i'r uned am ofal egwyl fer neu defnyddio'r darpariaeyth rhieni maeth fel sy'n digwydd ar hyn o bryd.

Tra fod pawb yn croesawu'r bwriad i agor uned preswyl/egwyl fer roedd rhai'n cwestiynu maint yr uned gan awgrymu fydda 6 gwely ddim yn ddigon. Mae'r penderfyniad ar uned preswyl/egwyl fer 6 gwely wedi ei selio ar waith gan yr Uned Plant a Chefnogi Teuluoedd. Mae hyn yn dilyn asesiad diweddar o niferoedd blant all-sirol fydda'n gallu manteisio ar ddarpariaeth preswyl, yr angen am leoliadau egwyl fer (gyda o gwmpas 20 ar y rhestr aros ar hyn o bryd) a trafodaethau gyda siroedd eraill ynglyn a'u profiadau nhw o ddefnydd a costau. Mae'r uned wedi ei dylunio er mwyn cynnig hyblygrwydd yn nefnydd y gwelyau er mwyn gallu ymateb i'r galw am welyau preswyl i blant fydd yn mynychu'r ysgol neu cyfnodau egwyl fyr i blant a theuluoedd. Mae'r Cyngor felly yn gyfforddus gyda'r penderfyniad am uned 6 gwely.

5.8 Cydweithio rhwng asiantaethau

Rhagwelir fydd y darpariaeth newydd yn cynnig gwell gofod i gydweithio gyda asiantaethau er lles y plentyn a mae'n fwriad sicrhau adnabod partneriaid a cynnal trafodaethau gyda nhw i sicrhau fod hyn yn digwydd.

Yn ystod yr ymgynghoriad mi ddaru cwpl o asiantaethau godi'r ffaith eu bod yn awyddus i gydweithio felly mae hyn i'w groesawu ac y byddwn yn cynnal trafodaethau gyda nhw yn fuan er mwyn cychwyn cynllunio'r cydweithio.

5.9 Costau Cyfalaf a refeniw

5.9.1 Mae cost cyfalaf adeiladu'r darpariaeth newydd wedi ei amcangyfrif i fod yn £12.4m a mae'r trafodaethau o gwmpas anghenion a cynllunio a beth sy'n bosib wedi ei gynnal o fewn y gyllideb yma. Mae wedi ei gytuno mewn egwyddor fod £6.2m yn dod o grant Llywodraeth Cymru, yn ddibynnol ar gymeradwyo achos busnes, gyda'r £6.2m arall yn dod o Gyngor Gwynedd.

5.9.2 Yn unol a'r hyn nodwyd yn adroddiad Cabinet 10 Mehefin 2014 (**Atodiad 1**) rhagdybir bydd cost rhedeg yr opsiwn ffafredig yn £2,820,860 a cludiant yn £424,008, sef cyfanswm gros o £3,244,868.

Mae hwn yn cymharu a cost gross presenol o £3,307,109 sy'n golygu ei fod yn £62,241 yn is.

Mae rhagdybiaeth wedi ei wneud fydd posibilrwydd denu'r incwm o £183,333 drwy Awdurdodau Lleol eraill yn talu am ddarpariaeth addysg a preswyl ar gyfer plant o'u siroedd. Ni ragwelir unrhyw incwm o Awdurdod Iechyd Betsi Cadwaladr tuag at gostau preswyl y darpariaeth newydd.

Mae hwn yn cymharu ac incwm o £144,000 drwy gyfraniad gan Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr at ddarpariaeth preswyl all-sirol ar hyn o bryd.

Pe bydda'r holl incwm rhagdybiedig hyn yn cael ei wireddu mi fydda'n golygu lleihad o £101,574 i gymharu a'r cyfanswm net presennol.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£183,333	£39,333	cynnydd incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	gwahaniaeth posib

Mae rhaid pwysleisio yma fod risg ynghlwm a'r rhagdybiaethau incwm gan nad oes sicrwydd o incwm o Awdurdodau Lleol eraill. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd. Mae angen gwaith ychwanegol yma er mwyn ceisio cael ymrwymiad mwy cadarn gan Awdurdodau Lleol eraill.

Oherwydd y risgiau hyn mae posibilrwydd na fydd unrhyw incwm ychwanegol yn cael ei ddenu. Os felly, fel y gwelir o'r tabl isod, mi fydd angen darganfod £31,759 ychwanegol i gyllideb presenol yr Awdurdod tuag at gostau'r ddarpariaeth AAA newydd.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost darpariaeth	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	Cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,194,868	£112,241	cost is
incwm	£144,000	£0	-£144,000	dim incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,194,868	£31,759	cost uwch posib

* Mae cost darpariaeth yn is oherwydd na fydd angen darpariaeth preswyl 2 wely fydd yn golygu fydda costau rhedeg y darpariaeth preswyl / egwyl fer yn is.

Mae'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd a Gwasanaeth Addysg wedi cytuno i ymrwmo i dalu unrhyw ddiffyg os na fydd yr incwm o Awdurdodau Lleol eraill yn ddigonol i gyfro'r costau rhedeg.

Er mwyn cael sefyllfa ble na fydd angen darganfod unrhyw arian ychwanegol mi fydda angen darganfod incwm o £81,759 sy'n gyfystyr a incwm fydd ychydig yn llai na cost gosod un gwely preswyl i Awdurdod Arall, fel y gwelir o'r tabl isod.

Ni dderbynwyd unrhyw sylwadau ynglyn a'r gost yn ystod yr ymgynghoriad statudol.

5.10 Asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydraddoldeb

Yn ystod yr ymgynghoriad bu cyfle i drafod a cynnig sylwadau ar yr asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydraddoldeb oedd wedi ei gynnal er mwyn asesu effaith tebygol unrhyw newid ar y plant. Roedd yr asesiadau hyn ar y cyfan yn dangos na fydda'r opsiwn ymgynghorwyd arno'n creu unrhyw effaith negyddol ond yn debygol o wella rhai agweddau cymunedol, ieithyddol a'r iaith Gymraeg (gweler **Atodiad 5**).

Mae sylwadau Estyn i'r ymgynghoriad yn cytuno a hyn o safbwynt yr iaith Gymraeg gan nodi nad yw'r cynnig yn debygol o newid y ddarpariaeth cyfrwng Gymraeg ar gyfer y disgyblion dan sylw, ond yn debygol o wella'r ddarpariaeth cyfrwng Gymraeg yn yr awdurdod lleol. Mae'r cynnig yn galluogi'r awdurdod i gynnig addysg trwy gyfrwng y Gymraeg i blant y mae'n rhaid iddynt deithio y tu allan i'r sir i ddarpariaeth ddi-Gymraeg yn gyffredinol, a chyfle iddynt gyfathrebu yn Gymraeg gyda chyfoedion ac oedolion.

O safbwynt cydraddoldeb ni ragwelwyd y byddai'r opsiwn yr ymgynghorwyd arno'n creu unrhyw effaith negyddol ar y disgyblion a'n creu rhai gwellianau. Er hynny roedd Estyn o'r farn nad oeddwn wedi cynnwys cyfeiriad penodol clir at y modd y bydd yn sicrhau bod yr aflonyddwch i ddysgwyr yn cael ei leihau i'r eithaf gan nodi fod hyn yn arbennig o wir oherwydd fod unrhyw newid yn debygol o darfu ar ddisgyblion ag Anghenion Addysgol Arbennig.

Gan mae ail-leoli Ysgol Hasfod Lon ac Uned Ty Aran yw'r bwriad mi fydd y staff presenol hefyd yn cael y cynnig i drosglwyddo i'r ysgol newydd. Y gobaith yw bydd hyn yn lleihau'r aflonyddwch wrth drosglwyddo o un safle i'r llall.

Er nad oeddwn wedi cynnwys ein cynlluniau yn y ddogfen ymgynghori ein bwriad o'r cychwyn oedd i geisio sicrhau bydd y gwaith adeiladu a dodrefnu'r ysgol newydd wedi ei gwblhau erbyn diwedd mis Ebrill 2016 er mwyn rhoi'r cyfle i'r plant hynny fydd yn trosglwyddo o Ysgol Hafod Lon ac Uned Ty Aran ymweld a'r ysgol newydd yn ystod tymor yr haf. Y gobaith yw fydd hyn yn sicrhau fydd aflonyddwch i ddysgwyr yn cael ei leihau ac y bydd hyn yn hwyluso'r symyd i'r ysgol newydd yn barhaol yn Medi 2016.

- 5.11** Yn dilyn ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad statudol mae'r Cyngor dal o'r farn fod yr hyn ymgynghorwyd arno, sef ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth, dal i gynnig yr opsiwn orau ar gyfer dyfodol addysg anghenion arbennig yn Meirion a Dwyfor.

6. CAMAU NESAF

- 6.1 Os bydd Cabinet y Cyngor yn cymeradwyo'r cynnig mi fydd rhybudd statudol yn cael ei gyhoeddi yn unol â gofynion Adran 48 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013.
- 6.2 Mi fydd y rhybudd statudol yn cael ei arddangos mewn manau amlwg o fewn dalgylch Ysgol Hafod Lon, Y Ffor a safle'r ysgol newydd ac ar wefan y Cyngor,
- 6.3 Mi fydd copi papur neu e-bost yn cynnwys dolen i wefan y Cyngor hefyd yn cael ei rannu gyda buddeliliaid perthnasol.
- 6.4 Mi fydd cyfnod o 28 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi'r rhybudd statudol yn cael ei ganiatau i ymateb i'r rhybudd.

- 6.5 Ar ddiwedd y cyfnod hwn mi fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i Cabinet y Cyngor er mwyn penderfynu gweithredu'r argymhelliad neu ddim.

7. ARGYMHELLION

Cymeradwyo'r cynnig i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth, a chyhoeddi rhybuddion statudol yn unol â gofynion Adran 48 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 er gweithredu hyn.

Barn y Swyddogion Statudol

Sylwadau'r Prif Weithredwr

Mae'r cam hwn yn gam pwysig ar y llwybr o ddod a datblygiad yr adnodd pwysig hwn gam yn nes. Rwy'n cymeradwyo'r argymhelliad.

Swyddog Monitro

Mae'r adroddiad yn adlewyrchu y gwaith manwl sydd wedi ei gyflawni wrth ddatblygu'r cynllun yma. Fel yr adroddir mae'r Cod Trefniadaeth Ysgoliion 2013 yn gosod gofynnion manwl ynglyn a'r broses ymgynhorol ac mae'r adroddiad yn cyfarch hyn. Cloriannir canlyniadau'r broses ymgynhori a gynhalwyd yn fanwl ynghyd a'r ffacotrau perthnasol eraill i gyrraedd yr argymhelliad.

Pennaeth Cyllid

Rwy'n cefnogi'r bwriad i ad-drefnu ysgolion mewn modd teg a rhesymegol, er gwaetha'r her o ymdrechu i gyflawni'r amcanion yma mewn cyd-destun ariannol hynod heriol.

O ran oblygiadau cyfalaf y cynllun, mae rhan 5.9.1 yn nodi bod y cynllun yn dibynnu ar gymeradwyaeth Llywodraeth Cymru i'r achos busnes terfynol. Ymhellach, cadarnhaf fod Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor eisoes wedi ymrwymo i ddarparu'r arian cyfatebol angenrheidiol - h.y. mae'r Cyngor wedi neilltuo £6.2m, sef 50% o'r costau cyfalaf, ar gyfer gweithredu'r cynnig i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i'r safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth.

O ran oblygiadau ariannol parhaol (cyllideb refeniw blynyddol) sy'n deillio o'r cynnig yma, mae rhan 5.9.2 o'r adroddiad yn amcangyfrif arbediad blynyddol "posib" o £101,574. Wrth gwrs, mae hynny i'w groesawu yn yr hinsawdd ariannol bresennol, er dylid nodi'r risg gan nad oes sicrwydd bydd modd denu'r incwm all-sirol perthnasol i'r Cyngor. Yng nghyd-destun y cyfle a'r risg yma, deallaf fod yr Adran Addysg a'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd wedi ystyried y cynllun yn drylwyr o fewn eu strategaeth arbedion, a'u bod yn glir mai'r Adrannau hyn fydd yn gyfrifol am ganfod unrhyw ddiffyg yng nghostau rhedeg yr ysgol newydd.

ADRODDIAD I'R CABINET

10 Mehefin 2014

Aelod Cabinet: Cyngorydd Gareth Thomas

Pwnc: Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor

Swyddog cyswllt: Iwan T Jones – Cyfarwyddwr Corfforaethol /
Garem Jackson – Swyddog Gwella Ansawdd Addysg / Arweinydd Prosiect

Y penderfyniad a geisir/pwrpas yr adroddiad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw ceisio caniatâd Cabinet y Cyngor i gychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig i ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth. Gyda darpariaeth preswyl ac egwyl fer, ac ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i'r safle.

Barn yr aelod lleol

Bydd unrhyw sylwadau gan yr Aelodau Lleol yn cael eu cyflwyno yn y cyfarfod.

I. CYFLWYNIAD

- I.1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw gofyn i Gabinet y Cyngor am ganiatâd i gynnal cyfnod o ymgynghori statudol ar y bwriad i aildrefnu'r ddarpariaeth Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd. Gofynnwn i'r Cabinet benderfynu ar:
 - i. Y model a ffafirir ar gyfer y ddarpariaeth AAA i ymgynghori arno,
a
 - ii. Y safle newydd arfaethedig ar gyfer yr ysgol AAA i wasanaethu'r plant a phobl ifanc ym Meirionnydd a Dwyfor sydd angen addysg AAA.
- I.2 Yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, cytunodd y Cabinet ar y '*Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg*' oedd yn cynnwys bwriad y Cyngor i addasu ei ddarpariaeth AAA.
- I.3 Yn yr adroddiad nodwyd *dyhead gan y Cyngor i ddiwygio ei ddarpariaeth Addysg Arbennig oherwydd bod y ddarpariaeth bresennol yn Ysgol Hafod Lon dros ei chapasiti ac angen ei moderneiddio a'i hymestyn.*
- I.4 Hefyd, nodwyd fod *darpariaeth briodol ac addas ar gyfer rhan ogleddol y sir yn Ysgol Pendalar, Caernarfon, a bydd y datblygiad yma yn anelu i sicrhau darpariaeth debyg, mewn man canolog, ar gyfer gweddill y sir. Y bwriad yw darparu canolfan rhagoriaeth ranbarthol Addysg Anghenion Arbennig ac i resymoli'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion sydd wedi'u lleoli allan o'r sir ar hyn o bryd. Nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*

- 1.5 Sefydlwyd Rhaglen Ysgolion yr 2lain Ganrif gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2010 fel rhaglen fuddsoddi cyfalaf strategol, tymor hir i sefydlu cenhedlaeth o ysgolion 2lain ganrif yng Nghymru. Nod y rhaglen yw canolbwyntio adnoddau yn yr ysgolion iawn yn y llefydd iawn.
- 1.6 Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod Rhaglen Ysgolion yr 2lain Ganrif fel blaenoriaeth allweddol yng Nghynllun Corfforaethol Strategol yr Awdurdod Lleol. Mae'r Cyngor yn ymroddedig i ddatblygu prosiectau cyfalaf o ansawdd uchel fel rhan greiddiol o wella'r ddarpariaeth addysg trwy sicrhau ysgolion o faint a lleoliad priodol trwy'r sir.
- 1.7 Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod yr angen am ysgol AAA newydd ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd fel un o'r prosiectau blaenoriaeth yn ei Raglen Ysgolion yr 2lain Ganrif.
- 1.8 Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn unrhyw blentyn sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r panel cymedroli datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol arbennig. Ni fyddai'r ysgol yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.
- 1.9 Byddai'r cynnig i adeiladu ysgol AAA newydd yn sicrhau y gwiredir **Cynllun Strategol 2013 – 2017** y Sir i ddarparu'n gyfartal a theg ar gyfer ei holl drigolion, trwy adeiladu ysgol arbennig newydd yn ne'r sir sy'n sicrhau mynediad cyfartal i ddarpariaeth arbenigol, waeth lle mae disgyblion gydag anawsterau dysgu mwy dwys a lluosog yn byw.
- 1.10 Bydd y datblygiad hefyd yn helpu i gwrdd â'r pedair nod yng **Nghynllun Strategol 2013 - 2017** Gwynedd ar gyfer **Plant a Phobl Ifanc, 'Cefnogi pob plentyn a pherson ifanc i fyw bywydau llawn'** gyda phwyslais arbennig ar flaenoriaethau 1, 2 a 3, a gwell rhagolygon ar gyfer cyflawni'r bedwaredd flaenoriaeth.
- Codi safonau addysgol plant a phobl ifanc;
 - Rhoi cyfleoedd cyfartal i grwpiau o blant, pobl ifanc a theuluoedd bregus;
 - Gwella addasrwydd y system ysgolion;
 - Paratoi pobl ifanc yn well ar gyfer gwaith a bywyd.
- 1.11 Mae'r **Cynllun Strategol** yn cyfeirio at yr angen i: 'wella rhai adeiladau i greu rhwydwaith cynaliadwy o ysgolion sy'n addas ar gyfer y dyfodol' a 'chynyddu nifer y llefydd ysgol sydd ar gael i blant gydag anghenion addysgol ychwanegol ym Meirionnydd/Dwyfor', sef yr ardaloedd lle mae'r boblogaeth yn fwyaf gwasgaredig yng Ngwynedd.
- 1.12 Bydd datblygu Ysgol AAA newydd sy'n addas o ran ei lleoliad, yr adeilad, y staff a'r adnoddau yn galluogi'r awdurdod i ymateb yn llawn i hawliau rhieni i ddewis addysg addas i'w plant – boed hynny'n ysgol briflif neu ysgol arbennig (**Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001**) ac i gydymffurfio â gofynion y **Ddeddf Cydraddoldeb (2008)**.
- 1.13 Bydd y datblygiad hwn hefyd yn cydymffurfio â pholisi Iaith Gymraeg a Strategaeth Iaith ddiweddaraf Cyngor Gwynedd wrth sicrhau ein bod yn bodloni hawl y disgyblion hyn i dderbyn eu haddysg yn eu hiaith gyntaf, ac y perchir dymuniadau eu rhieni.
- 1.14 Bydd penderfyniad Cyngor Gwynedd i flaenoriaethu darpariaeth ysgol AAA newydd sy'n addas i bwrpas, yn ateb yr argymhelliad i parhau i weithio gyda'r AALI i wireddu'r cynlluniau ar gyfer gwella addasrwydd ac ansawdd yr adeilad yn adroddiad arolwg Ysgol Hafod Lon gan Estyn yn 2010 oedd yn

datgan nad yw 'maint yr ysgol a'r cyfleusterau ynddi bellach yn ddigonol ar gyfer nifer y dysgwyr' (roedd 38 o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol ar adeg yr arolwg).

- 1.15 Yn ogystal, mae'r **Adroddiad Adolygiad Strategol o Anghenion Dysgu Ychwanegol** a gomisiynwyd i CAPITA gan Gyngor Gwynedd yn 2011, yn gwneud cysylltiadau uniongyrchol rhwng yr angen i drawsffurfio gwasanaethau ADY/AAA a darpariaeth yr ysgol AAA newydd yn ardal Meirionnydd a Dwyfor.

2. YR ACHOS FUSNES

- 2.1 Yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet i 'Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg' yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, aethpwyd ati i weithredu'r prosiect gan gynnwys creu achos fusnes fydda'n amlinellu'r anghenion busnes ac ystyried opsiynau ar gyfer dyfodol darpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor. Nid yn unig fydda'r achos fusnes yn rhoi cyfeiriad i'r prosiect ond mi fydda hefyd yn angenrheidiol er mwyn sicrhau arian o Llywodraeth Cymru tuag at gostau cyfalaf sefydlu ysgol newydd. Mi fydd yr achos fusnes i Llywodraeth Cymru yn gorfod cael ei chyflwyno ar sail Model Pum Achos.
- 2.2 Mae cam cyntaf yr achos fusnes, sef y 'Strategic Outline Case' bellach wedi ei gymeradwyo gan Llywodraeth Cymru. Roedd hyn yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes a'r gwerthusiad opsiynau.
- 2.3 Mae amlinelliad o'r sefyllfa bresennol ac achos dros newid i weld yn **Atodiad 1**.

3 DATBLYGU OPSIYNAU A CYTUNO'R Ffordd YMLAEN

- 3.1 Er mwyn adnabod ac asesu opsiynau posib ar gyfer darpariaeth addysg AAA yn y dyfodol ym Meirionnydd a Dwyfor, penderfynwyd sefydlu Gweithgor. Yn ystod cyfarfodydd niferus o'r Gweithgor, trafodwyd yr angen am y newid, anghenion AAA yr ardal yn y dyfodol, a chytuno ar opsiynau posib a fyddai'n bodloni'r anghenion hynny. Roedd aelodau'r Gweithgor yn cynnwys swyddogion Cyngor Gwynedd o'r Adran Addysg a'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Cyngorwyr Lleol a diddordeb yn maes AAA, cadeirydd corff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, pennaeth Ysgol Hafod Lon a'r person cyfrifol am Uned Tŷ Aran, pennaeth Ysgol y Gader, Dolgellau, Swyddog Teulu a Phobl Ifanc Scope Cymru a Swyddog Iechyd Plant Cymunedol ar gyfer Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr.
- 3.2 Yn ystod y cyfres o gyfarfodydd, cytunodd y Gweithgor restr hir o wyth opsiwn posib ac i'w gwerthuso yn erbyn blaenoriaethau y cytunwyd arnynt o ran buddsoddi (gweler **Atodiad 2**).
- 3.3 Canlyniad hyn oedd cytuno rhestr fer o bedwar opsiwn, gan gynnwys ffordd ymlaen a ffafriwr. Mae'r 4 opsiwn yma ynghyd a'r manteision ac anfanteision ac yna casgliad ar eu addasrwydd fel opsiwn ar gyfer dyfodol darpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor i weld yn **Atodiad 2**.
- 3.4 Mae costau cyfalaf a refeniw y pedwar opsiwn i'w gweld isod a'r casgliad gytunwyd gan y Gweithgor ar gyfer pob un o'r opsiynau.
- 3.4.1 Opsiwn 1: gwneud dim**
Byddai'r opsiwn hwn yn golygu bod Gwynedd yn parhau â'i ddarpariaeth bresennol

Costau Cyfalaf

Os yn parhau a'r sefyllfa bresennol rhagwelir angen am wario o ddeutu £1.5m er mwyn parhau a Ysgol Hafod Lon yn ei lleoliad presennol ac Unedau Ty Aran a Ty Meirion fel ac y mae nhw ac yna gwariant cyson ar gyfer cynnal yr adeiladau. Ni fydd hyn yn gwella'r cyfleusterau nac yn cynyddu maint yr ysgol i dderbyn mwy o blant.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	Presennol (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Dyraniad	46	£764,122
Tŷ Aran - Cyllideb	3	£103,040
Tŷ Meirion - Cyllideb	10	£240,000
Uned ABC	8	£73,178
Egwyl fer - Barnados		£62,000
Egwyl fer - Gwasanaethau eraill		£52,000
Preswyl a dyddiol all-sirol (addysg+preswyl)	2+5 disgybl	£562,050
Disgyblion prif lif	59	£1,003,000
Costau cludiant		£447,719
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,307,109
Incwm Allanol		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£144,000
Cyfanswm Incwm		£144,000
Cyfanswm Cost NET		£3,163,109

Casgliad

Ystyriwyd na fyddai'r opsiwn hwn yn rhoi fawr ddim o fanteision gwirioneddol i ddyfodol AAA yn yr ardal, ac y byddai'n arwain at nifer o anafanteision, megis dim digon o lefydd ysgol AAA, cyfleusterau'n parhau i beidio â bod yn addas i bwrpas, lleoliad yr ysgol AAA ddim yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor, rhai plant yn gorfod parhau i fynd allan o'r sir i dderbyn eu haddysg.

Nid oedd yn cynnig gwella addysg i blant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor ddigon i ateb yr anghenion strategol a busnes angenrheidiol ar gyfer y dyfodol. Ni fyddai ychwaith yn ateb yr anghenion strategol a busnes am ddarpariaeth breswyl yng Ngwynedd fyddai'n caniatáu i blant fynychu'r ysgol newydd yn hytrach na darpariaeth gostus tu allan i'r sir, neu'n caniatáu darpariaeth egwyl fer i deuluoedd.

- 3.4.2 Opsiwn 2:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl fer gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a ac Unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	33	£561,000
Costau cludiant		£357,872
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,108,732
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£2,925,399

- * Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion ariannol; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol a chostau is.

Y brif anfantais fyddai gwneud i ffwrdd â'r ddarpariaeth AAA yn ne'r sir yn Uned Tŷ Meirion sy'n galluogi plant i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu rhoi'r gorau i'r ddarpariaeth yn Uned Tŷ Meirion.

- 3.4.3 Opsiwn 3:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - cyllideb	3	£103,040
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	20	£340,000
Costau cludiant		£439,149
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,312,049
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333

Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,128,716

* Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfon plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau â'r Unedau AAA yn Nolgellau ac y byddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r unedau hyn yn cael defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu parhau â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran.

3.4.4 Opsiwn 4: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	23	£391,000
Costau cludiant		£424,008

Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,244,868
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,061,535

- * Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir sy'n arwain at arbedion; darpariaeth breswyl ac egwyl fer i deuluoedd Gwynedd; canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau a defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern fyddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r uned hon yn ei gael.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymateb â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes a byddai'n golygu gwneud i ffrwd â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran. Byddai hefyd yn golygu parhau ag Uned Tŷ Meirion ac yn galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd brif ffrwd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Rhesymeg dros barhau ag Uned Tŷ Meirion

- a) Mae'r achos ar gyfer parhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau yn un hynod berthnasol i'r disgyblion sy'n gorfod teithio'n bell i gael addysg arbenigol. Mae'r boblogaeth ddisgyblion ar hyn o bryd yn cynnwys disgyblion nad ydynt yn medru teithio'n bell iawn oherwydd anghenion meddygol cymhleth ac/neu am eu bod yn anabl iawn, ac/neu am fod ganddynt lefelau uchel o anoddefgarwch synhwyraidd ar gyfer gweithgareddau *proprioceptive* (nid ydynt yn medru ymdopi â bod mewn cerbyd, neu'n ei gael yn brofiad gofidus tu hwnt. Ar gyfartaledd, mae'n cymryd 90 munud iddynt baratoi a dilyn eu harferion boreol i fod yn barod i gychwyn i'r ysgol, ac mae'r rhai sydd angen ffisiotherapi yn cymryd hyd yn oed mwy o amser. Ar hyn o bryd, maent yn teithio am oddeutu 30 munud i Uned Tŷ Meirion, sy'n golygu y gall eu boreau ddechrau mor gynnar â 6.30am er mwyn cyrraedd yr ysgol erbyn 9am. Byddai'r 30 munud ychwanegol i deithio i safle'r ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth (sydd hanner ffordd rhwng y naill ben i Meirionnydd a Dwyfor) yn afresymol i rai o'r disgyblion hyn. Yn Nwyfor, bydd modd i ddisgyblion sydd â phroblemau cyffelyb, ac sy'n byw yn Aberdaron / Abersoch / Botwnnog ddefnyddio Uned y Traeth. Yn wahanol i ardal Meirionnydd, nid oes disgyblion PMLD (Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog) neu PMED (Anawsterau Corfforol a Meddygol) sydd ag anghenion meddygol/*proprioceptive* ym mhellafoedd Dwyfor. Gan fod y

pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn 30 munud (ysgolion nad ydynt wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd), byddai cadw Tŷ Meirion yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif ffrwd) i ysgol uwchradd brif ffrwd ym Meirionnydd.

- b) Yn ogystal â lleihau amseroedd teithio i ddisgyblion PMED cymhleth de Meirionnydd, mae Uned Tŷ Meirion yn parhau i fod yn rhan annatod o Gynllun Cydraddoldeb Strategol (Addasiadau Mynediad i'r Anabl i Ysgolion Prif Ffrwd) yr adran addysg, gan ei bod yn darparu'r cyfle i ddisgyblion cael eu hintegreiddio i ddosbarthiadau uwchradd priflif yn ddyddiol. Ar hyn o bryd mae disgyblion ysgol uwchradd Ysgol y Gader a Thŷ Meirion yn rhannu profiadau cwricwlwm megis cerddoriaeth, celf, dylunio a thechnoleg, gwasanaeth yr ysgol, mentergarwch ac ABaCh, gweithgareddau a chystadlaethau cymdeithasol a'r Urdd a phrofiadau allgyrsiol eraill. Gall y disgyblion hynny o Dŷ Meirion sy'n medru sefyll TGAU, Bac Cymru a chymwysterau lefel mynediad wneud hynny ochr yn ochr a'u cyfoedion yn yr ysgol brif ffrwd.
- c) Bydd yr ysgol AAA newydd i Meirion Dwyfor yn darparu ar gyfer disgyblion ag anableddau dysgu yn bennaf, a bydd y disgyblion hynny nad oes ganddynt anableddau dysgu, ond sydd ag anableddau corfforol, yn parhau i dderbyn addysg mewn lleoliadau priflif cyn belled ag y bo modd, megis y cyfleuster a ddarperir gan Uned Tŷ Meirion.
- d) Gwelwyd yr integreiddio hwn yn gryfder yn arolwg Estyn ar Ysgol y Gader yn 2010, ac mae'r holl ddata ymgynghori diweddar yn dangos fod y rhieni, y llywodraethwyr a'r gymuned leol yn dymuno gweld parhad y cyfleuster hwn. Cynhaliwyd yr arolwg Estyn diwethaf ar Ysgol y Gader, Dolgellau ym mis Rhagfyr 2010. Cyfeirir at Dŷ Meirion yn yr adroddiad fel a ganlyn:

'Mae disgyblion Uned Tŷ Meirion yn cael eu hintegreiddio i fywyd a gwaith yr ysgol mewn modd rhagorol. Mae'r ysgol yn monitro datblygiad addysgol a chymdeithasol y disgyblion hyn yn effeithiol iawn gan ddefnyddio dulliau arloesol.'

4. CYFATHREBU

4.1 Cyfarfodydd

Yn dilyn y gwaith a gyflawnwyd gan y Gweithgor, cynhaliwyd cyfarfodydd gyda staff ac aelodau cyrff llywodraethu'r ysgolion perthnasol a rhieni plant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor, yn ogystal â chyfres o diwrnodiau agored i ymgynghori â'r gymuned ehangach. Cynhaliwyd y rhain yn ystod mis Hydref a mis Tachwedd 2013 ac roeddynt yn cynnwys:

- Cyfarfodydd gyda staff Ysgol Hafod Lon, Uned Tŷ Aran ac Uned Tŷ Meirion.
- Cyfarfodydd gyda chyrrff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol y Gader, Dolgellau.
- Cyfarfodydd gyda rhieni ym Mhwillheli, Dolgellau, Porthmadog a Blaenau Ffestiniog.
- Diwrnodiau agored ym Mhwillheli, Dolgellau a Phorthmadog.

Prif ddiben y cyfarfodydd hyn oedd:

- Rhannu'r weledigaeth ar gyfer dyfodol y ddarpariaeth AAA ym Meirionnydd a Dwyfor.
- Egluro'r broses hyd yn hyn a gwaith y Gweithgor.
- Rhannu egin y cynlluniau ar gyfer y ganolfan AAA newydd gan gynnwys maint, adnoddau a lleoliad.
- Egluro'r gwaith sydd angen ei gwblhau i sicrhau buddsoddiad Llywodraeth Cymru.
- Derbynnu barn bobl am yr opsiynau
- Rhannu'r amserlen darged ar gyfer cwblhau'r ffrydiau gwaith ac agor yr ysgol newydd.

Roedd y cyfarfodydd hyn yn gyfle i'r Cyngor ateb unrhyw gwestiynau a thrafod unrhyw bryderon oedd gan bobl yn ogystal â chasglu adborth ar gynlluniau'r ysgol a manteision yr opsiwn a ffafrir. Roedd y rhan fwyaf o'r bobl y bu i ni siarad â nhw (yn enwedig y rhieni) yn gadarnhaol iawn am y cynlluniau ac yn edrych ymlaen i weld yr ysgol newydd yn agor.

4.2 Cyfathrebu ysgrifenedig

Ym mis Gorffennaf, lluniwyd newyddlen ac fe'i hanfonwyd i bob ysgol ym Meirionnydd a Dwyfor, gan gynnwys ysgolion priflif, i gael ei dosbarthu i staff a rhieni plant AAA i egluro beth oedd amcan y prosiect a'r bwriad i ymgysylltu gyda staff, llywodraethwyr ysgol a rhieni am ganlyniad gwaith y Gweithgor.

Yn dilyn y cyfarfodydd gyda'r staff, y llywodraethwyr ysgol, y rhieni ac aelodau eraill y gymuned ym mis Hydref a mis Tachwedd, creuwyd newyddlen i rannu'r cwestiynau a godwyd a'r ymatebion a roddwyd yn ystod y digwyddiadau hynny. Rhannwyd y newyddlen gyda'r holl staff, y llywodraethwyr ysgol a'r rhieni a wahoddwyd i'r cyfarfodydd a'r dyddiau agored, p'un a oeddynt wedi mynychu ai peidio, i rannu'r adborth gyda'r holl brif fudd-ddeiliaid.

Rhoddyd yr holl gyfathrebiadau a rannwyd cyn ac ar ôl y cyfarfodydd ar wefan Cyngor Gwynedd yn ogystal, a rhoddyd y wybodaeth yn rhifyn mis Hydref Newyddion Gwynedd a diweddarwyd yr Aelodau Lleol drwy gyfrwng Rhaeadr, eu bwletin gwybodaeth rheolaidd.

Derbyniodd yr opsiwn a ffafrir, oedd yn seiliedig ar asesiad yn erbyn amcanion buddsoddi a ffactorau llwyddiant critigol (gweler atodiad 1) a gwblhawyd yn ystod cyfarfodydd y Gweithgor, gefnogaeth ysgubol gan mwyafrif y bobl yr ymgynghorwyd â hwy ac mae hynny'n rhoi hyder i ni yn ein dewis.

5. YR OPSIWN A FFAFRIR I YMGYNGHORI ARNO

Argymhellir ymgynghori ar y model i ddatblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Hwn yw'r model sy'n cael ei ffafrio am y byddai'n ateb yr anghenion busnes a ganlyn:

- a) Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Y nod yw agor y darpariaeth newydd ym Mhenrhyndeudraeth fydd yn golygu y bydd yn rhaid i blant AAA o Feirionnydd a Dwyfor deithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.
- b) Cynyddu llefydd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant yn cynnwys y rhai hynny gydag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- c) Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gyda adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- d) Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafrir.
- e) Darparu cyfleuster 6 gwely preswyl / egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac i Awdurdodau Lleol eraill o bosib.

- f) Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.

Drwy wireddu'r amcanion rhagwelir y buddion canlynol ar gyfer plant gyda AAA:

- Bydd cynyddu lleoedd ysgol yn galluogi mwy o blant i fynychu ysgol AAA
- Byddai llai o angen i blant fynychu darpariaethau AAA tu allan i'r sir fyddai'n arwain at arbedion cost
- Byddai mwy o blant yn medru byw gartref
- Gwell amgylchedd dysgu i'r plant a'r bobl ifanc fyddai'n mynychu'r ysgol newydd. Mae adroddiad 'Arfarniad o berfformiad ysgolion cyn ac ar ôl symud i mewn i adeiladau newydd neu eiddo o adnewyddwyd yn sylweddol' gan Estyn yn nodi:
'bron ym mhob ysgol sydd ag adeilad newydd gwnaethom arolwg ohonynt, mae cyrhaeddiad a chyflawniad disgyblion wedi gwella.'
'mae mwyafrif o ysgolion yn cynnig mwy o ddewisiadau i ddisgyblion nag yn eu hadeiladau blaenorol oherwydd bod ganddynt fwy o le a chyfleusterau gwell. Hefyd, mae'r ddarpariaeth a wna'r ysgol ar gyfer gweithgareddau cyn-ysgol ac ar ôl ysgol yn gwella'n sylweddol'
- Mwy o le a gwell darpariaeth chwarae ar safle'r ysgol
- Mwy o le a gwell darpariaeth ar gyfer dysgu sgiliau bywyd a galwedigaethol ar gyfer pobl ifanc
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol fel pwll hydrotherapi ac ystafelloedd therapi ar gael ar safle'r ysgol newydd
- Cyfle i blant ddefnyddio'r cyfleusterau arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Ar sail y contractau ar hyn o bryd, byddai mwyafrif y plant yn teithio pellteroedd llai i'r ddarpariaeth newydd
- Byddai mwy o blant yn derbyn eu haddysg yn Gymraeg drwy beidio gorfod mynychu ysgolion AAA tu allan i Wunedd
- Darpariaeth egwyl fer at ddefnydd plant Gwynedd gyfan all golygu llai o chwalfa deuluol, a felly llai o angen am rai leoliadau preswyl tymor hwy ar gyfer plant o'r teuluoedd hyn
- Bydd parhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhŷ Meirion yn caniatáu mynediad i addysg uwchradd priflif i'r plant hynny fyddai'n ei chael yn anodd i deithio i'r ysgol newydd o dde'r sir
- Bydd plant yn derbyn cyfleoedd cyfartal ble bynnag mae nhw'n byw yn y sir

Yn ogystal a'r buddion i blant rhagwelir y buddion canlynol:

- Cyfle i fuddsoddi £12.4m mewn darpariaeth AAA newydd
- Gwell amgylchedd gweithio i staff
- Byddai'r cyfleuster newydd yn cyrraedd y safonau modern a ddisgwyilir ar gyfer plant AAA
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol ar gael ar safle'r ganolfan newydd
- Gofal preswyl ar gael

- Posiblirwydd o greu incwm drwy gynnig llefydd ysgol a gofal preswyl i blant o siroedd eraill sydd angen darpariaeth iaith Gymraeg
- Opsiwn i bobl ddefnyddio'r cyfleuster arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Cynnig cyfle i rieni ddewis i anfon eu plant i ysgol AAA arbenigol neu i integreiddio eu plant mewn ysgol uwchradd priflif yn cynnwys yr uned AAA yn ne'r Sir
- Peth lleihad mewn costau cynnal wrth gael gwared un uned ac Ysgol Hafod Lon bresennol

6. INCWM A COSTAU RHEDEG YR OPSIWN

- 6.1 Fel y gwelir o'r tabl isod rhagdybir bydd cost rhedeg yr opsiwn yma yn £2,820,860 a cludiant yn £424,008, sef cyfanswm gros o £3,244,868.
- 6.2 Mae hwn yn cymharu a cost gross presenol o £3,307,109 sy'n golygu ei fod yn £62,241 yn is.
- 6.3 Mae rhagdybiaeth wedi ei wneud fydd posiblirwydd denu'r incwm o £183,333 drwy Awdurdodau Lleol eraill yn talu am ddarpariaeth addysg a preswyl ar gyfer plant o'u siroedd. Ni ragwelir unrhyw incwm o Awdurdod Iechyd Betsi Cadwaladr tuag at gostau preswyl y darpariaeth newydd.
- 6.4 Mae hwn yn cymharu ac incwm o £144,000 drwy gyfraniad gan Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr at ddarpariaeth preswyl all-sirol ar hyn o bryd.
- 6.5 Pe bydda'r holl incwm rhagdybiedig hyn yn cael ei wireddu mi fydda'n golygu lleihad o £101,574 i gymharu a'r cyfanswm net presennol.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£183,333	£39,333	cynnydd incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	gwahaniaeth posib

- 6.6 Mae rhaid pwysleisio yma fod risg ynghlwm a'r rhagdybiaethau incwm gan nad oes sicrwydd o incwm o Awdurdodau Lleol eraill. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posiblirwydd o ddanfon plant i'r ysgol newydd fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd. Mae angen gwaith ychwanegol yma er mwyn ceisio cael ymrwymiad mwy cadarn gan Awdurdodau Lleol eraill.
- 6.7 Oherwydd y risgiau hyn mae posiblirwydd na fydd unrhyw incwm ychwanegol yn cael ei ddenu. Os felly, fel y gwelir o'r tabl isod, mi fydd angen darganfod £31,759 ychwanegol i gyllideb presenol yr Awdurdod tuag at gostau'r ddarpariaeth AAA newydd.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost darpariaeth	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	Cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,194,868	-	cost is
incwm	£144,000	£0	-	dim incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,194,868	£31,759	cost uwch posib

* Mae cost darpariaeth yn is oherwydd na fydd angen darpariaeth preswyl 2 wely fydd yn golygu fydda costau rhedeg y darpariaeth preswyl / egwyl fer yn is.

- 6.8 Mae'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd a Gwasanaeth Addysg wedi cytuno i ymrwymo i dalu unrhyw ddiffyg os na fydd yr incwm o Awdurdodau Lleol eraill yn ddigonol i gyfro'r costau rhedeg.
- 6.9 Er mwyn cael sefyllfa ble na fydd angen darganfod unrhyw arian ychwanegol mi fydda angen darganfod incwm o £81,759 sy'n gyfystyr a incwm fydd ychydig yn llai na cost gosod un gwely preswyl i Awdurdod Arall, fel y gwelir o'r tabl isod.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£81,759	£62,241	Incwm llai posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,163,109	-£0	

7. ASESAD EFFAITH AR Y GYMUNED, YR IAITH GYMRAEG A CHYDRADDOLDEB

Yn unol a chanllawiau Dogfen Cod Statudol 006/2013 *Cynigion Trefniadaeth Ysgolion Lywodraeth Cymru* cynhalwyd asesiad o pa effaith fydda newid yn y darpariaeth yn cael ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydaddoldeb (**Atodiad 4**). Fel y gwelir o'r adroddiad ni ragwelir unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

7.1 Cymunedol

Yn dilyn dadansoddiad o'r defnydd cymunedol o'r darpariaeth presennol a'u cyfraniad i'w cymunedau ac asesu'r effaith fydda'r drefn newydd yn ei gael ar hyn, daethpwyd i'r casgliad na fydda unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

Gan nad oes effaith negyddol wedi ei adnabod o ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran, ni ragwelir unrhyw angen am fesurau lliniaru sylweddol.

Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, yn enwedig rhai gyda anghenion arbennig, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau arbenigol.

7.2 Yr Iaith Gymraeg

Ni ragwelir fydda unrhyw newid i'r ddarpariaeth bresennol yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg yn yr ysgol/uned ble mae nhw wedi eu lleoli nac ar y gymuned leol gan fod mwyafrif y plant yn teithio o nifer o leoliadau gwasgaredig i dderbyn eu haddysg.

Y teimlad yw fydd sefydlu'r ysgol newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn arbennig i'r rhai hynny fydda wedi mynychu'r unedau gan fydd cyfle iddynt gymysgu gyda mwy o blant drwy'r Gymraeg. Mi fydd mynychu'r ysgol newydd hefyd yn gyfle i'r plant hynny fydda'n gorfod mynd all-sirol (i ddarpariaeth di-Gymraeg), dan y drefn bresennol, i dderbyn addysg Gymraeg a chyfle i gymysgu gyda phlant drwy'r iaith Gymraeg.

Dylid nodi ei bod yn anodd ceisio mesur effaith bosibl trefniadaeth ysgolion ar y Gymraeg. Y prif bwyntiau cadarnhaol sy'n deillio o'r asesiad o effaith yw'r manteision i'r ddarpariaeth o ran addysg. Er na fydd categori presennol yr ysgol o ran iaith yn newid, mae'r cynnig yn gyfle i wella addysg a chryfhau addysg cyfrwng Cymraeg plant gyda AAA yn Meirionnydd a Dwyfor.

7.3 Cydraddoldeb

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb llawn o effaith gwahanol fodelau ac o ganlyniad rydym yn hyderus bydd trefniadau mewn lle i sicrhau fod y cynnig yn cyd-fynd ac unrhyw bolisiau perthnasol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu yn digwydd. Mae angen pwysleisio mai ysgol AAA sydd dan sylw ac felly bod cydraddoldeb anabledd yn rhan gwbl allweddol o'r holl ystyriaethau ac mai'r nod yn y pendraw yw gwella gwasanaeth i ddisgyblion AAA.

8. LLEOLIAD YR YSGOL NEWYDD

8.1 Fel nodwyd yn Adroddiad Cabinet ar 9 Hydref 2012 *nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*

8.2 Yn ychwanegol i hyn nodwyd yn asesiad y safle presennol fod Ysgol Hafod Lon yn gwbl anaddas ar gyfer unrhyw ddatblygiad oherwydd maint y safle. Mae adroddiad addasrwydd (2.7) yn **Atodiad 1** yn nodi byddai disgwyliad rhesymol i Ysgol Hafod Lon, fel ysgol arbennig unigol ar gyfer 49-50 o ddisgyblion, fod ag arwynebedd llawr sydd deirgwaith yn fwy na'r hyn ydyw, ac ar safle mwy.

8.3 Oherwydd hyn roedd cydnabyddiaeth y byddai angen adeiladu ysgol newydd ar safle newydd i ymdrin â'r angen cynyddol am lefydd ysgol AAA yn yr ardal, pe bai yna benderfyniad i ddatblygu ysgol newydd, penderfynwyd y dylid adnabod safle priodol.

- 8.4 Adnabuwyd y byddai angen i unrhyw ddarpariaeth newydd fod wedi'i lleoli yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor ac o'r herwydd penderfynwyd chwilio am safleoedd priodol yn ardaloedd Porthmadog a Penrhyndeudraeth.
- 8.5 Yn dilyn adnabod nifer o safleoedd a chynnal gwerthusiad ohonynt (gweler **Atodiad 3**) daethwyd i'r penderfyniad mae safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fydda'r opsiwn orau.
- 8.6 Argymhellir felly y dylid ymgynghori ar y bwriad i ddatblygu ysgol AAA ar safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fel yr opsiwn gorau i sicrhau ysgol fodern sy'n addas i'w ddiben ac yn gynaliadwy ac wedi'i lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor.
- 8.7 Rhagwelir y bydd y gost o ddatblygu ysgol newydd ac uned breswyl / egwyl fer ar y safle yn oddeutu £12.4m a bydd angen cyflwyno achos busnes i Lywodraeth Cymru i sicrhau 50% o'r buddsoddiad hwn. Mae cam cyntaf yr achos busnes eisoes wedi'i gyflwyno a'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru.

9. CANLYNIADAU'R ARGYMHELLIAD

- 9.1 Golyga'r argymhelliad hwn y byddai Ysgol Hafod Lon presennol ac Uned Tŷ Aran, Dolgellau yn cael eu ail-leoli fel ysgol AAA newydd ym Mharc Eryri, Penrhyndeudraeth.
- 9.2 Ar ôl cynnal asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb (**Atodiad 3**) ni ragwelir y bydd yna unrhyw effaith negyddol yn sgil symud Ysgol Hafod Lon presennol nac Uned Tŷ Aran.
- 9.3 Fodd bynnag, i leddfu effaith cau ysgol mewn unrhyw ardal, os oes diddordeb yn lleol mewn datblygu'r safleoedd hyn er budd y gymuned, fe wnaiff y Cyngor ofyn i'r Swyddog Adfywio gynorthwyo'r gymuned i ddatblygu unrhyw syniadau ar gyfer defnyddio'r tir a'r adeiladau a ddaw'n wag yn sgil ad-drefnu ysgolion. Gwneir hyn yn unol â'r polisi a'r protocol a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn 2010.

9.4 Ystyriaethau Staffio

- 9.4.1 Gan mae symud yr ysgol/uned bresennol i safle newydd byddwn yn ei wneud mi fydd y staff presennol hefyd yn cael y cynnig i symud. Rydym eisoes yn ymgynghori'n uniongyrchol gyda staff a'r undebau a byddwn yn parhau i wneud hynny yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol ac yn dilyn unrhyw benderfyniadau sy'n deillio o'r broses hon. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio cynhwysfawr ar y cyd â'r undebau llafur a'r penaethiaid ysgol. Bydd cyfathrebu'n glir ac yn agored gyda staff yn ran ganolog o unrhyw gynigion.
- 9.4.2 Wrth ddatblygu'r ysgol newydd, bydd angen i'r Corff Llywodraethu dderbyn y cyfrifoldeb am ddatblygu strwythur staffio sydd eu hangen i'r ysgol. Bydd Adran Bersonél y Cyngor ar gael i gynghori a helpu'r Corff Llywodraethu gyda'r gwaith a gyda unrhyw benodiadau newydd fydd angen.

9.5 Sefydlu ysgol newydd

- 9.5.1 Wrth weithio i agor yr ysgol newydd mi fydd Corff Llywodraethol presennol Ysgol Hafod Lon yn gyfrifol am gytuno ar gyfansoddiad yr ysgol, y strwythur staffio a'r recriwtio.
- 9.5.2 Bydd cyllideb yr ysgol yn seiliedig ar nifer y disgyblion fydd yn mynychu'r ysgol yn unol â'r fformiwla cyllido ysgolion sy'n cydymffurfio ag Adran 52 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013.

10. CAMAU NESAF

- a. Noder bod y camau gweithredu hyd yn hyn yn rhan o'r broses o gasglu gwybodaeth er mwyn llunio'r cynigion cychwynnol.

- b. Cyhoeddwyd Cylchlythyr 006/2013 *Cynigion Trefniadaeth Ysgolion* gan Lywodraeth Cymru a lluniwyd y cynigion hyn drwy ddilyn y canllawiau hyn.
- c. Cadarnheir felly nad yw'r camau a weithredwyd i lunio'r cynigion hyn yn rhan o'r broses statudol. Mae'r trafodaethau hyd yn hyn yn ychwanegol i'r hyn a ddisgwyllir gan Lywodraeth Cymru. Rhaid i ni'n awr benderfynu ar fodel i gynnal ymgynghoriadau pellach, yn unol â Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013, oherwydd y canlynol:
 - i. Trosglwyddo safle
Trosglwyddo ysgol i safle neu safleoedd newydd oni fyddai prif fynedfa'r ysgol ar ei safle neu safleoedd newydd o fewn 1.609344 cilomedr (un filltir) o brif fynedfa'r ysgol ar ei safle neu safleoedd presennol.
 - ii. Cynnydd yn nifer disgyblion
Ac eithrio pan fo ysgol wedi ei sefydlu mewn ysbyty, cynnydd yn nifer y disgyblion y mae'r ysgol yn gwneud darpariaeth ar eu cyfer, a fyddai o'i gymryd ynghyd â phob cynnydd blaenorol ar ôl y dyddiad priodol, yn cynyddu nifer y disgyblion gan o leiaf 10% neu gan y nifer perthnasol o'i gymharu â nifer y disgyblion ar y dyddiad priodol.
 - iii. Darpariaeth preswyl
Newid y ddarpariaeth ar gyfer llety preswyl fel bod y nifer o ddisgyblion y gwneir darpariaeth o'r fath ar eu cyfer yn cael ei gynyddu neu ei leihau gan 5 disgybl neu ragor.
- d. Pe bai'r Cabinet yn penderfynu bwrw ymlaen ag argymhelliad yr adroddiad hwn bydd angen cynnal cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â'r Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013 a'r canllawiau yng Nghylchlythyr 006/2013 *Cod Trefniadaeth Ysgolion*. Rhagwelir cynnal y cyfnod ymgynghori yn ystod yr wythnosau nesaf. Yn ystod y cyfnod ymgynghori, bydd gwybodaeth a chanfyddiadau'r asesiadau effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb yn cael eu cyhoeddi.
- e. Wedi hynny, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet, yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad hwnnw. Bydd yn rhaid i'r Cabinet ystyried yr ymgynghoriad, ac yn ddibynol ar argymhelliad gan y Cabinet, bydd angen penderfynu p'un a oes angen cyhoeddi Rhybudd Statudol i weithredu'r cynnig. Pe bai Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir cyfnod o fis i gyflwyno unrhyw wrthwynebiadau. Yn dilyn hyn mi fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i weithrediaeth y Cyngor er penderfyniad terfynol.

10. ARGYMHELLION

10.1 Yr argymhelliad felly yw:

Ymgymeryd a phroses ymgynghori statudol yn unol â gofynion Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth yn unol a'r adroddiad.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Prif Weithredwr:

Mae'r adroddiad yn ei wneud yn glir bod yr achos dros y newid sydd yn cael ei argymhell yn un clir a synhwyrol ac mae'r Pennaeth Cyllid yn nodi'r ystyriaethau ariannol yn glir yn ei sylwadau. Nid oes gennyf unrhyw beth pellach i'w ychwanegu at yr adroddiad heblaw i nodi fy nghefnogaeth i'r argymhelliad.

Swyddog Monitro:

Cafwyd mewnbwn cyfreithiol i'r trafodaethau wrth ddatblygu'r cynigion ac rwy'n fodlon a'r argymhelliad o safbwynt priodoldeb a chyfreithlondeb.

Pennaeth Cyllid:

Nodaf mai pwrpas yr adroddiad gerbron yw sicrhau penderfyniad y Cabinet i gynnal cyfnod ymgynghori statudol er mwyn datblygu ysgol arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth gyda darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Rwy'n cefnogi'r bwriad i ad-drefnu ysgolion mewn modd teg a rhesymegol, er gwaetha'r her o ymdrechu i gyflawni'r amcanion yma mewn cyd-destun ariannol hynod heriol. Gyda £6.2m o arian grant cyfalaf yn y fantol, mae'n amlwg byddai risgiau wrth oedi ac mae'r adroddiad yn adnabod rhai buddion refeniw posib wrth symud ymlaen.

O ran oblygiadau cyfalaf y cynllun, nodaf fod rhan 2.2 o'r adroddiad yn crybwyll fod Llywodraeth Cymru eisoes wedi cymeradwyo'r cam cyntaf o'r achos busnes ar gyfer denu grant o'u "Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif" - h.y. mae'r Llywodraeth wedi cymeradwyo'r "achos busnes strategol amlinellol" roedd yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes, a'r gwerthusiad opsiynau. Ymhellach, cadarnhaf fod Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor eisoes wedi ymrwmo i ddarparu'r arian cyfatebol angenrheidiol - h.y. mae'r Cyngor wedi neilltuo £6.2m, sef 50% o'r costau cyfalaf, ar gyfer gweithredu'r cynllun yma.

O ran oblygiadau ariannol parhaol (cyllideb refeniw blynyddol) sy'n deillio o'r cynllun a ffafrir, mae rhan 6.5 o'r adroddiad yn dangos sut gallasai'r cynllun arwain at arbediad blynyddol "posib" o £101,574. Wrth gwrs, mae hynny i'w groesawu yn yr hinsawdd ariannol bresennol, er dylid nodi'r risg (sydd wedi'i adnabod yn rhan 6.6 a 6.7 o'r adroddiad) gan nad oes sicrwydd bydd modd denu'r incwm all-sirol perthnasol i'r Cyngor. Yng nghyd-destun y cyfle a'r risg yma, deallaf fod yr Adran Addysg ac Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd wedi ystyried y cynllun yn drylwyr o fewn eu strategaeth arbedion, a'u bod yn glir mai'r Adranau hyn fydd yn gyfrifol am ganfod unrhyw ddiffyg yng nghostau rhedeg yr ysgol newydd.

Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol:

Cefnogaf y cynnig gerbron ar gyfer argymhell cychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig o ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth a fyddai'n cynnwys darpariaeth preswyl ac egwyl fer. Byddai darpariaeth breswyl ac egwyl fer lleol fel rhan o'r datblygiad yn sicr o wella canlyniadau i blant sydd ar hyn o bryd yn cael eu lleoli mewn darpariaethau tu allan i'r Sir ac yn cynnyddu'r gallu i gynnig egwyl fer i gefnogi teuluoedd yn lleol.

Atodiadau

Atodiad 1	Sefyllfa gyfredol ac achos am newid
Atodiad 2	Asesiad Opsiynau
Atodiad 3	Asesiad Safleoedd
Atodiad 4	Asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydraddoldeb

TAFLEN BENDERFYNIAD CABINET Y CYNGOR/ COUNCIL CABINET DECISION
NOTICE

Dyddiad/Date 20140610

PWNC / SUBJECT

Eitem 6 Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor

Datganodd y Cynghorydd Peredur Jenkins fuddiant personol oherwydd ei fod yn aelod o Fwrdd Llywodraethwyr Ysgol y Gader Dolgellau. Roedd yr Aelod o'r farn nad oedd yn fuddiant oedd yn rhagfarnu ac ni adawodd y Siambr yn ystod y drafodaeth ar yr Eitem.

Item 6 The future of special educational needs provision in Meirionnydd and Dwyfor

Councillor Peredur Jenkins declared a personal interest as he was a member of the Governing Body of Ysgol y Gader Dolgellau. The Member was of the opinion that it was not a prejudicial interest, and he did not withdraw from the Chamber during the discussion on the Item.

PENDERFYNIAD / DECISION

- Ymgymryd â phroses ymgynghori statudol yn unol â gofynion Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndraeth ar 1 Medi 2016
- Cynyddu capasiti yr ysgol
- Ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth
- *To commence a process of statutory consultation in accordance with the requirements of the Schools Standards and Framework Act (Wales) 2013, to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to a new site in Penrhyndraeth on 1 September 2016*
- *To increase the school's capacity*
- *To add a residential element to the provision*

Rhesymau dros y penderfyniad / Reason for the decision:-

Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod yr angen am ysgol Addysg Anghenion Arbennig (AAA) newydd ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd fel un o'r prosiectau blaenoriaeth yn ei Raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif.

Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn unrhyw blentyn sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r panel cymedroli datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol arbennig. Ni fyddai'r ysgol yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.

Byddai'r cynnig i adeiladu ysgol AAA newydd yn sicrhau y gwireddir Cynllun Strategol 2013 – 2017 y Sir i ddarparu'n gyfartal a theg ar gyfer ei holl drigolion, trwy adeiladu ysgol arbennig newydd yn ne'r sir sy'n sicrhau mynediad cyfartal i ddarpariaeth arbenigol, waeth lle mae disgyblion gydag anawsterau dysgu mwy dwys a lluosog yn byw.

Bydd y datblygiad hefyd yn helpu i gwrdd â'r pedair nod yng Nghynllun Strategol 2013 – 2017 Gwynedd ar gyfer Plant a Phobl Ifanc, '*Cefnogi pob plentyn a pherson ifanc i fyw bywydau llawn*' gyda phwyslais arbennig ar flaenoriaethau 1, 2 a 3, a gwell rhagolygon ar gyfer cyflawni'r bedwaredd flaenoriaeth.

- Codi safonau addysgol plant a phobl ifanc;
- Rhoi cyfleoedd cyfartal i grwpiau o blant, pobl ifanc a theuluoedd bregus;
- Gwella addasrwydd y system ysgolion;
- Paratoi pobl ifanc yn well ar gyfer gwaith a bywyd.

Bydd datblygu Ysgol AAA newydd sy'n addas o ran ei lleoliad, yr adeilad, y staff a'r adnoddau yn galluogi'r awdurdod i ymateb yn llawn i hawliau rhieni i ddewis addysg addas i'w plant – boed hynny'n ysgol briflif neu ysgol arbennig (Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001) ac i gydymffurfio â gofynion y Ddeddf Cydraddoldeb (2008).

Bydd y datblygiad hwn hefyd yn cydymffurfio â pholisi Iaith Gymraeg a Strategaeth Iaith ddiweddaraf Cyngor Gwynedd wrth sicrhau bod y Cyngor yn bodloni hawl y disgyblion hyn i dderbyn eu haddysg yn eu hiaith gyntaf, ac y perchir dymuniadau eu rhieni.

Er mwyn adnabod ac asesu opsiynau posib ar gyfer darpariaeth addysg AAA yn y dyfodol ym Meirionnydd a Dwyfor, penderfynwyd sefydlu Gweithgor i drafod yr angen am y newid, anghenion AAA yr ardal yn y dyfodol, a chytuno ar opsiynau posib a fyddai'n bodloni'r anghenion hynny. Roedd aelodau'r Gweithgor yn cynnwys swyddogion Cyngor Gwynedd o'r Adran Addysg a'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Cynghorwyr Lleol a diddordeb yn maes AAA, cadeirydd corff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, pennaeth Ysgol Hafod Lon a'r unigolyn cyfrifol am Uned Tŷ Aran, pennaeth Ysgol y Gader, Dolgellau, Swyddog Teulu a Phobl Ifanc Scope Cymru a Swyddog Iechyd Plant Cymunedol ar gyfer Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr.

Cytunodd y Gweithgor ar restr hir o wyth opsiwn posib a'u gwerthuso yn erbyn blaenoriaethau y cytunwyd arnynt o ran buddsoddi. O ganlyniad, cytunwyd ar restr fer o bedwar opsiwn.

Opsiwn 1: Gwneud dim

Opsiwn 2: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth chwe gwely preswyl/egwyl fer gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.

Opsiwn 3: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth chwe gwely preswyl / egwyl

fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.

Opsiwn 4: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth chwe gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion.

Argymhellir ymgynghori ar y model yn Opsiwn 4. Hwn yw'r model sy'n cael ei ffafrio am y byddai'n ateb yr anghenion busnes a ganlyn:

- Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Y nod yw agor y darpariaeth newydd ym Mhenrhyndeudraeth fydd yn golygu y bydd yn rhaid i blant AAA o Feirionnydd a Dwyfor deithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.
- Cynyddu llefydd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant yn cynnwys y rhai hynny sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gydag adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyrdd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafir.
- Darparu cyfleuster chwe gwely preswyl / egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac i Awdurdodau Lleol eraill o bosib.
- Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.

Pe bai'r Cabinet yn penderfynu bwrw ymlaen ag argymhelliad yr adroddiad hwn bydd angen cynnal cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â'r Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013 a'r canllawiau yng Nghylchlythyr 006/2013 *Cod Trefniadaeth Ysgolion*. Yn ystod y cyfnod ymgynghori, bydd gwybodaeth a chanfyddiadau'r asesiadau effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb yn cael eu cyhoeddi.

Wedi hynny, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet, yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad hwnnw. Bydd yn rhaid i'r Cabinet ystyried yr ymgynghoriad, ac yn ddibynnol ar argymhelliad gan y Cabinet, bydd angen penderfynu a oes angen cyhoeddi Rhybudd Statudol i weithredu'r cynnig. Pe bai Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir cyfnod o fis i gyflwyno unrhyw wrthwynebiadau. Yn dilyn hyn fe fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno er mwyn cael penderfyniad terfynol.

Gwynedd Council has identified the need for a new Special Educational Needs (SEN) school for the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd as one of the priority projects within its 21st Century Schools Programme.

The new school will cater for any child that has a statement because of a recognised educational/medical need condition e.g autism, which is judged serious enough by experts and the Statement of Educational Needs Moderation Panel (which includes the head of Ysgol Hafod Lon and Pendalar) to require access to a SEN school. The school will not receive children with emotional and behavioural difficulties who do not have educational/medical needs.

The proposal to build a new SEN school would ensure that the County's Strategic Plan 2013-2017 to provide equally and fairly for all its residents is realised, in building a new special school in the south of the county which ensures parity of access to specialist provision regardless of where pupils with more profound and multiple learning difficulties may live.

The development will also help meet the four aims of Gwynedd's Strategic Plan 2013-2017 for Children and Young People 'Supporting all children and young people to live fulfilled lives' with particular emphasis on the 1st, 2nd and 3rd priorities, and improved prospects for fulfilling the 4th priority:

- Raising the educational standards of children and young people;*
- Equal opportunities for vulnerable groups of children, young people and families;*
- Improving the suitability of the schools system;*
- Better preparing young people for work and life.*

The development of a new SEN School that is suitable in terms of its location, building, staffing and resources will enable the authority to respond fully to the rights of parents to choose suitable education for their children - mainstream or special school (Special Educational Needs and Disability Act 2001) and to comply with the requirements of the Equality Act (2008).

This development will also comply with Gwynedd Council's Welsh Language policy and latest Welsh Language Strategy in ensuring that the right of these pupils to be educated through their first language is met and that the wishes of their parents are respected.

In order to identify and assess possible options for the future provision of SEN education in Meirionnydd and Dwyfor it was agreed to set up a Working Group. During numerous meetings the Group discussed the need for change, the future SEN needs in the area and agree possible options that would meet these needs. The Working Group membership consisted of Gwynedd Council officers from the Education and Social Services departments, Local Councillors with an interest in SEN, chair of the governing body of Ysgol Hafod Lon, Head of Ysgol Hafod Lon and responsible person for Uned Ty Aran, Head of Ysgol y Gader, Dolgellau, Scope Cymru Family and Young Persons Officer and Community Children's Health Officer for Betsi Cadwaladr Health Board.

The Working Group agreed on a long list of eight possible options and evaluated them against the agreed investment objectives. Consequently, a short list of four options was selected.

Option 1: Do nothing

Option 2: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a six bed residential/respite provision and closing Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion.

Option 3: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a six bed residential/respite provision, relocating Ysgol Hafod Lon and continuing with the current provision at the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion.

Option 4: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a six bed residential/respite provision, relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran and continuing with the current provision at Uned Tŷ Meirion.

It is recommended that a consultation is held on the model in Option 4. This is the preferred model as it would meet all of the following business needs:

- Develop a new school with a centralised location for children living in both the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. We aim to open the new school in Penrhyndeudraeth which will mean that SEN children from both Meirionnydd and Dwyfor would have to travel similar distances to receive their education.*
- Increase SEN school places in Meirionnydd and Dwyfor to offer provision for up to 100 children including those with more complex and profound special educational needs, including autism.*
- Develop a school that will meet the 21st Century Schools standard, the highest standard of curriculum, with alternative and therapeutic resources that meet the needs of children with more complex and profound special educational needs, including autism.*
- Develop a school with the required resources such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, specialist rebound therapy rooms, therapeutic external learning environments, horticultural and small business facilities to realise the favoured model.*
- Provide a six bed residential/respite facilities for children and young people with SEN in Gwynedd, and possibly other Local Authorities.*
- Develop facility that will serve as a central hub to provide professional working space for key workers to fully engage with parents, specialist teaching staff and support staff on a regular basis.*

If the Cabinet decides to move ahead with the recommendations in this report, a period of statutory consultation will need to be held in accordance with the Schools Standards and Framework Act 2013 and the guidance in the 006/2013 Schools Organisation Proposals Circular. During the consultation

period information and the findings of the community, language and equality impact assessments will be published.

Subsequently, a further report will be submitted to the Cabinet, detailing the results of that consultation. The Cabinet will have to consider the consultation, and subject to a recommendation by the Cabinet, a decision will be made whether a Statutory Notice should be published to implement the proposal. If a Statutory Notice is published, a period of 1 month will be allowed for any objections to be submitted. Following this a report will be submitted for a final decision.

Sylwadau neu bwyntiau croes / Observations or opposing views:-

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad gan yr Aelod Cabinet Addysg, trafodwyd y ffaith fod y datblygiad hwn yn unol ag amcanion cyffredinol y Cyngor o roi cyfle teg a chyfartal i bob disgybl ledled y Sir a'r ffaith fod datblygiad sylweddol fel hwn yn digwydd mewn cyfnod o gyni aruthrol. Eglurwyd bod yr ysgol newydd hon yn mynd i roi buddion lu i'r disgyblion a diolchwyd i'r swyddogion am eu holl waith caled yn ystod oes y prosiect hyd yn hyn.

Following the report being submitted by the Cabinet Member for Education, a discussion was held on the fact that this development was in accordance with the Council's general aims of providing a fair and equal opportunity to all pupils across the County and the fact that such a substantial development was taking place during a time of severe austerity. It was explained that this new school would provide endless benefits to the pupils and the officers were thanked for all of their hard work during this project.

Barn y Swyddogion Statudol / The views of the Statutory Officers:-

1. Y Prif Weithredwr / *Chief Executive*:-

Mae'r adroddiad yn ei wneud yn glir bod yr achos dros y newid sydd yn cael ei argymhell yn un clir a synhwyrol ac mae'r Pennaeth Cyllid yn nodi'r ystyriaethau ariannol yn glir yn ei sylwadau. Nid oes gennyf unrhyw beth pellach i'w ychwanegu at yr adroddiad heblaw i nodi fy nghefnogaeth i'r argymhelliad.

The report makes it clear that the recommended case for change is clear and sensible and the Head of Finance Department notes the financial considerations clearly in his comments. I do not have anything further to add to the report except to note my support to the recommendation.

2. Swyddog Monitro / *Monitoring Officer*:-

Cafwyd mewnbwn cyfreithiol i'r trafodaethau wrth ddatblygu'r cynigion ac rwy'n fodlon a'r argymhelliad o safbwynt priodoldeb a chyfreithlondeb.

Legal input was provided whilst developing the proposals and I am content with the recommendation from a propriety and legality perspective.

3. Prif Swyddog Cyllid / Chief Finance Officer:-

Nodaf mai pwrpas yr adroddiad gerbron yw sicrhau penderfyniad y Cabinet i gynnal cyfnod ymgynghori statudol er mwyn datblygu ysgol arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth gyda darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Rwy'n cefnogi'r bwriad i ad-drefnu ysgolion mewn modd teg a rhesymegol, er gwaetha'r her o ymdrechu i gyflawni'r amcanion yma mewn cyd-destun ariannol hynod heriol. Gyda £6.2m o arian grant cyfalaf yn y fantol, mae'n amlwg byddai risgiau wrth oedi ac mae'r adroddiad yn adnabod rhai buddion refeniw posib wrth symud ymlaen.

O ran oblygiadau cyfalaf y cynllun, nodaf fod rhan 2.2 o'r adroddiad yn crybwyll fod Llywodraeth Cymru eisoes wedi cymeradwyo'r cam cyntaf o'r achos busnes ar gyfer denu grant o'u "Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif" - h.y. mae'r Llywodraeth wedi cymeradwyo'r "achos busnes strategol amlinellol" roedd yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes, a'r gwerthusiad opsiynau. Ymhellach, cadarnhaf fod Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor eisoes wedi ymrwymo i ddarparu'r arian cyfatebol angenrheidiol - h.y. mae'r Cyngor wedi neilltuo £6.2m, sef 50% o'r costau cyfalaf, ar gyfer gweithredu'r cynllun yma.

O ran oblygiadau ariannol parhaol (cyllideb refeniw blynyddol) sy'n deillio o'r cynllun a ffafrir, mae rhan 6.5 o'r adroddiad yn dangos sut gallasai'r cynllun arwain at arbediad blynyddol "posib" o £101,574. Wrth gwrs, mae hynny i'w groesawu yn yr hinsawdd ariannol bresennol, er dylid nodi'r risg (sydd wedi'i adnabod yn rhan 6.6 a 6.7 o'r adroddiad) gan nad oes sicrwydd bydd modd denu'r incwm all-sirol perthnasol i'r Cyngor. Yng nghyd-destun y cyfle a'r risg yma, deallaf fod yr Adran Addysg ac Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd wedi ystyried y cynllun yn drylwyr o fewn eu strategaeth arbedion, a'u bod yn glir mai'r Adranau hyn fydd yn gyfrifol am ganfod unrhyw ddiffyg yng nghostau rhedeg yr ysgol newydd.

I note that the purpose of the report is to secure a decision by the Cabinet to conduct a period of statutory consultation in order to develop a new special education needs school in Penrhyndeudraeth to include a residential and respite facility. I support the intention to reorganise schools in a fair and logical manner, despite the challenge to try and do this in a very challenging financial context. With a capital grant of £6.2m in the balance, it is clear there will be risks with any delays and the report recognises some possible future revenue benefits.

From the project's capital perspective, I note from section 2.2 of the report that the Welsh Government has already approved the first stage of the business case to attract a grant from the '21st Century Schools Programme', that is, the Government has approved the outline strategic business case which included the case for change, business needs and option appraisal. In addition, I confirm that the Council's Asset Management Plan has already committed to provide the required match funding, that is, the Council has reserved £6.2m, which is 50% of the capital cost, for realising this project.

From the continuous funding perspective (annual revenue budget) resulting from the preferred option, section 6.5 of the report shows how the project "could" result in annual savings of £101,574. Of course, that is to be welcomed in the current financial climate, though the risk should be noted (as recognised in sections 6.6 and 6.7 of the report) that there is no guarantee of attracting the income from other counties to the Council. In the

context of this risk, I understand that the Education Department and Children and Supporting Families Department have thoroughly considered the scheme within their savings strategy, and it is clear that these departments will be responsible for addressing any deficit in the revenue costs of the new development.

4. Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol / Statutory Director of Social Services:

Cefnogaf y cynnig gerbron ar gyfer argymhell cychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig o ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth a fyddai'n cynnwys darpariaeth preswyl ac egwyl fer. Byddai darpariaeth breswyl ac egwyl fer lleol fel rhan o'r datblygiad yn sicr o wella canlyniadau I blant sydd ar hyn o bryd yn cael eu lleoli mewn darpariaethau tu allan i'r Sir ac yn cynnyddu'r gallu i gynnig egwyl fer i gefnogi teuluoedd yn lleol.

I support the proposal to commence a period of statutory consultation to develop a special educational needs school in Penrhyndeudraeth that will include a residential and respite provision. A residential and local respite provision as part of the development would certainly improve results for children who presently have to be placed in provision outside of the county and will increase the ability to offer respite provision to support local families.

Barn yr aelod lleol / Views of the Local Member:

Diolchodd yr aelod lleol, y Cyng. Peter Read am y cyfle i gael mynychu cyfarfod y Cabinet i fynegi barn am y datblygiad hwn. Dywedodd ei fod yn bleser ganddo weld y prosiect hwn yn dod yn ei flaen ar ôl blynyddoedd o waith caled. Cyfeiriodd at y ffaith fod enw Hafod Lôn yn gyfystyr â gofal ac addysg dda ledled Cymru a nododd bod angen meddwl yn ofalus wrth roi enw ar yr ysgol newydd hon.

The local member, Councillor Peter Read thanked the committee for the opportunity to attend the Cabinet meeting to express his opinion on this development. He said that it was a pleasure for him to see this project progressing after many years of hard work. He referred to the fact that Hafod Lon's name was synonymous with good care and education across Wales and noted that there was a need to take great care in the naming of this new school.

TAFLEN BENDERFYNIAD CABINET Y CYNGOR/ COUNCIL CABINET DECISION
NOTICE

Dyddiad/Date 20140610

PWNC / SUBJECT

Eitem 7 Cyfrifon Terfynol 2013/14 – Alldro Refeniw

Item 7 Final Accounts 2013/14 – Revenue Outturn

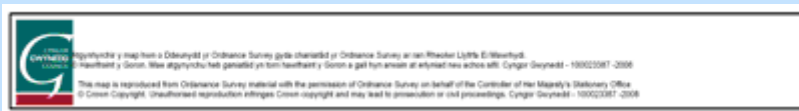
PENDERFYNIAD / DECISION

- 1.1 Nodi sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2013/14.
 - 1.2 Cymeradwyo'r symiau i'w cario 'mlaen, lle'n briodol, fel a restrir yn Atodiad 1 o'r adroddiad, gan gynnwys cymeradwyo i'r Adran Ymgynghoriaeth gael cario'r tanwariant llawn o £120k ymlaen i'r flwyddyn ariannol newydd, fel eithriad i'r arfer o'i gyfyngu i £100k, oherwydd natur masnachol y gwasanaeth a lefel anrhagweladwy ei incwm.
 - 1.3 Cymeradwyo'r trosglwyddiadau ariannol canlynol -
 - £32k o gronfa tanwariant yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, ynghyd a
 - £262k o gronfa gorfforaethol neilltuwyd ar gyfer gorwariant posib yn y maes, a
 - £130k o'r arbedion un-tro yn dilyn o ail strwythuro uwch reolaeth perthnasol - sef cyfanswm uchod o £424k i glirio gorwariant Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2013/14, a rhoi dechrau di-ddyled i'r ddwy bennaeth adran newydd ar gychwyn 2014/15.
 - £15k o danwariant yr Adran Gofal Cwsmer i'w neilltuo er mwyn creu cronfa costau diswyddo penodol, i baratoi ar gyfer newidiadau posibl i gontractau glanhau.
 - £191k o'r tanwariant ar Gynlluniau Arbedion Trawsadrannol ar sail un-tro i'r Gronfa Diswyddo corfforaethol.
 - £243k o'r Gyllideb Wrth Gefn i ariannu cost ychwanegol o ddarparu ar gyfer dyledion drwg.
 - £235k o'r Gyllideb wrth Gefn i wneud iawn am y gostyngiad mewn incwm llog, oherwydd tueddiad cyffredinol y farchnad buddsoddi.
 - £221k o ad-daliad ychwanegol dderbyniwyd ar fuddsoddiad Banc Heritable (dyled "Gwlad yr Ia") i'r Gronfa Buddsoddi i Arbed.
 - £851k o'r "gweddill" un-tro o Dreth Cyngor casgladwy i'r Gronfa Ddiswyddo corfforaethol.
 - £579k o'r Gyllideb Arbedion a Wireddwyd Ymlaen Llaw i gronfa benodol ar gyfer cynorthwyo Strategaeth Ariannol 2014/15, a
-

YMGYNGHORIAD STATUDOL YSGOL ARBENNIG MEIRION DWYFOR

23 Mehefin - 5 Awst 2014

www.gwynedd.gov.uk

CYNNWYS

	Tudalen
Llythyr Pennaeth Addysg	3
1. Cyflwyniad – Esboniad o’r ymgynghoriad	4-7
2. Cefndir y cynnig	8
3. Pam rydym yn argymhell newid?	8-12
3.1 Lleoliad	8
3.2 Cyfleusterau ac adnoddau	8
3.3 Capasiti	9
3.4 Addasrwydd adeiladau a safleoedd	9
3.5 Ansawdd addysg	9-10
3.6 Darpariaeth preswyl ac egwyl fer	10-11
3.7 Cydweithio rhwng asiantaethau	11
3.8 Costau rhedeg	11-12
4. Datblygu Opsiynau a chytuno ffordd mlaen	12-14
4.1 Dim newid	12
4.2 Ail-leoli Ysgol Hafod Lon a 2 uned	12-13
4.3 Ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau a’r 2 uned	13
4.4 Ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Ty Aran a pharhau a Uned Ty Meirion	13-14
5. Yr opsiwn a ffafrir	14-16
6. Asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a Chydraddoldeb	16-18
6.1 Cymunedol	16-17
6.2 Yr iaith Gymraeg	17
6.3 Cydraddoldeb	17-18
7. Dewis lleoliad newydd	18
8. Oblygiadau’r cynnig	18-19
9. Camau nesaf	20
10. Amserlen y broses statudol a camau nesaf	21
Ffurflen Ymateb	22

Pennaeth Addysg Head of Education

Dewi R. Jones

Gofynnwch am / Ask for: **Prosiect Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor
Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor Project**

☎ (01286) 679648

Ein Cyf / Our Ref:

**Trefniadaeth Ysgolion
School Organisation**

✉ ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

19 Mehefin 2014

Annwyl Ymgynghorai,

Rydym yn cynnal cyfnod o ymgynghori statudol rhwng 23 Mehefin – 5 Awst 2014 ar gynnig i ad-drefnu darpariaeth addysg arbennig yn Meirionnydd a Dwyfor. Yn dilyn hyn byddwn yn adrodd ar ganfyddiadau'r ymgynghoriad i Gabinet Cyngor Gwynedd.

Penderfynodd Cabinet Cyngor Gwynedd yn ei gyfarfod 10 Mehefin 2014 i ymgymryd a phroses ymgynghori statudol yn unol â gofynion Adran 48 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhendeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth.

Cynhelir yr ymgynghoriad statudol ar y cynnig hwn i wasanaethu cymunedau ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd.

Dyma ddogfen ar gyfer yr ymgynghoriad i'ch sylw.

Noder bod amserlen y cyfarfodydd statudol wedi eu nodi yn y papur ymgynghori statudol yma.

Mae copi o'r ddogfen yma, a phapurau cefndirol eraill i'w gweld ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion, yn Ysgol Hafod Lon ac Uned Ty Aran, Ysgol Gynradd Dolgellau, llyfrgelloedd Dolgellau, Pwllheli, Penrhendeudraeth, Porthmadog, Blaenau Ffestiniog, Y Bala, Tywyn a swyddfeydd Cyngor Gwynedd yn Dolgellau, Pwllheli a Caernarfon. Os ydych eisiau copiau ychwanegol mae croeso i chi gysylltu â ni drwy ffonio (01286) 679648 neu e-bostio ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

NODER - mae angen anfon unrhyw sylwadau ar y ddogfen statudol i Swyddfa Prosiect Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor erbyn **13:00 dydd Mawrth, 5ed Awst 2014**. Gweler y manylion cyswllt perthnasol ar ddiwedd y papur ymgynghorol statudol hwn.

Yn gywir,

**Dewi R. Jones
Pennaeth Addysg**

CYNGOR SIR GWYNEDD

CYNNIG I AIL-LEOLI YSGOL HAFOD LON AC UNED TY ARAN I SAFLE NEWYDD YM MHENRHYNDEUDRAETH AR 1 MEDI 2016, CYNYDDU CAPASITI YR YSGOL AC YCHWANEGU ELFEN BRESWYL I'R DDARPARIAETH YN UNOL A GOFYNION ADRAN 48 DEDDF SAFONAU A FFRAMWAITH YSGOLION (CYMRU) 2013.

PAPUR YMGYNGHOROL STATUDOL

I. CYFLWYNIAD – ESBONIAD O'R YMGYNGHORIAD

- 1.1 Mae Cyngor Gwynedd yn ystyried ad-drefnu darpariaeth Addysg Anhenion Arbennig (AAA) yn ardal Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd.
- 1.2 Penderfynodd Cabinet Cyngor Gwynedd yn ei gyfarfod a'r 10 Mehefin 2014, i ymgymryd â phroses ymgynghori statudol yn unol â gofynion Adran 48 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013 ar ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth.

Cyn bwrw ymlaen â'r cynnig mae Cyngor Gwynedd yn awyddus i gael eich barn fel y gellir ei ystyried cyn i benderfyniad gael ei wneud.

- 1.3 Cynhelir y cyfnod yma o ymgynghori statudol rhwng 23 Mehefin – 5 Awst 2014.
- 1.4 Mae'r Cyngor yn ymgynghori gyda'r canlynol ynglŷn â'r cynnig:

- Staff yr ysgolion ac unedau addysg arbennig perthnasol
- Llywodraethwyr yr ysgolion perthnasol
- Rhieni/gwarchodwyr disgyblion yr ysgolion ac unedau perthnasol
- Disgyblion yr ysgolion ac unedau perthnasol
- Asiantaethau ac ymgynghorai perthnasol eraill

- 1.5 Fel rhan o'r drefn ymgynghori statudol cynhelir cyfarfodydd fel a ganlyn:

Ysgol	
Ysgol Hafod Lon - staff	23/06/14 - 16:00
Ysgol Hafod Lon - llywodraethwyr	23/06/14 – 17:00
Uned Ty Aran - staff	26/06/14 - 16:00

Diwrnod agored	Agored i holl rieni ac unrhyw unigolion neu sefydliadau ac asiantaethau sy'n dymuno mynychu
Pwllheli – Canolfan Hamdden Dwyfor	07/07/14: 14:00 – 19:00
Dolgellau – Canolfan Hamdden Glan Wnion	08/07/14: 14:00 – 19:00
Penrhyndeudraeth – Neuadd Goffa	09/07/14: 14:00 – 19:00

- 1.6 Mae trefniadau hefyd wedi ei gwneud ar gyfer darganfod sylwadau plant a phobl ifanc sy'n mynychu Ysgol Hafod Lon ac Uned Ty Aran.
- 1.7 Bydd eich sylwadau'n cael eu hystyried cyn penderfynu ar y camau nesaf gan y Cabinet mis Medi 2014. Yna bydd Cabinet y Cyngor yn penderfynu, a ddylid cyhoeddi Rhybuddion Statudol a'i pheidio.
- 1.8 Fel rhan o'r broses ymgynghori, mae pecyn o wybodaeth gefndirol ar gael mewn ysgolion perthnasol, llyfrgelloedd lleol, swyddfeydd ardal Cyngor Gwynedd ac ar wefan y Cyngor. www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion.

Mi fydd y pecyn yn cynnwys:

- Cod Trefniadaeth Ysgolion 006/2013
- Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Darpariaeth Addysg
- Newyddlenni
- Asesiad Effaith Ieithyddol
- Asesiad Effaith Cymunedol
- Asesiad Cydraddoldeb
- Asesiad Safleoedd
- Adroddiad Cabinet 10 Mehefin 2014
- Taflen Penderfyniad Cabinet 10 Mehefin 2014

- 1.9 Os ydych yn dymuno derbyn y ddogfen hon ar ffurf wahanol, cysylltwch â Tim Prosiect Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor ar 01286 679648.
- 1.10 Mae croeso i chi ofyn cwestiynau a chyflwyno'ch sylwadau yn y cyfarfodydd a diwrnodau agored neu rhoi eich ymateb yn ysgrifenedig gan ddefnyddio'r ffurflen ymateb sydd wedi ei atodi i'r ddogfen hon.

1.11 Dylid anfon sylwadau ar gyfer y cynnig yma drwy e-bost at ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk neu drwy'r post i sylw:

**Prosiect Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor,
Adran Addysg,
Cyngor Gwynedd,
Pencadlys,
Caernarfon,
Gwynedd.
LL55 1SH**

1.12 Dylid anfon sylwadau erbyn **13:00 ar 5ed Awst 2014** fan bellaf. Dylai unrhyw sylwadau, ysgrifenedig neu drwy e-bost, gyrraedd y Cyngor erbyn y dyddiad a'r amser yma.

1.13 RHESTR YMGYNGHORAI

Mae'r ddogfen ymgynghori hwn wedi ei ddsbarthu i'r canlynol, yn unol a gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion 006/2013 Llywodraeth Cymru:

Cod Trefniadaeth Ysgolion 006/2013	Dosbarthwyd i
Awdurdod cynhaliol neu awdurdod cynhaliol arfaethedig unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni	Cyngor Gwynedd sy'n cyflwyno'r argymelliad
Unrhyw awdurdod lleol arall y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arno - gan gynnwys, yn achos darpariaeth AAA ddynodedig, unrhyw awdurdod sy'n gosod neu sy'n debygol o osod disgyblion â datganiad ynddi;	Cynghorau Ynys Mon, Conwy, Dinbych, Wrecsam, Flint, Powys a Ceredigion
Awdurdod Esgobaethol yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig ar gyfer yr ardal lle mae unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;	Yr Eglwys yng Nghymru, Awdurdod Ysgobaeth Bangor Yr Eglwys yng Nghymru, Awdurdod Ysgobaeth Llanelwy Awdurdod Ysgobaeth Gatholig
Corff llywodraethu unrhyw ysgol sy'n destun cynigion a chyrrff llywodraethu ysgolion eraill y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt, gan gynnwys y rhai a allai dderbyn unrhyw ddisgyblion sydd wedi'u dadleoli;	Ysgol Hafod Lon Ysgol Gynradd Dolgellau Ysgol y Gader Ysgolion eraill Meirionnydd a Dwyfor
Rhieni (a darpar rieni, lle y bo'n bosibl), gofalwyr a gwarcheidwaid, a staff yr ysgolion hynny;	Rhieni, gofalwyr, gwarcheidwaid, a staff Uned Ty Aran, Dolgellau, Ysgol Hafod Lon ac ysgolion eraill Meirionnydd a Dwyfor
Gweinidogion Cymru;	The Right Honourable Carwyn Jones AM, Jeff Cuthbert, Alun Davies AM, Mark Drakeford AM, John Griffiths AM, Lesley Grithiths AM, Edwina Hart MBE CSTj A, Jane Hutt AM, Huw Lewis AM, Carl Sargeant AM, Theodore Huckle CF.
Aelodau'r Cynulliad (ACau) ac Aelodau Seneddol (ASau) sy'n cynrychioli ardaloedd a wasanaethir gan unrhyw ysgol	AC dros Etholaeth Dwyfor-Meirionnydd Dafydd Elis-Thomas AC

sy'n destun cynigion;	AS Etholaeth Dwyfor-Meirionnydd Y Gwir Anrhydeddus Elfyn Llwyd AS
Estyn;	Anne Keane - Prif Arolygydd Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Undebau'r athrawon ac undebau staff perthnasol sy'n cynrychioli ysgolion a staff eraill mewn unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;	Cynrychiolwyr ASCL, ATL, UCAC, GMB, NUT, NAHT, UNSAIN, NASUWT
Y Consortiwm Addysg Rhanbarthol perthnasol;	Huw Foster-Evans – Prif Swyddog GwE Anwen Williams – Cydlynnydd Consortiwm Gogledd Cymru
Consortiwm Trafnidiaeth Rhanbarthol perthnasol;	Taith (North Wales Regional Transport Consortium)
Comisiynydd Heddlu a Throsedd yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;	Winston Roddick - Comisiynydd Heddlu Gogledd Cymru
Unrhyw gyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;	Cynghorau Cymuned ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor
yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth AAA, unrhyw gorff iechyd neu gorff trydydd sector perthnasol â buddiant yn y cynigion;	Cynrychiolydd ar gyfer Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr SNAP Cyd-bwyllgor AAA DERWEN Mantell Gwynedd Barnados Awtistiaeth Cymru
yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, unrhyw sefydliadau addysg bellach sy'n gwasanaethu ardal yr ysgol;	Coleg Meirion-Dwyfor
Arall	Meri Huws – Comisiynydd yr Iaith Gymraeg, Keith Towler – Comisiynydd Plant Cymru Holl Aelodau Lleol Gwynedd Adran Seicoleg Prifysgol Bangor ayyb

2 CEFNDIR Y CYNNIG

Yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, cytunodd Cabinet y Cyngor ar y 'Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg' oedd yn cynnwys bwriad y Cyngor i addasu ei ddarpariaeth Anghenion Addysgol Arbennig.

Yn yr adroddiad *nodwyd fod y Cyngor eisiau 'diwygio ei ddarpariaeth Addysg Arbennig oherwydd bod y ddarpariaeth bresennol yn Ysgol Hafod Lon dros ei chapasiti ac angen ei moderneiddio a'i hymestyn.'*

Hefyd, nodwyd fod *'darpariaeth briodol ac addas ar gyfer rhan ogleddol y sir yn Ysgol Pendalar, Caernarfon, a bydd y datblygiad yma yn anelu i sicrhau darpariaeth debyg, mewn man canolog, ar gyfer gweddill y sir. Nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.'*

3 PAM RYDYM YN ARGYMELL NEWID?

Mae nifer o ffactorau pam fod angen newid yn darpariaeth addysg anghenion arbennig yn Meirionnydd a Dwyfor. Rhestrir rhain isod:

3.1 Lleoliad

Yn anffodus mae lleoliad presennol Ysgol Hafod Lon, a'i phellter o dde Meirionnydd, yn ei gwneud yn anymarferol i lawer o ddisgyblion AAA sy'n anabl neu sydd ag anghenion cymhleth fynychu'r ysgol, gan fod y pellteroedd teithio yn ormod, yn enwedig i ddisgyblion sy'n cael trafferthion gyda'u canfyddiad o'u symudiadau eu hunain (*proprioception*), neu ddisgyblion sydd ag anghenion meddygol cymhleth.

Mi fydda lleoli'r ysgol newydd yn ardal Penrhyndeudraeth yn golygu y bydd plant gyda AAA o Feirionnydd a Dwyfor yn teithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.

O'r disgyblion presennol, mi fydda 26 yn byw o fewn 10 milltir i'r safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth, sydd felly'n agosach na safle Ysgol Hafod Lon presennol. Yn ychwanegol i hyn, mae 12 disgybl arall yn byw i'r de o'r ddarpariaeth newydd, ac felly, unwaith eto, mae'n agosach nag Ysgol Hafod Lon presennol.

3.2 Cyfleusterau ac adnoddau

Strategaeth tymor hir Cyngor Gwynedd ydi cynnig cyfleusterau ac adnoddau AAA modern ar gyfer Gogledd a De'r Sir. Mae adnoddau modern yng Ngogledd y sir ers 2007 pan adeiladwyd ysgol newydd Ysgol Pendalar yng Nghaernarfon sydd a chyfleusterau ac adnoddau arbenigol. Nid oes gan yr Ysgol Hafod Lon bresennol, nac Uned Tŷ Aran, gyfleusterau hydrotherapi, therapi synhwyraidd na therapi adlamu (*rebound*).

Mi fydda £12.4m yn cael ei wario ar yr ysgol newydd. Nid yn unig fydd hyn yn golygu adeilad modern newydd, gofod chwarae a amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain, ond mi fydd hefyd yn cynnwys yr adnoddau fydda rhywun yn disgwyl mewn ysgol AAA modern fel pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*).

3.3 Capasiti

Ar hyn o bryd mae 54 o ddisgyblion yn mynychu Ysgol Hafod Lon, a adeiladwyd yn wreiddiol i gymryd 28 o ddisgyblion a mae cynnydd parhaus yn nifer plant sydd yn gymwys i gael addysg mewn Ysgol AAA.

Nifer y plant sy'n mynychu Ysgol Hafod Lon

2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
24	29	39	47	49	54

Ni all yr ysgol AAA bresennol ymdopi â'r cynnydd cyson yn nifer y disgyblion (o 24 yn 2008-9 i'r lefel bresennol o 54) ac er gwaethaf addasiadau a gwaith adeiladu helaeth, ac ychwanegu dosbarth symudol ar safle Ysgol Hafod Lon, bu rhaid sefydlu canolfannau/unedau lloeren mewn ysgolion priflif i wasanaethu anghenion disgyblion sy'n cyrraedd y meini prawf ar gyfer lleoliadau ysgolion arbennig ac anfon rhai plant allan o'r sir i gael eu addysg.

Bydd yr ysgol newydd yn gallu darparu lleoliadau i hyd at 100 o blant sy'n cwrdd â'r meini prawf ar gyfer lleoliadau ysgolion arbennig, gan gynnwys y rhai hynny sydd ag anghenion mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.

3.4 Addasrwydd adeiladau a safleoedd

Yn dilyn adolygiad o safonau gofod a chapasiti Ysgol Hafod Lon ac unedau arbennig presennol sy'n gwasanaethu ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor gan ddefnyddio'r canllaw dylunio mwyaf diweddar ar gyfer capasiti ysgolion anghenion arbennig, a ddarperir gan y Building Bulletin 102 (BB 102) daethpwyd i'r casgliadau a ganlyn:

- Mae pob un o'r 3 darpariaeth ymhell o dan y canllawiau arwynebedd disgwylidig a mae cyfleusterau arbenigol i gefnogi cwricwlwm ehangach a therapi synhwyrdd yn gyfyngedig ar bob safle, ac ni ellir ddarparu cyfleusterau allweddol.
- Byddai disgwylid rhesymol i Ysgol Hafod Lon, fel ysgol arbennig unigol ar gyfer 49-50 o ddisgyblion, fod ag arwynebedd llawr sydd deirgwaith yn fwy na'r hyn ydyw, ac ar safle mwy.
- Gallai Uned Tŷ Aran a Thŷ Meirion, er eu bod wedi'u lleoli wrth ymyl ysgolion Cynradd ac Uwchradd priflif, fod o leiaf ddwywaith eu maint o ran eu harwynebedd llawr, gyda gwell llwybrau i'r prif adeiladau sy'n hygyrch a dan do.
- Mae'r gallu i wella'r capasiti a'r gwaith allanol ar bob un o'r tri safle yn gyfyngedig iawn oherwydd y topograffi, y lle sydd ar gael, a hefyd yr effaith o geisio gwneud gwaith ar safleoedd cyfyng tra bod yr ysgolion dal yn gweithredu.

Mi fydda datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gyda adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyrdd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain yn golygu sicrhau digon o le ac adnoddau gorau i blant Meirionnydd a Dwyfor.

3.5 Ansawdd addysg

O'r hyn nodwyd yn adroddiadau Estyn ar unedau Tŷ Aran (fel rhan o adolygiad Ysgol Gynradd Dolgellau) a Tŷ Meirion (fel rhan o adolygiad Ysgol y Gadair) mae'r addysg wedi bod yn dda. Gan nad

dynt wedi arolygu Unedau Tŷ Aran na Tŷ Meirion arwahan i'r Ysgol priflif ble maent wedi eu lleoli nid ydi'r adroddiadau yn gynhwysfawr.

Yn adroddiad dwethaf Ysgol Hafod Lon nodwyd fod yr ysgol yn dda oherwydd:

- gweledigaeth ac arweiniad cadarn y pennaeth;
- y cynnydd da sydd yn cael ei gyflawni gan y dysgwyr;
- ansawdd dda'r addysgu, ynghyd a chyd-weithio effeithiol rhwng yr athrawon a'r cymorthyddion;
- ymddygiad da'r dysgwyr; ac
- ansawdd uchel y gofal a chefnogaeth

Gan y byddwn yn ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i'r ddarpariaeth newydd ym Mhenrhyndeudraeth mi fydd y staff hefyd yn ail-leoli gan sicrhau fydd eu profiad ac arbennigedd yn parhau gan sicrhau addysg o ansawdd fydd o leiaf gystal a'r hyn sy'n bodoli eisoes.

Yn ychwanegol i hyn, gan fydd yr ysgol newydd yn cynnig gwell amgylchedd dysgu i'r plant a'r bobl ifanc fydd yn mynychu'r ysgol newydd rhagwelir fydd hyn yn cyfranu at well addysg i'r plant. Mae adroddiad 'Arfarniad o berfformiad ysgolion cyn ac ar ôl symud i mewn i adeiladau newydd neu eiddo a adnewyddwyd yn sylweddol' gan Estyn yn nodi:

'bron ym mhob ysgol sydd ag adeilad newydd gwnaethom arolwg ohonynt, mae cyrhaeddiad a chyflawniad disgyblion wedi gwella.'

'mae mwyafrif o ysgolion yn cynnig mwy o ddewisiadau i ddisgyblion nag yn eu hadeiladau blaenorol oherwydd bod ganddynt fwy o le a chyfleusterau gwell. Hefyd, mae'r ddarpariaeth a wna'r ysgol ar gyfer gweithgareddau cyn-ysgol ac ar ôl ysgol yn gwella'n sylweddol'

3.6 Darpariaeth preswyl ac egwyl fer

Gwynedd yw'r unig sir yng ngogledd Cymru nad oes ganddi gyfleusterau preswyl AAA, sy'n golygu fod Cyngor Gwynedd yn ddibynnol ar anfon plant i leoliadau sy'n bell o'u teuluoedd ac sy'n gostus, £519,577 ar hyn o bryd a chymaint â £1,402,681 yn 2011/12.

Fel y gwelir o'r tabl isod, mae'r gwariant ar leoliadau preswyl tu allan i'r sir i blant ag anghenion dwys a chymhleth wedi bod yn gyffredinol uchel yn y blynyddoedd diweddar. Mae'r nifer wedi amrywio dros y blynyddoedd, gyda uchafswm o 9 o blant angen gofal preswyl tu allan i'r sir ar gost o £1,402,681 yn 2011/12:

Plant o Wynedd yn mynd i ddarpariaethau preswyl tu allan i'r sir

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Nifer y plant	6	8	6	9	8	4
Cost	£842,794	£1,229,411	£1,261,286	£1,402,681	£993,193	£519,577

Rhaid i rai plant fynd allan o'r sir a derbyn darpariaeth di-Gymraeg. Ar adeg ysgrifennu'r ddogfen hwn, nid oedd yr un o'r cyfleusterau preswyl a ddefnyddir yn darparu gwasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg.

Byddai datblygu uned breswyl/egwyl fer yn golygu y gellid osgoi gorfod anfon rhai plant allan o'r sir, ac felly gellid gwneud arbedion sylweddol a rhoi darpariaeth cyfrwng Cymraeg i blant.

Rhagwelir y byddai'r ddarpariaeth egwyl fer yn darparu egwyl tymor byr i fwy o blant a'u teuluoedd lle mae galw mawr amdano, ac o ganlyniad byddai hynny'n debygol o arwain at osgoi problemau i deuluoedd sy'n gallu arwain at angen am leoliad preswyl tymor hwy ar gyfer y plant, fyddai'n gostus. Ar hyn o bryd mae 14 o blant yn derbyn gwasanaeth egwyl fer trwy ofal maeth, ond mae 16 arall ar y rhestr aros. Rhagwelir y bydd y galw am wasanaeth egwyl fer yn cynyddu yn y dyfodol, felly credir fod cael uned egwyl fer yn angenrheidiol.

Mi fydd datblygu cyfleuster preswyl ac egwyl fer arbenigol dwyieithog a chyfrwng Cymraeg i Wynedd, i'w leoli ar safle'r ysgol newydd yn caniatáu i rai plant sy'n mynychu darpariaethau tu allan i'r sir dderbyn eu haddysg yng Ngwynedd.

3.7 Cydweithio rhwng asiantaethau

Er bod rhai asiantaethau a phartneriaid eisoes yn gweithio'n dda iawn gydag Ysgol Pendalar ac Ysgol Hafod Lon, ni ellir ffurfioli na lledaenu strwythur y cydweithio amlasiantaethol hwn yn llawn ac yn hafal ar draws y sir. Mae adeilad presennol Ysgol Hafod Lon yn gwbl annigonol, ac ni all hyd yn oed ddarparu lle ar gyfer holl ddisgyblion yr ysgol ar sail lawn amser, heb sôn am ddarparu lle i asiantaethau eraill weithio yno. Ar hyn o bryd mae'n amhosib canfod gofod gweithio a swyddfa ar gyfer ymarferwyr ambroffesiwn i'w gynnig i Therapyddion Galwedigaethol, Ffisiotherapyddion, timau Therapi laith a Lleferydd a staff a myfyrwyr ymchwil Ôl-radd o adran Seicoleg Prifysgol Bangor.

Mi fydd yr ysgol newydd yn darparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol allu ymgysylltu'n llawn â rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd a'n creu cyfleoedd i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.

3.8 Costau rhedeg

Yn seiliedig ar cost presennol darparu ar gyfer plant gallai fynychu'r ysgol AAA newydd mae gwahaniaethau sylweddol rhwng y gost blyneddol fesul disgybl, o £16,611 yn Ysgol Hafod Lon, £34,347 yn Uned Tŷ Aran a £216,000 am ddarpariaeth preswyl tu allan i'r sir. Mae'r gost gyfartalog y pen yn £20,642.

Cyllideb/dyranriad 2013/14 ar gyfer darpariaeth addysg AAA ym Meirion Dwyfor

	Nifer y plant	Cyllideb / dyranriad / cost	Cost y pen (cyfartaledd)	
Ysgol Hafod Lon	46	Addysg	£764,122	£16,611
Uned Tŷ Meirion	10	Addysg	£240,000	£24,000
Uned Tŷ Aran	3	Addysg	£103,040	£34,347
Uned arsylwi ABC	8	Addysg	£73,178	£9,147
Myfyrwyr dydd tu allan i'r sir (a allai fynychu'r ysgol newydd)	5	Addysg	£130,050	£26,010
Lleoliadau preswyl tu allan i'r sir (a allai fynychu'r ysgol newydd)	2	Addysg	£144,000	£72,000
		Gwasanaethau Cymdeithasol	£144,000	£72,000
		Iechyd	£144,000	£72,000

Priflif ym Meirion a Dwyfor (a allai fynychu'r ysgol newydd)	*59	Addysg	£1,003,000	£17,000
CYFANSWM	133		£2,745,390	£20,642

Mae'r dyraniad blynyddol a ragwelir ar gyfer yr ysgol newydd i 100 o ddisgyblion yn £1,639,860, sydd gyfystyr â chost gyfartalog o £16,399 fesul disgybl.

Mi fydd y darpariaeth preswyl yn yr ysgol newydd yn osgoi danfon gymaint o blant allan o Wynedd er mwyn derbyn eu addysg. Mi fydd hyn yn golygu arbedion sylweddol drwy osgoi costau uchel iawn am y ddarpariaeth yma sydd ar hyn o bryd yn golygu cyfartaledd cost o £216,000 i'r Cyngor ac Awdurdod Iechyd Betsi Cadwaladr.

4 DATBLYGU OPSIYNAU A CHYTUNO'R Ffordd YMLAEN

Er mwyn adnabod ac asesu opsiynau posib ar gyfer darpariaeth addysg AAA yn y dyfodol ym Meirionnydd a Dwyfor, penderfynwyd sefydlu Gweithgor. Roedd aelodau'r Gweithgor yn cynnwys swyddogion Cyngor Gwynedd o'r Adran Addysg a'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Cyngorwyr Lleol a diddordeb yn maes AAA, cadeirydd corff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, pennaeth Ysgol Hafod Lon a'r person cyfrifol am Uned Tŷ Aran, pennaeth Ysgol y Gader, Dolgellau, Swyddog Teulu a Phobl Ifanc Scope Cymru a Swyddog Iechyd Plant Cymunedol ar gyfer Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr.

Yn ystod cyfarfodydd niferus o'r Gweithgor, trafodwyd yr angen am y newid, anghenion AAA yr ardal i'r dyfodol, lleoliadau posib a chytuno ar opsiynau posib a fyddai'n bodloni'r anghenion hynny.

Yn dilyn trafodaethau cytunodd y Gweithgor restr hir o opsiwn posib ac i'w gwerthuso yn erbyn blaenoriaethau y cytunwyd arnynt o ran buddsoddi.

Canlyniad hyn oedd cytuno rhestr fer o bedwar opsiwn, gan gynnwys ffordd ymlaen a ffafrir. Mae'r 4 opsiwn i'w gweld isod gyda rhesymau dros peidio dewis 3 fel yr opsiwn ffafredig a'r rheswm am ddewis yr opsiwn rydym yn ei ffafrio.

4.1 Opsiwn 1: dim newid

Byddai'r opsiwn hwn yn golygu ein bod yn parhau â'r ddarpariaeth bresennol

Casgliad

Ystyriwyd na fyddai'r opsiwn hwn yn rhoi fawr ddim o fanteision gwirioneddol i ddyfodol AAA yn yr ardal, ac y byddai'n arwain at nifer o anfanteision, megis dim digon o lefydd ysgol AAA, cyfleusterau'n parhau i beidio â bod yn addas i bwrpas, lleoliad yr ysgol AAA ddim yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor, rhai plant yn gorfod parhau i fynd allan o'r sir i dderbyn eu haddysg mewn darpariaeth gostus tu allan i'r sir, neu'n caniatáu darpariaeth egwyl fer i deuluoedd.

4.2 Opsiwn 2: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl fer gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a ac Unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.

Casgliad

Mi fydda manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion ariannol; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol a chostau is.

Y brif anfantais fyddai gwneud i ffwrdd â'r ddarpariaeth AAA yn ne'r sir yn Uned Tŷ Meirion sy'n galluogi plant i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

- 4.3 Opsiwn 3:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.

Casgliad

Mi fydda manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau â'r Unedau AAA yn Nolgellau ac y byddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r unedau hyn yn cael defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern, a'n golygu parhau â'r ddarpariaeth ddrud (y pen) sy'n cael ei danddefnyddio yn Uned Tŷ Aran.

- 4.4 Opsiwn 4:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir sy'n arwain at arbedion; darpariaeth breswyl ac egwyl fer i deuluoedd Gwynedd; canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau a defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern fyddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r uned hon yn ei gael.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymateb â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes a byddai'n golygu gwneud i ffwrdd â'r ddarpariaeth ddrud (y pen) sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran. Byddai hefyd yn golygu parhau ag Uned Tŷ Meirion ac yn galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd brif ffrwd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Rhesymeg dros barhau ag Uned Tŷ Meirion

- a) Mae'r achos ar gyfer parhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau yn un hynod berthnasol i'r disgyblion sy'n gorfod teithio'n bell i gael addysg arbenigol. Mae'r boblogaeth ddisgyblion ar hyn o bryd yn cynnwys disgyblion nad ydynt yn medru teithio'n bell iawn oherwydd anghenion meddygol cymhleth ac/neu am eu bod yn anabl iawn, ac/neu am fod ganddynt lefelau uchel o anoddefgarwch synhwyraidd ar gyfer gweithgareddau *proprioceptive* (nid ydynt yn medru ymdopi â bod mewn cerbyd, neu'n ei gael yn brofiad gofidus tu hwnt. Ar gyfartaledd, mae'n cymryd 90 munud iddynt

baratoi a dilyn eu harferion boreol i fod yn barod i gychwyn i'r ysgol, ac mae'r rhai sydd angen ffisiotherapi yn cymryd hyd yn oed mwy o amser. Ar hyn o bryd, maent yn teithio am oddeutu 30 munud i Uned Tŷ Meirion, sy'n golygu y gall eu boreau ddechrau mor gynnar â 6.30am er mwyn cyrraedd yr ysgol erbyn 9am. Byddai'r 30 munud ychwanegol i deithio i safle'r ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth (sydd hanner ffordd rhwng y naill ben i Meirionnydd a Dwyfor) yn afresymol i rai o'r disgyblion hyn. Yn Nwyfor, bydd modd i ddisgyblion sydd â phroblemau cyffelyb, ac sy'n byw yn Aberdaron / Abersoch / Botwnnog ddefnyddio Uned y Traeth. Yn wahanol i ardal Meirionnydd, ar hyn o bryd nid oes disgyblion PMLD (Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog) neu PMED (Anawsterau Corfforol a Meddygol) sydd ag anghenion meddygol/*proprioceptive* ym mhellafoedd Dwyfor. Gan fod y pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn 30 munud (ysgolion nad ydynt wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd), byddai cadw Tŷ Meirion yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif ffrwd) i ysgol uwchradd brif ffrwd ym Meirionnydd.

- b) Yn ogystal â lleihau amseroedd teithio i ddisgyblion PMED cymhleth de Meirionnydd, mae Uned Tŷ Meirion yn parhau i fod yn rhan annatod o Gynllun Cydraddoldeb Strategol (Addasiadau Mynediad i'r Anabl i Ysgolion Prif Ffrwd) yr Adran Addysg, gan ei bod yn darparu'r cyfle i ddisgyblion cael eu hintegreiddio i ddosbarthiadau uwchradd priflif yn ddyddiol. Ar hyn o bryd mae disgyblion ysgol uwchradd Ysgol y Gader a Thŷ Meirion yn rhannu profiadau cwricwlwm megis cerddoriaeth, celf, dylunio a thechnoleg, gwasanaeth yr ysgol, mentergarwch ac ABaCh, gweithgareddau a chystadlaethau cymdeithasol a'r Urdd a phrofiadau allgyrsiol eraill. Gall y disgyblion hynny o Dŷ Meirion sy'n medru sefyll TGAU, Bac Cymru a chymwysterau lefel mynediad wneud hynny ochr yn ochr a'u cyfoedion yn yr ysgol brif ffrwd.
- c) Bydd yr ysgol AAA newydd i Meirion Dwyfor yn darparu ar gyfer disgyblion ag anableddau dysgu yn bennaf, a bydd y disgyblion hynny nad oes ganddynt anableddau dysgu, ond sydd ag anableddau corfforol, yn parhau i dderbyn addysg mewn lleoliadau priflif cyn belled ag y bo modd, megis y cyfleuster a ddarperir gan Uned Tŷ Meirion.
- d) Gwelwyd yr integreiddio hwn yn gryfder yn arolwg Estyn ar Ysgol y Gader yn 2010, ac mae'r holl ddata ymgynghori diweddar yn dangos fod y rhieni, y llywodraethwyr a'r gymuned leol yn dymuno gweld parhad y cyfleuster hwn. Cynhaliwyd yr arolwg Estyn diwethaf ar Ysgol y Gader, Dolgellau ym mis Rhagfyr 2010. Cyfeirir at Dŷ Meirion yn yr adroddiad fel a ganlyn:

'Mae disgyblion Uned Tŷ Meirion yn cael eu hintegreiddio i fywyd a gwaith yr ysgol mewn modd rhagorol. Mae'r ysgol yn monitro datblygiad addysgol a chymdeithasol y disgyblion hyn yn effeithiol iawn gan ddefnyddio dulliau arloesol.'
- e) Gan fod opsiynau ehangach yn ne'r sir ar gyfer plant oed cynradd gyda AAA ni ragwelir fydd colli adnodd Uned Tŷ Aran yn broblem o safbwynt plant sydd ag anghenion fydda'n cael problemau o safbwynt amser teithio.

5. YR OPSIWN A FFAFRIR I YMGYNGHORI ARNO

Argymhellir ymgynghori ar y model i ddatblygu darpariaeth AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion.

Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn plant sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r panel cymedroli datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol arbennig.

Ni fyddai'r ysgol yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.

Mi fydda'r opsiwn yma'n golygu y byddwn yn:

- a) Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Y nod yw agor y darpariaeth newydd ym Mhenrhyndeudraeth fydd yn golygu y bydd yn rhaid i blant AAA o Feirionnydd a Dwyfor deithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.
- b) Cynyddu llefydd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant yn cynnwys y rhai hynny gydag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- c) Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gyda adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- d) Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyrdd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafir.
- e) Darparu cyfleuster 6 gwely preswyl / egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac i Awdurdodau Lleol eraill o bosib.
- f) Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.
- g) Parhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhŷ Meirion fydd yn caniatáu mynediad i addysg uwchradd prifliff i'r plant hynny fyddai'n ei chael yn anodd i deithio i'r ysgol newydd o dde'r sir

Drwy weithredu'r yr opsiwn yma rhagwelir y buddion canlynol ar gyfer plant gyda AAA:

- Bydd cynyddu lleoedd ysgol yn galluogi mwy o blant i fynychu ysgol AAA
- Byddai llai o angen i blant fynychu darpariaethau AAA tu allan i'r sir fyddai'n arwain at arbedion ariannol
- Byddai mwy o blant yn medru byw gartref
- Gwell amgylchedd dysgu i'r plant a'r bobl ifanc fyddai'n mynychu'r ysgol newydd. Mae adroddiad '*Arfarniad o berfformiad ysgolion cyn ac ar ôl symud i mewn i adeiladau newydd neu eiddo o adnewyddwyd yn sylweddol*' gan Estyn yn nodi:
'bron ym mhob ysgol sydd ag adeilad newydd gwnaethom arolwg ohonynt, mae cyrhaeddiad a chyflawniad disgyblion wedi gwella.'
'mae mwyafrif o ysgolion yn cynnig mwy o ddewisiadau i ddisgyblion nag yn eu hadeiladau blaenorol oherwydd bod ganddynt fwy o le a chyfleusterau gwell. Hefyd, mae'r ddarpariaeth a wna'r ysgol ar gyfer gweithgareddau cyn-ysgol ac ar ôl ysgol yn gwella'n sylweddol'
- Mwy o le a gwell darpariaeth chwarae ar safle'r ysgol
- Mwy o le a gwell darpariaeth ar gyfer dysgu sgiliau bywyd a galwedigaethol ar gyfer pobl ifanc
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol fel pwll hydrotherapi ac ystafelloedd therapi

ar gael ar safle'r ysgol newydd

- Cyfle i blant ddefnyddio'r cyfleusterau arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Ar sail y contractau ar hyn o bryd, byddai mwyafrif y plant yn teithio pellteroedd llai i'r ddarpariaeth newydd
- Byddai mwy o blant yn derbyn eu haddysg yn Gymraeg drwy beidio gorfod mynychu ysgolion AAA tu allan i Wynedd
- Darpariaeth egwyl fer at ddefnydd plant Gwynedd gyfan all golygu llai o chwalfa deuluol, a felly llai o angen am rai leoliadau preswyl tymor hwy ar gyfer plant o'r teuluoedd hyn
- Bydd parhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhŷ Meirion yn caniatáu mynediad i addysg uwchradd priflif i'r plant hynny fyddai'n ei chael yn anodd i deithio i'r ysgol newydd o dde'r sir
- Bydd plant yn derbyn cyfleoedd cyfartal ble bynnag mae nhw'n byw yn y sir

Yn ogystal a'r buddion i blant rhagwelir y buddion canlynol:

- Cyfle i fuddsoddi £12.4m mewn darpariaeth AAA newydd
- Gwell amgylchedd gweithio i staff
- Byddai'r cyfleuster newydd yn cyrraedd y safonau modern a ddisgwylir ar gyfer plant AAA
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol ar gael ar safle'r ganolfan newydd
- Gofal preswyl ar gael
- Posibilrwydd o greu incwm drwy gynnig llefydd ysgol a gofal preswyl i blant o siroedd eraill sydd angen darpariaeth iaith Gymraeg
- Opsiwn i bobl ddefnyddio'r cyfleuster arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Cynnig cyfle i rieni ddewis i anfon eu plant i ysgol AAA arbenigol neu i integreiddio eu plant mewn ysgol uwchradd priflif yn cynnwys yr uned AAA yn ne'r Sir
- Peth lleihad mewn costau cynnal wrth gael gwared un uned ac Ysgol Hafod Lon bresennol

6. ASESIAID EFFAITH AR Y GYMUNED, YR IAITH GYMRAEG A CHYDRADDOLDEB

Yn unol a chanllawiau Cod Trefniadaeth Ysgolion 006/2013 Lywodraeth Cymru rydym wedi cynnal asesiad o pa effaith fydda newid yn y darpariaeth yn cael ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydreddoldeb. Mae'r asesiad llawn i'w weld ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion, yn Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran, Ysgol Gynradd Dolgellau, llyfrgelloedd Dolgellau, Pwllheli, Penrhyndeudraeth, Porthmadog, Blaenau Ffestiniog, Y Bala, Tywyn a swyddfeydd Cyngor Gwynedd yn Dolgellau, Pwllheli a Caernarfon.

O ganlyniad i'r asesiad ni ragwelir unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu a credir bydd y ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

6.1 Cymunedol

Yn dilyn dadansoddiad o'r defnydd cymunedol o'r darpariaeth presennol a'u cyfraniad i'w cymunedau ac asesu'r effaith fydda'r drefn newydd yn ei gael ar hyn, daethpwyd i'r casgliad na fydda unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, yn enwedig rhai gyda anghenion arbennig, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau arbenigol.

6.2 Yr Iaith Gymraeg

Ni ragwelir fydda unrhyw newid i'r ddarpariaeth bresennol yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg yn yr ysgol/uned ble mae nhw wedi eu lleoli nac ar y gymuned leol gan fod mwyafrif y plant yn teithio o nifer o leoliadau gwasgaredig i dderbyn eu haddysg.

Y teimlad yw fydd sefydlu'r ysgol newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn arbennig i'r rhai hynny fydda wedi mynychu Uned Ty Aran gan fydd cyfle iddynt gymysgu gyda mwy o blant drwy'r Gymraeg. Mi fydd mynychu'r ysgol newydd hefyd yn gyfle i'r plant hynny fydda'n gorfod mynd all-sirol (i ddarpariaeth di-Gymraeg), dan y drefn bresennol, i dderbyn addysg Gymraeg a chyfle i gymysgu gyda phlant drwy'r iaith Gymraeg.

6.3 Cydraddoldeb

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb llawn ac o ganlyniad rydym yn hyderus bydd trefniadau mewn lle i sicrhau fod y cynnig yn cyd-fynd ac unrhyw bolisiau perthnasol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu yn digwydd. Mae angen pwysleisio mai ysgol AAA sydd dan sylw ac felly bod cydraddoldeb anabledd yn rhan gwbl allweddol o'r holl ystyriaethau ac mai'r nod yn y pendraw yw gwella gwasanaeth i ddisgyblion AAA.

Rhagwelir fydd y darpariaeth newydd yn ateb nodau craidd Confensiwn Cenedloedd Unedig ar Hawliau Plant fel nodir isod.

Nod Craidd Confensiwn Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn	Manteision
Yn cael dechrau teg mewn bywyd	Yn dilyn y newid mi fydd gwell darpariaeth ac adnoddau fydd yn golygu cydraddoldeb a tegwch i pob plentyn ar draws y sir.
Yn cael amrywiaeth gynhwysfawr o gyfleoedd addysg a dysgu	Mi fydd y darpariaeth newydd gyda'r adnoddau arbennigol modern yn golygu amrywiaeth gynhwysfawr o gyfleoedd addysg a dysgu i'r plant a pobl ifanc.
Yn mwynhau'r iechyd gorau posibl ac nad ydynt yn cael eu cam-drin, eu fictimeiddio na'u hecsbloetio	Mi fydd polisiau a gweithdrefnau mewn lle i sicrhau hyn. Mi fydd hefyd cydweithio aml-asiantaethol yn atgyfnerthu hyn.
Yn cael mynediad i weithgareddau chwarae, hamdden, chwaraeon a diwylliannol	Mi fydd y darpariaeth newydd yn sicrhau gofod ac adnoddau chwarae a hamdden modern llawer gwell i ddisgyblion na'r hyn sydd ganddynt ar hyn o bryd.
Yn cael eu clywed, eu trin â pharch, a bod eu hil a'u hunaniaeth ddiwylliannol yn cael eu cydnabod	Mi fydd polisiau a gweithdrefnau mewn lle i sicrhau hyn. Mi fydd yna cyngor ysgol fydd a chynrychiolaeth y plant er mwyn rhoi fforwm i drafod eu anghenion.
Yn cael cartref diogel a chymuned sy'n cefnogi lles corfforol ac emosiynol	Bydd naws ac awyrgylch yr ysgol yn cyfrannu i gymuned letach sy'n cefnogi lles corfforol ac emosiynol plant a phobl ifanc yr ysgol.

Yn osgoi cael eu rhoi dan anfantais oherwydd tloidi	Bydd proses mynediad ystyrllon a theg yn caniatáu nad ydy plant a phobl ifanc yr ysgol yn cael eu heithrio o'r addysg a'r gofal gorau bosib' ar sail tloidi ariannol nac emosiynol.
---	---

7. DEWIS LLEOLIAD NEWYDD

- 7.1 Fel nodwyd yn Adroddiad Cabinet ar 9 Hydref 2012 *nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei wasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*
- 7.2 Yn ychwanegol i hyn nodwyd yn asesiad y safle presennol fod Ysgol Hafod Lon yn gwbl anaddas ar gyfer unrhyw ddatblygiad oherwydd maint y safle ble nodwyd byddai disgwyliad rhesymol i Ysgol Hafod Lon, fel ysgol arbennig unigol ar gyfer 49-50 o ddisgyblion, fod ag arwynebedd llawr sydd deirgwaith yn fwy na'r hyn ydyw, ac ar safle mwy.
- 7.3 Oherwydd hyn roedd cydnabyddiaeth y byddai angen adeiladu ysgol newydd ar safle newydd i ymdrin â'r angen cynyddol am lefydd ysgol AAA yn yr ardal, pe bai yna benderfyniad i ddatblygu ysgol newydd, penderfynwyd y dylid adnabod safle priodol.
- 7.4 Adnabuwyd y byddai angen i unrhyw ddarpariaeth newydd fod wedi'i lleoli yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor ac o'r herwydd penderfynwyd chwilio am safleoedd priodol yn ardaloedd Porthmadog a Penrhyndeudraeth.
- 7.5 Yn dilyn adnabod nifer o safleoedd a chynnal gwerthusiad ohonynt daethwyd i'r penderfyniad mae safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fydda'r opsiwn orau.

8. OBLYGIADAU'R CYNNIG

- 8.1 Golyga'r argymhelliad hwn y byddai Ysgol Hafod Lon presennol ac Uned Tŷ Aran, Dolgellau yn cael eu ail-leoli fel ysgol AAA newydd ym Mharc Eryri, Penrhyndeudraeth.

Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn plant a phobl ifanc rhwng 3- 19 oed sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r panel cymedroli datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol arbennig.

Ni fyddai'r ysgol yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.

Mi fydd yr ysgol yn cynnwys yr adnoddau canlynol:

- Pwll hydrotherapi
- Stafelloedd synhwyrol
- Stafelloedd therapi cyffredinol
- Stafell therapi 'rebound'
- Neuadd gyda llwyfan
- Cegin, lle bwyta a chaffi
- Dosbarthiadau gydag offer angenrheidiol
- Amgylchfyd allanol symbylus ac aml synhwyrol
- Adnodd ar gyfer datblygu entrepreneuriaeth y tu allan (gerddi ayyb)

- Cwrt chwaraeon pob tywydd
- Man chwarae addas (gan gynnwys peldroed)

8.2 Ystyriaethau cymunedol

Ar ôl cynnal asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb ni ragwelir y bydd yna unrhyw effaith negyddol yn sgil symud Ysgol Hafod Lon presennol nac Uned Tŷ Aran.

8.3 Fodd bynnag i leddfu effaith cau ysgol mewn unrhyw ardal, , ar hyn o bryd, os oes diddordeb yn lleol mewn datblygu'r safleoedd hyn er budd y gymuned, fe wnaiff y Cyngor ofyn i'r Swyddog Adfywio gynorthwyo'r gymuned i ddatblygu unrhyw syniadau ar gyfer defnyddio'r tir a'r adeiladau a ddaw'n wag yn sgil ad-drefnu ysgolion. Gwneir hyn yn unol â'r polisi a'r protocol a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn 2010.

8.4 Ystyriaethau Staffio

Gan mae symud yr ysgol/uned bresennol i safle newydd byddwn yn ei wneud mi fydd y staff presennol hefyd yn cael y cynnig i symud. Rydym eisoes yn ymgynghori'n uniongyrchol gyda staff a'r undebau a byddwn yn parhau i wneud hynny yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol ac yn dilyn unrhyw benderfyniadau sy'n deillio o'r broses hon.

8.5 Sefydlu ysgol newydd

Wrth weithio i agor yr ysgol newydd mi fydd Corff Llywodraethol presennol Ysgol Hafod Lon yn gyfrifol am gytuno ar gyfansoddiad yr ysgol, y strwythur staffio ac unrhyw recriwtio ychwanegol fydd angen.

Bydd cyllideb yr ysgol yn seiliedig ar nifer y disgyblion fydd yn mynychu'r ysgol yn unol â'r fformiwla cyllido ysgolion sy'n cydymffurfio ag Adran 52 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013.

Wrth weithio i agor yr uned preswyl / egwyl fer mi fydd Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd yn gyfrifol am y gwaith paratoi ar gyfer agor gan gynnwys strwythur staffio ac unrhyw recriwtio fydd angen.

8.6 Trefniadau mynediad disgyblion

Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn plant sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r Panel Cymedroli Datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol AAA.

Ni fyddai'r ysgol AAA yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.

8.7 Cludiant

Mae pob disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol neu anabledau yn unol ag argymhellion y Cyd-Bwyllgor Anghenion Addysgol Arbennig â'r hawl i dderbyn cludiant ysgol di-dâl. Felly mi fydd cludiant yn cael ei ddarparu i pob plentyn sy'n gymwys yn unol a'r drefn bresennol.

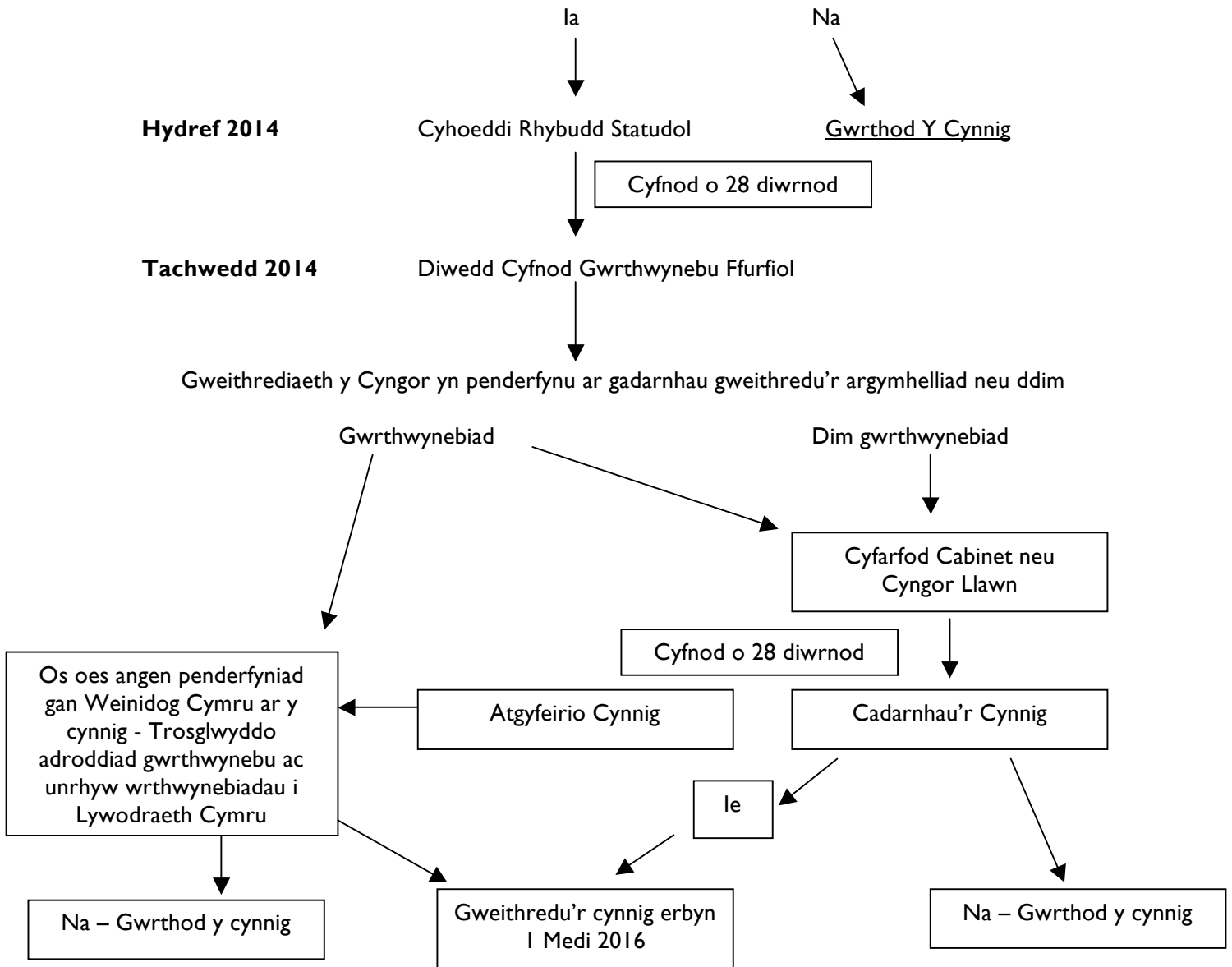
9. CAMAU NESAF

- 9.1 Yn dilyn y cyfnod o ymgynghori statudol bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i Cabinet y Cyngor, yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad hwnnw. Bydd yn rhaid i'r Cabinet ystyried yr ymgynghoriad ac unrhyw sylwadau sy'n deillio ohono.
- 9.2 Yn ddibynnol ar argymhelliad gan y Cabinet, bydd angen penderfynu p'un a oes angen cyhoeddi Rhybudd Statudol i weithredu'r cynnig. Pe bai Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir cyfnod o 28 diwrnod i gyflwyno unrhyw wrthwynebiadau.
- 9.3 Yn dilyn hyn mi fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i weithrediaeth y Cyngor er penderfyniad terfynol.

NODER - pwrpas cyfnod ymgynghori statudol ydi casglu sylwadau a barn pobl ar y cynnig a mi fydd angen i unrhyw un sydd eisiau gwrthwynebu'n ffurfiol i'r argymhelliad gyflwyno gwrthwynebiadau ysgrifenedig yn ystod cyfnod rhybudd statudol sy'n gam ar wahân i'r cyfnod ymgynghori statudol.

10. AMSERLEN O'R BROSES STATUDOL A'R CAMAU NESAF

- 19 Mehefin 2014** Cychwyn y cyfnod Ymgynghori Statudol
- 23 Mehefin – 18 Gorffennaf 2014** Cyfarfodydd Ymgynghori â Staff, Llywodraethwyr a Phlant
- 7 – 9 Gorffennaf 2014** Diwrnodau agored
- 13:00 ar 5 Awst 2014** Dyddiad cau i dderbyn sylwadau ar y cynnig
- Medi 2014** Cabinet yn penderfynu cyhoeddi Rhybuddion Statudol a'i pheidio yn dilyn adroddiad ar yr ymgynghoriad

CYNGOR SIR GWYNEDD

CYNNIG I AIL-LEOLI YSGOL HAFOD LON AC UNED TY ARAN I SAFLE NEWYDD YM MHENRHYNDEUDRAETH AR 1 MEDI 2016, CYNYDDU CAPASITI YR YSGOL AC YCHWANEGU ELFEN BRESWYL I'R DARPARIAETH YN UNOL A GOFYNION ADRAN 48 DEDDF SAFONAU A FFRAMWAITH YSGOLION (CYMRU) 2013.

FFURFLEN YMATEB (Atodwch y ffurflen yma i'ch ymateb llawn)

Darparwch y wybodaeth ganlynol os gwelwch yn dda:

1. **Enw:** _____
2. **Cyfeiriad:** _____
3. **Rwy'n ymateb fel** (nodwch isod os gwelwch yn dda):

Rhiant	Llywodraethwr	Staff	Disgybl	Arall (nodwch isod)

Arall:

Nodwch isod os ydych yn cytuno i'r Cyngor gyhoeddi eich ymateb. Atodwch y dudalen hon i flaen eich ymateb i'r ymgynghoriad statudol. Gyda'ch caniatâd, byddwn yn ailgynhyrchu ymatebion, yn llawn neu wedi tynnu manylion personol fel enwau a chyfeiriadau, mewn adroddiad i'r Cabinet ar yr ymgynghoriad statudol.

Yn ôl gofynion y Ddeddf Diogelu Data 1998 mae angen i ni eich hysbysu o'r canlynol. Mae Cyngor Gwynedd yn ceisio eich barn ar y cynnig hwn fel rhan o broses ymgynghorol statudol. Defnyddir eich gwybodaeth bersonol am y rheswm yma'n unig, ac efallai y rhennir y wybodaeth gydag asiantaethau sydd yn rhan o'r ymgynghoriad er mwyn ymateb i faterion penodol sydd wedi eu codi gennych yn unig (e.e. Llywodraeth Cymru). Byddwn yn parhau i ystyried eich sylwadau pa bynnag opsiwn a ddewisir.

Ia, cytunaf i'r Cyngor gyhoeddi fy ymateb llawn

Ia, cytunaf i'r Cyngor gyhoeddi fy ymateb ar ôl tynnu gwybodaeth bersonol

Na, ni ddylai'r Cyngor gyhoeddi fy ymateb

Dychwelir ymatebion i: Prosiect Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor, Adran Addysg, Cyngor Gwynedd, Pencadlys, Caernarfon, Gwynedd. LL55 1SH neu ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

Dyddiad Cau: 13:00 ar 5 Awst 2014

Gwybodaeth ychwanegol i'r ddogfen ymgynghoriad statudol

Gweler isod gwybodaeth ychwanegol y dylid ei ddarllen ar y cyd â'r wybodaeth a geir yn y ddogfen ymgynghori a ddsbarthwyd eisoes.

1. Cyllid cyfalaf

Amcangyfrif o gost y datblygiad newydd yw £12.4m a fydd yn cael ei ariannu ar y cyd gan £6.2m o Raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif Llywodraeth Cymru a £6.2m gan Gyngor Gwynedd.

2. Trosglwyddiad posibl neu waredu tir a defnydd derbyniadau

Rhagwelir y bydd safle presennol Ysgol Hafod Lon yn cael ei waredu, a bydd unrhyw dderbyniad ariannol yn mynd tuag at Gynllun Rheoli Asedau y Cyngor. Dyma'r cynllun sy'n cyllido cyfraniad y Cyngor tuag at brosiectau Ysgolion 21ain Ganrif.

3. Defnyddio derbyniadau unrhyw arbedion costau refeniw cylchol

Bydd unrhyw arbedion refeniw sy'n deillio os weithredir ar y cynnig yn trosglwyddo i gyllideb yr Adran Addysg, yn unol â'r polisi ôl-ddefnydd a fabwysiadwyd gan Bwrdd Cyngor Gwynedd ar 15 Medi 2009.

4. Nifer y disgyblion yn Uned Tŷ Aran yn ystod y 5 mlynedd diwethaf

Blwyddyn	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Disgyblion	5	5	3	3	3

5. Risgiau sy'n gysylltiedig â'r cynnig a mesurau ar gyfer rheoli risg

Risg	Adrawiad bosib	Rheoli'r risg
Cyfraniad cyllid cyfalaf Llywodraeth Cymru ddim ar gael ar gyfer y datblygiad newydd	Methu parhau gyda'r prosiect	Datblygu achos busnes cadarn er mwyn sicrhau cyllid Llywodraeth Cymru
Oedi ym mhenderfyniadau ar yr Achos Fusnes a'r Broses Statudol	Oedi yn cyflawni y prosiect	Sicrhau bod achosion busnes yn cael eu cyflwyno i Llywodraeth Cymru yn unol â'r amserlen gytunwyd
	Oedi mewn hawlio arian cyfalaf	Sicrhau bod prosesau statudol yn cael eu gweithredu yn gywir ac yn amserol
	Canolfan newydd ddim yn agored ar amser	Sicrhau bod adnoddau'r Cyngor yn eu lle i gyflawni ar amser

Methiant i gael caniatâd cynllunio	Oedi neu angen i symud i safle arall	Gwaith cynnar gydag adran gynllunio
Tendrau yn uwch na'r gyllideb	Angen am gyllid ychwanegol neu 'value engineering'	Dylunio llawn a chostio cyn tendro. Dylunio gyda photensial 'value engineering' mewn golwg
Gor-redeg mewn costau adeiladu	Angen am gyllid ychwanegol	Cynllunio manwl a dylunio llawn. Monitro yn agos
Cwblhau hwyr	Hwyr yn agor ysgol newydd	Monitro'r rhaglen yn agos
Olion archeolegol ar y safle	Costau ychwanegol / oedi	Astudiaeth ddesg wedi nodi tebygolrwydd isel o olion. Monitro safle yn ystod y gwaith daearol.
Gor-ddisgwyliadau defnyddwyr	Angen i dorri yn ôl ar y prosiect yn ystod y cam costio manwl	Rheoli disgwyliadau yn gynnar yn y camau dylunio
'scope creep' prosiect	Costau yn gor-redeg	Monitro llym a chyfeirio yn ôl at Briff y Prosiect
Newid yn sefyllfa economaidd y diwydiant adeiladu	Potensial ar gyfer cynnydd sylweddol yng nghostau adeiladu gan fod y diwydiant yn dod allan o ddirwasgiad	Monitro ariannol agos o gamau dylunio a pharatoi ar gyfer 'value engineering' posibl yn y cyfnod tendro

Pecyn Cefndirol Cyfnod Ymgynghoriad Statudol Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor

Trefn	Dogfen
1	Canllawiau Trefniadaeth Ysgolion gan Llywodraeth Cymru - Côt Trefniadaeth Ysgolion 006/2013
2	Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Darpariaeth Addysg
3	Newyddlenni
4	Asesiad Effaith Iaith Gymraeg, Cymunedol a Chydraddoldeb
5	Asesiad Safleoedd
6	Adroddiad Cabinet 10 Mehefin 2014

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Cod Trefniadaeth Ysgolion

Cod Statudol

Cod Statudol dogfen rhif: 006/2013
Dyddiad cyhoeddi: Gorffennaf 2013

Cod Trefniadaeth Ysgolion

- Cynulleidfa** Awdurdodau lleol; cyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir; awdurdodau esgobaethol; ac Estyn.
- Trosolwg** Mae Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi Cod Trefniadaeth Ysgolion.
- Mae'r Cod yn gosod gofynion y mae angen i gyrff perthnasol (Gweinidogion Cymru, awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu a hyrwyddwyr eraill) weithredu yn unol â hwy. Mae hefyd yn cynnwys canllawiau ymarferol y mae'n rhaid i gyrff perthnasol dalu sylw iddynt, ac mae'n cynnwys y cyd-destun polisi, yr egwyddorion cyffredinol a'r ffactorau sydd i'w cymryd i ystyriaeth gan y rhai sy'n rhoi cynigion gerbron i ailwampio darpariaeth ysgol a chan y rhai sy'n gyfrifol am benderfynu ar gynigion.
- Camau i'w cymryd** Gweler uchod.
- Mwy o wybodaeth** Os oes gennych unrhyw ymholiadau am y ddogfen hon, dylech gysylltu â:
David Weale
Is-adran Rheolaeth ac Effeithiolrwydd Ysgolion
Yr Adran Addysg a Sgiliau
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ
Ffôn: 029 2082 6017
e-bost: SchoolsManagementDivision3@wales.gsi.gov.uk
- Copiau ychwanegol** Gellir cael y ddogfen hon ar wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru yn www.cymru@gov.uk
- Dogfennau cysylltiedig** Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013;
Diffinio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg (2007);
Mesur capasiti ysgolion yng Nghymru Cylchlythyr Llywodraeth Cymru Rhif 021/2011 (2011).

Cynnwys

Crynodeb	4
1. Datblygu ac ystyried cynigion	6
1.1 Egwyddorion a pholisïau cefndir allweddol	6
1.2 Ffactorau i'w hystyried wrth lunio, cyhoeddi, cymeradwyo neu benderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion	7
1.3 Ansawdd a safonau mewn addysg	7
1.4 Yr angen am leoedd a'r effaith ar hygyrchedd ysgolion	8
1.5 Adnoddau addysg a goblygiadau ariannol eraill	10
1.6 Ffactorau cyffredinol eraill	12
1.7 Ffactorau penodol wrth ystyried cau ysgolion	12
1.8 Ffactorau penodol i'w hystyried ar gyfer cynigion i ychwanegu neu ddileu dosbarthiadau meithrin	13
1.9 Ffactorau penodol i'w hystyried ar gyfer cynigion i ad-drefnu ysgolion uwchradd neu ychwanegu neu ddileu chweched dosbarth	14
1.10 Ffactorau penodol i'w hystyried ar gyfer cynigion i gynyddu'r ddarpariaeth mewn ysgolion gwirfoddol neu i sefydlu ysgol wirfoddol newydd	15
1.11 Ffactorau penodol wrth ystyried cynigion i newid iaith y ddarpariaeth	15
1.12 Ffactorau penodol wrth ystyried cynigion i newid categori ysgol	15
1.13 Ffactorau ychwanegol i'w hystyried wrth lunio, cyhoeddi, cymeradwyo neu benderfynu ar gynigion i ad-drefnu'r ddarpariaeth AAA	16
1.14 Ffactorau i'w hystyried wrth gymeradwyo/penderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion	17
2. Newidiadau y mae angen cynigion ar eu cyfer	19
2.1 Elfennau ad-drefnu ysgolion y mae angen cyhoeddi cynigion ar eu cyfer	19
2.2 Newidiadau a reoleiddir	19
2.3 Pwy all gyhoeddi cynnig?	23

3.	Ymgynghori	25
3.1	Egwyddorion	25
3.2	Dogfen ymgynghori	25
3.3	Ymgynghori â phlant a phobl ifanc	32
3.4	Gweithdrefnau	32
3.5	Adroddiadau ymgynghori	33
4.	Cyhoeddi cynigion statudol	36
4.1	Sut y cyhoeddir cynigion	36
4.2	Hyd y cyfnod gwrthwynebu	37
4.3	Cynnwys cynigion cyhoeddedig	37
5.	Penderfynu ar gynigion (ac eithrio cynigion a wnaed gan Weinidogion Cymru)	40
5.1	Adroddiadau gwrthwynebu	40
5.2	Cymeradwyaeth gan Weinidogion Cymru	42
5.3	Cymeradwyaeth gan yr awdurdod lleol	42
5.4	Penderfyniad gan gynigwyr	44
5.5	Gwneud penderfyniadau ar lefel awdurdod lleol	44
5.6	Hysbysiad o benderfyniad	45
5.7	Atgyfeirio penderfyniadau awdurdodau lleol i Weinidogion Cymru	46
6.	Gweithredu cynigion	47
6.1	Gweithredu – cyffredinol	47
6.2	Gweithredu – newid categori	48
7.	Cau ysgol â llai na 10 disgybl cofrestredig	49
8.	Cynigion gan Weinidogion Cymru i resymoli lleoedd mewn ysgolion	50
9.	Cynigion gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â darpariaeth ranbarthol ar gyfer anghenion addysgol arbennig	52

10.	Cynigion gan Weinidogion Cymru i ailstrwythuro addysg chweched dosbarth	53
11.	Hysbysiad o fwriad corff llywodraethu i gau ysgol sefydledig neu wirfoddol	54
	Atodiad A: Siart llif enghreifftiol ar gyfer cynigion statudol	55
	Atodiad B: Enghreifftiau o hysbysiadau statudol	58
	Atodiad C: Templed o'r ddogfen ymgynghori	63
	Atodiad Ch: Aseidiadau o'r effaith ar y gymuned a'r effaith ar y Gymraeg	68
	Atodiad D: Pwyllgor penderfynu lleol	70

Crynodeb

Gwneir y Cod hwn ar Drefniadaeth Ysgolion ('y Cod') o dan adrannau 38 a 39 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ('Deddf 2013').

Mae Adran 38 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi Cod a all osod gofynion a chynnwys canllawiau mewn perthynas â threfniadaeth ysgolion ar y canlynol (a elwir gyda'i gilydd yn y Cod hwn yn "gyrff perthnasol"):

- Gweinidogion Cymru;
- awdurdodau lleol;
- cyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir¹;
- hyrwyddwyr cynigion i sefydlu ysgolion gwirfoddol.

Daw'r Cod i rym ar 1 Hydref 2013 a bydd yn gymwys mewn perthynas â'r holl gynigion trefniadaeth ysgolion a gyhoeddir ar ffurf hysbysiad statudol ar neu ar ôl y diwrnod hwnnw. Penderfynir ar gynigion a gyhoeddwyd cyn 1 Hydref 2013 yn unol â'r trefniadau a wnaed o dan Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 ac nid yw'r Cod yn gymwys iddynt.

Mae'r Cod yn cynnwys yr elfennau canlynol:

1. Mae'n gosod gofynion y mae'n rhaid i gyrff perthnasol (neu bersonau sy'n cyflawni swyddogaeth at ddiben cyflawni'r swyddogaethau yn Rhan 2 (newidiadau sy'n gofyn am gynigion) gan awdurdod lleol neu gorff llywodraethu ysgol a gynhelir) weithredu yn unol â hwy. Os bydd corff perthnasol yn methu â chydymffurfio â'r gofynion a nodir yn y Cod hwn, gall arwain at gyflwyno cwyn i Weinidogion Cymru neu Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Pan osodir gofynion gorfodol gan y Cod neu gan Ddeddf 2013 neu statud neu offeryn statudol arall, nodir bod yn **rhaid** i'r gyrff perthnasol gydymffurfio â'r ddarpariaeth benodol. Pan waherddir arferion, **rhaid** i'r gyrff perthnasol **beidio ag** arddel yr arferion hyn.
2. Mae'n cynnwys y canllawiau statudol y mae'n **rhaid** i gyrff perthnasol roi sylw dyledus iddynt ac mae'n gosod y cyd-destun polisi, yr egwyddorion cyffredinol a'r ffactorau y dylai'r rhai sy'n cyflwyno cynigion i ad-drefnu ysgolion a'r rhai sy'n gyfrifol am benderfynu ar gynigion eu hystyried. Lle mae'r Cod yn cynnig canllawiau, **dylai** gyrff perthnasol ddilyn y canllawiau hyn oni allant ddangos bod cyfiawnhad dros beidio â gwneud hynny.
3. Mae'n rhoi disgrifiad o'r gofynion statudol a nodir yn Neddf 2013.

Mae'r Cod yn adeiladu ar arferion da sy'n bodoli eisoes ymhlith awdurdodau lleol ac eraill, ond nid yw'n ceisio rhoi canllawiau hollgynhwysfawr ar bob agwedd ar drefniadaeth ysgolion. Bydd angen i awdurdodau lleol ac eraill sicrhau, wrth iddynt

¹ Dyma'r categorïau o ysgolion a gynhelir yng Nghymru: ysgol gymunedol, ysgol wirfoddol a reolir, ysgol wirfoddol a gynorthwyir, ysgol sefydledig ac ysgol arbennig gymunedol.

gyflawni eu swyddogaethau trefniadaeth ysgolion, eu bod yn gweithredu bob amser mewn ffyrdd sy'n rhesymol ac sy'n seiliedig ar fuddiannau'r dysgwyr.

Mae'r Cod hwn yn disodli unrhyw ganllawiau a nodir yng Nghylchlythyr Canllawiau Llywodraeth Cymru Rhif: 021/2009 Cynigion Trefniadaeth Ysgolion, Cylchlythyr Cynulliad Cenedlaethol Cymru 9/99: Trefniadaeth Lleoedd Ysgolion, a Chylchlythyr Cynulliad Cenedlaethol Cymru Rhif: 48/2004 Canllawiau i gyd-fynd â'r Cynigion ar Drefniadaeth Ysgolion gan Gyngor Cenedlaethol Cymru dros Addysg a Hyfforddiant 2004.

Mae'r Cod wedi'i gynllunio'n bennaf i gael ei ddefnyddio gan y cyrff perthnasol ond efallai y bydd o ddefnydd i bawb sydd â diddordeb mewn materion trefniadaeth ysgolion.

1. Datblygu ac ystyried cynigion

1.1 Egwyddorion a pholisïau cefndir allweddol

Mae'r broses o gynllunio a datblygu cynigion trefniadaeth ysgolion effeithiol yn hanfodol er mwyn cyflawni amcan Llywodraeth Cymru i weddnewid addysg yng Nghymru a darparu gwell deilliannau addysgol.

Dylai cyrff perthnasol sicrhau bod cynigion yn cydymffurfio â pholisïau a nodau cyffredinol cenedlaethol ac yn eu cefnogi, yn benodol ymrwymiad Llywodraeth Cymru i wella effeithiolrwydd ysgolion a lleihau'r anghydraddoldeb o ran cyflawniad rhwng ardaloedd, grwpiau ac unigolion breintiedig a difreintiedig.

Ymhlith yr egwyddorion a'r polisïau cyffredinol y **dylai** cyrff perthnasol eu hystyried wrth ddatblygu cynigion trefniadaeth ysgolion mae'r canlynol:

- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn;
- Iaith Fyw: Iaith Byw – Strategaeth y Gymraeg 2012-17;
- Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg;
- Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned, cynllun datblygu cynaliadwy newydd i Gymru Mai 2009 ac unrhyw strategaeth olynol;
- Strategaeth Tlodi Plant Cymru (a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2011 Dogfen wybodaeth rhif 95/2011), ac unrhyw strategaeth olynol;
- Ffydd mewn Addysg.

Yn ogystal â hyn, wrth ddatblygu cynigion trefniadaeth ysgolion, mae'r cynlluniau lleol y **dylai** cyrff perthnasol roi sylw iddynt yn cynnwys y canlynol:

- Cynlluniau lleol ar gyfer datblygu economaidd neu ddatblygu tai;
- Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg (a wneir o dan ran 4 o Ddeddf 2013);
- Cynlluniau Plant a Phobl Ifanc (neu gynlluniau olynol);
- Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif - Rhaglen Fuddsoddi Cyfalaf, ac unrhyw fuddsoddiadau perthnasol.

Yn olaf, **dylai** cyrff perthnasol roi sylw i'r canllawiau canlynol gan Lywodraeth Cymru ar faterion perthnasol:

- Canllawiau Gweithredol ynghylch Teithio gan Ddysgwyr - Ebrill 2009;
- Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru, Cylchlythyr Rhif: 021/2011.

1.2 Ffactorau i'w hystyried wrth lunio, cyhoeddi, cymeradwyo neu benderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion

Mae'r paragraffau canlynol yn nodi'r ffactorau y **dylai** cyrff perthnasol eu hystyried wrth gyflawni eu swyddogaethau o ran llunio a chyhoeddi cynigion trefniadaeth ysgolion, neu eu cymeradwyo/penderfynu arnynt. Yn achos pob un o'r cynigion, mae paragraffau 1.3 i 1.6 yn berthnasol.

1.3 Ansawdd a safonau mewn addysg

Dylai cyrff perthnasol roi buddiannau dysgwyr uwchlaw popeth arall. Gan gyfeirio at gwestiynau allweddol Swyddfa Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn), **dylent** roi'r pwys mwyaf ar effaith debygol y cynigion ar ansawdd:

- y deilliannau (safonau a lles);
- y ddarpariaeth (profiadau dysgu; addysgu; gofal, cymorth ac arweiniad; a'r amgylchedd dysgu);
- arweinyddiaeth a rheolaeth (arweinyddiaeth; gwella ansawdd; gweithio mewn partneriaeth a rheoli adnoddau)

yn yr ysgol neu'r ysgolion sy'n destun y cynigion ac unrhyw ysgol neu sefydliad addysgol arall y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni/arno. **Dylai** cyrff perthnasol roi sylw arbennig i effaith y cynigion ar grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Addysgol Arbennig (AAA).²

Dylai cyrff perthnasol hefyd ystyried gallu'r ysgol neu'r ysgolion sy'n destun cynnig i ddarparu'r cwricwlwm llawn yn y cyfnod sylfaen ac ym mhob cyfnod allweddol addysgol. **Dylai'r** ystyriaeth hon gynnwys ansawdd darpariaeth y cwricwlwm a'r graddau y mae strwythur neu faint yr ysgol yn effeithio ar hyn.³

Pan fydd cynigion yn golygu trosglwyddo dysgwyr i ddarpariaeth amgen, fel arfer **dylid** bod tystiolaeth⁴ y byddai'r ddarpariaeth amgen yn sicrhau'r deilliannau ac yn cynnig darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr hynny ar y pryd (gan gynnwys dysgwyr ag AAA). **Dylai** cynigwyr sicrhau bod hyn yn tarfu cyn lleied â phosibl ar ddysgwyr.

Wrth asesu effaith cynigion ar ansawdd a safonau mewn addysg a pha mor effeithiol mae'r cwricwlwm yn cael ei ddarparu, **dylai** cyrff perthnasol ystyried unrhyw gyngor perthnasol gan Estyn, cyfeirio at adroddiadau diweddaraf

² Yn y dyfodol, gall y term Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) gael ei ddisodli gan y term Anghenion Ychwanegol (AY).

³ Mae deddfwriaeth sylfaenol yn nodi amcanion statudol y cwricwlwm ysgol yng Nghymru yn adran 99 o Ddeddf Addysg 2002.

⁴ Byddai'n rhesymol barnu bod cyngor gan Estyn yn dystiolaeth mewn perthynas â darpariaeth amgen newydd sbon.

Estyn neu dystiolaeth arall sy'n deillio o waith monitro perfformiad ac ystyried unrhyw wybodaeth arall sydd ar gael yn gyffredinol am effeithiolrwydd ysgol.

1.4 Yr angen am leoedd a'r effaith ar hygyrchedd ysgolion

Rhaid i awdurdodau lleol sicrhau bod digon o ysgolion yn darparu addysg gynradd ac uwchradd yn eu hardal. Ystyrir bod ysgolion yn ddigonol os oes nifer ddigonol ohonynt, eu bod o'r cymeriad iawn a bod ganddynt ddigon o gyfarpar i ddarparu cyfleoedd addysg priodol i bob disgybl⁵. Er mwyn cyflawni'r dyletswyddau hyn, **rhaid** i awdurdodau lleol sicrhau eu bod yn cynllunio'n drylwyr ac yn ymgysylltu'n llawn â phartneriaid perthnasol, gan gynnwys y cyrff crefyddol priodol⁶ ar gyfer ysgolion â chymeriad crefyddol dynodedig yn eu hardal.

Yng ngoleuni'r uchod, **dylai** cyrff perthnasol roi sylw i'r ffactorau canlynol:

Lle cynigir cau ysgol⁷, lleihau ei capasiti neu leihau ei hystod oedran:

- a fydd gan ddarpariaeth ysgol amgen ddigon o gapasiti ac a fydd yn darparu adeiladau ac ystafelloedd o ansawdd cystal, man lleiaf, ar gyfer niferoedd disgyblion presennol yr ysgol a'r niferoedd a ragwelir;

*Wrth ystyried cynigion, **dylai** cyrff perthnasol roi sylw i'r Rheoliadau Adeiladu perthnasol a Bwletin Adeiladu cysylltiedig, a chylchlythyr Llywodraeth Cymru 'Mesur capasiti ysgolion yng Nghymru' (Cylchlythyr Rhif: 021/2011). Yn ogystal â hyn, mae Rheoliadau Addysg (Mangreoedd Ysgolion) 1999 yn nodi'r safonau ar gyfer safleoedd ysgolion, gan gynnwys yr ardaloedd lleiaf ar gyfer meysydd chwarae gemau tîm y mae'n rhaid i ysgolion allu manteisio arnynt. **Dylai** cynigion statudol sicrhau y caiff y safonau hyn eu bodloni.*

- gan gyfeirio at natur yr ysgolion sy'n destun cynigion, a yw'r ddarpariaeth ysgol amgen yn ddigonol i ateb y galw presennol a'r galw a ragwelir am ysgolion o'r un:
 - a. categori iaith fel yr amlinellir yn "Diffinio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg", dogfen wybodaeth Llywodraeth Cymru Rhif: 023/2007 (dogfen wybodaeth Rhif: 023/2007); ac
 - b. (os yn berthnasol) cymeriad crefyddol dynodedig;

***Dylai** cynigion sicrhau bod cydbwysedd y ddarpariaeth ysgolion yn adlewyrchu cydbwysedd y galw. Mae hyn yn golygu, os bydd darpariaeth ysgol yn cael ei lleihau neu ei dileu, y **dylid** sicrhau bod*

⁵ Adran 14 o Ddeddf Addysg 1996.

⁶ Corff crefyddol priodol yw, yn achos ysgol yr Eglwys yng Nghymru neu ysgol Gatholig, yr awdurdod esgobaethol priodol, neu yn achos ysgolion eraill, y corff sy'n cynrychioli'r grefydd a'r enwad crefyddol a nodir mewn perthynas â'r ysgol mewn gorchymyn a wnaed dan adran 69(3) o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998.

⁷ Mae pob cyfeiriad at 'gau ysgol' yn y ddogfen hon yn golygu terfynu ysgol a gynhelir, fel y'i nodir yn adran 40 o Ddeddf 2013.

darpariaeth ysgol amgen o'r un natur (categori iaith neu, os yn berthnasol, cymeriad crefyddol) ar gael i ddisgyblion yn yr ardal leol, lle bynnag y bo hynny'n bosibl. Fodd bynnag, mewn rhai ardaloedd, efallai na fydd parhau i gynnal mynediad i ysgolion o'r un natur yn gydnaws â darpariaeth addysg gosteffeithiol.

*Ym mhob achos, **rhaid** i ddisgyblion presennol mewn ysgol lle mae'r ddarpariaeth yn cael ei lleihau neu ei dileu allu parhau i dderbyn addysg sy'n darparu o leiaf yr un safonau a chyfleoedd i gamu ymlaen yn eu cyfrwng iaith presennol. Efallai y bydd angen gwneud trefniadau pontio penodol er mwyn cyflawni hyn.*

*Pan fydd cynigion yn effeithio ar ysgolion lle mae'r Gymraeg yn gyfrwng addysgu (ar gyfer pynciau heblaw Cymraeg) drwy'r amser neu beth o'r amser, **dylai** awdurdodau lleol gynnal Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg.*

- natur siwrneiau i ddarpariaeth amgen ac amseroedd teithio i ddisgyblion, gan gynnwys disgyblion AAA; yn enwedig os bydd disgyblion ysgol gynradd yn gorfod teithio am dros 45 munud un ffordd neu ddisgyblion ysgol uwchradd yn gorfod teithio am dros awr un ffordd;

***Dylai** trefniadau ar gyfer cael mynediad i ddarpariaeth amgen annog trafndiaeth gynaliadwy; a **dylent** fynd i'r afael ag effaith bosibl unrhyw anawsterau o ran trafndiaeth ar bresenoldeb disgyblion yn yr ysgol a'r graddau y gallant fanteisio arni. **Dylid** asesu diogelwch a hygyrchedd llwybrau cerdded neu feicio posibl cyn cyflwyno unrhyw gynigion.⁸*

Lle cynigir agor ysgol newydd, cynyddu capasiti neu ehangu ystod oedran;

- bod yna dystiolaeth o angen/galw yn yr ardal ar hyn o bryd neu yn y dyfodol am leoedd ychwanegol, gan gyfeirio at gategori iaith a chymeriad crefyddol dynodedig yr ysgol neu'r ysgol arfaethedig, a'i threfniadau derbyn o ran y rhywiau (h.y. cydaddysgol/un rhyw);

***Dylid** asesu'r galw am ddarpariaeth ychwanegol o unrhyw fath yn yr ardal a darparu tystiolaeth o'r galw hwnnw. (Yn achos darpariaeth cyfrwng Cymraeg, bydd hyn yn cynnwys asesiad o'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg sydd wedi'i gynnal yn unol ag unrhyw reoliadau a wnaed dan adran 86 o Ddeddf 2013).*

- a fydd cynigion yn gwella mynediad i ddisgyblion anabl yn unol â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010.

⁸ Paragraffau 1.46 – 1.48 yn y Canllawiau Gweithredol ynghylch y Mesur Teithio gan Ddysgwyr - Ebrill 2009

1.5 Adnoddau addysg a goblygiadau ariannol eraill

Mae'n bwysig bod cyllid ar gyfer addysg yn gosteffeithiol. **Dylai** cyrff perthnasol ystyried y ffactorau canlynol mewn perthynas â'r adnoddau addysg:

- A fydd cynigion yn sicrhau bod cyllid yn cael ei ddsbarthu'n decach ac yn fwy cyfartal rhwng ysgolion prif ffrwd yn ardal yr awdurdod lleol.

*Er bod disgwyl i'r cyllid y pen a ddarperir i ysgolion amrywio i ryw raddau, gall patrymau aneffeithlon o ran ad-drefnu ysgolion arwain at batrymau ariannu anghyfartal ac annheg lle bydd rhai ysgolion yn derbyn cyfran anghymesur o'r cyllid ar draul disgyblion sy'n mynychu ysgolion eraill yn yr ardal. **Ni ddylai** cynigion waethygu gwahaniaethau cyllid o'r fath. Yn hytrach, lle bynnag y bo'n bosibl, **dylent** gyfrannu at sefydlu patrwm ariannu tecach ar gyfer ysgolion.*

- pa effaith y bydd cynigion yn ei chael ar ddarpariaeth dros ben yn yr ardal;

Mae angen rhai lleoedd gwag fel y gall ysgolion ymdopi ag amrywiadau mewn niferoedd disgyblion, ond mae gormod o leoedd gwag, y gellid eu dileu, yn golygu bod adnoddau'n cael eu gwastraffu'n ddiangen.

*Os oes mwy na 10% o leoedd gwag mewn ardal, **dylai** awdurdodau lleol adolygu eu darpariaeth a **dylent** wneud cynigion ar gyfer ad-drefnu ysgolion os bydd hyn yn gwella effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd y ddarpariaeth. Mae hyn yn arbennig o bwysig os oes gan ysgolion lefel "sylweddol" o leoedd gwag. Diffinnir lefel sylweddol o ddarpariaeth dros ben fel 25% neu fwy o gapasiti ysgol (fel y'i diffinnir yng Nghylchlythyr 21/2011) ac o leiaf 30 o leoedd gwag.*

*Fel arfer, **ni ddylid** bod angen darparu lleoedd ychwanegol mewn ysgolion os oes gan ysgolion eraill o'r un fath leoedd gwag o fewn pellter rhesymol. Fodd bynnag efallai y bydd cynigion i gynyddu nifer y lleoedd mewn ymateb i'r galw am fath arbennig o ddarpariaeth e.e. cyfrwng Cymraeg, yn dal yn briodol - yn enwedig os oes darpariaeth effeithiol o leoedd wedi'i chynllunio ar gyfer ardal yr awdurdod lleol.*

- a yw cynigion yn rhan o Raglen Fuddsoddi'r awdurdod lleol o dan y fenter Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif, ac felly'n cyfrannu at ddarpariaeth ysgolion cynaliadwy ar gyfer yr 21ain Ganrif, ac at well rheolaeth strategol ar ystad yr ysgolion trwy gael gwared ar waith cynnal a chadw sy'n pentyrru ac ar adeiladau ysgol gwael ac aneffeithlon.

Dylai cyrff perthnasol hefyd ystyried y ffactorau canlynol mewn perthynas â chyllid:

- costau rheolaidd cynigion dros gyfnod o 3 blynedd, man lleiaf, ac a yw'r cyllid rheolaidd angenrheidiol ar gael;
- costau cludiant ychwanegol sy'n codi o ganlyniad i gynigion;

***Dylai** cynigwyr ystyried y gofyniad ar awdurdodau lleol i ddarparu cludiant am ddim o dan y Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) a **dylent** gael cyngor gan y Consortia Trafnidiaeth Rhanbarthol ar yr effaith y gall y cynnig ei chael ar y costau cludiant perthnasol a'u fforddiadwyedd.*

- costau cyfalaf cynigion ac a yw'r cyllid cyfalaf angenrheidiol ar gael;
- maint unrhyw arbedion net arfaethedig (gan ystyried costau refferniw, cludiant a chyfalaf ysgolion);

*Mewn perthynas â chynigion lle mae angen buddsoddiad cyfalaf sylweddol ymlaen llaw (er enghraifft i ategu gwaith ailfodelu sylweddol, gwaith adnewyddu neu brosiect adeiladu o'r newydd), **dylid** cyfrifo costau ac arbedion y cynigion dros oes yr adeilad perthnasol, a'u cymharu â'r costau a'r arbedion sy'n gysylltiedig â chynnal y sefyllfa sydd ohoni. Lle mae achos busnes awdurdod lleol ar gyfer cyllid o dan y Rhaglen Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif wedi'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru yn unol â model busnes 5 achos Trysorlys Ei Mawrhydi, byddai hyn yn darparu tystiolaeth ddigonol o effeithiolrwydd cost y cynnig o ran gwariant cyfalaf;*

- a fyddai'r ysgolion yr effeithir arnynt yn wynebu diffyg cyllidebol heb y cynigion;
- a gaiff unrhyw arbedion mewn costau rheolaidd eu cadw yng nghyllideb ysgolion lleol yr awdurdod lleol;
- a fyddai'r enillion (derbyniadau cyfalaf) o werthu safleoedd diangen ar gael i dalu costau'r cynnig neu'n cyfrannu at gostau cynigion yn y dyfodol a fydd yn hybu'r broses o reoli lleoedd ysgolion yn effeithiol.

*Yn gyffredinol, **dylai** awdurdodau lleol geisio ailgylchu asedau o unrhyw adeiladau a safleoedd ysgolion dros ben sy'n eiddo iddynt i wella eu hadeiladau ysgolion yn gyffredinol yn hytrach na neilltuo'r enillion hynny i brosiectau y tu allan i'r portffolio addysg, er mai awdurdodau lleol sy'n gwneud y penderfyniadau hyn yn y pen draw.*

1.6 Ffactorau cyffredinol eraill

Dylai cyrff perthnasol ystyried y ffactorau cyffredinol canlynol:

- yr effaith y bydd cynigion yn ei chael ar gyrhaeddiad addysgol ymhlith plant o gefndiroedd difreintiedig yn economaidd;
- unrhyw faterion o ran cydraddoldeb, gan gynnwys y rhai a nodir yn sgil asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb;
- a yw'r ysgol neu'r ysgolion yn destun unrhyw ymddiriedolaeth neu fuddiannau elusennol y gallai'r cynigion effeithio arnynt, er enghraifft mewn perthynas â defnyddio neu waredu tir.

***Rhaid** i gynigion sy'n effeithio ar elusennau gyd-fynd â'r gyfraith elusennau neu â'r diben a ddatganwyd ar gyfer yr ymddiriedolaeth elusennol.⁹ Os oes unrhyw ansicrwydd, dylid cael cyngor gan y Comisiwn Elusennau neu Weinidogion Cymru (fel Prif Reoleiddiwr cyrff llywodraethu sy'n elusennau).*

1.7 Ffactorau penodol wrth ystyried cau ysgolion

Nid oes unrhyw ragdybiaeth o blaid neu yn erbyn cau unrhyw fath o ysgol. Prif ddiben ysgolion yw darparu addysg a **dylai** unrhyw achos dros gau ysgol fod yn gadarn ac er budd y ddarpariaeth addysgol yn yr ardal. Serch hynny, mewn rhai ardaloedd, efallai mai ysgol fydd y prif ganolbwynt ar gyfer gweithgarwch cymunedol hefyd, a gallai ei chau arwain at oblygiadau y tu hwnt i ddarparu addysg. Gall hyn fod yn nodwedd benodol mewn ardaloedd gwledig os defnyddir adeiladau ysgolion fel man i ddarparu gwasanaethau i'r gymuned leol.

Dylai'r achos a gaiff ei baratoi gan y rhai sy'n cyflwyno'r cynigion ddangos bod effaith cau'r ysgol ar y gymuned wedi'i hasesu drwy lunio **Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned**, a dangos sut y gellid cynnal unrhyw gyfleusterau cymunedol a ddarperir gan yr ysgol ar hyn o bryd.

Wrth ystyried a yw'n briodol cau ysgol, **dylid** rhoi sylw arbennig i'r canlynol:

- a ellid ystyried sefydlu ysgolion â mwy nag un safle fel ffordd o gadw adeiladau, neu'r rhesymau dros beidio â dewis yr opsiwn hwn;
- a ellid ystyried posibiladau amgen heblaw cau'r ysgol, megis clystyru, cydweithredu neu ffedereiddio ag ysgolion eraill (gan ystyried y posibilrwydd o ddefnyddio cysylltiadau TGCh rhwng safleoedd ysgolion), neu'r rhesymau dros beidio ag ystyried y rhain fel opsiwn amgen yn lle cau'r ysgol;

⁹ Mae cyrff llywodraethu ysgolion sefydledig a gwirfoddol yn elusennau o dan adran 23 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, a gall safleoedd ysgolion cymunedol fod yn ddarostyngedig i fuddiannau elusennol hefyd.

- a ellid archwilio'r posibiladau o wneud defnydd llawnach o'r adeiladau presennol fel adnodd cymunedol neu addysgol;
- (**Dylai** awdurdodau lleol ystyried a fyddai'n ddichonadwy ac yn ddarbodus cyd-leoli gwasanaethau lleol yn yr ysgol i wrthbwysu costau cynnal yr ysgol);
- effaith gyffredinol cau'r ysgol ar y gymuned leol (gan gynnwys colli cyfleusterau yn yr ysgol a ddefnyddir gan y gymuned leol), yn enwedig mewn ardaloedd gwledig neu'r rhai sy'n cael arian fel rhan o weithgarwch adfywio;
 - sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar yr ysgol amgen ac unrhyw gyfleusterau y gall eu cynnig (ee sut y cynorthwyr disgyblion, yn enwedig y rhai sydd o dan anfantais, i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol).

Er nad yw'r gofyniad i ymgynghori o dan Ddeddf 2013 yn gymwys i gynigion i gau ysgolion bach â llai na 10 o ddisgyblion adeg cyfrifiad y mis Ionawr blaenorol¹⁰, **rhaid** i awdurdodau lleol a chyrff llywodraethu sy'n cyflwyno cynigion o'r fath ystyried y ffactorau a nodir yn y Cod hwn.

1.8 Ffactorau penodol i'w hystyried ar gyfer cynigion i ychwanegu neu ddileu dosbarthiadau meithrin

Dylai cyrff perthnasol ystyried y ffactorau penodol canlynol:

- safon yr addysg feithrin a digonolrwydd yr adeiladau, yr ystafelloedd a'r cyfleusterau a gynigir, yn yr ystafell ddosbarth ac yn yr awyr agored, a hyfywedd unrhyw ysgol sy'n dymuno ychwanegu lleoedd meithrin;
- a oes angen lleoedd meithrin ychwanegol yn yr ardal;
- lefel y galw am fathau penodol o addysg feithrin, ee addysg feithrin cyfrwng Cymraeg neu ddarpariaeth â chymeriad crefyddol;
- effaith y cynigion ar sefydliadau eraill, gan gynnwys darparwyr preifat a thrydydd sector;
- i ba raddau y bydd y cynigion yn integreiddio addysg y blynyddoedd cynnar â gwasanaethau gofal plant neu i ba raddau y maent yn gyson â dull gweithredu integredig.

¹⁰ Mae Adran 56 o Ddeddf 2013 yn diffinio ysgol fach, at ddibenion penderfynu a oes angen ymgynghori, yn ysgol â llai na 10 disgybl cofrestredig ar y trydydd dydd Mawrth yn y mis Ionawr yn union cyn y dyddiad y gwneir y cynigion.

1.9 Ffactorau penodol i'w hystyried ar gyfer cynigion i ad-drefnu ysgolion uwchradd neu ychwanegu neu ddileu chweched dosbarth

Dylai cyrff perthnasol ystyried y ffactorau penodol canlynol:

- a fydd cynigion yn arwain at wella cyflawniadau addysgol neu hyfforddiant unigolion sy'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol ond sy'n iau na 19 oed;
- a fydd cynigion yn cyfrannu at amrywiaeth briodol o gyrsiau a chymwysterau perthnasol a llwybrau dysgu galwedigaethol o ansawdd uchel, sy'n seiliedig ar anghenion cyflogwyr ac sydd wedi'u hanelu at ddisgyblion o bob gallu, a hefyd yn cynnal cyrsiau TGAU, Lefel UG/Lefel Uwch a chyrsiau sefydledig eraill yn ôl y gofyn o dan Fesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 ar gyfer dysgwyr 14-19 oed;
- a yw'r cynigion yn debygol o gynyddu nifer y dysgwyr sy'n parhau i ddysgu ar ôl oedran ysgol gorfodol, gan ystyried materion a chostau cludiant i'r dysgwr ac eraill, fforddiadwyedd costau o'r fath a'r tebygolrwydd y bydd dysgwyr yn barod i deithio;
- i ba raddau y mae cynigion yn cyfrannu at yr agenda 14-19 gan ystyried barn rhwydweithiau 14-19 lleol a phartneriaethau dysgu;
- effaith cynigion ar ddarpariaeth 11-16 mewn ysgolion;
- sut y byddai cynigion yn effeithio ar hyfywedd sefydliadau sydd eisoes yn darparu addysg ôl-16 safonol, gan gynnwys chweched dosbarth mewn ysgolion, Sefydliadau Addysg Bellach a sefydliadau hyfforddi preifat;
- sut y gallai'r cynigion effeithio ar gynaliadwyedd y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y rhwydwaith 14-19 lleol a'r ardal ehangach, neu'r gwaith i'w gwella, a hyrwyddo mynediad i'r cyrsiau cyfrwng Cymraeg sydd ar gael mewn addysg ôl-16;
- i ba raddau y bydd y cynigion yn rhoi manteision ychwanegol i ddysgwyr o gymharu â chadw'r sefyllfa bresennol a dewisiadau posibl eraill ar gyfer trefniadaeth ôl-16;
- sut y gall cynigion effeithio ar y ddarpariaeth cludiant ddewisol y gall awdurdod lleol ei darparu i ddysgwyr¹¹ sy'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol.

¹¹ Mae Adran 6 o Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 yn rhoi grym i awdurdod lleol ddarparu cludiant dewisol lle maent hwy yn gweld yn dda i hwyluso trefniadau teithio dysgwyr. Mae paragraffau 2.1 – 2.8 o'r Canllawiau Gweithredol ynghylch y Mesur Teithio gan Ddysgwyr - Ebrill 2009 yn darparu canllawiau pellach ar y ddarpariaeth hon.

1.10 Ffactorau penodol i'w hystyried ar gyfer cynigion i gynyddu'r ddarpariaeth mewn ysgolion gwirfoddol neu i sefydlu ysgol wirfoddol newydd

Dylai'r cyrff perthnasol ystyried y canlynol:

- a yw'r awdurdod lleol wedi cadarnhau y bydd yn ysgwyddo ei gyfrifoldeb;
- y bydd corff llywodraethu ysgol wirfoddol a gynorthwyir yn gallu ysgwyddo ei gyfrifoldebau ariannol ar gyfer atgyweiriadau a gwaith cyfalaf;
- bod y trefniadau arfaethedig ar gyfer deiliadaeth y tir yn rhoi sicrwydd digonol y bydd yr ysgol yn cadw'r safle.

Lle na bydd trefniadau deiliadaeth tir wedi'u cadarnhau, gallai'r rhai sy'n penderfynu ar gynigion nodi eu bod yn gogwyddo o blaid cymeradwyo'r cynigion, yn amodol ar ddatrys y materion hynny yn foddhaol. Gallai penderfyniad o'r fath fod yn briodol pan na fydd hyrwyddwyr yn fodlon ysgwyddo costau cyfreithiol i ddatrys y mater deiliadaeth tan iddynt gael gwybod bod y cynigion yn debygol iawn o gael eu cymeradwyo.

1.11 Ffactorau penodol wrth ystyried cynigion i newid iaith y ddarpariaeth

Dylai cyrff perthnasol ystyried y ffactor penodol canlynol:

- i ba raddau y mae'r ddarpariaeth bresennol gan yr awdurdod addysg lleol drwy gyfrwng y Gymraeg a/neu'r Saesneg yn fwy neu'n llai na'r galw neu'r galw a ragwelir gan rieni ar gyfer darpariaeth o'r fath, a chyfraniad y cynnig at unioni'r sefyllfa honno.

1.12 Ffactorau penodol wrth ystyried cynigion i newid categori ysgol

Dylai cyrff perthnasol ystyried y ffactorau penodol canlynol:

- mae pob categori ysgol - cymunedol, sefydledig, gwirfoddol a reolir neu wirfoddol a gynorthwyir - yn gydradd o ran statws;
- caiff pob cynnig a ganiateir i newid categori ysgol ei ystyried yn unol â'i rinweddau ei hun¹²;

¹² Ni chaniateir i ysgolion newid eu categori i fod yn ysgolion sefydledig ac ni chaniateir i ysgolion â chymeriad crefyddol ddod yn ysgolion cymunedol.

- a ellir nodi unrhyw fanteision.

*Gallai newid categori darfu ar y broses o redeg yr ysgol a/neu osod baich ychwanegol ar y corff llywodraethu a/neu ychwanegu cymhlethdod at drefniadau ad-drefnu neu dderbyn yr ysgol. Felly, **dylid** bod rhagdybiaeth yn erbyn newidiadau pan na ellir nodi manteision.*

- a yw unrhyw weithred ymddiriedolaeth sy'n ymwneud â'r ysgol yn caniatáu iddi newid categori. Os oes unrhyw amheuaeth, neu os yw'n amlwg bod angen gwneud amrywiad i'r weithred ymddiriedolaeth, **dylai'r** cynigwyr gysylltu â'r Comisiwn Elusennau'n ddi-oed.

1.13 Ffactorau ychwanegol i'w hystyried wrth lunio, cyhoeddi, cymeradwyo neu benderfynu ar gynigion i ad-drefnu'r ddarpariaeth AAA

Polisiâu ac egwyddorion

Dylid ystyried yr egwyddorion a'r cynlluniau a nodir mewn manau eraill o'r Cod hwn wrth ystyried cynigion i ad-drefnu ysgolion arbennig a gynhelir ac unedau adnoddau arbenigol mewn ysgolion prif ffrwd.

Dylai cyrff perthnasol ystyried sut mae cynigion yn ategu cynlluniau'r awdurdod lleol i hyrwyddo cynhwysiant (h.y. darparu ar gyfer cyfran uwch o ddisgyblion ag AAA i fynychu lleoliadau prif ffrwd) lle bynnag y bo'n briodol i ddiwallu anghenion unigol plentyn neu berson ifanc, a chyda'i strategaeth gyffredinol ar gyfer sicrhau darpariaeth ddigonol ar gyfer yr amrywiaeth lawn o AAA.

Dylai cyrff perthnasol roi sylw i'r ffactorau a nodir isod mewn perthynas â chynigion sy'n effeithio ar ysgolion arbennig ac unedau adnoddau arbenigol mewn ysgolion prif ffrwd.

Safonau'r ddarpariaeth

Yn ogystal â'r ystyriaethau arferol mewn perthynas â safonau'r ddarpariaeth, **dylai** cyrff perthnasol ystyried:

- a fydd cynigion yn gwella safonau'r adeiladau a'r ystafelloedd i ddisgyblion ag AAA, gan gynnwys gwella hygyrchedd yr adeilad;
- sut y bydd cynigion yn ymdrin ag unrhyw faterion o ran iechyd, diogelwch a lles;
- sut y bydd cynigion yn hyrwyddo rhagor o gynhwysiant, lle y bo'n briodol;

- effaith cynigion ar ddarpariaeth AAA arall yn ardal agos ac ehangach yr awdurdod lleol gan gynnwys y tu allan i'r sir lle y bo'n briodol.

Yr angen am leoedd a'r effaith ar hygyrchedd ysgolion

Yn ogystal â'r ystyriaethau a restrir yn 1.4, **dylai** cyrff perthnasol ystyried:

- a oes angen am fath penodol o ddarpariaeth AAA yn yr ardal;
- a oes gormod o ddarpariaeth AAA yn yr ardal;
- a fyddai'r ddarpariaeth AAA yn fwy effeithiol neu effeithlon pe bai darpariaeth ranbarthol yn cael ei gwneud; ac
- effaith y cynigion hynny ar gludiant dysgwyr ag AAA.

Ffactorau eraill

Dylai cyrff perthnasol ystyried:

- sut y bydd newidiadau i ddarpariaeth AAA mewn ysgolion yn debygol o effeithio ar yr holl wasanaethau eraill a ddarperir mewn ardal ar gyfer disgyblion ag anableddau a/neu AAA.

1.14 Ffactorau i'w hystyried wrth gymeradwyo/penderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion

Wrth gymeradwyo neu benderfynu ar gynigion:

- **rhaid** i gyrff perthnasol ystyried a oes unrhyw gynigion cysylltiedig eraill;
- **rhaid** i gyrff perthnasol sicrhau bod yr ymgynghoriad statudol wedi'i gynnal yn unol â'r Cod hwn (nid yw'r gofyniad i ymgynghori yn gymwys i gynigion i gau ysgol sy'n ysgol fach);
- **rhaid** i gyrff perthnasol sicrhau bod y cynnig wedi'i gyhoeddi yn unol â'r Cod hwn a bod yr hysbysiad yn cynnwys yr holl wybodaeth ofynnol;
- **rhaid** i gyrff perthnasol ystyried y ddogfen ymgynghori a'r adroddiad ar yr ymgynghoriad;
- **rhaid** i gyrff perthnasol ystyried y gwrthwynebiadau a'r adroddiad gwrthwynebu ac unrhyw ymatebion i'r hysbysiad sy'n cefnogi'r cynigion;

- **dylai** cyrff perthnasol ystyried a oes unrhyw fanteision, yn achos cynnig i newid categori ysgol. Os na ellir nodi unrhyw fanteision, **ni ddylid** cymeradwyo cynigion o'r fath;
- **rhaid** i gyrff perthnasol **beidio â** chymeradwyo cynigion i newid categori lle mae angen gwneud amrywiad i weithred ymddiriedolaeth, os nad yw'r amrywiad hwnnw wedi ei wneud eto.

2. Newidiadau y mae angen cynigion ar eu cyfer

Fel arfer, mae angen gweithdrefnau statudol i wneud newidiadau sylweddol i ysgolion. Mae'r gweithdrefnau wedi'u cynllunio i alluogi gwneud newidiadau pan ystyrir bod y newidiadau hynny yn angenrheidiol, ond mewn ffordd sy'n diogelu buddiannau dysgwyr ac yn rhoi'r cyfle i'r sawl sydd â diddordeb leisio barn ar y broses.

2.1 Elfennau ad-drefnu ysgolion y mae angen cyhoeddi cynigion ar eu cyfer

Rhaid i gynigion gael eu cyhoeddi ar gyfer yr elfennau canlynol o ran ad-drefnu ysgolion:

1. agor ysgol a gynhelir (gan gynnwys ysgol arbennig);
2. cau ysgol a gynhelir (gan gynnwys ysgol arbennig);
3. newid categori ysgol fel ei bod yn ysgol o gategori arall¹³.

Cynigion i newid categori ysgol:

Categori ysgol	Gall ddod yn	Cynigydd
Ysgol gymunedol*	Ysgol wirfoddol a gynorthwyir neu ysgol wirfoddol a reolir	Corff Llywodraethu (CLI)
Ysgol wirfoddol a gynorthwyir*	Ysgol gymunedol neu ysgol wirfoddol a reolir	CLI
Ysgol wirfoddol a reolir*	Ysgol gymunedol neu ysgol wirfoddol a gynorthwyir	CLI
Ysgol sefydledig*	Ysgol gymunedol, ysgol wirfoddol a gynorthwyir neu ysgol wirfoddol a reolir	CLI

*Noder nad yw hi'n bosibl i ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir, ysgolion gwirfoddol a reolir nac ysgolion sefydledig, os oes ganddynt gymeriad crefyddol dynodedig, ddod yn ysgolion cymunedol trwy gynnig i newid categori. Yn ogystal â hyn, ni all ysgolion cymunedol ddod yn ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir, nac yn ysgolion gwirfoddol a reolir, sydd â chymeriad crefyddol dynodedig. Ni chaniateir i ysgolion cymunedol fod â chymeriad crefyddol ac ni ellir gwneud unrhyw newid i ysgol a gynhelir sy'n newid ei gymeriad crefyddol dynodedig neu sy'n achosi iddi ennill neu golli cymeriad crefyddol dynodedig.

2.2 Newidiadau a reoleiddir

¹³ Ac eithrio ysgol sefydledig – mae Deddf 2012 yn gwahardd ysgolion rhag newid eu categori i fod yn ysgolion sefydledig.

Yn ogystal â hyn, **rhaid** i gynigion gael eu cyhoeddi ar gyfer y newidiadau sylweddol canlynol (a elwir yn "newidiadau a reoleiddir") i ysgolion:

- trosglwyddo ysgol i safle neu safleodd newydd oni fyddai prif fynedfa'r ysgol ar ei safle newydd o fewn 1.609344 cilometr (un filltir) o brif fynedfa'r ysgol ar ei safle a safleodd presennol.
- newid ysgol (gan gynnwys ysgol arbennig) o fod yn ysgol un rhyw i fod yn ysgol gymysg, neu i'r gwrthwyneb. (Ystyrir bod ysgol yn derbyn disgyblion o un rhyw yn unig os cyfyngir y disgyblion a dderbynnir o'r rhyw arall i ddisgyblion sy'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol, ac nad yw nifer y disgyblion hynny yn fwy na 25% o'r grŵp oedran dan sylw);
- newid yn ystod oedran ysgol (gan gynnwys ysgol arbennig) o flwyddyn neu fwy (heb gynnwys cyflwyno Addysg Bellach ran amser neu lawn amser neu ddod â'r addysg honno i ben a heb gynnwys newidiadau i'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion sy'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol sy'n ailadrodd cwrs addysg a gwblhawyd cyn iddynt gyrraedd yr oedran ysgol gorfodol);
- cyflwyno darpariaeth chweched dosbarth mewn ysgol neu ddod â'r ddarpariaeth honno i ben;
- newid cyfrwng addysgu dosbarth o ddisgyblion mewn grŵp neu grwpiau oedran (gan gynnwys disgyblion meithrin) mewn ysgol gynradd (neu addysg gynradd mewn perthynas ag ysgolion canol neu ysgolion arbennig) o fod y perthyn i'r disgrifiad yng ngholofn 1 o'r tabl isod i fod yn perthyn i'r disgrifiad yn y cofnod cyfatebol yng ngholofn 2.

Colofn 1	Colofn 2
Gwneir o leiaf 20% ond dim mwy nag 80% o'r addysgu drwy gyfrwng y Saesneg.	Cynnydd neu ostyngiad o fwy nag 20% yn yr addysgu a wneir drwy gyfrwng y Gymraeg.
Gwneir o leiaf 20% ond dim mwy nag 80% o'r addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.	Cynnydd neu ostyngiad o fwy nag 20% yn yr addysgu a wneir drwy gyfrwng y Saesneg.
Gwneir mwy nag 80% o'r addysgu drwy gyfrwng y Saesneg, a gwneir rhywfaint o'r addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.	Cynnydd o fwy na 10% yn yr addysgu a wneir drwy gyfrwng y Gymraeg.
Gwneir mwy nag 80% o'r addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, a gwneir rhywfaint o'r addysgu drwy gyfrwng y Saesneg.	Cynnydd o fwy na 10% yn yr addysgu a wneir drwy gyfrwng y Saesneg.
Ni wneir unrhyw addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.	Gwneir mwy na 10% o'r addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.
Ni wneir unrhyw addysgu drwy gyfrwng y Saesneg.	Gwneir mwy na 10% o'r addysgu drwy gyfrwng y Saesneg.

Gwneir rhywfaint o'r addysgu drwy gyfrwng y Saesneg.	Ni wneir unrhyw addysgu drwy gyfrwng y Saesneg.
Gwneir rhywfaint o'r addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.	Ni wneir unrhyw addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

- newid cyfrwng addysgu disgyblion mewn grŵp blwyddyn mewn ysgol uwchradd (neu addysg uwchradd mewn perthynas ag ysgolion canol neu ysgolion arbennig) o fod yn perthyn i'r disgrifiad yng ngholofn 1 o'r tabl isod i fod yn perthyn i'r disgrifiad yn y cofnod cyfatebol yng ngholofn 2.

Colofn 1	Colofn 2
Addysgir pum pwnc perthnasol neu fwy (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Gymraeg i unrhyw ddisgyblion.	Gostyngiad o bedwar pwnc perthnasol neu fwy a addysgir (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Gymraeg i unrhyw ddisgyblion.
Addysgir pum pwnc perthnasol neu fwy (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Saesneg i unrhyw ddisgyblion.	Gostyngiad o bedwar pwnc perthnasol neu fwy a addysgir (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Saesneg i unrhyw ddisgyblion.
Addysgir pob pwnc perthnasol (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Gymraeg i'r holl ddisgyblion.	Addysgir tri phwnc perthnasol neu fwy (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Saesneg i unrhyw ddisgyblion.
Addysgir pob pwnc perthnasol (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Saesneg i'r holl ddisgyblion.	Addysgir tri phwnc perthnasol neu fwy (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Gymraeg i unrhyw ddisgyblion.
Addysgir un pwnc perthnasol neu fwy (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Gymraeg i unrhyw ddisgyblion.	Nid addysgir unrhyw bwnc perthnasol (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Gymraeg i unrhyw ddisgyblion.
Addysgir un pwnc perthnasol neu fwy (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Saesneg i unrhyw ddisgyblion.	Nid addysgir unrhyw bwnc perthnasol (yn gyfan gwbl neu'n bennaf) drwy gyfrwng y Saesneg i unrhyw ddisgyblion.

(Diffinnir pynciau perthnasol fel unrhyw bynciau ar wahân i Gymraeg a Saesneg a addysgir mewn ysgol.)

- ehangu safle ysgol (ac eithrio ysgolion meithrin ac ysgolion arbennig), a fyddai'n cynyddu capasiti'r ysgol gan o leiaf 25% neu 200 o ddisgyblion, o gymharu â chapasiti'r ysgol ar y dyddiad priodol. Wrth benderfynu ar gynnydd mewn capasiti, rhaid ystyried pob achos o ehangu ysgol sydd wedi digwydd ers y dyddiad priodol ynghyd â'r

gwaith ehangu arfaethedig. Y "dyddiad priodol" yw'r dyddiad diweddaraf o blith:

- y dyddiad sydd bum mlynedd cyn y dyddiad y bwriedir gweithredu'r cynigion i ehangu'r ysgol;
- y dyddiad pan dderbyniodd yr ysgol ddisgyblion gyntaf;
- y dyddiad (neu'r dyddiad diweddaraf) pan weithredwyd unrhyw gynigion statudol blaenorol a oedd yn golygu ehangu safle'r ysgol.

At ddibenion ehangu safle ysgol, pennir "capasiti" yn unol â'r fformiwlâu a nodir o bryd i'w gilydd gan Weinidogion Cymru (sef, ar hyn o bryd, Cylchlythyr Rhif: 21/2011);

- gwneud ehangiad dros dro o'r ysgol yn ehangiad parhaol, pan fyddai'r ehangiad dros dro hwnnw wedi bod yn newid a reoleiddir oni bai am y ffaith mai dros dro ydoedd;
- lleihau capasiti ffisegol ysgol brif ffrwd, ac eithrio pan fydd y capasiti arfaethedig yn fwy na nifer uchaf y disgyblion ar y gofrestr yn yr ysgol ar unrhyw bryd yn ystod y ddwy flynedd ysgol flaenorol cyn cyhoeddi'r cynnig. Yn y cyd-destun hwn, pennir "capasiti" yn unol â'r fformiwlâu a nodir o bryd i'w gilydd gan Weinidogion Cymru (sef, ar hyn o bryd, Cylchlythyr Llywodraeth Cymru Rhif: 21/2011 Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru)¹⁴;
- ychwanegu neu ddileu darpariaeth AAA neu newid y math o ddarpariaeth. Dyma lle mae'r ddarpariaeth mewn ysgol brif ffrwd ond mae'r disgyblion a dderbynnir yn ychwanegol at nifer derbyn yr ysgol. Hefyd, **rhaid** i'r awdurdod lleol gydnabod bod y ddarpariaeth wedi'i chadw'n ôl ar gyfer disgyblion ag AAA;
- cyflwyno neu derfynu trefniadau bandio ar gyfer derbyn disgyblion i ysgol brif ffrwd (o dan adran 101 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 (Deddf 1998));
- cyflwyno neu derfynu darpariaeth breswyl, neu gynnydd neu ostyngiad gan 50 o ddisgyblion neu 50% o'r capasiti yn y ddarpariaeth breswyl mewn ysgolion prif ffrwd, pa un bynnag sydd fwyaf;
- ar gyfer ysgolion arbennig (ac eithrio os yw'r ysgol mewn ysbyty), cynnydd yn nifer y disgyblion y mae'r ysgol yn gwneud darpariaeth ar eu cyfer a fyddai, ar y cyd â phob cynnydd blaenorol o'r fath yn nifer y disgyblion, yn cynyddu 10 % ar nifer y disgyblion neu nifer perthnasol y disgyblion o'r fath (pa un bynnag sydd leiaf). Y nifer perthnasol yw 5 os mai dim ond darpariaeth breswyl a gynigir gan yr ysgol, ac 20

¹⁴ Effaith hyn yw y bydd ysgolion â capasiti dros ben yn gallu dileu'r capasiti hwnnw heb yr angen am gynnig statudol. Fodd bynnag, os bydd ysgolion yn llawn neu bron yn llawn, rhaid cyhoeddi cynnig i leihau capasiti'r ysgol.

mewn achosion eraill. Ystyrir unrhyw gynnydd blaenorol yn nifer y disgyblion o'r dyddiad priodol. Y dyddiad priodol yw'r dyddiad diweddaraf o blith y canlynol:

- 19 Ionawr 2013;
 - y dyddiad pan dderbyniodd yr ysgol ddisgyblion gyntaf;
 - y dyddiad (neu'r dyddiad diweddaraf) pan weithredwyd unrhyw gynigion statudol blaenorol a oedd yn golygu ehangu safle'r ysgol.
- ar gyfer ysgol arbennig, cyflwyno neu derfynu'r ddarpariaeth breswyl, neu newid y ddarpariaeth breswyl fel bod nifer y disgyblion y gwneir darpariaeth ar eu cyfer yn cynyddu neu'n gostwng gan 5 disgybl;
 - newid yn y math o anghenion addysgol arbennig y mae ysgol arbennig yn gwneud darpariaeth ar eu cyfer;
 - ehangu'r gofod addysgu, neu wneud ehangiad dros dro yn ehangiad parhaol, mewn ysgol feithrin, a hynny o 50% neu ragor;
 - ychwanegu neu ddileu darpariaeth (mewn ysgol feithrin) y mae'r awdurdod lleol yn cydnabod ei bod wedi'i chadw'n ôl ar gyfer disgyblion ag anghenion addysgol arbennig;
 - ar gyfer ysgol feithrin lle yr addysgir grŵp o ddisgyblion yn gyfan gwbl neu'n bennaf drwy gyfrwng y Gymraeg, newid fel bod yr holl ddisgyblion yn cael eu haddysgu'n gyfan gwbl neu'n bennaf drwy gyfrwng y Saesneg;
 - ar gyfer ysgol feithrin lle yr addysgir grŵp o ddisgyblion yn gyfan gwbl neu'n bennaf drwy gyfrwng y Saesneg, newid fel bod yr holl ddisgyblion yn cael eu haddysgu'n gyfan gwbl neu'n bennaf drwy gyfrwng y Gymraeg.

2.3 Pwy all gyhoeddi cynnig?

Mae'r tabl canlynol yn nodi'r pwerau i gyhoeddi cynigion o dan adrannau 41-45 o Ddeddf 2013:

Awdurdod Lleol	Llywodraethwyr Ysgolion Sefydledig neu Ysgolion Gwirfoddol	Hyrwyddwyr Ysgolion Gwirfoddol newydd (gan gynnwys awdurdodau lleol)	Llywodraethwyr Ysgolion Cymunedol
Cynigion i gau ysgol wirfoddol neu ysgol sefydledig.	Cynigion i gau eu hysgol.		

Cynigion i gynyddu/gostwng capasiti ysgol sefydledig neu ysgol wirfoddol heb gymeriad crefyddol.	Cynigion i wneud newid sylweddol i'w hysgol.		
Cynigion i sefydlu, cau neu wneud newid sylweddol i ysgolion cymunedol.		Cynigion i sefydlu ysgol wirfoddol newydd.	
Cynigion i newid categori ysgolion cymunedol.	Cynigion i newid categori eu hysgol.		Cynigion i newid categori eu hysgol.

Gall awdurdodau lleol hefyd wneud cynigion i ychwanegu neu ddileu chweched dosbarth mewn ysgolion uwchradd gwirfoddol a sefydledig, ond dim ond os ydynt wedi cael caniatâd Gweinidogion Cymru i wneud hynny. **Rhaid** ceisio caniatâd drwy gais ysgrifenedig sy'n nodi rhesymeg yr awdurdod lleol dros y cynnig yn glir.

Yn ogystal â hyn, mae Deddf 2013 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru gyhoeddi cynigion i:

- a) unioni darpariaeth ormodol neu annigonol o leoedd mewn ysgolion (lle maent eisoes wedi cyhoeddi cyfarwyddyd i awdurdod lleol neu gorff llywodraethu i'r perwyl hwnnw) (adran 59);
- b) sicrhau darpariaeth ranbarthol ar gyfer anghenion addysgol arbennig (lle maent eisoes wedi cyhoeddi cyfarwyddyd i awdurdod lleol/awdurdodau lleol/cyrff llywodraethu i'r perwyl hwnnw) (adran 68), ac
- c) ychwanegu neu ddileu chweched dosbarth mewn ysgol (adran 71).

3. Ymgynghori

3.1 Egwyddorion

Mae Adran 48 o Ddeddf 2013 yn nodi bod yn **rhaid** cynnal ymgynghoriad ar gynigion trefniadaeth ysgolion cyn eu cyhoeddi o dan adrannau 41-45. Yn ogystal â hyn, mae'n **rhaid** cynnal ymgynghoriad hefyd ar gynigion a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru o dan adran 68 i sicrhau darpariaeth ranbarthol ar gyfer anghenion addysgol arbennig neu o dan adran 71 i ad-drefnu chweched dosbarth. Nid yw'r gofyniad i ymgynghori yn gymwys i gynigion i gau ysgol fach¹⁵ a wneir o dan adran 43.

Mae'r gyfraith achosion wedi pennu y dylai'r broses ymgynghori:

- gael ei chynnal pan fydd cynigion yn dal ar gam ffurfiannol;
- cynnwys digon o wybodaeth a rhesymau dros gynigion penodol er mwyn sicrhau ystyriaeth ac ymateb deallus;
- rhoi digon o amser i ystyried y cynigion ac ymateb iddynt;
- sicrhau y caiff yr hyn sy'n deillio o'r ymgynghoriad ei ystyried mewn ffordd gydwytodol pan wneir y penderfyniad yn y pen draw.

Mae'r broses a'r canllawiau canlynol wedi'u datblygu gan roi sylw dyledus i'r egwyddorion a restrir uchod. Bydd angen i'r rhai sy'n ystyried cyflwyno cynigion fod yn gwbl ymwybodol o'r broses hon a'r canllawiau hyn. Fodd bynnag, **rhaid** i gynigwyr gofio'r pedair egwyddor sylfaenol a chymryd unrhyw gamau ychwanegol angenrheidiol i sicrhau y cynhelir yr egwyddorion hynny.

O bryd i'w gilydd, bydd cynigwyr wedi cynnal ymgynghoriad 'anffurfiol' gyda rhai rhanddeiliaid penodol ynghynt yn y broses o ddatblygu cynigion. **Rhaid peidio ag** ystyried bod ymgynghoriad o'r fath yn disodli unrhyw ran o'r prosesau ymgynghori ffurfiol a amlinellir isod.

3.2 Dogfen ymgynghori

Rhaid i'r rhai sy'n cyflwyno cynigion statudol gyhoeddi dogfen ymgynghori ar ffurf copi caled ac ar ffurf electronig ar eu gwefan neu wefan yr awdurdod lleol perthnasol. **Rhaid** i gopïau caled fod ar gael ar gais. **Dylid** ystyried cyhoeddi mewn fformatau eraill os bydd hygyrchedd yn peri pryder.

Rhaid i'r canlynol dderbyn naill ai gopi caled o'r ddogfen ymgynghori neu e-bost yn cynnwys doler i'r wefan berthnasol (ond *gweler* hefyd yr adran ar Ymgynghori â Phlant â Phobl Ifanc):

¹⁵ Mae Deddf 2013 yn diffinio ysgol fach fel ysgol â llai na 10 disgybl cofrestredig ar y trydydd dydd Mawrth yn y mis Ionawr yn union cyn y dyddiad y gwneir y cynigion. Dewiswyd y dyddiad hwn oherwydd mai dyma'r dyddiad y mae gofyn i bob ysgol yng Nghymru gyflwyno'r Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion i Lywodraeth Cymru, sy'n cynnwys nifer y disgyblion ar y gofrestr.

- awdurdod cynhaliol neu awdurdod cynhaliol arfaethedig unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw awdurdod lleol arall y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arno - gan gynnwys, yn achos darpariaeth AAA ddynodedig, unrhyw awdurdod sy'n gosod neu sy'n debygol o osod disgyblion â datganiad ynddi;
- Awdurdod Esgobaethol yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig ar gyfer yr ardal lle mae unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw gorff crefyddol priodol arall ar gyfer unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- corff llywodraethu unrhyw ysgol sy'n destun cynigion a chyrrff llywodraethu ysgolion eraill y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt, gan gynnwys y rhai a allai dderbyn unrhyw ddisgyblion sydd wedi'u dadleoli;
- rhieni (a darpar rieni, lle y bo'n bosibl), gofalwyr a gwarcheidwaid, a staff yr ysgolion hynny;
- Gweinidogion Cymru;
- Aelodau'r Cynulliad (ACau) ac Aelodau Seneddol (ASau) sy'n cynrychioli ardaloedd a wasanaethir gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- Estyn;
- undebau'r athrawon ac undebau staff perthnasol sy'n cynrychioli ysgolion a staff eraill mewn unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Consortiwm Addysg Rhanbarthol perthnasol;
- y Consortiwm Trafnidiaeth Rhanbarthol perthnasol;
- Comisiynydd Heddlu a Throsedd yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- unrhyw gyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Bartneriaeth Cymunedau yn Gyntaf leol (mewn ardaloedd perthnasol);
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, unrhyw ddarparwyr annibynnol y gall y cynigion effeithio arnynt;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc a/neu Bartneriaethau Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant, lle bo'r rhain yn bodoli;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth AAA, unrhyw gorff iechyd neu gorff trydydd sector perthnasol â buddiant yn y cynigion;

- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, unrhyw sefydliadau addysg bellach sy'n gwasanaethu ardal yr ysgol;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, rhieni disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd sydd fel arfer yn trosglwyddo i'r ddarpariaeth uwchradd honno.

Rhaid cyhoeddi'r ddogfen ymgynghori yn ystod tymor yr ysgolion y mae'r cynigion yn effeithio arnynt a **rhaid** i ymgynghoreion gael o leiaf 42 diwrnod i ymateb i'r ddogfen gydag o leiaf 20 o'r rhain yn ddiwrnodau ysgol.

Yn achos pob cynnig, **rhaid** i'r ddogfen ymgynghori gynnwys yr wybodaeth ganlynol:

Disgrifiad a manteision

- disgrifiad manwl o'r sefyllfa bresennol, sy'n amlinellu cryfderau a gwendidau a'r rhesymau pam yr ystyrir bod angen newid;
- disgrifiad manwl o'r cynnig neu gynigion (gall cynigydd ymgynghori ar fwy nag un cynnig posibl), yr amserlen arfaethedig ar gyfer gweithdrefnau statudol ac ar gyfer gweithredu'r cynigion ac unrhyw drefniadau interim arfaethedig y gellid bod angen eu gweithredu. Wrth ddisgrifio'r cynigion, fel arfer **dylai** cynigwyr gyfeirio atynt gan ddefnyddio'r termau a amlinellir yn y Cod hwn (ee 'cau ysgolion'), ond os bydd dwy ysgol bresennol neu fwy yn uno'n un ysgol sy'n gweithredu ar fwy nag un safle (ee os bydd hen ysgol babanod ac ysgol iau yn uno i greu ysgol gynradd), gellid defnyddio'r term 'uno';
- manteision disgwylidig y cynigion ac anfanteision o gymharu â'r sefyllfa bresennol;
- unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â'r cynigion ac unrhyw fesurau sy'n ofynnol i reoli'r rhain;
- disgrifiad o unrhyw ddewisiadau amgen a ystyriwyd a'r rhesymau dros eu gwrthod;
- gwybodaeth am unrhyw newidiadau i drefniadau teithio gan ddysgwyr pe bai'r cynigion yn cael eu gweithredu a'r effaith ar hygyrchedd y ddarpariaeth.

Manylion yr ysgolion y mae'r cynnig yn effeithio arnynt

- enwau, lleoliadau a chategoriâu (hy cymunedol, gwirfoddol a reolir, gwirfoddol a gynorthwyir, sefydledig) pob ysgol bresennol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni (er

enghraifft, yn achos cynnig i gau ysgol, **dylid** rhoi gwybodaeth am yr holl ysgolion cyfagos y gellid ystyried yn rhesymol y bydd disgyblion yn dymuno trosglwyddo iddynt);

- nifer y disgyblion ar y gofrestr ar hyn o bryd¹⁶ a'r ffigurau a gofnodwyd ar gyfer y pedwar cyfrifiad ysgolion blynyddol blaenorol ymhob un o'r ysgolion y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt;
- rhagolygon pum mlynedd o'r disgyblion ar y gofrestr ymhob un o'r ysgolion presennol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt, a hynny ar hyn o bryd (h.y. yn seiliedig ar y ffordd y mae ysgolion wedi'u trefnu ar hyn o bryd) a phe gweithredid y cynigion;
- capasiti lleoedd disgyblion¹⁷ ymhob un o'r ysgolion presennol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt;
- nifer y lleoedd meithrin ymhob un o'r ysgolion presennol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt;
- gwybodaeth am ansawdd adeiladau ac ystafelloedd ymhob un o'r ysgolion presennol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt, gan gynnwys cyfeiriad at gategori cyflwr yr ysgol fel y'i nodwyd yn sgil Arolwg Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif;
- cyfrwng iaith pob un o'r ysgolion presennol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt (gan ddefnyddio'r Cylchlythyr Llywodraeth Cymru 23/2007 "Diffinio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg").

Ansawdd a safonau mewn addysg

- effaith debygol y cynigion ar ansawdd y canlynol (cyfeirir at Gwestiynau Allweddol perthnasol Estyn mewn cromfachau):
 - a. y deilliannau (safonau a lles);
 - b. y ddarpariaeth (profiadau dysgu; addysgu, gofal, cymorth ac arweiniad; a'r amgylchedd dysgu);
 - c. arweinyddiaeth a rheolaeth (arweinyddiaeth; gwella ansawdd, gweithio mewn partneriaeth; a rheoli adnoddau).

yn yr ysgol neu'r ysgolion sy'n destun cynigion ac unrhyw ysgol neu sefydliad addysgol arall y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni/arno.

¹⁶ Ar gyfer ysgolion cynradd, dylid dangos nifer y disgyblion meithrin ar wahân ac ni ddylid eu cynnwys mewn rhagolygon.

¹⁷ Cylchlythyr Llywodraeth Cymru 21/2011 "Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru".

- gwybodaeth o adroddiadau diweddaraf Estyn ar gyfer pob ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- effaith debygol y cynigion ar allu ysgol neu ysgolion sy'n destun cynigion neu unrhyw ysgol arall sy'n debygol o gael ei heffeithio i ddarparu'r cwricwlwm llawn yn y cyfnod sylfaen ac ym mhob cyfnod allweddol addysgol.

Cyllid

- costau ariannol ac arbedion y cynnig ac unrhyw arbedion posibl (gan gynnwys, lle bo'n bosibl, y costau presennol y disgybl a'r costau a amcanestynnir unwaith y gweithredid y cynnig) - cyfalaf a rheolaidd (gan gynnwys costau cludiant a staff yr ysgol);
- ffynonellau cyllid cyfalaf;
- sut y caiff unrhyw dderbyniadau cyfalaf neu arbedion costau rheolaidd eu defnyddio.

Tir ac adeiladau

- manylion unrhyw dir neu adeiladau y gellid bod angen eu trosglwyddo neu eu gwaredu o ganlyniad i'r cynigion.

Manylion ymgynghori

- manylion o ran sut y gall pobl leisio eu barn gan gynnwys y cyfeiriad ar gyfer cyflwyno sylwadau ysgrifenedig a'r dyddiad cau ar gyfer derbyn y sylwadau hynny;
- manylion o ran sut y gall pobl ofyn cwestiynau eraill am y cynigion;
- datganiad i'r perwyl na chaiff ymatebion i'r ymgynghoriad eu cyfrif yn wrthwynebiadau i'r cynnig ac mai dim ond ar ôl cyhoeddi'r hysbysiad y gall gwrthwynebiadau gael eu cofrestru;
- esboniad o'r broses gyhoeddi, sut i gyflwyno gwrthwynebiadau a sut y penderfynir ar gynigion cyhoeddedig;
- ffurflen ar gyfer cyflwyno sylwadau, gan gynnwys cyfle i ymgynghoreion awgrymu dewisiadau amgen i'r cynigion a nodi eu dymuniad i gael eu hysbysu pan gaiff yr adroddiad ar yr ymgynghoriad ei gyhoeddi.

Pan fydd cynigion yn cynnwys sefydlu ysgol newydd, **rhaidd** cynnwys yr wybodaeth ganlynol yn y ddogfen ymgynghori hefyd:

- Ar gyfer yr ysgol newydd:
 - a. y nifer derbyn a'r trefniadau derbyn arfaethedig;
 - b. ystod oedran;
 - c. capasiti lleoedd disgyblion a/neu nifer y lleoedd meithrin;
 - ch. lleoliad;
 - d. categori (h.y. cymunedol, gwirfoddol a gynorthwyr neu wirfoddol a reolir);
 - dd. categori iaith (yn ôl y diffiniad yn Nogfen Wybodaeth Rhif 023/2007);
 - e. manylion yr adeiladau a'r ystafelloedd arfaethedig, gan gynnwys rhestr o'r cyfleusterau arfaethedig;
 - f. yn achos uned adnoddau anghenion addysgol arbennig (AAA) mewn ysgol brif ffrwd neu ysgol arbennig, gwybodaeth am anghenion arbennig y disgyblion y cynigir eu derbyn;
 - ff. trefniadau cludiant rhwng y cartref a'r ysgol (gan gynnwys unrhyw drefniadau pontio) a pholisi cludiant yr awdurdod lleol.¹⁸

Pan fydd cynigion yn cynnwys cau ysgol, **rhaidd** cynnwys yr wybodaeth ganlynol yn y ddogfen ymgynghori:

- manylion unrhyw opsiynau amgen sydd wedi'u hystyried yn lle cau'r ysgol, a'r rhesymau dros beidio â bwrw ati â'r rhain;
- effaith y cynigion ar y gymuned leol, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig ac mewn ardaloedd sydd wedi'u dynodi ar gyfer rhaglenni Cymunedau yn Gyntaf neu raglenni olynol;
- yr effaith debygol ar staff yr ysgolion a enwir mewn cynigion;
- yn achos darpariaeth amgen:
 - a. enw a lleoliad y ddarpariaeth amgen arfaethedig;
 - b. cymhariaeth o ansawdd a safon yr addysg a ddarperir yn yr ysgol y byddai'r disgyblion yn trosglwyddo ohoni a'r ysgol neu ysgolion amgen arfaethedig ac amlinelliad o unrhyw gamau y mae angen eu cymryd i sicrhau yr eir i'r afael ag unrhyw ddiffygion yn yr opsiwn amgen;

¹⁸ Mae Adran 3 o Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 yn nodi trothwy ar gyfer hawl i ddarpariaeth cludiant am ddim rhwng y cartref a'r ysgol, sef 2 filltir neu fwy ar gyfer addysg gynradd a 3 milltir neu fwy ar gyfer addysg uwchradd orfodol.

- c. trefniadau derbyn yr ysgol amgen arfaethedig;
- ch. cymhariaeth o ansawdd yr adeiladau a'r ystafelloedd yn yr ysgol y byddai'r disgyblion yn trosglwyddo ohoni a'r dewis arfaethedig ac amlinelliad o unrhyw gamau y mae angen eu cymryd i sicrhau yr ymdrinnir ag unrhyw ddiffygion yn y dewis amgen;
- d. gwybodaeth am unrhyw waith adeiladu sydd ei angen i sicrhau y gall plant sy'n trosglwyddo gael lle yn y ddarpariaeth amgen;
- dd. yr effaith ar amseroedd teithio disgyblion i'r ysgol ac ar gostau cludiant i'r ysgol;
- e. gwybodaeth am lwybrau cerdded sydd ar gael i'r ddarpariaeth amgen;
- f. cyfrwng iaith yr ysgol amgen arfaethedig.

Pan fydd cynigion yn ymwneud ag ysgol arbennig neu'n cynnwys unedau adnoddau arbenigol sydd wedi'u hatodi i ysgolion prif ffrwd, **rhaid** cynnwys yr wybodaeth ganlynol yn y ddogfen ymgynghori:

- yr effaith ar ddarpariaeth AAA;
- sut y bydd cynigion yn cyfrannu'n fwy cyffredinol at wella ansawdd yr addysg a'r cymorth i blant ag AAA.

Pan fydd unrhyw ysgol sy'n rhan o gynnig neu y mae cynnig yn effeithio arni yn addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, **rhaid** cynnwys yr wybodaeth ganlynol yn y ddogfen ymgynghori:

- effaith y cynigion ar y Gymraeg (*gweler* yr asesiad o'r effaith ar y Gymraeg yn Atodiad D).

Pan fydd y cynnig yn ymwneud ag ysgol â chymeriad crefyddol dynodedig, **rhaid** cynnwys yr wybodaeth ganlynol yn y ddogfen ymgynghori;

- yr effaith ar argaeledd a mynediad i leoedd mewn ysgol â'r un cymeriad crefyddol dynodedig.

Pan fydd y cynnig yn ymwneud â newid categori, **rhaid** cynnwys yr wybodaeth ganlynol yn y ddogfen ymgynghori:

- effaith y newid categori ar drefniadau llywodraethu a phwerau'r corff llywodraethu mewn perthynas â pholisïau a threfniadau derbyn, cyflogaeth a chwricwlwm;
- unrhyw newidiadau arfaethedig i bolisïau a threfniadau derbyn, cyflogaeth a chwricwlwm.

O dan rai amgylchiadau, efallai y bydd cynigwyr o'r farn ei bod yn briodol ymgynghori ar amrywiaeth o opsiynau yn hytrach nag un cynnig penodol, ond,

ym mhob achos, **rhaid** i'r holl wybodaeth uchod gael ei darparu mewn perthynas â phob un o'r opsiynau a nodwyd.

Ceir templed enghreifftiol ar gyfer dogfen ymgynghori yn Atodiad C. Nid yw'n ofynnol i gynigwyr gadw at y fformat a argymhellir, ond **rhaid** iddynt sicrhau bod unrhyw fformat arall y maent yn dewis ei ddefnyddio yn rhoi'r wybodaeth angenrheidiol.

3.3 Ymgynghori â phlant a phobl ifanc

Rhaid i gynigwyr wneud trefniadau addas hefyd i ymgynghori â disgyblion unrhyw ysgol y bydd y cynigion yn effeithio arni (neu ran o ysgol yn achos darpariaeth sy'n unswydd ar gyfer plant ag AAA) a, lle y bo'n bosibl, blant a phobl ifanc sy'n debygol o fynychu'r ysgolion hynny. **Rhaid** i hyn gynnwys, man lleiaf, ymgynghoriad â chynghorau ysgol yr ysgolion y mae'r cynigion yn effeithio arnynt, a dylai hefyd gynnwys ymgynghoriad â dysgwyr unigol pan fydd hyn yn briodol ac yn ymarferol. **Rhaid** i gyrff llywodraethu helpu i hwyluso'r agwedd hon ar yr ymgynghoriad.

Rhaid i'r wybodaeth a roddir i blant a phobl ifanc gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n berthnasol i'w hoedran a'u lefel dealltwriaeth debygol ac yn eu galluogi i lunio barn ddeallus. Mae'r safonau cenedlaethol y cytunwyd arnynt ar gyfer cyfranogiad plant a phobl ifanc yng Nghymru ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru; **dylai** cynigwyr gyfeirio at y rhain a gweithredu'n unol â nhw.

Os ymgynghorir â dysgwyr unigol, **dylai** cynigwyr gynhyrchu a dosbarthu fersiwn neu fersiynau o'r ddogfen ymgynghori sy'n briodol i oed/oedrannau'r plant a phobl ifanc yr effeithir arnynt. **Dylai'r** ddogfen ymgynghori esbonio'n glir i blant a phobl ifanc y gwahaniaeth rhwng y cyfnod ymgynghori a'r cyfnod gwrthwynebu ynghyd â sut a phryd y gallant wrthwynebu cynigion. Os bydd angen, **dylai** cynigwyr helpu plant a phobl ifanc sydd am gyflwyno ymateb i'r ymgynghoriad.

3.4 Gweithdrefnau

Nid yw'n ofynnol i gynigwyr gynnal cyfarfodydd ymgynghori er y bydd amgylchiadau lle y bydd cynigwyr o'r farn y bydd cyfarfod â grwpiau penodol o ymgynghoreion o gymorth mawr wrth ledaenu gwybodaeth ac yn rhoi llwyfan addas i ymgynghoreion leisio eu barn. Pan drefnir cyfarfodydd, **dylai** cynigwyr sicrhau y cânt eu trefnu mewn ffordd sy'n golygu y caiff ymgynghoreion yn unrhyw un o'r categorïau a nodir ym mharagraff 3.2 eu trin yn deg a chyfartal. **Dylai** cofnod ysgrifenedig llawn gael ei wneud o'r materion a godir a'r atebion a roddir mewn unrhyw gyfarfodydd a gynhelir.

Gall cynigwyr ddefnyddio ffyrdd eraill o ymgysylltu ag ymgynghoreion, fel sy'n briodol yn eu barn hwy. Er enghraifft, gallai diwrnodau agored neu sesiynau 'galw heibio' fod yn ffordd gyfleus i'r sawl sydd â diddordeb gael gwybodaeth, holi am eglurhad a rhoi sylwadau.

Yn achos cynigion i ad-drefnu ysgolion y mae tir a/neu adeiladau'n a gedwir ar ymddiriedolaeth, neu ysgolion â chymeriad crefyddol dynodedig, **rhaid** i'r cynigydd gynnal ymgynghoriad â'r ymddiriedolwyr a/neu'r corff crefyddol priodol cyn cyhoeddi'r ddogfen ymgynghori. **Rhaid** i'r cynigydd ganiatáu 28 diwrnod ar gyfer derbyn sylwadau a **rhaid** iddo roi sylw priodol i'r sylwadau hyn cyn gwneud unrhyw benderfyniad i gynnal ymgynghoriad cyffredinol.

Pan fydd opsiwn newydd yn dod i'r amlwg yn ystod ymgynghoriad ac y mae'r cynigwyr yn penderfynu ei ystyried, **rhaid** iddynt ymgynghori eto ar yr opsiwn hwn cyn symud ymlaen i gyhoeddi'r cynigion.

3.5 Adroddiadau ymgynghori

O fewn 13 wythnos i ddiwedd y cyfnod a ganiateir ar gyfer ymatebion (ac ym mhob achos cyn cyhoeddi'r cynigion), **rhaid** i'r cynigydd gyhoeddi adroddiad ar yr ymgynghoriad, gan:

- grynhoi pob un o'r materion a godwyd gan ymgynghoreion;
- ymateb i'r rhain ar ffurf esboniad, diwygiad i'r cynnig neu wrthod y pryderon, gan nodi rhesymau i gefnogi hynny;
- nodi barn Estyn (fel y nodir yn ei ymateb i'r ymgynghoriad) ar rinweddau'r cynnig yn eu cyfanwydd.

Gallai'r adroddiad ar yr ymgynghoriad hefyd wneud argymhellion - er enghraifft, i weithrediaeth yr awdurdod lleol neu'r corff llywodraethu - ynghylch sut i fwrw ymlaen, h.y. cyhoeddi'r cynigion yr ymgynghorwyd arnynt gydag unrhyw addasiadau priodol, rhoi'r gorau i'r cynigion a chadw'r sefyllfa bresennol neu ailwampio'r cynigion ac ailymgyngghori arnynt.

Rhaid i gynigwyr sicrhau y tynnir sylw yn yr adroddiad ar yr ymgynghoriad at unrhyw safbwyntiau a fynegir gan blant a phobl ifanc y mae'r cynigion yn effeithio arnynt, a sicrhau bod y plant a'r bobl ifanc hynny yn gallu deall yr adroddiad.

Rhaid i'r adroddiad ar yr ymgynghoriad gael ei gyhoeddi'n electronig, naill ai ar wefan y cynigydd neu, os nad oes un ar gael, ar wefan yr awdurdod lleol perthnasol. Yn ogystal â hyn, **rhaid** i gopïau caled fod ar gael ar gais. **Rhaid** i hyn ddigwydd cyn cyhoeddi unrhyw gynnig.

Rhaid i'r canlynol gael gwybod bod yr adroddiad ar yr ymgynghoriad ar gael:

- Disgyblion, rhieni (a darpar rieni, lle y bo'n bosibl), gofalwyr a gwarcheidwaid, a staff ysgolion sy'n destun cynigion;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, rhieni disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd y mae disgyblion fel arfer yn trosglwyddo ohonynt i'r ddarpariaeth uwchradd honno;
- ymgynghoreion a oedd wedi gofyn am gael eu hysbysu.

Rhaid i'r canlynol dderbyn naill ai gopi caled o'r adroddiad ar yr ymgynghoriad neu e-bost yn cynnwys dolen i'r wefan berthnasol:

- awdurdod cynhaliol neu awdurdod cynhaliol arfaethedig unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw awdurdod lleol arall y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arno - gan gynnwys, yn achos darpariaeth AAA ddynodedig, unrhyw awdurdod sy'n gosod neu sy'n debygol o osod disgyblion â datganiad ynddi;
- Awdurdod Esgobaethol yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig ar gyfer yr ardal lle mae unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw gorff crefyddol priodol arall ar gyfer unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- corff llywodraethu unrhyw ysgol sy'n destun cynigion a chyrrff llywodraethu ysgolion eraill y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt, gan gynnwys y rhai a allai dderbyn unrhyw ddisgyblion sydd wedi'u dadleoli;
- Gweinidogion Cymru;
- Aelodau'r Cynulliad (ACau) ac Aelodau Seneddol (ASau) sy'n cynrychioli ardaloedd a wasanaethir gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- Estyn;
- undebau'r athrawon ac undebau staff perthnasol sy'n cynrychioli ysgolion a staff eraill mewn unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Consortiwm Addysg Rhanbarthol perthnasol;
- y Consortiwm Trafnidiaeth Rhanbarthol perthnasol;
- Comisiynydd Heddlu a Throsedd yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- unrhyw gyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Bartneriaeth Cymunedau yn Gyntaf leol (mewn ardaloedd perthnasol);
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, unrhyw ddarparwyr annibynnol y gall y cynigion effeithio arnynt;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc a/neu Bartneriaethau Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant, lle bo'r rhain yn bodoli;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth AAA, unrhyw gorff iechyd neu gorff trydydd sector perthnasol â buddiant yn y cynigion;

- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, unrhyw sefydliadau addysg bellach sy'n gwasanaethu ardal yr ysgol.

Oni bai bod cynigwyr wedi gwneud cais am estyniad amser a'i fod wedi'i roi gan Weinidogion Cymru, **rhaid** cyhoeddi cynigion cyn pen 26 wythnos o ddiwedd y cyfnod a ganiateir ar gyfer ymatebion i'r ymgynghoriad, fel arall bydd y cynigion yn methu a **rhaid** cyhoeddi dogfen ymgynghori newydd er mwyn eu hatgyfodi.

Rhaid gwneud cais ysgrifenedig i Weinidogion Cymru am estyniad amser cyn i'r cyfnod 26 wythnos ddod i ben a **rhaid** iddo nodi'r rhesymau pam yr ystyrir bod angen estyniad. Wrth benderfynu a ddylent gymeradwyo estyniad, bydd Gweinidogion Cymru yn ystyried y rhesymau a roddir dros y cais, natur y cynigion ac unrhyw ffactorau perthnasol eraill. Byddai Gweinidogion Cymru yn annhebygol o gymeradwyo unrhyw gais a fyddai'n arwain at fwy na blwyddyn rhwng diwedd y cyfnod a ganiateir ar gyfer ymatebion i'r ymgynghoriad a chyhoeddi hysbysiad statudol.

Weithiau, cyflwynir cynigion statudol o ganlyniad i adolygiadau strategol o'r ddarpariaeth ysgolion gan awdurdodau lleol. Er ei bod hi'n arfer da ymgynghori ar adolygiadau o'r fath, **rhaid** i ymgynghoriad o'r fath **beidio â** chymryd lle'r ymgynghoriad ffurfiol sydd ei angen ar gynigion unigol yn unol â'r Cod.

Pan nad awdurdod lleol yw'r darpar gynigydd **dylai'r** cynigydd fynd ati'n gynnar, h.y. cyn i'r ymgynghoriad ffurfiol ddechrau, i drafod ei fwriadau â'r awdurdod lleol a fyddai'n cynnal unrhyw ddarpariaeth newydd neu ddarpariaeth ddiwygiedig arfaethedig.

Ni ddylai cynigwyr gyfeirio at y cyfnod a ganiateir ar gyfer gwrthwynebiadau fel y cyfnod ymgynghori. Dim ond i'r cyfnod cyn y gwneir penderfyniadau terfynol i fwrw ati i gyhoeddi cynnig y mae'r term 'ymgynghori' yn gymwys.

Gall ymgynghoreion gyflwyno barn o blaid neu yn erbyn cynnig. **Dylid** hysbysu ymgynghoreion na chaiff sylwadau anffafriol a wneir yn ystod y cyfnod ymgynghori eu trin fel gwrthwynebiadau ac, os dymunant wrthwynebu, fod angen iddynt wneud hynny'n ysgrifenedig yn ystod y cyfnod gwrthwynebu statudol. Os bydd ymgynghoreion yn cyflwyno cais yn ystod y cyfnod gwrthwynebu yn gofyn i ymateb a gyflwynir yn ystod y cam ymgynghori gael ei ystyried yn wrthwynebiad, fel arfer **dylai** hyn gael ei dderbyn. **Dylai'r** rhai sy'n gyfrifol am gyhoeddi cynigion wneud pob ymdrech i sicrhau y bydd y rhai sydd wedi gwrthwynebu neu wedi mynegi pryder yn ystod y cyfnod ymgynghori yn ymwybodol bod hysbysiadau statudol wedi'u cyhoeddi.

4. Cyhoeddi cynigion statudol

4.1 Sut y cyhoeddir cynigion

Unwaith y bydd y cynigydd yn penderfynu bwrw ymlaen â chynnig, **rhaid** iddo gyhoeddi'r cynnig¹⁹ ar ffurf hysbysiad statudol.

Rhaid i gynigion gael eu cyhoeddi ar ddiwrnod ysgol a **rhaid** i'r cyfnod gwrthwynebu (*gweler* 4.2) gynnwys 15 diwrnod ysgol (yn ychwanegol at y diwrnod y cyhoeddir yr hysbysiad).

Rhaid i'r cynigion gael eu cyhoeddi:

- i. ar wefan y cynigydd (os oes un ganddo);
- ii. ar wefan yr awdurdod lleol cynhaliol presennol/arfaethedig, os nad yr awdurdod lleol yw'r cynigydd;
- iii. drwy gael ei osod wrth neu ger y brif fynedfa i unrhyw ysgol sy'n destun cynnig, neu, os oes mwy nag un brif fynedfa, bob un ohonynt;
- iv. lle mae ysgol newydd yn cael ei sefydlu, mewn man amlwg yn yr ardal a wasanaethir gan yr ysgol;
- v. drwy roi copïau o'r hysbysiad i unrhyw ysgol sy'n destun cynigion i'w dosbarthu i ddisgyblion, rhieni, gofalwyr a gwarcheidwaid, a staff yr ysgol (gall yr ysgolion ddosbarthu'r hysbysiad drwy e-bost);
- vi. yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, rhieni disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd y mae disgyblion fel arfer yn trosglwyddo ohonynt i'r ddarpariaeth uwchradd honno.

Yn ogystal â hyn, ar y diwrnod y cânt eu cyhoeddi, **rhaid** i'r canlynol dderbyn naill ai gopi caled o'r ddogfen ymgynghori neu e-bost yn cynnwys dolen i'r wefan berthnasol:

- awdurdod cynhaliol neu awdurdod cynhaliol arfaethedig unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw awdurdod lleol arall y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arno - gan gynnwys, yn achos darpariaeth AAA ddynodedig, unrhyw awdurdod sy'n gosod neu sy'n debygol o osod disgyblion â datganiad ynddi;
- Awdurdod Esgobaethol yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig ar gyfer yr ardal lle mae unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw gorff crefyddol priodol arall ar gyfer unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;

¹⁹ Adran 48 o Ddeddf 2013

- corff llywodraethu unrhyw ysgol sy'n destun cynigion a chyrrff llywodraethu ysgolion eraill y mae'r cynnig yn debygol o effeithio arnynt, gan gynnwys y rhai a allai dderbyn unrhyw ddisgyblion sydd wedi'u dadleoli;
- Gweinidogion Cymru;
- Aelodau'r Cynulliad (ACau) ac Aelodau Seneddol (ASau) sy'n cynrychioli ardaloedd a wasanaethir gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- Estyn;
- undebau'r athrawon ac undebau staff perthnasol sy'n cynrychioli ysgolion a staff eraill mewn unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Consortiwm Addysg Rhanbarthol perthnasol;
- y Consortiwm Trafnidiaeth Rhanbarthol perthnasol;
- Comisiynydd Heddlu a Throsedd yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- unrhyw gyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Bartneriaeth Cymunedau yn Gyntaf leol (mewn ardaloedd perthnasol);
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, unrhyw ddarparwyr annibynnol y gall y cynigion effeithio arnynt;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc a/neu Bartneriaethau Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant, lle bo'r rhain yn bodoli;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth AAA, unrhyw gyrff iechyd neu gyrff trydydd sector perthnasol â buddiant yn y cynigion;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, unrhyw sefydliadau addysg bellach sy'n gwasanaethu ardal yr ysgol.

Nid yw'n ofynnol cyhoeddi'r cynnig mewn papur newydd mwyach.

4.2 Hyd y cyfnod gwrthwynebu

Mae Deddf 2013 yn ei gwneud yn ofynnol sicrhau y caiff unrhyw un sydd am gyflwyno gwrthwynebiadau i gynnig trefniadaeth ysgolion y cyfle i wneud hynny. Er mwyn eu hystyried yn wrthwynebiadau statudol, **rhaid** cyflwyno gwrthwynebiadau'n ysgrifenedig neu mewn e-bost, a'u hanfon at y cynigydd cyn pen 28 diwrnod i'r dyddiad y cyhoeddwyd y cynnig ("y cyfnod gwrthwynebu").

4.3 Cynnwys cynigion cyhoeddedig

Rhaid i'r holl gynigion cyhoeddedig gynnwys yr wybodaeth ganlynol:

- enw'r personau neu'r corff sy'n cyhoeddi'r cynnig;
- dyddiad arfaethedig gweithredu'r cynnig (neu'r dyddiadau, os bwriedir gweithredu'r cynnig fesul cam);
- manylion sut i gael copi o'r adroddiad ar yr ymgynghoriad;
- y dyddiad olaf ar gyfer anfon gwrthwynebiadau a'r cyfeiriad y dylid eu hanfon iddo, gan gynnwys cyfeiriadau e-bost perthnasol.

Yn ogystal â hyn

- **rhaid** i gynigion i sefydlu ysgol newydd nodi:
 - categori iaith arfaethedig yr ysgol yn ôl y diffiniad yn Nogfen Wybodaeth Rhif 023/2007;
 - enw'r awdurdod lleol cynhaliol arfaethedig;
 - lleoliad safle'r ysgol (a'r cyfeiriad post lle y bo'n briodol);
 - a fydd yr ysgol yn ysgol un rhyw neu'n ysgol gymysg;
 - ystod oedran yr ysgol;
 - categori'r ysgol - cymunedol, gwirfoddol a gynorthwyr, gwirfoddol a reolir, arbennig cymunedol;
 - ai'r corff llywodraethu neu'r awdurdod lleol fydd yr awdurdod derbyn;
 - y trefniadau arfaethedig ar gyfer cludo'r disgyblion;
 - nifer y disgyblion i'w derbyn ar gyfer pob grŵp oedran perthnasol yn y flwyddyn gyntaf o weithredu'r cynigion ar bob cam o'r broses weithredu - pennir nifer y disgyblion i'w derbyn, sef y "nifer derbyn", yn unol â'r cyfrifiad a nodir o bryd i'w gilydd gan Weinidogion Cymru (sef, ar hyn o bryd, Cylchlythyr Llywodraeth Cymru Rhif: 21/2011);
 - capasiti arfaethedig yr ysgol - pennir "capasiti" yn unol â'r fformiwlâu a nodir o bryd i'w gilydd gan Weinidogion Cymru (sef, ar hyn o bryd, Cylchlythyr Llywodraeth Cymru Rhif: 21/2011);
 - ar gyfer ysgol arbennig, gwybodaeth am y math o AAA y gwneir darpariaeth ar ei gyfer;
 - a fydd gan yr ysgol gymeriad crefyddol, ac os felly, natur y cymeriad hwnnw a'r corff crefyddol priodol arfaethedig;
 - a fydd trefniadau derbyn yr ysgol yn gwneud unrhyw ddarpariaeth ar gyfer dethol yn ôl gallu, a ganiateir gan adran 101 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 (bandio disgyblion);

- yn achos ysgol wirfoddol newydd, a fydd y cynigion yn cael eu gweithredu gan yr awdurdod lleol neu'r hyrwyddwyr ac, os caiff y cynigion eu gweithredu gan y ddau, i ba raddau y cânt eu gweithredu gan y ddau gorff.
- **rhaid** i gynigion i newid ysgol neu newid ei chategori nodi:
 - enw a chyfeiriad yr ysgol sy'n destun cynnig;
 - enw'r awdurdod lleol cynhaliol;
 - disgrifiad o'r newid arfaethedig neu'r newid categori;
 - pan fydd y newid yn cynnwys ehangu'r ysgol, neu leihau capasiti, nifer presennol y disgyblion, capasiti'r ysgol a'r capasiti arfaethedig - pennir "capasiti" yn unol â'r fformiwlâu a nodir o bryd i'w gilydd gan Weinidogion Cymru (sef, ar hyn o bryd, Cylchlythyr Llywodraeth Cymru Rhif: 21/2011);
 - nifer y disgyblion i'w derbyn ym mhob grŵp oedran perthnasol yn y flwyddyn gyntaf o weithredu'r cynigion neu ar bob cam o'r broses weithredu;
 - yn achos newid y math o ddarpariaeth AAA, y ddarpariaeth amgen i'r disgyblion a'r effaith ar gludiant i'r ysgol;
 - goblygiadau posibl y newid ar ddarpariaeth cludiant rhwng y cartref a'r ysgol.
- **rhaid** i gynigion i gau ysgol nodi:
 - enw a chyfeiriad yr ysgol i'w chau;
 - enw'r awdurdod lleol cynhaliol;
 - cymeriad crefyddol yr ysgol os oes ganddi un ac, os felly, y corff crefyddol priodol;
 - manylion yr ysgol/ysgolion amgen y gall y disgyblion ei/eu mynychu, gan gynnwys unrhyw drefniadau interim a chategori iaith yr ysgol/ysgolion amgen fel y'i diffinnir gan Ddogfen Wybodaeth Rhif: 023/2007;
 - manylion unrhyw fesurau a gymerir i gynyddu nifer y lleoedd sydd ar gael mewn ysgolion amgen;
 - y trefniadau ar gyfer cludo'r disgyblion i ysgolion amgen.

Noder: Weithiau, bydd angen i gynnig gynnwys dwy elfen ar wahân, e.e. gallai ysgol gael ei throsglwyddo i safle newydd a chael ei hehangu hefyd. Yn yr achos hwn, efallai y bydd angen dau gynnig, y gellir eu cynnwys mewn un hysbysiad statudol.

Mae Atodiad B yn cynnwys sawl templed enghreifftiol ar gyfer hysbysiadau statudol a all fod o ddefnydd i gynigwyr wrth iddynt lunio hysbysiad statudol.

5. Penderfynu ar gynigion (ac eithrio cynigion a wnaed gan Weinidogion Cymru)

5.1 Adroddiadau gwrthwynebu

O dan adran 49 o Ddeddf 2013, **rhaid** i gynigwyr gyhoeddi crynodeb o'r gwrthwynebiadau statudol ac ymateb y cynigydd i'r gwrthwynebiadau hynny ("yr adroddiad gwrthwynebu"). Rhaid gwneud hyn:

- (a) yn achos awdurdod lleol y mae'n rhaid iddo bennu ei gynigion ei hun o dan adran 53 o'r Ddeddf (*gweler* 5.4 isod), cyn pen 7 diwrnod o ddyddiad y penderfyniad; ac
- (b) ym mhob achos arall, cyn pen 28 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.

Rhaid cyhoeddi'r adroddiad gwrthwynebu drwy ei roi:

- i. ar wefan y cynigydd (os oes un ganddo);
- ii. ar wefan yr awdurdod lleol cynhaliol presennol/arfaethedig, os yw'n wahanol i (i) uchod.

Yn ogystal â hyn, **rhaid** i gopïau caled fod ar gael ar gais.

Rhaid i'r canlynol gael gwybod bod yr adroddiad gwrthwynebu ar gael:

- Rhieni (a darpar rieni, lle y bo'n bosibl), gofalwyr a gwarcheidwaid, a staff ysgolion sy'n destun cynigion;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, rhieni disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd y mae disgyblion fel arfer yn trosglwyddo ohonynt i'r ddarpariaeth uwchradd honno.

Rhaid i'r canlynol dderbyn naill ai gopi caled o'r adroddiad gwrthwynebu neu e-bost yn cynnwys dolen i'r wefan berthnasol:

- awdurdod cynhaliol neu awdurdod cynhaliol arfaethedig unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw awdurdod lleol arall y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arno - gan gynnwys, yn achos darpariaeth AAA ddynodedig, unrhyw awdurdod sy'n gosod neu sy'n debygol o osod disgyblion â datganiad ynddi;
- Awdurdod Esgobaethol yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig ar gyfer yr ardal lle mae unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw gorff crefyddol priodol arall ar gyfer unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;

- corff llywodraethu unrhyw ysgol sy'n destun cynigion a chyrrff llywodraethu ysgolion eraill y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt, gan gynnwys y rhai a allai dderbyn unrhyw ddisgyblion sydd wedi'u dadleoli;
- Gweinidogion Cymru;
- Aelodau'r Cynulliad (ACau) ac Aelodau Seneddol (ASau) sy'n cynrychioli ardaloedd a wasanaethir gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- Estyn;
- undebau'r athrawon ac undebau staff perthnasol sy'n cynrychioli ysgolion a staff eraill mewn unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Consortiwm Addysg Rhanbarthol perthnasol;
- y Consortiwm Trafnidiaeth Rhanbarthol perthnasol;
- Comisiynydd Heddlu a Throsedd yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- unrhyw gyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Bartneriaeth Cymunedau yn Gyntaf leol (mewn ardaloedd perthnasol)
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, unrhyw ddarparwyr annibynnol y gall y cynigion effeithio arnynt;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc a/neu Bartneriaethau Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant, lle bo'r rhain yn bodoli;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth AAA, unrhyw gorff iechyd neu gorff trydydd sector perthnasol â buddiant ac, yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, unrhyw sefydliadau addysg bellach sy'n gwasanaethu ardal yr ysgol;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, unrhyw sefydliadau addysg bellach sy'n gwasanaethu ardal yr ysgol.

5.2 Cymeradwyaeth gan Weinidogion Cymru

Bydd yn ofynnol cael cymeradwyaeth gan Weinidogion Cymru ar gyfer cynigion:

- (a) os ydynt yn effeithio ar addysg chweched dosbarth; neu
- (b) os ydynt wedi'u gwneud gan rywun heblaw'r awdurdod lleol perthnasol a bod yr awdurdod hwnnw wedi cyflwyno gwrthwynebiad nad yw wedi'i dynnu'n ôl yn ysgrifenedig cyn pen 28 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.

Bydd cynigion yn effeithio ar addysg chweched dosbarth:

- (a) os ydynt yn gynigion i sefydlu neu gau ysgol sy'n darparu addysg sy'n addas yn unig i ofynion unigolion hŷn na'r oedran ysgol gorfodol; neu
- (b) os ydynt yn gynigion i wneud newid a reoleiddir i ysgol a fyddai'n cynyddu neu'n lleihau'r ddarpariaeth addysg sy'n addas i ofynion unigolion hŷn na'r oedran ysgol gorfodol.

Pan fydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru benderfynu ar gynnig, **rhaid** i'r cynigwyr hysbysu Gweinidogion Cymru cyn pen 35 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu ac anfon atynt gopiâu o'r gwrthwynebiadau statudol yn ogystal â'r adroddiad gwrthwynebu a nodir ym mharagraff 5.1. **Rhaid** i'r cynigydd hefyd anfon at Weinidogion Cymru unrhyw gynigion sydd, yn ei dyb ef, yn gysylltiedig â'r cynigion y mae angen gwneud penderfyniad arnynt. Yna, bydd Gweinidogion Cymru'n penderfynu a fydd angen iddynt wneud penderfyniad ynglŷn â'r cynigion eraill hyn hefyd.

Gall Gweinidogion Cymru benderfynu cymeradwyo'r cynigion, eu gwrthod neu eu cymeradwyo ag addasiadau.

Fel arfer, dim ond newidiadau i faterion fel amseriad gweithredu'r cynigion neu niferoedd derbyn y byddai addasiadau yn ymwneud â hwy. **Rhaid** i Weinidogion Cymru **beidio** â gwneud addasiadau a fyddai i bob diben yn cyflwyno cynnig newydd yn lle'r cynnig a gyhoeddwyd. Cyn gwneud unrhyw addasiad, **rhaid** i Weinidogion Cymru ymgynghori'n gyntaf â'r cynigydd a'r corff/cyrff llywodraethu perthnasol a'r awdurdod lleol (pan nad hwy yw'r cynigwyr), a sicrhau bod y cynigydd yn cydsynio â'r addasiad.

Gall cymeradwyaeth fod yn amodol ar rywbeth penodol a fydd yn digwydd erbyn dyddiad penodol.

5.3 Cymeradwyaeth gan yr awdurdod lleol

Mae angen cymeradwyo cynigion a gyhoeddir o dan adran 48:

- (a) os nad ydynt yn gofyn am gymeradwyaeth gan Weinidogion Cymru;

(b) os ydynt wedi'u gwneud gan gynigydd heblaw'r awdurdod lleol perthnasol; ac

(c) os oes gwrthwynebiad wedi'i wneud i'r cynigion ac nad yw wedi'i dynnu'n ôl yn ysgrifenedig cyn pen 28 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.

Gweithdrefnau

Os bydd angen i'r awdurdod lleol gymeradwyo cynigion, **rhaid** i'r cynigydd hysbysu'r awdurdod lleol am gynnig y mae angen ei gymeradwyo ac anfon y dogfennau a restrir isod ato cyn pen 35 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu:

- copi o'r ddogfen ymgynghori;
- copi o'r adroddiad ar yr ymgynghoriad;
- copi o'r hysbysiad a gyhoeddwyd;
- copi o'r adroddiad gwrthwynebu;
- copïau o'r gwrthwynebiadau statudol;
- copïau o'r uchod mewn perthynas ag unrhyw gynigion sy'n gysylltiedig â'r cynigion y mae angen eu cymeradwyo.

Rhaid i awdurdodau lleol benderfynu a oes angen iddynt gymeradwyo unrhyw gynigion cysylltiedig a anfonir atynt.

Rhaid iddynt drafod cynigion y mae angen eu cymeradwyo yn ddi-oed, cyn belled â bod hynny'n gydnaws â rhoi ystyriaeth briodol i'r materion. Ym mhob achos, **rhaid** i'r awdurdod lleol gyhoeddi ei benderfyniad cyn pen 16 wythnos (112 diwrnod) o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu. Fodd bynnag, ni fydd methu â chydymffurfio â'r amserlen honno'n effeithio ar ddilysrwydd unrhyw benderfyniad a wneir.

Rhaid i awdurdodau lleol benderfynu a ddylid cymeradwyo'r cynigion, eu gwrthod neu eu cymeradwyo ag addasiadau.

Dim ond newidiadau fel amseriad gweithredu'r cynigion neu niferoedd derbyn y gall addasiadau ymwneud â hwy. **Rhaid** i'r awdurdod lleol **beidio â** gwneud addasiadau a fyddai i bob diben yn cyflwyno cynnig newydd yn lle'r cynnig a gyhoeddwyd. Cyn gwneud unrhyw addasiad, **rhaid** i'r awdurdod lleol ymgynghori'n gyntaf â'r cynigydd a sicrhau bod y cynigydd yn cydsynio â'r addasiad. **Rhaid** iddynt hefyd gael cydsyniad Gweinidogion Cymru. Os na ellir cael cydsyniad, ac os bydd yr awdurdod lleol o'r farn nad yw'r cynigion yn dderbyniol ar y ffurf y cyhoeddwyd hwy, **rhaid** iddo wrthod y cynigion. **Rhaid** i'r awdurdod lleol hefyd ymgynghori â chorff llywodraethu unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn berthnasol iddi (os nad y corff llywodraethu yw'r cynigydd).

Gall cymeradwyaeth fod yn amodol ar rywbeth penodol a fydd yn digwydd erbyn dyddiad penodol.

5.4 Penderfyniad gan gynigwyr

Os nad oes angen cymeradwyo cynigion o dan adrannau 50 a 51 o Ddeddf 2013, y cynigydd fydd yn penderfynu arnynt.

O dan adran 53 o Ddeddf 2013, **rhaid** i'r cynigydd wneud penderfyniad cyn pen 16 wythnos (112 diwrnod) o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu. Os bydd y cynigydd yn methu â phenderfynu ar y cynnig cyn pen 16 wythnos, ystyrir ei fod wedi tynnu'r cynnig yn ôl a bydd angen iddo ailgyhoeddi'r cynigion os hoffai barhau.

Os bydd gwrthwynebiadau wedi dod i law i gynigion awdurdod lleol, a bod angen penderfyniad o dan adran 53 o Ddeddf 2013, **rhaid** i'r awdurdod lleol **beidio ag** ystyried y cynigion hynny gyda meddwl caeedig. **Rhaid** i'r gwrthwynebiadau gael eu hystyried yn gydwobodol ochr yn ochr â'r dadleuon mewn perthynas â'r cynigion ac yng ngoleuni'r ffactorau a amlinellir yn adran 1.3 – 1.14 o'r Cod hwn. Yn yr achosion hyn, **rhaid** cyhoeddi'r adroddiad gwrthwynebu ar yr un pryd â'r penderfyniad, yn hytrach na chyn pen 28 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.

5.5 Gwneud penderfyniadau ar lefel awdurdod lleol

Os bydd angen i awdurdodau lleol gymeradwyo neu benderfynu ar gynigion y daeth gwrthwynebiad i law yn eu cylch, bydd diwygiad arfaethedig²⁰ i Atodlen 2 Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Swyddogaethau a Chyfrifoldebau) (Cymru) 2007 (fel y'u diwygiwyd) yn caniatáu i weithrediaeth yr awdurdod lleol gyflawni'r swyddogaeth hon. Mae'r weithrediaeth a/neu'r Cabinet eisoes yn gyfrifol am oruchwylio cynlluniau trefniadaeth ysgolion, gan gynnwys penderfyniadau i ymgynghori ar gynigion trefniadaeth ysgolion a'u cyhoeddi. Felly, bydd ganddynt ddealltwriaeth dda o faterion trefniadaeth ysgolion. Bydd y ddealltwriaeth hon, ynghyd â'u profiad mwy cyffredinol o wneud penderfyniadau a'r ffaith eu bod yn atebol yn ddemocrataidd i'r etholaeth leol, yn golygu bod y weithrediaeth yn y sefyllfa ddelfrydol i benderfynu a ddylid cymeradwyo cynigion trefniadaeth ysgolion ai peidio.

Fodd bynnag, os byddant yn dewis gwneud hynny, ni fydd Atodlen 2 y rheoliadau perthnasol yn atal awdurdodau lleol rhag mabwysiadu prosesau amgen y cytunwyd arnynt yn lleol i wneud penderfyniadau o'r fath. Gall y rhain gynnwys creu pwyllgor penderfynu lleol mewn cydweithrediad ag awdurdodau lleol eraill yn eu rhanbarth.

²⁰ Ar ôl i Ran 3 o Ddeddf 2013 gychwyn, mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu gosod rheoliadau diwygio i Reoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Swyddogaethau a Chyfrifoldebau) (Cymru) 2007 fel eu bod yn dod i rym ar yr un pryd ag y mae Rhan 3 yn weithredol.

Os bydd awdurdodau lleol yn dewis dilyn y trywydd hwn, bydd angen iddynt ystyried yn ofalus sut y byddant yn sicrhau bod cyrff o'r fath yn gwneud penderfyniadau teg a chadarn.

Mae Atodiad E yn darparu manylion model posibl ar gyfer pwyllgor penderfynu lleol.

5.6 Hysbysiad o benderfyniad

Rhaid gwneud a chyflwyno penderfyniadau (mewn perthynas â chynigion sy'n gofyn am gymeradwyaeth neu benderfyniad) yn ysgrifenedig a **rhaid** nodi'r rhesymau dros y penderfyniad yn glir.

Rhaid cyhoeddi penderfyniadau'n electronig ar wefan y cynigydd (os oes ganddo un) ac ar wefan yr awdurdod lleol perthnasol (os yw'n wahanol).

Rhaid i'r canlynol gael gwybod bod y penderfyniad ar gael:

- Rhieni (a darpar rieni, lle y bo'n bosibl), gofalwyr a gwarcheidwaid, a staff ysgolion sy'n destun cynigion;
- Yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, rhieni disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd y mae disgyblion fel arfer yn trosglwyddo ohonynt i'r ddarpariaeth uwchradd honno.

Rhaid i'r canlynol dderbyn naill ai gopi caled o'r llythyr penderfynu neu e-bost yn cynnwys dolen i'r wefan berthnasol:

- awdurdod cynhaliol neu awdurdod cynhaliol arfaethedig unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw awdurdod lleol arall y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arno - gan gynnwys, yn achos darpariaeth AAA ddynodedig, unrhyw awdurdod sy'n gosod neu sy'n debygol o osod disgyblion â datganiad ynddi;
- Awdurdod Esgobaethol yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig ar gyfer yr ardal lle mae unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- unrhyw gorff crefyddol priodol arall ar gyfer unrhyw ysgol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arni;
- corff llywodraethu unrhyw ysgol sy'n destun cynigion a chyrrff llywodraethu ysgolion eraill y mae'r cynigion yn debygol o effeithio arnynt, gan gynnwys y rhai a allai dderbyn unrhyw ddisgyblion sydd wedi'u dadleoli;
- Gweinidogion Cymru;

- Aelodau'r Cynulliad (ACau) ac Aelodau Seneddol (ASau) sy'n cynrychioli ardaloedd a wasanaethir gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- Estyn;
- undebau'r athrawon ac undebau staff perthnasol sy'n cynrychioli ysgolion a staff eraill mewn unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Consortiwm Addysg Rhanbarthol perthnasol;
- y Consortiwm Trafnidiaeth Rhanbarthol perthnasol;
- Comisiynydd Heddlu a Throseddu yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- unrhyw gyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir, neu y bwriedir iddi gael ei gwasanaethu, gan unrhyw ysgol sy'n destun cynigion;
- y Bartneriaeth Cymunedau yn Gyntaf leol (mewn ardaloedd perthnasol)
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, unrhyw ddarparwyr annibynnol y gall y cynigion effeithio arnynt;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth feithrin, y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc a/neu Bartneriaethau Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant, lle bo'r rhain yn bodoli;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth AAA, unrhyw gorff iechyd neu gorff trydydd sector perthnasol â buddiant;
- yn achos cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth uwchradd, unrhyw sefydliadau addysg bellach sy'n gwasanaethu ardal yr ysgol.

5.7 Atgyfeirio penderfyniadau awdurdodau lleol i Weinidogion Cymru

O dan adran 54 o Ddeddf 2013, os yw cynigion wedi'u cymeradwyo neu eu gwrthod gan awdurdod lleol, gall y cyrff canlynol atgyfeirio'r cynigion cyn pen 28 diwrnod i Weinidogion Cymru eu hystyried:

- i Awdurdod lleol arall y mae'r cynigion yn effeithio arno;
- ii Y corff crefyddol priodol ar gyfer unrhyw ysgol yr effeithir arni;
- iii Corff llywodraethu ysgol wirfoddol neu sefydledig sy'n destun cynigion;
- iv Ymddiriedolaeth sy'n dal eiddo ar ran ysgol wirfoddol neu sefydledig sy'n destun cynigion;
- v Sefydliad addysg bellach y mae'r cynigion yn effeithio arni.

Bydd angen i'r cyrff sy'n atgyfeirio nodi pan eu bod o'r farn bod y penderfyniad a wnaeth yr awdurdod lleol yn anghywir.

Bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu a ydy'r cynigion yn effeithio ar y cyrff y cyfeirir atynt yn i, ii a iv, ac felly bod angen iddynt ystyried y cynigion.

Os oes gofyn i Weinidogion Cymru ystyried cynnig **rhaid** i'r awdurdod lleol ddarparu iddynt, ar gais, gopiâu o'r gwrthwynebiadau statudol ac unrhyw wybodaeth arall y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn hanfodol.

Gall Gweinidogion Cymru benderfynu a ddylid cymeradwyo neu wrthod y cynigion, neu eu cymeradwyo gydag addasiadau.

Fel arfer, dim ond newidiadau i faterion fel amseriad gweithredu'r cynigion neu niferoedd derbyn y byddai addasiadau yn ymwneud â hwy. **Rhaid** i Weinidogion Cymru **beidio â** gwneud addasiadau a fyddai i bob diben yn cyflwyno cynnig newydd yn lle'r cynnig a gyhoeddwyd. Cyn gwneud unrhyw addasiad, **rhaid** i Weinidogion Cymru ymgynghori'n gyntaf â'r cynigydd a'r corff/cyrrff llywodraethu perthnasol a'r awdurdod lleol (pan nad hwy yw'r cynigydd), a sicrhau bod y cynigydd yn cydsynio â'r addasiad.

Gall cymeradwyaeth fod yn amodol ar rywbeth penodol a fydd yn digwydd erbyn dyddiad penodol.

Ni ellir atgyfeirio cynigion i gau ysgol fach i Weinidogion Cymru.

6. Gweithredu cynigion

6.1 Gweithredu - cyffredinol

Fel arfer, **rhaid** i gynigion gael eu gweithredu yn unol â'r hyn y penderfynwyd arno neu a gymeradwywyd (gyda neu heb addasiadau).

Fodd bynnag, os bydd cynigydd yn fodlon, ar ôl ymgynghori ag unrhyw gorff llywodraethu yr effeithir arno, y byddai'n afresymol o anodd gweithredu cynnig ar y dyddiad gweithredu gwreiddiol, neu fod yr amgylchiadau wedi newid cymaint ers i'r cynnig gael ei gymeradwyo ei bod yn amhriodol ei weithredu ar y dyddiad gwreiddiol, gall addasu'r cynnig fel bod y broses o'i weithredu yn cael ei gohirio am hyd at dair blynedd.

Os bydd cynigydd yn fodlon, ar ôl ymgynghori ag unrhyw gorff llywodraethu yr effeithir arno, y byddai'n afresymol o anodd gweithredu'r cynigion neu fod yr amgylchiadau wedi newid cymaint ers i'r cynigion gael eu cymeradwyo y byddai'n gwbl amhriodol eu gweithredu, gall benderfynu y dylid rhoi'r gorau i'r cynigion.

Yn achos cynigion i gau ysgol, ac ar ôl ymgynghori ag unrhyw gorff llywodraethu yr effeithir arno, gall cynigydd hefyd benderfynu dwyn dyddiad gweithredu'r cynigion yn ei flaen hyd at 13 wythnos. **Rhaid** mai dim ond os nad oes gan ysgol unrhyw ddisgyblion ar y gofrestr, neu bod ganddi gyn lleied o ddisgyblion fel bod amheuan difrifol a eillid darparu'r cwricwlwm, y dylid dwyn y dyddiad gweithredu yn ei flaen.

Pan fydd cynigion wedi'u cymeradwyo gan yr awdurdod lleol neu Weinidogion Cymru, **rhaid** mai dim ond gyda chytundeb Gweinidogion Cymru y caiff cynigwyr benderfynu gohirio cynnig, dwyn ei ddyddiad gweithredu yn ei flaen neu roi'r gorau iddo. **Rhaid** i unrhyw gais o'r fath am gytundeb gael ei wneud yn ysgrifenedig gan nodi rhesymau'r cynigydd yn glir.

Rhaid hysbysu partïon perthnasol gan gynnwys Gweinidogion Cymru, Estyn, yr awdurdod lleol cynhaliol, y Consortia Trafnidiaeth Rhanbarthol perthnasol a chyrrff llywodraethu, rhieni, disgyblion a staff unrhyw ysgol y mae cynnig yn effeithio arni, fel y bo'n briodol, o unrhyw benderfyniad i ohirio cynnig, dwyn ei ddyddiad gweithredu yn ei flaen neu roi'r gorau iddo cyn saith diwrnod o'r ddyddiad y penderfyniad hwnnw. **Rhaid** i'r hysbysiad nodi'r rhesymau dros y penderfyniad hwnnw yn gryno.

Os bydd cynnig wedi'i gymeradwyo gan Weinidogion Cymru neu gan awdurdod lleol yn amodol ar rywbeth penodol a fydd yn digwydd erbyn dyddiad penodol, ac nas bodlonir yr amod hwnnw erbyn y dyddiad hwnnw, **rhaid** i'r cynigion gael eu hystyried fel eu bod wedi'u gwrthod, oni bai bod Gweinidogion Cymru neu'r awdurdod lleol wedi cytuno i ganiatáu i'r cynigydd amrywio'r amod hwnnw drwy osod dyddiad ddiweddarach.

6.2 Gweithredu – newid categori

Mae Rhan 3 o Atodlen 5 i Ddeddf 2013 yn nodi'r manylion llawn mewn perthynas â throsglwyddo tir. Bydd unrhyw drosglwyddiadau'n digwydd ar y dyddiad gweithredu. Os bydd ysgol gymunedol yn dod yn ysgol wirfoddol a gynorthwyr neu'n ysgol wirfoddol a reolir, bydd unrhyw dir heblaw caeau chwarae sy'n eiddo i awdurdod lleol yn trosglwyddo'n awtomatig i ymddiriedolwyr yr ysgol.

Os bydd ysgol sefydledig, ysgol wirfoddol a gynorthwyr neu ysgol wirfoddol a reolir heb gymeriad crefyddol yn dod yn ysgol gymunedol, bydd unrhyw dir a ariennir yn gyhoeddus yn trosglwyddo'n awtomatig i'r awdurdod lleol. Diffinnir tir a ariennir yn gyhoeddus yn Atodlen 4 o Ddeddf 2013 ac mae'n cynnwys tir a ddarperir gan yr awdurdod lleol neu drwy grant cyfalaf (yn ystyr Pennod 6 o Ran 3 o Ddeddf Addysg 1996). **Rhaid** i unrhyw dir arall sy'n eiddo i ymddiriedolwyr neu'r corff llywodraethu gael ei drosglwyddo i'r awdurdod lleol trwy gytundeb trosglwyddo a gaiff ei lunio gan y partïon. Efallai y bydd trosglwyddiad o'r fath yn cynnwys taliad, y cytunwyd arno, gan yr awdurdod lleol. Os na all y partïon gytuno ar drosglwyddiad, gall y naill barti neu'r llall ofyn i Weinidogion Cymru eithrio trosglwyddo unrhyw ddarn o dir. Yna, **rhaid** i Weinidogion Cymru'n benderfynu a ddylid cyfarwyddo eithrio'r darn hwnnw o dir ai peidio.

7. Cau ysgol â llai na 10 disgybl cofrestredig

Os oes gan ysgol lai na 10 disgybl cofrestredig (neu os nad oes unrhyw ddisgyblion ar ôl mewn ysgol) pan gynhelir y cyfrifiad ym mis Ionawr, mae Deddf 2013 yn caniatáu i gyrff llywodraethu/awdurdodau lleol ddilyn gweithdrefn symlach er mwyn cau'r ysgol yn swyddogol.

Yr unig beth y byddai'n ofynnol iddynt ei wneud o dan y weithdrefn honno fyddai cyhoeddi'r hysbysiad cau – byddai'r gofyniad i ymgynghori'n gyffredinol yn cael ei hepgor, cyhyd â bod digon o leoedd mewn ysgolion cyfatebol wedi'u nodi a fyddai'n rhesymol hygyrch i'r disgyblion hynny sydd wedi'u dadleoli neu a allai gael eu dadleoli. Os daw gwrthwynebiadau i law, y cynigydd fyddai'n ystyried y cynnig ym mhob achos. Fodd bynnag, cyn cyflwyno cynigion o'r fath, **rhaid** i gynigwyr ofyn am farn unrhyw ymddiriedolaeth sydd â budd yn yr ysgol, neu'r corff crefyddol priodol, ac ystyried y safbwyntiau hyn cyn symud ymlaen.

Yn achos ysgolion lle mae rhai disgyblion ar ôl, **rhaid** i gynigwyr sicrhau y caiff yr hysbysiad cau ei ddwyn i sylw'r disgyblion, y caiff ei ystyr ei egluro iddynt, ac y caiff camau priodol eu cymryd i alluogi'r disgyblion hyn i ymateb i'r hysbysiad os dymunant wneud hynny. Mae'n hanfodol bod disgyblion yn cael y cyfle i gyfrannu at y broses benderfynu a **rhaid** i gynigwyr sicrhau yr ystyrir unrhyw farn a fynegir ganddynt yn llawn cyn y gwneir penderfyniad terfynol.

Anogir cynigwyr i rannu gwybodaeth â rhieni ac ysgolion eraill a **dylent** sicrhau eu bod yn cael copi o'r hysbysiad. Yn ogystal â hyn, **rhaid** hysbysu unrhyw ysgolion y nodir eu bod fwyaf tebygol o dderbyn disgyblion.

Nid yw bodolaeth gweithdrefnau symlach mewn perthynas â'r bwriad i gau ysgolion â llai na 10 o ddisgyblion cofrestredig yn golygu ei bod yn ofynnol i gyrff llywodraethu neu awdurdodau lleol gyflwyno cynigion i gau ysgolion o'r fath yn ddi-oed. **Dylid** ystyried cau ysgolion o'r fath yng ngoleuni'r ffactorau a amlinellir yn adran 1.

8. Cynigion gan Weinidogion Cymru i resymoli lleoedd mewn ysgolion

Os bydd Gweinidogion Cymru wedi cyfarwyddo awdurdod lleol neu gorff llywodraethu yn y gorffennol i gyflwyno cynigion i unioni darpariaeth ormodol neu annigonol o leoedd mewn ysgolion, gallant gyhoeddi eu cynigion eu hunain i'r diben hwnnw.

Byddai'r meini prawf penodol y gallai Gweinidogion Cymru eu defnyddio i benderfynu cyhoeddi cyfarwyddyd neu gynnig yn amrywio, gan ddibynnu ar yr amgylchiadau yn yr ardal dan sylw ond, yn gyffredinol, pwerau i'w defnyddio pan fetho popeth arall yw'r rhain a byddent yn cael eu defnyddio pan fyddai awdurdod lleol wedi methu â sicrhau:

- bod ei ardal yn cael ei gwasanaethu gan ysgolion sy'n ddigonol o ran nifer, cymeriad a chyfarpar i ddarparu cyfleoedd addysg priodol i bob disgybl; neu
- bod gan bob plentyn yn ei ardal fynediad rhesymol at un o'r ysgolion hynny; neu
- bod cyllid ar gyfer addysg yn gosteffeithiol a bod adnoddau'n cael eu defnyddio i sicrhau'r deilliannau addysgol gorau posibl i blant a phobl ifanc.

Rhaid i'r cynigion gael eu cyhoeddi'n unol â'r darpariaethau ym Mhennod 4 uchod.

Gall unrhyw un wrthwynebu'r cynigion o fewn y cyfnod gwerthwynebu o 28 diwrnod. Os derbynir gwrthwynebiadau, **rhaid** i Weinidogion Cymru beri cynnal ymchwiliad lleol i ystyried y cynigion. Rhaid i unrhyw gynigion eraill i ad-drefnu ysgolion, a gyhoeddwyd ond na phenderfynwyd arnynt eto, gael eu hatgyfeirio i'r ymchwiliad lleol os yw Gweinidogion Cymru o'r farn eu bod yn gysylltiedig â'r cynnig sy'n cael ei wrthwynebu (ac oni bai bod Gweinidogion Cymru o'r farn y dylid eu gweithredu).

Rhaid i'r ymchwiliad lleol gael ei gynnal gan unigolyn a benodwyd i'r diben hwnnw gan Weinidogion Cymru ac yn unol ag unrhyw weithdrefnau a amlinellir ganddynt adeg sefydlu'r ymchwiliad lleol.

Os bydd ymchwiliad lleol wedi'i gynnal, **rhaid** i Weinidogion Cymru ystyried adroddiad y sawl a gynhaliodd yr ymchwiliad lleol. Yna, gallant wneud un o'r canlynol:

1. ei fabwysiadu gyda neu heb addasiadau, neu benderfynu peidio â mabwysiadu unrhyw un o'r cynigion a wnaed gan Weinidogion Cymru;
2. ei gymeradwyo gyda neu heb addasiadau, neu wrthod unrhyw gynigion eraill a atgyfeiriwyd i'r ymchwiliad lleol;
3. gwneud cynigion pellach i resymoli lleoedd mewn ysgolion.

Os bydd Gweinidogion Cymru'n penderfynu gwneud cynigion pellach, ni fydd gofyniad i beri cynnal ymchwiliad lleol arall.

Os na fydd y cynigion pellach hyn a wnaed gan Weinidogion Cymru wedi'u hatgyfeirio i ymchwiliad lleol, gall Gweinidogion Cymru, ar ôl ystyried unrhyw wrthwynebiadau:

1. fabwysiadu'r cynnig gyda neu heb addasiadau;
2. penderfynu peidio â mabwysiadu'r cynnig.

Fel arfer, dim ond newidiadau i faterion fel amseriad gweithredu'r cynigion neu niferoedd derbyn y **dylai** addasiadau a wnaed gan Weinidogion Cymru ymwneud â hwy. **Rhaid** i Weinidogion Cymru **beidio â** gwneud addasiadau a fyddai i bob diben yn cyflwyno cynnig newydd yn lle'r cynnig a gyhoeddwyd.

Gellir cymeradwyo cynigion neu eu mabwysiadu yn amodol ar rywbeth penodol a fydd yn digwydd erbyn dyddiad penodol.

Rhaid i gynigion a gymeradwyir neu a fabwysiedir gael eu gweithredu'n unol â Phennod 6 uchod.

9. Cynigion gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â darpariaeth ranbarthol ar gyfer anghenion addysgol arbennig

Os bydd Gweinidogion Cymru wedi gwneud gorchymyn yn y gorffennol yn cyfarwyddo awdurdod lleol neu gorff llywodraethu i gyflwyno cynigion i ad-drefnu ysgolion at ddiben sicrhau darpariaeth ranbarthol i blant ag anghenion addysgol arbennig, gallant gyhoeddi eu cynigion eu hunain i'r diben hwnnw.

Rhaid ymgynghori ar y cynigion yn unol â Phennod 3 uchod, a rhaid iddynt gael eu cyhoeddi'n unol â Phennod 4.

Gall unrhyw un wrthwynebu'r cynigion o fewn y cyfnod gwrthwynebu o 28 diwrnod.

Ar ôl ystyried unrhyw wrthwynebiadau, gall Gweinidogion Cymru;

1. fabwysiadu'r cynigion gyda neu heb addasiadau;
2. penderfynu peidio â mabwysiadu'r cynigion.

Fel arfer, dim ond newidiadau i faterion fel amseriad gweithredu'r cynigion neu niferoedd derbyn y **dylai** addasiadau a wnaed gan Weinidogion Cymru ymwneud â hwy. **Rhaid** i Weinidogion Cymru **beidio â** gwneud addasiadau a fyddai i bob diben yn cyflwyno cynnig newydd yn lle'r cynnig a gyhoeddwyd.

Gellir cymeradwyo cynigion neu eu mabwysiadu yn amodol ar rywbeth penodol a fydd yn digwydd erbyn dyddiad penodol.

Rhaid i gynigion a fabwysiedir gael eu gweithredu'n unol â Phennod 6 uchod.

10. Cynigion gan Weinidogion Cymru i ad-drefnu addysg chweched Dosbarth

O dan adran 71 o Ddeddf 2013, gall Gweinidogion Cymru wneud cynigion sy'n:

1. galw ar awdurdod lleol i sefydlu ysgol neu ysgolion i ddarparu addysg uwchradd sy'n addas i ofynion disgyblion chweched dosbarth yn unig ('ysgol chweched dosbarth');
2. cyflwyno neu ddileu darpariaeth chweched dosbarth mewn ysgol, neu;
3. gau ysgol chweched dosbarth.

Rhaid ymgynghori ar y cynigion yn unol â Phennod 3 uchod, a rhaid iddynt gael eu cyhoeddi'n unol â Phennod 4.

Gall unrhyw un wrthwynebu'r cynigion o fewn y cyfnod gwerthwynebu o 28 diwrnod.

Ar ôl ystyried unrhyw wrthwynebiadau, gall Gweinidogion Cymru;

1. fabwysiadu'r cynigion gyda neu heb addasiadau;
2. penderfynu peidio â mabwysiadu'r cynigion.

Fel arfer, dim ond newidiadau i faterion fel amseriad gweithredu'r cynigion neu niferoedd derbyn y **dylai** addasiadau a wnaed gan Weinidogion Cymru ymwneud â hwy. **Rhaid** i Weinidogion Cymru **beidio â** gwneud addasiadau a fyddai i bob diben yn cyflwyno cynnig newydd yn lle'r cynnig a gyhoeddwyd.

Gellir cymeradwyo cynigion neu eu mabwysiadu yn amodol ar rywbeth penodol a fydd yn digwydd erbyn dyddiad penodol.

Rhaid i gynigion a fabwysiedir gael eu gweithredu'n unol â Phennod 6 uchod.

11. Hysbysiad o fwriad corff llywodraethu i gau ysgol sefydledig neu wirfoddol

Mae Adran 80 o Ddeddf 2013 yn caniatáu i gorff llywodraethu ysgol sefydledig neu wirfoddol gau'r ysgol trwy roi dwy flynedd o rybudd i Weinidogion Cymru a'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am gynnal yr ysgol o'i fwriad i wneud hynny. O dderbyn rhybudd, **rhaidd** i'r corff llywodraethu:

1. gael cydsyniad Gweinidogion Cymru os yw Gweinidogion Cymru neu'r awdurdod lleol wedi gwario arian ar safle'r ysgol (ac eithrio mewn cysylltiad â gwaith atgyweirio);
2. ymgynghori â Gweinidogion Cymru pe byddai cau'r ysgol yn effeithio ar gyfleusterau ar gyfer addysg lawn amser sy'n addas i unigolion sy'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol ond sy'n iau na 19 oed;
3. ymgynghori â'r ymddiriedolwyr ynghylch unrhyw dir neu adeiladau a gedwir ar ymddiriedolaeth, a/neu'r corff crefyddol priodol os oes gan yr ysgol gymeriad crefyddol dynodedig, a rhoi sylw priodol i unrhyw sylwadau a dderbynnir.

Os bydd angen cyngor ar gyrff llywodraethu mewn perthynas ag eiddo a gedwir ar ymddiriedolaeth elusennol, **dylent** gysylltu â'r Comisiwn Elusennau.

Atodiad A: Siart Ilif enghreifftiol ar gyfer cynigion statudol

Cam 1

Mae'r cynigwyr yn ystyried adran 1 o'r canllawiau ac wedyn yn cymeradwyo ymgynghoriad ar newidiadau i ysgol/ysgolion.

Cam 2

Ar ddechrau'r cyfnod ymgynghori, **rhaid** i'r cynigwyr ddarparu dogfen ymgynghori i ymgynghoreion a rhoi o leiaf 42 diwrnod iddynt ymateb gydag o leiaf 20 o'r rhain yn ddiwrnodau ysgol. Os bydd y cynigydd o'r farn ei bod yn briodol, cynhelir cyfarfodydd â rhanddeiliaid yn ystod y cyfnod ymgynghori.

Cam 3

Mae'r cynigwyr yn casglu'r sylwadau ar yr ymgynghoriad ac yn eu crynhoi. Cyhoeddir y crynodeb hwn, ynghyd ag ymatebion y cynigydd ei hun i'r sylwadau, mewn adroddiad ar yr ymgynghoriad cyn pen tri mis o ddiwedd y cyfnod ymgynghori.

Cam 4

Mae'r cynigwyr yn penderfynu a ddylid bwrw ymlaen â'r newidiadau cyn pen 6 mis o ddiwedd y cyfnod ymgynghori. Os penderfynir bwrw ymlaen â'r cynigion, cymerir Cam 5. Os bydd opsiwn newydd yn dod i'r amlwg yn ystod yr ymgynghoriad, ac y mae'r cynigwyr am ei ystyried, yna ailadroddir Camau 1-3.

Cam 5

Cyhoeddir hysbysiad statudol gan roi 28 diwrnod o rybudd i gyflwyno gwrthwynebiadau. **Rhaid** i'r hysbysiad gael ei gyhoeddi ar ddiwrnod ysgol a chyda 15 diwrnod ysgol (heb gynnwys y diwrnod y caiff yr hysbysiad ei gyhoeddi) yn rhan o'r cyfnod hwnnw.

Cam 6

Os daw gwrthwynebiadau i law, **rhaid** i'r cynigwyr gyhoeddi adroddiad gwrthwynebu gan roi crynodeb o'r gwrthwynebiadau a'u hymatebion iddynt cyn pen 28 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.

Cam 7a	Cam 7b	Cam 7c
<p>Os nad oes angen cymeradwyaeth gan Weinidogion Cymru neu'r awdurdod lleol ar y cynnig, rhaid i'r cynigwyr wneud penderfyniad terfynol ar y cynnig cyn pen 16 wythnos o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.</p>	<p>Os oes angen penderfyniad gan Weinidogion Cymru ar y cynnig, rhaid i'r cynigydd anfon y gwrthwynebiadau a'r adroddiad gwrthwynebu at Weinidogion Cymru cyn pen 35 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu. Fel arfer, bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu ar gynigion cyn pen 16 wythnos o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.</p>	<p>Os oes angen penderfyniad gan yr awdurdod lleol ar y cynnig, rhaid i'r cynigydd anfon y ddogfen ymgynghori, yr adroddiad ar yr ymgynghoriad, yr hysbysiad a gyhoeddwyd, y gwrthwynebiadau a'r adroddiad gwrthwynebu i'r awdurdod lleol cyn pen 35 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu. Rhaid i'r awdurdod lleol wneud penderfyniad cyn pen 16 wythnos o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.</p> <p>Cyn pen 28 diwrnod o ddyddiad penderfyniad yr awdurdod lleol, gall cynigion gael eu hatgyfeirio i Weinidogion Cymru gan y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> i Awdurdod lleol arall; ii Y corff crefyddol priodol ar gyfer unrhyw ysgol yr effeithir arni (yr awdurdod

		esgobaethol); iii Corff llywodraethu ysgol wirfoddol neu sefydledig sy'n destun cynigion; iv Ymddiriedolaeth sy'n dal eiddo ar ran ysgol wirfoddol neu sefydledig sy'n destun cynigion; v Sefydliad addysg bellach y mae'r cynigion yn effeithio arni.
--	--	--

Cam 8

Os caiff y cynigion eu cymeradwyo neu os bydd y cynigydd yn penderfynu eu gweithredu, **dylent** gael eu gweithredu yn unol â'r dyddiad a roddwyd yn yr hysbysiad statudol, neu unrhyw ddyddiad a addaswyd wedi hynny.

Atodiad B: Enghreifftiau o hysbysiadau statudol

Enghraifft o hysbysiad statudol i sefydlu ysgol gymunedol neu wirfoddol newydd

[Nodwch enw a chyfeiriad y rhai sy'n cyhoeddi'r cynigion]

Hysbysir drwy hyn yn unol ag adran 41 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion fod [enw'r cynigydd], ar ôl ymgynghori â'r cyfryw bersonau ag sy'n ofynnol, yn cynnig sefydlu ysgol [nodwch y categori iaith²¹] newydd i'w chynnal gan [nodwch enw'r awdurdod lleol cynhalio] yn [nodwch y lleoliad a, lle y bo'n briodol, y cyfeiriad post] ar gyfer [bechgyn]/ [merched] / [bechgyn a merched] [nodwch yr ystod oedran] oed.

Cynhaliodd [nodwch enw'r cynigydd] gyfnod ymgynghori cyn penderfynu cyhoeddi'r cynnig hwn. Mae adroddiad ar yr ymgynghoriad sy'n cynnwys crynodeb o'r materion a godwyd gan ymgynghoreion, ymatebion y cynigwyr a barn Estyn ar gael ar [nodwch wefan y cynigydd neu, os nad oes un ar gael, wefan yr awdurdod lleol perthnasol].

Cynigir gweithredu'r cynnig ar [nodwch y dyddiad]. [Pan fwriedir gweithredu'r cynnig fesul cam, **dylid** nodi'r dyddiad y bwriedir gweithredu pob cam].

Bydd yr ysgol newydd a gynigir yn ysgol [nodwch ysgol gymunedol neu ysgol wirfoddol a gynorthwyir neu ysgol wirfoddol a reolir].

[nodwch y corff llywodraethu neu enw'r awdurdod lleol] fydd yr awdurdod derbyn.

[Nodwch y nifer derbyn] fydd y nifer derbyn ar gyfer [nodwch y grŵp oedran neu'r grwpiau oedran perthnasol²²] yn yr ysgol newydd yn y flwyddyn ysgol gyntaf y mae'r cynigion wedi'u gweithredu. [Pan fwriedir gweithredu'r cynigion fesul cam, **rhaid** rhoi'r nifer derbyn yn y flwyddyn ysgol gyntaf y mae pob cam wedi'i weithredu.] [Os bydd nifer derbyn ar wahân ar gyfer y chweched dosbarth, **dylid** cynnwys y nifer hwnnw.]

[Nodwch y ffigur capasiti²³] fydd capasiti disgyblion yr ysgol newydd. [Byddai'n ddefnyddiol cynnwys nifer y lleoedd meithrin a ddarperir os yw'n briodol.]

²¹ Dylai'r cynigwyr gyfeirio at ddogfen wybodaeth Llywodraeth Cymru 23/2007 'Diffinio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg'.

²² Diffinnir "grŵp oedran perthnasol" yn adran 142(1) o Ddeddf 1998 fel a ganlyn: "an age group in which pupils are normally admitted (or, as the case may be, will normally be admitted) to the school". Felly, gellid bod mwy nag un grŵp oedran perthnasol, ac yn yr achos hwnnw rhaid rhoi'r nifer derbyn mewn perthynas â phob grŵp oedran perthnasol o'r fath.

²³ Dylai'r cynigwyr gyfeirio at Gylchlythyr Llywodraeth Cymru 21/2011 'Mesur capasiti ysgolion yng Nghymru'.

[Ar gyfer ysgol arbennig, gwybodaeth am anghenion addysgol arbennig y disgyblion y gwneir darpariaeth ar eu cyfer.]

[Rhowch wybodaeth o ran p'un a gynigir y bydd trefniadau derbyn yr ysgol newydd yn gwneud darpariaeth ar gyfer bandio disgyblion.]

[Yn achos ysgol wirfoddol newydd, rhowch wybodaeth am ei chymeriad crefyddol a'i chorff crefyddol priodol arfaethedig os bydd ganddi gymeriad crefyddol.]

[Rhowch wybodaeth am y trefniadau arfaethedig i gludo'r disgyblion i'r ysgol newydd.]

[Yn achos cynigion i sefydlu ysgol wirfoddol newydd, nodwch p'un a fwriedir i'r awdurdod addysg lleol neu'r hyrwyddwyr weithredu'r cynigion, ac, os bwriedir i'r ddau barti weithredu'r cynigion, i ba raddau y bydd y ddau gorff yn eu gweithredu.]

Gall unrhyw un wrthwynebu'r cynigion cyn pen cyfnod o 28 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi'r cynigion hyn, hynny yw erbyn [nodwch ddyddiad].

Dylid anfon gwrthwynebiadau at [enw a chyfeiriad y cynigydd].

Llofnodwyd

Ar ran [yr awdurdod lleol]

[Dyddiad - **dylai** hwn fod yr un dyddiad â'r dyddiad cyhoeddi]

NODYN ESBONIADOL

[Efallai y bydd yn ddefnyddiol cynnwys Nodyn Esboniadol sy'n esbonio'r cynigion mewn iaith syml ac sy'n rhoi rhagor o wybodaeth a chefnidir i'r cynigion.]

Enghraifft o hysbysiad statudol i gau ysgol gymunedol a gynhelir, ysgol sefydledig, ysgol wirfoddol neu ysgol feithrin

[*Nodwch enw a chyfeiriad y rhai sy'n cyhoeddi'r cynigion*]

Hysbysir drwy hyn yn unol ag adran 43 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion fod [*enw'r cynigydd*], ar ôl ymgynghori â'r cyfryw bersonau ag sy'n ofynnol, yn cynnig cau [*enw a chyfeiriad yr ysgol*]. Cynhelir yr ysgol gan [*nodwch enw'r awdurdod lleol cynhalio*] [*ac os yn berthnasol, nodwch gymeriad crefyddol yr ysgol*].

Cynhaliodd [*nodwch enw'r cynigydd*] gyfnod ymgynghori cyn penderfynu cyhoeddi'r cynnig hwn. Mae adroddiad ar yr ymgynghoriad sy'n cynnwys crynodeb o'r materion a godwyd gan ymgynghoreion, ymatebion y cynigwyr a barn Estyn ar gael ar [*nodwch wefan y cynigydd neu, os nad oes un ar gael, wefan yr awdurdod lleol perthnasol*].

Cynigir gweithredu'r cynigion ar [*nodwch y dyddiad*] (2).

[*Nodwch fanylion yr ysgolion y gall y disgyblion yn yr ysgol i'w chau fynd iddynt, gan gynnwys unrhyw drefniadau interim a chategori iaith yr ysgolion amgen fel y'i diffinnir gan Ddogfen Wybodaeth Rhif: 023/2007.*]

[*Nodwch fanylion unrhyw fesurau eraill y bwriedir eu cymryd i gynyddu nifer y lleoedd sydd ar gael mewn ysgolion o ganlyniad i'r cynnig i gau'r ysgol.*]

[*Nodwch fanylion y trefniant arfaethedig i gludo'r disgyblion i ysgolion eraill.*]

Gall unrhyw un wrthwynebu'r cynigion cyn pen cyfnod o 28 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi'r cynigion hyn, hynny yw erbyn [*nodwch ddyddiad*].

Dylid anfon gwrthwynebiadau at [*enw a chyfeiriad y cynigydd*].

Llofnodwyd

Ar ran [*yr awdurdod lleol neu'r corff llywodraethu*].

[*Dyddiad - **dylai** hwn fod yr un dyddiad â'r dyddiad cyhoeddi*].

NODYN ESBONIADOL

[*Efallai y bydd yn ddefnyddiol cynnwys Nodyn Esboniadol sy'n esbonio'r cynigion mewn iaith syml ac sy'n rhoi rhagor o wybodaeth a chefnidir i'r cynigion*].

Enghraifft o hysbysiad statudol i wneud newid a reoleiddir i ysgol gymunedol a gynhelir, ysgol sefydledig, ysgol wirfoddol neu ysgol feithrin

Hysbysir drwy hyn yn unol ag adran 42 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion fod [enw'r cynigydd], ar ôl ymgynghori â'r cyfryw bersonau ag sy'n ofynnol, yn cynnig newid [enw a chyfeiriad yr ysgol] fel ei bod [ychwanegu disgrifiad o'r newid/newidiadau arfaethedig.] Cynhelir yr ysgol/ysgolion gan [nodwch enw'r awdurdod lleol cynhalio].

Cynhaliodd [nodwch enw'r cynigydd] gyfnod ymgynghori cyn penderfynu cyhoeddi'r cynnig hwn. Mae adroddiad ar yr ymgynghoriad sy'n cynnwys crynodeb o'r materion a godwyd gan ymgynghoreion, ymatebion y cynigwyr a barn Estyn ar gael ar [nodwch wefan y cynigydd neu, os nad oes un ar gael, wefan yr awdurdod lleol perthnasol].

Cynigir gweithredu'r cynnig ar [nodwch y dyddiad]. [Pan fwriedir gweithredu'r cynnig fesul cam, dylid nodi'r dyddiad y bwriedir gweithredu pob cam].

[Pan fydd y newid yn cynnwys ehangu, neu leihau capasiti, nodwch] Nifer y disgyblion yn yr ysgol ar hyn o bryd yw [nodwch nifer], capasiti disgyblion yr ysgol yw [nodwch gapasiti lleoedd disgyblion²⁴] a'r capasiti arfaethedig ar ôl gweithredu'r cynnig fydd [nodwch y capasiti arfaethedig].

[Pan fydd y newid yn cynnwys ehangu, neu leihau capasiti nodwch] [Nodwch y nifer derbyn] fydd y nifer derbyn ar gyfer [nodwch y grŵp oedran neu'r grwpiau oedran perthnasol²⁵] yn yr ysgol newydd yn y flwyddyn ysgol gyntaf y mae'r cynigion wedi'u gweithredu [Dylech gynnwys nifer chweched dosbarth ar wahân os yw'n briodol.] [Pan fwriedir gweithredu'r cynigion fesul cam, rhaid rhoi'r nifer derbyn yn y flwyddyn ysgol gyntaf y mae pob cam wedi'i weithredu.] [os yn briodol] Bydd xx o leoedd meithrin.

[Pan fydd y newid yn golygu newid y math o ddarpariaeth AAA, rhowch wybodaeth am y ddarpariaeth amgen i'r disgyblion a'r effaith ar gludiant i'r ysgol.]

Gall unrhyw un wrthwynebu'r cynigion cyn pen cyfnod o 28 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi'r cynigion hyn, hynny yw erbyn [nodwch ddyddiad].

Dylid anfon gwrthwynebiadau at [enw a chyfeiriad y cynigydd].

²⁴ Dylai'r cynigwyr gyfeirio at Gylchlythyr Llywodraeth Cymru 21/2011 'Mesur capasiti ysgolion yng Nghymru'.

²⁵ Diffinnir "grŵp oedran perthnasol" yn adran 142(1) o Ddeddf 1998 fel a ganlyn: "an age group in which pupils are normally admitted (or, as the case may be, will normally be admitted) to the school". Felly, gellid bod mwy nag un grŵp oedran perthnasol, ac yn yr achos hwnnw rhaid rhoi'r nifer derbyn mewn perthynas â phob grŵp oedran perthnasol o'r fath.

Bydd [*nodwch enw'r cynigydd*] yn cyhoeddi crynodeb o unrhyw wrthwynebiadau a ddaw i law (ac na chânt eu tynnu'n ôl yn ysgrifenedig) yn ystod y cyfnod gwrthwynebu, ynghyd â'i sylwadau arnynt, cyn pen cyfnod o 28 diwrnod o ddiwedd y cyfnod gwrthwynebu.

Llofnodwyd

Ar ran [*yr awdurdod lleol neu'r corff llywodraethu*]

[*Dyddiad - **dylai** hwn fod yr un dyddiad â'r dyddiad cyhoeddi*]

NODYN ESBONIADOL

[*Efallai y bydd yn ddefnyddiol cynnwys Nodyn Esboniadol sy'n esbonio'r cynigion mewn iaith syml ac sy'n rhoi rhagor o wybodaeth a chefnidir i'r cynigion.*]

Atodiad C: Templed o'r ddogfen ymgynghori

Mae'r templed canlynol yn nodi awgrym o fformat, ond nid fformat gorfodol, ar gyfer yr wybodaeth y mae'n ofynnol ei chynnwys mewn dogfen ymgynghori. Nid yw'r amlinelliad hwn o'r cynnwys yn hollgynhwysfawr a byddai disgwyl i gynigwyr gynnwys elfennau ychwanegol gan ddibynnu ar gyd-destun y cynigion sy'n cael eu hystyried.

Cyflwyniad - Esboniad o'r ymgynghoriad

Gallai'r adran hon nodi bod y cynigwyr yn ystyried ad-drefnu lleoedd ysgolion mewn ardal benodol ac enw'r ysgol/ysgolion yr effeithir arni/arnynt. Gallai esbonio bod y cynigwyr, cyn bwrw ymlaen â'u cynigion, am geisio barn pawb sy'n debygol o fod â buddiant yn y cynnig/cynigion fel y gellir ystyried eu barn cyn gwneud penderfyniad.

Gallai'r adran hon wedyn nodi'r broses ar gyfer cynnal ymgynghoriad, gan gynnwys:

- rhestr o bawb yr ymgynghorir â hwy (Nodir y sawl y mae'n **rhaidd** i gynigwyr ymgynghori â hwy yn Adran 3 o'r Cod. Fodd bynnag, disgwylir y byddai'r cynigwyr hefyd yn ymgynghori ag eraill sydd â diddordeb yn y mater nad ydynt wedi'u cynnwys yn y rhestr hon, lle y bo'n briodol yng nghyd-destun cynnig penodol);
- os bwriedir cynnal cyfarfodydd, dyddiad, amser, lleoliad a chynulleidfa unrhyw gyfarfodydd o'r fath (gan roi digon o rybudd i'r rhai sy'n debygol o fynd iddynt);
- enw a chyfeiriad y sawl y dylid anfon sylwadau ysgrifenedig ar y cynnig/cynigion ato, a'r dyddiad cau ar gyfer cael y sylwadau hyn;
- y trefniadau a wneir i blant a phobl ifanc gymryd rhan;
- manylion unrhyw drefniadau ymgynghori eraill megis diwrnodau agored, arddangosfeydd, ac ati.

Cefndir i'r cynnig/cynigion

Gallai hyn nodi'r manylion canlynol ar gyfer pob ysgol y mae'r cynigion yn effeithio arni neu'n debygol o effeithio arni, gan gynnwys ysgolion a allai ddisgwyl derbyn disgyblion ychwanegol yn y dyfodol, ac ysgolion arbennig:

- enwau, lleoliadau, categorïau a chategorïau iaith pob ysgol bresennol y mae'r cynnig yn debygol o effeithio arni (er enghraifft, yn achos cynnig i gau ysgol, dylid rhoi gwybodaeth am yr holl ysgolion cyfagos y gellid ystyried yn rhesymol y bydd disgyblion yn dymuno trosglwyddo iddynt);
- nifer y disgyblion ar y gofrestr ar hyn o bryd a'r ffigurau a gofnodwyd ar gyfer y pedwar cyfrifiad ysgolion blynyddol blaenorol ym mhob ysgol bresennol y mae'r cynigion yn debygol o effeithio

arni (ar gyfer ysgolion cynradd, **dylid** dangos nifer y disgyblion meithrin ar wahân ac ni ddylid eu cynnwys mewn rhagolygon);

- rhagolygon pum mlynedd o'r disgyblion ar y gofrestr ym mhob ysgol bresennol y mae'r cynnig yn debygol o effeithio arni, a hynny ar hyn o bryd (h.y. yn seiliedig ar y ffordd y mae ysgolion wedi'u trefnu ar hyn o bryd) a phe gweithredid y cynnig;
- capasiti lleoedd disgyblion (yn seiliedig ar Gylchlythyr Llywodraeth Cymru Rhif 21/2011 'Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru');
- nifer y lleoedd meithrin lle y bo'n gymwys;
- nifer y lleoedd chweched dosbarth lle y bo'n gymwys;
- ansawdd yr adeiladau a'r ystafelloedd, gan gyfeirio at categorïau cyflwr adeiladau'r ysgol fel y'u nodwyd yn sgil unrhyw arolygon o'r ysgol.

Pan gynigir sefydlu ysgol newydd:

- ar gyfer yr ysgol newydd:
 - y nifer derbyn a'r trefniadau derbyn arfaethedig;
 - ystod oedran;
 - capasiti lleoedd disgyblion a/neu nifer y lleoedd meithrin;
 - lleoliad a hygyrchedd;
 - categori;
 - categori iaith (ac esboniad o hyn);
 - manylion yr adeiladau a'r ystafelloedd arfaethedig i gynnwys rhestr o'r cyfleusterau arfaethedig;
 - trefniadau a pholisi cludiant rhwng y cartref a'r ysgol yr awdurdod lleol, ynghyd â gwybodaeth am lwybrau cerdded diogel;
 - Yn achos uned adnoddau anghenion addysgol arbennig (AAA) mewn ysgol brif ffrwd neu ysgol arbennig, gwybodaeth am anghenion arbennig y disgyblion.

Pan gynigir cau ysgol:

- manylion unrhyw opsiynau amgen sydd wedi'u hystyried yn lle cau'r ysgol, a'r rhesymau dros beidio â bwrw ati â'r rhain;
- yr effaith ar unrhyw ysgol neu ddarparwr y mae'r cynnig yn effeithio arni/arno - yn enwedig ar ysgolion amgen a enwir mewn cynnig cau;
- effaith debygol y cynigion ar y gymuned leol, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig ac mewn ardaloedd sydd wedi'u dynodi ar gyfer rhaglenni Cymunedau yn Gyntaf neu raglenni olynol;

- yr effaith debygol ar staff yr ysgolion a enwir mewn cynnig;
- yn achos trosglwyddo disgyblion i leoliad gwahanol:
 - enw a lleoliad y ddarpariaeth amgen arfaethedig;
 - cymhariaeth rhwng ansawdd ac amrywiaeth yr addysg a ddarperir yn yr ysgol y byddai'r disgyblion yn trosglwyddo ohoni a'r dewis/dewisiadau amgen arfaethedig ac amlinelliad o unrhyw gamau y mae angen eu cymryd i sicrhau yr eir i'r afael ag unrhyw ddiffygion yn yr opsiwn amgen;
 - trefniadau derbyn yr ysgol amgen arfaethedig;
 - cymhariaeth o ansawdd yr adeiladau a'r ystafelloedd yn yr ysgol y byddai'r disgyblion yn trosglwyddo ohoni a'r opsiwn amgen arfaethedig ac amlinelliad o unrhyw gamau y mae angen eu cymryd i sicrhau yr eir i'r afael ag unrhyw ddiffygion yn yr opsiwn amgen;
 - gwybodaeth ynghylch sut y gwneir darpariaeth ar gyfer y plant sy'n trosglwyddo yn yr ysgol amgen, gan gynnwys meintiau dosbarthiadau ar ôl y gweithredu;
 - yr effaith ar amseroedd teithio disgyblion i'r ysgol;
 - hygyrchedd llwybrau cerdded diogel i ysgolion amgen.

Pan fydd cynigion yn ymwneud ag ysgol arbennig neu ddarpariaeth AAA ddynodedig mewn ysgol brif ffrwd:

- yr effaith ar ddarpariaeth AAA
- sut y bydd y cynigion yn cyfrannu'n fwy cyffredinol at wella ansawdd yr addysg a'r cymorth i blant ag AAA.

Pan fydd unrhyw ysgol y mae cynnig yn ymwneud â hi neu'n effeithio arni yn addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg:

- effaith y cynigion ar y Gymraeg (*gweler* yr asesiad o'r effaith ar y Gymraeg yn Atodiad D).

Pan fydd y cynnig yn ymwneud ag ysgol â chymeriad crefyddol dynodedig:

- yr effaith ar argaeledd a mynediad i ysgolion â'r un cymeriad crefyddol dynodedig.

Pan fydd y cynnig yn ymwneud â newid categori:

- effaith y newid categori ar drefniadau llywodraethu a phwerau'r corff llywodraethu mewn perthynas â pholisïau a threfniadau derbyn, cyflogaeth a chwricwlwm;

- Unrhyw newidiadau arfaethedig i bolisiâu a threfniadau derbyn, cyflogaeth a chwricwlwm.

Pan fydd y cynnig yn ymwneud â gwaredu neu drosglwyddo tir neu adeiladau, mae'r manylion yr un fath.

Gallai'r adran hon egluro hefyd pam yr ystyrir bod y ddarpariaeth yn yr ysgolion presennol yn annigonol neu'n anfoddhaol drwy gyfeirio, fel y bo'n briodol, at y ffactorau a nodir yn Adran 1 o'r Cod.

Y cynigion - Disgrifiad a rhesymeg

Gallai'r adran hon roi disgrifiad manwl o'r sefyllfa bresennol a nodi union natur y newid/newidiadau arfaethedig, gan gynnwys yr effaith ar bob ysgol sy'n destun cynnig/cynigion statudol, a phawb arall y mae'r cynnig/cynigion yn debygol o effeithio arnynt.

Gall yr adran hon hefyd gynnwys yr wybodaeth ganlynol, fel y bo'n briodol:

- y diwygiadau disgwylidig i'r data ysgolion lleol (fel y nodir yn yr adran gefndir uchod) ar ôl gweithredu'r cynigion;
- dyddiadau gweithredu a manylion unrhyw drefniadau pontio;
- arbedion/costau refeniw;
- costau cyllid cyfalaf, gan gynnwys ffynhonnell unrhyw gyllid o'r fath;
- disgrifiad o unrhyw adeiladau ac ystafelloedd newydd;
- trefniadau derbyn newydd arfaethedig;
- trefniadau cludiant newydd arfaethedig a hygyrchedd y trefniadau amgen;
- materion staffio;
- Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned;
- Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg;
- Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb;
- manteision tebygol i blant a phobl ifanc, yn unol â saith nod craidd Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

Gallai'r adran hon hefyd nodi'r rhesymeg dros newid – annigonolrwydd y sefyllfa bresennol (yn ogystal â'r rhinweddau sydd ganddi) a'r manteision a ddaw yn sgil y newidiadau gan gyfeirio at Adran 1 o'r Cod. Os yw'n briodol, gellid nodi anfanteision y cynigion hefyd gan esbonio pam bod y manteision yn drech na'r anfanteision hyn. **Dylid** pwysleisio natur hollbwysig safonau addysgol, a **dylid** cyfeirio'n uniongyrchol at sut y byddai'r cynnig o fudd i'r ddarpariaeth addysgol gyffredinol yn yr ardal ac yn ymdrin â'r ffactorau eraill a nodir yn Adran 1 o'r Cod.

Gellid ystyried cynigion amgen hefyd yn yr adran hon, os yw'n briodol, a'r rhesymau pam nad yw'r rhain wedi'u dewis.

Esboniad o'r broses statudol

Gallai'r adran hon nodi'r broses statudol ar gyfer cyhoeddi cynigion a'u cymeradwyo/penderfynu arnynt gan gynnwys y dyddiad y bwriedir cyhoeddi'r hysbysiad/hysbysiadau; esboniad o'r cyfnod gwrthwynebu a'r ffyrdd yr ymdrinnir â gwrthwynebiadau, a sicrwydd y gall unrhyw un wrthwynebu'r cynnig.

Ffurflen Ymateb

Dylid atodi ffurflen ymateb i'r ddogfen ymgynghori ar gyfer cyflwyno sylwadau, gan gynnwys cyfle i ymgynghoreion nodi eu dymuniad i gael gwybod pan gaiff yr adroddiad ar yr ymgynghoriad ei gyhoeddi.

Atodiad D: Aseidiadau o'r effaith ar y gymuned a'r effaith ar y Gymraeg

Mae Llywodraeth Cymru o'r farn na ddylai'r gofyniad i gynnal aseidiadau fod yn rhy feichus ac nid yw'n ystyried bod angen comisiynu gwaith o'r fath gan ymgynghorwyr allanol. Mae dyletswydd ar awdurdodau lleol eisoes i gynnal aseidiadau o'r effaith ar gydraddoldeb, a allai fod yn sail i'r aseidiadau effaith a nodir yn y canllawiau hyn.

Effaith ar y Gymuned

Yn ddelfrydol, dylai aseidiadau effaith gael eu cynnwys mewn dogfennau ymgynghori. Er nad yw'r nodiadau hyn yn rhagnodi'r hyn y dylid ei gynnwys mewn asesiad o'r effaith ar y gymuned, gallai cynigwyr gynnwys y canlynol:

- gwybodaeth am gyfran y disgyblion o'r dalgylch sy'n mynychu'r ysgol;
- gwybodaeth am gyfran y disgyblion o'r tu allan i'r dalgylch sy'n mynychu'r ysgol;
- gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau eraill a ddarperir yn yr ysgol e.e. clwb ieuenctid/cylch chwarae;
- gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau neu wasanaethau eraill y mae'r ysgol yn eu darparu e.e. clybiau ar ôl ysgol, llyfrgell gymunedol;
- os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau;
- p'run a gaiff neu p'run a ellid gwella'r cyfleusterau eraill sydd ar gael yn y gymuned leol neu'r gymuned ehangach pe cai'r ysgol ei chau (e.e. gwella neuaddau pentref, meysydd chwarae, y cynlluniau chwarae a ddarperir yn ystod y gwyliau);
- gwybodaeth am y cyfleusterau a'r gwasanaethau a ddarperir mewn unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgol amgen yn yr un categori iaith;
- sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar yr ysgol amgen ac unrhyw gyfleusterau y gall eu cynnig (e.e. sut y cynorthwyr disgyblion (yn enwedig y rhai sydd o dan anfantais) i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol);
- gwybodaeth am oblygiadau ehangach y newidiadau ar ddarpariaethau trafndiaeth gyhoeddus;
- gwybodaeth am faterion diogelwch cymunedol ehangach.

Effaith ar y Gymraeg

Nid yw'r nodiadau hyn yn rhagnodol nac yn hollgynhwysfawr ond gallai'r asesiad o'r effaith mewn perthynas â'r Gymraeg gynnwys y canlynol:

- gwybodaeth am gategori iaith yr ysgol;
- gwybodaeth am gategori iaith unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am safonau'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am weithgareddau ar ôl ysgol sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen (e.e. Clybiau'r Urdd);
- gwybodaeth ynghylch a yw'r ysgol yn darparu cyfleusterau i aelodau'r gymuned ddysgu Cymraeg, neu gyfleusterau iddynt ymgymryd â gweithgareddau trwy gyfrwng y Gymraeg, a lle y gellid darparu unrhyw gyfleusterau amgen;
- a allai fod yn briodol darparu cyfleusterau ychwanegol ar ôl ysgol mewn unrhyw ysgol amgen i atgyfnerthu safonau'r Gymraeg;
- sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar unrhyw ysgol amgen ac unrhyw welliant penodol o ran darpariaeth ieithyddol y mae'r ysgol honno yn ei gynnig (e.e. sut y cynorthwyir disgyblion i gymryd rhan yng nghlybiau'r Urdd);
- gwybodaeth ynghylch sut mae'r cynnig yn cyd-fynd â Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg yr awdurdod ac unrhyw gamau y bydd angen eu cymryd yn y dyfodol o ganlyniad i'r newid i barhau i gydymffurfio â'r cynllun neu gyrraedd targedau'r cynllun.

Atodiad D: Pwyllgor penderfynu lleol

Mae'r model a amlinellir isod yn un ffordd bosibl o sefydlu 'pwyllgor penderfynu lleol'.

Byddai maint y pwyllgor yn dylanwadu'n arwyddocaol ar ei effeithiolrwydd. Pe bai'n rhy fawr, byddai'n drwsgl a byddai'n anodd cael consensws. Pe bai'n rhy fach, efallai na fyddai digon o ddadlau a gallai'r safbwynt fod yn rhy gul. Efallai mai pwyllgor â phum aelod fyddai'r maint delfrydol.

Bydd cyfansoddiad y pwyllgor yn bwysig ac yn dylanwadu ar sut y bydd yn cael ei weld gan bobl. Os mai'r bwriad yw pwysleisio ei annibyniaeth ar weithrediaeth yr awdurdod lleol, efallai y bydd angen 'anghymwyso' aelodau'r weithrediaeth ac unrhyw un sydd â chysylltiad â'r awdurdod lleol, y cynigydd (os yw'n wahanol i'r awdurdod lleol) neu'r ysgol y mae'r cynigion yn berthnasol iddynt, a all godi amheuan ynglŷn â'u gallu i weithredu'n ddiduedd mewn perthynas â'r cynnig.

Cyn belled nad ydynt wedi'u 'hanghymwyso', gall awdurdodau lleol benderfynu penodi pwyllgorau sy'n cynnwys aelodau awdurdodau lleol yn unig, neu bobl nad ydynt yn gysylltiedig â'r awdurdod lleol (gan gynnwys aelodau awdurdod lleol arall), neu unrhyw gyfuniad o'r ddau.

Os bydd ysgol â chymeriad crefyddol Catholig neu'r Eglwys yng Nghymru (neu y bwriedir iddi fod â chymeriad crefyddol o'r fath) yn destun cynnig, gall yr awdurdod lleol wahodd Bwrdd Addysg Esgobaethol esgobaeth berthnasol yr Eglwys yng Nghymru neu Esgob esgobaeth berthnasol yr Eglwys Gatholig i enwebu cynrychiolydd i fod yn un o aelodau'r pwyllgor. Yn achos unrhyw ysgol wirfoddol arall â chymeriad crefyddol dynodedig, gall yr unigolyn neu'r bobl sy'n penodi'r llywodraethwyr sefydledig gael eu gwahodd i enwebu cynrychiolydd.

Efallai y bydd awdurdodau lleol am sicrhau bod gan o leiaf un aelod o'r pwyllgor brofiad uniongyrchol o weithio yn y sector addysg. Gall aelod neu gyn-aelod o dîm uwch reoli ysgol neu lywodraethwr ysgol profiadol fod yn addas yn hyn o beth.

Os bydd y pwyllgor yn cynnwys aelodau'r awdurdod lleol yn unig, efallai yr hoffai'r awdurdod lleol ystyried ei wneud yn fwy cytbwys o safbwynt gwleidyddol yn y ffordd a amlinellir yn adrannau 15 a 16 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

Hwyrach y bydd yr awdurdod lleol am recriwtio, hyfforddi a chadw cronfa o unigolion cymwys a phenodi i bwyllgor yn ôl yr angen. Byddai nifer o fanteision i hyn, gan gynnwys lleihau'r amser sydd ei angen i sefydlu pwyllgor yn ôl yr angen a byddai'n helpu'r awdurdod lleol i sicrhau bod darpar aelodau'r pwyllgor wedi derbyn hyfforddiant digonol.

Gallai awdurdodau lleol gydweithredu hefyd i ddatblygu cronfeydd rhanbarthol. Byddai hyn yn cynyddu nifer yr ymgeiswyr cymwys a phrofiadol

ac yn darparu mwy o gyfleoedd i aelodau'r pwyllgor ennill profiad a datblygu arbenigedd wrth wneud penderfyniadau am drefniadaeth ysgolion. Fodd bynnag, wrth benodi paneli o unrhyw gronfa ranbarthol o'r fath, efallai yr hoffai awdurdodau lleol sicrhau bod gan rai aelodau o leiaf wybodaeth leol benodol.

Byddai'r awdurdod lleol am sicrhau bod holl aelodau'r pwyllgor yn derbyn hyfforddiant priodol cyn ystyried unrhyw gynigion a bod aelodau profiadol yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf am unrhyw newidiadau i ganllawiau ac yn cael cyfle i loywi eu hyfforddiant. Nid oes angen i'r hyfforddiant fod yn hollgynhwysfawr ond hwyrach y dylai geisio sicrhau bod aelodau'r pwyllgor yn gyfarwydd â'r canllawiau yn y Cod a'r rhannau perthnasol o Ddeddf 2013. Gallai dau awdurdod lleol neu fwy gydweithredu i ddarparu hyfforddiant a allai gyflwyno manteision megis rhannu arferion da yn eang, yn ogystal â sicrhau arbedion ariannol posibl.

Byddai'n fuddiol i'r pwyllgor sicrhau bod yr awdurdod lleol yn darparu gwasanaethau clercc. Er na fyddai'r clercc yn aelod o'r pwyllgor, gall weithredu fel ffynhonnell cyngor annibynnol. Er mwyn gallu gwneud hyn, byddai angen i'r clercc fod â dealltwriaeth dda o'r Cod a'r rhannau perthnasol o Ddeddf 2013, a'i fod wedi derbyn hyfforddiant priodol. Byddai angen i'r awdurdod lleol ddarparu cyngor cyfreithiol priodol i'r pwyllgor yn ôl yr angen. Ni ddylai'r clercc fod wedi ymwneud ag unrhyw ran o'r cynnig y mae'r pwyllgor yn ei ystyried ac ni ddylai fod ag unrhyw fuddiant mewn unrhyw benderfyniad a wneir gan aelodau'r pwyllgor.

Byddai tasgau allweddol y clercc yn cynnwys:

- gwneud y trefniadau gweinyddol angenrheidiol ar gyfer y pwyllgor;
- bod yn ffynhonnell cyngor annibynnol ar weithdrefnau, y Cod a'r rhannau perthnasol o Ddeddf 2013;
- cofnodi'r trafodion, y penderfyniad a'r rhesymau drosto;
- sicrhau bod y penderfyniad yn cael ei hysbysu a'i gyhoeddi yn unol â pharagraff 5.13.

Er mwyn i'r pwyllgor allu gwneud penderfyniad deallus, byddai angen i'r awdurdod lleol anfon y dogfennau a amlinellir ym mharagraff 5.3 uchod at y clercc penodedig yn fuan ar ôl diwedd y cyfnod gwrthwynebu. Dylai'r pwyllgor seilio ei benderfyniad ar y dystiolaeth ysgrifenedig hon yn hytrach na cheisio neu ystyried gwybodaeth newydd (oni bai ei fod o'r farn y bydd yn helpu i wneud ei benderfyniad o fewn yr amserlen) neu ystyried sylwadau ar lafar.

ADRODDIAD I'R CABINET

Hydref 9^{fed}, 2012

Aelod Cabinet: Y Cyng. Sian Gwenllian – Aelod Cabinet Addysg a Plant a Phobl Ifanc

Pwnc: Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Darpariaeth Addysg

Swyddog Cyswilt: Iwan T Jones – Cyfarwyddwr Corfforaethol

Y penderfyniad a geisir/ Pwrpas yr adroddiad

Argymhellir y dylai'r Cabinet dderbyn y cyfeiriad sy'n cael ei amlinellu yn yr adroddiad hwn gan nodi cynnwys y Cynllun Blaenoriaethau sydd yn cynnwys materion penderfynwyd arnynt eisoes, ac yn ychwanegol;

- i. Penderfynu blaenoriaethu adolygiad o ddarpariaeth addysg gynradd yn ardal Y Groeslon, i gynnwys Carmel a Bronyfoel (Fron).
 - ii. Penderfynu bwrw mlaen a symud trafodaeth sefyllfa ysgolion Meirionnydd gan adrodd ymhellach ar fanylion y cynllun i'r Cabinet
 - iii. Penderfynu cynnal gwaith ymchwil i sefyllfa llefydd gweigion yn ysgolion y sir ac ystyried cynlluniau i leihau llefydd gweigion
-

Sylwadau Aelodau Lleol

Bydd Aelodau Lleol perthnasol wedi derbyn gwahoddiad i gyfarfod y Cabinet

I. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

- 1.1 Yn ystod cyfnod y Cyngor diwethaf datblygwyd Strategaeth Ad-drefnu Ysgolion – ‘*Addysg Gynradd o Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd*’¹ gan Weithgor trawsbleidiol. Yn Ebrill 2009, cefnogwyd y strategaeth yn ddiwrthwynebiad gan y Cyngor Llawn gan osod gweledigaeth, amcanion ac egwyddorion clir ar gyfer y gwaith o adolygu trefniadaeth ysgolion y Sir. Yna, wedi cyfnod o weithredu'r strategaeth fe'i hadolygwyd yng nghyfarfod y Cyngor Llawn ar 16 Rhagfyr 2010, ac o ganlyniad gwnaethpwyd rhai newidiadau i weithrediad y Strategaeth.
- 1.2 Yn ystod yr un cyfnod, datblygwyd a chefnogwyd uwch strategaeth, ‘*Rhaglen Strategol - Tuag at 2025*’² gan y Cyngor Llawn ar 21 Hydref 2010. Darparwyd y ddogfen hon fel sylfaen strategol i osod cyfeiriad i ddatblygiadau ym maes addysg a hyfforddiant yng Ngwynedd am y 15 mlynedd nesaf. Cyflwynwyd y rhaglen yng nghyd-destun polisiau a

¹ Atodiad 1 - ‘*Addysg Gynradd o Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd*’

² Atodiad 2 – ‘*Rhaglen Strategol – Tuag at 2025*’

chynlluniau sydd ar y gweill - yn lleol ac yn genedlaethol - i drawsnewid gwasanaethau a ddarperir ar gyfer plant, pobl ifanc a'u teuluoedd.

1.3 Mae'r achos dros newid yng nghyfundrefn addysg Gwynedd yn glir. Dyma rai o'r penawdau:

- Yr angen i sicrhau fod plant a phobl ifanc y Sir yn derbyn profiad addysg o'r radd flaenaf a hynny mewn amgylchedd dysgu derbyniol i ddysgwyr ac addysgwyr yr unfed ganrif ar hugain.
- Mae **nifer disgyblion cynradd y Sir wedi lleihau 25% ers 1975** (2,750 yn llai o ddisgyblion)
- Mae **28% o lefydd gweigion** o fewn ysgolion Gwynedd, **y ganran uchaf yng Nghymru**. Golyga hyn fod dros 6,400 o lefydd gweigion yn ein hysgolion sydd yn golygu fod adnoddau yn cael eu gwario pob blwyddyn ar gynnal adeiladau a chyfundrefnau aneffeithlon yn hytrach nag ar addysg plant a phobl ifanc y Sir.
- Mae angen adolygu i sicrhau fod y nifer cywir a phriodol o ysgolion yn y manau cywir o fewn y Sir.
- **Mae 31 o ysgolion cynradd y Sir yn derbyn rhyngddynt £600k o gymorth ariannol ychwanegol oherwydd diffyg niferoedd disgyblion (blwyddyn ariannol 2012/13).**
- Yng Nghymru dim ond 12 (5%) o ysgolion uwchradd sydd gyda **llai na 400** o ddisgyblion. O'r 12 yma **mae 6 ysgol uwchradd yng Ngwynedd gan gynnwys pob un o ysgolion uwchradd Meirionnydd.**
- Sylwadau a beirniadaeth rheoleiddwyr fel Swyddfa Archwilio Cymru, Estyn a Llywodraeth Cymru bod angen sicrhau fod y defnydd cywir a mwyaf effeithlon o adnoddau yn cael ei wneud er mwyn sicrhau ansawdd addysg plant a phobl ifanc nawr, ac i'r dyfodol.

1.4 Yn seiliedig ar y cyfeiriad strategol y cytunwyd arno, aethpwyd ati i weithredu rhaglen o drawsnewid. Yn gryno, dyma ddeilliannau'r cynlluniau hyd yma:

- Mae trafodaethau ar ddyfodol trefniadaeth ysgolion wedi eu cynnal yn nalgylchoedd Tywyn, Y Berwyn (Bala) a rhan o ddalgylch Y Gader (Dolgellau).
- Mae'r trafodaethau hyd yma wedi cwmpasu **21 o ysgolion**.
- Mae'r Cyngor **wedi sicrhau y bydd addysg wledig yn cael ei gynnal** yn ardaloedd Tywyn, Dolgellau a'r Bala mewn ysgolion hyfyw a chynaliadwy i'r dyfodol.
- Bydd **ysgolion gwledig a threfol** yn yr ardaloedd hyn **yn cael eu huwchraddio**
- Mae cynlluniau arloesol ar droed sydd **yn torri tir newydd** (datblygir sefydliadau addysg gydol oes yn Bala a Dolgellau, a sefydlir Ysgolion Ardal Gwledig – ac un o'r rheiny ar ddau safle).
- Bydd y cynlluniau o fewn y Cynllun Blaenoriaethau yn arwain at **fuddsoddiad o £44miliwn i wella a datblygu ysgolion**. Bydd pob ymdrech i gadw'r budd yn lleol drwy brosesau caffael er mwyn rhoi cyfle i gontractwyr lleol elwa o'r buddsoddiad.

2. CYD-DESTUN / YSTYRIAETHAU PELLACH

2.0.1. Mae cyd-destun deddfwriaethol a strategol cenedlaethol a lleol i'r cynllun trawsnewid yma. Yn y rhan yma eglurir y cyd-destun yr ydym yn gweithio ynddo.

2.1 Cyd-destun Strategol Cenedlaethol

- 2.1.1. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae Llywodraeth Cymru wedi mynegi dyhead i wella safonau ac effeithlondeb y gyfundrefn addysg yng Nghymru. Wedi cyhoeddi Adroddiad Pisa (Rhagfyr 2010) sydd yn cymharu perfformiad a safonau addysg ar draws nifer fawr o wledydd, bu cryn sylw i rai o wendidau'r system yn genedlaethol yng Nghymru. Er bod perfformiad disgyblion yng Ngwynedd yn parhau i fod gyda'r uchaf yng Nghymru, rydym yn benderfynol o wella ymhellach gyrhaeddiad addysgol a dysgu plant a phobl ifanc mewn nifer o feysydd gwahanol, ar draws yr holl Gyfnodau Allweddol. Byddwn yn rhoi mwy o bwyslais ar leihau'r gwahaniaethau mewn perfformiad o fewn ysgolion a rhwng ysgolion, ac yn sgil hynny, codi lefelau cyrhaeddiad yn gyffredinol.
- 2.1.2. Yn ogystal, mae llawer o sylw diweddar ar leihau nifer llefydd gweigion yng Nghymru. Cyhoeddwyd adroddiad gan Estyn³ sydd yn nodi;
“Pan fydd lefelau uwch na'r angen o leoedd ysgol, mae adnoddau'n cael eu defnyddio'n aneffeithlon a gellid eu defnyddio yn well i wella ansawdd yr addysg ar gyfer pob dysgwr”.
- 2.1.3. Yna yn dilyn hynny, anfonwyd llythyr at holl Awdurdodau Cymru gan Y Gweinidog Addysg a Sgiliau⁴. Yng ngeiriau'r Gweinidog...**“mae pob lle gwag yn dreth ar bob un dysgwr...”**.
- 2.1.4. Yn y llythyr mae'r Gweinidog yn nodi yn glir ei ddisgwyliad fod pob awdurdod sydd â mwy na 20% o lefydd gwag yn y sector cynradd neu uwchradd yn nodi pa gamau y bwriedir eu cymryd i leihau'r lefel yn is na 15% erbyn Ionawr 2015.
- 2.1.5. Mae Estyn a'r Llywodraeth wedi mynegi pryder am y defnydd aneffeithiol o adnoddau. Yn ôl Estyn, mae pob lle gwag yn adlewyrchu hyn drwy wario ar gynnal cyfundrefnau (dyblygiadau gweinyddol a rheolaethol, a chostau cynnal adeiladau a systemau ayb), yn hytrach nag yn uniongyrchol ar addysg ein plant a phobl ifanc.
- 2.1.6. Yng Ngwynedd mae'r ganran uchaf o leoedd gweigion yng Nghymru (ac yn bedwerydd o ran nifer – dros 6,400).
- 2.1.7. Lluniwyd ymateb gan Aelod Cabinet Addysg Gwynedd i'r her yma⁵. Cydnabuwyd bod gan Wynedd gyfraniad i'w wneud o ran lleihau llefydd gweigion o fewn ysgolion y Sir. Ond, nodwyd yn glir fod ymateb i'r her o fewn cyd-destun darparu addysg mewn ardal wledig fel Gwynedd yn hynod o anodd oherwydd pellteroedd teithio a dyraniad poblogaeth, a bod angen adnoddau cyfalaf i wireddu cynlluniau i leihau llefydd gweigion. Gwnaethpwyd yn glir mai un ffactor a ystyrir ydyw llefydd gweigion, a bod lluo o ffactorau eraill yn cael eu hystyried wrth lunio argymhellion ar gyfer sefyllfaoedd yng Ngwynedd.

³ Atodiad 3 – Adroddiad Estyn Mai 2012 - *‘Sut mae lleoedd dros ben yn effeithio ar yr adnoddau sydd ar gael i wario ar wella deilliannau ar gyfer disgyblion’*

⁴ Atodiad 4 – Copi o lythyr y Gweinidog Addysg a Sgiliau ar yr angen i leihau llefydd gweigion

⁵ Atodiad 5 – Copi o lythyr yr Aelod Cabinet yn ymateb i lythyr Gweinidog Addysg a Sgiliau

2.2 Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain (Rhaglen Ysgolion 21G)

- 2.2.1. Yn ystod 2009 cyhoeddwyd rhaglen newydd gan y Llywodraeth ar gyfer uwchraddio holl ysgolion Cymru dan faner Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain. Mae'r rhaglen newydd yn uno holl grantiau cyfalaf Llywodraeth Cymru dan un rhaglen fuddsoddi.
- 2.2.2. Cafwyd datganiad gan Weinidog y Llywodraeth ar 5 Rhagfyr 2011 yn nodi pa gynlluniau o'r rhai gyflwynwyd gan Wynedd a fu yn llwyddiannus. **Cyhoeddwyd fod Cyngor Gwynedd, mewn egwyddor, wedi llwyddo i sicrhau amlen fuddsoddi gwerth mwy na £36 miliwn** yn ychwanegol i'r buddsoddiad a ddenwyd drwy ffynonellau trosiannol. Nodir mai'r cynlluniau canlynol fu'n llwyddiannus ar y cam cyntaf;

CYNLLUN	COST Y CYNLLUN (Amcangyfrif)
Dalgylch Y Berwyn	£10.27m
Rhan o ddalgylch Y Gader	£3.60m
Canolfan Rhagoriaeth Addysg Arbennig	£12.40m
Ardal Y Groeslon	£4.84m
Glancegin	£5.11m
CYFANSWM	£36.22m

- 2.2.3. Bydd gwaith pellach i'w wneud i ddenu'r arian yma gan y Llywodraeth, a bydd angen sicrhau achosion busnes cadarn sydd yn dangos fod y buddsoddiad yn; cwrdd ag anghenion strategol, rhoi gwerth am arian, ac yn welliant ar unrhyw sefyllfa bresennol. Mae'r Llywodraeth wedi awgrymu yn gryf mai cyfyng fydd y cyfleoedd pellach i ddenu cyfalaf am rhai blynyddoedd (hyd at oddeutu 2017/18).

2.3 Cyd-destun Deddfwriaethol

- 2.3.1. Yn dilyn adolygiad o'r ddeddf bresennol, mae Mesur Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) wedi ei gyflwyno gan Lywodraeth Cymru. Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd y mesur yn ddeddfwriaeth yn ystod 2013. Mae'r Mesur yn edrych i symleiddio'r broses statudol o newidiadau trefniadaeth addysg ac hefyd symud grym penderfyniadau yn fwy lleol. Bydd angen ystyried y newidiadau deddfwriaethol arfaethedig ac ymateb yn briodol.

2.4 Cyd-destun Strategol Lleol

- 2.4.1. Fel cyd-destun strategol lleol, soniwyd eisoes am strategaeth 'Tuag at 2025' a 'Strategaeth Addysg o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd'. Mae strategaethau a chynlluniau eraill o fewn Cynllun Strategol y Cyngor yn gyd-destun pwysig ar gyfer y maes yma, a dyma rai ohonynt;
- Prosiect Torri'r Cylch
 - Trawsnewid Gwasanaethau i Blant a Phobl Ifanc gydag ADY
 - Trawsnewid Addysg a Hyfforddiant Ôl-16
- 2.4.2. Yn ogystal, ers yr etholiad ym Mai 2012 - mae'r Aelod Cabinet dros Addysg wedi amlinellu ei blaenoriaethau ac yn greiddiol yn hyn mae gweledigaeth a dyhead i greu cyfundrefn addysg fydd yn mynnu ansawdd i'r dyfodol. Cyflwynwyd y papur hwn gerbron

Grŵp Cynllunio Strategol Uwchradd Gwynedd ar 12 Gorffennaf 2012, Pwyllgor Craffu Gwasanaethau 31 Gorffennaf 2012 a gerbron Fforwm Penaethiaid Cynradd y Sir.

- 2.5 Mae'r wybodaeth uchod yn gosod cyd-destun ar gyfer llunio Cynllun Blaenoriaethau rhaglen waith trefniadaeth ysgolion am y blynyddoedd nesaf.

3. RHESYMAU DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- 3.0.1. Felly, wrth ystyried cyfeiriad y strategaeth, y cyd-destun ehangach a'r hyn sydd wedi ei gyflawni'n barod, argymhellir rhai meysydd penodol i'w blaenoriaethu:
- A) Cynlluniau arfaethedig sydd eisoes wedi eu penderfynu a chynlluniau Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain,
 - B) Sefyllfa niferoedd disgyblion ysgolion cynradd ac uwchradd Meirionnydd,
 - C) Sefyllfaoedd argyfyngus
 - Ch) Sefyllfa llefydd gweigion

3.1 Cynlluniau arfaethedig a chynlluniau Ysgolion 21G

- 3.1.1. Fel y nodwyd, mae'r Cyngor wedi, neu wrthi'n mynd drwy'r, prosesau statudol ynglŷn ag ad-drefnu dyfodol darpariaeth mewn rhai ardaloedd. Yn ogystal, mae rhai cynlluniau penodol wedi eu hadnabod sydd i dderbyn buddsoddiad sylweddol drwy Raglen Ysgolion 21G.
- 3.1.2. Bydd angen sicrhau fod y cynlluniau hynny sydd eisoes wedi eu penderfynu yn cael eu gwireddu yn nalgylchoedd Tywyn, Y Berwyn a'r Gader.
- 3.1.3. Mae penderfyniad gan Gyngor Gwynedd i sicrhau cyfraniad yr Awdurdod tuag at y cynlluniau, ac mae'r Llywodraeth wedi nodi fod cynlluniau'r Cyngor wedi llwyddo yng ngham cyntaf y broses ariannu. Mae camau dilynol ar gyfer sicrhau cyfraniad Llywodraeth Cymru, a bydd angen dilyn rhaglen waith er mwyn gwneud hynny. Bydd camau cynhwysfawr a thrafodaethau i'w cynnal ar gyfer rhai o'r prosiectau mwyaf e.e. y Ganolfan Rhagoriaeth Addysg Arbennig newydd a champws gydol oes yn Bala.

3.2 Sefyllfa Niferoedd Disgyblion Ysgolion Cynradd ac Uwchradd Meirionnydd

- 3.2.1. Mae'r broses o ad-drefnu ysgolion wedi cychwyn yn nifer o ysgolion cynradd Meirionnydd, - dalgylchoedd Tywyn, Y Berwyn ac Y Gader. Blaenoriaethwyd y dalgylchoedd hyn oherwydd sefyllfa fregus yr ysgolion cynradd. Fel y datblygodd y drafodaeth yn y dalgylchoedd hyn, penderfynodd Cyngor Llawn 16/12/2010 ymestyn adolygiad trefniadaeth darpariaeth addysg i gynnwys elfennau traws-sector – meithrin, cynradd, uwchradd, arbennig a modelau gydol oes.
- 3.2.2. Mae trafodaeth cychwynol ynglŷn â sefyllfa ysgolion uwchradd Meirionnydd wedi ei chynnal mewn fforymau gwleidyddol yn ystod y Cyngor diwethaf a gan Benaethiaid Uwchradd yr ardal, a chafwyd consensws fod rhaid cynnal trafodaeth pellach ynglŷn â'r sefyllfa. Mae pryder ynglŷn â niferoedd gostyngol disgyblion cynradd ac uwchradd yn yr ardal. Cynhaliwyd trafodaethau fel a ganlyn:
- Gweithdy gydag Aelodau Meirionnydd -15 Gorffennaf 2011
 - Adroddiad yn dilyn y Gweithdy i'r Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc - 22 Medi 2011

- Adroddiad ar dueddiadau demograffig i'r Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc - 9 Rhagfyr 2011
- Bu trafodaethau yn y cyfnod hwn yng Ngweithgor Trawsbleidiol Ad-drefnu Ysgolion yn ogystal

3.2.3. Yn sgil canfyddiadau gwaith cynnar a dyhead Aelodau Lleol Meirionnydd i fwrw mlaen a'r mater yma, mae angen cynnal adolygiad a thrafodaeth ar ddyfodol addysg ym Meirionnydd er mwyn adeiladu ar y gwaith trawsnewidiol sydd eisoes wedi cychwyn yn yr ardal.

3.3 **Sefyllfaoedd Argyfyngus**

3.3.0.1. Nodwyd yn y Strategaeth 'Addysg o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd' fod angen sicrhau modd i fedru rhoi sylw i sefyllfaoedd rhai ysgolion sydd yn fregus:

“Dylid ystyried gwybodaeth broffesiynol berthnasol er mwyn tynnu sylw at sefyllfaoedd argyfyngus o fewn y Sir sy'n amharu yn uniongyrchol ar ansawdd addysg a phrofiadau disgyblion (e.e. niferoedd bychan iawn mewn ysgol, cyflwr adeiladau'r ysgol yn hynod ddrwg, methu recriwtio pennaeth)”.

Bellach, mae wedi amlygu fod dau gategori penodol o sefyllfaoedd argyfyngus sydd angen sylw; sefyllfaoedd argyfyngus oherwydd cyflwr adeiladau ac addasrwydd adeiladau a sefyllfaoedd sy'n fregus oherwydd niferoedd isel

3.3.1. Cyflwr/Addasrwydd Adeiladau

3.3.1.1. Mae'r Strategaeth yn nodi'r angen i sicrhau'r hyblygrwydd i gychwyn trafodaeth oherwydd bod angen buddsoddi yn sylweddol i wella'r ddarpariaeth addysg mewn ardal benodol. Mae'r sefyllfaoedd hyn yn cael eu hadnabod drwy arolygon cyflwr ac addasrwydd trwy Wasanaeth Eiddo'r Cyngor.

3.3.1.2. Un sefyllfa sydd eisoes wedi ei hamlygu gan y Cyngor (cyfarfod 16/12/2010) yw sefyllfa cyflwr adeilad Ysgol Y Groeslon. Oherwydd cyflwr rhan o adeilad yr ysgol bu yn rhaid trefnu mesurau eraill i ddarparu addysg yno o fis Medi 2012 ymlaen ac mae yn rhaid blaenoriaethu sylw i'r sefyllfa hon.

3.3.1.3. Yn y gorffennol cyflwynwyd cais ariannol i Llywodraeth Cymru am arian i adeiladu ysgol newydd yn Y Groeslon ond bu'n aflwyddiannus gan nad oedd y cynllun busnes yn ymateb i anghenion strategol ehangach.

3.3.1.4. Er mwyn sicrhau fod yr adnoddau angenrheidiol ar gael o Raglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain – bydd angen sicrhau fod cynllun busnes cadarn yn cael ei ddatblygu sydd yn dangos fod y Cyngor yn ymateb yn strategol i ddarpariaeth anghenion yr ardal i'r dyfodol. Felly, bydd yn rhaid sefydlu panel adolygu lleol i drafod dyfodol darpariaeth addysg yn yr ardal.

3.3.2. Diffyg Niferoedd

3.3.2.1. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae rhai plant, staff a thrigolion Gwynedd wedi wynebu sefyllfaoedd heriol ble mae nifer disgyblion sy'n mynychu ysgol wedi disgyn i

lefelau isel iawn. Gall nifer disgyblion mewn ysgol ddisgyn mor isel nes ystyrir yn sefyllfa argyfyngus. Mewn sefyllfa o'r fath, rhaid ystyried tegwch i'r disgyblion a'r staff. Rhaid ystyried bod adnoddau ysgol yn gyfyngedig a ddaw'n anodd i un athro/athrawes arwain a sicrhau darpariaeth addas a phriodol o'r cwricwlwm cyfan.

3.3.2.2. Yn 2009 bu i Ysgolion Rhydyclafdy, Llawrybetws a Croesor gau oherwydd niferoedd isel iawn (cyn lleied â 4 o blant). Ym Mawrth 2011, bu i Ysgol Abergynolwyn gau ar ôl i niferoedd ddisgyn i 14 o ddisgyblion. Yn 2010 bu i ysgol arall gysylltu â'r Adran Addysg i geisio ymateb i sefyllfa niferoedd disgyblion isel. Pleidleisiodd y llywodraethwyr ar y pryd i barhau a'r sefyllfa am flwyddyn ychwanegol ac adolygu pryd hynny.

3.3.2.3. Mae'n bwysig felly fod gan y Cyngor weithdrefn i fynd i'r afael â'r ysgolion argyfyngus hynny mewn modd effeithiol a hyblyg. Mae'r hyblygrwydd a'r gallu i ymateb yn amserol i sefyllfaoedd fel hyn yn lleihau ansicrwydd i ysgolion, staff, disgyblion a rhieni. Nid yw gadael i ysgolion gau ohonynt eu hunain, gyda niferoedd disgyblion yn lleihau bob blwyddyn nes dod yn anghynladwy yn dderbyniol. Bydd angen datblygu mecanwaith addas i fonitro ac asesu sefyllfaoedd ysgolion, gan ymateb yn briodol pan fydd niferoedd yn disgyn yn unol â'r hyn nodwyd mewn dogfen a baratowyd gan Ffederasiwn Penaethiaid Cynradd y Sir;

'Y mae ysgol sydd â llai na nifer penodol o blant a'i rhagolygon o safbwynt niferoedd yn isel, yn anghynladwy. Wrth nodi hyn dylid ystyried cyd-destun ysgol yn ei hardal gan gynnwys a fyddai'r plant yn medru mynd i ysgol arall yn hwylus, llefydd gweigion a niferoedd staff. Cytunwyd bod ysgol sydd â llai nag ugain o ddisgyblion yn y categori yma⁶.

3.4 Yr Angen i Leihau Llefydd Gweigion

3.4.1. Yn dilyn yr adroddiad gan Estyn (Mai 2012) a'r her ddilynol osodwyd gan y Gweinidog Addysg a Sgiliau i leihau canran y llefydd gweigion yn ein hysgolion - rhaid cydnabod fod sefyllfa yng Ngwynedd na ellir ei hanwybyddu. **Yng Ngwynedd mae'r ganran uchaf o lefydd gweigion yn ysgolion trwy Gymru - 28%.**

3.4.2. O ran nifer, **mae hyn yn golygu fod dros 6,400 o lefydd gweigion o fewn ysgolion y Sir, allasai, yn ôl Estyn - arwain at aneffeithlonrwydd ariannol sylweddol.**

3.4.3. Mae'r Cyngor eisoes wedi cychwyn symud ymlaen i ymateb i'r her yma a bydd cynlluniau arfaethedig yn cyfrannu i leihau'r ganran Sirol. Er hyn, ar ôl gwireddu'r cynlluniau arfaethedig mae her bellach o leihau oddeutu 2,500 o lefydd gweigion er mwyn ymgynraedd tuag at y targed cenedlaethol o 15%. Er bod adolygu trefniadaeth ysgolion yn heriol, yn ôl Estyn;

“Gall cau ac uno ysgolion fod yn ymarferion anodd a hirfaith ond dyma'r enghreifftiau mwyaf effeithiol o strategaethau a fydd yn cael gwared ar leoedd dros ben ac yn rhyddhau arbedion ar gyfer ail-fuddsoddi i godi safonau”.

3.4.4. Gall rheoli lleoedd olygu ymdrech wrth sicrhau cydbwysedd o sicrhau digon o lefydd mewn ysgolion yn yr ardaloedd o dwf, a rhesymoli sefyllfaoedd sydd â llefydd gweigion. Mae cydnabyddiaeth ei bod yn afresymol disgwyl i leihau yr holl leoedd gwag yn yr

⁶ Atodiad 7 – Dogfen Ffederasiwn Penaethiaid Cynradd ar Ad-drefnu Ysgolion Cynradd

ysgolion. Mae dyletswydd i ddarparu digon o leoedd ysgol a'r angen i reoli amrywiadau yn y galw (canlyniad newidiadau demograffig a dewisiadau rhieni), mae angen mynd i'r afael â gormodedd o adeiladau gwag gan eu bod yn gallu clymu adnoddau y gellid eu defnyddio i wella'r ddarpariaeth addysgol.

- 3.4.5. Fel y nodwyd, mae'r Cyngor hwn wedi bod yn ystyried nifer fawr o ffactorau, yn cynnwys llefydd gweigion, wrth edrych i drawsnewid ei ddarpariaeth addysg mewn ardaloedd ar draws y Sir.
- 3.4.6. Mae rhaglen adeiladu Ysgolion 21G Llywodraeth Cymru yn cefnogi cynllunio strategol gan awdurdodau lleol er mwyn darparu adeiladau ysgol newydd neu well, gan leihau lleoedd gwag. Bydd cynigion ar gyfer buddsoddiad sydd wedi'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru yn mynd i'r afael â chapasiti gwag a chyflwr gwael adeiladau ysgol ac yn cynorthwyo i ddarparu ysgolion cynaliadwy, cost-effeithiol sy'n addas ar gyfer yr 21^{ain} Ganrif.
- 3.4.7. Fodd bynnag, ar gyfer yr ardaloedd hynny nad ydynt eisoes wedi eu had-drefnu, neu wedi eu cynnwys yn rhaglen Ysgolion 21G bydd angen cymryd ymagwedd bragmatig, fwy creadigol, er mwyn mynd i'r afael â'r defnydd aneffeithlon o adeiladau ysgol.

4. CASGLIADAU A CHAMAU NESAF

- 4.0.1. Felly, o ystyried y cyd-destun a'r cefndir a osodwyd yn yr adroddiad, mae'r pedwar maes blaenoriaeth uchod yn cael eu hamlygu. O fewn y pedwar maes mae prosiectau unigol sydd yn cwmpasu'r Cynllun Blaenoriaethau. Bydd adroddiad pellach ynglŷn a chapasiti i gyflawni'r rhaglen gynhwysfawr hon. Dyma fanylion y rhaglen waith am y cyfnod nesaf :

4.1 Canolfan Rhagoriaeth Addysg Arbennig

- 4.1.1. Nodwyd dyhead gan y Cyngor i ddiwygio ei ddarpariaeth Addysg Arbennig oherwydd bod y ddarpariaeth bresennol yn Ysgol Hafod Lon dros ei chapasiti ac angen ei moderneiddio a'i hymestyn. Cyflwynwyd cais ar gyfer y datblygiad yma yn rhan o becyn Rhaglen Ysgolion 21G y Cyngor.
- 4.1.2. Mae darpariaeth briodol ac addas ar gyfer Gogledd y Sir yn Ysgol Pendalar, Caernarfon, a bydd y datblygiad yma yn anelu i sicrhau darpariaeth debyg, mewn man canolog, ar gyfer gweddill y Sir. Y bwriad yw darparu canolfan rhagoriaeth ranbarthol Addysg Anghenion Arbennig ac i resymoli'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion sydd wedi'u lleoli allan o'r Sir ar hyn o bryd. Nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau ynddi chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.
- 4.1.3. Er mwyn symud ymlaen â'r datblygiad hwn, argymhellir sefydlu Tîm Prosiect yn ystod Tymor yr Hydref i yrru'r prosiect ymlaen. Mae'r prosiect werth oddeutu £12.5miliwn.

4.2 Sefyllfaoedd Argyfyngus – Cyflwr Adeiladau – Adolygu a gwella darpariaeth addysg yn ardal Y Groeslon a datblygiad adeilad newydd ar gyfer Ysgol Glancegin

- 4.2.1. Mae'r Cyngor wedi bod yn monitro cyflwr rhan o adeilad Ysgol Y Groeslon ers peth amser. Caewyd cegin yr ysgol rhai blynyddoedd yn ôl, ac yn ddiweddar bu'n rhaid darparu addysg mewn unedau symudol ar gyfer rhai o'r disgyblion.
- 4.2.2. Gwnaethpwyd cais yn 2010 am arian o Raglen Cyfalaf Trawsffurfio Ton 3 (Tranche 3) gan Lywodraeth Cymru ar gyfer adeiladu ysgol newydd yn Y Groeslon. Bu'r cais yn aflwyddiannus, a barnwyd gan Lywodraeth Cymru nad oedd cyflwr yr adeilad ynddo ei hun yn ddigonol er mwyn rhyddhau'r arian. Roedd angen i'r cais fod ynghlwm wrth gynllun strategol ar gyfer darparu addysg mewn ardal er mwyn ymateb i ofynion strategol. Yn yr un modd ni fyddai modd i'r Cyngor edrych i wario ar un ysgol heb edrych ar sefyllfa yn ehangach.
- 4.2.3. Felly, yn unol â'r Strategaeth a phenderfyniad blaenorol gan y Cyngor Llawn (16/12/2010), oherwydd cyflwr bregus adeilad Ysgol Y Groeslon, a'r arweiniad a gafwyd gan Lywodraeth Cymru ynglŷn a chymorth ariannu, bydd angen blaenoriaethu trafodaethau lleol, a sefydlu Panel Adolygu ar gyfer yr ardal. Bydd angen symud mlaen gyda thrafodaethau i ddatblygu darpariaeth addysgol gyda chymorth y grant gan Lywodraeth Cymru a'r Cyngor ar y cyd.
- 4.2.4. Er mwyn gwneud hyn rhaid diffinio ardal benodol er mwyn mynd â'r drafodaeth hon yn ei blaen. Nid oes angen cynnal trafodaeth dalgylch gyfan Dyffryn Nantlle ar hyn o bryd gan fod y dalgylch yn ei chyfanrwydd yn isel o ran trefn blaenoriaeth. Yn wir, byddai cynnal trafodaeth dalgylch cyfan yn cymeryd llawer mwy o amser, a byddai hynny yn rhwystr i symud ymlaen yn ddi-oed gydag unrhyw opsiwn. Wrth ddiffinio'r ardal, ystyriwyd nifer o ffactorau.
- 4.2.5. Mae ardal Carmel a'r Fron yn ddaearyddol agos i'r Groeslon a hynny o fewn dalgylch Ysgol Dyffryn Nantlle. Mae daearyddiaeth a dalgylch naturiol yr ardal yn ei diffinio ei hunan. Ond, mae ffactorau eraill sydd yn cryfhau'r rhesymeg ymhellach.
- 4.2.6. Mae nifer arwyddocaol o lefydd gweigion yn y tair ysgol:

Ysgol	Niferoedd			
	Disgyblion Medi 2011	Capasiti'r Ysgol	Nifer Lle Gwag	Canran Lle Gwag
Groeslon	84	128	44	34%
Carmel	47	78	31	40%
Bronyfoel	30	52	22	42%
Cyfanswm	161	258	97	

O ran nifer – mae hyn gyfystyr â bron iawn i 100 o lefydd gweigion (97).

- 4.2.7 Mae tua £3,000 (£2,958) o wahaniaeth yng nghost y pen rhwng y 3 ysgol - mae anghyfartaledd yn hyn o beth mewn cwta 2 filltir o bellter.

- 4.2.8 Mae gan y Cyngor gyfrifoldeb i ddefnyddio arian cyhoeddus yn ddarbodus gan sicrhau cynladwyedd ysgolion yn unol â'r Strategaeth. Er mwyn sicrhau defnydd effeithlon o adnoddau rhaid cymeryd y cyfle i ystyried yr opsiynau fydd yn sicrhau darpariaeth addysg gynaliadwy a chadarn i'r dyfodol a hynny o fewn fframwaith y Strategaeth.
- 4.2.9 Drwy ddiffinio'r ardal yn y modd yma felly, mae gan y Cyngor gyfle;
- A) I ddenu cyfraniad ariannol gan Lywodraeth Cymru
- B) Gwireddu nifer o ddyheadau'r strategaeth drwy gael llawer gwell effaith ar:
- Gysoni maint dosbarthiadau a lleihau'r amrediad oedran sydd mewn dosbarthiadau
 - Ymateb i'r her yn y newid poblogaeth fydd yn debygol o ddigwydd i'r dyfodol
 - Gwella amgylchedd dysgu i fwy o ddisgyblion gan sicrhau ysgol fyddai'n gallu diwallu anghenion ysgolion yr 21G
 - Sicrhau arweinyddiaeth a rheolaeth gadarn
 - Sicrhau adnodd newydd, addas i bwrpas a chynaliadwy
 - Lleihau amrediad cost y pen ar gyfer darparu addysg yn yr ardal
 - Cysoni nifer o ysgolion yn yr ardal i gyd fynd â'r galw
 - Rhyddhau arian i'w wario ar blant yn y gyfundrefn addysg yn hytrach nag ar adeiladau a chynnal yr isadeiledd bresennol
 - Lleihau llefydd gweigion sylweddol sydd yn yr ysgolion gan gynyddu effeithiolrwydd
- 4.2.10 Bwriedir felly, cynnal trafodaeth ar ddyfodol darpariaeth addysg gynradd yn ardal pentrefi - Y Groeslon, Carmel a'r Fron. Bydd panel o gynrychiolwyr o ysgolion Y Groeslon, Carmel a Bronyfoel yn cael ei ffurfio i drafod y mater.
- 4.2.11 Fel rhan o'r cais ariannol o'r Rhaglen Ysgolion 21G, llwyddwyd i agor y drws i ddenu'r buddsoddiad ar gyfer adeiladu ysgol newydd ar gyfer Ysgol Glancegin. Mae adeilad yr ysgol yma mewn cyflwr gwael. Ni fydd angen cynnal adolygiad llawn o'r dalgylch cyfan yn ardal ehangach Bangor. Yn unol â'r Strategaeth mae angen datblygu cynllun ar gyfer darparu addysg ym Maesgeirchen oherwydd cyflwr bregus yr adeilad.
- 4.2.12 Bydd cryn waith angen ei wneud cyn y bydd yr ysgol newydd yn cael ei datblygu. Bydd angen datblygu cynllun busnes cadarn, a datblygu cynlluniau ategol fydd yn canolbwyntio ar anghenion y plentyn a'r teulu fydd yn cyd-fynd efo'r datblygiad adeiladol. Y gobaith ydy y bydd modd dod â buddion ehangach i'r gymuned hon drwy'r datblygiad a manteisio ar brofiadau a datblygiadau fu ynghlwm wrth ddatblygu Ysgol Yr Hendre yng Nghaernarfon.
- 4.2.13 Er mwyn gwneud y gwaith bydd angen sefydlu Tîm Prosiect yn y blynyddoedd nesaf, gyda'r pwyslais ar weithio gyda phrosiectau cymunedol a theuluol. Yn ychwanegol i'r buddiannau hyn, bydd modd dileu nifer fawr o lefydd gweigion sydd yn yr ysgol.

4.3 Cynlluniau Ar y Gweill

- 4.3.1 Mae nifer o gynlluniau ar droed yn nalgylchoedd Tywyn, Y Berwyn a'r Gader yn barod. Bydd angen sicrhau fod y cynlluniau hynny yn cael eu gwireddu yn unol â phenderfyniadau a wnaethpwyd eisoes, ac yn unol â phenderfyniadau arfaethedig.
- 4.3.2 Cynlluniau sydd eisoes wedi eu penderfynu arnynt yn derfynol ac angen eu gweithredu:
- Datblygu a sefydlu Ysgol Ardal ym Mro Dysynni a chau ysgolion Brynchrug, Llanegryn a Llwyngwril
 - Datblygiad Ysgol Penybryn, Tywyn a chau Ysgol Aberdyfi
 - Gwelliannau gweddill dalgylch Tywyn a sefydlu Ffederasiwn Ysgolion Dyffryn Dulas a Pennal
 - Datblygiad Ysgol OM Edwards a chau Ysgol Y Parc
- 4.3.3 Cynlluniau ble disgwylir am benderfyniad arfaethedig neu ble bo trafodaethau pellach i'w gwireddu:
- Sefydlu Ysgol Ardal Aml-Safle ym Mrithdir a Dinas Mawddwy a chau ysgolion Brithdir, Dinas Mawddwy, Machreth ac Ieuan Gwynedd (yn amodol ar benderfyniad y Gweinidog Addysg a Sgiliau)
 - Symud ymlaen â thrafodaethau sefydlu Cymuned Ddysgu Gydol Oes yn Nolgellau
 - Parhau â thrafodaethau sefydlu Campws Gydol Oes yn Bala a chau ysgolion Y Berwyn, Beuno Sant a Bro Tegid
 - Gwelliannau ysgolion Bro Tryweryn a Ffridd Y Llyn

4.4 Sefyllfaoedd Bregus - Niferoedd Isel Mewn Ysgolion

- 4.4.1 Nodwyd ynghynt yn yr adroddiad fod plant, staff a rheini rhai o ysgolion yn y Sir wedi wynebu sefyllfaoedd heriol ble mae niferoedd disgyblion yn disgyn i lefel isel iawn. Gall niferoedd ysgol ddisgyn mor isel nes eu hystyried fel sefyllfa argyfyngus. Mewn sefyllfa o'r fath rhaid ystyried tegwch i ddisgyblion a staff.
- 4.4.2 Felly, bydd angen datblygu mecanwaith addas i fonitro ac asesu sefyllfaoedd ysgolion, gan ymateb yn briodol pan fydd niferoedd disgyblion yn disgyn i lefel fregus. Bydd angen ystyried sefyllfaoedd bregus sydd yn codi mewn ysgolion unigol, gan gynnal trafodaethau priodol i geisio dod ag atebion cynaliadwy a rhoi sicrwydd i addysg y disgyblion.

4.5 Llefydd Gweigion

- 4.5.1 Fel rhan o'r rhaglen waith i ymateb i her y Llywodraeth i leihau llefydd gweigion bydd angen cynnal arolwg o wir ddarlun llefydd gweigion yn ysgolion y Sir. Bwriedir llunio rhaglen waith o gamau syml, ymarferol y gellid eu cymryd i ostwng nifer y llefydd gweigion ar draws y Sir:
- Ail ymweld â chapasiti ysgolion i weld beth yw gwir ddefnydd yr adeiladau a chyfrifo llefydd gweigion yn fwy manwl fel gwaelodlin.
 - Adnabod ysgolion sydd â llefydd gweigion "sylweddol" gan flaenoriaethu'r sefyllfaoedd hyn
 - Rheoli'r gyfundrefn mynediad i sicrhau bod agweddau capasiti yn cael sylw priodol
 - Bydd angen cymryd ymagwedd bragmatig, fwy creadigol, er mwyn mynd i'r afael â'r defnydd aneconomaidd o adeiladau ysgol gan edrych ar ddefnydd amgen o

ystafelloedd/adeiladau a bod yn effro i gyfleon i wneud defnydd mwy effeithlon o adeiladau ysgolion.

4.6 Rhan Orllewinol o Ddalgyrch Y Gader

4.6.1 Fel y nodwyd, mae trafodaethau ar y gweill yn dalgyrch Y Gader, a bydd angen dychwelyd i ran orllewinol y dalgyrch i edrych ar y modd gorau o ddarparu addysg yn yr ardal i'r dyfodol. Rhagwelir cynnal y drafodaeth yma o fewn tymor canolig y rhaglen waith.

4.7 Darpariaeth Addysg ym Meirionnydd

4.7.1 Mae pryder gwirioneddol ynglŷn â sefyllfa'r ddarpariaeth addysg ym Meirionnydd. Yn wir, yn unol â'r Strategaeth gynradd, dalgyrchoedd yr ardal yma a flaenoriaethwyd oherwydd fod y sefyllfa yn fregus yn sgil nifer o ffactorau sydd yn cynnwys; lleihad mewn niferoedd disgyblion, cyflwr adeiladau a phroblemau recriwtio penaethiaid.

4.7.2 Nodwyd fod trafodaeth a gwaith cychwynnol eisoes ar droed i edrych ar ddyfodol darpariaeth addysg uwchradd ym Meirionnydd sydd yn cwmpasu ysgolion uwchradd Tywyn, Y Berwyn (Bala), Y Gader, Y Moelwyn (Blaenau Ffestiniog) ac Arduwy (Harlech). Yn wir, mewn dwy dalgyrch, mae'r drafodaeth ar y sector cynradd wedi ymestyn i gynnwys yr uwchradd yn dalgyrchoedd y Berwyn a'r Gader. Ond, cydnabyddir bod sefyllfa'r ddarpariaeth addysg uwchradd yn ardal Meirionnydd angen sylw penodol yn fuan. Dyma rai ffeithiau ynglŷn â'r sefyllfa:

- Ers 1975 mae oddeutu 1000 yn llai o ddisgyblion yn yr ysgolion uwchradd.
- O ran cymhariaeth genedlaethol, maint cyfartalog ysgol uwchradd yng Nghymru yw 900 o ddisgyblion – tra bod cyfartaledd maint ysgol uwchradd ym Meirionnydd yn 350.
- Mae rhagolygon yn dangos fod y tueddiad yma o leihad am barhau eto am oddeutu 10 mlynedd – gyda rhagolygon o gyfanswm o oddeutu 1400 o ddisgyblion rhwng y 5 ysgol ym Meirionnydd erbyn 2020. Gall rhai ysgolion uwchradd Meirionnydd fod mor fach â 240(au) erbyn diwedd y ddegawd hon.
- Mae cyfartaledd llefydd gweigion yn ysgolion uwchradd Meirionnydd yn 44%, o gymharu â chyfartaledd Gwynedd yn 30% a Chymru yn 15%.
- Mae'r lleihad mewn niferoedd – ynghyd â'r sefyllfa ariannol gyffredinol yn golygu ei bod yn her medru cynnal digon o gynhwysedd addysgol i ddarparu'r cwricwlwm.
- Mae pryderon ynglŷn â chynnaladwyedd cynnal safonau o fewn y fframwaith addysgol presennol.

4.7.3 Bydd rhaid cynnal trafodaeth ar ddyfodol addysg yn ei gyfanrwydd gyda'r nôd o sicrhau dyfodol cynaliadwy i addysg yr ardal. Argymhellir cynnal gweithdy i Aelodau Meirionnydd i ailgynnau'r trafodaethau, a symud y mater yn ei flaen i drafod y cyfeiriad gorau ar gyfer darparu addysg yn yr ardal i'r dyfodol.

5 Crynodeb

5.1 O fewn y rhaglen drawsnewidiol yma yn narpariaeth addysg Gwynedd, mae nifer o brosiectau a chynlluniau o bwys. Mae'r rhain yn ategu ei gilydd ac yn cyfrannu tuag at yr her o sicrhau ein bod yn rhoi'r cyfle a phrofiadau gorau i'n plant a phobl ifanc, a hyn er mwyn gwireddu eu potensial i'r dyfodol a hynny drwy wneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd gennym. Bydd adroddiadau pellach i ddilyn ar faterion penodol yn unol â cherrig milltir y prosiectau unigol.

5.2 I grynhoi felly, nodir isod penawdau y Cynllun Blaenoriaethau:

- i. Adolygu'r ddarpariaeth addysg gynradd yn ardal Y Groeslon, i gynnwys Carmel a Bronyfoel (Fron).
- ii. Gwireddu cynlluniau y penderfynwyd yn derfynol arnynt eisoes yn nalgylchoedd Tywyn a'r Berwyn, sef;
 - Datblygu, adeiladu a sefydlu Ysgol Ardal ym Mro Dysynni a chau ysgolion Brynchrug, Llanegryn a Llwyngwril
 - Datblygiad Ysgol Penybryn, Tywyn a chau Ysgol Aberdyfi
 - Gwelliannau gweddill dalgylch Tywyn a sefydlu Ffederasiwn Ysgolion Dyffryn Dulas a Pennal
 - Datblygiad Ysgol OM Edwards a chau Ysgol Y Parc
- iii. Rhoi cynllun a rhaglen waith fanwl mewn lle ar gyfer datblygu'r Ganolfan Rhagoriaeth Addysg Arbennig.
- iv. Cynnal adolygiad cynhwysfawr o ddarpariaeth addysg gynradd ac uwchradd ym Meirionnydd.
- v. Datblygu mecanwaith a chymeryd camau priodol mewn sefyllfaoedd ysgolion sydd yn ferus oherwydd eu niferoedd isel.
- vi. Symud ymlaen â thrafodaethau a chynlluniau yng ngweddill dalgylchoedd Y Berwyn ac Y Gader;
 - Sefydlu Ysgol Ardal Aml-Safle ym Mrithdir a Dinas Mawddwy a chau ysgolion Brithdir, Dinas Mawddwy, Machreth ac Ieuan Gwynedd (yn amodol ar benderfyniad y Gweinidog Addysg a Sgiliau)
 - Symud â thrafodaethau sefydlu Cymuned Ddysgu Gydol Oes yn Nolgellau
 - Adolygu'r ddarpariaeth addysg yng ngorllewin dalgylch Y Gader
 - Symud â thrafodaethau a datblygu cynlluniau sefydlu Campws Gydol Oes yn Bala a gwelliannau yn ysgolion Bro Tryweryn a Ffridd Y Llyn
- vii. Gwneud gwaith ymchwil i sefyllfa llefydd gweigion yn ysgolion y sir ac ystyried cynlluniau i leihau llefydd gweigion.
- viii. Symud ymlaen â thrafodaethau a datblygu cynlluniau i adeiladu adeilad newydd ar gyfer Ysgol Glancegin.

6. Argymhelliad

- 6.1 Argymhellir y dylai'r Cabinet dderbyn y cyfeiriad sy'n cael ei amlinellu yn yr adroddiad hwn gan nodi cynnwys y Cynllun Blaenoriaethau sydd yn cynnwys materion penderfynwyd arnynt eisoes, ac yn ychwanegol;
- Penderfynu blaenoriaethu adolygiad o ddarpariaeth addysg gynradd yn ardal Y Groeslon, i gynnwys Carmel a Bronyfoel (Fron).
 - Penderfynu bwrw mlaen a symud trafodaeth sefyllfa ysgolion Meirionnydd gan adrodd ymhellach ar fanylion y cynllun i'r Cabinet
 - Penderfynu cynnal gwaith ymchwil i sefyllfa llefydd gweigion yn ysgolion y sir ac ystyried cynlluniau i leihau llefydd gweigion

Barn Y Swyddogion Statudol

Y Prif Weithredwr:

- Rwyf yn croesawu yr hwylustod o gael holl gynlluniau moderneiddio trefniadaeth ysgolion mewn un ddogfen a'r wybodaeth ynglŷn ag effaith y cynlluniau ar ardaloedd gwahanol i'r tymor canolig.
- Mae'r argymhellion yn adlewyrchu'r camau pellach sy'n angenrheidiol i gyflawni penderfyniadau sydd eisoes wedi cael sylw'r Cyngor. Mae sefyllfa benodol cynladwyedd Addysg uwchradd Meirionnydd yn fater o bryder sylweddol ac mae'n bwysig bod Aelodau a swyddogion yn cefnogi'r Aelod Cabinet i gyfarch y broblem mewn ffordd greadigol ac effeithiol

Y Swyddog Monitro:

“Mae'r adroddiad yn darparu diweddariad amserol o sefyllfa yr amryw faterion sydd ar y gweill ym maes trefniadaeth ysgolion ynghyd a chamau gweithredol. Wrth i'r gwaith fynd ymlaen bydd angen cymhwyso gofynion cyfreithiol i'r cynllunio a phenderfyniadau. Dim sylwadau ychwanegol o safbwynt priodoldeb ar hyn o bryd.”

Y Pennaeth Cyllid:

“Rwy'n cefnogi'r bwriad i ad-drefnu ysgolion mewn modd teg a rhesymegol, er gwaetha'r her o ymdrechu i gyflawni'r amcanion yma mewn cyd-destun ariannol hynod heriol. Mae'r adroddiad yn adnabod sawl ardal lle mae risgiau wrth oedi a byddai buddion wrth symud ymlaen.

Byddwn yn pwyso a mesur y risgiau wrth ddadansoddi a sylwebu ar ardrawiad ac ymhlygiadau ariannol yr opsiynau unigol wrth i'r tîm prosiect ddatblygu'r cynlluniau perthnasol, fel ddigwyddodd yn nalgylchoedd Tywyn, Y Berwyn a'r Gader lle bu penderfyniadau eisoes.”

Atodiadau

Atodiad	Dogfen
Atodiad 1	Addysg Gynradd o Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd
Atodiad 2	Rhaglen Strategol – Tuag at 2025'
Atodiad 3	Adroddiad Estyn Mai 2012 - 'Sut mae lleoedd dros ben yn effeithio ar yr adnoddau sydd ar gael i wario ar wella deilliannau ar gyfer disgyblion'
Atodiad 4	Copi o lythyr y Gweinidog Addysg a Sgiliau ar yr angen i leihau llefydd gweigion
Atodiad 5	Copi o lythyr yr Aelod Cabinet yn ymateb i lythyr Gweinidog Addysg a Sgiliau
Atodiad 6	Prif Faterion 2012-2017 – Aelod Cabinet Addysg ac Aelod Arweiniol Plant a Phobl Ifanc Cyngor Gwynedd
Atodiad 7	Dogfen Ffederasiwn Penaethiaid Cynradd ar Ad-drefnu Ysgolion Cynradd

Y stori hyd yn hyn

Yn dilyn cais am arian Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif derbyniodd Cyngor Gwynedd gadarnhad yn Rhagfyr 2011 bod Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo, mewn egwyddor, i gyd-ariannu sefydlu Canolfan Rhagoriaeth Addysg Arbennig newydd yng Ngwynedd. Mae'r cais hwn yn golygu buddsoddiad o £12.4 miliwn i sefydlu darpariaeth fodern o'r ansawdd orau ar gyfer plant gydag anghenion addysg arbennig a'u teuluoedd yn Meirionnydd a Dwyfor.

Bellach mae bwrdd prosiect wedi ei sefydlu ac wedi bod yn brysur yn adnabod anghenion y Ganolfan newydd a chynllunio'r camau sydd angen eu cyflawni er mwyn dilyn y drefn statudol a chwblhau'r hyn sy'n ofynnol i sicrhau derbyn y cyllid gan Lywodraeth Cymru.

Mae Adran Gofal Cwsmer y Cyngor hefyd wedi bod yn brysur yn ceisio adnabod safle addas ar gyfer y Ganolfan sydd digon mawr, mewn lle i allu darparu ar gyfer Meirionnydd a Dwyfor a chyda mynediad hwylus i'r prif ffyrdd. Erbyn hyn rydym wedi adnabod safle a allasai fod yn gartref addas ar ei chyfer. Rhaid pwysleisio fan hyn fod gwaith technegol manwl o'n blaenau i sicrhau fod y safle yn gweddu ym mhob ffordd cyn penderfynu'n derfynol ar y safle.

Dywedodd Sian Gwennlian, Aelod Cabinet y Cyngor Dros Addysg:

"Wedi i ni edrych ar nifer o safleoedd, rydw i'n falch o gadarnhau fod swyddogion o adrannau Gofal Cwsmer ac Addysg y Cyngor wedi bod yn edrych ar safle 6.25 erw, neu 25,294m², o fewn Parc Busnes Eryri ym Mhenrhyndeudraeth.

"Llywodraeth Cymru sydd berchen y safle ar hyn o bryd ac rydym mewn trafodaethau gyda'n cydweithwyr o fewn y sefydliad hwnnw, ac yn cynnal gwaith ymchwil manwl ein hunain, er mwyn pwysu a mesur os ydyw'n safle addas ar gyfer y datblygiad pwysig hwn."

Ychwanegodd: "Er mwyn sicrhau fod yr ysgol newydd yn llwyddiannus – ac yn gallu darparu'r addysg, profiadau a'r ofal mae plant Gwynedd yn eu haeddu – rydym wedi gweithio allan y byddai rhaid i'r safle byddwn yn adeiladau arno fod o leiaf 4.95 erw, neu 20,000m² o faint ac efo cysylltiadau da i'r rhwydwaith trafndiaeth.

"Dyna pam rydym wedi adnabod y safle yma fel man sydd gyda potensial ar gyfer ysgol arbennig newydd."

Y camau nesaf

Nawr fod safle addawol posib ar gyfer y ganolfan newydd wedi ei adnabod mi fedr y Cyngor fwrw mlaen ar gamau nesa'r prosiect er mwyn anelu i sicrhau fydd Canolfan Ragoriaeth i Addysg Arbennig yn agor ei drysau i blant Meirionnydd a Dwyfor yn 2016.

Er mwyn sicrhau'r model orau ar gyfer y Ganolfan rydym am ymgysylltu gydag arbenigwyr ym maes addysg anghenion arbennig yn y trafodaethau. I'r perwyl hwn rydym wedi sefydlu gweithgor ac mi fyddwn yn cynnal cyfarfodydd dros y misoedd nesa i gytuno'r model orau. Y trafodaethau hyd fydd sail yr achos busnes cynhwysfawr y bydd rhaid i'r Cyngor ei gyflwyno er mwyn sicrhau arian o Raglen Ysgolion 21ain Ganrif Llywodraeth Cymru tuag at sefydlu'r Ganolfan newydd.

Ar yr un pryd mi fyddwn yn cychwyn trafod briff ar gyfer y Ganolfan gyda phensaer er mwyn cychwyn gwireddu'r weledigaeth ar gyfer y Ganolfan bwysig hon.

Rydym yn awyddus iawn i gynnwys staff, rhieni, gofalwyr a llywodraethwyr, yn ogystal a buddiolwyr eraill, ar hyd y daith felly mae'n fwiad i'ch diweddarau'n aml a threfnu cyfarfodydd er mwyn derbyn eich mewnbwn i geisio sicrhau'r gorau i blant gydag anghenion addysg arbennig a'u teuluoedd ym Meirionnydd a Dwyfor.

Am mwy o wybodaeth gallwch gysylltu a'r tim prosiect

drwy e-bost: CanolfanRhAA@gwynedd.gov.uk

239

neu ffôn: 01286 679648

The story so far

Following an application for 21st Century Schools Programme funding, Gwynedd Council received confirmation in December 2011 that the Welsh Government's Department for Education and Skills has approved, in principle, to co-finance the establishment of a new Centre of Excellence for Special Education in Gwynedd. This application represents an investment of £12.4 million to establish a modern provision of the highest quality central to Meirionnydd and Dwyfor for children with special education needs and their families.

A project board has been established and has been busy recognising the needs of the new Centre as well as the steps that need to be implemented to follow the statutory procedures and complete what is required to ensure the funds are received from the Welsh Government.

The Council's Customer Care Department has also been busy trying to identify a suitable site for the Centre that is large enough, in a suitable location to cater for Meirionnydd and Dwyfor and with a convenient access to main roads. We are pleased to announce that plans to establish the Centre are a step closer now as Gwynedd Council officers have identified a site that could be suitable for the Centre. It must be emphasized here that further detailed research is needed to ensure that the site is fit in all aspects before a final decision can be taken on the site.

Sian Gwenllian, the Council's Cabinet Member for Education said:

“Having looked at a number of sites, I'm delighted to confirm that officers from the Council's Customer Care and Education departments have been looking at a 6.25 acre site – or 25,294m² – in the Eryri Business Park at Penrhydeudraeth.

“The land currently belongs to the Welsh Government and we are in discussions with our colleagues from that authority, as well as carrying out our own detailed background work, so that we can weigh up whether the site is suitable for this important development.”

She added: “To ensure that this new school is successful – and can provide the education, experiences and care that children in Gwynedd who have special educational needs deserve – we have calculated that the site on which we will build needs to be at least 4.95 acres, or 20,000m² with good links to the local transport network.

“This is why we have identified this area as a potential site for a new special school.”

The next steps

Now that a possible site for the new centre has been identified the Council can proceed with the next stages of the project to try to ensure that the Centre of Excellence for Special Education opens its doors to children living in Meirionnydd and Dwyfor in 2016.

In order to achieve the best model for the Centre we will engage with experts in the field of special education needs during our discussions. To this end we have established a working group and we will hold meetings over the coming months to agree on the best model. Outputs of these discussions will be the basis of a comprehensive business case which Gwynedd needs to present in order to secure funding from the Welsh Government's 21st Century Schools Programme towards establishing the new Centre.

At the same time we will begin discussing the brief for the Centre with an architect to start realising the vision for this important Centre. We are very keen to involve staff, parents, carers and governors, as well as other beneficiaries, along the way therefore it is our intention to update you regularly and arrange meetings in order to receive your input to try to ensure the best for children with special education needs and their families in Meirionnydd and Dwyfor.

For further information you can contact the project team

by e-mail: CanolfanRhAA@gwynedd.gov.uk

or phone: 01286 679648

Yn dilyn cais am arian Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif derbyniodd Cyngor Gwynedd gadarnhad yn Rhagfyr 2011 bod Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo, mewn egwyddor, i gyd-ariannu sefydlu Ysgol Addysg Arbennig newydd yng Ngwynedd. Mae'r cais hwn yn golygu buddsoddiad o £12.4 miliwn i sefydlu darpariaeth fodern o'r ansawdd orau ar gyfer plant gydag anghenion addysg arbennig dwys a chymhleth a'u teuluoedd yn Meirionnydd a Dwyfor.

Cwestiynau ac atebion yn dilyn cyfarfodydd ymgysylltu

Yn ystod misoedd Hydref a Tachwedd cynhaliwyd nifer o gyfarfodydd gyda staff a llywodraethwyr ysgolion yn ogystal â diwrnodau agored arbennig i siarad gyda rhieni a'r cyhoedd yn Nolgellau, Pwllheli, Porthmadog a Blaenau Ffestiniog.

Pwrpas y digwyddiadau hyn oedd diweddarau pawb am y prosiect, i rannu'r opsiynau sy'n cael eu hystyried ar gyfer dyfodol addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor, a chyflwyno cynlluniau ar gyfer yr ysgol arbennig newydd mae'r Cyngor yn gobeithio adeiladu ym Mhenrhyndeudraeth.

Da oedd gweld gymaint o bobl yn mynychu'r cyfarfodydd; roeddent yn gyfleoedd gwych i ateb cwestiynau, i drafod a gwrandao ar sylwadau cefnogol i'r cynlluniau ar gyfer yr ysgol newydd.

Gan nad oedd pawb wedi gallu manteisio ar y cyfle i fynychu'r digwyddiadau penderfynwyd rhannu'r prif gwestiynau a godwyd, a'r sylwadau ac atebion a ddaeth i law fel bod eglurder ynglŷn â'r cynlluniau cyffrous sydd ar droed.

Dyma'r prif gwestiynau a godwyd:

C: Ble fydd yr ysgol arbennig newydd?

A: Rydym yn gobeithio adeiladu'r ysgol newydd ym Mharc Busnes Eryri ym Mhenrhyndeudraeth ond mae rhaid sicrhau addasrwydd y tir a'r safle cyn gwneud y penderfyniad terfynol. Mae Llywodraeth Cymru yn barod wedi cytuno i roi les y tir i ni er mwyn ei ddatblygu fel safle i'r ysgol newydd. Ond mae dal angen:

- a) Cael cytundeb yr Adran Gynllunio i newid defnydd y tir (ar hyn o bryd mae'r tir wedi ei neilltuo ar gyfer defnydd diwydiannol yn unig)
- b) Mae'r Adran Eiddo yn gwneud gwaith i wneud yn siŵr bydd adeiladu ar y tir ddim yn rhy anodd na'n rhy gostus.

C: Pryd fydd yr ysgol yn agor?

A: Rydym yn anelu i gwblhau'r gwaith adeiladu erbyn Ebrill 2016 er mwyn i'r plant gael mynd yno yn achlysurol a dod i arfer a'r ysgol newydd yn ystod Tymor yr Haf, cyn trosglwyddo yn barhaol i'r safle newydd ym Medi 2016.

C: A fydd Ysgol Hafod Lon ac unedau Tŷ Meirion a Thŷ Aran yn cau?

A: Ar hyn o bryd mae 4 opsiwn posib. Mi fydd angen gwneud gwaith ychwanegol pellach ar y 4 opsiwn yma cyn byddwn yn gallu penderfynu ar yr opsiwn terfynol. Mi fydd y penderfyniad terfynol ar yr opsiwn yma yna'n ddibynnol ar ganlyniad y drefn statudol a chytundeb Llywodraeth Cymru.

Yr opsiynau dan sylw ydi:

- *Gwneud dim*

- *Ysgol newydd gan gau Ysgol Hafod Lon, Tŷ Aran a Thŷ Meirion.*
- *Ysgol newydd gan gau Ysgol Hafod Lon yn unig gan barhau gyda Thŷ Aran a Thŷ Meirion.*
- *Ysgol newydd gan gau Ysgol Hafod Lon a Thŷ Aran yn unig gan barhau gyda Thŷ Meirion.*

C: A fydd staff yr ysgolion ac uned/unedau AAA sy'n cau yn cael gwaith yn yr ysgol newydd?

A: Rydym yn rhagweld bydd angen mwy o staff yn yr ysgol newydd felly'r gobaith ydi y bydd digon o gyfleoedd swyddi i'r staff presennol gynnig amdanynt. Yn unol â rheoliadau staffio, y corff llywodraethol sydd gyda'r hawl i benderfynu strwythur staffio'r ysgol. Golyga hyn byddent yn penderfynu'r nifer o athrawon a chymorthyddion fydd eu hangen yn yr ysgol newydd a'r ffordd fydd yr ysgol yn llenwi'r swyddi. Mi fydd yr Adran Addysg yn pwyso ar y corff i roi ystyriaeth deg i'r staff presennol ac anogir y llywodraethwyr i gynnig cyfweiliad i'n staff o unrhyw ysgol/uned fydd yn cau.

Mi fydd Gwasanaeth Arlwyfaeth a Glanhau Ysgolion yr Adran Addysg yn rhoi ystyriaeth deg i staff arlwyfaeth a glanhau presennol fydd yn dymuno cael gwaith yn yr ysgol newydd ac yn cynnig cyfweiliad iddynt.

C: Faint o blant fydd yn gallu mynd i'r ysgol?

A: Roedd y cais gwreiddiol ar gyfer 84 o blant, ond, oherwydd cynnydd yn y galw ac yn dilyn ymgynghori mewn awdurdodau lleol eraill am adeiladu ysgolion newydd tebyg, rydym yn gobeithio sicrhau'r cynhwysedd ar gyfer oddeutu 100 o blant a phobl ifanc yn yr ysgol newydd.

C: Faint o welyau fydd yn yr uned breswyl ac egwyl fer?

A: Mi fydd gan yr uned 6 gwely ar gyfer defnydd preswyl a gofal egwyl fer.

C: Pryd fydd y darpariaeth egwyl fer ar gael?

A: Mae yna nifer o fodelau ar gyfer darpariaeth egwyl fer a mae angen inni ystyried nhw i gyd ymhellach cyn dod i benderfyniad terfynol. Ymysg yr opsiynau byddwn yn eu ystyried fydd y posibilrwydd o agor dros benwythnosau a gwyliau ysgol.

C: Pa adnoddau fydd yn yr ysgol?

A: Wrth gwrs mae'r safonau cenedlaethol ar gyfer adeiladu ysgol arbennig yn llywio'r drafodaeth yma, ond rhagwelir cynnwys yr adnoddau canlynol:

- Pwll hydrotherapi
- Stafelloedd synhwyrol
- Stafelloedd therapi cyffredinol
- Stafell therapi 'rebound'
- Neuadd gyda llwyfan
- Cegin, lle bwyta a chaffi
- Dosbarthiadau gydag offer angenrheidiol
- Amgylchfyd allanol symbylus ac aml synhwyrol
- Adnodd ar gyfer datblygu entrepreneuriaeth y tu allan (gerddi ayyb)
- Cwrt chwaraeon pob tywydd
- Man chwarae addas (gan gynnwys peldroed)

Mae'r pensaer yn brysur yn datblygu cynlluniau ar gyfer yr ysgol newydd a wedi bod yn trafod yr anghenion gyda pobl sydd yn gweithio gyda plant ag anghenion arbennig, athrawon a'r plant eu hunain. Derbyniodd cynlluniau cychwynol ar gyfer yr ysgol ymateb bositif iawn yn ystod y diwrnodau agored yn Hydref a Tachwedd a mae'r sylwadau dderbynwyd wedi eu rhannu gyda'r pensaer.

C: Bydd y cyfleusterau fel y pwll hydrotherapi, ystafell synhwyrol a neuadd ar gael i'w defnyddio gan y cyhoedd y tu allan i oriau ysgol?

A: Y gobaith yw sicrhau hyn mewn cydweithrediad â'n partneriaid e.e. gwasanaethau cymdeithasol, iechyd a'r drydedd sector.

C: A fydd rhaid i blant gydag anghenion arbennig fynd i'r ysgol newydd?

A: Ni ragwelwn newid i'r polisi presennol, ac mi fydd y drefn statudol gytunedig a sefydlwyd eisoes yn digwydd ar y cyd rhwng rhieni a'r Adran Addysg (sef trafod a chytuno ar ysgol briodol drwy Ddatganiad o Anghenion Addysgol Arbennig).

C: A fydd plant sydd yn mynd i'r ysgol newydd yn cael cludiant o'u cartrefi?

A: Mi fydd plant yn derbyn cludiant i'r ysgol newydd yn unol â'r polisi cludiant Cyngor Gwynedd i ddysgwyr gydag Anghenion Addysgol Arbennig.

C: A fydd plant sy'n mynd i'r ysgol newydd yn gallu mynd i ysgol prif lif am rai gwersi?

A: Mi fydd hyn yn parhau fel y polisi presennol, sef trefniant ar sail asesu anghenion pob plentyn yn unigol fel ar hyn o bryd.

C: A fydd llwyfan yn y neuadd?

A: Un o ddmuniadau mwyaf poblogaidd plant Ysgol Hafod Lon ydi cael llwyfan yn y neuadd ar gyfer perfformiadau, felly mae cael llwyfan yn y neuadd ar frig y rhestr.

C: A fydd lle i chwarae peldroed yn yr ysgol newydd?

A: Dymuniad arall poblogaidd gan ddisgyblion yr ysgol presennol ydi cael lle i chwarae peldroed a mae'n fwriad sicrhau man addas ar gyfer hyn ar safle'r ysgol newydd.

C: A fydd digon o le parcio ar gyfer teuluoedd pan fydd cyngherddau?

A: Ar hyn o bryd mae'r cynllun ar gyfer 70 o gerbydau gan gynnwys bysiau mini. Os na fydd hyn yn cynnig digon o le ar gyfnodau prysur fel cyngherddau yna mae digon o le parcio ychwanegol ar y stad.

C: A fydd posib ychwanegu at yr adeilad yn y dyfodol os fydd angen mwy o le?

A: Mae safle a chynllun yr ysgol newydd yn caniatáu ychwanegu ato yn y dyfodol os oes angen.

C: A fydd gwasanaethau anghenion arbennig, fel therapi cerdd, yn cael eu cynnig o'r ysgol newydd?

A: Bydd penderfyniadau am y gwasanaethau fydd yn cael eu cynnig oddi fewn i'r ysgol yn cael eu cymryd yn dilyn ymgynghoriadau rhwng yr Adran Addysg, ein partneriaid allweddol megis gwasanaethau cymdeithasol ac iechyd, a darparwyr eraill.

C: A fydd unrhyw asiantaethau eraill yn gweithio yn yr ysgol?

A: Y gobaith ydi gallu cynnig lleoliad i bartneriaid allweddol ymgartrefu yn yr ysgol er budd plant gydag anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor.

C: A fydd yna gydweithio rhwng yr ysgol a busnesau a chymdeithasau eraill yn yr ardal e.e. Seren a busnesau ar y stad diwydiannol?

A: Mi fydd datblygu cyfleoedd cydweithio rhwng yr ysgol a busnesau a chymdeithasau lleol yn werthfawr iawn a rhagwelir bydd trafodaethau i wneud hyn yn digwydd yn agosach i ddyddiad agor yr ysgol.

C: Beth fydd yn digwydd i adeilad Ysgol Hafod Lon ar ôl cau?

A: Mae gan Cyngor Gwynedd bolisi o roi'r cyfle cyntaf i'r gymuned leol wneud cais am safle unrhyw ysgol sy'n cau. Os na fydd y gymuned am wneud cais yna mi fydd y safle'n cael ei werthu ar y farchnad agored.

Y camau nesaf

Ionawr	Llywodraeth Cymru'r asesu a phenderfynu ar gam 1 achos fusnes
Chwefror - Mawrth	Gweithio ar gam 2 yr achos fusnes
Mawrth	Cabinet y Cyngor yn cymeradwyo'r hawl i ymgynghori statudol
Ebrill - Mai	Ymgynghori statudol Llywodraeth Cymru'r asesu a phenderfynu ar gam 2 achos fusnes
Mehefin	Cabinet yn cymeradwyo penderfyniad ymgynghori statudol Gweithio ar gam 3 yr achos fusnes
Gorffennaf	Llywodraeth Cymru'r asesu a phenderfynu ar gam olaf achos fusnes Rhybudd statudol
Medi - Hydref	Penderfyniad terfynol Cabinet Cyngor (neu arall)
<u>Adeiladu ysgol newydd</u>	
Ionawr – Tachwedd 2014	Cynllunio ysgol newydd, caniatâd cynllunio, tendro am gwmni i'w adeiladu
Ionawr 2015 – Mawrth 2016	Adeiladu a dodrefnu yr ysgol newydd

Am mwy o wybodaeth gallwch gysylltu a'r tim prosiect

drwy e-bost: Ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

neu ffôn: 01286 679648

ATODIAD 4

Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor

**Aseidiadau o effaith ail-leoli
Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ
Aran i safle newydd ym
Mhenrhyndeudraeth**

Dyddiad: 24 Mawrth 2014

Cynnwys:

Cyflwyniad

- 1. Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned**
 - 2. Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg**
 - 3. Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb**
-

Cyflwyniad

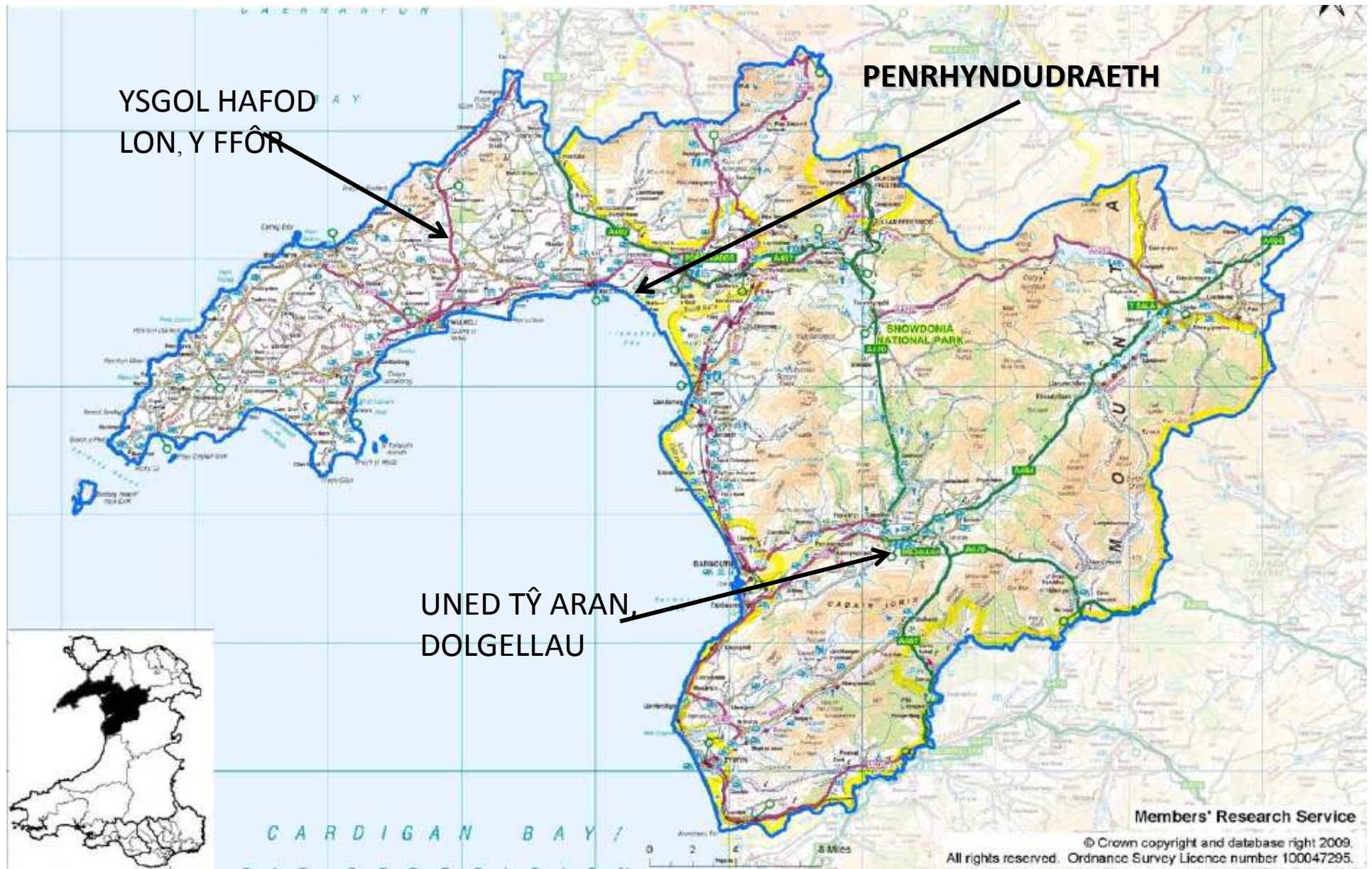
Fel rhan o Raglen Ysgolion 21 Ganrif mae Cyngor Gwynedd wedi bod yn gweithio ar brosiect i wella darpariaeth anghenion addysg arbennig ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd. Er mwyn gwneud hyn rydym wedi sicrhau buddsoddiad cyfalaf, mewn egwyddor, o £6.2m gan Lywodraeth Cymru er mwyn datblygu ysgol newydd ar gyfer hyd at 100 o blant gydag uned breswyl / egwyl fer 6 gwely. Cyfanswm y buddsoddiad fydd £12.4m. Mi fydd y ddarpariaeth newydd yn cael ei leoli ym Mhenrhyndeudraeth, sydd yn ganolog i'r 2 ardal.

Er mwyn gwireddu'r datblygiad hwn mae Cyngor Gwynedd wedi ystyried nifer o opsiynau er mwyn cytuno ar ba ddarpariaeth fydd eu hangen yn dilyn y datblygiad. Yn dilyn gwaith sylweddol a thrafodaethau eang dros y flwyddyn ddiwethaf rydym o'r farn mae'r model orau fydd i agor ysgol ac uned breswyl / egwyl fer newydd gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a chau Uned Tŷ Aran, gan barhau â Uned Tŷ Meirion. Mae'r rhesymeg tu ôl i'r penderfyniad hwn i'w weld yn y ddogfen ymgynghori.

Wrth gynllunio i wireddu agor neu chau unrhyw ysgol mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013 sy'n rhoi arweiniad ar y drefn sydd angen ei ddilyn. Mae'r cod yma yn nodi fod awdurdodau lleol yn gorfod cynnal asesiadau o'r effaith fydd unrhyw newid yn darpariaeth ysgolion yn ei gael ar y gymuned, ar yr iaith Gymraeg ac ar gydraddoldeb, felly diben y ddogfen hon ydi asesu effaith yr opsiwn yma ar y ffactorau hyn gan nodi unrhyw gamau i fynd i afael ag unrhyw effaith negyddol sy'n cael eu hadnabod.

Datblygwyd y gwaith yma gyda chymorth penaethiaid perthnasol a Swyddog Cydraddoldeb ac Iaith Cyngor Gwynedd.

Lleoliad Unedau Tŷ Aran ac Ysgol Hafod Lon a Yffôr a lleoliad tybiedig yr ysgol newydd (Penrhynudraeth)

1. Asesiad o'r effaith ar y gymuned

Diben yr asesiad hwn yw ystyried effaith posib y cynnig ar deuluoedd y disgyblion a'r cymunedau leol, gan sicrhau nad oes unrhyw aelod o'r cymunedau'n cael eu trin na'u heffeithio'n llai ffariol.

Methodoleg

Er mwyn asesu'r effaith bosibl, yn unol â chanllawiau Côd Trefniadaeth Ysgolion 2013, mae'r ffactorau canlynol wedi'u hystyried:

- gwybodaeth am gyfran y disgyblion o'r dalgyrch sy'n mynychu'r ysgol;
- gwybodaeth am gyfran y disgyblion o'r tu allan i'r dalgyrch sy'n mynychu'r ysgol;
- gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau eraill a ddarperir yn yr ysgol e.e.clwb ieuenctid/cylch chwarae;
- gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau neu wasanaethau eraill y mae'r ysgol/uned yn eu darparu e.e. clybiau ar ôl ysgol, llyfrgell gymunedol;
- os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol/uned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau;
- p'run a gaiff neu p'run a ellid gwella'r cyfleusterau eraill sydd ar gael yn y gymuned leol neu'r gymuned ehangach pe cai'r ysgol ei chau (e.e. gwella neuaddau pentref, meysydd chwarae, y cynlluniau chwarae a ddarperir yn ystod y gwyliau);
- gwybodaeth am y cyfleusterau a'r gwasanaethau a ddarperir mewn unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgol amgen yn yr un categori iaith;
- sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar yr ysgol amgen ac unrhyw gyfleusterau y gall eu cynnig (e.e. sut y cynorthwyir disgyblion (yn enwedig y rhai sydd o dan anfantais) i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol);
- gwybodaeth am oblygiadau ehangach y newidiadau ar ddarpariaethau trafndiaeth gyhoeddus;
- gwybodaeth am faterion diogelwch cymunedol ehangach.

Y sefyllfa bresenol

a) Gwybodaeth am y disgyblion sy'n mynychu Ysgol Hafod Lon ac UnedTŷ Aran

Does dim dalgylch penodol i'r ysgol nac uned gan fod plant yn gallu mynychu o pob cwr o Meirion a Dwyfor a tu hwnt i'r 2 ardal yma mewn rhai achosion

Ble mae'r plant yn byw a pellter teithio 2012-13

		Dolgellau	Blaenau Ffestiniog	Tŷwyn	Abermaw	Bala	Dinas Mawddwy	Porthmadog	Trawsfynydd	Caernarfon	Pwllheli	Harlech
Tŷ Aran	Nifer	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Pellter teithio	Milltir	0	22	0	0	0	0	0	14	0	0	0
Hafod Lon	Nifer	1	8	0	2	0	0	11	2	4	20	3
Pellter teithio	Milltir	37	24	0	42	0	0	15	24	18	3	22

b) Adnoddau a defnydd cymunedol

Dolgellau

- Canolfan Gymunedol
- Canolfan Hamdden
- Cyfleusterau Chwaraeon
- Meithrinfa Breifat
- Cae Chwarae Plant
- Capel-Festri-Eglwys
- Ystafelloedd Gyfarfod mewn gwestai â Thŷ Siamas
- Llyfrgell / Library
- Siopau a Swyddfa Bost
- Caffis

Mae disgyblion Tŷ Aran yn gwneud ychydig o ddefnydd o gyfleusterau y Ganolfan Hamdden. Mae'n bosib eu bod yn gwneud defnydd o'r adnoddau eraill tu allan i oriau'r ysgol.

Y Ffôr, Pwllheli

- Siopau a Swyddfa Bost
- Canolfan arddio a caffi
- Canolfan bentref
- Capel a festri

Nid oes defnydd rheolaidd yn cael ei wneud o'r cyfleusterau, hyn yn ystod oriau ysgol.

Mae'n bosib eu bod yn gwneud defnydd o'r adnoddau tu allan i oriau'r ysgol.

c) Aseiad

Meini prawf ar gyfer yr effaith gymunedol	Ysgol Hafod Lon presenol	Uned Tŷ Aran	Ysgol newydd	Mesurau lliniaru ar gyfer effaith negyddol
Gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau neu wasanaethau eraill y mae'r ysgol/uned yn eu darparu e.e. clybiau ar ôl ysgol, llyfrgell gymunedol, clwb ieuenctid/cylch chwarae.	Ni ddarperir unrhyw ddarpariaeth cymunedol yn yr ysgol.	Ni ddarperir unrhyw ddarpariaeth cymunedol yn yr uned.	Gan fydd cyfleusterau ac adnoddau pwrpasol fel pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyrdd, neuadd fawr, ystafelloedd hyfforddi a llefydd chwarae yn yr ysgol newydd mi fydd mwy o gyfle ar gyfer defnydd cymunedol.	Dim angen
Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan yr Ysgol/uned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau?	Does dim defnydd o'r ysgol gan y gymuned	Does dim defnydd o'r uned gan y gymuned		Dim angen

<p>P'run a gaiff neu p'run a ellid gwella'r cyfleusterau eraill sydd ar gael yn y gymuned leol neu'r gymuned ehangach pe cai'r ysgol ei chau (e.e. gwella neuaddau pentref, meysydd chwarae, y cynlluniau chwarae a ddarperir yn ystod y gwyliau).</p>	<p>Mae yna ysgol gynradd yn y pentref. Pe bydda Ysgol Hafod Lon yn cau mi fydda'r cyfleusterau eraill yn parhau ar gyfer defnydd y gymuned.</p>	<p>Mae yna ysgol uwchradd a chynradd yn nhref Dolgellau a mae defnydd cymunedol o'r Ganolfan Hamdden, Tŷ Siamas ayyb. Pe bydda'r uned yn cau mi fydda'r cyfleusterau eraill yn parhau ar gyfer defnydd y gymuned.</p>		<p>Dim angen</p>
<p>Gwybodaeth am y cyfleusterau a'r gwasanaethau a ddarperir mewn unrhyw ysgol amgen.</p>			<p>Gan fydd cyfleusterau ac adnoddau pwrpasol fel pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, neuadd fawr, ystafelloedd hyfforddi a llefydd chwarae yn yr ysgol newydd mi fydd mwy o gyfle ar gyfer defnydd cymunedol.</p>	<p>Dim angen</p>
<p>Gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgol amgen yn yr un categori iaith.</p>	<p>Gan fydd y darpariaeth newydd yn gwasanaethu pob cwr o Meirionnydd a Dwyfor mae'n bosib fydd rhai yn gorfod teithio ymhellach yn y dyfodol.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydda 47% yn teithio ymhellach.</p>	<p>Gan fydd y darpariaeth newydd yn gwasanaethu pob cwr o Meirionnydd a Dwyfor mae'n bosib fydd rhai yn gorfod teithio ymhellach yn y dyfodol.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydda 0% yn teithio ymhellach.</p>	<p>Rhagwelir fydd pellter teithio i'r darpariaeth newydd yn decach ar gyfer plant y 2 ardal fydd yn cael ei wasanaethu, sef Meirionnydd a Dwyfor.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydd 49% yn teithio ymhellach.</p>	
<p>Sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar yr ysgol amgen ac unrhyw gyfleusterau y gall eu cynnig e.e. sut y cynorthwyr disgyblion (yn enwedig y rhai sydd o dan anfantais) i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol.</p>			<p>Pe bydda gweithgareddau yn cael eu cynnal tu allan i oriau ysgol yna mi fydd yr ysgol yn sicrhau cefnogaeth i rieni a plant i gymryd rhan e.e trefniadau teithio.</p>	<p>Cynnig cefnogaeth yn ol y galw</p>

Gwybodaeth am oblygiadau ehangach y newidiadau ar ddarpariaethau trafndiaeth gyhoeddus.	Trefnir cludiant pwrpasol ar gyfer disgyblion felly nid oes defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.	Trefnir cludiant pwrpasol ar gyfer disgyblion felly nid oes defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.	Er fydd cludiant pwrpasol yn cael ei drefnu ar gyfer mwyafrif y plant, mae'r ysgol newydd ar un o'r prif lwybrau bysiau yn Meirionnydd o Borthmadog a mae gorsaf trên agos, felly mae defnyddio trafndiaeth cyhoeddus i blant, rhieni a defnyddwyr eraill yn opsiwn.	
Gwybodaeth am faterion diogelwch cymunedol ehangach.	Dim wedi eu adnabod	Dim wedi eu adnabod	Dim wedi eu rhagweld	

Effaith newid darpariaeth:

Sgôr	Cadarnhaol 5	Niwtral 3	Negyddol 0
------	---------------------	------------------	-------------------

Casgliad

Yn dilyn dadansoddiad o'r defnydd cymunedol presennol o Ysgol Hafod Lon ac uned Tŷ Aran, a'u cyfraniad i'w cymunedau ac asesu'r effaith fydda'r drefn newydd yn ei gael ar hyn, daethpwyd i'r casgliad na fydda unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

Gan nad oes effaith negyddol wedi ei adnabod o ail-leoli Ysgol Hafod Lon neu cau Uned Tŷ Aran, ni rhagwelir unrhyw angen am fesurau lliniaru sylweddol.

Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, yn enwedig rhai gyda anghenion arbennig, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau arbennigol.

2. Aseiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg

Methodoleg

Er mwyn asesu'r effaith bosibl, yn unol â chanllawiau Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013, mae'r ffactorau canlynol wedi'u hystyried:

- gwybodaeth am gategori iaith yr ysgol;
- gwybodaeth am gategori iaith unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am safonau'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am weithgareddau ar ôl ysgol sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen (e.e. clybiau'r Urdd);
- gwybodaeth ynghylch a yw'r ysgol yn darparu cyfleusterau i aelodau'r gymuned ddysgu Cymraeg, neu gyfleusterau iddynt ymgymryd â gweithgareddau trwy gyfrwng y Gymraeg, a lle y gellid darparu unrhyw gyfleusterau amgen;
- a allai fod yn briodol darparu cyfleusterau ychwanegol ar ôl ysgol mewn unrhyw ysgol amgen i atgyfnerthu safonau'r Gymraeg;
- sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar unrhyw ysgol amgen ac unrhyw welliant penodol o ran darpariaeth ieithyddol y mae'r ysgol honno yn ei gynnig (e.e. sut y cynorthwyr disgyblion i gymryd rhan yng nghlybiau'r Urdd);
- gwybodaeth ynghylch sut mae'r cynnig yn cyd-fynd â Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg yr awdurdod ac unrhyw gamau y bydd angen eu cymryd yn y dyfodol o ganlyniad i'r newid i barhau i gydymffurfio â'r cynllun neu gyrraedd targedau'r cynllun.

Amcanion y Cynllun Addysg Gymraeg

Nod y Polisi Iaith yw sicrhau bod holl ddisgyblion y sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys er mwyn eu galluogi i fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog y maent yn rhan ohoni.

Er mai nod cyffredinol y polisi yw dwyieithrwydd, mae pwyslais yn cael ei roi ar y Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar (hyd at ddiwedd CA1) er mwyn gosod sylfeini cadarn ar gyfer datblygiad pellach. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu y bydd mwyafrif yr ysgolion yn cychwyn cyflwyno'r Saesneg yn ffurfiol ar ddiwedd CA1. Yn y cyfnodau allweddol eraill, disgwylir i ysgolion gynllunio er mwyn datblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg.

Mae hyn yn golygu bod y Gymraeg yn cael ei haddysgu fel iaith gyntaf yn ysgolion cynradd y sir.

Polisi Iaith Addysg Anghenion Arbennig

Mae'r Cynllun Addysg Gymraeg yn sicrhau bod plant a phobl ifanc sydd ag anghenion addysgol arbennig (AAA) yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol o safbwynt addysg ddwyieithog.

Mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ar gael ar gyfer yr holl ystod ac amrywiaeth o AAA. Mae gan ddisgyblion a'u rhieni fynediad i wasanaeth sydd yn gwbl ddwyieithog.

Cynllun Addysg Gymraeg

Mae Cyngor Gwynedd wedi paratoi Cynllun Addysg Gymraeg newydd sy'n egluro sut rydym yn bwriadu darparu gwasanaethau addysg yn Gymraeg ac yn ddwyieithog. I weld copi o'r Cynllun Drafft ewch i'r dudalen [Cynllun Addysg Gymraeg](#) ar wefan Cyngor Gwynedd.

Cyflwyniad

Mae pob un o sefydliadau addysgol y sir wedi eu dynodi fel ysgol ddwyieithog.

Isod mae tabl yn arddangos iaith gyntaf neu gartref pob disgybl.

	Ffigyrau 2012-2013	
	Hafod Lon	Tŷ Aran
Nifer disgyblion	51	2
Cymraeg yn iaith gyntaf gartref	33	1
Saesneg yn iaith gyntaf gartref	9	1
Dim wedi datgan	9	0

Meini prawf ar gyfer yr effaith ar yr iaith	Sefyllfa Bresennol		Ysgol newydd	Mesurau lliniaru ar gyfer effaith negyddol
	Ysgol Hafod Lon presenol	Uned Tŷ Aran		
iaith y plant	65% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	50% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	Mi fydda 64% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	

Defnydd iaith y plant yn yr ysgol tu allan i'r gwersi e.e yn ystod amser chwarae, yn ystod amser cinio.	Cymraeg yw'r iaith drechaf yn ystod amser chwarae ac amser cinio.	Cymraeg yw'r iaith drechaf yn ystod amser chwarae ac amser cinio.	Ni ragwelir unrhyw newid i'r sefyllfa bresenol	
Gwybodaeth am weithgareddau ar ôl ysgol sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen (e.e. Clybiau'r Urdd).	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i blant fydd yn golygu cyfleoedd ychwanegol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg.	
Gwybodaeth ynghylch a yw'r ysgol yn darparu cyfleusterau i aelodau'r gymuned ddysgu Cymraeg, neu gyfleusterau iddynt ymgymryd â gweithgareddau trwy gyfrwng y Gymraeg, a lle y gellid darparu unrhyw gyfleusterau amgen.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i oedolion a plant fydd yn golygu cyfleoedd ychwanegol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg.	
A allai fod yn briodol darparu cyfleusterau ychwanegol ar ôl ysgol mewn unrhyw ysgol amgen i atgyfnerthu safonau'r Gymraeg.			Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i blant ac oedolion i dderbyn cyfleoedd dysgu a defnyddio'r Cymraeg	
Sut y gellid gefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar unrhyw ysgol amgen ac unrhyw welliant penodol o ran darpariaeth ieithyddol y mae'r ysgol honno yn ei gynnig (e.e. sut y cynorthwyir disgyblion i gymryd rhan yng nghlybiau'r Urdd).			Pe bydda gweithgareddau yn cael eu cynnal tu allan i oriau ysgol yna mi fydd staff yr ysgol yn sicrhau cefnogaeth i rieni a plant i gymryd rhan e.e trefniadau teithio	

Effaith newid darpariaeth:

Sgôr	Cadrnhaol 6	Niwtral 0	Negyddol 0
------	-------------	-----------	------------

Casgliad

Ein disgwyliau yw bod holl ddisgyblion y sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys oed a gallu perthnasol er mwyn eu galluogi i fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog y maent yn rhan ohoni.

Bydd angen i unrhyw gynigion i newid trefniadaeth yn lleol gymryd ystyriaeth lawn o effeithiau ieithyddol posib. Bydd cynnal a gwella'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith addysgol ac fel iaith gymdeithasol ymhlith plant felly yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion o fewn ardaloedd.

Yn gryno, yr hyn nodwyd yn yr asesiad oedd na fydda cau uned Tŷ Aran nag ail-leoli Ysgol Hafod Lon yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg yn yr ysgol/uned ble mae nhw wedi eu lleoli nac ar y gymuned leol gan fod mwyafrif y plant yn teithio o nifer o leoliadau gwasgaredig i dderbyn eu haddysg yn y 2 leoliad.

Y teimlad yw fydd sefydlu'r ysgol newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn arbennig i'r rhai hynny fydda wedi mynychu'r unedau gan fydd cyfle iddynt gymysgu gyda mwy o blant drwy'r Gymraeg. Mi fydd mynychu'r ysgol newydd hefyd yn gyfle i'r plant hynny fydda'n gorfod mynd all-sirol (i ddarpariaeth di-Gymraeg), dan y drefn bresennol, i dderbyn addysg Gymraeg a chyfle i gymysgu gyda phlant drwy'r iaith Gymraeg.

Dylid nodi ei bod yn anodd ceisio mesur effaith bosibl trefniadaeth ysgolion ar y Gymraeg. Y prif bwyntiau cadarnhaol sy'n deillio o'r asesiad o effaith yw'r manteision i'r ddarpariaeth o ran addysg. Er na fydd categori presennol yr ysgol o ran iaith yn newid, mae'r cynnig yn gyfle i wella addysg a chryfhau addysg cyfrwng Cymraeg plant gyda AAA yn Meirionnydd a Dwyfor.

3. Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 (y Ddeddf) yn cyfuno'r deddfau gwrthwahananiaethol blaenorol ac yn creu un Deddf i'w disodli. Mae'n symleiddio ac yn cryfhau'r gyfraith, yn cael gwared ag anghysondebau ac yn ei gwneud yn haws i bobl ddeall y gyfraith a chydymffurfio â hi. Daeth y rhan fwyaf o'r Ddeddf i rym ar 1 Hydref 2010.

Mae'r Ddeddf yn cynnwys dyletswydd newydd ynghylch cydraddoldeb ar gyfer y sector cyhoeddus (y 'ddyletswydd gyffredinol') sy'n disodli'r dyletswyddau ar wahân ynghylch cydraddoldeb mewn perthynas â hil, anabledd a rhywedd. Daeth y ddyletswydd hon i rym ar 5 Ebrill 2011.

Beth yw'r ddyletswydd gyffredinol?

Nod y ddyletswydd gyffredinol yw sicrhau bod awdurdodau cyhoeddus a'r sawl sy'n cyflawni swyddogaeth gyhoeddus yn ystyried sut y gallant gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach drwy wella cydraddoldeb a chysylltiadau da yn eu gweithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'r ddyletswydd yn sicrhau bod ystyriaethau ynghylch cydraddoldeb yn cael eu hymgorffori yn y modd y caiff polisiâu eu cynllunio a'r modd y caiff gwasanaethau eu darparu, ac mae'n sicrhau bod polisiâu a gwasanaethau'n cael eu hadolygu'n barhaus. Bydd hynny'n sicrhau gwell canlyniadau i bawb h.y.cael gwared â chamwahananiaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth; hyrwyddo cyfleoedd cyfartal; meithrin perthnasau da.

Mae'r dyletswyddau yn rhwymedigaethau cyfreithiol. Gallai awdurdodau sy'n methu â bodloni'r dyletswyddau wynebu her gyfreithiol.

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gwarchod pobl ar sail cyfres o nodweddion gwarchodedig: Hil, Rhyw, Anabledd, Cyfeiriadedd Rhywiol, Ail-bennu Rhyw, Crefydd a Chred ac Oedran. Pan yn berthnasol, mae hefyd yn gwarchod ar sail Priodas a Phartneriaeth sifil a beichiogrwydd a mamolaeth. Nodir yn ogystal bod y Ddeddf yn gwarchod ar sail 'cysylltiad' a'r nodweddion gwarchodedig, ac felly byddai'n gwarchod rhieni neu ofalwyr plant anabl ar sail cysylltiad â'r plentyn. Mae'r Ddeddf yn mynnu bod y ddyletswydd i roi 'sylw dyledus' yn amlwg yn ystod y broses o wneud penderfyniadau. Mae hefyd yn bwysig nodi bod yr awdurdodau cyhoeddus sy'n rhwym wrth y dyletswyddau ynghylch cydraddoldeb hefyd yn debygol o fod yn rhwym wrth y rhwymedigaethau sy'n berthnasol i'r Ddeddf Hawliau Dynol. Felly, byddai'n ddoeth ystyried yr effaith bosibl y gallai penderfyniadau ei chael ar hawliau dynol hefyd, yn rhan o'r un broses.

Sefyllfa bresennol

Census 2011							Ffigyrau 2012-2013	
	Lleoliad	Abererch (Ward Hafod Lon)	Dwyfor	Dolgellau	Meirionnydd	Gwynedd	Ysgol Hafod Lon bresennol	Uned Tŷ Aran
	Poblogaeth	1,354	27,725	2,688	33,576	121,874	51	2
Rhyw	Gwryw						36	2
	Benyw						15	0
Iaith	Cymraeg						33	1
	Saesneg						9	1
	Heb ddatgan						9	0
Ethnigrwydd	Gwyn Prydeinig/Gwyddelig	1,321	26,830	2,615	32,761	115,642	49	2
	Gwyn arall	6	511	24	315	1,931		
	Grwpiau ethnig cymysg	11	170	16	197	964		
	Grwpiau ethnig arall	16	214	33	303	3,337	2	
Crefydd	Cristnogaeth	931	17,903	2,654	20,906	72,503		
	Arall	16	345	30	444	2,773		
	Dim crefydd	331	7,152	740	9,333	36,136		
	Heb nodi crefydd	76	2,325	222	2,893	10,435	51	2

Cadarnhaol	Niwtral	Negyddol
------------	---------	----------

	Dyletswyddau	Effaith (cadarnhaol, niwtral neu negyddol)	Mynd i'r afael
Dyletswyddau Deddf Cydraddoldeb 2010	Cael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Dim newid. Parhau i gydymffurfio a pholisïau statudol sy'n bodoli eisoes.	
	Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	<p>Mi fydd darpariaeth newydd gyda cyfleusterau modern yn sicrhau cyfleoedd cyfartal i blant Meirionnydd a Dwyfor. Mi fydd y darpariaeth newydd yn cynnig cyfleoedd cyfartal i'r hyn mae plant Arfon a siroedd eraill yn barod yn ei dderbyn.</p> <p>Rhagweliri fydd lleoli'r ysgol yn ganolog i Meirionnydd a Dwyfor yn sicrhau pellter teithio cymharol i mwyafrif plant y ddwy ardal.</p> <p>Mi fydd y ddarpariaeth newydd yn rhoi cyfle i rieni ddewis danfon eu plant i Ysgol AAA neu i prif-lif.</p> <p>Mi fydd y darpariaeth newydd yn caniatáu i blant fydda, ar hyn o bryd, yn gorfod mynd all-sirol am eu addysg i aros o fewn y sir.</p>	Mi fydd cludiant ar gyfer y disgyblion a mi fydd y ddarpariaeth gwell yn gorbwysu'r teithio ychwanegol.
	Meithrin perthnasau da	Mi fydd y cyfle yn parhau yn Uned Tŷ Meirion i'r plant integreiddio gyda plant y prif lif ac i'r gwrthwyneb.	<p>Cyfle i annog intergreiddio gyda ysgolion yn ardal Penrhyndeudraeth a Porthmadog.</p> <p>Cyfle i gydweithio gyda busnesau ar y stad a chyfagos.</p>
NODW EDDION	Hil	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol i'r sefyllfa bresenol.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol

Anabledd	Darpariaeth ac adnoddau gwell i blant Meirionnydd a Dwyfor.	Gan mae ysgol AAA fydd yr ysgol newydd mi fydd sicrhau ymateb i anableddau plant yn cael sylw naturiol.
Rhyw	Mae'n anodd darogan rhaniad rhyw yr ysgol newydd ond ni ragwelir fydd y rhaniad yn creu unrhyw broblem.	Ymateb i unrhyw faterion , ac os, maent yn codi yn y dyfodol
Ailbennu Rhywedd	Ddim yn fater ar hyn o bryd	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Cyfeiriadedd Rhywiol	Ddim yn fater ar hyn o bryd	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Crefydd neu gred	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol i'r sefyllfa bresenol.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Yr Iaith Gymraeg	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol yn rhaniad iaith yr ysgol newydd. Mi fydda 64% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf. Mi fydd y darpariaeth newydd yn caniatáu i blant fydda ar hyn o bryd yn gorfod mynd all-sirol i ysgolion di-Gymraeg i dderbyn addysg Gymraeg yn agosach i adref.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Oedran	Bydd yr ysgol yn gwasanaethu plant o 3-19 oed.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol

Effaith newid darpariaeth:

Cadarnhaol 3	Niwtral 8	Negyddol 0
--------------	-----------	------------

Casgliad

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb llawn o effaith gwahanol fodolau. Mae'r asesiad yn nodi'r nodweddion cydraddoldeb sydd angen eu hystyried, effaith y newid arnynt a'r camau i fynd i'r afael ac unrhyw effaith negyddol. Canlyniad hyn ydi fod ystyriaeth deg wedi ei roi i anghenion cydraddoldeb ac ein bod yn hyderus bydd trefniadau mewn lle i sicrhau fod y cynnig yn cyd-fynd ac unrhyw bolisiau perthnasol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithlon yn digwydd. Angen pwysleisio drachefn mai ysgol AAA sydd dan sylw ac felly bod cydraddoldeb anabledd yn rhan cwbl allweddol o'r holl ystyriaethau ac mai'r nod yn y pendraw yw gwella darpariaeth i ddisgyblion AAA.

Ffynonellau gwybodaeth:

Mae'r ffynonellau canlynol o wybodaeth wedi'u defnyddio at ddiben y ddogfen hon:

- Holi Penaethiaid yr ysgolion dan sylw
- Data CYBLD Ionawr 2013
- Data ystadegol a gaiff ei chadw gan Wasanaethau Dysgu Cyngor Gwynedd
- Gwybodaeth o'r Cyfrifiad
- Data'r Swyddfa Ystadegau Gwladol

ATODIAD 3

Asesiad Safleoedd

Gan fod cydnabyddiaeth y byddai angen adeiladu ysgol newydd ar safle newydd i ymdrin â'r angen cynyddol am lefydd ysgol AAA yn yr ardal, pe bai yna benderfyniad i ddatblygu ysgol newydd, penderfynwyd y dylid adnabod safle priodol.

Adnabuwyd y byddai angen i unrhyw ddarpariaeth newydd fod wedi'i lleoli yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor ac o'r herwydd penderfynwyd chwilio am safleoedd priodol yn ardaloedd Porthmadog a Phenrhyndeudraeth.

Yn dilyn chwilio'r ardal hon yn fanwl, adnabuwyd chwe safle posib. I benderfynu ar y safle mwyaf priodol, defnyddiwyd y ffactorau a ganlyn gan gymharu pob opsiwn yn eu herbyn:

- a) Maint – roedd yn rhaid i'r safle fod yn o leiaf 20,000m².
- b) Technoleg – pa anawsterau technolegol oedd yn debygol o godi wrth ddatblygu'r safle?
- c) Llifogydd – pa mor ddrwg oedd y risg o lifogydd?
- d) Traffig – pa mor anodd fyddai darparu mynediad i'r safle?
- e) Cynllunio – beth fyddai'r tebygolrwydd o gael caniatâd cynllunio?
- f) Effaith ar gostau datblygu – y tebygolrwydd y byddai datblygu'r safle yn creu unrhyw gostau sylweddol yn ychwanegol i'r costau hynny a adnabuwyd eisoes ac sydd wedi'u cynnwys yn y gyllideb.

O ganlyniad i asesu'r chwech opsiwn yn erbyn y ffactorau hyn (gweler isod), daethpwyd i'r casgliadau a ganlyn:

- a) Bod llifogydd yn risg uchel yn y safle ger Ysgol Eifionydd;
- b) Nad oedd unrhyw un o'r safleoedd yn gyfan gwbl heb risg, ond fod y risgiau oedd yn gysylltiedig â safle Parc Eryri yn llai na'r safleoedd eraill ac y byddai modd eu rheoli wrth gynllunio'n ofalus.
- c) Ystyriwyd mai safle Parc Eryri oedd yr opsiwn gorau o ran y dechnoleg.
- d) Penderfynwyd felly mai Parc Eryri oedd yr opsiwn gorau.

Safle	Maint Angen safle 20,000m ² - (4.95 acer)	Technegol	Llifogydd	Ardrawiad traffig	Cynllunio	Effaith ar y costau datblygu
Safle ger Meadow Drive, Porthmadog. (Wrth ochr Ysgol Eifionydd)	<ul style="list-style-type: none"> 36,432m² – (9 acer) Mwy na digon o dir i adeiladu Tir Preifat ond ar y farchnad. 	<ul style="list-style-type: none"> Eithaf gwastad a chilir Cyn safle swyddfeydd contractwyr ffordd osgoi Porthmadog, felly <ul style="list-style-type: none"> Mynediad i'r safle yn barod Trydan ar y safle i'r contractwyr 	<ul style="list-style-type: none"> Mewn parth risg llifogydd uchel – C1 Modelau llifogydd wedi'u paratoi gan Ymgynghorwyr allanol. Angen gwaith paratoi i godi lefelau'r safle cyn adeiladu. Angen ail-fodelu'r safle wedi cyhoeddi Model Llifogydd diwygiaedig yr NRW ddiwedd Mai. Posiblirwydd cryf o achosi llifogydd mewn mannau eraill pe datblygir y safle yma Trafodaeth gyda'r NRW wedi parhau ers misoedd, dim datrusiad ar y gorwel. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad prsesennol i'r safle yn dda. OND Ni fyddai modd defnyddio'r mynediad yma i'r Ysgol gan na fyddai yn cydymffurfio a gofynion TAN15 Datblygiada Llifogydd. O ganlyniad i'r uchod byddai'n rhaid defnyddio'r mynediad presennol i Ysgol Eifionydd sydd eisioes yn is-safonol. Bydd angen darparu man troi a pharcio oddi ar y briffordd Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tu allan i'r ffin datblygu; dim tystiolaeth ei fod wedi cael ei ddatblygu yn y gorffennol. Oddi mewn i'r parth risg llifogydd uchel C1 <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Y safle ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio. 	<ul style="list-style-type: none"> Costau sylweddol i godi lefelau lloriau'r adeilad uwchlaw lefel y llifogydd er mwyn cydymffurfio a TAN 15 Datblygiad a Risg Llifogydd. Costau amddiffyn adeiladau a thiroedd cyfagos rhag effeithiau llifogydd wedi newid lefelau'r safle. Creu mynedfa newydd i'r safle drwy Ysgol Eifionydd.
Safle i'r Dwyrain o Dremadog ger y drofan gyferbyn ag Ysgol Y Gorlan.	<ul style="list-style-type: none"> 24,500m² – (5.93 acer) Tir preifat – gyda cynnig i'w werthu. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwastad a chilir yn gyffredinol Peth tystiolaeth o ddwr yn sefyll ar y tir Ceuffos ddraenio fawr ar 	<ul style="list-style-type: none"> Mewn parth risg llifogydd uchel – C1 Dim modelu llifogydd wedi'u 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad oddi ar Ffordd Dulyn, Tremadog gyda gweledd da i'r ddau gyfeiriad. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tu allan i'r ffin datblygu; dim tystiolaeth ei fod wedi cael ei ddatblygu yn y gorffennol. Oddi mewn i'r parth risg 	<ul style="list-style-type: none"> Costau sylweddol i godi lefelau lloriau'r adeilad uwchlaw lefel y llifogydd er mwyn

		<p>hyd ffin gorllewinol y safle.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tystiolaeth fod olion Rhufeinig wedi'u darganfod i'r gorllewin o'r safle – angen mwy o ymchwiliadau archeolegol. 	<p>comisiynu'n benodol ar y safle yma, ond tebygrwydd y byddai'r canlyniadau'n debyg i Safle Meadow Drive.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p>llifogydd uchel C1</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymwithiad i gefn gwlad agored; <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Y safle ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio. Mae'r safle'n llenwi bwlch rhwng y pentref a ffordd osgoi newydd Tremadog a Phorthmadog. 	<p>cydymffurfio a TAN 15 Datblygiad a Risg Llifogydd.</p> <ul style="list-style-type: none"> Costau amddiffyn adeiladau a thiroedd cyfagos rhag effeithiau llifogydd wedi newid lefelau'r safle.
<p>Safle cyn bencadlys Gelert, Parc Busnes Porthmadog.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 18,000m² – (4.45 acer) Tir preifat – ar werth. 	<ul style="list-style-type: none"> Safle gwastad wedi'i ddatblygu eisioes. 40% o'r safle wedi orchuddio gan adeilad diwydianol a swyddfeydd. Lefel llawr yr adeilad yma uwchlaw lefel y llifogydd. Byddai angen tua hanner arwynebedd y llawr yma i'r Ysgol. Byddai angen gwneud profion i sefydlu os y byddai'r sylfaeni yn addas i'r Ysgol newydd. Gwasanaethau ar y safle. 	<ul style="list-style-type: none"> Y Safle gyfan mewn parth risg llifogydd uchel – C1 Tystiolaeth fod 40% o'r safle wedi'i godi uwchlaw lefel y llifogydd pan y datblygwyd y safle. Dim modelu llifogydd wedi'u comisiynu'n benodol ar y safle yma, ond tebygrwydd y byddai'r canlyniadau'n debyg i Safle Meadow Drive. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad da i'r safle oddi ar Ffordd Penamser (A497) Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Y safle yn rhan o barc busnesy'n cael ei warchod yn y CDU ar gyfer defnydd cyflogaeth – dosbarth defnydd B1. 	<ul style="list-style-type: none"> Gan fod y safle eisioes wedi cael ei ddatblygu mae'n bur debyg fod y prif wasanaethau ar y safle yn barod. Lefel 40% o'r safle wedi godi yn barod. Costau uwch i brynu'r safle gan fod adeilad arn o yn barod Costau dymchwel yr adeilad presenol.
<p>Safle ym Mharc Busnes Eryri, Penrhyndeudraeth.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 25,294m² - (6.25 acer) Tir ym mherchnogaeth Llywodraeth Cymru ond parodrwydd 	<ul style="list-style-type: none"> Gwahaniaeth lefel sylweddol (9.00m) o flaen i gefn y safle. Angen gwaith peirianyddol sylweddol i lefelu neu greu terasau. Y safle ei hyn heb ei ddatblygu, OND yr holl wasanaethau ar yr ystad. 	<ul style="list-style-type: none"> Ddim mewn parth risg llifogydd 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad safonol oddi ar y briffordd i'r Parc Busnes. Lôn fynediad i'r safle o'r ddwy ochr gyda palmentydd. Byddai angen creu drapariaeth parcio a 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Dim tystiolaeth fod y safle wedi cael ei ddatblygu yn y gorffennol. Yn rhan o barc busnes sy'n cael ei warchod yn y CDU ar gyfer defnydd cyflogaeth, dosbarth defnydd B1. 	<ul style="list-style-type: none"> Yr angen am waith peirianyddol sylweddol i lefelu/sefydlu terasau yn arwain at gostau uwchlaw yr hyn a ddefnyddiwyd wrth lunio'r bid cyfalaf. Gwrthdadau i'r uchod

	i'w osod ar lês o 999 mlynedd.	<ul style="list-style-type: none"> Ffyrdd mynediad, gyda thraeniant a goleuadau mewn lle yn barod. Astudiaethau manwl wedi'i gwneud o'r safle eisioes gan eraill yn ddiweddar, gan ddangos nad oes rhwystrau naturiol i ddatblygu'r safle o safbwynt daeareg, ecoleg nag archeoleg. Gwifrau trydan 400kV yn croesi yn agos at ffin ddwyreiniol y safle. Cadarnhad gan National Grid nad oes lefelau uwch yn y maes magnetig 100m i ffwrdd o'r gwifrau nag a geir yn unrhywle arall. Golygai hyn fod 90% o'r safle ar gael i'w ddatblygu. 		<p>man troi oddi ar y safle, ond mae digon o le.</p> <ul style="list-style-type: none"> Prinder llefydd parcio yn Galw Gwynedd, ceir yn parcio ar y ffordd fynediad. Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<ul style="list-style-type: none"> Adeiladau presennol yn y Parc yn cael eu defnyddio ar gyfer defnydd amgen. Byddai angen ystyried beth fyddai colli rhagor o ofod i ddefnydd amgen ar y strategaeth i gynnwys cyflenwad digonol o dir i ddibenion cyflogaeth B1. Astudiaeth Tir Cyflogaeth 2012, sy'n ffurfio rhan o sail dystiolaeth i'r CDLI ar y Cyd, wedi'i adnabod fel un o gyfres o Brif Safleoedd sydd angen eu gwarchod. <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r safle'n agos at Benrhyneudraeth ac yn cael ei amgylchynu fwy neu lai gan ddatblygiad presennol Y safle ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio. Potensial i sgrinio. Y safle wedi adnabod wedi'i ddynodi ar gyfer defnydd B1 yn y CDU presennol ac mewn cynllun datblygu blaenorol, er hyn nid oes ymgais wedi'i wneud i'w ddatblygu i'r defnydd yma. 	<p>yw fod prif wasanaethau, ynghyd a thraeniant a ffyrdd yn gwasanaethu'r safle yn barod.</p>
Safle	Maint	Technegol	Llifogydd	Ardrawiad traffig	Cynllunio	Effaith ar y costau datblygu
Safle ger Canol Cae, Penrhyneudraeth. (Tu ôl i'r gyfnewidfa deileffon)	<ul style="list-style-type: none"> 13,200 m² - (3.3 acer) Safle fel ag y mae ddim yn ddigon mawr, ond posiblwydd fod tir sy'n ymylu ar y safle ar gael. 	<ul style="list-style-type: none"> Tir anwastad gyda sawl ponc greigiog a phant. Angen gwaith sylweddol i lefelu'r tir cyn y gellid ei ddatblygu fel safle ysgol. Posib ei fod yn fwy addas i adeiladu tai gan nad yw lefelau mor bwysig. Nifer o unedau llai. Nant yn rhedeg drwy ganol y safle, byddai angen creu 	<ul style="list-style-type: none"> Nid yw'r safle oddi mewn i barth llifogydd. Rhan o'r safle gyda brwyn yn tyfu arno, tystiolaeth ei fod yn wlyb. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad presennol oddi ar y briffordd yn annigonol ac yn cael ei rannu â'r ffermdy ac ystad o dai preswyl. Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae rhan o'r safle wedi cael ei ddynodi ar gyfer tai yn y CDU presennol ac mewn cynllun datblygu blaenorol. Er hyn, nid oes ymgais wedi'i wneud i'w ddatblygu i'r defnydd yma. Y safle wedi adnabod ar y Gofrestr Tir posib ar gyfer y 	<ul style="list-style-type: none"> Gan fod y safle wedi'i ddynodi yn dir adeiladu tai, peryg y bydd ei werth/bris yn llawer uwch nag sydd wedi'i ddarparu yn yr achos busnes. Costau sylweddol i lefelu'r safle i'w wneud yn addas i Ysgol.

	<ul style="list-style-type: none"> Tir preifat, ond ar y farchnad. Dim sicrwydd fod tir ychwanegol ar gael. 	<p>ceuffos neu beipen i'w chladdu er mwyn gwneud y mwyaf or safle.</p> <ul style="list-style-type: none"> Gwifrau trydan 15kV yn croesi'r safle. Peipen nwy pwyseidd uchel yn ymylu ar ac yn croesi rhan ddwyreiniol y safle. 			<p>CDLI ar y Cyd sy'n dangos ei argaeledd ar gyfer datblygiad tai.</p> <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r rhan fwyaf o'r safle y tu mewn i'r ffin ddatblygu. Y safle'n integreiddio a chysylltu'n dda gyda phatrwm datblygu presennol y ganolfan leol Yng nghanol y ganolfan leol sydd ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio, cyd-fynd a maen prawf 2 o Bolisi CH37. Potensial i sgrinio 	<ul style="list-style-type: none"> Costau sylweddol i amgau'r ffos, uwchlaw beth sydd yn yr achos busnes. Costau dadgyfeirio'r llinell drydan.
<p>Safle ger cae chwarae Maes Y Parc, Penrhyndeudraeth.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 21,350m² - (5.3 acer) Tir preifat. – Cynnig i'w werthu. 	<ul style="list-style-type: none"> Llethr gweddol serth i lawr o'r briffordd (A487) i lawr i waelod y dyffryn. Gweddol wastad 66% o'r safle. Mynedfa oddi ar y briffordd. Angen gwaith sylweddol i greu ffordd i lawr at lefel adeiladu. Angen codi lefelau llawr y dyffryn i osgoi llifogydd. Brwyn yn tyfu o amgylch y nant – tir gwlyb Gwifrau trydan 15kV yn croesi'r safle o ddau gyfeiriad. Prif beipen nwy (Hen ac ddim yn cael ei defnyddio) yn croesi'r safle. 	<ul style="list-style-type: none"> Hanner y safle oddi mewn i barth llifogydd C2. Byddai angen codi'r tir yn yr ardal yma i gyd-ymffurfio â gofynion cynllunio TAN 15 Datblygiad a Risg Llifogydd Dim modelu llifogydd wedi'u comisiynu'n benodol ar y safle. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad presennol oddi ar y briffordd yn annigonol, ond y mae cyfleuon i greu mynediad gwell. Angen gwaith sylweddol i greu mannau troi a ffordd i lawr i'r Ysgol. Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r safle tu allan i'r ffin ddatblygu ac nid ellir ei ddisgrifio fel tir a ddatblygwyd o'r blaen, gan nad oes adeilad arno'n barod nac olion adeilad a fu yno yn y gorffennol. Hanner y safle tu mewn i barth llifogydd C2. Angen bodloni gofynion Polisi B29 y CDU, Polisi Cynllunio Cymru a TAN15 Datblygiad a Risg Llifogydd. Er bod cae chwarae gerllaw, nid oes cysylltiad da rhwng y safle a ffurf adeiledig bresennol y ganolfan leol. Credir y byddai'r datblygiad yn ymwithiad i gefn gwlad agored sy'n ffurfio rhan o osodiad i Barc Cenedlaethol Eryri. Y safle yn ffinio â ffin Parc Cenedlaethol Eryri. <p>NODYN: Awgrym gan y Cynllunwyr y gellid</p>	<ul style="list-style-type: none"> Costau codi lefel y tir uwchlaw'r lefel llifogydd. Costau sylweddol i amgau'r ffos, uwchlaw beth sydd yn yr achos busnes. Costau dadgyfeirio'r llinell drydan. Costau prynu, digolledu' ac ail-leoli'r Cae Chwarae. Yr angen am waith peirianyddol sylweddol i greu ffordd i lawr i'r lefel isaf.

					<p>lleihau rhai o'r pryderon uchod drwy gyfnewid safle gyda'r Cae Chwarae, gan adeiladu'r Ysgol ar y cae chwarae sydd yn agosach at y pentref.</p> <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Mae'r safle ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio, cyd-fynd a maen prawf 2 o Bolisi CH37.	
--	--	--	--	--	---	--

ADRODDIAD I'R CABINET

10 Mehefin 2014

Aelod Cabinet: Cyngorydd Gareth Thomas

Pwnc: Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor

Swyddog cyswllt: Iwan T Jones – Cyfarwyddwr Corfforaethol /
Garem Jackson – Swyddog Gwella Ansawdd Addysg / Arweinydd Prosiect

Y penderfyniad a geisir/pwrpas yr adroddiad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw ceisio caniatâd Cabinet y Cyngor i gychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig i ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth. Gyda darpariaeth preswyl ac egwyl fer, ac ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i'r safle.

Barn yr aelod lleol

Bydd unrhyw sylwadau gan yr Aelodau Lleol yn cael eu cyflwyno yn y cyfarfod.

I. CYFLWYNIAD

- I.1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw gofyn i Gabinet y Cyngor am ganiatâd i gynnal cyfnod o ymgynghori statudol ar y bwriad i aildrefnu'r ddarpariaeth Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd. Gofynnwn i'r Cabinet benderfynu ar:
 - i. Y model a ffafirir ar gyfer y ddarpariaeth AAA i ymgynghori arno,
a
 - ii. Y safle newydd arfaethedig ar gyfer yr ysgol AAA i wasanaethu'r plant a phobl ifanc ym Meirionnydd a Dwyfor sydd angen addysg AAA.
- I.2 Yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, cytunodd y Cabinet ar y '*Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg*' oedd yn cynnwys bwriad y Cyngor i addasu ei ddarpariaeth AAA.
- I.3 Yn yr adroddiad nodwyd *dyhead gan y Cyngor i ddiwygio ei ddarpariaeth Addysg Arbennig oherwydd bod y ddarpariaeth bresennol yn Ysgol Hafod Lon dros ei chapasiti ac angen ei moderneiddio a'i hymestyn.*
- I.4 Hefyd, nodwyd fod *darpariaeth briodol ac addas ar gyfer rhan ogleddol y sir yn Ysgol Pendalar, Caernarfon, a bydd y datblygiad yma yn anelu i sicrhau darpariaeth debyg, mewn man canolog, ar gyfer gweddill y sir. Y bwriad yw darparu canolfan rhagoriaeth ranbarthol Addysg Anghenion Arbennig ac i resymoli'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion sydd wedi'u lleoli allan o'r sir ar hyn o bryd. Nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*

- 1.5 Sefydlwyd Rhaglen Ysgolion yr 2lain Ganrif gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2010 fel rhaglen fuddsoddi cyfalaf strategol, tymor hir i sefydlu cenhedlaeth o ysgolion 2lain ganrif yng Nghymru. Nod y rhaglen yw canolbwyntio adnoddau yn yr ysgolion iawn yn y llefydd iawn.
- 1.6 Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod Rhaglen Ysgolion yr 2lain Ganrif fel blaenoriaeth allweddol yng Nghynllun Corfforaethol Strategol yr Awdurdod Lleol. Mae'r Cyngor yn ymroddedig i ddatblygu prosiectau cyfalaf o ansawdd uchel fel rhan greiddiol o wella'r ddarpariaeth addysg trwy sicrhau ysgolion o faint a lleoliad priodol trwy'r sir.
- 1.7 Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod yr angen am ysgol AAA newydd ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd fel un o'r prosiectau blaenoriaeth yn ei Raglen Ysgolion yr 2lain Ganrif.
- 1.8 Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn unrhyw blentyn sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r panel cymedroli datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol arbennig. Ni fyddai'r ysgol yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.
- 1.9 Byddai'r cynnig i adeiladu ysgol AAA newydd yn sicrhau y gwiredir **Cynllun Strategol 2013 – 2017** y Sir i ddarparu'n gyfartal a theg ar gyfer ei holl drigolion, trwy adeiladu ysgol arbennig newydd yn ne'r sir sy'n sicrhau mynediad cyfartal i ddarpariaeth arbenigol, waeth lle mae disgyblion gydag anawsterau dysgu mwy dwys a lluosog yn byw.
- 1.10 Bydd y datblygiad hefyd yn helpu i gwrdd â'r pedair nod yng **Nghynllun Strategol 2013 - 2017** Gwynedd ar gyfer **Plant a Phobl Ifanc, 'Cefnogi pob plentyn a pherson ifanc i fyw bywydau llawn'** gyda phwyslais arbennig ar flaenoriaethau 1, 2 a 3, a gwell rhagolygon ar gyfer cyflawni'r bedwaredd flaenoriaeth.
- Codi safonau addysgol plant a phobl ifanc;
 - Rhoi cyfleoedd cyfartal i grwpiau o blant, pobl ifanc a theuluoedd bregus;
 - Gwella addasrwydd y system ysgolion;
 - Paratoi pobl ifanc yn well ar gyfer gwaith a bywyd.
- 1.11 Mae'r **Cynllun Strategol** yn cyfeirio at yr angen i: 'wella rhai adeiladau i greu rhwydwaith cynaliadwy o ysgolion sy'n addas ar gyfer y dyfodol' a 'chynyddu nifer y llefydd ysgol sydd ar gael i blant gydag anghenion addysgol ychwanegol ym Meirionnydd/Dwyfor', sef yr ardaloedd lle mae'r boblogaeth yn fwyaf gwasgaredig yng Ngwynedd.
- 1.12 Bydd datblygu Ysgol AAA newydd sy'n addas o ran ei lleoliad, yr adeilad, y staff a'r adnoddau yn galluogi'r awdurdod i ymateb yn llawn i hawliau rhieni i ddewis addysg addas i'w plant – boed hynny'n ysgol brifliff neu ysgol arbennig (**Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001**) ac i gydymffurfio â gofynion y **Ddeddf Cydraddoldeb (2008)**.
- 1.13 Bydd y datblygiad hwn hefyd yn cydymffurfio â pholisi Iaith Gymraeg a Strategaeth Iaith ddiweddaraf Cyngor Gwynedd wrth sicrhau ein bod yn bodloni hawl y disgyblion hyn i dderbyn eu haddysg yn eu hiaith gyntaf, ac y perchir dymuniadau eu rhieni.
- 1.14 Bydd penderfyniad Cyngor Gwynedd i flaenoriaethu darpariaeth ysgol AAA newydd sy'n addas i bwrpas, yn ateb yr argymhelliad i parhau i weithio gyda'r AALI i wireddu'r cynlluniau ar gyfer gwella addasrwydd ac ansawdd yr adeilad yn adroddiad arolwg Ysgol Hafod Lon gan Estyn yn 2010 oedd yn

datgan nad yw 'maint yr ysgol a'r cyfleusterau ynddi bellach yn ddigonol ar gyfer nifer y dysgwyr' (roedd 38 o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol ar adeg yr arolwg).

- 1.15 Yn ogystal, mae'r **Adroddiad Adolygiad Strategol o Anghenion Dysgu Ychwanegol** a gomisiynwyd i CAPITA gan Gyngor Gwynedd yn 2011, yn gwneud cysylltiadau uniongyrchol rhwng yr angen i drawsffurfio gwasanaethau ADY/AAA a darpariaeth yr ysgol AAA newydd yn ardal Meirionnydd a Dwyfor.

2. YR ACHOS FUSNES

- 2.1 Yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet i 'Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg' yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, aethpwyd ati i weithredu'r prosiect gan gynnwys creu achos fusnes fydda'n amlinellu'r anghenion busnes ac ystyried opsiynau ar gyfer dyfodol darpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor. Nid yn unig fydda'r achos fusnes yn rhoi cyfeiriad i'r prosiect ond mi fydda hefyd yn angenrheidiol er mwyn sicrhau arian o Llywodraeth Cymru tuag at gostau cyfalaf sefydlu ysgol newydd. Mi fydd yr achos fusnes i Llywodraeth Cymru yn gorfod cael ei chyflwyno ar sail Model Pum Achos.
- 2.2 Mae cam cyntaf yr achos fusnes, sef y 'Strategic Outline Case' bellach wedi ei gymeradwyo gan Llywodraeth Cymru. Roedd hyn yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes a'r gwerthusiad opsiynau.
- 2.3 Mae amlinelliad o'r sefyllfa bresennol ac achos dros newid i weld yn **Atodiad 1**.

3 DATBLYGU OPSIYNAU A CYTUNO'R Ffordd YMLAEN

- 3.1 Er mwyn adnabod ac asesu opsiynau posib ar gyfer darpariaeth addysg AAA yn y dyfodol ym Meirionnydd a Dwyfor, penderfynwyd sefydlu Gweithgor. Yn ystod cyfarfodydd niferus o'r Gweithgor, trafodwyd yr angen am y newid, anghenion AAA yr ardal yn y dyfodol, a chytuno ar opsiynau posib a fyddai'n bodloni'r anghenion hynny. Roedd aelodau'r Gweithgor yn cynnwys swyddogion Cyngor Gwynedd o'r Adran Addysg a'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Cyngorwyr Lleol a diddordeb yn maes AAA, cadeirydd corff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, pennaeth Ysgol Hafod Lon a'r person cyfrifol am Uned Tŷ Aran, pennaeth Ysgol y Gader, Dolgellau, Swyddog Teulu a Phobl Ifanc Scope Cymru a Swyddog Iechyd Plant Cymunedol ar gyfer Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr.
- 3.2 Yn ystod y cyfres o gyfarfodydd, cytunodd y Gweithgor restr hir o wyth opsiwn posib ac i'w gwerthuso yn erbyn blaenoriaethau y cytunwyd arnynt o ran buddsoddi (gweler **Atodiad 2**).
- 3.3 Canlyniad hyn oedd cytuno rhestr fer o bedwar opsiwn, gan gynnwys ffordd ymlaen a ffafriwr. Mae'r 4 opsiwn yma ynghyd a'r manteision ac anfanteision ac yna casgliad ar eu addasrwydd fel opsiwn ar gyfer dyfodol darpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor i weld yn **Atodiad 2**.
- 3.4 Mae costau cyfalaf a refeniw y pedwar opsiwn i'w gweld isod a'r casgliad gytunwyd gan y Gweithgor ar gyfer pob un o'r opsiynau.
- 3.4.1 Opsiwn 1: gwneud dim**
Byddai'r opsiwn hwn yn golygu bod Gwynedd yn parhau â'i ddarpariaeth bresennol

Costau Cyfalaf

Os yn parhau a'r sefyllfa bresennol rhagwelir angen am wario o ddeutu £1.5m er mwyn parhau a Ysgol Hafod Lon yn ei lleoliad presennol ac Unedau Ty Aran a Ty Meirion fel ac y mae nhw ac yna gwariant cyson ar gyfer cynnal yr adeiladau. Ni fydd hyn yn gwella'r cyfleusterau nac yn cynyddu maint yr ysgol i dderbyn mwy o blant.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	Presennol (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Dyraniad	46	£764,122
Tŷ Aran - Cyllideb	3	£103,040
Tŷ Meirion - Cyllideb	10	£240,000
Uned ABC	8	£73,178
Egwyl fer - Barnados		£62,000
Egwyl fer - Gwasanaethau eraill		£52,000
Preswyl a dyddiol all-sirol (addysg+preswyl)	2+5 disgybl	£562,050
Disgyblion prif lif	59	£1,003,000
Costau cludiant		£447,719
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,307,109
Incwm Allanol		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£144,000
Cyfanswm Incwm		£144,000
Cyfanswm Cost NET		£3,163,109

Casgliad

Ystyriwyd na fyddai'r opsiwn hwn yn rhoi fawr ddim o fanteision gwirioneddol i ddyfodol AAA yn yr ardal, ac y byddai'n arwain at nifer o anffanteision, megis dim digon o lefydd ysgol AAA, cyfleusterau'n parhau i beidio â bod yn addas i bwrpas, lleoliad yr ysgol AAA ddim yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor, rhai plant yn gorfod parhau i fynd allan o'r sir i dderbyn eu haddysg.

Nid oedd yn cynnig gwella addysg i blant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor ddigon i ateb yr anghenion strategol a busnes angenrheidiol ar gyfer y dyfodol. Ni fyddai ychwaith yn ateb yr anghenion strategol a busnes am ddarpariaeth breswyl yng Ngwynedd fyddai'n caniatáu i blant fynychu'r ysgol newydd yn hytrach na darpariaeth gostus tu allan i'r sir, neu'n caniatáu darpariaeth egwyl fer i deuluoedd.

- 3.4.2 Opsiwn 2:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl fer gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a ac Unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	33	£561,000
Costau cludiant		£357,872
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,108,732
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£2,925,399

- * Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion ariannol; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol a chostau is.

Y brif anfantais fyddai gwneud i ffwrdd â'r ddarpariaeth AAA yn ne'r sir yn Uned Tŷ Meirion sy'n galluogi plant i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu rhoi'r gorau i'r ddarpariaeth yn Uned Tŷ Meirion.

- 3.4.3 Opsiwn 3:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - cyllideb	3	£103,040
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	20	£340,000
Costau cludiant		£439,149
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,312,049
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333

Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,128,716

* Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfon plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau â'r Unedau AAA yn Nolgellau ac y byddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r unedau hyn yn cael defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu parhau â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran.

3.4.4 Opsiwn 4: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	23	£391,000
Costau cludiant		£424,008

Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,244,868
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,061,535

- * Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir sy'n arwain at arbedion; darpariaeth breswyl ac egwyl fer i deuluoedd Gwynedd; canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau a defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern fyddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r uned hon yn ei gael.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymateb â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes a byddai'n golygu gwneud i ffrwd â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran. Byddai hefyd yn golygu parhau ag Uned Tŷ Meirion ac yn galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd brif ffrwd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Rhesymeg dros barhau ag Uned Tŷ Meirion

- a) Mae'r achos ar gyfer parhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau yn un hynod berthnasol i'r disgyblion sy'n gorfod teithio'n bell i gael addysg arbenigol. Mae'r boblogaeth ddisgyblion ar hyn o bryd yn cynnwys disgyblion nad ydynt yn medru teithio'n bell iawn oherwydd anghenion meddygol cymhleth ac/neu am eu bod yn anabl iawn, ac/neu am fod ganddynt lefelau uchel o anoddefgarwch synhwyraidd ar gyfer gweithgareddau *proprioceptive* (nid ydynt yn medru ymdopi â bod mewn cerbyd, neu'n ei gael yn brofiad gofidus tu hwnt. Ar gyfartaledd, mae'n cymryd 90 munud iddynt baratoi a dilyn eu harferion boreol i fod yn barod i gychwyn i'r ysgol, ac mae'r rhai sydd angen ffisiotherapi yn cymryd hyd yn oed mwy o amser. Ar hyn o bryd, maent yn teithio am oddeutu 30 munud i Uned Tŷ Meirion, sy'n golygu y gall eu boreau ddechrau mor gynnar â 6.30am er mwyn cyrraedd yr ysgol erbyn 9am. Byddai'r 30 munud ychwanegol i deithio i safle'r ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth (sydd hanner ffordd rhwng y naill ben i Meirionnydd a Dwyfor) yn afresymol i rai o'r disgyblion hyn. Yn Nwyfor, bydd modd i ddisgyblion sydd â phroblemau cyffelyb, ac sy'n byw yn Aberdaron / Abersoch / Botwnnog ddefnyddio Uned y Traeth. Yn wahanol i ardal Meirionnydd, nid oes disgyblion PMLD (Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog) neu PMED (Anawsterau Corfforol a Meddygol) sydd ag anghenion meddygol/*proprioceptive* ym mhellafoedd Dwyfor. Gan fod y

pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn 30 munud (ysgolion nad ydynt wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd), byddai cadw Tŷ Meirion yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif ffrwd) i ysgol uwchradd brif ffrwd ym Meirionnydd.

- b) Yn ogystal â lleihau amseroedd teithio i ddisgyblion PMED cymhleth de Meirionnydd, mae Uned Tŷ Meirion yn parhau i fod yn rhan annatod o Gynllun Cydraddoldeb Strategol (Addasiadau Mynediad i'r Anabl i Ysgolion Prif Ffrwd) yr adran addysg, gan ei bod yn darparu'r cyfle i ddisgyblion cael eu hintegreiddio i ddosbarthiadau uwchradd priflif yn ddyddiol. Ar hyn o bryd mae disgyblion ysgol uwchradd Ysgol y Gader a Thŷ Meirion yn rhannu profiadau cwricwlwm megis cerddoriaeth, celf, dylunio a thechnoleg, gwasanaeth yr ysgol, mentergarwch ac ABaCh, gweithgareddau a chystadlaethau cymdeithasol a'r Urdd a phrofiadau allgyrsiol eraill. Gall y disgyblion hynny o Dŷ Meirion sy'n medru sefyll TGAU, Bac Cymru a chymwysterau lefel mynediad wneud hynny ochr yn ochr a'u cyfoedion yn yr ysgol brif ffrwd.
- c) Bydd yr ysgol AAA newydd i Meirion Dwyfor yn darparu ar gyfer disgyblion ag anableddau dysgu yn bennaf, a bydd y disgyblion hynny nad oes ganddynt anableddau dysgu, ond sydd ag anableddau corfforol, yn parhau i dderbyn addysg mewn lleoliadau priflif cyn belled ag y bo modd, megis y cyfleuster a ddarperir gan Uned Tŷ Meirion.
- d) Gwelwyd yr integreiddio hwn yn gryfder yn arolwg Estyn ar Ysgol y Gader yn 2010, ac mae'r holl ddata ymgynghori diweddar yn dangos fod y rhieni, y llywodraethwyr a'r gymuned leol yn dymuno gweld parhad y cyfleuster hwn. Cynhaliwyd yr arolwg Estyn diwethaf ar Ysgol y Gader, Dolgellau ym mis Rhagfyr 2010. Cyfeirir at Dŷ Meirion yn yr adroddiad fel a ganlyn:

'Mae disgyblion Uned Tŷ Meirion yn cael eu hintegreiddio i fywyd a gwaith yr ysgol mewn modd rhagorol. Mae'r ysgol yn monitro datblygiad addysgol a chymdeithasol y disgyblion hyn yn effeithiol iawn gan ddefnyddio dulliau arloesol.'

4. CYFATHREBU

4.1 Cyfarfodydd

Yn dilyn y gwaith a gyflawnwyd gan y Gweithgor, cynhaliwyd cyfarfodydd gyda staff ac aelodau cyrff llywodraethu'r ysgolion perthnasol a rhieni plant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor, yn ogystal â chyfres o diwrnodiau agored i ymgynghori â'r gymuned ehangach. Cynhaliwyd y rhain yn ystod mis Hydref a mis Tachwedd 2013 ac roeddynt yn cynnwys:

- Cyfarfodydd gyda staff Ysgol Hafod Lon, Uned Tŷ Aran ac Uned Tŷ Meirion.
- Cyfarfodydd gyda chyrff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol y Gader, Dolgellau.
- Cyfarfodydd gyda rhieni ym Mhwillheli, Dolgellau, Porthmadog a Blaenau Ffestiniog.
- Diwrnodiau agored ym Mhwillheli, Dolgellau a Phorthmadog.

Prif ddiben y cyfarfodydd hyn oedd:

- Rhannu'r weledigaeth ar gyfer dyfodol y ddarpariaeth AAA ym Meirionnydd a Dwyfor.
- Egluro'r broses hyd yn hyn a gwaith y Gweithgor.
- Rhannu egin y cynlluniau ar gyfer y ganolfan AAA newydd gan gynnwys maint, adnoddau a lleoliad.
- Egluro'r gwaith sydd angen ei gwblhau i sicrhau buddsoddiad Llywodraeth Cymru.
- Derbynn barn bobl am yr opsiynau
- Rhannu'r amserlen darged ar gyfer cwblhau'r ffrydiau gwaith ac agor yr ysgol newydd.

Roedd y cyfarfodydd hyn yn gyfle i'r Cyngor ateb unrhyw gwestiynau a thrafod unrhyw bryderon oedd gan bobl yn ogystal â chasglu adborth ar gynlluniau'r ysgol a manteision yr opsiwn a ffafrir. Roedd y rhan fwyaf o'r bobl y bu i ni siarad â nhw (yn enwedig y rhieni) yn gadarnhaol iawn am y cynlluniau ac yn edrych ymlaen i weld yr ysgol newydd yn agor.

4.2 Cyfathrebu ysgrifenedig

Ym mis Gorffennaf, lluniwyd newyddlen ac fe'i hanfonwyd i bob ysgol ym Meirionnydd a Dwyfor, gan gynnwys ysgolion priflif, i gael ei dosbarthu i staff a rhieni plant AAA i egluro beth oedd amcan y prosiect a'r bwriad i ymgysylltu gyda staff, llywodraethwyr ysgol a rhieni am ganlyniad gwaith y Gweithgor.

Yn dilyn y cyfarfodydd gyda'r staff, y llywodraethwyr ysgol, y rhieni ac aelodau eraill y gymuned ym mis Hydref a mis Tachwedd, creuwyd newyddlen i rannu'r cwestiynau a godwyd a'r ymatebion a roddwyd yn ystod y digwyddiadau hynny. Rhannwyd y newyddlen gyda'r holl staff, y llywodraethwyr ysgol a'r rhieni a wahoddwyd i'r cyfarfodydd a'r dyddiau agored, p'un a oeddynt wedi mynychu ai peidio, i rannu'r adborth gyda'r holl brif fudd-ddeiliaid.

Rhoddyd yr holl gyfathrebiadau a rannwyd cyn ac ar ôl y cyfarfodydd ar wefan Cyngor Gwynedd yn ogystal, a rhoddyd y wybodaeth yn rhifyn mis Hydref Newyddion Gwynedd a diweddarwyd yr Aelodau Lleol drwy gyfrwng Rhaeadr, eu bwletin gwybodaeth rheolaidd.

Derbyniodd yr opsiwn a ffafrir, oedd yn seiliedig ar asesiad yn erbyn amcanion buddsoddi a ffactorau llwyddiant critigol (gweler atodiad 1) a gwblhawyd yn ystod cyfarfodydd y Gweithgor, gefnogaeth ysgubol gan mwyafrif y bobl yr ymgynghorwyd â hwy ac mae hynny'n rhoi hyder i ni yn ein dewis.

5. YR OPSIWN A FFAFRIR I YMGYNGHORI ARNO

Argymhellir ymgynghori ar y model i ddatblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Hwn yw'r model sy'n cael ei ffafrio am y byddai'n ateb yr anghenion busnes a ganlyn:

- a) Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Y nod yw agor y darpariaeth newydd ym Mhenrhyndeudraeth fydd yn golygu y bydd yn rhaid i blant AAA o Feirionnydd a Dwyfor deithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.
- b) Cynyddu llyfudd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant yn cynnwys y rhai hynny gydag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- c) Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gyda adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- d) Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafrir.
- e) Darparu cyfleuster 6 gwely preswyl / egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac i Awdurdodau Lleol eraill o bosib.

- f) Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.

Drwy wireddu'r amcanion rhagwelir y buddion canlynol ar gyfer plant gyda AAA:

- Bydd cynyddu lleoedd ysgol yn galluogi mwy o blant i fynychu ysgol AAA
- Byddai llai o angen i blant fynychu darpariaethau AAA tu allan i'r sir fyddai'n arwain at arbedion cost
- Byddai mwy o blant yn medru byw gartref
- Gwell amgylchedd dysgu i'r plant a'r bobl ifanc fyddai'n mynychu'r ysgol newydd. Mae adroddiad *'Arfarniad o berfformiad ysgolion cyn ac ar ôl symud i mewn i adeiladau newydd neu eiddo o adnewyddwyd yn sylweddol'* gan Estyn yn nodi:
'bron ym mhob ysgol sydd ag adeilad newydd gwnaethom arolwg ohonynt, mae cyrhaeddiad a chyflawniad disgyblion wedi gwella.'
'mae mwyafrif o ysgolion yn cynnig mwy o ddewisiadau i ddisgyblion nag yn eu hadeiladau blaenorol oherwydd bod ganddynt fwy o le a chyfleusterau gwell. Hefyd, mae'r ddarpariaeth a wna'r ysgol ar gyfer gweithgareddau cyn-ysgol ac ar ôl ysgol yn gwella'n sylweddol'
- Mwy o le a gwell darpariaeth chwarae ar safle'r ysgol
- Mwy o le a gwell darpariaeth ar gyfer dysgu sgiliau bywyd a galwedigaethol ar gyfer pobl ifanc
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol fel pwll hydrotherapi ac ystafelloedd therapi ar gael ar safle'r ysgol newydd
- Cyfle i blant ddefnyddio'r cyfleusterau arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Ar sail y contractau ar hyn o bryd, byddai mwyafrif y plant yn teithio pellteroedd llai i'r ddarpariaeth newydd
- Byddai mwy o blant yn derbyn eu haddysg yn Gymraeg drwy beidio gorfod mynychu ysgolion AAA tu allan i Wunedd
- Darpariaeth egwyl fer at ddefnydd plant Gwynedd gyfan all golygu llai o chwalfa deuluol, a felly llai o angen am rai leoliadau preswyl tymor hwy ar gyfer plant o'r teuluoedd hyn
- Bydd parhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhŷ Meirion yn caniatáu mynediad i addysg uwchradd priflif i'r plant hynny fyddai'n ei chael yn anodd i deithio i'r ysgol newydd o dde'r sir
- Bydd plant yn derbyn cyfleoedd cyfartal ble bynnag mae nhw'n byw yn y sir

Yn ogystal a'r buddion i blant rhagwelir y buddion canlynol:

- Cyfle i fuddsoddi £12.4m mewn darpariaeth AAA newydd
- Gwell amgylchedd gweithio i staff
- Byddai'r cyfleuster newydd yn cyrraedd y safonau modern a ddisgwyllir ar gyfer plant AAA
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol ar gael ar safle'r ganolfan newydd
- Gofal preswyl ar gael

- Posiblirwydd o greu incwm drwy gynnig llefydd ysgol a gofal preswyl i blant o siroedd eraill sydd angen darpariaeth iaith Gymraeg
- Opsiwn i bobl ddefnyddio'r cyfleuster arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Cynnig cyfle i rieni ddewis i anfon eu plant i ysgol AAA arbenigol neu i integreiddio eu plant mewn ysgol uwchradd priflif yn cynnwys yr uned AAA yn ne'r Sir
- Peth lleihad mewn costau cynnal wrth gael gwared un uned ac Ysgol Hafod Lon bresennol

6. INCWM A COSTAU RHEDEG YR OPSIWN

- 6.1 Fel y gwelir o'r tabl isod rhagdybir bydd cost rhedeg yr opsiwn yma yn £2,820,860 a cludiant yn £424,008, sef cyfanswm gros o £3,244,868.
- 6.2 Mae hwn yn cymharu a cost gross presenol o £3,307,109 sy'n golygu ei fod yn £62,241 yn is.
- 6.3 Mae rhagdybiaeth wedi ei wneud fydd posiblirwydd denu'r incwm o £183,333 drwy Awdurdodau Lleol eraill yn talu am ddarpariaeth addysg a preswyl ar gyfer plant o'u siroedd. Ni ragwelir unrhyw incwm o Awdurdod Iechyd Betsi Cadwaladr tuag at gostau preswyl y darpariaeth newydd.
- 6.4 Mae hwn yn cymharu ac incwm o £144,000 drwy gyfraniad gan Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr at ddarpariaeth preswyl all-sirol ar hyn o bryd.
- 6.5 Pe bydda'r holl incwm rhagdybiedig hyn yn cael ei wireddu mi fydda'n golygu lleihad o £101,574 i gymharu a'r cyfanswm net presennol.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£183,333	£39,333	cynnydd incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	gwahaniaeth posib

- 6.6 Mae rhaid pwysleisio yma fod risg ynghlwm a'r rhagdybiaethau incwm gan nad oes sicrwydd o incwm o Awdurdodau Lleol eraill. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posiblirwydd o ddanfon plant i'r ysgol newydd fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd. Mae angen gwaith ychwanegol yma er mwyn ceisio cael ymrwymiad mwy cadarn gan Awdurdodau Lleol eraill.
- 6.7 Oherwydd y risgiau hyn mae posiblirwydd na fydd unrhyw incwm ychwanegol yn cael ei ddenu. Os felly, fel y gwelir o'r tabl isod, mi fydd angen darganfod £31,759 ychwanegol i gyllideb presenol yr Awdurdod tuag at gostau'r ddarpariaeth AAA newydd.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost darpariaeth	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	Cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,194,868	-	cost is
incwm	£144,000	£0	-	dim incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,194,868	£31,759	cost uwch posib

* Mae cost darpariaeth yn is oherwydd na fydd angen darpariaeth preswyl 2 wely fydd yn golygu fydda costau rhedeg y darpariaeth preswyl / egwyl fer yn is.

- 6.8 Mae'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd a Gwasanaeth Addysg wedi cytuno i ymrwymo i dalu unrhyw ddiffyg os na fydd yr incwm o Awdurdodau Lleol eraill yn ddigonol i gyfro'r costau rhedeg.
- 6.9 Er mwyn cael sefyllfa ble na fydd angen darganfod unrhyw arian ychwanegol mi fydda angen darganfod incwm o £81,759 sy'n gyfystyr a incwm fydd ychydig yn llai na cost gosod un gwely preswyl i Awdurdod Arall, fel y gwelir o'r tabl isod.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£81,759	£62,241	Incwm llai posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,163,109	-£0	

7. ASESAD EFFAITH AR Y GYMUNED, YR IAITH GYMRAEG A CHYDRADDOLDEB

Yn unol a chanllawiau Dogfen Cod Statudol 006/2013 *Cynigion Trefniadaeth Ysgolion Lywodraeth Cymru* cynhalwyd asesiad o pa effaith fydda newid yn y darpariaeth yn cael ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydaddoldeb (**Atodiad 4**). Fel y gwelir o'r adroddiad ni ragwelir unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

7.1 Cymunedol

Yn dilyn dadansoddiad o'r defnydd cymunedol o'r darpariaeth presennol a'u cyfraniad i'w cymunedau ac asesu'r effaith fydda'r drefn newydd yn ei gael ar hyn, daethpwyd i'r casgliad na fydda unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

Gan nad oes effaith negyddol wedi ei adnabod o ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran, ni ragwelir unrhyw angen am fesurau lliniaru sylweddol.

Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, yn enwedig rhai gyda anghenion arbennig, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau arbenigol.

7.2 Yr Iaith Gymraeg

Ni ragwelir fydda unrhyw newid i'r ddarpariaeth bresennol yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg yn yr ysgol/uned ble mae nhw wedi eu lleoli nac ar y gymuned leol gan fod mwyafrif y plant yn teithio o nifer o leoliadau gwasgaredig i dderbyn eu haddysg.

Y teimlad yw fydd sefydlu'r ysgol newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn arbennig i'r rhai hynny fydda wedi mynychu'r unedau gan fydd cyfle iddynt gymysgu gyda mwy o blant drwy'r Gymraeg. Mi fydd mynychu'r ysgol newydd hefyd yn gyfle i'r plant hynny fydda'n gorfod mynd all-sirol (i ddarpariaeth di-Gymraeg), dan y drefn bresennol, i dderbyn addysg Gymraeg a chyfle i gymysgu gyda phlant drwy'r iaith Gymraeg.

Dylid nodi ei bod yn anodd ceisio mesur effaith bosibl trefniadaeth ysgolion ar y Gymraeg. Y prif bwyntiau cadarnhaol sy'n deillio o'r asesiad o effaith yw'r manteision i'r ddarpariaeth o ran addysg. Er na fydd categori presennol yr ysgol o ran iaith yn newid, mae'r cynnig yn gyfle i wella addysg a chryfhau addysg cyfrwng Cymraeg plant gyda AAA yn Meirionnydd a Dwyfor.

7.3 Cydraddoldeb

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb llawn o effaith gwahanol fodelau ac o ganlyniad rydym yn hyderus bydd trefniadau mewn lle i sicrhau fod y cynnig yn cyd-fynd ac unrhyw bolisiau perthnasol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu yn digwydd. Mae angen pwysleisio mai ysgol AAA sydd dan sylw ac felly bod cydraddoldeb anabledd yn rhan gwbl allweddol o'r holl ystyriaethau ac mai'r nod yn y pendraw yw gwella gwasanaeth i ddisgyblion AAA.

8. LLEOLIAD YR YSGOL NEWYDD

8.1 Fel nodwyd yn Adroddiad Cabinet ar 9 Hydref 2012 *nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*

8.2 Yn ychwanegol i hyn nodwyd yn asesiad y safle presennol fod Ysgol Hafod Lon yn gwbl anaddas ar gyfer unrhyw ddatblygiad oherwydd maint y safle. Mae adroddiad addasrwydd (2.7) yn **Atodiad 1** yn nodi byddai disgwyliad rhesymol i Ysgol Hafod Lon, fel ysgol arbennig unigol ar gyfer 49-50 o ddisgyblion, fod ag arwynebedd llawr sydd deirgwaith yn fwy na'r hyn ydyw, ac ar safle mwy.

8.3 Oherwydd hyn roedd cydnabyddiaeth y byddai angen adeiladu ysgol newydd ar safle newydd i ymdrin â'r angen cynyddol am lefydd ysgol AAA yn yr ardal, pe bai yna benderfyniad i ddatblygu ysgol newydd, penderfynwyd y dylid adnabod safle priodol.

- 8.4 Adnabuwyd y byddai angen i unrhyw ddarpariaeth newydd fod wedi'i lleoli yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor ac o'r herwydd penderfynwyd chwilio am safleoedd priodol yn ardaloedd Porthmadog a Penrhyndeudraeth.
- 8.5 Yn dilyn adnabod nifer o safleoedd a chynnal gwerthusiad ohonynt (gweler **Atodiad 3**) daethwyd i'r penderfyniad mae safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fydda'r opsiwn orau.
- 8.6 Argymhellir felly y dylid ymgynghori ar y bwriad i ddatblygu ysgol AAA ar safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fel yr opsiwn gorau i sicrhau ysgol fodern sy'n addas i'w ddiben ac yn gynaliadwy ac wedi'i lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor.
- 8.7 Rhagwelir y bydd y gost o ddatblygu ysgol newydd ac uned breswyl / egwyl fer ar y safle yn oddeutu £12.4m a bydd angen cyflwyno achos busnes i Lywodraeth Cymru i sicrhau 50% o'r buddsoddiad hwn. Mae cam cyntaf yr achos busnes eisoes wedi'i gyflwyno a'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru.

9. CANLYNIADAU'R ARGYMHELLIAD

- 9.1 Golyga'r argymhelliad hwn y byddai Ysgol Hafod Lon presennol ac Uned Tŷ Aran, Dolgellau yn cael eu ail-leoli fel ysgol AAA newydd ym Mharc Eryri, Penrhyndeudraeth.
- 9.2 Ar ôl cynnal asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb (**Atodiad 3**) ni ragwelir y bydd yna unrhyw effaith negyddol yn sgil symud Ysgol Hafod Lon presennol nac Uned Tŷ Aran.
- 9.3 Fodd bynnag, i leddfu effaith cau ysgol mewn unrhyw ardal, os oes diddordeb yn lleol mewn datblygu'r safleoedd hyn er budd y gymuned, fe wnaiff y Cyngor ofyn i'r Swyddog Adfywio gynorthwyo'r gymuned i ddatblygu unrhyw syniadau ar gyfer defnyddio'r tir a'r adeiladau a ddaw'n wag yn sgil ad-drefnu ysgolion. Gwneir hyn yn unol â'r polisi a'r protocol a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn 2010.

9.4 Ystyriaethau Staffio

- 9.4.1 Gan mae symud yr ysgol/uned bresennol i safle newydd byddwn yn ei wneud mi fydd y staff presennol hefyd yn cael y cynnig i symud. Rydym eisoes yn ymgynghori'n uniongyrchol gyda staff a'r undebau a byddwn yn parhau i wneud hynny yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol ac yn dilyn unrhyw benderfyniadau sy'n deillio o'r broses hon. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio cynhwysfawr ar y cyd â'r undebau llafur a'r penaethiaid ysgol. Bydd cyfathrebu'n glir ac yn agored gyda staff yn ran ganolog o unrhyw gynigion.
- 9.4.2 Wrth ddatblygu'r ysgol newydd, bydd angen i'r Corff Llywodraethu dderbyn y cyfrifoldeb am ddatblygu strwythur staffio sydd eu hangen i'r ysgol. Bydd Adran Bersonél y Cyngor ar gael i gynghori a helpu'r Corff Llywodraethu gyda'r gwaith a gyda unrhyw benodiadau newydd fydd angen.

9.5 Sefydlu ysgol newydd

- 9.5.1 Wrth weithio i agor yr ysgol newydd mi fydd Corff Llywodraethol presennol Ysgol Hafod Lon yn gyfrifol am gytuno ar gyfansoddiad yr ysgol, y strwythur staffio a'r recriwtio.
- 9.5.2 Bydd cyllideb yr ysgol yn seiliedig ar nifer y disgyblion fydd yn mynychu'r ysgol yn unol â'r fformiwla cyllido ysgolion sy'n cydymffurfio ag Adran 52 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013.

10. CAMAU NESAF

- a. Noder bod y camau gweithredu hyd yn hyn yn rhan o'r broses o gasglu gwybodaeth er mwyn llunio'r cynigion cychwynnol.

- b. Cyhoeddwyd Cylchlythyr 006/2013 *Cynigion Trefniadaeth Ysgolion* gan Lywodraeth Cymru a lluniwyd y cynigion hyn drwy ddilyn y canllawiau hyn.
- c. Cadarnheir felly nad yw'r camau a weithredwyd i lunio'r cynigion hyn yn rhan o'r broses statudol. Mae'r trafodaethau hyd yn hyn yn ychwanegol i'r hyn a ddisgwylir gan Lywodraeth Cymru. Rhaid i ni'n awr benderfynu ar fodel i gynnal ymgynghoriadau pellach, yn unol â Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013, oherwydd y canlynol:
 - i. Trosglwyddo safle
Trosglwyddo ysgol i safle neu safleoedd newydd oni fyddai prif fynedfa'r ysgol ar ei safle neu safleoedd newydd o fewn 1.609344 cilomedr (un filltir) o brif fynedfa'r ysgol ar ei safle neu safleoedd presennol.
 - ii. Cynnydd yn nifer disgyblion
Ac eithrio pan fo ysgol wedi ei sefydlu mewn ysbyty, cynnydd yn nifer y disgyblion y mae'r ysgol yn gwneud darpariaeth ar eu cyfer, a fyddai o'i gymryd ynghyd â phob cynnydd blaenorol ar ôl y dyddiad priodol, yn cynyddu nifer y disgyblion gan o leiaf 10% neu gan y nifer perthnasol o'i gymharu â nifer y disgyblion ar y dyddiad priodol.
 - iii. Darpariaeth preswyl
Newid y ddarpariaeth ar gyfer llety preswyl fel bod y nifer o ddisgyblion y gwneir darpariaeth o'r fath ar eu cyfer yn cael ei gynyddu neu ei leihau gan 5 disgybl neu ragor.
- d. Pe bai'r Cabinet yn penderfynu bwrw ymlaen ag argymhelliad yr adroddiad hwn bydd angen cynnal cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â'r Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013 a'r canllawiau yng Nghylchlythyr 006/2013 *Cod Trefniadaeth Ysgolion*. Rhagwelir cynnal y cyfnod ymgynghori yn ystod yr wythnosau nesaf. Yn ystod y cyfnod ymgynghori, bydd gwybodaeth a chanfyddiadau'r asesiadau effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb yn cael eu cyhoeddi.
- e. Wedi hynny, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet, yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad hwnnw. Bydd yn rhaid i'r Cabinet ystyried yr ymgynghoriad, ac yn ddibynol ar argymhelliad gan y Cabinet, bydd angen penderfynu p'un a oes angen cyhoeddi Rhybudd Statudol i weithredu'r cynnig. Pe bai Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir cyfnod o fis i gyflwyno unrhyw wrthwynebiadau. Yn dilyn hyn mi fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i weithrediaeth y Cyngor er penderfyniad terfynol.

10. ARGYMHELLION

10.1 Yr argymhelliad felly yw:

Ymgymeryd a phroses ymgynghori statudol yn unol â gofynion Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth yn unol a'r adroddiad.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Prif Weithredwr:

Mae'r adroddiad yn ei wneud yn glir bod yr achos dros y newid sydd yn cael ei argymhell yn un clir a synhwyrol ac mae'r Pennaeth Cyllid yn nodi'r ystyriaethau ariannol yn glir yn ei sylwadau. Nid oes gennyf unrhyw beth pellach i'w ychwanegu at yr adroddiad heblaw i nodi fy nghefnogaeth i'r argymhelliad.

Swyddog Monitro:

Cafwyd mewnbwn cyfreithiol i'r trafodaethau wrth ddatblygu'r cynigion ac rwy'n fodlon a'r argymhelliad o safbwynt priodoldeb a chyfreithlondeb.

Pennaeth Cyllid:

Nodaf mai pwrpas yr adroddiad gerbron yw sicrhau penderfyniad y Cabinet i gynnal cyfnod ymgynghori statudol er mwyn datblygu ysgol arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth gyda darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Rwy'n cefnogi'r bwriad i ad-drefnu ysgolion mewn modd teg a rhesymegol, er gwaetha'r her o ymdrechu i gyflawni'r amcanion yma mewn cyd-destun ariannol hynod heriol. Gyda £6.2m o arian grant cyfalaf yn y fantol, mae'n amlwg byddai risgiau wrth oedi ac mae'r adroddiad yn adnabod rhai buddion refeniw posib wrth symud ymlaen.

O ran oblygiadau cyfalaf y cynllun, nodaf fod rhan 2.2 o'r adroddiad yn crybwyll fod Llywodraeth Cymru eisoes wedi cymeradwyo'r cam cyntaf o'r achos busnes ar gyfer denu grant o'u "Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif" - h.y. mae'r Llywodraeth wedi cymeradwyo'r "achos busnes strategol amlinellol" roedd yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes, a'r gwerthusiad opsiynau. Ymhellach, cadarnhaf fod Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor eisoes wedi ymrwmo i ddarparu'r arian cyfatebol angenrheidiol - h.y. mae'r Cyngor wedi neilltuo £6.2m, sef 50% o'r costau cyfalaf, ar gyfer gweithredu'r cynllun yma.

O ran oblygiadau ariannol parhaol (cyllideb refeniw blynyddol) sy'n deillio o'r cynllun a ffafrir, mae rhan 6.5 o'r adroddiad yn dangos sut gallasai'r cynllun arwain at arbediad blynyddol "posib" o £101,574. Wrth gwrs, mae hynny i'w groesawu yn yr hinsawdd ariannol bresennol, er dylid nodi'r risg (sydd wedi'i adnabod yn rhan 6.6 a 6.7 o'r adroddiad) gan nad oes sicrwydd bydd modd denu'r incwm all-sirol perthnasol i'r Cyngor. Yng nghyd-destun y cyfle a'r risg yma, deallaf fod yr Adran Addysg ac Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd wedi ystyried y cynllun yn drylwyr o fewn eu strategaeth arbedion, a'u bod yn glir mai'r Adranau hyn fydd yn gyfrifol am ganfod unrhyw ddiffyg yng nghostau rhedeg yr ysgol newydd.

Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol:

Cefnogaf y cynnig gerbron ar gyfer argymhell cychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig o ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth a fyddai'n cynnwys darpariaeth preswyl ac egwyl fer. Byddai darpariaeth breswyl ac egwyl fer lleol fel rhan o'r datblygiad yn sicr o wella canlyniadau i blant sydd ar hyn o bryd yn cael eu lleoli mewn darpariaethau tu allan i'r Sir ac yn cynnyddu'r gallu i gynnig egwyl fer i gefnogi teuluoedd yn lleol.

Atodiadau

Atodiad 1	Sefyllfa gyfredol ac achos am newid
Atodiad 2	Asesiad Opsiynau
Atodiad 3	Asesiad Safleoedd
Atodiad 4	Asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydraddoldeb

Cyfarfod Statudol Staff
Ysgol Hafod Lon
4:00, 23 Fehefin 2014

Yn bresennol:

Garem Jackson (Arweinydd Prosiect), Gareth Jones (Rheolwr Prosiect), Medwyn Griffiths (Swyddog Cefnogi Prosiect), Nia Gruffudd (Swyddog Adnoddau Dynol), Meleri Hughes (Swyddog Adnoddau Dynol Dros Dro), 23 aelod o staff yn bresennol.

Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan Gareth Jones. Rhoddodd Gareth a Garem gyflwyniad 'powerpoint' yn amlinnellu cynnwys y ddogen ymgynghori a pecyn cefndirol. Pwysleiswyd mae 'ail-leoli' Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran oedd yr argymelliad ac felly yn golygu y bydd y staff i gyd yn trosglwyddo i'r ysgol newydd heb orfod ymgeisio am eu swyddi a mynd drwy'r broses.

Cyflwynodd Nia Gruffudd y sleid i egluro'r materion staffio gan cynnig i bob unigolyn gysylltu a'r adran am fwy o wybodaeth neu os oes unrhyw bryderon.

Yn dilyn y cyflwyniad agorwyd y drafodaeth i dderbyn sylwadau a chwestiynau.

Ni dderbynwyd unrhyw gwestiwn na sylwadau.

Llywodraethwyr
Ysgol Hafod Lon
5:00, 23 Fehefin 2014

Yn bresennol :

Garem Jackson (Arweinydd Prosiect), Gareth Jones (Rheolwr Prosiect), Medwyn Griffiths (Swyddog Cefnogi Prosiect), 2 aelod o'r Corff Llywodraethol

Eglurwyd y cynnig a'r drefn ymgynghori iddynt ar lafar gan gyfeirio at cynnwys y ddogen ymgynghori a pecyn cefndirol. Agorwyd y drafodaeth i dderbyn unrhyw gwestiynnau ond mi ofynwyd i gael mwy o amser i ddarllen y dogfenau cyn penderfynu os oeddant am yrru sylwadau swyddogol.

Cyfarfod Statudol Staff

Uned Tŷ Aran

16:00, 26 Fehefin 2014

Yn bresennol:

Garem Jackson (Arweinydd y Prosiect), Medwyn Griffiths (Swyddog Cefnogi Prosiect), 3 aelod o staff.

Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan Garem Jackson. Rhoddodd Garem gyflwyniad ar lafar ynglŷn â manylion y cynnig gan gyfeirio at cynnwys y dogfen ymgynghori a pecyn cefndirol . Trafodwyd yr effaith ar y gymuned, effaith ar yr iaith Gymraeg, effaith cydraddoldeb a materion personél gan Medwyn gan roi taflen gyda mwy o fanylion a chyfeiriadau cyswllt yr adranpersonel iddynt. Eglurwyd hefyd mai 'ail-leoli' Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran yw'r cynnig ac felly yn golygu y bydd y staff i gyd yn trosglwyddo i'r ysgol newydd heb orfod ymgeisio am eu swyddi a mynd drwy'r broses.

Yn dilyn y cyflwyniad agorwyd y drafodaeth i dderbyn sylwadau a chwestiynau. Derbynyd 2 sylw:

- a) Teimlo fod Uned Tŷ Aran yn gweithredu yn union fel Tŷ Meirion gyda phlant yn integreiddio i'r prif-lif felly pam parhau gyda'r ddarpariaeth yn un a ddim y llall?
- b) Teimlo fod y Cyngor wedi rhoi llai o blant i mewn i'r Uned ers rhai blynyddoedd er mwyn cryfhau'r achos i'w gau.

Mae ateb i'r 2 gwestiwn i'w weld yn y ddogfen **Ymateb i sylwadau o'r ymgynghoriad statudol (Atodiad 8)**.

DIWRNODAU AGORED

Trefnwyd 3 diwrnod agored ym Mhwhllheli, Dolgellau a Phenrhyndeudraeth rhwng yr oriau 14:00 a 19:00 er mwyn rhoi cyfle i bobl drafod a rhoi sylwadau ar yr ymgynghoriad statudol.

Aethom a byrddau arddangos gyda chynlluniau diweddaraf yr ysgol newydd, dogfennau ymgynghori a pecynnau cefndirol gyda ni i'r 3 cyfarfod.

Yn ystod ein trafodaethau gyda unigolion rhoddwyd y cynnig iddynt nodi unrhyw sylwadau ar yr ymgynghoriad statudol yno yn llafar neu'n ysgrefennedig.

07.07.14 – Pwllheli

Daeth 3 person i'r diwrnod agored. Roedd y 3 yn gefnogol iawn i'r ysgol newydd ac yn deall sut y mae ei adeiladu ym Mhenrhyndeudraeth yn ymddangos yn deg i'r ddwy ardal.

Dywedodd rhiant un o'r plant sy'n ddisgybl yn Ysgol Hafod Lon ei bod yn wir edrych ymlaen iddo gael defnyddio'r cyfleusterau newydd sbon a chymryd rhan mewn gweithgareddau newydd pan fydd yr ysgol newydd yn agor.

Ni dderbynwyd unrhyw sylwadau o wrthwynebiad na phryderon i'r argymhelliad ar y diwrnod.

08.07.14 – Dolgellau

Daeth 3 person i'r diwrnod agored. Roedd y 3 yn hapus iawn gyda chynllun a lleoliad yr Ysgol ar y cyfan. Nodwyd hefyd ei fod yn syniad da i agor yr ysgol i'r gymuned ehangach er mwyn iddynt allu defnyddio cyfleusterau fel y pwll hydrotherapi.

Derbyniwyd dau sylwad sydd yn berthnasol i'r ymgynghoriad:

- a) Ydi'r ceblau trydan sydd uwchben y safle yn debygol o greu problemau, yn enwedig amharu ar y rhwydwaith radio/ffôn lleol?
- b) A ystyriwyd safle'r hen ysbyty dros ffordd i Parc Eryri fel lleoliad posib i'r ysgol newydd?

Nid oedd unrhyw wrthwynebiad na phryderon eraill i'r argymhelliad ar y diwrnod. Mi aeth 2 berson a chopi o'r ddogfen ymgynghori gyda nhw i ystyried cynnig yr ymgynghoriad ymhellach.

09.07.14 – Penrhyndeudraeth

Daeth 9 person i'r diwrnod agored . Dywedodd pawb a ddaeth eu bod yn gefnogol iawn i'r ysgol newydd. Roedd gan 2 blant yn Ysgol Hafod Lon a datganwyd y bydd eu bywydau yn cael eu trawsnewid pan fydd ysgol newydd yn agor. Roedd hefyd sylwadau cadarnhaol am y cyfleusterau a lleoliad yr ysgol newydd.

Ni dderbynwyd unrhyw sylwadau o wrthwynebiad na phryderon i'r argymhelliad ar y diwrnod ond mi aeth 3 person a chopi o'r ddogfen ymgynghori gyda nhw i ystyried cynnig yr ymgynghoriad ymhellach.

Ymgynghori gyda plant a phobl ifanc Ysgol Hafod Lon

4 Gorffennaf 2014

Cynhaliodd Bethan Williams (Swyddog Prosiect Plant a Pobl Ifanc) cyfarfod gyda aelodau cyngor ysgol fel cynrychiolaeth o blant Ysgol Hafod Lon. Roedd 8 aelod o'r cyngor ysgol yn bresenol, 2 o bob dosbarth.

Cynigodd mynd i Uned Ty Aran ond roedd y staff o'r farn na fydda gwerth o fynd i siarad efo'r disbyblion oherwydd eu anghenion gan na fyddant yn deall yr ymgynghori ac efallai yn achosi pryder iddynt.

Dyma cofnodion Bethan o'r cyfarfod gyda plant Ysgol Hafod Lon:

Sesiwn byr iawn oedd o. Roedd pawb yn cyflwyno'i hunain a fi oedd yn gofyn cwetiynau penodol iddyn nhw gael ymateb.

Cwestiynau a ofynwyd yn ystod y cyfarfod:

1. Beth yr oeddynt yn hoffi/ddim yn hoffi am yr ysgol bresennol?
2. Pa adnoddau y buasant yn hoffi eu gweld yn yr ysgol newydd?
3. A oeddynt yn edrych ymlaen i symud ysgol?
4. Sut yr oeddynt yn teimlo am deithio ymhellach i'r ysgol?

Canlyniad yr ymgynghori:

- Mae'r plant yn edrych ymlaen i gael ysgol newydd
- Maent yn edrych ymlaen i gael lle i chwarae pel droed
- Eisiau mwy o le i chwarae allan yn enwedig os ydy'r tywydd yn wael
- Mae'r 'goals' sydd ganddynt ar hyn o bryd yn rhydd ac wedi torri
- Y 'Feranda' ddim digon mawr iddynt fynd allan i chwarae
- Eisiau Astro Turff
- Mi fydd teithio i'r ysgol yn bell ond dydyn nhw ddim yn meindio
- Maent yn teithio mewn taxi a bws
- Neuadd yr ysgol ddim digon mawr
- Mae pawb yn edrych ymlaen i gael ysgol newydd

Ymateb Estyn i'r cynnig i ad-drefnu darpariaeth addysg arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor.

Paratowyd yr adroddiad hwn gan Arolygwyr Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru.

O dan delerau Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a'i Chod cysylltiedig, mae'n ofynnol i gynigwyr anfon dogfennau ymgynghori i Estyn. Fodd bynnag, nid yw Estyn yn gorff y mae'n ofynnol iddo weithredu yn unol â'r Cod ac nid yw'r Ddeddf yn gosod unrhyw ofynion statudol ar Estyn o ran materion trefniadaeth ysgolion. Felly, fel corff yr ymgynghorir ag ef, bydd Estyn yn rhoi eu barn ar rinweddau cyffredinol cynigion trefniadaeth ysgolion yn unig.

Mae Estyn wedi ystyried yr agweddau addysgol ar y cynnig ac mae wedi llunio'r ymateb canlynol i'r wybodaeth a ddarparwyd gan y cynigiwr.

Cyflwyniad

Mae'r cynnig ymgynghorol hwn gan Gyngor Sir Gwynedd.

Y cynnig yw y bydd Cyngor Sir Gwynedd:

- yn adleoli Ysgol Hafod Lon (ger Pwllheli) ac Uned Tŷ Aran (darpariaeth oedran cynradd yn Nolgellau) i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016;
- yn cadw Uned Tŷ Meirion (darpariaeth oedran uwchradd yn Nolgellau); ac
- yn cynyddu capasiti'r ysgol newydd arfaethedig i 100 o'r niferoedd presennol a gyllidebwyd ar y cyd amdanynt, sef 49 o ddisgyblion.

Crynodeb/ Casgliad

A yw'r cynigion yn debygol o gynnal neu wella safon y ddarpariaeth addysg yn yr ardal?

Mae Estyn o'r farn fod y cynnig hwn yn debygol o wella safonau presennol y ddarpariaeth ar gyfer anghenion addysgol arbennig yn ardal Gwynedd. Fodd bynnag, efallai nad yw hyn yn wir ar gyfer disgyblion Tŷ Meirion gan na fyddant yn elwa ar y ddarpariaeth newydd.

Beth yw effaith y cynigion ar ysgolion a sefydliadau addysgol eraill yn yr ardal?

Mae'r cynigion yn debygol o gael effaith gyfyngedig ar ysgolion eraill yn yr ardal gan fod y datblygiad yn cynnwys y ddwy ysgol arbennig yn unig. Mae'r ysgol arbennig arall yng Ngwynedd wedi'i lleoli yn rhy bell oddi yno i gael ei heffeithio. Fodd

bynag, gallai ddylanwadu ar hyfywedd Tŷ Meirion yn y tymor hir gan mai'r opsiwn sy'n cael ei ffafrio yw cadw'r ddarpariaeth hon yn ei lleoliad presennol ar safle'r ysgol uwchradd yn Nolgellau. Ni thrafodir y posibilrwydd y bydd y disgyblion oedran cynradd sy'n trosglwyddo i'r ysgol newydd yn penderfynu aros yno yn hytrach na chael eu gwahanu oddi wrth eu cyfoedion. Pe bai disgyblion yn penderfynu peidio â symud i Dŷ Meirion, gallai hyn effeithio'n sylweddol ar niferoedd y disgyblion a gwneud y ddarpariaeth yn anymarferol. Hefyd, cyfeirir yn fras iawn at ddarpariaeth arall o'r enw Uned y Traeth ond ni roddir unrhyw resymau dros beidio â chynnwys yr uned hon yn yr adleoli.

Disgrifiad a manteision

Pa mor dda y mae'r cynigiwr:

- **Wedi rhoi rhesymwaith clir ar gyfer y cynnig?**

Mae'r cynigiwr wedi nodi rhesymwaith clir ar gyfer y cynnig. Mae hyn yn canolbwyntio'n bennaf ar gyfrifoldeb yr awdurdod lleol am gynllunio a rheoli lleoedd mewn ysgolion ynghyd â sicrhau bod digon o adnoddau ar gyfer gwella deilliannau addysg. Mae'r cynigiwr yn dangos yn glir bod lleoliad ac addasrwydd presennol yr adeiladau, y cyfleusterau a'r diffyg darpariaeth breswyl yn cyfrannu'n sylweddol at y rhesymwaith y tu ôl i'r cynnig. Fodd bynnag, gallai rhywfaint o'r rhesymwaith ar gyfer cadw Tŷ Meirion, fel integreiddio â disgyblion prif ffrwd ac anawsterau â theithio, fod yn berthnasol i Dŷ Aran hefyd.

- **Wedi nodi'n glir ac yn deg y manteision a'r anfanteision disgwylidig o gymharu â'r sefyllfa bresennol?**

Caiff manteision disgwylidig a diffygion y cynnig presennol eu cyflwyno'n glir ac mewn ffordd gytbwys. Maent yn cynnwys y canlynol:

- lleoliad mwy canolog i fodloni anghenion disgyblion ag anghenion addysgol arbennig;
- capasiti cynyddol gan fod yr ysgolion presennol gryn dipyn uwchlaw'r niferoedd y cawsant eu hadeiladu ar eu cyfer;
- y cyfle i fuddsoddi mewn darparu cyfleusterau modern o ansawdd uchel a fyddai'n gallu cefnogi anghenion y disgyblion hyn yn well;
- mae darpariaeth breswyl ar gael,
- llai o amser teithio ar gyfer mwyafrif y disgyblion;
- amgylchedd gweithio gwell ar gyfer staff; a
- llai o gostau cynnal.

Mae'r cynnig yn nodi anfantaes bosibl yn yr un adran, sef:

- costau refeniw uwch o ganlyniad i gadw Uned Tŷ Meirion a'r defnydd cyfyngedig o adnoddau Anghenion Addysgol Arbennig modern arbenigol ar

gyfer y disgyblion hynny; fodd bynnag, mae'r Cyngor wedi rhoi rhesymau manwl am gadw Uned Tŷ Meirion, ac mae pob un ohonynt wedi'u seilio ar anghenion penodol y disgyblion.

Mae'r cynnig yn nodi'r anfanteision canlynol os na fydd y cynnig yn mynd yn ei flaen:

- dim digon o leoedd ar gyfer Anghenion Addysgol Arbennig mewn ysgolion;
- adnoddau nad ydynt yn addas at eu diben;
- dim darpariaeth seibiant byr i deuluoedd;
- darpariaeth ddrud y tu allan i'r sir nad yw ar gael i ddisgyblion yn eu mamiaith; a
- lleoliad nad yw'n ganolog ar gyfer Meirionnydd a Dwyfor fel ei gilydd.

Wedi rheoli unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig â'r cynigion?

Mae'r cynigiwr wedi nodi 10 o risgiau posibl sy'n canolbwyntio'n bennaf ar gynllunio ac adeiladu'r prosiect a'r gost. Caiff pob un o'r risgiau hyn eu harfarnu ar gyfer yr effaith bosibl ac mae'r cynigiwr yn dangos yn glir sut maent yn bwriadu rheoli'r risgiau hyn yn llwyddiannus.

Wedi ystyried dewisiadau eraill addas ac wedi rhoi rhesymau da ynghylch pam mae'r rhain wedi cael eu diystyru?

Mae'r cynigiwr wedi ystyried dewisiadau eraill addas sy'n cynnwys cyfuniadau o adleoli a chadw'r ysgol a'r unedau presennol. Mae wedi rhoi rhesymau dilys am yr opsiwn sy'n cael ei ffafrio i adleoli Ysgol Hafod Lon a Thŷ Aran a chadw Tŷ Meirion. Fodd bynnag, nid yw'r cynnig yn cynnwys niferoedd y disgyblion yn y gorffennol a'r niferoedd sy'n cael eu rhagamcanu ar gyfer Tŷ Aran na Thŷ Meirion nac yn dweud p'un a gafodd y rhain eu hystyried.

Dewiswyd y safle arfaethedig oherwydd ei lleoliad canolog a'r ffaith y byddai mwyafrif y disgyblion yn teithio llai o bellter i'r ddarpariaeth newydd. Ystyriwyd safleoedd eraill yn ardaloedd Porthmadog a Phenrhyndeudraeth ond ni roddir unrhyw resymau dros ddewis y safle penodol hwn dros unrhyw safleoedd eraill.

- **Wedi ystyried effaith y newidiadau ar drefniadau teithio dysgwyr ac ar hygyrchedd y ddarpariaeth?**

Ar sail contractau cludiant presennol, mae'r cynigiwr yn nodi y byddai mwyafrif y disgyblion yn teithio pellter byrrach i'r ysgol.

Mae anghenion meddygol cymhleth rhai o'r disgyblion sydd yn Nhŷ Meirion ar hyn o bryd wedi cyfrannu at y penderfyniad i gadw'r ddarpariaeth hon. Fodd bynnag, nid

yw'r cynigiwr wedi cynnwys gwybodaeth i ddangos eu bod wedi ymchwilio i b'un a fyddai gan ddarpar ddisgyblion yn Nhŷ Aran anghenion tebyg.

- **Wedi dangos yn effeithiol y modd y bydd lleoedd dros ben yn cael eu heffeithio? Os bydd lleoedd dros ben yn cynyddu, a yw'r cynigiwr yn rhoi rhesymau digonol am hyn?**

Mae'r cynnig yn drylwyr yn y defnydd a wna o ddata o ran niferoedd presennol y disgyblion yn Ysgol Hafod Lon, a'r niferoedd yn y gorffennol. Mae'r data hwn yn dangos yn glir bod 54 o ddisgyblion yn yr ysgol ar hyn o bryd, sy'n ormod ar gyfer ei capasiti, gan iddi gael ei hadeiladu ar gyfer 28 o ddisgyblion. Byddai'r cynnig yn cynyddu capasiti er mwyn bodloni'r cynnydd yn niferoedd y disgyblion. Fodd bynnag, nid yw'r cynnig yn cynnwys niferoedd y disgyblion yn y gorffennol a'r niferoedd sy'n cael eu rhagamcanu ar gyfer Tŷ Aran na Thŷ Meirion.

Wedi rhoi ystyriaeth ddigonol i effaith y cynigion ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn yr awdurdod lleol, lle bo'n berthnasol?

Nid yw'r cynnig yn debygol o newid y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gyfer y disgyblion dan sylw. Fodd bynnag, mae'n debygol o wella'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn yr awdurdod lleol. Mae'r cynnig yn galluogi'r awdurdod i gynnig addysg trwy gyfrwng y Gymraeg i blant y mae'n rhaid iddynt deithio y tu allan i'r sir i ddarpariaeth ddi-Gymraeg yn gyffredinol, a chyfle iddynt gyfathrebu yn Gymraeg gyda chyfoedion ac oedolion.

Agweddau addysgol ar y cynnig

Pa mor dda y mae'r cynigiwr:

- **Wedi ystyried effaith y cynigion ar ansawdd y deilliannau, y ddarpariaeth, yr arweinyddiaeth a'r rheolaeth?**

Bydd y tîm arweinyddiaeth presennol yn cael ei gadw o ganlyniad i natur adleoli'r cynnig. Mae'r cynnig yn debygol o gael effaith sylweddol ar wella darpariaeth a'r amgylchedd dysgu. Mae'r cynigiwr yn rhagweld y bydd yr adnoddau arbenigol a osodir yn yr ysgol newydd yn ychwanegu'n sylweddol at y profiadau a'r ddarpariaeth sydd ar gael i'r disgyblion a'r staff. Mae gan hyn y potensial i wella ansawdd yr addysg ar gyfer y disgyblion.

Wedi ystyried effaith debygol y cynigion i sicrhau bod y cwricwlwm llawn yn cael ei gyflwyno yn y Cyfnod Sylfaen ac yng nghyfnod allweddol 2?

Gan fod y cynnig wedi'i seilio ar adleoli staff profiadol, mae'n annhebygol o gael effaith negyddol ar gyflwyno'r cwricwlwm sydd wedi'i seilio ar y cwricwlwm cenedlaethol ac yn cael ei deilwra i fodloni angen pob disgybl unigol. Mae'r cynigiwr

wedi ystyried y bydd yr adnoddau arbenigol sydd wedi'u gosod yn yr ysgol newydd yn ychwanegu'n sylweddol at y profiadau a'r ddarpariaeth sydd ar gael i'r disgyblion.

Wedi ystyried effaith y cynigion ar grwpiau sy'n agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Addysgol Arbennig?

Mae'r cynigiwr wedi rhoi ystyriaeth lawn i effaith y cynigion ar grwpiau sy'n agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Addysgol Arbennig.

Mae Estyn o'r farn bod effaith y cynigion ar grwpiau sy'n agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Addysgol Arbennig, wedi cael eu hystyried yn ddigonol a bod y ddarpariaeth yn debygol o wella.

- **Wedi sicrhau bod yr aflonyddwch i ddysgwyr yn cael ei leihau i'r eithaf?**

Nid yw'r cynigiwr wedi cynnwys cyfeiriad penodol clir at y modd y bydd yn sicrhau bod yr aflonyddwch i ddysgwyr yn cael ei leihau i'r eithaf. Mae hyn yn arbennig o wir gan fod unrhyw newid yn debygol o darfu ar ddisgyblion ag Anghenion Addysgol Arbennig.

Ymatebion i sylwadau Estyn ar Ymgynghoriad Statudol ar y cynnig i i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth.

Cod Sylwad	Sylwadau	Ymateb Cyngor Gwynedd
I.1	<p>A yw'r cynigion yn debygol o gynnal neu wella safon y ddarpariaeth addysg yn yr ardal?</p> <p>Mae Estyn o'r farn fod y cynnig hwn yn debygol o wella safonau presennol y ddarpariaeth ar gyfer anghenion addysgol arbennig yn ardal Gwynedd. Fodd bynnag, efallai nad yw hyn yn wir ar gyfer disgyblion Tŷ Meirion gan na fyddant yn elwa ar y ddarpariaeth newydd.</p>	<p>Y bwriad yw fydd disgyblion Uned Ty Meirion yn cael y cyfle i ddefnyddio'r adnoddau ac offer arbenigol fydd ar gael yn yr ysgol newydd.</p>
I.2	<p>Beth yw effaith y cynigion ar ysgolion a sefydliadau addysgol eraill yn yr ardal?</p> <p>Mae'r cynigion yn debygol o gael effaith gyfyngedig ar ysgolion eraill yn yr ardal gan fod y datblygiad yn cynnwys y ddwy ysgol arbennig yn unig. Mae'r ysgol arbennig arall yng Ngwynedd wedi'i lleoli yn rhy bell oddi yno i gael ei heffeithio.</p> <p>Fodd bynnag, gallai ddylanwadu ar hyfywedd Tŷ Meirion yn y tymor hir gan mai'r opsiwn sy'n cael ei ffafrio yw cadw'r ddarpariaeth hon yn ei lleoliad presennol ar safle'r ysgol uwchradd yn Nolgellau. Ni thrafodir y posibilrwydd y bydd y disgyblion oedran cynradd sy'n trosglwyddo i'r</p>	<p>Mi fydd pob plentyn yn cael ei asesu yn unigol gan Panelau Cymedroli AAA a'u cyfeirio i'r darpariaeth mwyaf addas i'w anghenion. Mi fydd penderfyniad ar leoli plentyn yn Ty Meirion yn ddibynnol ar yr asesiad hyn, addasrwydd Ty Meirion ar gyfer anghenion y plentyn a dymuniad eu rhieni.</p> <p>O safbwynt Uned Y Traeth – uned yw hon sy'n rhan o Ysgol Cymerau a sydd wedi ei sefydlu gan nad oedd digon o le yn Ysgol Hafod Lon a felly dim lle addas yn ardal Dwyfor ar gyfer plant oed cynradd oedd angen darpariaeth AAA. Os ydym am ail-leoli Ysgol Hafod Lon i Penrhyndeudraeth yna mi fydd parhau a Uned Y Traeth yn opsiwn i blant fydda'n cael problem teithio i Penrhyndeudraeth.</p>

	<p>ysgol newydd yn penderfynu aros yno yn hytrach na chael eu gwahanu oddi wrth eu cyfoedion. Pe bai disgyblion yn penderfynu peidio â symud i Dŷ Meirion, gallai hyn effeithio'n sylweddol ar niferoedd y disgyblion a gwneud y ddarpariaeth yn anymarferol.</p> <p>Hefyd, cyfeirir yn fras iawn at ddarpariaeth arall o'r enw Uned y Traeth ond ni roddir unrhyw resymau dros beidio â chynnwys yr uned hon yn yr adleoli.</p>		
1.3	<p>Pa mor dda y mae'r cynigiwr: Wedi rhoi rhesymwaith clir ar gyfer y cynnig?</p> <p>Mae'r cynigiwr wedi nodi rhesymwaith clir ar gyfer y cynnig. Mae hyn yn canolbwyntio'n bennaf ar gyfrifoldeb yr awdurdod lleol am gynllunio a rheoli lleoedd mewn ysgolion ynghyd â sicrhau bod digon o adnoddau ar gyfer gwella deilliannau addysg. Mae'r cynigiwr yn dangos yn glir bod lleoliad ac addasrwydd presennol yr adeiladau, y cyfleusterau a'r diffyg darpariaeth breswyl yn cyfrannu'n sylweddol at y rhesymwaith y tu ôl i'r cynnig. Fodd bynnag, gallai rhywfaint o'r rhesymwaith ar gyfer cadw Tŷ Meirion, fel integreiddio â disgyblion prif ffrwd ac anawsterau â theithio, fod yn berthnasol i Dŷ Aran hefyd.</p>		<p>Yn wahanol i Dŷ Meirion, mae mwy o ddewis ysgolion cynradd ellir gynnig mynediad i ddisgyblion anabl yn ne'r Sir. Oherwydd y dewis hyn ni welir fydd peidio a pharhau gyda'r ddarpariaeth yn Ty Aran yn creu unrhyw broblem os oes angen lleoliad yn ne'r sir sy'n agosach i gartref plentyn fydda'n cael problem teithio i Penrhyndeudraeth.</p>
1.4	<p>Wedi ystyried dewisiadau eraill addas ac wedi rhoi rhesymau da ynghylch pam mae'r rhain wedi cael eu diystyru?</p> <p>Mae'r cynigiwr wedi ystyried dewisiadau eraill addas sy'n cynnwys cyfuniadau o adleoli a chadw'r ysgol a'r unedau presennol. Mae wedi rhoi rhesymau dilys am yr opsiwn sy'n cael ei ffafrio i adleoli Ysgol Hafod Lon a Thŷ Aran a chadw Tŷ Meirion.</p>		<p>Roedd niferoedd hanesyddol Ysgol Hafod Lon (2008-14) wedi ei gynnwys yn y ddogfen ymgynghori a cofnodwyd niferoedd hanesyddol Uned Ty Aran (2008-14) yn yr atodiad ddanfonwyd i'r buddeliliaid yn dilyn sylwadau Llywodraeth Cymru ar y ddogfen ymgynghori.</p> <p>Gan fod yr ymgynghoriad yn argymhell parhau a'r darpariaeth yn Uned Ty Meirion ni gofnodwyd niferoedd hanesyddol y ddarpariaeth yma.</p> <p>Mae'n anodd iawn rhagamcanu niferoedd plant gyda AAA i'r dyfodol felly</p>

	Fodd bynnag, nid yw'r cynnig yn cynnwys niferoedd y disgyblion yn y gorffennol a'r niferoedd sy'n cael eu rhagamcanu ar gyfer Tŷ Aran na Thŷ Meirion nac yn dweud p'un a gafodd y rhain eu hystyried.		does dim niferoedd ar gael. Yr unig rhagdybiaeth gallwn wneud, ar sail patrymau lleol a chenedlaethol, ydi y bydd niferoedd plant sy'n cael eu adnabod ag anghenion digon dwys i fod angen lleoliad ysgol AAA yn parhau i gynyddu i'r dyfodol ac ein bod yn hyderus yn y tybiaeth hwn.
I.5	Dewiswyd y safle arfaethedig oherwydd ei leoliad canolog a'r ffaith y byddai mwyafrif y disgyblion yn teithio llai o bellter i'r ddarpariaeth newydd. Ystyriwyd safleoedd eraill yn ardaloedd Porthmadog a Phenrhyndeudraeth ond ni roddir unrhyw resymau dros ddewis y safle penodol hwn dros unrhyw safleoedd eraill.		Cynhalwyd asesiad o 6 safle posib yn ardal Porthmadog a Penrhyndeudraeth a roedd yr asesiad yma a'r rhesymeg dros ddewis y safle ym Mhenrhyndeudraeth i'w gweld fel rhan o'r Pecyn Cefndirol oedd yn ychwanegol i'r ddogfen ymgynghori. Roedd y ddogfen ymgynghori yn nodi'n glir ble oedd y Pecyn Cefndirol i'w gweld a sut i gysylltu er mwyn cael copïau caled.
I.6	Wedi ystyried effaith y newidiadau ar drefniadau teithio dysgwyr ac ar hygyrchedd y ddarpariaeth? Ar sail contractau cludiant presennol, mae'r cynigiwr yn nodi y byddai mwyafrif y disgyblion yn teithio pellter byrrach i'r ysgol. Mae anghenion meddygol cymhleth rhai o'r disgyblion sydd yn Nhŷ Meirion ar hyn o bryd wedi cyfrannu at y penderfyniad i gadw'r ddarpariaeth hon. Fodd bynnag, nid yw'r cynigiwr wedi cynnwys gwybodaeth i ddangos eu bod wedi ymchwilio i b'un a fyddai gan ddarpar ddisgyblion yn Nhŷ Aran anghenion tebyg.		Gan fod angen opsiwn agosach i gartrefi rhai plant o dde'r sir na Penrhyndeudraeth oherwydd fydda'u cyflyrau corfforol yn ei gwneud yn anodd teithio'n bell, teimlwn fod rheswm da dros barhau a Thŷ Meirion gan fydda'r pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn rhy bell ac nid ydynt chwaith wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd. Mi fydda gadw Tŷ Meirion felly yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif lif) i ysgol uwchradd brif lif ym Meirionnydd. Yn wahanol i Dŷ Meirion, mae mwy o ddewis ysgolion cynradd ellir gynnig mynediad i ddisgyblion anabl yn ne'r Sir. Oherwydd y dewis hyn ni welir fydd peidio a pharhau gyda'r ddarpariaeth yn Ty Aran yn creu unrhyw broblem os oes angen lleoliad yn ne'r sir sy'n agosach i gartref plentyn fydda'n cael problem teithio i Penrhyndeudraeth.
I.7	Wedi dangos yn effeithiol y modd y bydd lleoedd dros ben yn cael eu heffeithio? Os bydd lleoedd dros ben yn cynyddu, a yw'r cynigiwr yn rhoi rhesymau digonol am hyn? Mae'r cynnig yn drylwyr yn y defnydd a wna o ddata o ran niferoedd presennol y disgyblion yn Ysgol Hafod Lon, a'r niferoedd yn y gorffennol. Mae'r data hwn yn dangos		Roedd niferoedd hanesyddol Ysgol Hafod Lon (2008-14) wedi ei gynnwys yn y ddogfen ymgynghori a cofnodwyd niferoedd hanesyddol Uned Ty Aran (2008-14) yn yr atodiad ddanfônwyd i'r buddeliliaid yn dilyn sylwadau Llywodraeth Cymru ar y ddogfen ymgynghori. Gan fod yr ymgynghoriad yn argymhell parhau a'r darpariaeth yn Uned Ty Meirion ni gofnodwyd niferoedd hanesyddol y darpariaeth yma.

	<p>yn glir bod 54 o ddisgyblion yn yr ysgol ar hyn o bryd, sy'n ormod ar gyfer ei capasiti, gan iddi gael ei hadeiladu ar gyfer 28 o ddisgyblion. Byddai'r cynnig yn cynyddu capasiti er mwyn bodloni'r cynnydd yn niferoedd y disgyblion. Fodd bynnag, nid yw'r cynnig yn cynnwys niferoedd y disgyblion yn y gorffennol a'r niferoedd sy'n cael eu rhagamcanu ar gyfer Tŷ Aran na Thŷ Meirion.</p>	<p>Mae'n anodd iawn rhagamcanu niferoedd plant gyda AAA i'r dyfodol felly does dim niferoedd ar gael. Yr unig rhagdybiaeth gallwn wneud, ar sail patrymau lleol a chenedlaethol, ydi y bydd niferoedd plant sy'n cael eu adnabod ag anghenion digon dwys i fod angen lleoliad ysgol AAA yn parhau i gynyddu i'r dyfodol ac ein bod yn hyderus yn y tybiaeth hwn.</p>
<p>I.8</p>	<p>Wedi sicrhau bod yr aflonyddwch i ddysgwyr yn cael ei leihau i'r eithaf?</p> <p>Nid yw'r cynigiwr wedi cynnwys cyfeiriad penodol clir at y modd y bydd yn sicrhau bod yr aflonyddwch i ddysgwyr yn cael ei leihau i'r eithaf. Mae hyn yn arbennig o wir gan fod unrhyw newid yn debygol o darfu ar ddisgyblion ag Anghenion Addysgol Arbennig.</p>	<p>Ein bwriad yw ceisio sicrhau bydd y gwaith adeiladu a dodrefnu'r ysgol newydd wedi ei gwblhau erbyn diwedd mis Ebrill 2016 er mwyn rhoi'r cyfle i'r plant hynny fydd yn trosglwyddo o Ysgol Hafod Lon ac Uned Ty Aran gael cyfle i ymweld a'r ysgol newydd yn ystod tymor yr haf cyn symud yno'n barhaol o Fedi 2016 ymlaen.</p> <p>Hefyd, gan mae ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Ty Aran yw'r bwriad mi fydd y staff presenol hefyd yn cael y cynnig i drosglwyddo i'r ysgol newydd. Y gobaith yw bydd hyn yn lleihau'r aflonyddwch wrth drosglwyddo o un safle i'r llall.</p>

I Sylw Mr Gareth Jones
Rheolwr Prosiect
Gwasanaeth Ysgolion
Cyngor Gwynedd
Pencadlys
Caernarfon
LL55 1SH

ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

02.07.2014

Annwyl Syr,

Parthed: Dyfodol Ysgolion Addysg Anghenion Arbennig yn Meirionnydd a Dwyfor – Ymgynghoriad Statudol

Diolch am eich cylchlythyr dyddiedig 20.06.2014.

Mae'r Cyngor yn cefnogi'r argymhellion sy'n ffurfio cynnwys yr ymgynghoriad ac yn arbennig, yn croesawu'r bwriad i barhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhy Meirion, Dolgellau.

Gyda diolch am gysylltu a'r Cyngor ynglyn a'r mater yma.

Yr Eiddoch yn Gywir,

Clerc i'r Cyngor

CYNGOR CYMDEITHAS LLANFROTHEN
LLANFROTHEN COMMUNITY COUNCIL

18 Gorffennaf 2014

Annwyl Syr,

Darpariaeth Ysgol A.A.A.

Dymunaf eich hysbysu fod y Cyngor yn cefnogi y bwriad i sefydlu yr Ysgol ym Mhenrhyndeudaeth.

Cyngor Gwynedd,
Adran Addysg - I Sylw Gareth Jones,
Swyddfa'r Cyngor,
CAERNARFON.
LL55 1SH

CYNGOR CYMUNED LLANNOR

Gorffennaf 8fed 2014.

Prosiect Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor
Adran Addysg
Cyngor Gwynedd
Pencadlys
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

YR YDDAU DYNOL
Dyddiad
10 ANR 2014
UNED CEFNOGOL

Annwyl Syr,

Parthed: Ymgynghoriad Statudol Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor.

Diolch am eich llythyr diweddar ynghyd a chopi o'r ymgynghoriad uchod. Cafodd y ddogfen ei thrafod yng nghyfarfod mis Gorffennaf o'r Cyngor Cymuned.

Hoffai'r aelodau nodi'r sylwadau canlynol:

- Hoffai'r aelodau nodi eu pryderon fod yr ysgol a chyfleon gwaith yn mynd o'r ardal.
- Byddai'r Cyngor Cymuned yn dymuno fod yn rhan o unrhyw drafodaeth parthed dyfodol yr adeilad ar ôl i'r ysgol symud. Mae gwir angen darpariaeth parcio ym mhentref Y Ffor a sicrhau ffordd ddiogel a hwylus i ddisgyblion ddod i Ysgol Br Plennydd

Edrychaf ymlaen at dderbyn eich ymateb maes o law.

Clerc

E-bost

Annwyl Gyfeillion.

Dyma ymateb

- Cyngor Cymuned Llanuwchllyn
- Cyngor Cymuned Llanygerw
- Cyngor Tref Y Bala

i'r Ymgynghoriad Statudol ar Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor. Mae'r 3 Cyngor wedi ystyried y mater ar wahân i'w gilydd ond y maent yn gytûn yn eu hymateb. Maent yn cytuno y gellid cyhoeddi eu sylwadau.

Mae'r 3 Cyngor uchod yn ffafrio **Opsiwn 4**

Dymunant wneud y pwyntiau ychwanegol:

- Ni ddylid amddifadu Tŷ Meirion o adnoddau digonol; mae perygl i adnoddau mewn ysgol newydd sbon ymddangos yn ddeniadol ac y gall y canfyddiad hwn fod ar draul yr addysg wych a gynigir yn Nhŷ Meirion.
- Wrth gau Tŷ Aran, dylid gochel rhag mynd ati i ddenu pawb o'r oedran cynradd i Benrhyndeudraeth, neu gall hyn gael effaith andwyol ar niferoedd Tŷ Meirion, gan mai dim ond yr ysgolion cynradd fyddai yn bwydo Tŷ Meirion
- Mae'r Cynghorwyr yn ymwybodol iawn o'r addysg a'r cyfleoedd ardderchog a gynigir gan Tŷ Meirion. Maent hefyd yn ymwybodol fod y safle ar dir Ysgol y Gader yn caniatáu llawer o integreiddio gyda'r prif lif, a bod hyn o fantais addysgol a moesol disgyblion Tŷ Meirion a disgyblion Y Gader. Mae'r sefyllfa hon yn un arbennig iawn ac fe ddylid gwneud pob peth i warchod y gymuned ar safle'r Gader.
- Mae'n bryder mawr iawn gan y Cynghorwyr fod safle'r Ysgol Arbennig ym Mhenrhyndeudraeth ym mhell o unrhyw ddarpariaeth prif lif a bod y cyfle i integreiddio felly'n cael ei golli.

Yn gywir,

E-bost

Ysgrifennaf i'ch hysbysu y bu i Gyngor Tref Ffestiniog drafod eich neges isod yn ei gyfarfod yr wythnos diwethaf a phenderfynu ein bod yn cyd-weld a'ch bwriad gyda'r datblygiad gan y bydd yn fwy canolog a bydd cyfleusterau llawer gwell.

Yn gywir

E-bost

Roedd cynghorwyr Cyngor Cymuned Beddgelert yn cefnogi ac yn cytuno gyda'r cynnig i ail leoli Ysgol Hafod Lon, ac Uned Ty Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth.

clerc

E-bost

Response to the statutory Consultation for Special needs School Meirion Dwyfor.

Children's Continuing Care is overall very pleased with the proposal that Ysgol Hafod Lon and Ty Aran be relocated to Penrhyndeudraeth. This will greatly benefit the children with SEN from Meirionnydd, especially those with complex medical needs as travel will no longer be an issue.

We agree fully with the consultation that children developing a residential/short term unit would mean that sending some children outside of the county could be avoided and also provide Welsh medium provision for the children.

BCUHB are mentioned a few times in this consultation around funding however the children's Continuing Care team have not been involved in this process nor have been consulted around this. We have requested that health be involved at an early stage in the planning to ensure that developments are able to meet the health needs of young people as well as their educational needs.

This is a welcome development for the children and young people in the surrounding area.

Ysgol Seicoleg
Prifysgol Bangor

Adeilad Brigantia, Ffordd Penrallt
Bangor, Gwynedd LL57 2AS

Ffon:(01248) 382211 - Ffacs:(01248) 382599
e-bost: psychology@bangor.ac.uk
www.psychology.bangor.ac.uk

PRIFYSGOL
BANGOR
UNIVERSITY

School of Psychology
Bangor University

Adeilad Brigantia, Penrallt Road
Bangor, Gwynedd LL57 2AS

Tel:(01248) 382211 - Fax:(01248) 382599
e-mail: psychology@bangor.ac.uk
www.psychology.bangor.ac.uk

Re: Proposal for the relocation of Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran September 2016.

To whom it may concern:

I am a [REDACTED] at the Wales Centre for Behaviour Change, School of Psychology, Bangor University. I would like to comment on a number of positive aspects of the consultation and the proposed plans for improving the education of children in North Wales.

I would agree with the timely recommendation to build a new school and to relocating both Ysgol Hafod Lon and Ty Aran. I would suggest that the present Ty Meirion maybe better remaining where is due to geographical issues.

The name of the school should perhaps be decided by the pupils, families, staff and School Governors of Hafod Lon and Ty Aran so that there is a real sense of ownership in the new development from all stakeholders. I believe this will also help to ensure a smoother transition in a potentially difficult move.

I am however concerned that people will think that because the new Hafod Lon is not autism specific, that education there will not be equal to other educational provision that states that it is autism specific. Although I do see the benefits of not specifying "autism -specific", it may be useful to specify that the new provision aims to provide autism-specific specialist provision that is equitable to other educational establishments that specifically named as autism-specific. Steps could be taken to ensure the continued achievement of the highest standards of educational provision; eg pursuit of evidence-based educational interventions, accreditations, training, and in particular working in partnership with the academic sector (e.g., Bangor University).

Many will be aware that the School of Psychology has built strong working relationships with local special educational establishments in the last 10 years to mutual benefit. I truly believe that the Special needs schools in North West Wales in particular are now beginning to show the benefits of this collaboration with unique and innovative practices being evidenced through this collaboration between the schools, Local professional services and Bangor University. We are now in a unique position in North West Wales to light a beacon of best practice that will place us at the forefront of Special educational practice in the UK and wider. There are already three new (or relatively new) Special educational facilities in North West Wales (Ysgol Gogarth, Ysgo Y Bont & Pen Dalar). The prospect of adding a further excellent modern facility will place the infrastructure in this area second to none. The important aspect of this movement now is to add to this a focus on providing the best evidence based education within these schools that will match the shiny modern exterior of the buildings. It is clear now that Hafod Lon, Ysgol y Gogarth, Ysgol y Bont are now pioneering innovative approaches to teaching and behaviour management that are being

noticed around the UK. I know of no other Special needs educational facilities that are working with behaviour and educational specialists in university provisions and some of the educational practice in these schools is sector leading.

I believe and hope that the new Hafod Lon will aspire to providing evidence based educational provision that will be entirely appropriate and equitable (or even surpassing) anything that may be available elsewhere, autism specific or not.

Regarding the plans for a residential unit. I agree with the goal of providing a residential unit but admit that I was surprised that this was only planned for 6. This maybe too small in my opinion. I would recommend that Cyngor Gwynedd also start thinking about residential provision.

I also commend Cyngor Gwynedd on responding appropriately to the bilingual needs of the population, and delivering linguistically appropriate specialist educational interventions.

**School of Psychology
Bangor University**

E-bost

Re:Proposal for the relocation of Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to the new site in Penrhyndaedraeth on 1st September 2016.

I am a working in Gwynedd and enclose my response to the proposal of the relocation of Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to the new site in Penrhyndaedraeth in September 2016.

I agree with the proposal to build a new school at the new site in Penrhyndaedraeth and to continue the current provision at Ty Merion. I feel this will be a more suitable site as it is more central for the area concerning travel arrangements for families and pupils and that there is a need for a larger more modernised building to accommodate increasing numbers of children that require specialist provision.

The naming of the new school should be discussed and chosen by the pupils and families of both Ysgol Hafod Lon and the uned at Ty Aran.

I agree with the plans to provide residential provision as this is much needed in Gwynedd. The proposal for a six bed residential provision should possibly be reviewed and the capacity increased as I feel this may not be sufficient enough.

I also agree with the need to build a more up to date school with resources that meet today's requirements and also highly recommend that the new provision aims to provide and pursue evidence based practices and evidence based educational interventions that have proved to be so successful at Ysgol Hafod Lon following its working relationship with Bangor University.

I highly recommend that the relationship with Bangor University and the academic sector is continued to ensure the provision of specialist evidence based practices, procedures, programs and training that will benefit all pupils. This will particularly ensure that the appropriate high standards of educational and therapeutic provision are provided that is specifically aimed at children with Autistic Spectrum Disorders and profound complex needs.

Yours Sincerely

ADRODDIAD I'R CABINET

Medi 16, 2014

Aelod Cabinet: Cyngorydd Gareth Thomas

Pwnc: Dyfodol Darpariaeth Addysg yn Nalgylch Y Gader

Swyddog Cyswllt: Iwan T Jones – Cyfarwyddwr Corfforaethol

Y penderfyniad a geisir/pwrpas yr adroddiad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw ceisio caniatâd Cabinet y Cyngor i gychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar yr opsiwn a ffefrir, sef y cynnig i gau ysgolion dalgylch Y Gader a sefydlu un ysgol gymunedol dalgylch dilynol ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader, Cynradd Dolgellau, Ieuan Gwynedd, Dinas Mawddwy, Llanelltyd a Friog i wasanaethu disgyblion 3-16 oed.

Barn yr aelodau lleol

Bydd unrhyw sylwadau gan yr Aelodau Lleol yn cael eu cyflwyno yn y cyfarfod.

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw ceisio caniatâd Cabinet y Cyngor i gychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig i ad-drefnu darpariaeth addysg yn nalgylch Y Gader, Dolgellau. Gofynnir i'r Cabinet benderfynu ar:
 - i. Y model arfaethedig ar gyfer y ddarpariaeth a ffafrir i ymgynghori'n statudol arno, a hefyd ar
 - ii. Fater categori sydd yn cyd-fynd â'r model hynny
- 1.2 Mae'r Cyngor wedi bod yn gweithredu Strategaeth 'Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd' ers ei mabwysiadu yn Ebrill 2009. Yn ei gyfarfod 9 Hydref 2012, penderfynodd y Cabinet ar 'Gynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg' wedi ei sylfaenu ar y strategaeth hon.
- 1.3 Yn unol â Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd cafwyd trafodaethau ynglŷn â darpariaeth addysg yn nalgylch Y Gader, Dolgellau ers 2010.
- 1.4 Cyflwynwyd adroddiad gerbron y Cyngor Llawn Gorffennaf 14, 2011 ynglŷn ag ad-drefnu ysgolion dalgylch Y Gader. Mae'r adroddiad yn gyd-destun pwysig i'r adroddiad yma a cheir copi yn y pecyn cefndirol. Mae copïau o bapurau eraill perthnasol ar safle we'r Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion a www.gwynedd.gov.uk/ycabinet.
- 1.5 Cyflwynwyd adroddiad pellach gerbron y Cabinet ar Orffennaf 16, 2013 (ar gael yn y pecyn cefndirol). Yn yr adroddiad hwnnw, adroddwyd ar rwystrau gwireddu cynllun yn un rhan o'r dalgylch oherwydd problemau technegol datblygu safle ym Mrithdir ac oblygiadau cost hynny. Yn wyneb yr wybodaeth hon a'r angen i ail ystyried, mabwysiadwyd gweledigaeth amlinellol ar gyfer y dalgylch.
- 1.6 Hanfod y weledigaeth amlinellol fyddai anelu at sicrhau'r deilliannau canlynol;
 - Yr un cyfle a phrofiadau i holl ddisgyblion y dalgylch

- Mwy o sefydlogrwydd ar draws yr holl ddalgylch
- Gwell dilyniant ar draws yr ystod oedran
- Cyfleodd i rannu arbenigedd staff a mwy o gyfleoedd o ran datblygiad proffesiynol
- Cyfleoedd ehangach i gydlynu gwasanaethau cyhoeddus, yn enwedig cefnogi teuluoedd
- Cryfhau'r ddarpariaeth addysg ar draws y dalgylch gan osod y sylfeini ar gyfer cydweithio, cydgyllunio a chyd-datblygu i'r dyfodol

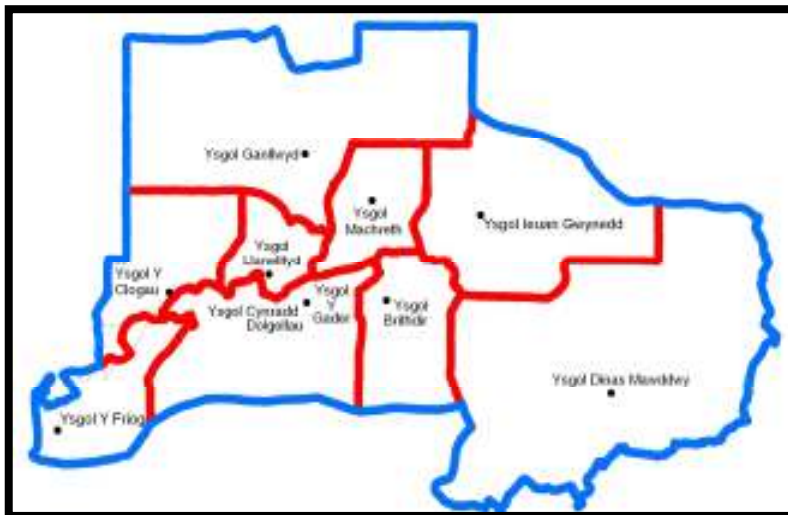
Mae dyhead i sicrhau darpariaeth addysg gadarn a chynaliadwy yn y dalgylch cyfan, a hynny ar draws yr holl sectorau. Bydd hyn yn golygu ystyriaeth i resymoli'r nifer, natur a statws yr ysgolion mewn rhai rhannau o'r dalgylch. O wireddu'r weledigaeth yn llawn golygai hyn y bydd modd cryfhau'r ddarpariaeth addysg yn nalgylch Y Gader.

- 1.7. Yn Rhagfyr 2013 cyflwynwyd adroddiad i'r Cabinet (ar gael yn y pecyn cefndirol) lle cymeradwywyd edrych ar y dalgylch yn ei gyfanrwydd, yn unol â'r argymhellion isod:
- Cadarnhau ehangu'r gwaith i alluogi llunio ystod o fodolau fyddai'n cyfarch y dalgylch yn ei gyfanrwydd, gyda'r bwriad o gyflwyno argymhellion penodol ar gyfer ymgynghori statudol yn unol â gofynion Adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 i'r Cabinet.*
 - Awdurdod i gynnal asesiad er adnabod a mesur yr angen yn y dalgylch ar gyfer darpariaeth addysg o gategori a dynodiad penodol fel rhan ac i gyfarch anghenion y broses o adnabod argymhellion yn unol ag i. uchod.*
 - I ystyried oblygiadau cyllidol posib a'r opsiynau i gyfarch yr oblygiadau hynny, ac yn sgil hynny gwarantu fod y Cabinet yn cynnwys unrhyw ofynion gweddilliol i wireddu'r cynllun fel rhan o adolygiad y cynllun rheoli asedau.*
 - Gan fod Ysgolion Gwirfoddol Eglwysig o fewn cwmpas y broses, dirprwyo'r hawl i'r Aelod Cabinet dros Addysg i benderfynu ar gynnal rhag ymgynghoriad yn unol â gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013 gyda'r Eglwys petai hynny'n ofynnol cyn cyflwyno adroddiad pellach i'r Cabinet gyda'r opsiwn a ffafrir i ofyn caniatâd cynnal cyfnod o ymgynghoriad statudol arno*
- 1.8. Sefydlwyd Panel Adolygu Dalgylch (PAD) Y Gader yn ystod Ebrill 2010 a chynhaliwyd 7 cyfarfod. Roedd cynrychiolwyr o bob ysgol yno - pennaeth, cadeirydd llywodraethwyr a rhiant llywodraethwyr. Rhoddwyd gwahoddiad yn ogystal i'r Aelodau Lleol ac i gynrychiolaeth o'r Eglwys yng Nghymru (Esgobaeth Bangor) a chynrychiolydd o Goleg Llandrillo Menai.
- 1.9. Derbyniodd a thrafododd y panel ystod eang o dystiolaeth, gan gynnwys ystadegau ysgolion, cefndir ariannol, gwybodaeth am ddatblygiadau ar lefel genedlaethol (gan gynnwys canllawiau'r Llywodraeth ar ymdrin â chynigion ad-drefnu ysgolion) a rheoliadau newydd ar sefydlu patrymau cyd-weithio/ffederasiwn rhwng ysgolion.
- 1.10. Lluniwyd rhestr hir o opsiynau posib ar gyfer ad-drefnu ysgolion yn yr ardal - roedd yn cynnwys amrywiadau o'r canlynol:
- Datblygu modelau cydweithio
 - Modelau o ysgolion ardal wledig (un neu aml-safle)
 - Ysgol Ddilynol (gelwir hefyd yn Gymuned Ddysgu neu Ysgol Gydol Oes)
- 1.11. Cynhaliwyd y cyfarfod PAD mwyaf diweddar ar yr 21^{ain} o Fai 2014 ble cyflwynwyd gwaith cefndirol yn seiliedig ar y dalgylch cyfan. Roedd hyn yn cynnwys rhestr hir o fodolau yn seiliedig ar y dalgylch, y ffordd ymlaen arfaethedig (y cyfeiriad ar hyn o bryd) ac eglurhad o'r prosesau statudol.
- 1.12. Cyd-destun pwysig arall yw'r buddsoddiad cyfalaf ar gael i'r dalgylch. Ers cychwyn trafodaethau yn y dalgylch, mae Llywodraeth Cymru wedi mabwysiadu rhaglen fuddsoddi cyfalaf o'r enw 'Rhaglen

Ysgolion yr unfed Ganrif ar Hugain'. Trwy'r rhaglen yma mae gan y Cyngor £3.6miliwn ar gyfer dalgylch Y Gader wedi ei gymeradwyo mewn egwyddor. Bydd angen cyflwyno achosion busnes cynhwysfawr i ddenu'r arian. Mae angen ystyriaeth fanwl i'r defnydd gorau o'r buddsoddiad ac fel trafodwyd yn adroddiad Cabinet Rhagfyr 2013, gan fod y dalgylch gyfan yn cael ei drafod bydd unrhyw anghenion ariannol ychwanegol yn cael ei gynnwys fel rhan o adolygiad y cynllun rheoli asedau.

2. SEFYLLFA YN DALGYLCH Y GADER

2.1 Mae dalgylch Y Gader yn cynnwys 10 ysgol, un ysgol uwchradd (Ysgol Y Gader) a 9 ysgol gynradd (ysgolion Cynradd Dolgellau, Llanelltyd, Rhydymain, Ganllwyd, Clogau, Friog, Machreth, Brithdir a Dinas Mawddwy). Mae'r ysgolion wedi ei lleoli oddi fewn ac o amgylch tref Dolgellau ym Meirionnydd. Mae gan yr Ysgolion Cynradd i gyd ddalgylch mynediad ei hunan sydd yn creu dalgylch mynediad Ysgol Uwchradd Y Gader. Mae rhain wedi ei gyfleu yn y map cyfagos. Mae mwy o fanylion am yr ysgolion ar gael yn Atodiad 1.

2.2 Mae'r ardal wedi ei thargeddu ar gyfer ad-drefnu gan fod nifer o heriau yn wynebu'r ddarpariaeth addysg;

- Mae niferoedd disgyblion yn isel yn rhan fwyaf o ysgolion y dalgylch
- Rhagwelai'r rhagamcanion ostyngiad pellach yn y niferoedd; disgwylir y bydd 637 o ddisgyblion cynradd ac uwchradd yn y dalgylch erbyn Medi 2016, gostyngiad o 127 disgybl
- Mae 6 allan o'r 9 o ysgolion cynradd yn derbyn cyllid ychwanegol trwy'r polisi lleiafswm staffio (rhwyd diogelu), daeth hyn i gyfanswm o £199,929 yn 2013/14. Gallai'r ffigur hwn weld cynnydd pellach wrth i niferoedd disgyblion ostwng ymhellach.
- Mae'r gost fesul disgybl ym mhob un o ysgolion cynradd y dalgylch yn uwch na'r cyfartaledd Sirol o £3,910.
- Mae amrediad enfawr o fewn y dalgylch yn y gost fesul disgybl cynradd; £4,003 - £10,616
- Mae problemau gyda recriwtio penaethiaid yn yr ardal
- Mae 6 o'r penaethiaid cynradd yn addysgu dros 70% o'i hamser, sydd yn cyfyngu ar amser rheoli ac arwain
- Nid yw pob un o adeiladau'r ysgolion yn y cyflwr gorau nac yn addas ar gyfer dysgu yn yr unfed ganrif ar hugain
- Mae'r rhan fwyaf o ddisbarthiadau cynradd yn cynnwys grwpiau o ddisgyblion gydag amrediad oedran o bedwar blynedd
- Yn ôl y rhagamcanion, o fewn y 5 mlynedd nesaf bydd llai na 15 disgybl mewn 3 o'r ysgolion cynradd - bydd hyn yn arwain at gyllideb ychwanegol i gyllido pennaeth ac uwch gymhorthydd yn unig (mae pennaeth ac athro yn cael ei gyllido ar hyn o bryd) – o ganlyniad bydd effaith ar ansawdd addysg yn anochel
- Mae 26% o ddisgyblion cynradd yn mynychu ysgolion tu allan i'w dalgylch naturiol
- Mae llefydd gweigion sylweddol mewn 8 allan o'r 9 ysgol gynradd – dros 30%
- Mae ansawdd addysg yn y dalgylch yn amrywio gyda rhai ysgolion yn gwneud yn well nag eraill oherwydd materion penodol

3. YSTYRIAETHAU PERTHNASOL – DEWIS MODEL

3.0.1. Trafodwyd nifer fawr o fodelau cyn i'r rhestr hir cael ei greu. Roedd yr opsiynau hynny yn seiliedig ar y ffordd bosibl ymlaen gan ystyried pob un o'r 10 ysgol yn y dalgylch. Roedd hyn yn cwmpasu:

- Datblygu modelau o gydweithio/ffedereiddio rhwng rhai neu holl ysgolion presennol heb gau ysgolion
- Datblygu modelau o gydweithio/ffedereiddio rhwng rhai ysgolion presennol yn dilyn cau rhai ysgolion
- Cau rhai ysgolion cynradd gan drosglwyddo disgyblion i ysgolion cyfagos heb fuddsoddiad cyfalaf nac cydweithio rhwng yr ysgolion sy'n weddill
- Cau rhai ysgolion cynradd gan drosglwyddo disgyblion i ysgolion cyfagos heb fuddsoddiad cyfalaf, a sefydlu cydweithio rhwng yr ysgolion sy'n weddill
- Cau rhai ysgolion cynradd a sefydlu ysgolion ardal yn dilyn buddsoddiad cyfalaf
- Cau rhai ysgolion cynradd gwledig a sefydlu ysgolion ardal aml-safle yn dilyn buddsoddiad cyfalaf
- Uwchraddio Cynradd Dolgellau gyda buddsoddiad cyfalaf i greu canolbwynt addysgol i addysg gynradd yn y dalgylch
- Sefydlu un ysgol i ddisgyblion cynradd y dalgylch cyfan ar un safle, safle ysgol bresennol neu safle newydd
- Sefydlu un ysgol ddilynol 3-16 ar un safle i holl ddisgyblion y dalgylch
- Sefydlu ysgol ddilynol ar safleoedd presennol Y Gader a Cynradd Dolgellau
- Sefydlu ysgol ddilynol ar fwy nag un safle
- Sefydlu ysgol ddilynol i'r dalgylch cyfan ar nifer o safleoedd

Mae gan lawer o'r rhain nifer o amrywiadau gwahanol yn dibynnu ar ba ysgolion a safleoedd sydd yn cael eu dewis (dros gant o gyfuniadau gwahanol posib).

3.1 Datblygu Model Cydweithio / Ffedereiddio

3.1.1. Trafodwyd y byddai modd datblygu'r model hwn ar fwy nag un ffurf. Gellid cael cydweithio anffurfiol rhwng yr ysgolion a chydweithio mwy ffurfiol trwy drefniant ffedereiddio.

3.1.2. Manteision y math hwn o fodel fyddai sicrhau fod darpariaeth addysg yn parhau ymhob safle ble darperir addysg ar hyn o bryd. Byddai cyfle i rannu arbenigeddau, adnoddau a rhannu arfer da.

3.1.3. Ar y llaw arall, byddai anfanteision i'r math yma o fodel. Ni fyddai'n datrys y broblem o leihad mewn niferoedd disgyblion, y sefyllfa o niferoedd uchel o lefydd gweigion mewn ysgolion unigol, maint dosbarthiadau ac amrediad oedran mewn dosbarthiadau presennol, amser dysgu uchel benaethiaid nac ychwaith yn cael effaith ar y sefyllfa ariannol. Ni fydd gwahaniaeth i'r amgylchedd dysgu ac addysgu a byddai costau cynnal yr un nifer o adeiladau yn parhau - ni ellir sicrhau'r buddsoddiad sylweddol fyddai ei angen i uwchraddio pob adeilad unigol.

3.2 Datblygu Model Ysgol Ardal

3.2.1. Diffinnir Ysgol Ardal fel ysgol sydd yn disodli ysgolion eraill gan greu ysgol newydd i wasanaethu yn eu lle.

- 3.2.2. Rhai manteision y model yma yw ei fod yn rhoi arbedion refeniw, yn cysoni cost y disgybl mewn ardal benodol, yn cael effaith ar faint ac amrediad oedran dosbarthiadau, ac yn rhyddhau'r pennaeth o'r dosbarth i allu blaenoriaethu amser i arwain a rheoli. Mae'r model yma hefyd yn lleihau llefydd gweigion.
- 3.2.3. Rhai anfanteision y model yma yw bod disgyblion yn gallu gorfod teithio pellteroedd sylweddol i ysgol, sy'n gwneud eu diwrnod yn hir. Yn nalgylch Y Gader er enghraifft, pe bai safle Ysgol Dinas Mawddwy yn cau byddai rhai disgyblion yn agos iawn at deithio 45 munud i'r ysgol, sef uchafswm rheoliadau'r Llywodraeth. Ymhellach i hyn, mae teithio sylweddol yn golygu costau cludiant uchel sydd yn lleihau'r arbedion refeniw. Mae'r model hwn hefyd yn cael effaith negyddol ar y cymunedau sy'n colli presenoldeb ysgol.

3.3 Datblygu Model Ysgol Ardal Aml-Safle

- 3.3.1. Diffinnir ysgol ardal aml-safle fel un ysgol yn statudol ond lle gellir cael mwy nag un safle iddi. Mae'r ysgol yn disodli ysgolion eraill gan greu ysgol newydd i wasanaethu yn eu lle.
- 3.3.2. Budd y math yma o fodel wrth gwrs yw'r posibilrwydd o gynnal presenoldeb addysg mewn mwy nag un cymuned. Mae'n fodel sydd yn ymateb yn dda mewn ardaloedd gwledig iawn lle mae pellteroedd teithio hir nes cyrraedd ysgol amgen. Hefyd golygai bod safleoedd ysgolion bach ddim yn cael eu gadael yn ynysig ond yn rhan o sefydliad addysgol mwy, fel bo modd gwneud y gwell defnydd o adnoddau e.e. un pennaeth ar y ddau safle, rhannu adnoddau a staff rhwng y ddau safle a dod a disgyblion y ddau safle at ei gilydd i gynnal gweithgareddau gyda niferoedd uwch o ddisgyblion. Mae'r model hefyd yn rhoi arbedion refeniw ac yn cadw presenoldeb safle ysgol mewn mwy o gymunedau.
- 3.3.3. Rhai anfanteision y model yma yw bod maint ac amrediad dosbarthiadau rhai safleoedd addysgol ddim yn cael ei newid. Nid yw'r model yn rhoi arbedion refeniw uchaf posib (yn aml mae mwy o arbedion gydag Ysgol Ardal) ond yn gwneud gwell defnydd o adnoddau ac yn rhesymoli cost y disgybl. Mae'r model hwn hefyd yn cael effaith negyddol ar y cymunedau sy'n colli presenoldeb ysgol.

3.4 Model Ysgol Ddilynol

- 3.4.1. Yn yr achos yma, diffinnir Ysgol Ddilynol fel ysgol i ddisgyblion 3-16 oed sy'n cael gwared â'r bwlch rhwng ysgolion cynradd ac uwchradd. Mae'n cael ei adnabod yn statudol fel 'ysgol ganol'. Gall ysgol ddilynol fod ar un neu fwy o safleoedd.
- 3.4.2. Rhai manteision y model yma yw galluogi'r hyblygrwydd i allu gwneud y defnydd mwyaf effeithlon o ran cyllideb ac adnoddau e.e. defnyddio arbenigeddau pwnc athrawon uwchradd i ddysgu pynciau arbenigol i ddisgyblion cynradd, neu ymestyn defnydd dulliau dysgu llythrennedd a rhifedd i'r sector uwchradd. Y nod byddai lleihau'r bwlch sydd yn bodoli mewn cyrhaeddiad disgyblion yn ystod y cyfnod trosiannol o'r cynradd i'r uwchradd (blwyddyn 6 i flwyddyn 7).
- 3.4.3. Rhai anfanteision yw nid oes llawer ohonynt yn bodoli yng Nghymru (4 ohonynt o Fedi 2014 ymlaen) sydd yn golygu bod pryderon gan rai ynglŷn â model sydd dal yn cael ei ddatblygu.

3.5 Model Ysgol Ddilynol Dalgylchol

- 3.5.1. Yn yr achos yma diffinnir ysgol ddilynol dalgylchol fel un ysgol 3-16 ar gyfer addysgu disgyblion y dalgylch cyfan. Gall hyn fod ar un neu nifer o safleoedd, ac yn golygu un pennaeth, un tîm staff, un corff llywodraethol ac un gyllideb ar gyfer y dalgylch.
- 3.5.2. Mae'r model yma yn cael ei asesu'n llawn yng ngweddill y ddogfen fel y model a gaiff ei ffafrio ar gyfer dalgylch Y Gader.

3.6 Opsiynau eraill a gynigwyd

- 3.6.1. Cynigwyd opsiwn amgen fel rhan o'r gwaith ymchwil gan gynrychiolwyr lleol. Roedd y model yma yn cau ysgolion Brithdir, Llanelltyd a Machreth ac yn dosbarthu disgyblion yr ysgolion i ysgolion cynradd gwledig cyfagos. Yn dilyn hyn byddai rhwydwaith cydweithio rhwng yr ysgolion cynradd yn weddill (sef ysgolion Ganllwyd, Clogau, Friog, Ieuan Gwynedd, Dinas Mawddwy a Cynradd Dolgellau) fel bod cyd-amserlennu a chyd-baratoi yn digwydd. Mae'r opsiwn yma wedi ei gynnwys yn rhan o'r gwerthusiad opsiynau llawn yn Atodiad 2.
- 3.6.2. Cynigwyd hefyd "collaboration trust" gan gynrychiolydd yr Eglwys yng Nghymru. Mae'r model yma wedi ei gynnwys yn rhan o'r gwerthusiad opsiynau llawn yn Atodiad 2.

3.7 Safleoedd Ystyriwyd

- 3.7.1. Er mwyn gwneud rhestr hir o fodolau realistig bosibl, ystyriwyd safleoedd yr ysgolion. Roedd ymchwil helaeth wedi ei wneud eisoes i ddarganfod safle yn ardal Dolgellau ar gyfer canoli'r ddarpariaeth addysg. Yn anffodus, nid oedd yn bosibl darganfod safle digon mawr oherwydd cyfyngiadau megis ardaloedd cynllunio'r Parc Cenedlaethol, nodweddion daearyddol y tir o ran ardaloedd eang llifogydd a mynediad addas. Arweiniodd hyn i'r adran eiddo ddod i'r casgliad y byddai'r datblygiadau yn cael ei gyfyngu i safleoedd yr ysgolion presennol.
- 3.7.2. O ran y safleoedd ysgolion gwledig, aseswyd yn llawn yr ysgolion yn rhan Ddwyreiniol fel rhan o gynllun blaenorol i greu ysgol ardal aml-safle ym Mrithdir a Dinas Mawddwy.
- 3.7.3. Fel rhan o'r gwaith ymchwil hwn, diystyriwyd safle Ysgol Machreth fel safle posibl ar gyfer ysgol ardal neu ysgol ardal aml-safle, oherwydd ei leoliad o gymharu â'r boblogaeth ddisgyblion, ac anawsterau cyrraedd y safle o ystyried y ffyrdd mynediad a'r gofyn posibl i gludo niferoedd uchel o ddisgyblion.
- 3.7.4. Mae safle Ysgol Dinas Mawddwy yn safle ysgol dda, ond yn ddaearyddol mae'n bell i nifer fawr o ddisgyblion deithio bob dydd. Cadwyd y safle fel rhan o'r cynnig gwreiddiol - ysgol ardal aml-safle ym Mrithdir a Dinas Mawddwy.
- 3.7.5. Roedd safle Ysgol Ieuan Gwynedd ar y rhestr fer fel prif safle ar gyfer yr ysgol ardal ond ni chafodd ei ddewis yn y lle cyntaf – yn hytrach, ystyriwyd safle ysgol Brithdir yn fwy ffafriol oherwydd ei phoblogrwydd sefydledig. O ran materion technegol, nid oedd unrhyw broblemau gyda safle ysgol Ieuan Gwynedd yn Rhydymain.
- 3.7.6. Yn anffodus, ar ôl asesiadau technegol helaeth ar y safle wrth ymyl Ysgol Brithdir, daeth yn amlwg y byddai unrhyw ddatblygiad yn hynod ddud oherwydd problemau technegol yn sgil gofynion cynllunio. Byddai parhau â'r datblygiad yn golygu'r angen i gloddio'n helaeth, fyddai'n

achosi costau na ellir eu rhagweld. Arweiniodd hyn at dynnu'r cynnig yn ôl (fel yr adroddwyd yn flaenorol i'r Cabinet).

- 3.7.7. Yn seiliedig ar yr ymchwil hwn, gan nad yw'r sefyllfa o ran safleoedd wedi newid, nid yw'n bosibl datblygu safleoedd ysgolion Machreth a Brithdir. Mae'n bosibl datblygu safle Ysgol Ieuan Gwynedd a gellid cadw safle Ysgol Dinas Mawddwy.
- 3.7.8. Dangosodd ymchwil yn ystod Haf 2013 ar safleoedd yr ysgolion gwledig Gorllewinol pa safleoedd yn yr ardal oedd yn addas ar gyfer datblygu posibl. Nid yw safle ysgol Clogau yn bosibl gan ei fod yn rhy fach, mae wyneb craig tu ôl i'r ysgol, a phrif ffordd o'i blaen - nid oes lle i ehangu'n addas.
- 3.7.9. Ystyrir bod safle Ysgol Ganllwyd yn rhy fach i ddatblygu heb brynu tir ychwanegol. Mae materion sylweddol ynglŷn â'r tir cyfagos i'r ysgol gan ei fod ar lethr serth ac yn eiddo i'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol. Mae'r ysgol a'r Awdurdod wedi cael trafodaethau yn y gorffennol, i geisio prynu darn bach o dir fel y byddai gan yr ysgol gae chwarae, ond roedd y trafodaethau'n aflwyddiannus. Mae'r adran eiddo o'r farn bod materion anorchfygol o ran datblygu'r safle hwn, ac nid ydynt yn ei argymhell.
- 3.7.10. Gallai safle Ysgol Friog gael ei ddatblygu, ond oherwydd ei leoliad pell oddi wrth y rhan fwyaf boblogaeth ddisgyblion ni argymhellir y safle hwn, gan y byddai amser teithio ddisgyblion yn hir a gallai'r pellter fygwth hyfywedd tymor hir unrhyw ddatblygiad. Fodd bynnag, mae'n cael ei ystyried yn safle i'w gadw oherwydd y pellteroedd teithio y byddai angen i ddisgyblion ardal Friog a Fairbourne eu hwynebu petai'n cau. Roedd safon y ffordd o Ddolgellau, drwy Arthog i Friog, hefyd yn ystyriaeth yn y penderfyniad hwn, gan ei bod yn gul a throellog.
- 3.7.11. Byddai modd datblygu safle Llanelltyd. Trwy brynu llain bychan o dir i'r Gorllewin o'r ysgol, byddai modd ei ymestyn i dderbyn tua 70 o ddisgyblion, ac felly gellid ei defnyddio.
- 3.7.12. Ysgol Gynradd Dolgellau yw'r brif ysgol gynradd yn Nolgellau ac ar hyn o bryd mae'r ysgol ar ddau safle gyda'r babanod ar un ochr o'r ffordd a'r iau ar yr ochr arall. Mae'r adeilad iau yn adeilad rhestredig a'r Eglwys yng Nghymru sy'n berchennog ar yr adeilad babanod. Ystyriwyd datblygiad i ddod â'r ysgol at ei gilydd ar un safle (adeilad iau presennol), ond ar gost o £4.2 miliwn roedd hyn yn cael ei ystyried yn rhy gostus. Ystyriwyd symud Ysgol Gynradd Dolgellau i safle Ysgol Y Gader, ond nid oedd yn ymarferol oherwydd diffyg lle addas (hefyd ystyriwyd cynnig arall i leoli holl ddisgyblion cyfnod allweddol 2 yn Ysgol Y Gader). Felly ymddangoswyd mai gwella ac uwchraddio sylweddol i ddau adeilad presennol Ysgol Gynradd Dolgellau yw'r opsiwn ffafriol – mae angen cadw ysgol gynradd yn Nolgellau oherwydd niferoedd ddisgyblion (a diffyg lle i ddisgyblion mewn manau eraill).
- 3.7.13. Mae Ysgol uwchradd Y Gader yn safle gweddol fawr, ond mae ar lethr serth gydag adeiladau ar wahanol lefelau. Ystyriwyd lleoli ddisgyblion cynradd ar y safle. Nid oes unrhyw safle newydd yn yr ardal sy'n addas ar gyfer ysgol bob-oed safle sengl gydag unrhyw gyfuniad o ysgolion, ac felly parhau â safle Ysgol Y Gader yw'r unig opsiwn ymarferol.
- 3.7.14. Golyga hyn, mai'r safleoedd dan ystyriaeth wrth greu'r rhestr hir oedd:
- Ysgol Dinas Mawddwy
 - Ysgol Ieuan Gwynedd yn Rhydymain
 - Ysgol Gynradd Dolgellau
 - Ysgol Y Gader
 - Ysgol Llanelltyd
 - Ysgol Friog

3.8 Rhestr Hir Modelau Posib

3.8.1. Yn seiliedig ar y safleoedd yma, crëwyd y rhestr hir o opsiynau. Er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r model 'Gwneud Dim' yn cael ei gynnwys at ddiben cymharu:

- **Model 1:** Gwneud dim - Parhau gyda'r '*status quo*' sef un Ysgol Uwchradd (Y Gader) a 9 Ysgol Gynradd. Dim newid i strwythur, lleoliad, dynodiad, rheolaeth nac dalgylchoedd yr ysgolion presennol.
- **Model 2:** "*Collaboration trust*" rhwng Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Aml-safle yn Friog a Llanelltyd ac Ysgol Aml-safle yn Rhydymain a Dinas Mawddwy
- **Model 3:** Rhwydwaith Cydweithio rhwng ysgolion Clogau, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd, Dinas Mawddwy, Cynradd Dolgellau ac Y Gader
- **Model 4:** Ysgol Ddilynol yn Nhref Dolgellau, Ysgol Aml-safle yn Friog a Llanelltyd, Ysgol Aml-safle yn Rhydymain a Dinas Mawddwy
- **Model 5:** Ffedereiddio'r 3 Ysgol ym Model 4 (Ysgol Ddilynol yn Nhref Dolgellau, Ysgol Aml-safle yn Friog a Llanelltyd, Ysgol Aml-safle yn Rhydymain a Dinas Mawddwy)
- **Model 6:** Ysgol Ddilynol yn Nhref Dolgellau ac un Ysgol Aml-safle wledig ar safleoedd yn Friog, Llanelltyd, Rhydymain a Dinas Mawddwy – Ffedereiddio'r 2 Ysgol
- **Model 7:** Parhau gydag Ysgol Gynradd Dolgellau, a chreu Ysgol Ddilynol 3-16 oed dalgylch (ar safleoedd presennol ysgolion y Gader, Friog, Llanelltyd, Rhydymain a Dinas Mawddwy gyda dewis i ddisgyblion Llanfachreth fynychu ysgol Gynradd Dolgellau neu'r Ysgol Ddilynol)
- **Model 8:** Ysgol Ddilynol Dalgylchol ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader, Cynradd Dolgellau, Friog, Llanelltyd, Rhydymain a Dinas Mawddwy

Mae eglurhad pellach o fodelau posib y rhestr hir i'w weld yn Atodiad 2.

3.9 Gwerthusiad Opsiynau

3.9.1. Yn ystod y trafodaethau datblygwyd dogfen sydd yn crynhoi prif fanteision ac anfanteision y modelau a drafodwyd. Gwerthuswyd yr opsiynau gwahanol a gellir gweld cymhariaeth bellach o'r modelau yn erbyn ffactorau yn y strategaeth '*Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd*', ffactorau yn y Cod Trefniadaeth, gweledigaeth dalgylch Y Gader a ffactorau perthnasol eraill. Gellir gweld y gwerthusiad opsiynau llawn yn Atodiad 2.

4. YR OPSIWN GAIFF EI FFAFRIO

4.0.1. Yr opsiwn gaiff ei ffafrio ar gyfer cynnal ymgynghoriad statudol arno yw cau holl ysgolion y dalgylch a sefydlu un ysgol ddilynol dalgylch ar chwe safle. Hwn yw'r opsiwn ffafriedig ar ôl ystyried nifer o ffactorau, sydd yn cynnwys, ond ddim yn gyfyngedig i;

- Ansawdd yr Addysg
- Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran o fewn dosbarthiadau
- Niferoedd disgyblion a llefydd gweigion
- Amgylchedd Dysgu – ansawdd ac addasrwydd adeiladau
- Statws / Categori Ysgol
- Arweinyddiaeth a staffio
- Y Gymuned
- Yr Iaith Gymraeg
- Ardrawiad Cydraddoldeb
- Adnoddau Ariannol
- Ffactorau Daearyddol

4.0.2. Mae gwybodaeth fanwl am yr ystyriaethau hyn yn Atodiad 3. Mae'r ystyriaethau penodol yma wedi dod o'r Cod Trefniadaeth Ysgolion, strategaeth trefniadaeth ysgolion y Sir, gweledigaeth y dalgylch a ffactorau perthnasol eraill.

4.1 Ansawdd yr Addysg

4.1.1. Mae ansawdd addysg yn amrywio yn yr ardal, gyda mwyafrif helaeth yr ysgolion cynradd yn derbyn graddau 1 a 2, gyda dwy ysgol yn derbyn rhai graddau 3.

4.1.2. Byddai cynnal yr holl safleoedd ysgol bresennol yn creu heriau wrth geisio cynnal safon yr addysg a'r un cyfleoedd i holl ddisgyblion yr ardal. Yn enwedig gan fod rhai o'r ysgolion gyda rhagamcanion disgyblion eithriadol o isel. Yn wir, rhagwelir y bydd gan dair o'r naw ysgol lai na 15 o ddisgyblion erbyn mis Medi 2016. Byddai hyn yn golygu, yn unol â pholisi diogelu lleiafswm staffio mai dim ond digon o arian ar gyfer pennaeth ac uwch gymhorthydd ddosbarth fydd ar gael, yn hytrach na phennaeth ac athro/athrawes. Byddai'n heriol iawn i benaethiaid geisio cynnal safonau addysgol ac arwain a rheoli'n llwyddiannus mewn sefyllfa o'r fath.

4.1.3. Bydd angen bod yn effro i'r cyfleon gydweithio rhwng darpariaeth ôl 16 Coleg Meirion-Dwyfor a'r Ysgol Ddilynol. Bydd angen hefyd ystyried sut y gellid gwneud y defnydd gorau o adnoddau, sgiliau ac arbenigedd gweithlu'r Coleg o fewn y model dalgylchol newydd a manteisio at agosatrwydd adnoddau'r Coleg ar safle Dolgellau.

4.1.4. Gallai'r math hwn o gynnig rhoi cyfle i wella safonau addysg ar draws y dalgylch. Gallai sefydlu un ysgol 3-16 oed alluogi hyblygrwydd ar draws yr holl oedrannau fel bod rhannu adnoddau, staff a chyfleusterau yn dod yn arfer safonol. Mae yna resymau pam nad yw hyn yn digwydd i raddau mwy ar hyn o bryd, fel penaethiaid a chyrrff llywodraethu lluosog yn gorfod cytuno cyn y gall unrhyw rannu digwydd. Dyma rai o'r posibiladau:

- Gall athrawon uwchradd arbenigol deithio i'r safleoedd cynradd i addysgu eu pynciau e.e. cerddoriaeth
- Gall disgyblion cynradd o oedrannau penodol gael eu dysgu mewn ystafelloedd addysgu arbenigol yn safle'r Gader e.e. disgyblion blwyddyn 5 a 6 y dalgylch yn cael gwersi gwyddoniaeth gyda'i gilydd yn y labordai

- Gellir trefnu'r cwricwlwm cynradd a'r amserlen ar draws yr holl safleoedd fel bod holl ddisgyblion o'r un oedran yn dysgu'r un pethau ar yr un pryd - byddai hyn yn sicrhau eu bod i gyd ar yr un lefel wrth fynd i mewn i flwyddyn 7 yn y safle uwchradd
- Gall staff cynradd o bob safle gyfarfod i drafod a rhannu arferion da a hefyd gefnogi, annog a dysgu oddi wrth ei gilydd
- Byddai gwell parhad ym mhob agwedd ar y cwricwlwm gan ei fod yn cael ei raglennu ar draws y dalgylch, gan sicrhau'r un profiadau a chyfleoedd i bob disgybl

4.2 Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran o fewn dosbarthiadau

- 4.2.1. Byddai cynnig model Ysgol Dalgylch Dilydol yn cysoni maint rhan fwyaf o'r dosbarthiadau yn y dalgylch ac yn lleihau amrediad oedran o fewn dosbarthiadau, gan alluogi fod disgyblion yn medru cael eu haddysgu mewn grwpiau o faint cyson.
- 4.2.2. Bydd pegynau amrediad oedran o fewn dosbarthiadau hefyd yn lleihau, sydd yn fodd o leddfyr heriau a phroblemau addysgu a dysgu effeithiol pan fydd ystod oedran eang mewn un dosbarth.
- 4.2.3. Byddai'r cynnig yn:
- dileu holl ddosbarthiadau gyda llai na 10 disgybl
 - yn lleihau'r nifer o ddosbarthiadau sy'n cynnwys 4 blwyddyn ysgol o 75%
 - yn sicrhau bod pob dosbarth o dan 30 disgybl
 - yn darparu mwy o hyblygrwydd gan ystyried bod mwy o safleoedd a staff o fewn yr un system reolaeth.

4.3 Niferoedd disgyblion a lefydd gweigion

- 4.3.1. Mae niferoedd disgyblion yn yr ysgolion wedi amrywio ers 1975, ond yn gyffredinol mae tua 24% yn llai o ddisgyblion cynradd. Mae hyn wedi arwain at nifer o lefydd gweigion yn yr ysgolion – bron 250 o lefydd gweigion cynradd a 86 o lefydd gweigion uwchradd ym Medi 2013.
- 4.3.2. Yn dalgylch Y Gader, mae nifer helaeth o ddisgyblion yn mynychu ysgol sydd tu allan i'w dalgylch - 26% o ddisgyblion - golyga hyn ei fod yn anodd creu rhagamcanion manwl cywir.
- 4.3.3. Derbyniwyd gohebiaeth gan y Gweinidog Addysg a Sgiliau yn Mai 2012 yn gofyn i Awdurdodau gyda mwy na 20% o lefydd gweigion yn eu hysgolion i amlinellu cynlluniau ganddynt i geisio lleihau'r lefydd gweigion. Mewn ymateb nododd y Cyngor y bwriad o geisio lleihau lefydd gweigion ar draws y Sir i 18.5%-21.6% erbyn Ionawr 2015.
- 4.3.4. Yn dalgylch y Gader roedd 31% o lefydd gweigion ym Medi 2013; 41% yn y cynradd a 18% yn yr uwchradd. Yn wir, mae gan 5 o'r ysgolion cynradd dros 50% o lefydd gweigion.
- 4.3.5. Rhaid ategu yma bod rhagamcanion yn dangos lleihad yn niferoedd disgyblion yn y dalgylch byddai'n golygu bod lefydd gweigion yn cynyddu i 44% yn y dalgylch pe bai'r trefniant yn parhau yn y strwythur presennol; 46% yn y cynradd ac 42% yn yr uwchradd.
- 4.3.6. O wireddu'r cynnig byddai Ysgol Dalgylch yn cael ei sefydlu gyda chapasiti priodol ar gyfer niferoedd disgyblion nawr ac i'r dyfodol.

4.3.7. Yn seiliedig ar ragamcanion presennol, byddai gweithredu'r model Ysgol Dalgylch ym Medi 2017 yn golygu lleihau llefydd gweigion y dalgylch i tua 26% - mae hyn yn 18% yn llai na'r canran byddai yno heb weithredu unrhyw newid.

4.4 Amgylchedd dysgu – ansawdd ac addasrwydd adeiladau

4.4.1. Mae'r strategaeth yn nodi bod amgylchiadau addysgu a dysgu yn ffactor bwysig wrth ddarparu addysg o'r radd flaenaf.

4.4.2. Nid yw holl adeiladau ysgolion dalgylch Y Gader yn y cyflwr ac addasrwydd gorau i ddysgu ac addysgu disgyblion yn yr unfed ganrif ar hugain. Nid oes gan dair o'r ysgolion neuadd bwrpasol, sy'n golygu bod angen i ddisgyblion bwyta cinio mewn dosbarthiadau. Yn ogystal â hyn, nid oes gan 4 ysgol gynradd gae chwarae gwyrdd i'r disgyblion, mae rhaid iddynt ddefnyddio iard chwarae caled yn unig. Un elfen sydd ddim yn ddigonol yn rhan fwyaf o'r ysgolion cynradd yw storffeydd pwrpasol, mewn rhai achosion mae gwaith a deunydd dysgu yn cael ei storio ar silffoedd uchel sydd yn y dosbarthiadau.

4.4.3. Os gwireddir y cynnig Ysgol Dalgylch bydd adeiladau tri safle ysgol bresennol yn derbyn buddsoddiad i uwchraddio'i cyflwr i gategori A. Bydd hyn yn creu amgylchedd dysgu addas i'r unfed ganrif ar hugain ac yn adnodd addysg arloesol ar gyfer y dalgylch i'r dyfodol. Byddai buddsoddiad sylweddol o £4.34miliwn i sicrhau darpariaeth addysgol ragorol ar gyfer ysgol gynaliadwy a modern fyddai'n cwrdd yn llawn ag anghenion addysgol disgyblion y dalgylch cyfan.

4.4.4. Bydd modd i'r tri safle arall (Y Gader, Friog a Dinas Mawddwy) derbyn buddsoddiad ôl-groniad cynnal a chadw, o'r cynllun rheoli asedau, yn ystod y tair blynedd nesaf

4.5 Statws / Categori Ysgolion

4.5.1. Mae Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol Machreth yn ysgolion Gwirfoddol a Reolir gyda dynodiad crefyddol (Eglwys yng Nghymru) tra bod gweddill ysgolion y dalgylch yn ysgolion cymunedol. Mae'r ffactor yma yn cael ystyriaeth lawn yn rhan 5 yr adroddiad.

4.6 Arweinyddiaeth a staffio

4.6.1. Mae sefyllfa strwythur staff dysgu'r ysgolion yn amrywio, gyda nifer athrawon yn yr ysgolion cynradd rhwng 2.3 i 4.6 (*fte*) mewn nifer. Mae amser dysgu'r Penaeithiaid yn amrywio ond mae'n ddisgwyliedig i ran fwyaf o benaeithiaid cynradd y dalgylch dysgu am ran helaeth o'i hamser. Yn wir, mae 6 pennaeth cynradd yn dysgu am dros 70% o'i hamser. Nid yw'r amser digyswllt yma yn sicrhau amser digonol i alluogi arwain a rheoli effeithiol.

4.6.2. Mae ymchwil wedi dangos fod posib i anghenion arbennig ysgolion bach gael effaith negyddol ar allu penaeithiaid i ddarparu arweinyddiaeth a rheoli materion yn ymwneud â'r ysgol yn effeithiol. Yn ogystal, gall llwyth ddysgu ychwanegol hefyd amharu ar eu gallu i gynnig hyfforddiant staff, cyfleoedd datblygiad gyrfaoel, ac i gwblhau gweithgareddau megis cynllunio cwricwlaidd.

4.6.3. Gallai ysgol ddilynol dalgylchol ddarparu nifer o gyfleoedd newydd yn gysylltiedig â'r strwythur rheoli ac arweinyddiaeth. Bydd cyfuno holl adnoddau'r ardal dan un Ysgol ac un strwythur staffio yn cynnig llawer o bosibiliadau newydd.

- 4.6.4. Bydd union strwythur staffio'r ysgol i'w drafod ymhellach ac yn fater o benderfyniad y byddai angen sylw Corff Llywodraethol Cysgodol yr Ysgol Dalgylch. Bydd yr ysgol yn endid newydd, a bydd gofyn felly sefydlu Corff Llywodraethu Cysgodol newydd ynghyd ag offeryn llywodraethu, gan ddilyn canllawiau a rheoliadau cyfredol. Bydd angen i'r Corff Llywodraethu cysgodol newydd benodi'r Pennaeth ac yna gweddill staff yr ysgol.
- 4.6.5. Bydd sefydlu Ysgol Dalgylch yn rhoi cyfleoedd gyrfu i staff addysgu ac arall. Ar hyn o bryd, mae gofyn i'r penaethiaid addysgu dosbarth am gyfran uchel o'u hamser, sy'n lleihau'r amser sydd ar gael iddynt arwain a rheoli'r ysgolion. Mewn ysgol fwy, bydd gwell cyfle i ryddhau arweinwyr ysgol (yr uwch dim rheoli) o'u hamser addysgu a dysgu, er mwyn ffocysu yn fwy ar yr ochr arweinyddiaeth a rheolaethol er mwyn sicrhau gwelliant parhaus yr ysgol.
- 4.6.6. Yn ogystal, bydd cyfleoedd i staff addysgu rannu eu harbenigedd gyda nifer fwy o ddisgyblion gan weld buddion o addysgu amrediad llai o ran ystod oedran disgyblion mewn dosbarthiadau. Hefyd bydd cyfleoedd cyffrous i staff cael datblygu gyrfu mewn sefydliad mwy ynghyd a chymorth ac arweinyddiaeth y pennaeth.

4.7 Y Gymuned

- 4.7.1. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru (*Cod Trefniadaeth Ysgolion 006/2013*) yn nodi bod angen cynnal asesiad effaith cymunedol fel rhan o unrhyw gynnydd i ad-drefnu ysgolion. Cwblhawyd astudiaeth effaith cymunedol ar y rhestr hir o fodolau posib fel rhan o broses datblygu'r cynnydd.
- 4.7.2. Mae'r adroddiad llawn ar wefan y Cyngor (www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion) ac yn rhan o becyn cefndirol yr adroddiad yma.
- 4.7.3. Mae'r asesiad yn cyfleu bod pob model sy'n cynnwys cau safle ysgol yn mynd i gael effaith negyddol ar y gymuned sy'n colli presenoldeb safle'r ysgol. Mae'r asesiad hefyd yn awgrymu, ar gyfer y cymunedau ble fydd ysgol yn cau, rhai mesurau lliniaru'r effaith negyddol, gall y Cyngor ei mabwysiadu.
- 4.7.4. Bydd modd ystyried rhai mesurau lliniaru wrth i'r Cyngor penderfynu ar weithredu unrhyw argymhellion yn y dalgylch. Rhai mesurau lliniaru crybwyllwyd yn yr adroddiad yw:
- *Er mwyn creu ysbryd cynhwysol a pherchnogaeth, dylid sicrhau ar gyhwyn a thrwy gydol y broses drosiannol fod Llywodraethwyr pob ysgol yn rhan annatod o'r datblygiadau a'r penderfyniadau gyda gwybodaeth reolaidd yn cael ei raeadru i rieni,*
 - *Ymgynghori'n briodol gyda'r pentrefi a'r cymunedau lleol o ran cytuno ar ddefnydd pwrpasol o'r holl adeiladau i'r dyfodol*
 - *Dylid rhaglennu i sicrhau fod cyfran o weithgareddau cymdeithasol yr ysgolion newydd (cyngerdd, noson goffi, ayyb) yn cael eu cynnal yn y pentrefi lle mae ysgolion yn cau, yn ogystal â'r pentrefi lle bydd presenoldeb safle ysgol yn parhau*
 - *Dylai'r Cyngor sicrhau fod cynlluniau cludiant yn bwrpasol*
- 4.7.5. Hefyd, wrth weithredu'r cynnydd o sefydlu Ysgol Dalgylch byddai buddsoddiad sylweddol wrth geisio gwarantu presenoldeb addysg gynaliadwy ar gyfer y dalgylch yn ei gyfanrwydd – yn y dref a'r wlad. Bydd cyfle i'r disgyblion a'r gymuned yn ehangach elwa o'r ddarpariaeth newydd.

4.8 Yr Iaith Gymraeg

- 4.8.1. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru (*Cod Trefniadaeth Ysgolion 006-2013*) yn nodi bod angen cynnal asesiad effaith ar yr Iaith Gymraeg fel rhan o unrhyw gynnydd i ad-drefnu ysgolion. Comisiynwyd ymgynghorydd annibynnol i gwblhau astudiaeth effaith ieithyddol ar y rhestr hir o fodelau posib fel rhan o broses datblygu'r cynnydd.
- 4.8.2. Mae'r adroddiad llawn ar wefan y Cyngor (www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion) ac yn rhan o becyn cefndirol yr adroddiad yma.
- 4.8.3. Mae'r adroddiad yn nodi bod Ysgol Dalgylch yn rhoi "*dyfarniad o effaith cadarnhaol sy'n cynnig cyfle i sicrhau cysondeb ar draws y dalgylch cyfan. Tra nad oes modd gosod pob model mewn trefn sgorio effaith ar iaith, casglwn fod y model hwn yn cynnig manteision arbennig o ran cynllunio a darparu addysg statudol fydd yn gyson ac yn deillio o un weledigaeth gyflawn yn hytrach na chyfeiriad amrywiol nifer o sefydliadau fydd, yn anorfod, a safbwynt amrywiol o ran dyhead i gyflawni polisi iaith addysg y sir a chreu dinasyddion ifanc hyfedr ddwyieithog. Mewn dalgylch lle mae'r Gymraeg yn wynebu sawl her sylfaenol, efallai'n wir mae cynllunio'r ddarpariaeth ar sail un weledigaeth sefydliadol yw'r ffordd orau i geisio cyflawni'r polisi iaith, gan ddefnyddio'r adnoddau staffio a dysgu mwy byddai gan un sefydliad i'r defnydd gorau ar draws gwahanol safleoedd y dalgylch.*"

4.9 Asesiad Cydraddoldeb

- 4.9.1 Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb ar restr hir y modelau posib. Mae'r asesiad yn rhoi sylw penodol i elfennau cydraddoldeb gwahanol megis hil, rhyw, anabled, iaith, crefydd neu gred ac oedran. Mae'r asesiad yn nodi y sefyllfa bresennol a'r polisiâu a threfniadau sydd mewn lle a fyddai yn sicrhau fod y cynnydd yn ystyried ac yn cyd-fynd ag hawliau cyfartal.
- 4.9.2 Oherwydd bod nifer o modelau yn nodi'r posibilrwydd o effeithio darpariaeth addysg cynradd Eglwysig, comisiynodd y Cyngor asesiad cydraddoldeb pellach gan ymgynghorydd annibynnol. Roedd yr asesiad yma yn asesu'r galw am wahanol fathau o ysgolion yn y dalgylch fel bo modd ystyried y galw yn lleol wrth benderfynu ar yr opsiwn a ffefrir. Mae'r model ffafriedig, yn ddibynnol ar y categori cyfreithiol a ffefrir yn cael effaith ar y dewis o wahanol ddarpariaeth addysgol yn y dalgylch, o ran addysg gymunedol ac Eglwysig. Mae'r ffactor yma yn cael ystyriaeth lawn yn rhan 5 o'r adroddiad, ac mae modd gweld yr asesiad cydraddoldeb a'r asesiad angen am wahanol fathau o ysgolion yn y pecyn cefndirol.
- 4.9.3 Ac eithrio statws/categori'r ysgol, wedi pwyso a mesur y ffactorau perthnasol, deuir i'r casgliad bod sicrwydd yr hyrwyddir cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol yn sgil y cynnydd a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithlon ac aflonyddu. Mae trefniadau mewn lle yn ogystal fydd yn monitro ac yn adolygu'r sefyllfa.

4.10 Adnoddau Ariannol

- 4.10.1. Yn seiliedig ar y flwyddyn ariannol 2013/2014 mae amrediad sylweddol yng nghost y disgybl cynradd yn y dalgylch; £4,003 - £10,616. Mae pob ysgol cynradd gyda chost y pen uwch na'r cyfartaledd Sirol o £3,910.
- 4.10.2. Mae hyn yn golygu fod £6,613 o wahaniaeth yng nghost y disgybl rhwng ysgolion cynradd y dalgylch.

- 4.10.3. Mae gan Ysgol Y Gader cost y disgybl uwch na'r cyfartaledd Sirol uwchradd o £4,632 gyda chost y disgybl o £5,131.
- 4.10.4. Mae chwech o'r ysgolion cynradd yn derbyn swm ychwanegol i'r dyraniad arferol trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio (sy'n gwarantu o leiaf pennaeth ac athro ymhob ysgol a phennaeth a chymhorthydd mewn ysgolion sydd â llai na 15 o ddisgyblion). Mae cyfanswm y swm ychwanegol hwn yn 2013/14 yn £199,929 i ddalgylch Y Gader.
- 4.10.5. Wrth sefydlu Ysgol Ddilynol aml-safle rhagwelir arbedion refeniw o leiaf £255,625. Mae'r £255,625 wedi'i gyfrifo ar ôl ariannu ffactor aml-safle yn unol â'i haeddiant a hefyd ar ôl ystyried cost cludiant.
- 4.10.6. Bwriedir buddsoddi £2.7 miliwn ar addasu ac uwchraddio safle Cynradd Dolgellau, £1.02 miliwn ar ymestyn ac uwchraddio safle Llanelltyd, a £620,000 ar ymestyn safle Rhydymain. Golyga hyn bod buddsoddiad sylweddol o £4.34miliwn i sicrhau darpariaeth addysgol ragorol ar gyfer y dalgylch. Mae £3.6miliwn wedi ei gymeradwyo mewn egwyddor fel rhan o raglen ysgolion yr unfed ganrif ar hugain Llywodraeth Cymru, a mae Cabinet y Cyngor yn Rhagfyr 2013 eisoes wedi ymrwymo'r arian ychwanegol fel rhan o adolygiad y cynllun rheoli asedau.

4.11 Ffactorau daearyddol

- 4.11.1. Wrth sefydlu Ysgol Dalgylch Dilynol ar y safleoedd dan sylw, ni ragwelir bydd angen i unrhyw ddisgybl teithio pellter afresymol i gyrraedd safle addysgol, yn unol â'r strategaeth.
- 4.11.2. Byddai cludiant yn cael ei ddarparu yn unol â Pholisi Cludiant ysgolion y Sir.

4.12 Igrynhoi

- 4.12.1. Argymhellir ymgynghori'n statudol ar y cynnig i sefydlu model Ysgol Dalgylch oherwydd y cyfleoedd a ddaw yn ei sgîl. Bydd amryw o gyfleoedd i ddatblygu ar sylfaen ansawdd addysg a dysgu presennol. Bydd gweithredu'r cynnig i sefydlu ysgol dalgylch 3-16 oed yn cael effaith ar lawer o'r heriau a geir ar hyn o bryd yn nalgylch y Gader.
- 4.12.2. Bydd y cynnig yn
- Gwella safonau addysg ar draws y dalgylch wrth alluogi hyblygrwydd ar draws holl oedrannau fel bod rhannu adnoddau, staff a chyfleusterau yn dod yn arfer safonol
 - Cael effaith ar faint ac amrediad oedran o fewn dosbarthiadau
 - Yn gwella cyflwr a safon stad ysgolion y dalgylch wrth fuddsoddi £4.3miliwn ar uwchraddio ac ymestyn tri safle, wrth wario ôl-groniad cynnal a chadw ar dri safle arall
 - Galluogi system uwch reoli modern newydd, bydd yn rhyddhau'r pennaeth o'r dosbarth, yn cynnig hyblygrwydd gyda'r strwythur staffio ar draws y sectorau, yn darparu cyfleoedd gyrfa newydd
 - Sicrhau bod safle addysg o fewn pellter rhesymol i holl ddisgyblion y dalgylch
 - Yn lleihau llefydd gweigion y dalgylch
 - Yn rhoi oddeutu £255,625 o arbedion refeniw, ac yn rhesymoli amrediad cost y disgybl yn y dalgylch
 - Yn rhoi'r cyfle gorau i geisio cyflawni'r polisi iaith, gan ddefnyddio'r adnoddau staffio dysgu mwy byddai gan un sefydliad i'r defnydd gorau ar draws gwahanol safleoedd y dalgylch

5. YSTYRIAETH BERTHNASOL - DEWIS CATEGORI CYFREITHIOL

5.1 Categori Cyfreithiol

5.1.1. Wrth ddatblygu'r cynnig yma rhaid ystyried categori cyfreithiol unrhyw fodel newydd. Ar hyn o bryd mae dewis o addysg gynradd o wahanol categorïau cyfreithiol:

- Cymuned
- Wirfoddol a Reolir gyda dynodiad crefyddol (Eglwys yng Nghymru)

5.1.2. Yn unol â'r hyn diffinnir yn y Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, mae ysgolion yn cael eu diffinio fel rhai Cymunedol, Gwirfoddol Cymorthedig neu Wirfoddol dan Reolaeth. Ymhellach, gall Ysgolion Gwirfoddol Cymorthedig neu Wirfoddol dan Reolaeth gael eu dynodi â chymeriad crefyddol h.y. yn Ysgol Eglwysig.

5.1.3. Mae Ysgol Gynradd Dolgellau ag Ysgol Machreth yn ysgolion Gwirfoddol dan Reolaeth (VC) gyda chymeriad crefyddol (Eglwys yng Nghymru). Mae Ysgol Y Gader, Ysgol Brithdir, Ysgol Ieuan Gwynedd, Ysgol Ganllwyd, Ysgol Clogau, Ysgol Friog ac Ysgol Dinas Mawddwy yn ysgolion categori 'Cymunedol' heb gymeriad crefyddol. Mae cymeriad crefyddol ysgol Wirfoddol dan Reolaeth yn bwysig o ran;

- Cymeriad yr Ysgol
- Aelodaeth y corff llywodraethol
- Perchnogaeth y safle

5.1.4. Mae'r tabl isod yn dangos categorïau ysgolion sydd yn nalgylch Y Gader, a'r nifer o ddisgyblion yn y categorïau:

CATEGORI	CYNRADD		UWCHRADD	
	Nifer o Ysgolion	Nifer Disgyblion	Nifer o Ysgolion	Nifer Disgyblion
Cymunedol	7	199	1	402
Ysgol Wirfoddol dan Reolaeth (VC)	2	163	0	0
Cyfanswm	9	362	1	402

5.1.5. Trwy gydol y trafodaethau mae'r Cyngor wedi cynnal perthynas waith agos gyda chynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru. Byddai rhai o'r modelau ar y rhestr hir yn golygu bod naill ai addysg gynradd wirfoddol a reolir neu addysg gymunedol yn cael eu dileu o'r dalgylch.

5.2 Ysgolion Eglwys yng Nghymru Eraill

5.2.1. Mae'n bwysig bod y Cyngor yn ystyried cyd-destun ehangach y ddarpariaeth ynghyd â sicrhau bod y ddarpariaeth yn gymesur â lefel yr angen. Isod ceir manylion yr holl ysgolion Eglwys yng Nghymru eraill o fewn y Sir. Mae Beuno Sant yn ysgol VA (gwirfoddol a gynorthwyir) tra bod holl ysgolion eraill yn VC (rheolir yn wirfoddol):

Ysgol	Pellder o Ysgol Gynradd Dolgellau (Milltir)	Ystod Oedran	Nifer Disgybl Medi 2013	Capasiti	Llefydd Gweigion	Rhagamcanion					
						2014		2015		2016	
						Nifer Disgyblion	Llefydd Gwag	Nifer Disgyblion	Llefydd Gwag	Nifer Disgyblion	Llefydd Gwag
Pont y Gôf	46.8	3 - 11	117	122	5 (4%)	113	9 (8%)	106	16 (14%)	96	26 (22%)
Maesincla	43.8	3 - 11	309	360	51 (14%)	324	36 (10%)	336	24 (7%)	340	20 (6%)
Y Faenol	50	3 - 11	261	232	0	262	0	264	0	245	0
Foelgron	43.6	3 - 11	30	60	30 (50%)	35	25 (42%)	36	24 (42%)	38	22 (37%)
Llandygai	54	3 - 11	158	176	18 (10%)	163	13 (7%)	160	16 (9%)	155	21 (12%)
Llandwrog	40	3 - 11	68	86	18 (21%)	55	31 (36%)	53	33 (38%)	52	34 (40%)
Llanystumdwy	31.1	3 - 11	40	53	13 (35%)	36	17 (32%)	34	19 (36%)	36	17 (32%)
Tregarth	49.4	3 - 11	140	181	41 (23%)	136	45 (25%)	134	47 (26%)	134	47 (26%)
Cae Top	51.5	3 - 11	240	254	14 (6%)	240	14 (6%)	240	14 (6%)	240	14 (6%)
Machreth	3.8	3 - 11	16	46	30 (65%)	12	34 (74%)	9	37 (80%)	8	38 (83%)
Beuno Sant	17.8	3-11	53	89	36 (40%)	53	36 (40%)	59	30 (34%)	57	32 (36%)

5.3 Yr angen am wahanol fathau o ysgolion

5.3.1. I gynorthwyo'r Cyngor i benderfynu beth yw'r galw lleol am addysg o wahanol categorïau, comisiynwyd ymgynghorydd annibynnol i gynnal asesiad. Gwnaed hyn drwy ddsbarthu holiadur i rieni disgyblion ym mhob un o'r 10 ysgol yn nalgylch Y Gader. Cafwyd trafodaethau gyda chynrychiolwyr yr Eglwys yn ystod y cyfnod o baratoi'r holiadur a chafwyd cyfarfod gyda phob parti i drafod natur a'r union gwestiynau i'w cynnwys yn yr holiadur. Yna adroddodd yr ymgynghorwyr annibynnol y canlyniadau a dehongli'r data. Rhannwyd copi drafft o'r adroddiad hwn gyda'r Cyngor a'r Eglwys yng Nghymru am sylwadau ac awgrymiadau.

5.3.2. Roedd nifer yr ymatebion yn galonogol gyda 326 o holiaduron yn cael eu dychwelwyd wedi'u cwblhau. Mae'r adroddiad llawn, sy'n cynnwys yr holl ddata craidd, yn cael ei gynnwys fel dogfen yn y pecyn cefndirol er gwybodaeth. Rhai pwyntiau allweddol i'w nodi yw'r ffaith mai ansawdd yr addysg oedd y ffactor pwysicaf i rieni wrth iddynt ddewis ysgol ar gyfer eu plentyn - mae hyn yn glir gyda 79% o'r ymatebwyr yn dweud mai hwn oedd y ffactor pwysicaf.

5.3.3. Roedd un cwestiwn yn yr holiadur yn gofyn yn benodol am farn rhieni am gynnal y dewisiadau categorï ysgol wahanol yn y dalgylch. Rhoddwyd pedwar dewis a gofynnwyd iddynt ddewis yr un a oedd yn cyfleu eu barn orau. Dyma'r canlyniadau:

Datganiad	Nifer o Ymatebion	Canran Ymateb
Mae'n bwysig i mi fod fy mhlehtyn yn mynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd yn unig	27	8%
Mae'n bwysig i mi fod fy mhlehtyn yn mynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd mewn partneriaeth â'r Eglwys yng Nghymru	14	4%
Mae'n bwysig bod ysgol a gynhelir gan Gyngor Gwynedd mewn partneriaeth â'r Eglwys yng Nghymru ar gael yn fy ardal er mwyn cynnig dewis i rieni	26	8%
Yr unig beth sy'n bwysig i mi yw bod fy mhlehtyn yn cael addysg dda	253	79%
Dim Ymateb	6	

- 5.3.4. Mewn cwestiwn arall, gofynnwyd i'r rhieni pa ffactorau sy'n gysylltiedig â'u hysgol sy'n bwysig iddynt; ac yna mewn cwestiwn dilynol gofynnwyd iddynt restru'r gwahanol ffactorau mewn perthynas â'i gilydd. Trwy gyfuno'r ymatebion, mae'r adroddiad yn crynhoi trwy osod y ffactorau yn y raddfa pwysigrwydd canlynol:

Graddfa	Ffactor
1 ^{af}	Ansawdd yr addysg
2 ^{il}	Bod perthynas dda rhwng rhieni ac athrawon
3 ^{ydd}	Bod adeiladau ac adnoddau o safon uchel ar gael yn yr ysgol
4 ^{ydd}	Pwysigrwydd bod yr ysgol yn cefnogi datblygiad moesol ac ysbrydol y plant
5 ^{ed}	Pellter teithio i'r ysgol
6 ^{ed}	Pwysigrwydd darpariaeth ychwanegol
7 ^{fed}	Pwysigrwydd y disgwyliad ffurfiol bod gwerthoedd Cristnogol wedi eu gwreiddio ym mywyd yr ysgol

- 5.3.5. Mae'r asesiad yma ar gael yn ei gyfanrwydd ar wefan y Cyngor (www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion) neu ym mhecyn cefndirol yr adroddiad yma.

- 5.3.6. Fel rhan o'r rhestr hir o fodolau posib yn nalgylch Y Gader roedd opsiynau oedd yn parhau gyda addysg cynradd Eglwysig a cymunedol ac yn dileu unai addysg cynradd Eglwysig neu addysg uwchradd a cynradd Cymunedol.

5.4 Perchnogaeth Tir

- 5.4.1. Tra eu bod yn parhau i gael eu defnyddio ar gyfer darparu addysg, mae safleoedd y Gader, Friog, Dinas Mawddwy, Llanelltyd a Rhydymain yn eiddo i Gyngor Gwynedd.
- 5.4.2. Mae perchnogaeth y tir yn Ysgol Gynradd Dolgellau yn cael ei rhannu rhwng Cyngor Gwynedd a'r Eglwys yng Nghymru. Y Cyngor sy'n berchen ar yr adeiladau lau a'r ardaloedd chwarae, tra bod yr Eglwys yng Nghymru yn berchen ar adeilad y Babanod. Mae'r maes chwarae ar safle'r Babanod yn cael ei brydlesu i'r Cyngor gan yr Eglwys yng Nghymru.
- 5.4.3. Pe bai'r ysgol dalgylch yn cael ei ddynodi'n ysgol Eglwysig byddai angen trosglwyddo perchnogaeth safleoedd y Gader, Friog, Dinas Mawddwy, Llanelltyd, Rhydymain ac adeilad lau Cynradd Dolgellau i'r Eglwys yng Nghymru. Byddai'r Cyngor yn parhau i dalu costau cynnal a chadw'r safleoedd. Golyga hyn byddai angen trafod gyda'r Eglwys yng Nghymru, fel y perchnogion, wrth drafod unrhyw opsiynau i ddatblygu defnydd amgen safle e.e. pe bai eisiau datblygu safle'r Gader fel canolbwynt cymunedol a lleoli rhedeg elfennau cymdeithasol neu hamdden.
- 5.4.4. Pe bai'r ysgol dalgylch yn cael ei ddynodi'n ysgol Cymunedol angen i'r Cyngor cael perchnogaeth adeilad y Babanod. Mae'r Cyngor yn deall pwysigrwydd parhau i drafod â chynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru ar faterion cyfreithiol yn ymwneud â chyfyngiadau neu gymalau dychweliad a all fod yn berthnasol i gyfeiriad y cynlluniau, ac i'r perwyl hwn - mae trafodaethau yn parhau i gael eu cynnal.

5.5 Cyfnod Rhag-ymgynghori gyda'r Eglwys yng Nghymru

- 5.5.1. Mae'r Cyngor wedi cynnal trafodaethau cyson gyda chynrychiolwyr yr Eglwys yng Nghymru ers cychwyn ad-drefnu ysgolion yn y dalgylch.
- 5.5.2. Yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013) mae'n ofynnol i'r Awdurdod gynnal cyfnod o rag-ymgynghori gyda'r Eglwys yng Nghymru. Cynhaliwyd y cyfnod yma rhwng 19 Mehefin 2014 a'r 1 Awst 2014. Ar gychwyn y cyfnod cyflwynwyd esiampl o ddogfen ymgynghori statudol, copi drafft o'r asesiadau (angen am wahanol fathau o ysgolion, iaith, cymuned a chydaddoldeb) a chopi o'r cyflwyniad rhoddwyd yn cyfarfod PAD 21-05-14, fel bod y cyfeiriad yn cael ei gyfleu'n glir i'r Esgobaeth. Roedd yr esiampl o ddogfen ymgynghori yn cyfleu'r cynnig sydd yn destun yr adroddiad Cabinet yma.
- 5.5.3. Derbyniwyd llythyr gan Esgobaeth Bangor ag e-bost gan Esgobaeth Llanelwy yn ategu'r sylwadau, mae'r rhain i'w weld yn ei gyfanrwydd yn Atodiad 4. Roedd pedwar prif bwynt gan Esgobaeth Bangor:
- 1) *Mae Esgobaeth Bangor yn falch o'i rôl a'i darpariaeth yn Nalgylch Y Gader (Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol Machreth, Llanfachreth). Mae'r Esgobaeth yn credu bod yna tystiolaeth i barhau gyda darpariaeth ysgol eglwysig yn nalgylch y Gader sydd mor glir ag unrhyw dystiolaeth yn ei herbyn. Mae'r Esgobaeth hefyd yn gwerthfawrogi bod hon yn adeg o newid yn narpariaeth addysgol ein gwlad.*
 - 2) *Bydd yr Esgobaeth yn cytuno a'r cynnig fel yr amlinellir yn y ddogfen gyn-ymgynghori, YN UNIG ar y sail bod cynnig i hyrwyddo darpariaeth ysgol Eglwysig yn nalgylch gyfagos y Berwyn yn y Bala (sydd yn Esgobaeth Llanelwy).*
 - 3) *Mae Esgobaeth Bangor yn gofyn i Gyngor Gwynedd drefnu'r amserlen ar gyfer yr ymgynghoriadau yn nalgylchoedd y Gader a'r Berwyn yn y fath fodd na ddisgwylir i'r Esgobaeth hepgor ei ddarpariaeth ysgol eglwysig yn nalgylch y Gader cyn i gyfansoddiad darpariaeth ychwanegol yr ysgol eglwysig yn Nalgylch y Berwyn fod yn wybyddus.*
 - 4) *Os daw'n glir na fydd ychwanegiad o ddarpariaeth ysgol eglwysig yn nalgylch y Berwyn, yna ceidw Esgobaeth Bangor yr hawl i herio ac ymateb mewn modd negyddol i unrhyw ymgynghoriad statudol yn nalgylch y Gader, sy'n cynnig dileu darpariaeth ysgol Eglwysig yn y dalgylch."*
- 5.5.4. O ran y sylwadau yma, un o'r prif negeseuon yw pwysigrwydd cyd-amserlennu prosiectau dalgylch Y Gader a'r Berwyn. Dyma amserlen amlinellol y prosiectau, yn ddarostyngedig ar benderfyniadau Cabinet ar brif gamau'r daith:

Camau'r Daith	Amserlen Amlinellol Prosiectau	
	Y Gader	Y Berwyn
Rhag-ymgynghori gyda'r Eglwys yng Nghymru	19 Mehefin - 1 Awst 2014	Medi/Hydref 2014
Adroddiad Cabinet –Caniatâd i Ymgynghori ar yr Opsiwn a Ffafrir	Medi 2014	Rhagfyr 2014
Cyfnod Ymgynghori Statudol	Hydref/Tachwedd 2014	Ionawr/Chwefror 2015
Adroddiad Cabinet yn dilyn ymgynghoriad statudol	Ionawr 2015	Mawrth 2015
Cyhoeddi Rhybudd Statudol a chyfle i ymgynghorai wrthwynebu	Chwefror – Ebrill 2015	Ebrill – Mai 2015
Penderfyniad Terfynol gan Gabinet y Cyngor (posib i'r cynnig cael ei atgyfeirio i Weinidog Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru)	Mai 2015	Mehefin 2015

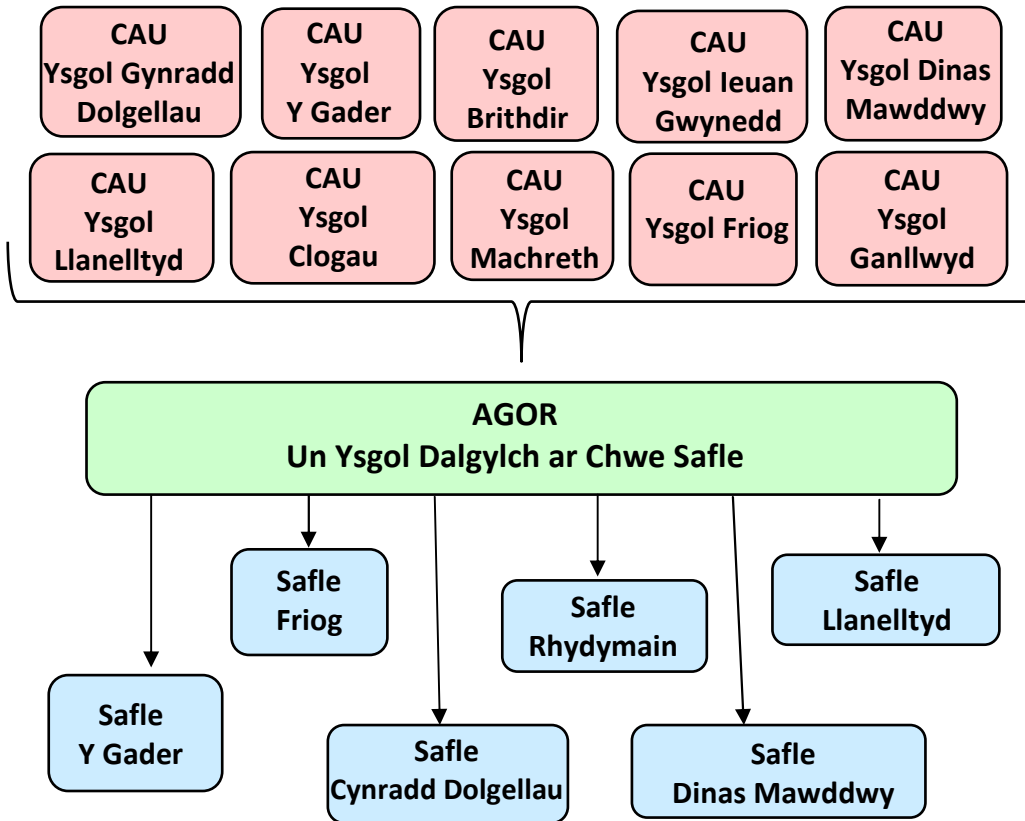
- 5.5.5. Mae'r amserlen yn amlygu bod prosiect Y Gader wedi datblygu ymhellach ar y daith i gymharu â phrosiect Y Berwyn. Mae'r Cyngor yn ymwybodol o bryderon yr Esgobaeth, ac wedi ystyried yr amserlen mewn trafodaethau blaenorol. Mae cytundeb wedi ei wneud i sicrhau bod amserlenni'r prosesau yn golygu fod modd i Esgobaethau Bangor a Llanelwy fod yn glir ynglŷn â'r cyfeiriad yn nalgylchoedd Y Gader a'r Berwyn.
- 5.5.6. Mae'r Cyngor yn holl ymwybodol bod yr Esgobaeth, yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013), yn un o'r ymgynghorai gall cyfeirio'r cynnig at sylw'r Gweinidog Addysg a Sgiliau os ydynt yn dewis gwrthwynebu'r rhybudd statudol.

5.6 Y Categori Cyfreithiol Gaiff ei Ffafrio

- 5.6.1. Mae angen penderfynu'r categori cyfreithiol a ffafirir, i allu ymgynghori'n statudol ar yr opsiwn ffafriedig.
- 5.6.2. Nid oes modd bellach ffedereiddio ysgolion gyda chategorïau gwahanol, oherwydd Rheoliadau Ffedereiddio Ysgolion a Gynhelir (2014). Felly nid yw'n opsiwn creu ffederasiwn dalgylchol byddai'n parhau gydag addysg gynradd gymunedol ac Eglwysig.
- 5.6.3. O ran perchnogaeth tir, mae angen bod yn ymwybodol, pe bai'r ysgol ddilynol dalgylchol yn cael eu dynodi'n ysgol:
- Cymunedol – byddai angen i'r Cyngor fod yn berchnogion adeilad babanod safle cynradd Dolgellau
 - Eglwysig – byddai angen i'r Cyngor trosglwyddo perchnogaeth adeilad iau cynradd Dolgellau a'r 5 safle arall i berchnogaeth yr Eglwys yng Nghymru
- 5.6.4. Wrth ddewis categori i'r ysgol ddilynol dalgylchol mae angen bod yn ymwybodol a rhoi ystyriaeth lawn gan fod oblygiadau o ran parhad dewis darpariaeth addysgol. Wrth ddynodi statws yr ysgol yn:
- Cymunedol – bydd yn dileu darpariaeth cynradd Eglwysig yn y dalgylch
 - Eglwysig – bydd yn dileu darpariaeth cynradd ac uwchradd cymunedol, gan greu addysg uwchradd Eglwysig o'r newydd yn y dalgylch
- 5.6.5. Yr opsiwn a ffafirir i ymgynghori'n statudol arno o ran categori cyfreithiol yw cymunedol, gan ystyried:
- bod mwyafrif o'r ysgolion presennol (8 allan o'r 10) yn ysgolion cymunedol
 - bod absenoldeb galw cryf am y darpariaeth addysg cynradd Eglwysig (yn seiliedig ar yr asesiad o angen am wahanol fathau o ysgolion a thrafodaethau lleol)
 - byddai newid statws darpariaeth addysgol y dalgylch gyfan i Eglwysig gyda oblygiadau adnoddau, rheolaethol a pherchnogaeth safleoedd sylweddol
 - bod yr opsiwn a ffafirir yn un ysgol dalgylch dilynol sydd yn cynnig manteision ar sail y dalgylch ac nid oes modd creu ffederasiwn dalgylchol yn cynnwys ysgol gymunedol ac ysgol Eglwysig, yn unol â Rheoliadau Ffedereiddio Ysgolion a Gynhelir (2014)
- 5.6.6. Bydd cyfle i bawb cael rhoi unrhyw sylwad penodol ar statws yr ysgol os bydd y Cabinet yn cymeradwyo cynnal cyfnod o ymgynghoriad statudol.

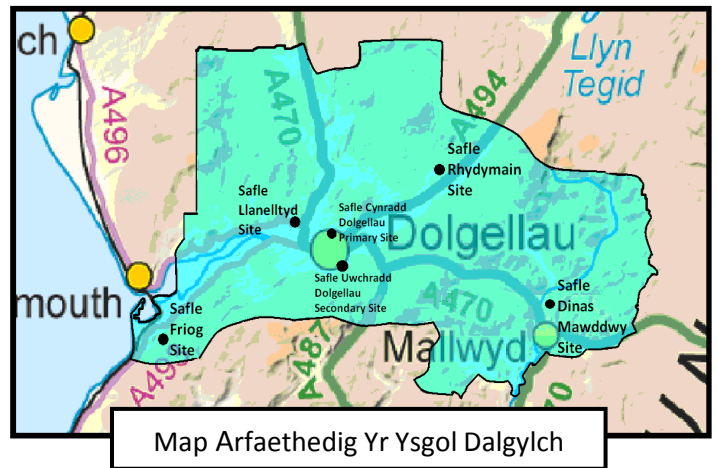
6. OBLYGIADAU'R CYNNIG

6.0.1. Mae'r cynnig hwn yn golygu y bydd deg ysgol yn cau gan ddatblygu un ysgol newydd i'r dalgylch.

Golyga hyn:

- **Cau 10 Ysgol:**
 - Ysgol Y Gader
 - Ysgol Gynradd Dolgellau
 - Ysgol Clogau
 - Ysgol Brithdir
 - Ysgol Dinas Mawddwy
 - Ysgol Ganllwyd
 - Ysgol Llanelltyd
 - Ysgol Ieuan Gwynedd
 - Ysgol Friog
 - Ysgol Machreth

- **Sefydlu** un Ysgol Dalgylch, dilynol 3-16 oed, cyfrwng Cymraeg cymunedol ar nifer o safleoedd
- Byddai safleoedd ysgolion Llanelltyd, Friog, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Dinas Mawddwy, Gader a Cynradd Dolgellau yn aros ar agor fel safleoedd ar gyfer yr ysgol newydd.
- Byddai safleoedd ysgolion Ganllwyd, Clogau (Bontddu), Machreth a Brithdir yn cau, ni fyddai'r safleoedd hyn yn ail-agor.

6.1 Ystyried effaith ar y gymuned

- 6.1.1. Mae canfyddiadau adroddiadau effaith cymunedol yn nodi rhai materion i'w hystyried ynglŷn ag effaith cau ysgolion ar y cymunedau bydd yn colli presenoldeb safle ysgol yn eu cymunedau. Bydd ystyriaeth i'r mesurau lliniaru a argymhellir yn yr asesiad er mwyn lliniaru'r effaith ar y cymunedau.

6.2 Ystyriaethau Staffio

- 6.2.1. Petai gymeradwyaeth i'r cynnig byddai goblygiadau staffio allai arwain at ansicrwydd a diswyddiadau i nifer o aelodau staff y dalgylch. Bydd staff a chynrychiolwyr yr Undebau yn cael eu cynnwys fel rhan o'r ymgynghoriad statudol. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio manwl, ar y cyd â'r Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd cyfathrebu'n glir ac agored yn chwarae rhan greiddiol mewn gweithredu unrhyw gynigion.
- 6.2.2. Petai'r cynnig yn cyrraedd y pwynt lle bydd ysgol yn cael ei sefydlu, bydd disgwyl i'r Corff Llywodraethol Cysgodol benodi staff ar gyfer yr ysgol newydd. Bydd Gwasanaeth Personél ag Addysg y Cyngor ar gael i roi cymorth a chynghor i'r Corff Llywodraethu a'r staff ynglŷn â'r broses.

6.3 Creu Un Ysgol Dalgylch Dilydol

- 6.3.1. Er mwyn sefydlu'r Ysgol Dalgylch Dilydol ystyriwyd y modd gorau o wneud hynny yn gyfreithiol ac yn gyfansoddiadol. Argymhellir bydd yn rhaid cau'r ysgolion dan sylw (Gader, Cynradd Dolgellau, Llanelltyd, Friog, Clogau, Ganllwyd, Brithdir, Ieuan Gwynedd, Machreth a Dinas Mawddwy), ac ail agor safleoedd yn Y Gader, cynradd Dolgellau, Llanelltyd, Friog, Rhydymain a Dinas Mawddwy er mwyn sefydlu'r Ysgol Dalgylch.
- 6.3.2. Eglurwyd eisoes oblygiadau sefydlu endid un ysgol o ran:
- Arweinyddiaeth (un Pennaeth)
 - Rheolaeth lywodraethol (un corff llywodraethol)
 - Cyllidebol (un gyllideb)
- 6.3.3. O greu'r Ysgol Dalgylch newydd byddai angen sefydlu Corff Llywodraethu, cyfansoddiad yr ysgol a phenodi staff. Mater i Gorff Llywodraethu'r Ysgol Dalgylch fydd y strwythur staffio.
- 6.3.4. Wrth weithredu'r cynnig yma bydd dalgylchoedd yr ysgolion presennol yn cael eu haddasu. Defnyddir dalgylchoedd er mwyn adnabod ble mae'r ysgol agosaf i rieni/plant yn ddibynnol ar ble maent yn byw. Dyma sut mae'n bosib gwireddu Polisi Cludiant a Mynediad yr Awdurdod.
- 6.3.5. Mae materion technegol dull dyrannu'r gyllideb trwy fformiwla i ysgol ddilydol aml-safle eisoes yn cael ei ddatblygu, yn unol ag Adran 52 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998.

7. CAMAU NESAF

- 7.1 Noder fod y gweithgareddau yr ymgymerwyd â hwy hyd yn hyn yn rhan o'r broses o gasglu gwybodaeth wrth lunio cynigion cychwynnol.
- 7.2 Cyhoeddwyd Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013) ac fe luniwyd y cynigion yma gan ddal sylw at yr arweiniad yma. Rhaid yn nawr penderfynu ar fodel i ymgynghori ymhellach arno, yn unol â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013.
- 7.3 Os fydd y Cabinet yn penderfynu symud ymlaen â'r argymhellion yn yr adroddiad hwn - bydd angen cynnal cyfnod o ymgynghoriad statudol yn unol â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 ac arweiniad y Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013).
- 7.4 Bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno gerbron y Cabinet wedi hynny yn adrodd ar ganlyniadau'r ymgynghori hynny. Bydd yn ofynnol wedyn i'r Cabinet gloriannu'r ymgynghoriad ac yn amodol ar farn y Cabinet, penderfynir a ddylid cyhoeddi Rhybudd Statudol i weithredu'r cynnig. Os cyhoeddir Rhybudd Statudol, bydd cyfnod o 28 diwrnod i unrhyw un gwrthwynebu. Yn dilyn y cyfnod gwrthwynebu bydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet am benderfyniad terfynol. Rhaid cofio bod rhai sefyllfaoedd lle bydd penderfyniad terfynol y Cyngor yn gallu cael ei gyfeirio at y Gweinidog Addysg a Sgiliau, Llywodraeth Cymru yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013).
- 7.5 Yn ddarostyngedig ar benderfyniadau'r Cabinet, dyma gamau nesaf y broses gydag amserlen amlinellol:

Camau'r Daith	Amserlen Amlinellol
Adroddiad Cabinet - Caniatâd i Ymgynghori ar yr Opsiwn a Ffafrir	Medi 2014
Cyfnod Ymgynghori Statudol	Hydref / Tachwedd 2014
Adroddiad Cabinet yn dilyn ymgynghoriad statudol	Ionawr 2015
Cyhoeddi Rhybudd Statudol a chyfle i ymgynghorai wrthwynebu	Chwefror – Ebrill 2015
Penderfyniad Terfynol gan Gabinet y Cyngor (posib i'r cynnig cael ei atgyfeirio i Weinidog Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru)	Mai 2015
Gall y mater gael ei gyfeirio at Lywodraeth Cymru	7 mis gyda'r Llywodraeth

8. ARGYMHELLION

8.1 Argymhellir felly:

- i. I ymgymryd â phroses o ymgynghori statudol yn unol â gofynion Adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 i gau Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Brithdir, Ysgol Machreth (Llanfachreth), Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Ysgol Dinas Mawddwy, Ysgol Llanelltyd, Ysgol Friog, Ysgol Clogau (Bontddu) ac Ysgol Ganllwyd ar 31 Awst 2017.
- ii. I ymgymryd â phroses o ymgynghori statudol yn unol â gofynion Adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 ar yr opsiwn a ffafrir, sef i sefydlu Ysgol Dalgylch Dilynol 3-16 cymunedol ar safleoedd ysgolion presennol Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Ysgol Dinas Mawddwy, Ysgol Llanelltyd ac Ysgol Friog, ar 1 Medi 2017.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Prif Weithredwr:

“Mae’r cynigion sydd gerbron yn amlwg yn destun gwaith a thrafod manwl iawn ac mae’r cynigion yn ceisio cwrdd ag amcanion eithriadol o bwysig, yn cynnwys darparu addysg o ansawdd mewn cyd-destun ariannol gwirioneddol heriol”

Y Swyddog Monitro:

“Adroddir ar argymhelliad i gynnal ymgynghoriad yn unol ag Adran 48 Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013. Mae nifer o ystyriaethau yn cael eu cloriannu yn yr adroddiad sydd yn seiliedig ar arweiniad Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013. Mae’r argymhelliad i ymgynghori yn adnabod opsiwn a ffefrir fel rhan o’r broses. Wedi cynnal yr ymgynghoriad bydd angen dod yn ôl i roi ystyriaeth i’r ymatebion a dderbynnir a’r ffactorau eraill perthnasol er dod i gasgliad ynglŷn â symud ymlaen a chynnig penodol.”

Y Pennaeth Cyllid:

“Mae’r argymhellion gerbron ar sail tystiolaeth a gwaith trylwyr wrth geisio symud ymlaen yn briodol gydag adolygu trefniadaeth ysgolion yn nalgylch Y Gader, Dolgellau.

Cadarnhaf fod y ffigyrau ariannol sydd yn yr adroddiad unai yn wir gostau cywir, neu yn amcangyfrif teg, lle’n briodol. Hynny yw, byddai lleihau nifer y safleoedd wrth sefydlu ysgol ddilydol aml-safle yn arwain at arbediad refeniw blynyddol o leiaf £255,625. Nodaf fod yr arbediad net yma wedi’i gyfrifo ar ôl neilltuo symiau darbodus o gyllideb ar gyfer ariannu ffactor aml-safle a chost cludiant hefyd (fel nodir yng nghymal 4.10.5 o’r adroddiad).

Rwy’n cefnogi’r argymhellion gerbron yma ac yn llongyfarch yr aelodau a’r swyddogion perthnasol am barhau’n wydn gyda’r prosiect arloesol yma i adolygu trefniadaeth ysgolion mewn tiriogaeth cymharol denau ei phoblogaeth. Yn yr hinsawdd ariannol ddigynsail cyfredol, gyda phosibilrwydd na fydd amddiffyniad i’r gyllideb ysgolion yn y blynyddoedd nesaf, bydd sicrhau arbediad o’r prosiect yma yn helpu i isafu unrhyw doriadau cyllidebol yn ysgolion Gwynedd.

Mae balans cost y datblygiad yn flaenoriaeth i’w ariannu yn y cynllun rheoli asedau, gan gofio bydd trefniadaeth ysgolion yn y dalgylch yma’n cynhyrchu arbedion refeniw. Erys elfen o risg o fethu’r amserlen grantiau perthnasol, felly dylid osgoi unrhyw oedi diangen wrth symud ymlaen.”

Atodiadau

Atodiad 1	Crynodeb o Fanylion Ysgolion Dalgylch Y Gader
Atodiad 2	Eglurhad Rhestr Hir Modelau Posib a'r Gwerthusiad Opsiynau
Atodiad 3	Ffactorau Ystyriwyd
Atodiad 4	Ymateb yr Eglwys yng Nghymru yn ystod yr Rhag-ymgyngoriad

Pecyn Cefndirol

Bydd copïau o'r pecyn cefndirol wedi ei yrru at Aelodau'r Cabinet ac ar gael ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion neu drwy gysylltu â trefniadaeth.ysgolion@gwynedd.gov.uk.

Bydd y pecyn cefndirol yn cynnwys:

- Adroddiad Cyngor Llawn Gorffennaf 2011
- Adroddiad Cabinet Gorffennaf 2013
- Adroddiad Cabinet Rhagfyr 2013
- Adroddiad Asesiad Ardrawiad Ieithyddol
- Adroddiad Asesiad Ardrawiad Cymunedol
- Adroddiad Asesiad Cydraddoldeb
- Adroddiad Asesiad Angen am Wahanol Fathau o Ysgolion
- Pecyn Ystadegol
- Agenda a Chofnodion PAD 21-05-14

Atodiadau

Adroddiad Cabinet Dalgylch Y Gader

16-09-14

Trefn	Dogfen
1	Crynodeb o Fanylion Ysgolion Dalgylch Y Gader
2	Eglurhad Rhestr Hir Modelau Posib a'r Gwerthusiad Opsiynau
3	Ffactorau Ystyriwyd
4	Ymateb yr Eglwys yng Nghymru yn ystod y Rhag-ymgyngoriad

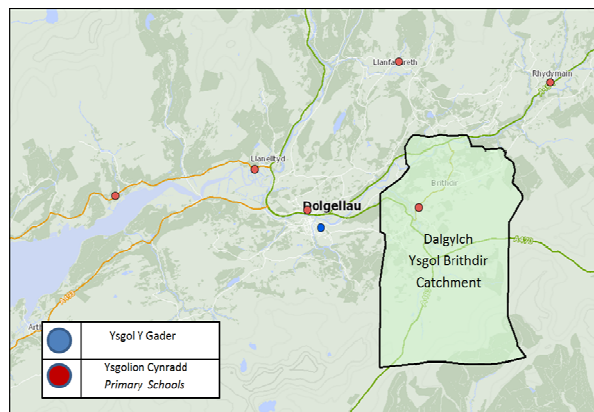
Atodiad 1 – Crynodeb o Fanylion Ysgolion Dalgylch Y Gader

Yn nalgylch Y Gader mae 9 ysgol gynradd ac 1 ysgol uwchradd. Mae'r dalgylch yma yn cynnwys yr ardal o gwmpas tref Dolgellau, ac yn ymestyn o'r Ganllwyd i Ddinas Mawddwy ac o Bontddu i Rydymain.

Ysgol Brithdir

Mae Ysgol Brithdir wedi ei lleoli o fewn pentref Brithdir, oddeutu 3 milltir i'r dwyrain o dref Dolgellau. Daw o dan categori ysgol gymunedol.

Mae'r ardal a wasanaethir gan yr ysgol yn ardal amaethyddol ac i raddau helaeth mae'n parhau i fod yn fro lle mae'r Gymraeg yn brif iaith. Ym mis Medi 2013 roedd 93% o'r disgyblion yn rhugl yn yr iaith Gymraeg. Daw 20 o'r disgyblion o ddalgylch Brithdir (gweler y map gyferbyn) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylchoedd Dolgellau, Friog a Machreth.

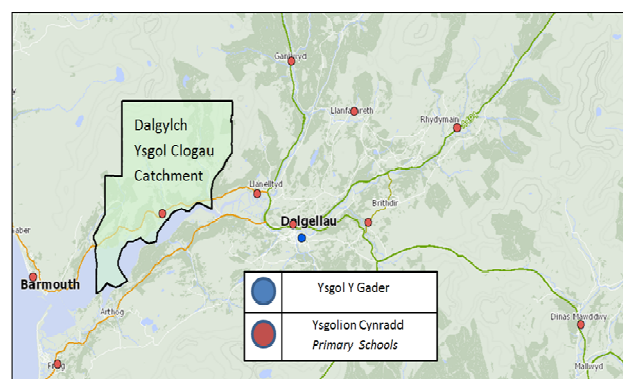
Disgrifia'r ysgol yr ardal fel un gymharol ffyniannus. Ym mis Ionawr 2013 roedd 2% o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio am ddim, nifer sydd yn sylweddol is na'r ffigwr ar gyfer Gwynedd a Chymru gyfan.

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 46 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 7 disgybl meithrin. Mae dau ddsbarth yn yr ysgol, sef dosbarth o 25 disgybl 3-7 mlwydd oed a dosbarth o 21 disgybl 7-11 mlwydd oed.

Ysgol Clogau

Mae Ysgol Clogau wedi ei lleoli o fewn pentref Bontddu, oddeutu 5 milltir i'r gorllewin o dref Dolgellau. Daw o dan categori ysgol gymunedol.

Cymraeg yw iaith cyfathrebu arferol yr ysgol ac hefyd y prif gyfrwng dysgu. Ym mis Medi 2013 roedd 60% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl. Daw 6 o'r disgyblion o ddalgylch Clogau ei hun (gweler y map gyferbyn) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylchoedd Dolgellau, Traeth (yn Abermaw), Dyffryn Ardudwy a Llanelltyd.

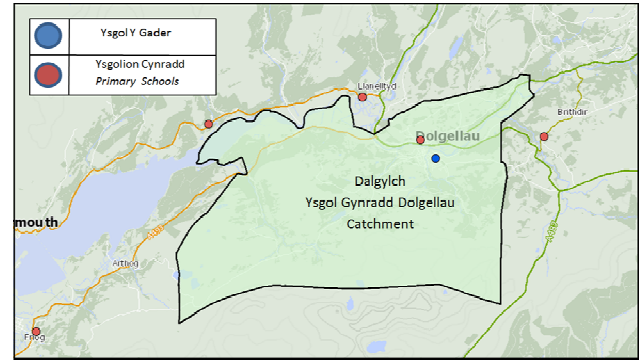
Nid yw'r ardal yn un ffyniannus nac ychwaith yn ddifreintiedig. Ym mis Ionawr 2013 roedd 15% o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio am ddim.

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 25 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 2 ddisgybl meithrin. Mae dau ddsbarth yn yr ysgol, sef dosbarth o 11 disgybl 3-7 mlwydd oed a dosbarth o 14 disgybl 7-11 mlwydd oed.

Ysgol Gynradd Dolgellau

Mae Ysgol Gynradd Dolgellau wedi ei lleoli o fewn tref Dolgellau. Daw o dan y categori Ysgol Wirfoddol a Reolir gan yr Eglwys yng Nghymru.

Ym mis Medi 2013 roedd 34% o'r disgyblion yn rhugl yn yr iaith Gymraeg. Daw 140 o'r disgyblion o ddalgylch Dolgellau (gweler y map gyferbyn) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylchoedd Brithdir, Dinas Mawddwy, Ieuan Gwynedd, Bro Hedd Wyn a Machreth.

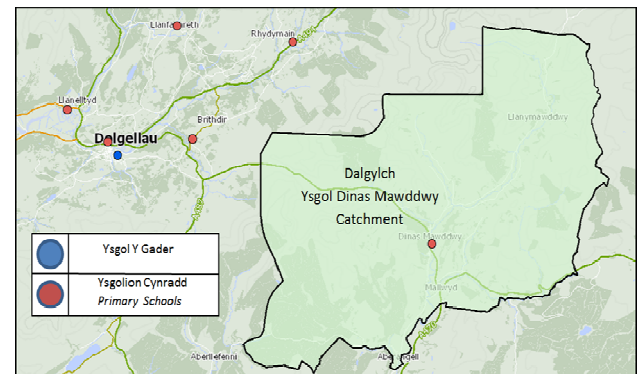
Ym mis Ionawr 2013 roedd 15% o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio am ddim

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 147 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 13 disgybl meithrin. Mae chwe dosbarth yn yr ysgol, a'u meintiau yn amrywio o 17 disgybl i 32 disgybl mewn dosbarth.

Ysgol Dinas Mawddwy

Saif Ysgol Dinas Mawddwy yng nghanol y pentref o'r un enw ac sydd wedi ei lleoli tua 10 milltir i'r dwyrain o dref Dolgellau. Daw'r ysgol o dan y categori ysgol gymunedol.

Caiff y disgyblion eu dysgu trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg ac un o amcanion yr ysgol yw sicrhau bod yr holl ddisgyblion yn ddwyieithog cyn iddynt ymadael am yr ysgol uwchradd. Ym mis Medi 2013 roedd 76% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl. Daw 19 o'r disgyblion o ddalgylch Dinas Mawddwy (y pentref ei hun a'r ardal o amgylch) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylch Pennal ac o du allan i'r Sir (o Bowys).

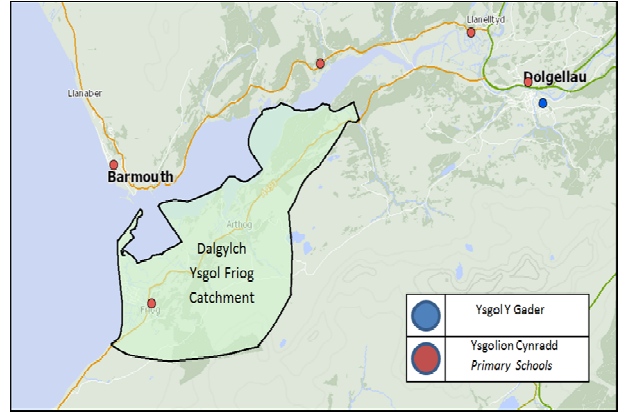
Yn ôl fel y dywed yr ysgol, nid yw'r ardal yn un ffyniannus ond nid yw ychwaith yn ddifreintiedig. Ym mis Ionawr 2013 roedd 14% o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio ysgol am ddim.

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 21 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 3 disgybl meithrin. Mae dau ddsbarth yn yr ysgol, sef dosbarth o 12 disgybl 3-7 mlwydd oed a dosbarth o 9 disgybl 7-11 mlwydd oed.

Ysgol Friog

Mae Ysgol Friog wedi ei lleoli o fewn pentref Friog, tua 9 milltir o dref Dolgellau. Daw o dan gategori ysgol gymunedol.

Ni chaiff y Gymraeg ei defnyddio fel iaith gymdeithasol yr ysgol gan mai o gartrefi Saesneg y daw yr holl ddisgyblion. Ym mis Medi 2013 roedd 61% o'r disgyblion yn rhugl yn yr iaith Gymraeg ond heb fod yn siarad Cymraeg gartref ar yr aelwyd. Daw 26 o'r disgyblion o ddalgylch y Friog (gweler y map gyferbyn) a daw'r gweddill o ddalgylch Craig y Deryn.

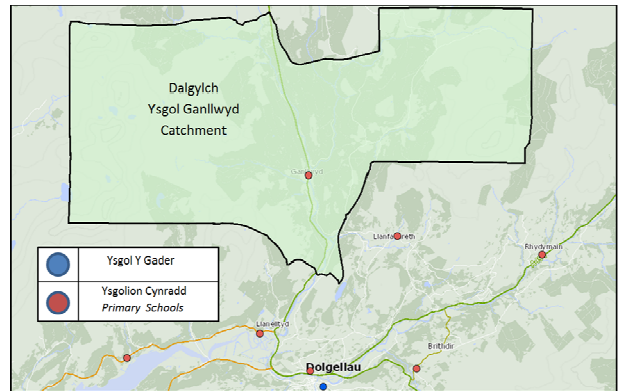
Nid yw'r dalgylch yn ffyniannus nac ychwaith yn ddifreintiedig. Ym mis Ionawr 2013 roedd 26% o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio am ddim. Mae'r nifer hwn yn uwch na'r cyfartaledd ar gyfer y Sir ac ar gyfer Cymru gyfan.

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 28 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 3 disgybl meithrin. Mae dau ddsbarth yn yr ysgol, sef dosbarth o 16 disgybl 3-7 mlwydd oed a dosbarth o 12 disgybl 7-11 mlwydd oed.

Ysgol Ganllwyd

Mae Ysgol Ganllwyd wedi ei lleoli o fewn pentref Ganllwyd, sydd tua 3 milltir i'r gogledd o dref Dolgellau. Daw o dan gategori ysgol gymunedol.

Cymraeg yw'r prif gyfrwng dysgu yn yr ysgol. Ym mis Medi 2013 roedd 75% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl. Daw 17 o'r disgyblion o ddalgylch Ganllwyd (gweler y map gyferbyn) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylchoedd Dolgellau a Bro Hedd Wyn.

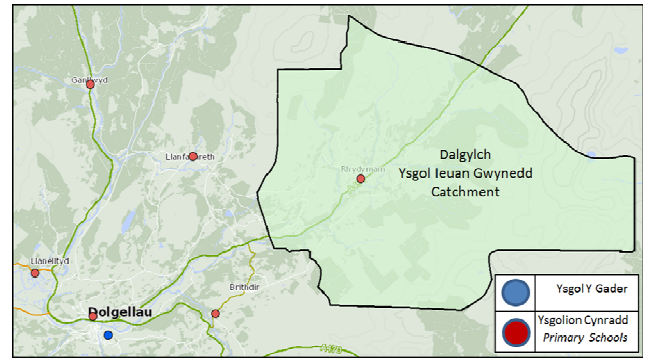
Caiff y dalgylch ei disgrifio fel un nad yw'r ffyniannus nac ychwaith yn ddifreintiedig a'r plant yn yr un modd heb fod yn freintiedig nac yn dioddef angen. Ym mis Ionawr 2013 nid oedd unrhyw un o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio ysgol am ddim.

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 20 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 1 disgybl meithrin. Mae dau ddsbarth yn yr ysgol, sef dosbarth o 7 disgybl 3-7 mlwydd oed a dosbarth o 13 disgybl 7-11 mlwydd oed.

Ysgol Ieuan Gwynedd

Mae Ysgol Ieuan Gwynedd wedi ei lleoli o fewn pentref Rhydymain, sydd tua 6 milltir o dref Dolgellau. Daw o dan gategori ysgol gymunedol.

Mae cefndir ieithyddol yr ardal yn gadarn o safbwynt y Gymraeg a Chymraeg yw'r cyfrwng dysgu yn yr ysgol. Ym mis Medi 2013 roedd 94% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl. Daw 11 o'r disgyblion o ddalgylch Ieuan Gwynedd (gweler y map gyferbyn) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylchoedd Dolgellau, Dinas Mawddwy, Bala a Dyffryn Ardudwy.

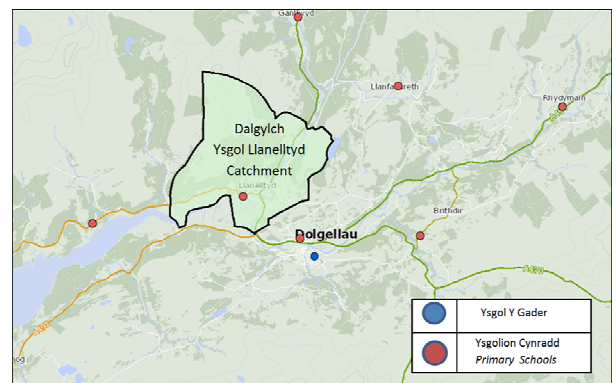
Ym mis Ionawr 2013 nid oedd unrhyw un o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio am ddim.

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 18 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 0 disgybl meithrin. Mae dau ddsbarth yn yr ysgol, sef dosbarth o 6 disgybl 3-7 mlwydd oed a dosbarth o 12 disgybl 7-11 mlwydd oed.

Ysgol Llanelltyd

Mae Ysgol Llanelltyd wedi ei lleoli o fewn pentref Llanelltyd, sydd tua 2 filltir o dref Dolgellau. Daw o dan gategori ysgol gymunedol.

Ym mis Medi 2013 roedd 73% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl. Daw 14 o'r disgyblion o ddalgylch Llanelltyd (gweler y map gyferbyn) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylchoedd Clogau, Brithdir, Ieuan Gwynedd, Friog a Dolgellau.

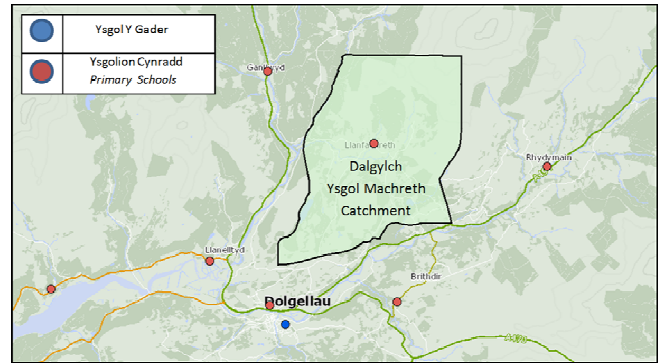
Dywed yr ysgol bod y plant yn dod o gefndiroedd nad ydynt yn ffyniannus nac ychwaith yn ddifreintiedig. Ym mis Ionawr 2013 nid oedd unrhyw un o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio am ddim

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 41 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 4 disgybl meithrin. Mae dau ddsbarth yn yr ysgol, sef dosbarth o 17 disgybl 3-7 mlwydd oed a dosbarth o 24 disgybl 7-11 mlwydd oed.

Ysgol Machreth

Mae Ysgol Machreth wedi ei lleoli o fewn pentref Llanfachreth sydd tua 4 milltir o dref Dolgellau. Daw o dan y categori Ysgol Wirfoddol a Reolir gan yr Eglwys yng Nghymru.

Caiff yr addysgu ei gynnal yn bennaf trwy gyfrwng y Gymraeg. Ym mis Medi 2013 roedd 100% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl. Daw 7 o'r disgyblion o ddalgylch Machreth (gweler y map gyferbyn) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylchoedd Dolgellau, Brithdir a Ganllwyd.

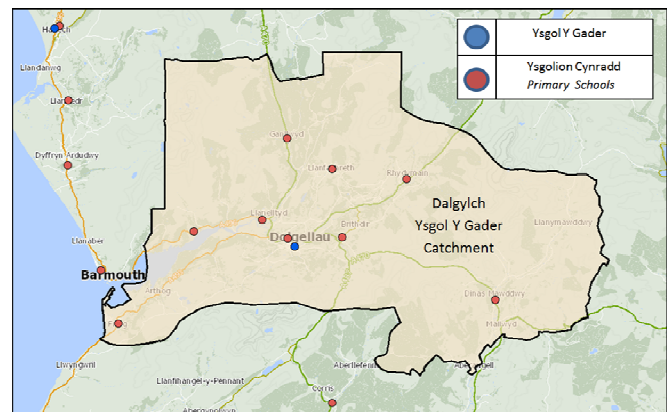
Caiff y dalgylch ei disgrifio fel un nad yw'r ffyniannus nac ychwaith yn ddifreintiedig a'r plant yn yr un modd heb fod yn freintiedig nac ychwaith yn dioddef angen. Ym mis Ionawr 2013 roedd 13% o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn cinio ysgol am ddim. – ffigwr sydd yn sylweddol is na'r cyfartaledd ar gyfer Gwynedd a gweddill Cymru.

Caiff disgyblion eu derbyn i'r ysgol ar sail rhan amser ym mis Medi yn dilyn eu trydydd penblwydd ac ar sail llawn amser ym mis Medi yn dilyn eu penblwydd yn bedair oed. Ym mis Medi 2013, roedd 16 o blant wedi eu cofrestru yn yr ysgol, yn cynnwys 1 disgybl meithrin. Mae dau ddsbarth yn yr ysgol, sef dosbarth o 5 disgybl 3-7 mlwydd oed a dosbarth o 11 disgybl 7-11 mlwydd oed.

Ysgol Y Gader

Mae Ysgol Y Gader yn ysgol gyfun gymunedol naturiol ddwyieithog ar gyfer disgyblion 11-16 mlwydd oed ac mae'r ysgol wedi ei lleoli o fewn tref Dolgellau.

Ym mis Medi 2013 roedd 61% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl. Daw 244 o'r disgyblion o ddalgylch y Gader (gweler y map gyferbyn) a daw gweddill y disgyblion o ddalgylchoedd Arduwy, Berwyn, Moelwyn, Eifionydd, Tywyn a Phowys. Ym mis Medi 2013, roedd 402 o ddisgyblion wedi eu cofrestru yn yr ysgol.

Ysgol											
		Brithdir	Cynradd Dolgellau	Clogau	Dinas Mawddwy	Friog	Ganllwyd	Ieuan Gwynedd	Llanelltyd	Machreth	Y Gader
Lleoliad yr Ysgol		Brithdir, LL402RH	Dolgellau, LL40 2YW	Bontddu, LL40 2UA	DM, SY20 PLN	Fairbourne, LL38 2RQ	Ganllwyd, LL40 2TG	Rhydymain, LL40 2AS	Llanelltyd, LL40 2TA	Llanfachreth, LL40 2DY	Dolgellau, LL40 1HY
Amrediad Oedran		3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	11-16
Categopri'r Ysgol (cymunedol, wirfoddol a gynorthwyr (<i>voluntary aided -VA</i>), wirfoddol a reolir (<i>voluntary controlled -VC</i>))		Community School	VC (Eglwys yng Nghymru)	Community School	Community School	Community School	Community School	Community School	Community School	VC (Eglwys yng Nghymru)	Secondary School
Categori Iaith		Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Bilingual
Nifer disgyblion wedi cofrestru - Medi 2013	Meithrin	7	13	2	3	3	1	0	4	1	402
	Derbyn – Bl 6	39	134	23	18	25	19	18	37	15	
	Cyfanswm	46	147	25	21	28	20	18	41	16	
Nifer disgyblion wedi cofrestru yn y pedair blwyddyn blaenorol	Medi 2012	44	150	32	22	31	20	18	45	16	380
	Medi 2011	45	156	33	22	31	21	16	42	16	385
	Medi 2010	40	149	36	25	33	22	19	40	22	392
	Medi 2009	37	167	39	24	39	27	24	44	23	344
Newid mewn niferoedd rhwng Medi 1975 a Medi 2013		25 (119%)	-112 (-43%)	4 (19%)	-17 (-45%)	-12 (-30%)	1 (5%)	-13 (-42%)	12 (41%)	-1 (-6%)	63 (19%)
Capasiti	Meithrin	4	19	4	6	4	4	5	6	5	488
	Derbyn – Bl 6	34	194	32	63	54	43	40	44	41	
	Cyfanswm	38	213	36	69	59	47	45	50	46	
Llefydd Gweigion Medi 2013		0 (0%)	66 (31%)	11 (31%)	48 (70%)	30 (52%)	27 (57%)	27 (60%)	9 (18%)	30 (65%)	86 (18%)
Rhagamcanion Disgyblion	Medi 2014	47	147	26	24	26	18	17	42	12	372
	Medi 2015	47	143	27	28	26	13	14	38	9	332
	Medi 2016	43	137	26	28	24	12	11	36	8	312
	Medi 2017	45	135	27	29	26	11	13	36	9	284
	Medi 2018	45	133	24	32	21	12	15	36	8	271
Data perfformiad ysgolion / manylion o adroddiadau arolygon Estyn		3 x Grade 1 4 x Grade 2	4 x Grade 2 3 x Grade 3	5 x Grade 1 2 x Grade 2	7 x Grade 2	4 x Grade 3 3 x Grade 2	5 x Grade 2 2 x Grade 1	3 x 'Good'	5 x Grade 2 2 x Grade 1	5 x Grade 1 2 x Grade 2	3 x 'Good'
Categori cyflwr adeiladau (meini prawf Cyngor Gwynedd)		B	B	B	A	B	A	A	B	B	B
Dyranid Ariannol 2012/13		£170,666	£560,111	£189,710	£192,778	£169,167	£174,786	£185,144	£186,321	£126,949	£1,949,804
Cost y disgybl 2012/2013		£4,142	£4,003	£6,143	£9,756	£5,882	£9,541	£10,616	£4,536	£8,865	£5,131
Disgyblion o tu allan i'r dalgylch yn 2012-2013 (yn seiliedig ar ddata o census Medi 2012)		26	7	19	2	2	3	7	27	9	158 (based on September 2013 data)

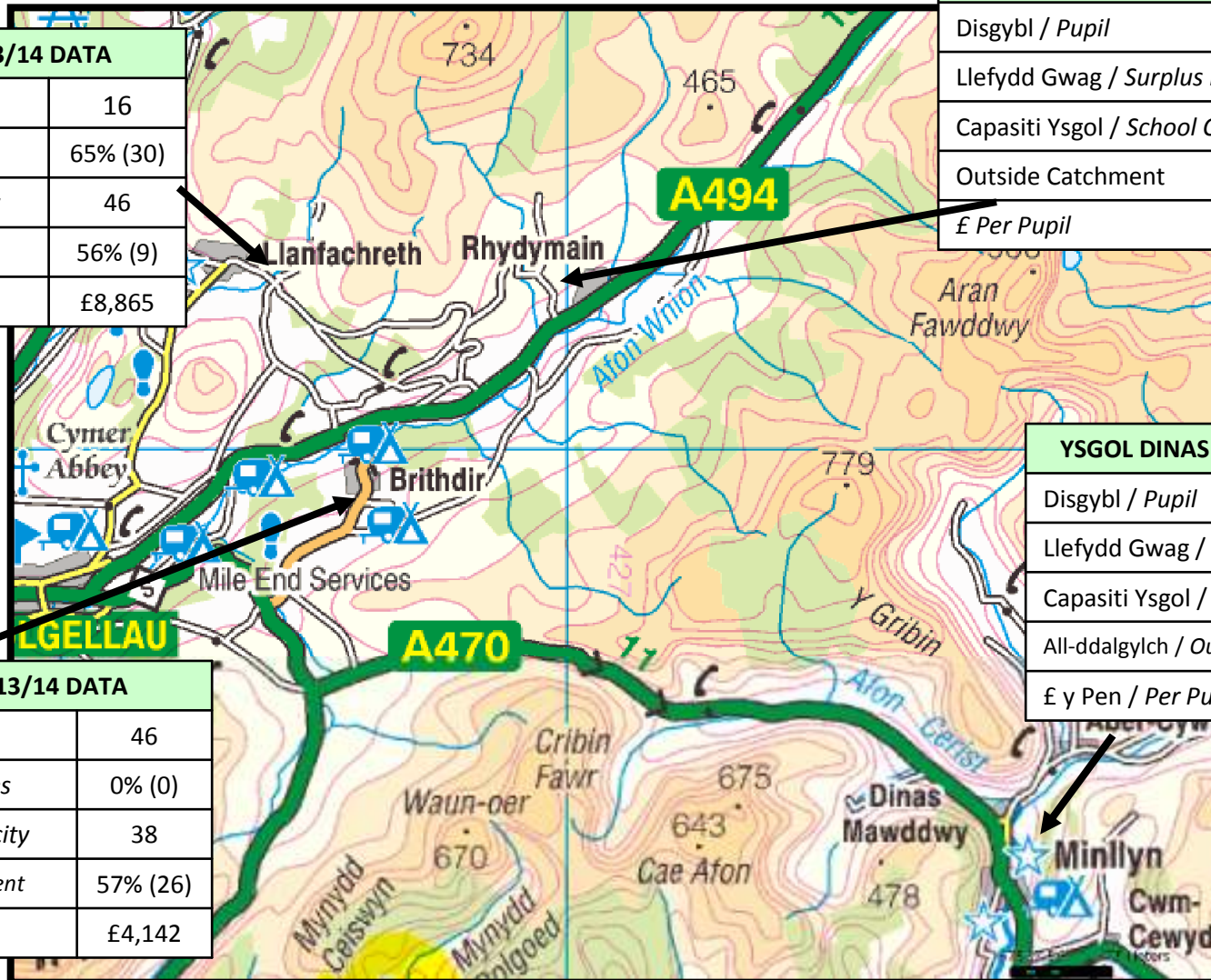
Ysgolion Dwyrain y Dalgylch

YSGOL MACHRETH – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	16
Llefydd Gwag / Surplus Places	65% (30)
Capasiti Ysgol / School Capacity	46
All-ddalgylch / Outside Catchment	56% (9)
£ y Pen / Per Pupil	£8,865

YSGOL IEUAN GWYNEDD – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	18
Llefydd Gwag / Surplus Places	60% (27)
Capasiti Ysgol / School Capacity	45
Outside Catchment	39% (7)
£ Per Pupil	£10,616

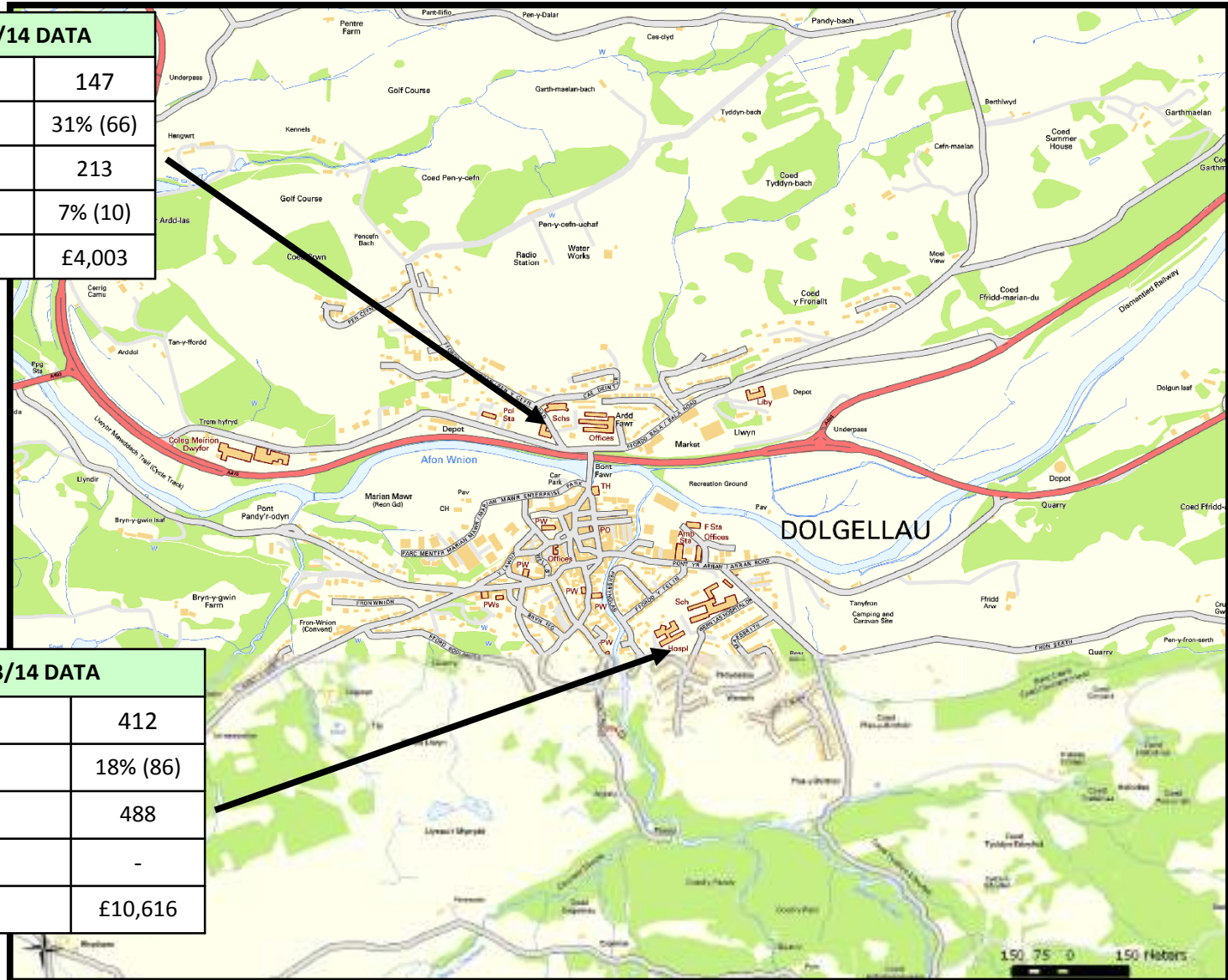
YSGOL BRITHDIR – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	46
Llefydd Gwag / Surplus Places	0% (0)
Capasiti Ysgol / School Capacity	38
All-ddalgylch / Outside Catchment	57% (26)
£ y Pen / Per Pupil	£4,142

YSGOL DINAS MAWDDWY– 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	21
Llefydd Gwag / Surplus Places	70% (48)
Capasiti Ysgol / School Capacity	69
All-ddalgylch / Outside Catchment	10% (2)
£ y Pen / Per Pupil	£9,756

Ysgolion Tref Dolgellau

YSGOL DOLGELLAU – 2013/14 DATA	
Pupil	147
Surplus Places	31% (66)
School Capacity	213
Outside Catchment	7% (10)
£ Per Pupil	£4,003

YSGOL Y GADER – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	412
Llefydd Gwag / Surplus Places	18% (86)
Capasiti Ysgol / School Capacity	488
All-ddalgylch / Outside Catchment	-
£ y Pen / Per Pupil	£10,616

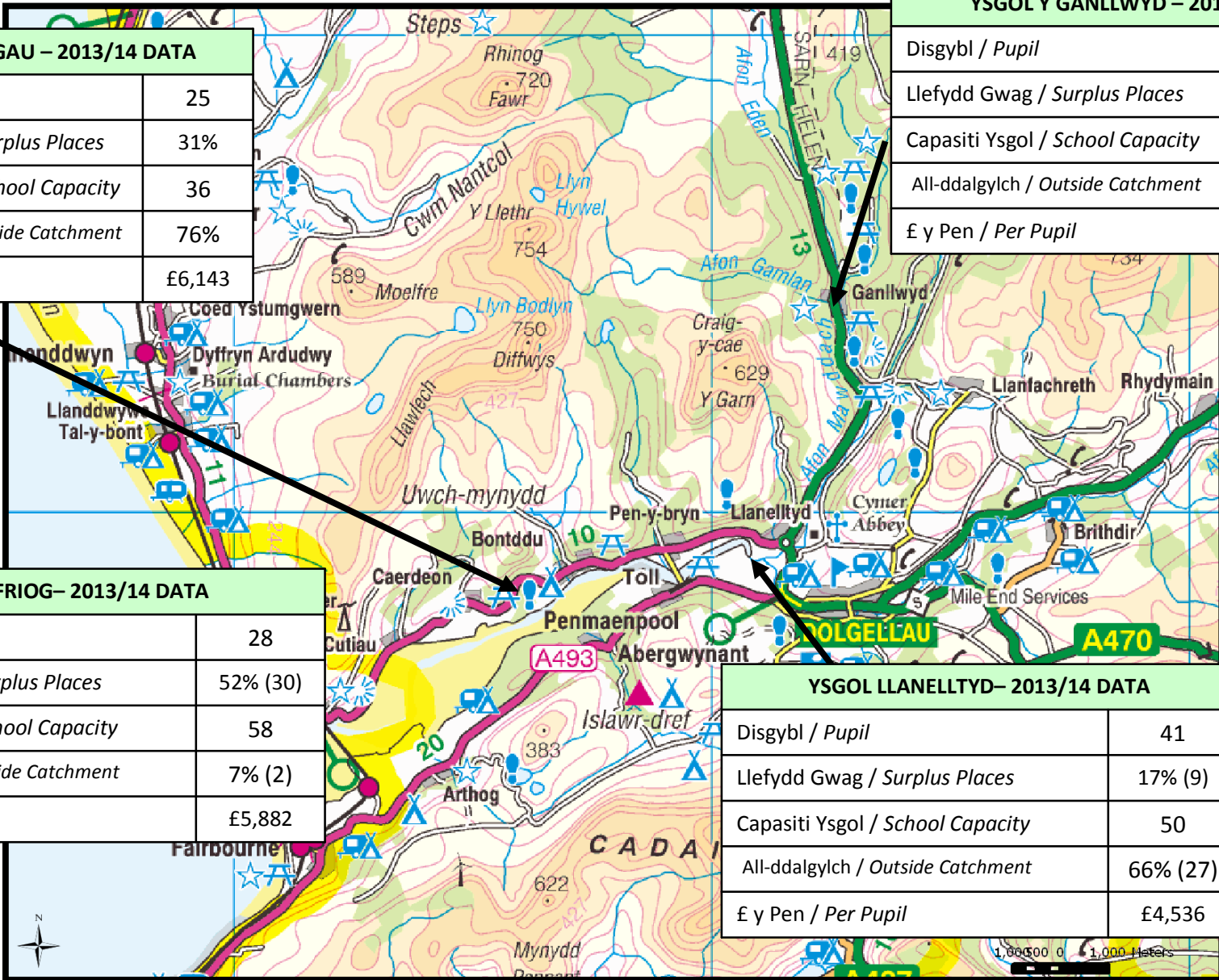
Ysgolion Gorllewin y Dalgylch

YSGOL Y GANLLWYD – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	20
Llefydd Gwag / Surplus Places	57% (27)
Capasiti Ysgol / School Capacity	47
All-ddalgylch / Outside Catchment	15% (3)
£ y Pen / Per Pupil	£9,541

YSGOL Y CLOGAU – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	25
Llefydd Gwag / Surplus Places	31%
Capasiti Ysgol / School Capacity	36
All-ddalgylch / Outside Catchment	76%
£ y Pen / Per Pupil	£6,143

YSGOL FRIOG – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	28
Llefydd Gwag / Surplus Places	52% (30)
Capasiti Ysgol / School Capacity	58
All-ddalgylch / Outside Catchment	7% (2)
£ y Pen / Per Pupil	£5,882

YSGOL LLANELLYD – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	41
Llefydd Gwag / Surplus Places	17% (9)
Capasiti Ysgol / School Capacity	50
All-ddalgylch / Outside Catchment	66% (27)
£ y Pen / Per Pupil	£4,536

Atodiad 2 (A) – Eglurhad Modelau Posib Dalgylch Y Gader

Model 1: Gwneud dim

Parhau gyda'r *'status quo'* sef un Ysgol Uwchradd (Y Gader) a 9 Ysgol Gynradd. Dim newid i strwythur, lleoliad, dynodiad, rheolaeth nac dalgylchoedd yr ysgolion presennol.

Model 2: “Collaboration trust” rhwng Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Aml-safle yn Friog a Llanelltyd ac Ysgol Aml-safle yn Rhydymain a Dinas Mawddwy

Golyga hyn;

- Parhau gyda Ysgol Cynradd Dolgellau
- Cau ysgolion Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir a Dinas Mawddwy
- Sefydlu ysgol ardal aml-safle yn Llanelltyd a Friog i wasanaethu disgyblion dalgylchoedd presennol Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, a Friog
- Sefydlu ysgol ardal aml-safle yn Rhydymain a Dinas Mawddwy i wasanaethu disgyblion dalgylchoedd presennol Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir a Dinas Mawddwy
- Sefydlu “collaboration trust” rhwng Ysgol Y Gader, Ysgol Cynradd Dolgellau a'r ddwy ysgol ardal aml-safle
- Ysgolion gyda pennaeth, corff llywodraethol a cyllideb eu hunain

Model 3: Rhwydwaith Cydweithio rhwng ysgolion Clogau, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd, Dinas Mawddwy, Cynradd Dolgellau ac Y Gader

Golyga hyn;

- Cau Ysgol Brithdir a symud y disgyblion i ysgolion Ieuan Gwynedd a Dinas Mawddwy
- Cau Ysgol Machreth a trosglwyddo'r disgyblion i Ysgol Ganllwyd
- Cau Ysgol Llanelltyd a trosglwyddo'r disgyblion i ysgolion Clogau, Ganllwyd a Friog
- Parhau gyda ysgol Y Gader, Cynradd Dolgellau, Clogau, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd a Dinas Mawddwy
- Sefydlu rhwydwaith cydweithio rhwng yr ysgolion i gyd gan amserlennu cwricwlwm ar y cyd yn yr ysgolion cynradd
- Ysgolion i gyd gyda penaethiaid a cyrff llywodraethol eu hunain

Model 4: Ysgol Ddilynol yn Nhref Dolgellau, Ysgol Aml-safle yn Friog a Llanelltyd, Ysgol Aml-safle yn Rhydymain a Dinas Mawddwy

Golyga hyn;

- Cau ysgolion Y Gader a Cynradd Dolgellau
- Sefydlu Ysgol Ddilynol 3-16 oed ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader a Cynradd Dolgellau
- Cau ysgolion Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir a Dinas Mawddwy
- Sefydlu ysgol ardal aml-safle yn Llanelltyd a Friog i wasanaethu disgyblion dalgylchoedd presennol Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, a Friog
- Sefydlu ysgol ardal aml-safle yn Rhydymain a Dinas Mawddwy i wasanaethu disgyblion dalgylchoedd presennol Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir a Dinas Mawddwy
- Golygu 3 ysgol yn y dalgylch gyda pennaeth, corff llywodraethol a cyllideb ei hunain
- Bydd angen ystyriaeth fanwl i dynodiad yr ysgolion newydd, gan bod 2 Ysgol Eglwysig yn cau – gall yr Ysgol Ddilynol neu un o'r ysgolion ardal cael statws Eglwysig

Model 5: Ffedereiddio Ysgol Ddilydol yn Nhref Dolgellau, Ysgol Aml-safle yn Friog a Llanelltyd, Ysgol Aml-safle yn Rhydymain a Dinas Mawddwy (sef y 3 Ysgol yn Model 4)

Golyga hyn;

- Cau ysgolion Y Gader a Cynradd Dolgellau
- Sefydlu Ysgol Ddilydol 3-16 oed ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader a Cynradd Dolgellau
- Cau ysgolion Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir a Dinas Mawddwy
- Sefydlu un ysgol ardal aml-safle yn Llanelltyd a Friog i wasanaethu disgyblion dalgylchoedd presennol Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, a Friog
- Sefydlu un ysgol ardal aml-safle yn Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy i wasanaethu disgyblion dalgylchoedd presennol Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir a Dinas Mawddwy
- Ffedereiddio'r 3 ysgol bydd yn golygu un pennaeth ac un corff llywodraethu i ysgolion y dalgylch cyfan
- Bydd angen ystyriaeth fanwl i ddynodiad yr ysgol newydd, byddai'n unai dileu darpariaeth addysg gynradd Eglwysig neu'n dileu darpariaeth addysg gymunedol gynradd ac uwchradd (yn unol â'r rheoliadau ffedereiddio newydd nid yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o gategorïau gwahanol)
- Bydd yn creu "Ffederasiwn Ysgolion Dalgylch Y Gader"

Model 6: Ysgol Ddilydol yn Nhref Dolgellau ac un Ysgol Aml-safle wledig - safleoedd yn Friog, Llanelltyd, Rhydymain a Dinas Mawddwy a Ffedereiddio'r 2 Ysgol

Golyga hyn;

- Cau ysgolion Y Gader a Cynradd Dolgellau
- Sefydlu Ysgol Ddilydol 3-16 oed ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader a Cynradd Dolgellau
- Cau ysgolion Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir a Dinas Mawddwy
- Sefydlu un ysgol ardal aml-safle yn Llanelltyd, Friog, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy i wasanaethu disgyblion dalgylchoedd presennol Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir a Dinas Mawddwy
- Ffedereiddio'r 2 ysgol bydd yn golygu un pennaeth ac un corff llywodraethu i ysgolion y dalgylch cyfan
- Bydd angen ystyriaeth fanwl i ddynodiad yr ysgol newydd, byddai'n unai dileu darpariaeth addysg gynradd Eglwysig neu'n dileu darpariaeth addysg gymunedol gynradd ac uwchradd (yn unol â'r rheoliadau ffedereiddio newydd nid yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o gategorïau gwahanol)
- Bydd yn creu "Ffederasiwn Ysgolion Dalgylch Y Gader"

Model 7: Parhau gyda Ysgol Gynradd Dolgellau, a chreu Ysgol Ddilynol 3-16 oed dalgylch (ar safleoedd presennol ysgolion y Gader, Friog, Llanelltyd, Rhydymain a Dinas Mawddwy gyda dewis i ddisgyblion Llanfachreth fynychu ysgol Gynradd Dolgellau neu'r Ysgol Ddilynol)

Golyga hyn;

- Parhau gydag Ysgol Gynradd Dolgellau
- Cau ysgolion Y Gader, Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir a Dinas Mawddwy
- Sefydlu Ysgol Ddilynol 3-16 oed ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader, Llanelltyd, Friog, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy i wasanaethu disgyblion uwchradd dalgylch Y Gader a disgyblion cynradd dalgylchoedd presennol ysgolion Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir a Dinas Mawddwy
- Ysgol Ddilynol yn ysgol gymunedol ac Ysgol Gynradd Dolgellau'n parhau yn Ysgol Eglwysig
- Nid oes modd ffedereiddio'r 2 ysgol (yn unol â'r rheoliadau ffedereiddio newydd nid yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o gategoriâu gwahanol) felly bydd angen cydweithio agos
- Bydd yn golygu dwy ysgol, dau bennaeth a dau gorff llywodraethu

Model 8: Ysgol Ddilynol Dalgylchol ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader, Cynradd Dolgellau, Friog, Llanelltyd, Rhydymain a Dinas Mawddwy

Golyga hyn;

- Cau ysgolion Y Gader, Cynradd Dolgellau, Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir a Dinas Mawddwy
- Sefydlu Ysgol Ddilynol 3-16 oed ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader, Cynradd Dolgellau, Llanelltyd, Friog, Rhydymain a Dinas Mawddwy i wasanaethu holl disgyblion cynradd ac uwchradd dalgylch Y Gader
- Bydd angen ystyriaeth fanwl i dynodiad yr ysgol newydd, byddai'n unai dileu darpariaeth addysg gynradd Eglwysig neu'n dileu darpariaeth addysg cymunedol cynradd ac uwchradd
- Bydd un pennaeth, un corff llywodraethol

Atodiad 2 (B) – Gwerthusiad Opsiynau Modelau Posib Dalgylch Y Gader

Dyma gwerthusiad opsiynau o'r rhestr hir o'r wahanol modelau posib yn dalgylch Y Gader. Gellir gweld cymhariaeth o'r modelau yn erbyn ffactorau yn strategaeth ad-drefnu ysgolion y Sir - 'Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd', ffactorau yn y Cod Trefniadaeth (006/2013), gweledigaeth dalgylch Y Gader a ffactorau perthnasol eraill.

Dyma'r ffactorau:

- Ansawdd addysg
- Cydweithio dalgylchol
- Cyflwr ac addasrwydd adeiladau
- Niferoedd disgyblion a rhagamcanion
- Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran mewn dosbarthiadau
- Llywodraethu
- Categori ysgol
- Arwain, rheoli a staffio
- Cymuned
- Yr Iaith Gymraeg
- Materion cyllidol
- Materion daearyddol

O fewn y tablau yma mae'r ysgriflen glas yn dangos manteision, ysgriflen coch yn dangos anfanteision a'r ysgriflen du yn dangos ffeithiau neu sylwadau

Ystyriaethau	1 Gwneud Dim	2 "Collaboration trust" rhwng Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Aml-Safle yn Friog a Llanelltyd ac Ysgol Aml-safle yn Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy	3 Rhwydwaith Cydweithio rhwng Ysgol Clogau Ysgol Friog Ysgol Ganllwyd Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain) Ysgol Dinas Mawddwy Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol Y Gader	4 Ysgol Ddilynol yn nhref Dolgellau Ysgol Aml-safle yn Friog a Llanelltyd Ysgol Aml-safle yn Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy
Safon Addysg	Safon addysg bresennol yn parhau. Parhau i fod yn sialen i sicrhau cyfleoedd cyfartal a mynediad at gwricwlwm eang a chytbwys ar gyfer disgyblion y dalgylch.	Byddai cyfleoedd i rannu arbenigedd rhwng gwahanol staff safle yn yr ysgolion ardal aml-safle. Cyfle i gael gwell dilyniant ar gyfer addysg rhwng ystod oedran cynradd ac uwchradd oddi fewn yr ysgol ddilynol. Ni fyddai sicrwydd o gydweithrediad ymysg y gwahanol staff yn yr ysgolion gwahanol. Dim ffordd i warantu fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion cynradd yr ysgol ddilynol a disgyblion cynradd yr ysgolion ardal - ni fydd unrhyw fecanwaith ffurfiol i sicrhau fod arbenigedd ac adnoddau yn cael eu rhannu.	Bwriad y rhwydwaith cydweithio yw caniatáu amserlennu cwricwlwm yr ysgolion cynradd ar draws y dalgylch fel bod pob disgybl wedi cyflawni'r un gwaith. Ni fyddai sicrwydd o gydweithrediad ymysg y gwahanol staff yn yr ysgolion gwahanol. Dim ffordd i warantu fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion cynradd yr ysgol ddilynol a disgyblion cynradd yr ysgolion ardal - ni fydd unrhyw fecanwaith ffurfiol i sicrhau fod arbenigedd ac adnoddau yn cael eu rhannu.	Byddai mecanwaith ffurfiol yn ogystal â chyfleoedd i rannu adnoddau rhwng staff gwahanol safleoedd yn yr ysgolion ardal aml-safle. Cyfle i gael gwell parhad ar gyfer addysg rhwng ystod oedran cynradd ac uwchradd oddi fewn yr ysgol ddilynol. Ni fyddai sicrwydd o gydweithrediad ymysg y gwahanol staff yn yr ysgolion gwahanol. Dim ffordd i warantu fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion cynradd yr ysgol ddilynol a disgyblion cynradd yr ysgolion ardal - ni fydd unrhyw fecanwaith ffurfiol i sicrhau fod arbenigedd ac adnoddau yn cael eu rhannu.
Dalgylch	Dim newid i'r sefyllfa bresennol - mae'r ysgolion presennol wedi cael sawl cyfle i gydweithio, prin yw'r enghreifftiau o gydweithio.	Dim ond cytundeb anffurfiol i gydweithio byddai'n bodoli, fyddai'n bosib i unrhyw un o'r ysgolion dynnu'n ôl o'r 'collaboration trust' ar unrhyw adeg.	Dim ond rhwydwaith cydweithio anffurfiol fyddai rhwng yr ysgolion. Mae'r ysgolion presennol wedi cael sawl cyfle i gydweithio a rhannu arbenigedd yn anffurfiol ond prin yw'r enghreifftiau o gydweithio. Ni fyddai unrhyw ffordd o orfodi'r cydweithio.	Ni fyddai unrhyw ffordd o warantu cydweithio rhwng y tair ysgol.
Cyflwr ac Addasrwydd Adeiladau	Byddai 10 ysgol yn parhau. Dim buddsoddiad Cyfalaf, safleoedd ysgolion presennol wedi eu defnyddio, nid yw rhai o'r safleoedd hyn yn addas i bwrpas yn y 21ain ganrif ac nid ydynt yn darparu'r holl adnoddau perthnasol i bob aelod o staff a disgyblion e.e. ystafell athrawon, ardaloedd chwarae awyr agored, neuadd aml bwrpas addas ayyb.	Adeiladau a chyfleusterau sydd yn newydd, modern ac addas i bwrpas i blant yn yr ardal. Gwaith uwchraddio ac ailfodelu, gyda'r holl elfennau perthnasol ar gael i staff a disgyblion; neuadd amlbwrpas, ardal cyfnod sylfaen, man chwarae awyr agored, ystafell athrawon ayyb. Disgyblion dalgylch y Gader yn gallu manteisio ar ddarpariaeth fodern. Byddai 4 ysgol a 6 safle.	Byddai 7 ysgol. Dim Buddsoddiad Cyfalaf, defnyddio safleoedd yr ysgolion presennol, nid yw rhai o'r safleoedd yn addas i bwrpas yn y 21ain ganrif ac nid ydynt yn darparu'r holl adnoddau perthnasol i staff a disgyblion e.e. ystafell athrawon, ardaloedd chwarae awyr agored, neuadd aml bwrpas addas ayyb.	Adeiladau a chyfleusterau sydd yn newydd, modern ac addas i bwrpas i blant yn yr ardal. Gwaith uwchraddio ac ailfodelu, gyda'r holl elfennau perthnasol ar gael i staff a disgyblion; neuadd amlbwrpas, ardal cyfnod sylfaen, man chwarae awyr agored, ystafell athrawon ayyb. Disgyblion dalgylch y Gader yn gallu manteisio ar ddarpariaeth fodern. Byddai 3 ysgol a 6 safle.
Niferoedd Disgyblion a Llefydd Gweigion	Bydd chwe ysgol yn parhau yn y rhwyd diogelu staff. Dengys y rhagolygon y bydd niferoedd yn y tair ysgol yn syrthio dan 15. Gwneir hyn yr ysgolion yn hynod o fregus ac anghynladwy. Bydd dros 300 o lefydd gweigion yn parhau, gyda'r ffigwr yma'n cynyddu yn y blynyddoedd nesaf.	Byddai niferoedd disgyblion yn sefydlogi yn y dalgylch cyfan. Byddai llefydd gweigion yn yr ardal yn lleihau yn sylweddol. O dan yr un arweinyddiaeth a llywodraethu byddai'r safleoedd gyda llai o ddisgyblion yn cael eu mentora gan y safleoedd gyda mwy o ddisgyblion. Byddai rhai heriau ynghylch y mater aml-safle. Efallai y byddai rhai materion ynghylch mynediad/derbyniadau disgyblion ynglŷn â'r ysgol aml-safle - byddai angen mynd i'r afael a hyn trwy arweinyddiaeth glir o'r cychwyn gan ei fod yn gysyniad newydd.	Byddai niferoedd disgyblion yn sefydlogi yn yr ardaloedd gwledig. Byddai llefydd gweigion yn yr ardal yn lleihau'n sylweddol. Byddai rhai materion cymhleth ynglŷn â dalgylchoedd newydd yr ysgol phroblemau gyda threfniadau mynediad yr ysgol. Byddai disgyblion Llanelltyd yn trosglwyddo i dair ysgol wahanol a byddai'n rhaid i ddisgyblion Brithdir drosglwyddo i ddwy ysgol wahanol. Mater cymhleth a dadleuol iawn fyddai penderfynu pa ddisgyblion fyddai'n mynychu pa ysgol.	Byddai niferoedd disgyblion yn sefydlogi yn y dalgylch cyfan. Byddai llefydd gweigion yn yr ardal yn lleihau yn sylweddol. O dan yr un arweinyddiaeth a llywodraethu byddai'r safleoedd gyda llai o ddisgyblion yn cael eu mentora gan y safleoedd gyda mwy o ddisgyblion. Byddai rhai heriau ynghylch y mater aml-safle. Efallai y byddai rhai materion ynghylch trefniadau mynediad disgyblion ynglŷn â'r ysgol aml-safle - byddai angen mynd i'r afael a hyn trwy arweinyddiaeth glir o'r cychwyn gan ei fod yn gysyniad newydd.
Maint Dosbarth ac Ystod Oedran	Bydd ystod oedran o hyd at 4 blwyddyn yn parhau ym mwyafrif y dosbarthiadau. Bydd maint dosbarthiadau yn parhau i amrywio rhwng 5-32.	Maint dosbarthiadau yn fwy addas gyda llai o safleoedd ysgolion, o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Ystod oedran llai yn rhan fwyaf o'r dosbarthiadau gan wneud cyflwyno'r cwricwlwm yn haws. Ni fydd yn galluogi dosbarthiadau oed sengl ar bob safle - bydd dosbarthiadau oed cymysg yn parhau ar ambell safle.	Byddai maint dosbarthiadau yn gwella o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Ystod oedran yn gostwng ychydig mewn rhai dosbarthiadau ond ddim yn wahaniaeth mawr gan y bydd 2 ddosbarth (gan gynnwys grwpiau 4 blynedd) yn parhau mewn nifer o ysgolion.	Maint dosbarthiadau yn fwy addas gyda llai o safleoedd ysgolion, o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Ystod oedran llai yn rhan fwyaf o'r dosbarthiadau gan wneud cyflwyno'r cwricwlwm yn fwy effeithiol. Ni fydd yn galluogi dosbarthiadau oed sengl ymhob safle - bydd dosbarthiadau oed cymysg yn parhau ar ambell safle.

Llywodraethu	10 corff llywodraethu yn parhau. Dim effaith ar y broblem penodi penaethiaid.	Byddai'n lleihau'r nifer o benaethiaid sydd eu hangen yn yr ardal. 4 corff llywodraethu, 4 pennaeth, bydd 2 o'r rheiny yn rhedeg dau safle.	7 corff llywodraethu yn parhau gyda 7 pennaeth. Parhau i fod angen nifer uchel o benaethiaid.	Byddai'n gostwng y nifer o benaethiaid sydd eu hangen yn yr ardal yn sylweddol, gan liniaru'r mater o benodi penaethiaid. 3 corff llywodraethu, 3 pennaeth, pob un o'r rheiny yn rhedeg dau safle.
Categori Ysgol	Parhau gydag addysg gynradd gymunedol ac yr Eglwys yng Nghymru, parhau gyda dewis rhieni.	Parhau gydag addysg gynradd gymunedol ac yr Eglwys yng Nghymru, parhau gyda dewis rhieni.	Parhau gydag addysg gynradd gymunedol ac yr Eglwys yng Nghymru, parhau gyda dewis rhieni.	Gallai ddarparu darpariaeth addysg gynradd gymunedol yn ogystal ag yr Eglwys yng Nghymru, yn ddiabyddol ar y categori a ddewisir ar gyfer y gwahanol ysgolion a sefydlir. Gall yr Eglwys yng Nghymru wrthwynebu'r model hwn a chyfeirio'r cynnig i'r Gweinidog Addysg, os yw addysg yr Eglwys yng Nghymru'n cael ei ddileu.
Arweinyddiaeth a Staffio	Dim newid i'r strwythur rheoli presennol. Dim newid i'r sefyllfa bresennol ble mae prif athrawon cynradd yn dysgu am ran fwyaf o'u hamser. Bydd swyddi yn cael eu colli gan fod niferoedd disgyblion yn gostwng ac nid yw cyllideb yr ysgol yn gallu fforddio'r staff presennol. Ni fydd mecanwaith ffurfiol er mwyn caniatáu arweinwyr i rannu arbenigedd ac adnoddau oddi fewn y dalgyrch nac i gynllunio agweddau cyffredin o gwricwlwm y dalgyrch.	Mwy o amser digyswllt i benaethiaid ar gyfer arwain a rheoli. Anghen am lai o swyddi. Ni fydd mecanwaith ffurfiol er mwyn caniatáu arweinwyr i rannu arbenigedd ac adnoddau oddi fewn y dalgyrch nac i gynllunio agweddau cyffredin o gwricwlwm y dalgyrch.	Anghen am lai o swyddi. Er y byddai llai o brif athrawon, byddai maint yr ysgolion yn dal i olygu fod rhaid iddynt ddysgu am gyfran uchel o'u hamser, ni fyddai hyn yn eu caniatáu iddynt ganolbwyntio ar arweinyddiaeth a rheoli. Ni fydd mecanwaith ffurfiol er mwyn caniatáu arweinwyr i rannu arbenigedd ac adnoddau oddi fewn y dalgyrch nac i gynllunio agweddau cyffredin o gwricwlwm y dalgyrch.	Gallir rhannu arbenigedd staff. Mwy o amser digyswllt i'r pennaeth. Mwy o gyfleoedd i gryfhau a datblygu rôl arweinyddiaeth. Cyfleoedd i gydweithio ar faterion proffesiynol a datblygu cynlluniau ar y cyd ar gyfer bydd y disgyblion. Caniatáu mecanwaith ffurfiol i rannu arbenigedd a chynllunio'r cwricwlwm o fewn pob un o'r tair ysgol. Anghen am lai o swyddi. Mae dau safle i reoli. Mwy o staff i arwain a rheoli. Bydd angen rheoli staff o bell. Mae'r gyllideb yn galluogi'r penaethiaid yn seiliedig ar niferoedd disgyblion, er hyn bydd dau reolwr safle, felly bydd unrhyw arbediad yn cael ei wario ar reddeg y strwythur addysg yn hytrach nac ar y disgyblion. Ni fydd mecanwaith ffurfiol er mwyn caniatáu arweinwyr i rannu arbenigedd oddi fewn y dalgyrch nac i gynllunio agweddau cyffredin o gwricwlwm y dalgyrch.
Cymuned	Dim un ysgol yn cau mewn unrhyw bentref. Adroddiad Effaith = Dim Effaith Bydd ansicrwydd yn parhau ynghylch cynaliadwyedd darpariaeth addysg yn yr ardal.	Dod a phlant o wahanol bentrefi at ei gilydd i gael eu haddysgu. Ymestyn cyfleoedd i blant gael mynediad at gyfleusterau cymunedol ehangach. Cadw presenoldeb ysgol mewn 4 pentref gwledig. Adroddiad Effaith = Sgôr -10 a -4 yn dilyn mesurau lliniaru Colli presenoldeb ysgol mewn 4 pentref gwledig. Gall y Cyngor fabwysiadu rhai mesurau er mwyn lliniaru'r effeithiau negyddol yn y pentrefi gwledig hynny sydd yn colli presenoldeb ysgol.	Dod a phlant o wahanol bentrefi at ei gilydd i gael eu haddysgu. Ymestyn cyfleoedd i blant gael mynediad at gyfleusterau cymunedol ehangach. Cadw safle ysgol ym mhresennol mewn 5 pentref gwledig. Adroddiad Effaith = Sgôr -11 a -6 yn dilyn mesurau lliniaru Colli presenoldeb ysgol mewn 3 pentref gwledig. Gall y Cyngor fabwysiadu rhai mesurau er mwyn lliniaru'r effeithiau negyddol yn y pentrefi gwledig hynny sydd yn colli presenoldeb ysgol.	Dod a phlant o wahanol bentrefi at ei gilydd i gael eu haddysgu. Ymestyn cyfleoedd i blant gael mynediad at gyfleusterau cymunedol ehangach. Cadw safle ysgol ym mhresennol mewn 4 pentref gwledig. Adroddiad Effaith = Sgôr -11 a -4 yn dilyn mesurau lliniaru Colli presenoldeb ysgol mewn 4 pentref gwledig. Gall y Cyngor fabwysiadu rhai mesurau er mwyn lliniaru'r effeithiau negyddol yn y pentrefi gwledig hynny sydd yn colli presenoldeb ysgol.
Iaith	Adroddiad Effaith = Dim Effaith	Adroddiad Effaith - "collaboration trust" rhwng Ysgol Gynradd Dolgellau, Y Gader a'r 2 ysgol ardal aml-safle isod sef = Dim newid - Ysgol ardal aml-safle Llanelltyd (disgyblion Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd) ac Y Friog = Negyddol isel - Ysgol ardal aml-safle Ieuan Gwynedd (cyfuno disgyblion Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir) a Dinas Mawddwy = Cadarnhaol uchel	Adroddiad Effaith - Parhau gydag ysgol Y Gader, Cynradd Dolgellau, Clogau, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy = Dim newid - Cau Ysgol Brithdir a symud y disgyblion i ysgolion Ieuan Gwynedd a Dinas Mawddwy = Cadarnhaol / Niwtral - Cau Ysgol Machreth a throsglwyddo'r disgyblion i Ysgol Ganllwyd = Cadarnhaol uchel - Cau Ysgol Llanelltyd a throsglwyddo'r disgyblion i ysgolion Clogau, Ganllwyd ac Y Friog = Negyddol isel	Adroddiad Effaith - Sefydlu Ysgol Ddilynol 3-16 oed ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader a Cynradd Dolgellau = Cadarnhaol - Ysgol ardal aml-safle Llanelltyd (disgyblion Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd) ac Y Friog = Negyddol isel - Ysgol ardal aml-safle Ieuan Gwynedd (cyfuno disgyblion Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir) a Dinas Mawddwy = Cadarnhaol uchel

Factorau Ariannol	Dim arbedion refeniw. Dyrianiad ariannol yn parhau fel y mae - gyda 3 ysgol yn dod yn ariannol fregus o fewn 2 flynedd fel mae'r niferoedd yn gostwng o dan 15 disgybl. Ni fydd buddsoddiad yn cael ei ddenu gan Lywodraeth Cymru. Ystod yn y gost fesul disgybl yn parhau i fod yn hynod o uchel. Costau cynnal a chadw uchel 10 safle.	Arbedion Refeniw = £244,050 Buddsoddiad Cyfalaf i uwchraddio safleoedd. Darpariaeth adnoddau mwy effeithlon. Byddai cost gwariant y disgybl yn fwy hafal ac yn llai na'r sefyllfa bresennol. Dim ysgol yn y cynllun gwarchodaeth isafswm staff. Costau cynnal a chadw uchel 6 safle.	Arbedion Refeniw = £253,000 Cost y disgybl ychydig llai. Costau cynnal a chadw uchel 7 safle. Dim buddsoddiad cyfalaf i uwchraddio safleoedd. Byddai costau cludiant yn hynod o uchel. Byddai ysgolion yn parhau yn y cynllun gwarchodaeth isafswm gan fod nifer isel o ddisgyblion. Byddai ystod rhwng cost y disgybl ysgolion yr ardal yn parhau.	Arbedion Refeniw = £244,050 Buddsoddiad Cyfalaf i uwchraddio safleoedd. Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Byddai cost y disgybl yn yr ardal yn fwy hafal ac yn llai na'r sefyllfa bresennol. Dim ysgol yn y cynllun gwarchodaeth isafswm staff. Costau cynnal a chadw 6 safle.
Factorau Daearyddol	Ni fydd yr un plentyn yn teithio ymhellach i'r ysgol gan nad oes newid i'r trefniadau teithio presennol.	Ni fydd raid i'r un disgybl yn yr ardal deithio am amser afresymol i'r ysgol. Bydd rhai disgyblion yn teithio ymhellach i'r ysgol (o'i gymharu â'r trefniadau presennol).	Byddai darpariaeth addysg ar gael o fewn pellter teithio rhesymol. Bydd rhai disgyblion yn teithio ymhellach i'r ysgol (o'i gymharu â'r trefniadau presennol). Byddai sawl mater ynghylch trefniadau cludiant gan fydd rhai disgyblion o'r un ardal angen cludiant i ysgol arall sy'n derbyn e.e. byddai disgyblion Llanelltyd yn mynd i Clogau, Ganllwyd a Friog.	Ni fydd raid i'r un disgybl yn yr ardal deithio am amser afresymol i'r ysgol. Bydd rhai disgyblion yn teithio ymhellach i'r ysgol (o'i gymharu â'r trefniadau presennol).

Ystyriaethau	5 Ysgol Ddilydol yn nhref Dolgellau Ysgol Aml-safle yn Friog a Llanelltyd Ysgol Aml-safle yn Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy Ffedereiddio 3 ysgol	6 Ysgol Ddilydol yn nhref Dolgellau Un Ysgol Ardal Aml-safle wledig (safleoedd yn Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy Ffedereiddio 2 Ysgol	7 Parhau hefo Ysgol Gynradd Dolgellau Creu Ysgol Ddilydol 3-16 (ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader, Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy gyda dewis i ddisgyblion Llanfachreth i fynychu Ysgol Gynradd Dolgellau neu'r Ysgol Ddilydol	8 Ysgol Ddilydol ar safle presennol ysgolion Y Gader, Cynradd Dolgellau, Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy
Safon Addysg	Byddai cyfleoedd i rannu arbenigedd rhwng gwahanol staff safle yn yr ysgolion Aml-safle. Cyfle i gael gwell parhad ar gyfer addysg rhwng ystod oedran cynradd ac uwchradd oddi fewn yr ysgol ddilydol. Byddai'n her i sicrhau fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion yr ysgol ddilydol a'r disgyblion cynradd o'r ysgolion ardal.	Byddai cyfleoedd i rannu arbenigedd rhwng gwahanol staff safle yn yr ysgolion Aml-safle. Cyfle i gael gwell parhad ar gyfer addysg rhwng ystod oedran cynradd ac uwchradd oddi fewn yr ysgol ddilydol. Byddai'n her i sicrhau fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion yr ysgol ddilydol a disgyblion cynradd yr ysgol ardal.	Byddai cyfleoedd i rannu arbenigedd rhwng gwahanol staff safle. Cyfle i gael gwell parhad ar gyfer addysg rhwng ystod oedran cynradd ac uwchradd oddi fewn yr ysgol ddilydol. Byddai'n her i sicrhau fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion yr ysgol ddilydol a disgyblion Ysgol Gynradd Dolgellau.	Cyfle i gael gwell parhad ar gyfer addysg rhwng ystod oedran cynradd ac uwchradd oddi fewn yr ysgol ddilydol. Gan fod yr holl safleoedd yn cael eu llywodraethu a'u rheoli gan yr un tîm byddai'n hwyluso'r rhannu o arbenigedd ac adnoddau, amserlennu ar draws y safleoedd cynradd a gwella'r bwlb oed cynradd ac uwchradd er mwyn sicrhau gwell parhad a gyda gobaith y byddai'n cynnal ac yn gwella safonau.
Cyd-weithio Dalgylch	Byddai'r ysgolion wedi eu ffedereiddio'n ffurfiol felly byddai'n rhaid iddynt gydweithio. Golyga deddfwriaeth ffedereiddio newydd ei bod yn bosib i Awdurdodau Lleol gychwyn ffederasiwn ysgolion ond noda nad yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o gategorïau gwahanol e.e. ni ellir ffedereiddio ysgol gymuned ac ysgol yr Eglwys yng Nghymru.	Byddai'r ysgolion wedi eu ffedereiddio'n ffurfiol felly byddai'n rhaid iddynt gydweithio. Golyga deddfwriaeth ffedereiddio newydd ei bod yn bosib i Awdurdodau Lleol gychwyn ffederasiwn ysgolion ond noda nad yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o gategorïau gwahanol e.e. ni ellir ffedereiddio ysgol gymuned ac ysgol yr Eglwys yng Nghymru.	Ni fyddai unrhyw ffordd o sicrhau'r cyd-weithio rhwng y ddwy ysgol.	Dim ond 1 ysgol fyddai yn y dalgylch, bydd yn rhannu adnoddau ar draws y dalgylch ac yn anelu at degwch ynghylch profiadau a chyfleoedd disgyblion y dalgylch cyfan.
Cyflwr ac Addasrwydd Adeiladau	Adeiladau a chyfleusterau sydd yn newydd, modern ac addas i bwrpas ar gyfer plant yr ardal. Gwaith uwchraddio ac ailfodelu, gyda'r holl elfennau perthnasol ar gael i staff a disgyblion; neuadd amlbwrpas, ardal cyfnod sylfaen, man chwarae awyr agored, ystafell athrawon ayyb. Disgyblion dalgylch y Gader yn gallu manteisio ar ddarpariaeth fodern. Byddai 3 ysgol a 6 safle.	Adeiladau a chyfleusterau sydd yn newydd, modern ac addas i bwrpas ar gyfer y plant yr ardal. Gwaith uwchraddio ac ailfodelu i safon, gyda'r holl elfennau perthnasol ar gael i staff a disgyblion; neuadd amlbwrpas, ardal cyfnod sylfaen, man chwarae awyr agored, ystafell athrawon ayyb. Disgyblion dalgylch y Gader yn gallu manteisio ar ddarpariaeth fodern. Byddai 2 ysgol a 6 safle.	Adeiladau a chyfleusterau sydd yn newydd, modern ac addas i bwrpas ar gyfer plant yr ardal. Gwaith uwchraddio ac ailfodelu i safon, gyda'r holl elfennau perthnasol ar gael i staff a disgyblion; neuadd amlbwrpas, ardal cyfnod sylfaen, man chwarae awyr agored, ystafell athrawon ayyb. Disgyblion dalgylch y Gader yn gallu manteisio ar ddarpariaeth fodern. Byddai 2 ysgol 6 safle.	Adeiladau a chyfleusterau sydd yn newydd, modern ac addas i bwrpas ar gyfer plant yr ardal. Gwaith uwchraddio ac ailfodelu i safon, gyda'r holl elfennau perthnasol ar gael i staff a disgyblion; neuadd amlbwrpas, ardal cyfnod sylfaen, man chwarae awyr agored, ystafell athrawon ayyb. Disgyblion dalgylch y Gader yn gallu manteisio ar ddarpariaeth fodern. Byddai 1 ysgol a 6 safle.

Niferoedd Disgyblion a Llefydd Gweigion	Byddai niferoedd disgyblion yn sefydlogi yn y dalgylch cyfan. Hyblygrwydd gyda'r sy'n golygu y gallai gwrthsefyll newid demograffig yn y dyfodol. Lleihau llefydd gweigion yn sylweddol. O dan yr un arweinyddiaeth a llywodraethu byddai'r safleoedd gyda llai o ddisgyblion derbyn mentoriaeth. Byddai rhai heriau ynghylch y mater aml-safle. Efallai y byddai rhai materion ynghylch trefniadau mynediad disgyblion - byddai angen mynd i'r afael a hyn trwy arweinyddiaeth glir o'r cychwyn gan ei fod yn gysyniad newydd.	Byddai niferoedd disgyblion yn sefydlogi yn y dalgylch cyfan. Hyblygrwydd gyda'r sy'n golygu y gallai gwrthsefyll newid demograffig yn y dyfodol. Lleihau llefydd gweigion yn sylweddol. O dan yr un arweinyddiaeth a llywodraethu byddai'r safleoedd gyda llai o ddisgyblion derbyn mentoriaeth. Byddai rhai heriau ynghylch y mater aml-safle. Efallai y byddai rhai materion ynghylch trefniadau mynediad disgyblion - byddai angen mynd i'r afael a hyn trwy arweinyddiaeth glir o'r cychwyn gan ei fod yn gysyniad newydd.	Byddai niferoedd disgyblion yn sefydlogi yn y dalgylch cyfan. Hyblygrwydd gyda'r sy'n golygu y gallai gwrthsefyll newid demograffig yn y dyfodol. Lleihau llefydd gweigion yn sylweddol. O dan yr un arweinyddiaeth a llywodraethu byddai'r safleoedd gyda llai o ddisgyblion derbyn mentoriaeth. Byddai rhai heriau ynghylch y mater aml-safle. Efallai y byddai rhai materion ynghylch trefniadau mynediad disgyblion - byddai angen mynd i'r afael a hyn trwy arweinyddiaeth glir o'r cychwyn gan ei fod yn gysyniad newydd.	Byddai niferoedd disgyblion yn sefydlogi yn y dalgylch cyfan. Hyblygrwydd gyda'r sy'n golygu y gallai gwrthsefyll newid demograffig yn y dyfodol. Lleihau llefydd gweigion yn sylweddol. O dan yr un arweinyddiaeth a llywodraethu byddai'r safleoedd gyda llai o ddisgyblion derbyn mentoriaeth. Byddai rhai heriau ynghylch y mater aml-safle. Efallai y byddai rhai materion ynghylch trefniadau mynediad disgyblion - byddai angen mynd i'r afael a hyn trwy arweinyddiaeth glir o'r cychwyn gan ei fod yn gysyniad newydd.
Maint Dosbarth ac Ystod Oedran	Maint dosbarthiadau yn fwy addas gyda llai o safleoedd ysgolion, o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Ystod oedran llai yn rhan fwyaf o'r dosbarthiadau gan wneud cyflwyno'r cwricwlwm yn fwy effeithiol. Ni fydd yn galluogi dosbarthiadau oed sengl ymhob safle – bydd dosbarthiadau oed cymysg yn parhau ar ambell safle.	Maint dosbarthiadau yn fwy addas gyda llai o safleoedd ysgolion, o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Ystod oedran llai yn rhan fwyaf o'r dosbarthiadau gan wneud cyflwyno'r cwricwlwm yn fwy effeithiol. Ni fydd yn galluogi dosbarthiadau oed sengl ymhob safle – bydd dosbarthiadau oed cymysg yn parhau ar ambell safle.	Maint dosbarthiadau yn fwy addas gyda llai o safleoedd ysgolion, o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Ystod oedran llai yn rhan fwyaf o'r dosbarthiadau gan wneud cyflwyno'r cwricwlwm yn fwy effeithiol. Ni fydd yn galluogi dosbarthiadau oed sengl ymhob safle – bydd dosbarthiadau oed cymysg yn parhau ar ambell safle.	Maint dosbarthiadau yn fwy addas gyda llai o safleoedd ysgolion, o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Ystod oedran llai yn rhan fwyaf o'r dosbarthiadau gan wneud cyflwyno'r cwricwlwm yn fwy effeithiol. Ni fydd yn galluogi dosbarthiadau oed sengl ymhob safle – bydd dosbarthiadau oed cymysg yn parhau ar ambell safle.
Llywodraethu	Yn lleihau'r nifer o bennaethiaid sydd eu hangen yn yr ardal yn sylweddol, ac yn lliniaru mater o benodi pennaethiaid. 1 corff llywodraethu, penderfyniad y corff llywodraethu a ffedereiddiwyd byddai'r nifer o bennaethiaid a benodir ond 1 fyddai'r nifer a argymhellir. Byddai'r pennaethiaid yn rhedeg yr holl safleoedd gyda chymorth rheolwyr safle neu ddirprwyon. Byddai angen pennaeth o galibr uchel.	Yn lleihau'r nifer o bennaethiaid sydd eu hangen yn yr ardal yn sylweddol, ac yn lliniaru mater o benodi pennaethiaid. 1 corff llywodraethu, penderfyniad y corff llywodraethu a ffedereiddiwyd byddai'r nifer o bennaethiaid a benodir ond 1 fyddai'r nifer a argymhellir. Byddai'r pennaethiaid yn rhedeg yr holl safleoedd gyda chymorth rheolwyr safle neu ddirprwyon. Byddai angen pennaeth o galibr uchel.	Yn lleihau'r nifer o bennaethiaid sydd eu hangen yn yr ardal yn sylweddol, ac yn lliniaru mater o benodi pennaethiaid. 1 corff llywodraethu, penderfyniad y corff llywodraethu a ffedereiddiwyd byddai'r nifer o bennaethiaid a benodir ond 1 fyddai'r nifer a argymhellir. Byddai'r pennaethiaid yn rhedeg yr holl safleoedd gyda chymorth rheolwyr safle neu ddirprwyon. Byddai angen pennaeth o galibr uchel.	Yn lleihau'r nifer o bennaethiaid sydd eu hangen yn yr ardal yn sylweddol, ac yn lliniaru mater o benodi pennaethiaid. 1 corff llywodraethu, 1 pennaeth fyddai'n rhedeg yr holl safleoedd ysgolion gyda chymorth rheolwyr safle neu ddirprwyon. Byddai angen pennaeth o galibr uchel.
Categori Ysgol	Bydd rhaid rhoi ystyriaeth gofalus i ddynodiad yr ysgolion newydd gan y byddai un ai'n diddymu darpariaeth addysg gynradd Eglwysig neu'n diddymu darpariaeth addysg gynradd ac uwchradd cymunedol (yn ôl y rheoliadau ffederasiwn newydd nid yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o wahanol gategorïau). Gall yr Eglwys yng Nghymru wrthwynebu'r model hwn a chyfeirio'r cynnig at y Gweinidog Addysg, os yw addysg yr Eglwys yng Nghymru'n cael ei ddileu.	Bydd rhaid rhoi ystyriaeth gofalus i ddynodiad yr ysgolion newydd gan y byddai un ai'n diddymu darpariaeth addysg gynradd Eglwysig neu'n diddymu darpariaeth addysg gynradd ac uwchradd cymunedol (yn ôl y rheoliadau ffederasiwn newydd nid yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o wahanol gategorïau). Gall yr Eglwys yng Nghymru wrthwynebu'r model hwn a chyfeirio'r cynnig at y Gweinidog Addysg, os yw addysg yr Eglwys yng Nghymru'n cael ei ddileu.	Parhau gydag addysg gynradd gymunedol a'r Eglwys yng Nghymru, parhau gyda dewis rhieni.	Bydd rhaid rhoi ystyriaeth gofalus i ddynodiad yr ysgolion newydd gan y byddai un ai'n diddymu darpariaeth addysg gynradd Eglwysig neu'n diddymu darpariaeth addysg gynradd ac uwchradd cymunedol (yn ôl y rheoliadau ffederasiwn newydd nid yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o wahanol gategorïau). Gall yr Eglwys yng Nghymru wrthwynebu'r model hwn a chyfeirio'r cynnig at y Gweinidog Addysg, pe tai addysg yr Eglwys yng Nghymru'n cael ei ddileu.

Arweinyddiaeth a Staffio	Bydd y model yn caniatáu mecanwaith ffurfiol i rannu arbenigedd ac adnoddau a chynllunio cwricwlwm o fewn pob un o'r 3 ysgol a hefyd i radd gynyddol ymysg gwahanol ysgolion yn y dalgylch. Gellir rhannu arbenigedd staff. Mwy o amser digyswllt i'r pennaeth. Mwy o gyfleoedd i gryfhau a datblygu rôl arweinyddiaeth. Cyfleoedd i gyd-weithio ar faterion proffesiynol a datblygu cynlluniau ar y cyd er budd y disgyblion. Angen am lai o swyddi. Bydd gan y tair ysgol ychydig o ymreolaeth unigol - gallai hynny achosi her i'r rheolaeth effeithlon y dalgylch o staffio, adnoddau a chynllunio cwricwlwm. Nifer o safleoedd i'w rheoli. Mwy o staff i'w harwain a rheoli. Bydd angen rheoli'r staff o bell.	Bydd y model yn caniatáu mecanwaith ffurfiol i rannu arbenigedd ac adnoddau a chynllunio cwricwlwm o fewn y ddwy ysgol a hefyd i radd gynyddol ymysg gwahanol ysgolion yn y dalgylch. Mwy o amser digyswllt i'r pennaeth i arwain a rheoli. Angen am lai o swyddi. Bydd gan y ddwy ysgol ychydig o ymreolaeth unigol - gallai hynny achosi her i'r rheolaeth effeithlon y dalgylch o staffio, adnoddau a chynllunio cwricwlwm. Nifer o safleoedd i'w rheoli. Mwy o staff i'w harwain a rheoli. Bydd angen rheoli'r staff o bell.	Bydd y model yn caniatáu mecanwaith ffurfiol i rannu arbenigedd ac adnoddau a chynllunio cwricwlwm o fewn y ddwy ysgol a hefyd i radd gynyddol ymysg gwahanol ysgolion yn y dalgylch. Gallir rhannu arbenigedd staff. Mwy o amser digyswllt i'r pennaeth. Mwy o gyfleoedd i gryfhau a datblygu rôl arweinyddiaeth. Cyfleoedd i gyd-weithio ar faterion proffesiynol a datblygu cynlluniau ar y cyd er budd y disgyblion. Angen am lai o swyddi. Bydd gan y ddwy ysgol ychydig o ymreolaeth unigol - gallai hynny achosi her i'r rheolaeth effeithlon y dalgylch o staffio, adnoddau a chynllunio cwricwlwm. Nifer o safleoedd i'w rheoli. Mwy o staff i'w harwain a rheoli. Bydd angen rheoli'r staff o bell.	Bydd y model yn caniatáu mecanwaith ffurfiol i rannu arbenigedd ac adnoddau a chynllunio cwricwlwm ar draws y dalgylch cyfan. Mwy o amser digyswllt i'r pennaeth arwain a rheoli. Bydd y gyllideb yn galluogi sefydlu strwythur fframwaith rheoli addas. Cyfleoedd gwell ar gyfer datblygu gyrfaoedd staff. Angen am lai o swyddi. Nifer o safleoedd i'w rheoli. Mwy o staff i'w harwain a rheoli. Bydd angen rheoli'r staff o bell.
Cymuned	Dod a phlant o wahanol bentrefi at ei gilydd i gael eu haddysgu ac i gymdeithasu. Ymestyn cyfleoedd i blant gael mynediad at gyfleusterau cymunedol ehangach. Cadw safle ysgol ym mhresennol mewn 4 pentref gwledig. Adroddiad Effaith = Sgôr -11 a -6 yn dilyn mesurau lliniaru Colli presenoldeb ysgol mewn 4 pentref gwledig. Gall y Cyngor fabwysiadu rhai mesurau er mwyn lliniaru'r effeithiau negyddol yn y 4 pentref gwledig hynny sydd yn colli presenoldeb ysgol. Byddai'r mesurau lliniaru hyn yn cael eu hystyried am gynhwysiad yn y rhaglen waith.	Dod a phlant o wahanol bentrefi at ei gilydd i gael eu haddysgu ac i gymdeithasu. Ymestyn cyfleoedd i blant gael mynediad at gyfleusterau cymunedol ehangach. Cadw safle ysgol ym mhresennol mewn 4 pentref gwledig. Adroddiad Effaith = Sgôr -11 a -6 yn dilyn mesurau lliniaru Colli presenoldeb ysgol mewn 4 pentref gwledig. Gall y Cyngor fabwysiadu rhai mesurau er mwyn lliniaru'r effeithiau negyddol yn y 4 pentref gwledig hynny sydd yn colli presenoldeb ysgol. Byddai'r mesurau lliniaru hyn yn cael eu hystyried am gynhwysiad yn y rhaglen waith.	Dod a phlant o wahanol bentrefi at ei gilydd i gael eu haddysgu ac i gymdeithasu. Ymestyn cyfleoedd i blant gael mynediad at gyfleusterau cymunedol ehangach. Cadw safle ysgol ym mhresennol mewn 4 pentref gwledig. Adroddiad Effaith = Sgôr -9 a -4 yn dilyn mesurau lliniaru Colli presenoldeb ysgol mewn 4 pentref gwledig. Gall y Cyngor fabwysiadu rhai mesurau er mwyn lliniaru'r effeithiau negyddol yn y 4 pentref gwledig hynny sydd yn colli presenoldeb ysgol. Byddai'r mesurau lliniaru hyn yn cael eu hystyried am gynhwysiad yn y rhaglen waith.	Dod a phlant o wahanol bentrefi at ei gilydd i gael eu haddysgu. Ymestyn cyfleoedd i blant gael mynediad at gyfleusterau cymunedol ehangach. Cadw safle ysgol ym mhresennol mewn 4 pentref gwledig. Adroddiad Effaith = Sgôr -11 a -6 yn dilyn mesurau lliniaru Colli presenoldeb ysgol mewn 4 pentref gwledig. Gall y Cyngor fabwysiadu rhai mesurau er mwyn lliniaru'r effeithiau negyddol yn y 4 pentref gwledig hynny sydd yn colli presenoldeb ysgol. Byddai'r mesurau lliniaru hyn yn cael eu hystyried am gynhwysiad yn y rhaglen waith.
Iaith	Adroddiad Effaith = Cadarnhaol	Adroddiad Effaith = Cadarnhaol	Adroddiad Effaith - Ysgol Gynradd Dolgellau = Dim Newid - Sefydlu Ysgol Ddilynol 3-16 oed dalgylch ar safleoedd presennol ysgolion Y Gader, Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy a chau Ganllwyd, Clogau, Machreth a Brithdir gyda dewis i ddisgyblion Machreth fynychu un ai Ysgol Gynradd Dolgellau neu'r Ysgol Ddilynol. = Cadarnhaol	Adroddiad Effaith = Cadarnhaol
Factorau Ariannol	Arbedion Refeniw = £244,050 Buddsoddiad Cyfalaf i uwchraddio safleoedd. Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Byddai cost y disgybl yn yr ardal yn fwy hafal ac yn llai na'r sefyllfa bresennol. Dim ysgol yn y cynllun gwarchodaeth isafswm staff. Costau cynnal a chadw 6 safle.	Arbedion Refeniw = £246,550 Buddsoddiad Cyfalaf i uwchraddio safleoedd. Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Byddai cost y disgybl yn yr ardal yn fwy hafal ac yn llai na'r sefyllfa bresennol. Dim ysgol yn y cynllun gwarchodaeth isafswm staff. Costau cynnal a chadw 6 safle.	Arbedion Refeniw = £246,550 Buddsoddiad Cyfalaf i uwchraddio safleoedd. Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Byddai cost y disgybl yn yr ardal yn fwy hafal ac yn llai na'r sefyllfa bresennol. Dim ysgol yn y cynllun gwarchodaeth isafswm staff. Costau cynnal a chadw 6 safle.	Arbedion Refeniw = £255,625 Buddsoddiad Cyfalaf i uwchraddio safleoedd. Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Byddai cost y disgybl yn yr ardal yn fwy hafal ac yn llai na'r sefyllfa bresennol. Dim ysgol yn y cynllun gwarchodaeth isafswm staff. Costau cynnal a chadw 6 safle.
Factorau Daerdyddol	Ni fydd raid i'r un disgybl yn yr ardal deithio am amser afresymol i'r ysgol. Bydd rhai disgyblion yn teithio ymhellach i'r ysgol (o'i gymharu â'r trefniadau presennol).	Ni fydd raid i'r un disgybl yn yr ardal deithio am amser afresymol i'r ysgol. Bydd rhai disgyblion yn teithio ymhellach i'r ysgol (o'i gymharu â'r trefniadau presennol).	Ni fydd raid i'r un disgybl yn yr ardal deithio am amser afresymol i'r ysgol. Bydd rhai disgyblion yn teithio ymhellach i'r ysgol (o'i gymharu â'r trefniadau presennol).	Ni fydd raid i'r un disgybl yn yr ardal deithio am amser afresymol i'r ysgol. Bydd rhai disgyblion yn teithio ymhellach i'r ysgol (o'i gymharu â'r trefniadau presennol).

Atodiad 3 – Ffactorau a Ystyriwyd

Ansawdd Addysg

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddarparu addysg o'r ansawdd gorau bosibl a fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir a'u galluogi i ddatblygu a dod yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn.

Blaenoriaeth uchel bob amser yw darparu'r profiadau dysgu gorau posibl – ar gyfer yr holl ddysgwyr o fewn y Sir, gan sicrhau cwricwlwm cyffrous ac eang yn ogystal â gweithgareddau all-gwricwlaidd, er mwyn eu hysgogi i ddysgu a deall, sydd yn arwain at safonau gwell.

Wrth nodi'r ansawdd bresennol, mae pryder ynghylch y gallu i gynnal y safonau hyn, a hynny am nifer o resymau:

- Safonau'r amgylchedd dysgu
- Niferoedd disgyblion ar y funud mewn rhai ysgolion a'r dirywiad a ragwelir
- Yr amrywiaeth mewn maint dosbarthiadau
- Yr amrywiaeth mewn costau fesul disgybl
- Amser digyswllt i benaethiaid ar gyfer materion arweinyddiaeth a rheolaeth

Mae adroddiadau arolygon Estyn yn nodi bod safon darpariaeth addysg yn y dalgylch yn amrywio. Mae'r tablau isod yn cynnwys y graddau a gafwyd ar gwestiynau allweddol ym mhob adroddiad.

Gradd Arolwg								
	Brithdir (2008)	Clogau (2010)	Cynradd Dolgellau (2009)	Dinas Mawddwy (2010)	Friog (2007)	Ganllwyd (2008)	Llanelltyd (2010)	Machreth (2010)
Crynodeb	3 x Gradd 1 4 x Gradd 2	5 x Gradd 1 2 x Gradd 2	4 x Gradd 2 3 x Gradd 3	7 x Gradd 2	3 x Gradd 2 4 x Gradd 3	2 x Gradd 1 5 x Gradd 2	2 x Gradd 1 5 x Gradd 2	5 x Gradd 1 2 x Gradd 2

Cynhaliwyd arolwg yn Ysgol Ieuan Gwynedd yn 2013 o dan y canllawiau newydd:

Cwestiwn Allweddol	Dyfarniad
1. Pa mor dda yw'r deilliannau?	Da
2. Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Da
3. Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Da

Cynhaliwyd arolwg yn Ysgol Y Gader ym mis Rhagfyr 2010 o dan y canllawiau newydd:

Ysgol	Canlyniad Arolwg Estyn	Dyddiad yr Arolwg
Y Gader	3 Gradd 'Da'	Rhagfyr 2010

Byddai cynnal yr holl safleoedd addysgu presennol tra yn ceisio ar yr un pryd cynnal yr un safonau addysg a'r un cyfleoedd ar gyfer pob disgybl yn yr ardal yn heriol iawn. Yn enwedig felly oherwydd bod rhai o'r ysgolion gyda niferoedd isel eithriadol o ddisgyblion, yn wir ymddengys y bydd gan dair allan o'r naw ysgol hyn lai na 15 o ddisgyblion erbyn Medi 2016. Byddai hyn yn golygu, o dan y polisi diogelu isafswm staffio, da fyddai'n bosibl cyllido mwy na phennaeth ac uwch gymhorthydd dosbarth yn hytrach na phennaeth ac athro/athrawes. Byddai sefyllfa o'r fath yn heriol iawn i'r unigolion a fyddai'n ceisio cynnal safonau addysg yn yr ysgolion hyn.

Gallai'r math hwn o gynnig darparu cyfle i wella safonau addysg ar draws y dalgylch. Gallai sefydlu un ysgol ddarparu'r hyblygrwydd ar draws yr holl oeddrannau sydd yn angenrheidiol i sefydlu ymarfer safonol o rannu adnoddau, staff a chyfarpar. Mae rhesymau pam dan yw hyn eisoes yn digwydd i'r fath raddfa megis bod angen i nifer o benaethiaid a chyrff llywodraethu gytuno cyn y gall unrhyw rannu ddigwydd. Dyma rai o'r posibiladau:

- Gall athrawon uwchradd arbenigol deithio i safleoedd cynradd i ddysgu eu pynciau e.e. cerddoriaeth
- Gellir dysgu disgyblion cynradd o oedrannau penodol mewn ystafelloedd dysgu arbenigol ar safle Y Gader e.e. gellir dysgu gwyddoniaeth i ddisgyblion blwyddyn 5 a 6 gyda'i gilydd yn y labordai
- Gellir trefnu'r cwricwlwm cynradd ar draws yr holl safleoedd fel bod disgyblion o'r un oed yn dysgu'r un pethau ar yr un pryd – byddai hyn yn sicrhau eu bod oll ar yr un lefel wrth iddynt gychwyn ym mlwyddyn 7 yn y safle uwchradd
- Gall staff cynradd o bob safle gyfarfod i drafod a rhannu ymarfer gorau a hefyd i gefnogi'r naill a'r llall a dysgu oddi wrth ei gilydd
- Byddai gwell dilyniant ym mhob agwedd o'r cwricwlwm gan ei fod wedi ei raglennu ar draws y dalgylch cyfan er mwyn sicrhau'r un profiadau a'r un cyfleoedd i'r holl ddisgyblion

Maint Dosbarthiadau ac Ystod Oedran

Ein disgwyliad yw y bydd dosbarthiadau o faint addas yn ysgolion cynradd Gwynedd fel bod holl blant y Sir yn derbyn y profiadau a'r cyfleoedd gorau bosibl. Uchelgais y Cyngor yw sicrhau dosbarthiadau fydd yn cynnwys rhwng 12-25 o ddisgyblion.

Mae'r ystod oedran o fewn dosbarthiadau hefyd yn rheswm dros sicrhau darpariaeth addas ar gyfer y dyfodol. Os bydd ystod oedran mawr rhwng disgyblion yn yr un dosbarth, gwelir heriau cynyddol o safbwynt dysgu ac addysgu effeithiol. Er enghraifft, mae'r her yn fwy os bydd 20 o blant rhwng 7 ac 11 oed mewn un dosbarth na 20 o blant a'r cyfan yn 10 oed.

Ar y funud mae niferoedd mewn dosbarthiadau yn amrywio o ysgol i ysgol ac yn effeithio ar brofiadau addysgol y disgyblion. Mae maint y dosbarthiadau yn amrywio o 5 i 32, ar y funud mae 4 dosbarth sydd yn cynnwys grwpiau 4 blynedd ac yn cynnwys llai na 10 disgybl. Yn nalgylch y Gader, dau ddosbarth sydd yn y mwyafrif o'r ysgolion cynradd ac ystod oed cymysg o bedair blynedd ynddynt, yn wir mae gennym 16 o ddosbarthiadau o'r fath.

Yr unig eithriad i hyn yw Ysgol Gynradd Dolgellau lle ceir 6 dosbarth, 2 ohonynt yn cynnwys disgyblion o'r un grŵp oedran yn unig a 4 ohonynt yn cynnwys grwpiau oedran dwy flynedd. Mae gan un dosbarth 32 disgybl am ran o'r dydd pan fydd disgyblion meithrin yn mynychu.

Dosbarthwyd disgyblion ysgolion cynradd y Gader fel a ganlyn ar gyfer y flwyddyn academaidd 2012/13:

Ysgol	Meithrin	Derbyn	BI 1	BI 2	BI 3	BI 4	BI 5	BI 6	Cyf.	Nifer Dosb	Dosb Mwyaf	Dosb Lleiaf	Cyfartaledd Dosb
Brithdir	7	5	8	5	3	9	5	4	46	2	25	21	23
	25				21								
Clogau	2	3	1	5	3	3	4	4	25	2	14	11	12.5
	11				14								
Dinas Mawddwy	3	5	1	3	4	4	0	1	21	2	12	9	10.5
	12				9								
Friog	3	4	3	6	1	4	3	4	28	2	16	12	14
	16				12								
Ganllwyd	1	3	3	0	2	2	6	3	20	2	13	7	10
	7				13								
Ieuan Gwynedd	0	1	5	0	0	5	3	4	18	2	12	6	9
	6				12								
Llanelltyd	4	7	3	3	5	6	10	3	41	2	24	17	20.5
	17				24								
Machreth	1	2	0	2	0	2	4	5	16	2	11	5	8
	5				11								

Ysgol	Meithrin	Derbyn	BI 1	BI 2	BI 3	BI 4	BI 5	BI 6	Cyf.	Nifer Dosb	Dosb Mwyaf	Dosb Lleiaf	Cyfartaledd Dosb	
Cynradd Dolgellau	13	19	17	19	19	23		21		147	6	32	17	24.5
	32		17	19	26	7	16	11	10					

Ffynhonnell Maint Dosbarthiadau: Dadansoddiad gan Adran Addysg Gwynedd yn seiliedig ar ddatganiadau gan ysgolion unigol, 2013/2014

Niferoedd Disgyblion a Rhagamcanion

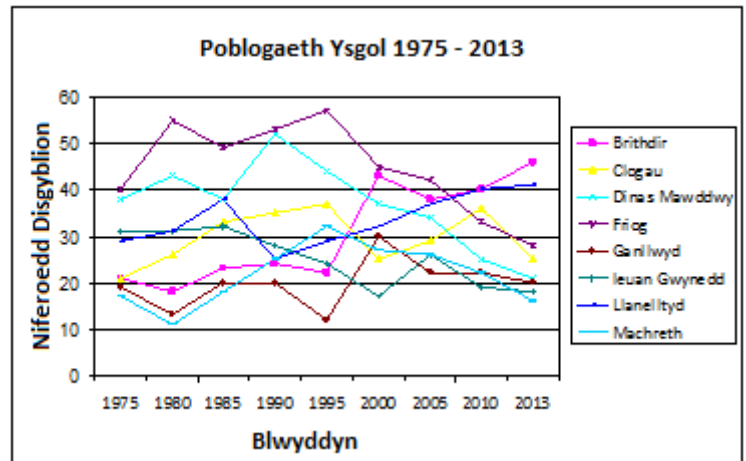
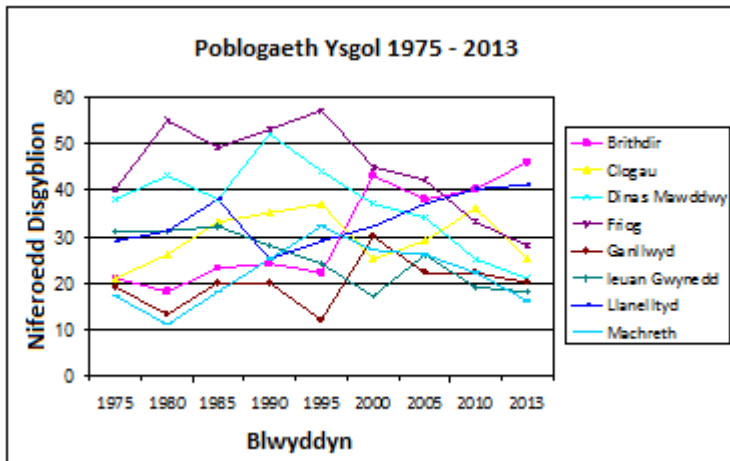
Mae Gwynedd wedi ymrwymo i ddiogelu addysg yn yr ardal i'r dyfodol trwy sicrhau darpariaeth gynaliadwy a sicrhau bod adnoddau yn cael eu dosbarthu'n decach.

Mae niferoedd disgyblion yn ysgolion Gwynedd wedi amrywio ers 1975, ond yn gyffredinol mae dirywiad o tua 18% wedi digwydd yn niferoedd disgyblion ar draws y Sir. O ganlyniad i hyn, caiff adnoddau ariannol eu defnyddio'n flynyddol i gynnal adeiladau a systemau aneffeithiol yn hytrach nag ar addysg i blant a phobl ifanc. Cynhaliwyd arolwg er mwyn sicrhau bod ysgolion y Sir yn ddigonol o safbwynt niferoedd ac wedi eu lleoli yn addas.

Mae tystiolaeth gan awdurdodau addysg leol wledig Cymru yn dangos bod y risg i ddarpariaeth addysg effeithlon yn uwch wrth i niferoedd disgyblion leihau. Y bwriad yw sicrhau bod unrhyw newid yn y ddarpariaeth addysg ar gyfer yr ardal yn creu gwydnwch digonol i gwrdd â newidiadau posib yn niferoedd disgyblion yn y dyfodol.

Mae niferoedd disgyblion yn ysgolion dalgylch y Gader wedi amrywio ers 1975, ond yn gyffredinol (ac eithrio 1985) mae niferoedd disgyblion cynradd wedi gostwng yn gyson, gyda lleihad cyffredinol o 113 disgybl - 24% - ers 1975. Yn y pum mlynedd ddiwethaf mae'r ysgol uwchradd wedi gweld cynnydd yn niferoedd y disgyblion.

Ysgol	Nifer [Meithrin - Bl.6 Oed 3-11]										1975-2013 twf	1975-2013 % twf
	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2013			
Brithdir	21	18	23	24	22	43	38	40	46	25	119%	
Clogau	21	26	33	35	37	25	29	36	25	4	19%	
Cynradd Dolgellau	259	230	230	197	221	180	165	149	147	-112	-43%	
Dinas Mawddwy	38	43	38	52	44	37	34	25	21	-17	-45%	
Friog	40	55	49	53	57	45	42	33	28	-12	-30%	
Ganllwyd	19	13	20	20	12	30	22	22	20	1	5%	
Ieuan Gwynedd	31	31	32	28	24	17	26	19	18	-13	-42%	
Llanelltyd	29	31	38	25	29	32	37	40	41	12	41%	
Machreth	17	11	18	25	32	27	26	22	16	-1	-6%	
Cyfanswm Cynradd	475	458	481	459	478	436	419	386	362	-113	-24%	
Y Gader	339	325	303	313	323	331	303	392	402	63	19%	
Cyfanswm y Dalgylch	814	783	784	772	801	767	722	778	764	50	-6%	

Ar y funud mae 102 o ddisgyblion (28%) yn mynychu ysgol sydd heb fod yn ysgol dalgylch iddynt. Gallai hyn fod oherwydd nifer o resymau ac wrth gynllunio ar gyfer lleoedd mewn ysgolion mae'n rhaid i'r Cyngor sicrhau bod nifer digonol o leoedd wedi eu darparu ar draws y dalgylch i gwrdd â'r galw.

		Byw yn nalgylch yr ysgol (Medi 2013)											
		Clogau	Brithdir	Dinas Mawddwy	Ganllwyd	Llanelltyd	Ieuan Gwynedd	Friog	Machreth	Cynradd Dolgellau	Arall	Cyfanswm yr Ysgol	Cyfanswm All-dalgylch fesul ysgol
Ysgol - Medi 2013	Clogau	6	-	-	-	3	-	-	-	8	8 (7 T, 1 DA)	25	19 (76%)
	Brithdir	-	20	-	-	-	-	6	1	19	-	46	26 (56%)
	Dinas Mawddwy	-	-	19	-	-	-	-	-	-	2 (1 P, 1 Po)	21	2 (10%)
	Ganllwyd	-	-	-	17	-	-	-	-	2	1 (BHW)	20	3 (15%)
	Llanelltyd	1	1	-	-	14	1	2	-	22	-	41	27 (66%)
	Ieuan Gwynedd	-	-	1	-	-	11	-	-	4	2 (1 B, 1 DA)	18	7 (39%)
	Friog	-	-	-	-	-	-	26	-	-	2 (CyD)	28	2 (8%)
	Machreth	-	2	-	1	-	-	-	7	6	-	16	9 (56%)
	Cynradd Dolgellau	-	2	1	-	-	1	-	2	140	1 (BHW)	147	7 (5%)
	Arall	-	-	-	-	-	-	2 (1 Pb, 1 CyD)	-	1 (T)	-	-	-
Cyfanswm Dalgylch		7	25	21	18	17	13	36	10	202			
Cyfanswm All dalgylch fesul dalgylch		1 (14%)	5 (20%)	2 (10%)	1 (6%)	3 (18%)	2 (15%)	10 (28%)	3 (30%)	62 (31%)			
Cyfanswm disgyblion all-dalgylch		89 (26%)											

Allwedd	
T	Traeth
DA	Dyffryn Arduwy
P	Pennal
PO	Powys
BHO	Bro Hedd Wyn
B	Bala
CyD	Craig y Deryn

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r nifer o ddisgyblion cynradd sydd yn byw ym mhob dalgylch, y nifer sydd yn byw ym mhob dalgylch ac yn mynychu ysgol y dalgylch, a'r nifer sydd yn mynychu'r ysgol ond yn byw y tu allan i ddalgylch yr ysgol. Mae'r symudiadau allan o'r dalgylch yn ardal y Gader yn anarferol o uchel. Un sialens fydd sicrhau bod nifer addas o leoedd cynradd ar gael yn y tymor byr i ymateb i symudiadau disgyblion yn awr ac yn y tymor hir yn seiliedig ar niferoedd disgyblion.

Ysgol	Nifer sy'n byw yn y dalgylch	Nifer o ddisgyblion o'r dalgylch sy'n mynychu'r ysgol dalgylch	Nifer sy'n mynychu'r ysgol ond yn byw all-dalgylch
Clogau	7	6	19
Brithdir	25	20	26
Dinas Mawddwy	21	19	2
Ganllwyd	18	17	3
Llanelltyd	17	14	27
Ieuan Gwynedd	13	11	7
Friog	36	26	2
Machreth	10	7	9
Cynradd Dolgellau	202	140	7
CYFANSWM	349	260	102

Mae niferoedd y disgyblion yn Ysgol Y Gader wedi cynyddu o 63 (19%), ond rhaid cofio bod nifer fawr o'r rhai hyn yn dod o'r tu allan i'r dalgylch ac y gallai'r tuedd hwn newid ar unrhyw adeg. Nifer y disgyblion oedran uwchradd sydd yn byw yn dalgylch Y Gader ac yn mynychu'r ysgol yw 244, ond mae 402 yn mynychu'r ysgol. Gallai'r mewnlifiad hwn fod oherwydd nifer o resymau ac mae'n ofynnol cadw hyn mewn cof wrth gynllunio ar gyfer lleoedd yn yr adran uwchradd.

Mae'r Cyngor yn ymrwymo i sicrhau bod yr atebion o safbwynt darpariaeth yn gallu gwrthsefyll unrhyw newidiadau yn niferoedd y disgyblion yn yr ardal. Byddai lleihau nifer y lleoedd gwag a sicrhau ysgolion o faint addas yn cynnig cyfleoedd i ddatblygu elfennau cynhwysol gyda ffocws ar y gymuned. Mae camau o'r fath yn hanfodol os ydym am hyrwyddo cyfleoedd cyfartal ar draws y Sir a lleihau effaith tlodi ar fywydau plant a phobl ifanc.

Mae'r lleihad yn niferoedd disgyblion dros y blynyddoedd diwethaf wedi creu nifer sylweddol o leoedd gweigion yn ysgolion dalgylch y Gader - cyfanswm o 41% (neu 248 mewn nifer). Mae hefyd nifer o leoedd gweigion yn yr adran uwchradd, 18% (86 o leoedd) sydd yn golygu bod nifer y lleoedd gweigion ar draws y dalgylch yn 31% (334 o leoedd ysgol).

Mae penaethiaid yr ysgolion cynradd yn darparu rhagamcan niferoedd disgyblion, tair blynedd (2013-2016). Gan fod unrhyw newid a fwriedir yn debygol o ddod i rym ym mis Medi 2017, mae angen rhagamcan ar gyfer y flwyddyn yma hefyd, felly aed ati i gwblhau rhagamcanion pum mlynedd. Er mwyn cyfrifo'r ffigurau hyn, defnyddiwyd rhagamcanion y penaethiaid ar gyfer 2016 a chyfartaledd 3 blynedd ar gyfer niferoedd meithrin.

Ar y funud mae 39% o'r disgyblion sydd yn mynychu Ysgol Y Gader yn dod o du allan i'r dalgylch. Ar sail y gwir ffigurau disgyblion o ysgolion cynradd y Gader, byddai nifer y disgyblion ym mlwyddyn 7 yn 36. Gan ychwanegu cyfran o ddisgyblion all-dalgylch (20%), gallwn amcangyfrif y byddai tua 43 ym mlwyddyn 7. Byddai hyn yn arwain at gyfanswm disgyblion o 284 yn 2017.

Yn gyffredinol bydd lleihad yn niferoedd disgyblion yn yr ardal erbyn Medi 2017:

Ysgol	2013	2017	2013-2017
Brithdir	46	45	-1
Friog	28	26	-2
Clogau	25	27	+2
Ganllwyd	20	11	-9
Llanelltyd	41	36	-5
Machreth	16	9	-7
Dinas Mawddwy	211	29	+8
Ieuan Gwynedd	18	13	-5
Cynradd Dolgellau	147	135	-12
Y Gader	402	284	-118
Cyfanswm	764	608	-149

Mae'r rhagamcanion hyn yn achosi pryder oherwydd hyfywedd rhai ysgolion gan y byddant yn dod yn ysgolion bregus iawn. Rhagwelir y bydd y niferoedd yn ysgolion Ganllwyd, Machreth ac Ieuan Gwynedd oll yn syrthio i lai na 15 disgybl (Machreth mor isel ag 8 disgybl). Golyga hyn mai pennaeth ac uwch gymhorthydd dosbarth yn unig y bydd y rhwyd diogelu lefelau staffio yn gallu eu hariannu (yn hytrach na phennaeth ac athro/athrawes). Bydd hyn yn gosod pwysau ar y penaethiaid ac yn gosod her sylweddol wrth iddynt geisio cynnal safonau a darparu profiadau a chyfleoedd o ansawdd i'r disgyblion.

Rheolaeth ac Arweinyddiaeth

Ein gobaith yw y bydd penaethiaid yn cael digon o gyfle i ddarparu arweinyddiaeth a rheolaeth broffesiynol ar gyfer eu hysgolion.

Y bwriad yw i benaethiaid allu arwain a rheoli eu hysgolion mewn modd proffesiynol. Hefyd, rydym yn disgwyl i gyrff llywodraethol arwain ysgolion yn effeithlon o fewn eu cyllideb er budd y disgyblion. Byddwn yn disgwyl i ysgolion fod â'r staff gorau ar gyfer darparu addysg o'r ansawdd gorau.

Mae'r holl ysgolion yn cyflogi penaethiaid, athrawon a staff atodol, cymorthyddion dosbarth, staff gweinyddol a staff glanhau ac arlwyo. Ar y funud, mae penaethiaid ysgolion ardal y Gader yn dysgu am yr amseroedd canlynol:

Ysgol	Sylwadau	Amser Dysgu
Brithdir	Pennaeth mewn Gofal 0.5	10%
Clogau	Pennaeth Llawn Amser Parhaol	80%
Cynradd Dolgellau	Pennaeth Llawn Amser Parhaol	70%
Dinas Mawddwy	Pennaeth Ysgolion Dinas Mawddwy, Dyffryn Dulas a Pennal	20%
Friog	Pennaeth Mewn Gofal Dros Dro	85%
Ganllwyd	Pennaeth Llawn Amser Parhaol	80%
Ieuan Gwynedd	Pennaeth Mewn Gofal 0.5	30%
Llanelltyd	Pennaeth Llawn Amser Parhaol	80%
Machreth	Pennaeth Mewn Gofal	70%
Y Gader	Pennaeth Llawn Amser Parhaol	0%

Ar y funud disgwylir i fwyafrif y penaethiaid cynradd ddysgu dosbarth am gyfran helaeth o'u hamser, ac mae hyn yn lleihau'r amser sydd ar gael iddynt roi sylw proffesiynol i faterion arweinyddiaeth a staffio. Wrth i'r angen am arweinyddiaeth a rheolaeth effeithiol gynyddu yn yr ysgolion, mae'n hanfodol bwysig bod unrhyw newid a drafodir yn cymryd i ystyriaeth hefyd amser i bennaethiaid ymdrin â materion arweinyddiaeth a rheolaeth.

Mae chwech o'r penaethiaid cynradd yn treulio dros 70% o'u hamser yn dysgu. Dim ond dau bennaeth arall sydd â llai o amser dysgu gan eu bod hwy yn gyfrifol am fwy nag un ysgol. Un bwriad creiddiol yw sicrhau lleihad mewn amser dysgu i bennaethiaid, fel y gallant ganolbwyntio eu sylw a'u hymdrechion ar feysydd arweinyddiaeth a rheolaeth.

Mewn sefyllfaoedd o'r fath, mae'n rhaid i ni ystyried dulliau o gryfhau elfennau cydweithrediad a sicrhau system effeithiol ar gyfer darparu addysg yn y dyfodol. Rydym yn ystyried y dulliau gorau o sicrhau rheolaeth gydlynol a'r defnydd gofalus o sgiliau staff wrth iddynt ysgwyddo cyfrifoldebau traws-sector mewn meysydd cwricwlaidd penodol, bydd hyn yn fodd i godi safonau a lleihau'r defnydd a wneir o staff yn gweithio y tu allan i'w prif faes arbenigedd.

Mae ymchwil wedi dangos y gall anghenion penodol ysgolion bach gael effaith negyddol ar allu penaethiaid i ddarparu arweinyddiaeth effeithiol a rheoli materion ysgol yn llwyddiannus. Gall pwysau dysgu trymach hefyd effeithio ar eu gallu i gynnig i'w staff hyfforddiant, cyfleoedd datblygu gyrfa a chyfleoedd i gwblhau gweithgareddau megis cynllunio cwricwlwm.

Cyflwr ac Addasrwydd Adeiladau

Mae'r Cyngor yn ceisio darparu adeiladau o ansawdd ar gyfer addysg gynradd o fewn y Sir trwy strwythuro cynlluniau, darparu ystafelloedd addas ar gyfer penaethiaid ac athrawon, sicrhau mynediad at gaeau chwarae a neuaddau addas ar gyfer plant. Bydd yn ofynnol hefyd i adeiladau gydymffurfio gyda gofynion Cyfnod Sylfaen a gofynion y cwricwlwm.

Mae adroddiad ESTYN *"Gwerthuso perfformiad ysgolion cyn ac wedi symud i adeiladau newydd neu eiddo a adnewyddwyd"* (2007) yn cadarnhau'r farn uchod. Mae'r adroddiad yn nodi bod ysgolion sydd â'u hadeiladau wedi cael eu hadnewyddu yn sylwi bod gwelliant ym mherfformiad a chyrhaeddiad eu disgyblion. Mae hefyd yn nodi bod adroddiadau Estyn ar ysgolion unigol yn dangos bod ansawdd yr addysgu wedi gwella, bod moral y staff yn uwch, bod presenoldeb yn gyson a bod ymddygiad wedi gwella. Ac yn ychwanegol at hyn, bod adeiladau sydd wedi eu gwella yn cynnig gwell dewis a darpariaeth ar gyfer addysg o fewn yr ysgol a hefyd y gweithgareddau a gynhelir cyn ac ar ôl oriau ysgol.

Ein disgwyliad ni yw bod yr "amgylchedd dysgu" ar gyfer plant ac athrawon y Sir - mewn geiriau eraill cyflwr yr ysgol, ystafell dosbarth, ystafell staff, darpariaeth chwarae - oll yn cwrdd â gofynion dysgu ac addysgu'r unfed ganrif ar hugain. Mae gwir bryder ynghylch cyflwr ac addasrwydd ysgolion cynradd y Sir. Mae'r adeiladau angen buddsoddiad sylweddol er mwyn ymateb i ofynion iechyd a diogelwch ac er mwyn cwrdd â'r safonau priodol. Mae nifer o ysgolion mewn cyflwr gwael a byddai yn golygu costau sylweddol i uwchraddio ac addasu adeiladau ysgolion y Sir fel eu bod yn cwrdd â gofynion y cwricwlwm newydd a'r safonau disgwylidig.

Yn y tabl isod, rhoddir manylion ynghylch cyflwr ac addasrwydd adeiladau ysgol dalgylch y Gader a hefyd y costau ôl-gronol o'u cynnal:

Ysgol	Ôl-groniad Cynnal a Chadw	Categori Cyflwr (Criteria'r Cyngor)	Rhai o Ddiffygion Addasrwydd	
Brithdir	£58,000	B	<ul style="list-style-type: none"> • Heb ei addasu at ddefnydd cyfnod sylfaen • Dim cae chwarae • Dim storfa yn y dosbarthiadau • Dim ystafell ar gyfer grŵp bach/ SENco 	<ul style="list-style-type: none"> • Dim neuadd • Dim ardal adnoddau • Dim swyddfa i'r Pennaeth
Clogau	£40,000	B	<ul style="list-style-type: none"> • Dim cae chwarae • Dim ystafell grŵp bach/ SENco 	<ul style="list-style-type: none"> • Dim storfa yn y dosbarthiadau • Dim neuadd
Cynradd Dolgellau	£485,000	B	• Dosbarthiadau bychain sydd ddim yn hyblyg	
Dinas Mawddwy	£104,500	A	-	
Friog	£45,000	B	<ul style="list-style-type: none"> • Dim ystafell i grŵp bach/ SENco • Dim swyddfa i'r Pennaeth 	
Ganllwyd	£12,500	A	<ul style="list-style-type: none"> • Dim cae chwarae • Dim storfa yn y dosbarthiadau • Dim ystafell grŵp bach/SENco 	<ul style="list-style-type: none"> • Dim neuadd • Dim ystafell athrawon
Ieuan Gwynedd	£15,000	A	• Dim ardal adnoddau	• Dim ystafell athrawon
Llanelltyd	£64,500	B	<ul style="list-style-type: none"> • Dim cae chwarae • Dim storfa yn y dosbarthiadau • Dim ystafell grŵp bach/SENco 	<ul style="list-style-type: none"> • Dim neuadd • Dim ardal adnoddau • Dim ystafell athrawon
Machreth	£86,500	B	<ul style="list-style-type: none"> • Heb ei addasu at ddefnydd cyfnod sylfaen • Dim cae chwarae • Dim storfa yn y dosbarthiadau • Dim ystafell grŵp bach/ SENco 	<ul style="list-style-type: none"> • Dim neuadd • Dim ardal adnoddau • Dim swyddfa i'r Pennaeth
Gader	£522,000	B	-	
Cyfanswm	£1,433,000		3 A ac 7 B	

Allwedd Categoriâu			
A	DA (Dim Dirywiad)	B	BODDHAOL (Mân ddirywiad)
C	GWAEL (Dirywiad Mawr)	D	DRWG (Bywyd wedi dod i ben)

Cludiant ac Amseroedd Teithio

Mae strategaeth Cyngor Gwynedd ar gyfer addysg gynradd yn nodi'r bwriad i gyfyngu teithio o'r cartref i'r ysgol i siwrne hyd at 45 munud un ffordd.

Caiff cludiant bob amser ei ddarparu yn unol â'r polisi cludiant ysgol sydd yn nodi bod cludiant ar gael am ddim ar gyfer:

- *Disgyblion ysgol gynradd sydd yn byw 2 filltir neu fwy o'r ysgol yn eu dalgylch, neu i'r ysgol agosaf*
- *Disgyblion ysgol uwchradd sydd yn byw 3 milltir neu fwy o'r ysgol yn eu dalgylch, neu i'r ysgol agosaf*

Mae dalgylch y Gader yn ardal wledig ac yn ddaearyddol eang, sydd yn golygu bod ystyriaeth i gludiant ac amseroedd teithio yn hanfodol. Mewn rhai achosion, er bod y pellteroedd yn fyr, mae cyflwr a natur y ffyrdd yn golygu bod y daith yn cymryd mwy o amser nag a ddisgwyilir. Er bod nifer helaeth o ddisgyblion yn teithio y tu allan i'w dalgylch i dderbyn

eu haddysg, nid oes unrhyw blentyn sydd yn mynychu ei ysgol dalgylch yn teithio am fwy na 45 munud (yn unol â chyfarwyddyd cenedlaethol).

Mae'r tabl isod yn nodi pellteroedd ac amseroedd teithio i'r ysgol ar gyfer disgyblion:

Ysgol	Y pellaf (milliroedd) mae'r disgybl yn teithio i'r ysgol un ffordd o fewn dalgylch yr ysgol	Yr hiraf (munudau) mae disgybl yn teithio i'r ysgol un ffordd o fewn dalgylch yr ysgol	Nifer o ddisgyblion sydd yn teithio mwy na 20 munud (un ffordd) o fewn dalgylch yr ysgol	Nifer o ddisgyblion sydd yn teithio mwy na 30 munud (un ffordd) o fewn dalgylch yr ysgol
Brithdir	2 milltir	5 munud	0	0
Clogau	2.9 milltir	7 munud	0	0
Cynradd Dolgellau	4.6 milltir	12 munud	0	0
Dinas Mawddwy	5.5 milltir	21 munud	2	0
Friog	2 milltir	10 munud	0	0
Ganllwyd	5.4 milltir	21 munud	4	0
Ieuan Gwynedd	1.5 milltir	5 munud	0	0
Llanelltyd	0.7 milltir	2 munud	0	0
Machreth	2.1 milltir	8 munud	0	0

Byddai cludiant perthnasol i unrhyw gynnig yn cael ei ddarparu yn unol â pholisi cludiant ysgol y Sir. O safbwynt amseroedd teithio, mae polisi'r Cyngor a'r cyfarwyddiadau cenedlaethol yn nodi na ddylai unrhyw ddisgybl deithio am fwy na 45 munud un ffordd.

Llefydd Gweigion

Bwriad y Cyngor yw lleihau nifer llefydd gweigion yn y Sir i 18.5%-21.6% erbyn Ionawr 2015.

Dangosodd gwaith ymchwil gan Wasanaeth Ysgolion Gwynedd bod lleihad o 21% wedi digwydd mewn niferoedd disgyblion ar draws y Sir ers 1975. Ar y funud mae dros 2,000 yn llai o blant (5-10 mlwydd oed) yn ysgolion y Sir na'r niferoedd yn 1975. Ym mis Ionawr 2011, roedd 57% o ysgolion cynradd Gwynedd gyda dros 25% o leoedd gwag ac ar y funud o fewn y gyfundrefn addysg yng Ngwynedd, mae canran y lleoedd gwag yn 28% - y canran uchaf yng Nghymru.

Felly mae cynllunio ar gyfer addysg yn y dyfodol mewn gwahanol ddalgylchoedd yn golygu adlewyrchu tueddiadau o safbwynt poblogaeth a niferoedd disgyblion cynradd. Mae Cyngor Gwynedd wedi gosod targed uchelgeisiol o leihau nifer y llefydd gweigion i 18.5% - 21.6% erbyn Ionawr 2015.

Roedd canran y llefydd gweigion yn ysgolion Gwynedd yn 2012, sef 28%, yr uchaf yng Nghymru. Mae'r canran hwn yn cynrychioli mwy na 6,400 o lefydd gwag dros y Sir gyfan. Mae'r Cyngor eisoes wedi cymryd camau cychwynnol i ymateb i'r sialens hon a bydd unrhyw gynlluniau arfaethedig ar gyfer yr ardal yn cyfrannu ymhellach tuag at leihau canran y llefydd gwag o fewn y Sir. Yn ôl Estyn, er bod adolygu ysgolion yn heriol: *"Gall cau a chyfuno ysgolion fod yn broses anodd a hir ond y rhain yw'r enghreifftiau mwyaf effeithiol o strategaethau sydd yn llwyddo i ddileu lleoedd gwag ac i ryddhau arbedion ar gyfer ail-fuddsoddi gyda'r bwriad o godi safonau"*

Gellir gweld nifer y lleoedd gwag yn ysgolion dalgylch y Gader oddi wrth y tabl isod:

Ysgol	Capasiti Llawn (M - Bl. 6)	Nifer o Lefydd Gweigion	% o Lefydd Gweigion
Brithdir	38	0	0
Clogau	36	11	31%
Cynradd Dolgellau	213	66	31%
Dinas Mawddwy	69	48	70%
Friog	58	30	52%
Ganllwyd	47	27	57%
Ieuan Gwynedd	45	27	60%
Llanelltyd	50	9	18%
Machreth	46	30	65%
Cyfanswm Cynradd/ Cyfartaledd	602	248	41%
Y Gader	488	86	18%
Cyfanswm	1,090	334	31%

Oherwydd bod niferoedd disgyblion yn gostwng, pe na byddai'r Cyngor yn cymryd unrhyw gamau yn nalgylch y Gader, byddai nifer y llefydd gwag yn cynyddu'n sylweddol erbyn Medi 2017:

Ysgol	Capasiti 2013	Nifer o Lefydd Gweigion 2013	% o Lefydd Gweigion 2013	Nifer o Lefydd Gweigion 2017	% o Lefydd Gweigion 2017
Brithdir	38	0	0	0	0
Clogau	36	11	31%	9	25%
Cynradd Dolgellau	213	66	31%	78	37%
Dinas Mawddwy	69	48	70%	40	58%
Friog	58	30	52%	33	57%
Ganllwyd	47	27	57%	36	77%
Ieuan Gwynedd	45	27	60%	32	71%
Llanelltyd	50	9	18%	14	28%
Machreth	46	30	65%	37	80%
Cyfanswm Cynradd	602	248	41%	279	46%
Y Gader	488	86	18%	204	42%
Cyfanswm	1,090	334	31%	483	44%

Adnoddau Ariannol

Ein gobaith yw bod Gwynedd yn gwneud y defnydd gorau posibl o'r adnoddau ariannol sydd ar gael ar gyfer addysg gynradd o fewn y Sir. Sicrhau gwell tegwch o safbwynt y defnydd o adnoddau ar draws y Sir trwy leihau ystod y gost fesul disgybl.

O ystyried yr hinsawdd ariannol heriol bresennol, mae'n hanfodol gwneud pob ymdrech i ddefnyddio adnoddau mor effeithiol ag y bo o fewn y system addysg a hyfforddi er budd y plant a'r bobl ifanc. Mae hyn yn cynnwys yr holl adnoddau - dynol, technegol, adeiladu neu ariannol. Ar y funud mae cyfran helaeth o gyllideb addysg yn cael ei wario ar gynnal isadeiledd drudfawr iawn. Yn ychwanegol at hyn, mae gwariant sylweddol ar

ysgolion lle ceir canran uchel o lefydd gwag. Bydd angen cymryd camau i resymoli nifer yr ysgolion ledled y Sir, yn ogystal â chanfod cyfleoedd i gynyddu effeithiolrwydd yn gyffredinol.

Dyrannwyd cyfanswm o £1,955,632 i ysgolion cynradd dalgylch y Gader ar gyfer 2013/14. Mae hyn gyfystyr â £7,054 y disgybl ar gyfartaledd. Mae cost fesul disgybl yn amrywio ar gyfartaledd o £10,616 yn Ysgol Ieuan Gwynedd i £4,003 yn Ysgol Gynradd Dolgellau. Mae hyn yn golygu ystod o £6,613 rhwng ysgolion o fewn yr un dalgylch. Mae pob ysgol gynradd yn y dalgylch gyda chost fesul disgybl yn uwch na chyfartaledd y Sir sef £3,910. Yn wir mae'r gost fesul disgybl mewn pedair o'r ysgolion (Dinas Mawddwy, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd a Machreth) fwy na dwywaith y cyfartaledd sirol.

Yn y Gader hefyd, mae'r gost fesul disgybl yn uwch na chyfartaledd y Sir sef £4,632, gan fod yr ysgol yn gwario £5,131.

Ysgol	CYFRAN O'R GYLLIDEB		Gwarchodaeth Isafswm Staff*
	Cyfanswm Cyllideb	Cost Y Disgybl	
Brithdir	£170,666	£4,142	£0
Clogau	£189,710	£6,143	£19,799
Cynradd Dolgellau	£560,111	£4,003	£0
Dinas Mawddwy	£192,778	£9,756	£42,423
Friog	£169,167	£5,882	£22,740
Ganllwyd	£174,786	£9,541	£46,079
Ieuan Gwynedd	£185,144	£10,616	£45,201
Llanelltyd	£186,321	£4,536	£0
Machreth	£126,949	£8,865	£23,687
Cyfartaledd / Cyfanswm Gader	£1,955,632	£7,054	£199,929
Cyfartaledd Sirol		£3,910	

Ysgol	CYFRAN O'R GYLLIDEB		Gwarchodaeth Isafswm Staff*
	Cyfanswm Cyllideb	Cost Y Disgybl	
Y Gader	£1,949,804	£5,131	£0
Cyfartaledd Sirol		£4,632	

Ffynhonnell: Adroddiad Adran 52 Gwynedd 2013/14

Mae ysgolion Clogau, Dinas Mawddwy, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd a Machreth oll yn derbyn arian sy'n ychwanegol at y dyraniad arferol, trwy'r polisi diogelu lleiafrif staffio. Mae'r polisi hwn yn gwarantu o leiaf un pennaeth ac athro/athrawes ymhob ysgol gyda mwy na 15 disgybl, a phennaeth ac uwch gymhorthydd mewn ysgolion gyda llai na 15 disgybl. Cyfanswm y swm ychwanegol hwn yn nalgylch y Gader yw £199,929.

Mae nifer o lefydd gwag ym mwyafrif ysgolion cynradd y dalgylch (yn ôl diffiniad Llywodraeth Cymru). Mae adroddiad diweddar gan Estyn (*Sut mae lleoedd gwag yn dylanwadu ar yr adnoddau sydd ar gael i'w gwario ar wella canlyniadau i ddisgyblion?* - Mai 2012) yn nodi bod cost ynghlwm a pob lle gwag. Nodir ymhellach bod cost pob lle gwag mewn ysgol gynradd yn £262 a chost pob lle gwag mewn ysgol uwchradd yn £510.

Ar sail data gan Estyn, mae cost y lleoedd gwag presennol yn nalgylch y Gader fel a ganlyn:

Ysgol	Cost Dybiedig Llefydd Gweigion fesul Ysgol		
	Capasiti	Llefydd Gweigion	Cyfanswm Cost – Cynradd x £262 , Uwchradd x £510
Brithdir	38	0	0
Clogau	36	11	£2,882
Cynradd Dolgellau	213	66	£17,292
Dinas Mawddwy	69	48	£12,576
Friog	58	30	£7,860
Ganllwyd	47	27	£7,074
Ieuan Gwynedd	45	27	£7,074
Llanelltyd	50	9	£2,358
Machreth	46	30	£7,860
Cyfanswm Cynradd	602	248	£64,976
Y Gader	488	86	£43,860
Cyfanswm Y Dalgylch	1,090	334	£108,836

Yr Iaith Gymraeg

Ein disgwyliad yw bod ysgolion Cynradd y sir yn cefnogi ac yn gwella'r defnydd o'r iaith Gymraeg fel iaith gymdeithasol ac iaith addysg eu disgyblion.

Wrth ddatblygu unrhyw gynigion ynghylch trefniadaeth ysgolion, rhaid rhoi ystyriaeth lawn i'r effaith bosibl ar yr iaith Gymraeg. Mae cynnal a gwella'r defnydd o'r iaith Gymraeg fel iaith gymdeithasol ac iaith addysg bob amser yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion ac wrth asesu dewisiadau. Mae Cyngor Gwynedd wedi cyflogi ymgynghorydd annibynnol i gwblhau'r asesiad iaith a bydd yr asesiad hwn o gymorth i benderfynu pa opsiwn a ffafrir.

Rhoddir y ffigurau cyfredol i gefndir ieithyddol disgyblion dalgylch y Gader yn y tabl isod:

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl adref	Ddim yn siarad Cymraeg adref ond yn rhugl	Siarad Cymraeg adref ond ddim yn rhugl	Ddim yn siarad Cymraeg adref a ddim yn rhugl	Ddim yn siarad Cymraeg o gwbl	Cyfanswm
Brithdir	29	14	0	1	2	46
Clogau	4	11	0	6	4	25
Cynradd Dolgellau*	30	3	21	24	19	97
Dinas Mawddwy	12	4	4	1	0	21
Friog	0	17	0	7	3	28
Ganllwyd	11	4	3	0	2	20
Ieuan Gwynedd	11	6	0	1	0	18
Llanelltyd	17	13	1	9	1	41
Machreth	14	2	0	0	0	16
Y Gader*	164	65	26	116	7	378
	Cymraeg Rhugl - 230		Ychydig bach o Gymraeg - 142		Dim Cymraeg - 7	

Defnyddiodd y Cyngor ymgynghorydd annibynnol i gwblhau asesiad o effaith ieithyddol pob un o'r 8 opsiwn posibl yn yr rhestr hir o bosibiliadau er mwyn gallu cymharu'r effaith fyddent yn ei gael ar yr iaith Gymraeg yn yr ardal. Mae copi o'r adroddiad ar yr asesiad iaith wedi ei gynnwys fel dogfen gefndir ac er gwybodaeth i chwi.

Y Gymuned

Ein gobaith yw bod Ysgolion Cynradd y Sir yn cael eu defnyddio fel canolfan ar gyfer gweithgareddau cymunedol, gan gyfoethogi'r profiadau a'r cyfleoedd a gynigir i'r disgyblion.

Wrth ddatblygu unrhyw gynigion yn ymwneud â threfniadaeth ysgolion, rhaid rhai ystyriaeth lawn i'r effaith bosibl ar y gymuned. Caiff pob opsiwn ar y rhestr fer ei asesu trwy gyfrwng asesiad effaith cymunedol a bydd canlyniad yr adroddiad hwn o gymorth i benderfynu ar yr opsiwn a ffafrir.

Mae gan y rhan fwyaf o'r ysgolion cyswllt gyda'r gymuned leol, a'r gymuned yn aml yn defnyddio adeiladau'r ysgol i gynnal digwyddiadau.

Ysgol	Defnydd gan y Gymuned		Defnydd ychwanegol gan yr Ysgol			
	Wythnosol	Achlysurol	Dyddiol	Wythnosol	Bob yn ail wythnos	Achlysurol
Clogau		Cyfarfodydd	Clwb Brecwast	Urdd, Clwb Plant Clogau		Ffair, Nosweithiau Agored
Brithdir				Urdd, Campau'r Ddraig		
Dinas Mawddwy		Ffermwyr Ifanc, Urdd, Arddangosfeydd/ Cyflwyniadau		Campau'r Ddraig		
Ganllwyd		Ffair Haf/Aeaf				
Llanelltyd				Clwb Drama	Urdd	Ffair Ysgol, Cyfarfodydd Rhieni
Ieuan Gwynedd		Ti a Fi		Urdd, Campau'r Ddraig		
Friog			Clwb Brecwast, Clwb ar ôl Ysgol			
Machreth		Ffair Haf/Aeaf, Cyngherddau Diolchgarwch, Nadolig		Urdd, Campau'r Ddraig, Clybiau Chwaraeon, Clybiau Darllen		Ffair Haf/Nadolig, Diwrnod Mabolgampau, Cyfarfod Bach
Cynradd Dolgellau						
Y Gader	Clybiau Gymnasteg, Dawns, Zumba a Karate	Cyfeillion yr Ysgolion, Ysgol Feithrin, Ffermwyr Ifanc, Urdd		Clwb Pêl-droed		Cyngherddau

Cwblhaodd y Cyngor asesiad o effaith cymunedol ar bob un o'r 8 opsiwn posibl ar y rhestr hir o bosibiliadau er mwyn gallu cymharu'r effaith fyddent yn ei gael ar y cymunedau dan sylw. Mae copi o'r adroddiad llawn ar yr asesiad cymunedol wedi ei gynnwys fel dogfen gefndir ac er gwybodaeth i chwi.

Adran Addysg Esgobaeth Bangor
Canolfan yr Esgobaeth
Clôs y Gadeirlan
Bangor
Gwynedd
LL57 1RL

Diocese of Bangor Education Department
Diocesan Centre
Cathedral Close
Bangor
Gwynedd
LL57 1RL

Mr. Dewi Lake
Arweinydd Ad-drefnu Ysgolion De Meirionnydd
Swyddfeydd y Cyngor
Stryd y Castell
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

22 Gorffennaf 2014

Annwyl Dewi,

Ad-drefnu Dalgylch y Gader – Cyn-ymgyngoriad ag Esgobaeth Bangor

Ar ran yr Esgobaeth, a gaf ddiolch i chi am yr holl ddogfennaeth berthynol i'r cyn-ymgyngoriad yn nalgylch Ysgol y Gader.

Diolch i chi hefyd am ddod gyda'r Aelod Cabinet dros Addysg, y Cyfarwyddwr Addysg, a'ch swyddogion eraill i'r cyfarfod gydag Esgob Bangor, Mrs. Rosalind Williams (CAyr E/ DDE, Esgobaeth Llanelwy) a minnau yn Nhŷ'r Esgob, Bangor, ar 23.6.2014.

Mae Esgobaeth Bangor yn diolch i Gyngor Gwynedd am y gwahoddiad i fod yn gyfrannwr cynnar i'w adolygiad siriol o ad-drefnu ysgolion, a fydd yn digwydd yn Hydref 2014.

Yn ymateb i'r cyn-ymgyngoriad parthed Dalgylch y Gader, hoffai'r Esgobaeth wneud y pwyntiau a ganlyn:

- 1 Mae Esgobaeth Bangor yn falch o'i rôl a'i darpariaeth yn Nalgylch y Gader (Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol Machreth, Llanfachreth). Mae'r Esgobaeth yn credu bod yna tystiolaeth i barhau gyda darpariaeth ysgol eglwysig yn nalgylch y Gader sydd mor glir ag unrhyw dystiolaeth yn ei herbyn. Mae'r Esgobaeth hefyd yn gwerthfawrogi bod hon yn adeg o newid yn narpariaeth addysgol ein gwlad.
- 2 Bydd yr Esgobaeth yn cytuno â'r cynnig fel yr amlinellir yn y ddogfen gyn-ymgyngori, YN UNIG ar y sail bod cynnig i hyrwyddo darpariaeth ysgol Eglwysig yn nalgylch gyfagos y Berwyn yn y Bala (sydd yn Esgobaeth Llanelwy).
- 3 Mae Esgobaeth Bangor yn gofyn i Gyngor Gwynedd drefnu'r amserlen ar gyfer yr ymgyngoriadau yn nalgylchoedd y Gader a'r Berwyn yn y fath fodd na ddisgwyllir i'r Esgobaeth hepgor ei darpariaeth ysgol eglwysig yn nalgylch y Gader cyn i gyfansoddiad darpariaeth ychwanegol yr ysgol eglwysig yn Nalgylch y Berwyn fod yn wybyddus.

Y Parchedig Ganon - The Reverend Canon Robert Townsend
Cyfarwyddwr Addysg a Swyddog Cyfathrebu - Director of Education and Communications' Officer

Gartref - Home 01286 650262

Swyddfa - Office 01248 354999

Ffôn Lôn - Mobile 07827 297668

robert@townsend.es

Adran Addysg Esgobaeth Bangor

Canolfan yr Esgobaeth
Clôd y Gadeirlan
Bangor
Gwynedd
LL57 1RL

Diocese of Bangor Education Department

Diocesan Centre
Cathedral Close
Bangor
Gwynedd
LL57 1RL

- 4 Os daw'n glir na fydd ychwanegiad o ddarpariaeth ysgol eglwysig yn nalgylch y Berwyn, yna ceidw Esgobaeth Bangor yr hawl i herio ac ymateb mewn modd negyddol i unrhyw Ymgynghoriad Statudol yn nalgylch y Gader, sy'n cynnig dileu darpariaeth ysgol Eglwysig yn y dalgylch.

Gyda'm gweddïau a'm dymuniadau gorau

Canon Robert Townsend

Y Parchedig Ganon - The Reverend Canon Robert Townsend

Cyfarwyddwr Addysg a Swyddog Cyfathrebu - Director of Education and Communications' Officer

Gartref - Home 01286 650262

Swyddfa - Office 01248 354999

Ffôn Lôn - Mobile 07827 297668

robert@townsend.es

Jones-Parry Gwenan (ADDYSG)

From: Williams, Rosalind <rosalindwilliams@churchinwales.org.uk>
Sent: 25 July 2014 12:41
To: Robert Townsend; Lake Dewi Meurig (ADDYSG); Jones-Parry Gwenan (ADDYSG); Huws Guto Rhys (ADDYSG)
Cc: John, Andy
Subject: RE: Cyn-Ymgynhoriad y Gader

Dear Colleague

In reference to the letter of Robert received by email yesterday. I write in support of the contents therein.

I can confirm that the Diocese of St Asaph concurs with the position taken by the Diocese of Bangor and that we will work in a spirit of partnership to safeguard and develop church school provision in the County of Gwynedd.

I am heartened and engaged by the spirit of co-operation and partnership that has existed between the Local Authority and both Dioceses during our discussions and negotiations and look forward to developing future proposals that support and enhance this.

With all good wishes

Rosalind

Rosalind Williams BA (Hons)
Director of Education and Lifelong Learning ~ Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes
Diocesan Office ~ Swyddfa'r Esgobaeth
High Street ~ Stryd Fawr
St Asaph ~ Llanelwy
LL17 ORD

BLAENRAGLEN CABINET CYNGOR GWYNEDD

2014/15 + 2015/16

Trafodaeth yn y Cabinet	Eitemau i'w trafod	Aelod Cabinet
Chwarter 2 2014/15 1 Gorff. – 30 Medi		
1 Gorffennaf	<p>Cynllun Iawndal Diswyddo</p> <p>Cymorth Tuag At Dreth Cyngor i Bensiynwyr 2014/15</p> <p>Adroddiad Panel Rhiant Corfforaethol</p> <p>Blaenraglen Cabinet Cyngor Gwynedd</p>	<p>Peredur Jenkins</p> <p>Peredur Jenkins</p> <p>Paul Thomas</p> <p>Dyfed Edwards</p>
15 Gorffennaf	<p>Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant</p> <p>Cyllideb Refeniw 2014/15 – Adolygiad Chwarter 1af</p> <p>Rhaglen Gyfalaf 2014/15 – 2016/17 – Adolygiad Chwarter 1af</p>	<p>R H Wyn Williams</p> <p>Peredur Jenkins</p> <p>Peredur Jenkins</p>
16 Medi	<p>Dyfodol Darpariaeth Addysg yn Nalgylch y Gader</p> <p>Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd</p> <p>Datblygiad Tai Gofal Ychwanegol Hafod y Gest Porthmadog</p> <p>Strategaeth Ariannol 2014/15 - 2016/17</p> <p>Dyfodol Darpariaeth Addysg Anghenion Arbennig Meirionnydd a Dwyfor</p> <p>Blaenraglen Cabinet Cyngor Gwynedd</p>	<p>Gareth Thomas</p> <p>Dyfed Edwards</p> <p>R H Wyn Williams</p> <p>Peredur Jenkins</p> <p>Gareth Thomas</p> <p>Dyfed Edwards</p>
Eitemau i'w trafod yn Chwarter 2 ond sydd heb ddyddiad hyd yn hyn		
Chwarter 3 2014/15 1 Hydref - Rhagfyr		

31		
7 Hydref	Adolygiad Strategol o Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad – Y Weledigaeth a Blaenoriaethau Gweithredu Addasu Hawliau Dirprwyedig	Gareth Thomas Ioan Ceredig Thomas
4 Tachwedd	Adolygiad Strategol Priffyrdd Cadw'r Budd yn Lleol Cynllun Lleihau Risg a Gwella Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru	Gareth Roberts John Wynn Jones John Wyn Williams
25 Tachwedd	Strategaeth Ariannol Rhaglen Gyfalaf 2014/15 - 2016/17 - Adolygiad 2il Chwarter Cyllideb Refeniw 2014/15 - Adolygiad 2il Chwarter Treth Cyngor – Sylfaen Drethiannol 2015/16 Dyfodol Darpariaeth Addysg Anghenion Arbennig Meirionnydd a Dwyfor	Peredur Jenkins Peredur Jenkins Peredur Jenkins Peredur Jenkins Gareth Thomas
16 Rhagfyr	Blaenraglen Cabinet Cyngor Gwynedd Y Cynllun Adnau Drafft	Dyfed Edwards John Wyn Williams
Eitemau i'w trafod yn Chwarter 3 ond sydd heb ddyddiad hyd yn hyn	Model busnes i'r dyfodol ar gyfer Gwasanaeth Ymgynghoriaeth Gwynedd	Gareth Roberts
Chwarter 4 2014/15 1 Ionawr – 31 Mawrth		
13 Ionawr	Dyfodol Darpariaeth Addysg yn Nalgylch y Gader	Gareth Thomas
3 Chwefror		
17 Chwefror	Cyllideb Refeniw 2014/15 – Adolygiad 3ydd Chwarter Rhaglen Gyfalaf 2014/15 – 2016/17 – Adolygiad 3ydd Chwarter Strategaeth Ariannol	Peredur Jenkins Peredur Jenkins Peredur Jenkins

17 Mawrth	Blaenraglen Cabinet Cyngor Gwynedd	Dyfed Edwards
Eitemau i'w trafod yn Chwarter 4 ond sydd heb ddyddiad hyd yn hyn	Cynllun Rheoli Carbon	Gareth Roberts
Chwarter 1 2015/16 1 Ebrill – 30 Mehefin		
14 Ebrill		
5 Mai	Dalgylch y Gader – Cam 3 Penderfyniad Statudol	Gareth Thomas
Mehefin	Blaenraglen Cabinet Cyngor Gwynedd	
Eitemau i'w trafod yn Chwarter 1 ond sydd heb ddyddiad hyd yn hyn	Polisi Taccis Gwynedd Polisi Trwyddedu	John Wyn Williams John Wyn Williams

REPORT TO THE CABINET
16 September 2014

Cabinet Member: Councillor Peredur Jenkins

Subject: 2014/15 – 2017/18 Financial Strategy

Contact Officer: Dilwyn Williams, Corporate Director

The decision sought

Decide whether or not any further steps need to be taken in response to the latest position that is becoming apparent.

Introduction

1. The Financial Strategy adopted by the Cabinet back in February of this year is based on projections of income and expenditure made at the time, as follows:-

£m	This year	15/16	16/17	17/18	Total
Expenditure increase	6.4	7.7	10.2	6.7	31.0
Loss of Grant	6.7	4.4	3.5	6.1	20.7
Council Tax Increase 3.5%	(2.7)	(1.8)	(1.9)	(2.0)	(8.4)
Savings already in the system	(8.6)	(0.7)	(0.2)	-	(9.5)
Gap to be found	1.8	9.6	11.6	10.8	33.8

2. Earlier in the summer the Council Leader attended a meeting of the Finance Sub Group of the Partnership Council of Wales where a warning was given by the Local Government Minister that the Welsh Government would not be able to keep to the indicative figures for 2015/16 published by them earlier in the year.
3. Later a letter was received from the Minister for Local Government and Government Business noting the pressures the Welsh Government were under and stating the possibility that the indicative figure of -1.5% given to local government for the 2015/16 Local Government Grant could have to be changed and suggesting that we should consider how we would react to a reduction of up to -4.5%. It was also noted that we should plan ahead for a range of challenging settlements beyond 2015/16.
4. If the figure of -4.5% manifested itself next year, this alone would mean that the financial gap for 2015/16 would increase from the £9.6m noted above to £13.1m.

5. Of course, this does not take into account any possible changes in the assumptions on expenditure where we already know that the above projections do not include the increase, which we have now been informed of, in the costs of teachers' pensions in 2015/16. Therefore it is unlikely that the expenditure figures could provide a salvation for the situation.
6. Assuming that we will see a wider gap in 2015/16 (and therefore the gap over the 4 years will also be bigger) the question arises of whether we as a Council should move away from our present course.
7. The Cabinet will recall that the original intention in planning to find the gap of £34m was to operate within the following principles -
 - Firstly maximise the efficiency savings that can be achieved;
 - Consider setting a target for the schools budget based on an assessment of what would be practically possible;
 - Consider whether there will be any savings that can be depended upon as a result of re-organisation;
 - Consider a Council Tax increase within the range 3.5% to 5%;
 - Service cuts for the remaining figure.
8. The fact that the Welsh Government intend to widen the gap will not change our ability to get more efficiency savings; all it means is that the extent of service cuts that we will have to make will increase.
9. Since efficiency savings take time to be developed and achieved this also of course increases the probability that we will need to implement service cuts in 2015/16.
10. It does however underline the need not to slow our attempts to find efficiency savings, and it is heartening to note that the most recent projection indicates that we will have efficiency savings worth over £15m to suggest to the members by the autumn.
11. However of course only a percentage of the sum can be realised by 2015/16 since efficiency savings take time to be achieved.
12. I have agreed, in consultation with the relevant officers, the arrangements for considering those areas where cuts could be made, and the Heads of Service will report on these areas between October and December with a view to undertaking an extensive consultation with the people of Gwynedd at the beginning of the calendar year, before asking all Council members to voice their opinion on the priorities which we should adopt.
13. What is disappointing about the Minister's statement is the fact that it suggests they will be changing the Local Government Grant figures again for 2015/16 after doing this already this year from the +0.9% originally indicated to the -3.8% that was actually seen. To some extent the reduction received this year was understandable due to the problems they faced within health, but in planning ahead and publishing a provisional settlement for 2015/16 we

would have expected the Welsh Government to take the Health service's requirements into consideration.

14. Changing once again this year raises questions as to how much genuine forward planning is carried out by the Government, and the question must be asked whether they actually only look at budgetary matters annually?

Conclusion

15. As noted above, whatever the final grant figure will be, this will not change our ability to find more efficiency savings. Therefore, since our present strategy already includes an attempt to maximise such savings, there is nothing different we can do to deal with any increase in the financial gap other than implementing more cuts.

16. In view of this, it should be noted that the probability of cuts in 2015/16 is now more likely than before.

Opinion of the Statutory Officers

Chief Executive:

Facing the kind of financial challenge that we had foreseen is exceptionally difficult. I therefore deplore the fact that the recent changes by the Government are changing our financial forecasts so significantly that we now have to reconsider our approach to and likely timing of implementing service cuts.

Monitoring Officer:

No observations in relation to propriety.

Head of Finance:

I have been involved in relevant discussions before the Cabinet Member for Resources (Councillor Peredur Jenkins) and the Corporate Director (Dilwyn O Williams) prepared this update to the financial strategy. I can confirm the accuracy of the revised assumption in part 4 of the report, as well as the reasonableness of the conclusions in paragraphs 15 and 16.

As we expect a second substantial grant reduction (4.5% for 2015/16 after 4% in 2014/15), it is essential that Members and officers adhere to our existing plans to achieve efficiency savings and to identify / prioritise potential budget cuts.

REPORT TO THE CABINET

16 September 2014

Cabinet Member: Councillor Dyfed Edwards

Subject: The Performance of Gwynedd Council 2013/14

Contact officer: Hawis Jones, Performance and Efficiency
Improvement Manager

Decision sought

To recommend the adoption of the 2013/14 Gwynedd Council Performance Report by the Full Council.

Local member's views

Not a local matter.

Introduction

In accordance with the Council's performance management framework, the performance report for 2013/14 is submitted to the Cabinet for approval.

Reasons for recommending the decision

The Cabinet must approve the report before it is adopted by the Full Council at its meeting on 9 October 2014. The report was also submitted for the attention of the Scrutiny Forum to scrutinise the balance of the report.

Relevant considerations

The report is based on the quarterly reports on performance submitted during the year and addresses the achievement against the outcomes of the Council's Strategic Plan 2013/14.

The Wales Audit Office is considering this report when preparing its assessment of the Council's performance. As usual, they will be searching for a balanced report, which addresses the aspects that failed to be achieved as well as the successful aspects.

It will be arranged for the public to be informed of the report via the Council's usual media, including social media.

A 'concise' version will be available that will address the main issues and will be prepared so that it will be easy to read by Gwynedd residents.

Next steps and timetable

The report will be considered further by:
The Full Council – 9 October 2014, for final approval.

Views of the statutory officers

Chief Executive:

Publication of this report not only meets statutory requirements, but is also an opportunity for the Council to refer to our performance in the last financial year giving a fair and balanced picture of that performance. We have much to be proud of, but obviously there are areas where we have not managed to achieve what we intended. As a Council we are always seeking the best for the people of the county and this report provides an opportunity for Gwynedd people and others to conclude to what extent we have been successful in doing so.

Monitoring Officer:

Nothing to add regarding propriety.

Head of Finance Department:

The 2013/14 performance report indicates the success of the Council's projects and services across many areas. That includes, on page 59 of the report, keeping within budget, paying invoices promptly and effective tax collection. It is also encouraging, on page 57 of the report, to see an increase in the percentage of residents who believe that Gwynedd Council provides value for money. I also note the Welsh Audit Office considers that the Council "has benefited from strong leadership in terms of financial planning in 2013/14". On the same page, the report notes the success to realise savings and develop efficiency plans in 2013/14. The Council will need to continue making this a priority this year and in

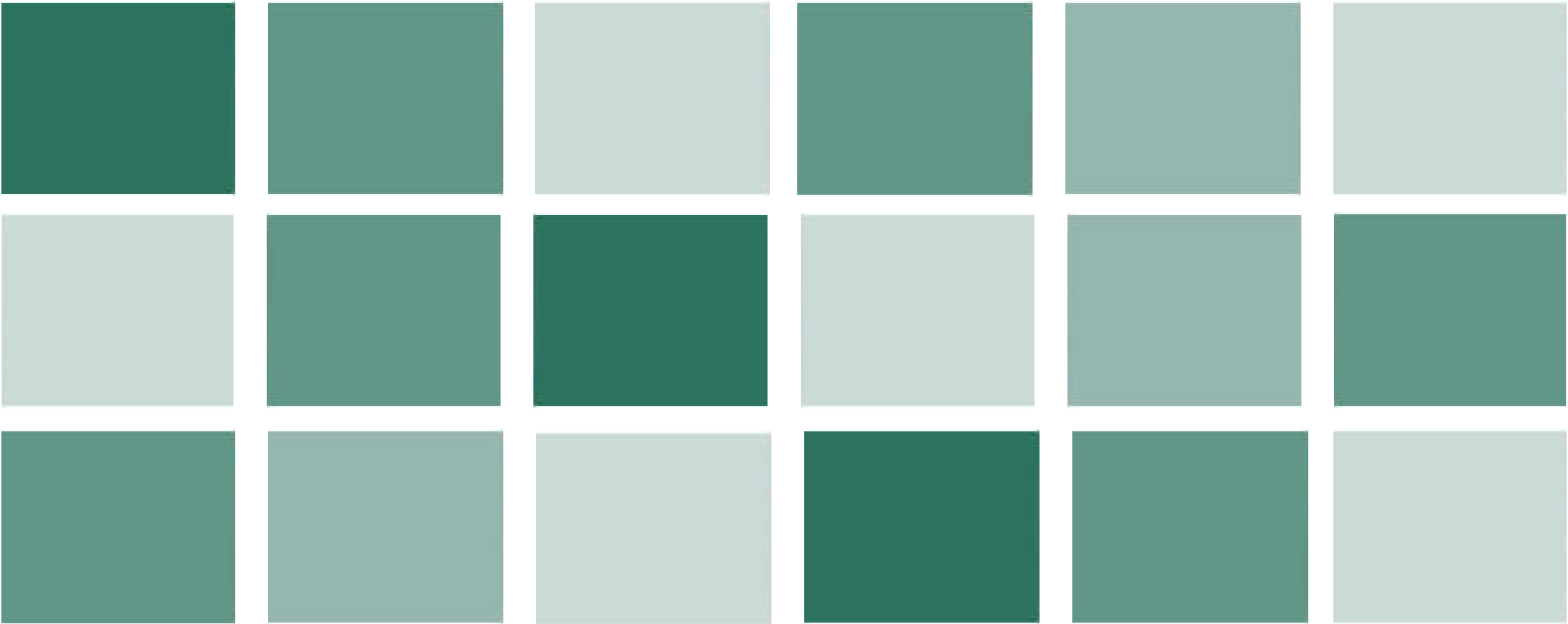
subsequent years, as the local government sector is already facing extremely challenging savings targets.

Appendices

Appendix – Gwynedd Council Performance Report 2013/14

Gwynedd Council Performance Report

2013/14

www.gwynedd.gov.uk/performance

INDEX

Content	Page
The Council Values	03
Introduction by the Council Leader	04
Main Events 2013/14	05
Performance Overview	06
The Council's Finance	11
Gwynedd Citizens' Opinion	12
Council's Strategic Plan Projects (by Field)	
Children and Young People	13
Care, Health and Well-being	22
The Economy	32
The Environment	39
Stronger Communities	49
Culture and Business Arrangements of the Council	56
Glossary	63
Full explanation/definition of any words noted with a * is available in the glossary.	

For further information, contact:

Hawis Jones
Performance and Efficiency Improvement Manager
Council Offices
Shirehall St
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Phone: 01286 679661

performance@gwynedd.gov.uk

For a copy of this document in large print, Braille, on audio tape or in another language, contact Hawis Jones on 01286 679661

Printed on recycled paper

COUNCIL'S AIM

'THE BEST FOR THE PEOPLE OF GWYNEDD TODAY AND TOMORROW'

In 2010, the Values of the Council were revised and several suggestions were received from residents of the county, Council staff and members. After much analysis work and discussion, 5 values were adopted for Gwynedd Council based on the central principle.

The Council's Values

RESPECT

Respect our people, our language and our environment

POSITIVE

We will succeed by being positive

VALUE FOR MONEY

Making the best use of Gwynedd's resources

SERVING

Services of the best quality for our customers

WORKING AS A TEAM

Achieving for Gwynedd by working together

The Local Government (Wales) Measure 2009 places a duty on local authorities to make arrangements to secure continuous improvement and to be accountable for it. We address this through the Strategic Plan and through our annual report on performance presented here.

The process of accountability for performance takes place in two stages:

- **Stage 1:** The requirement for authorities to publish their plans for improvement, and to include a set of improvement objectives (our Strategic Plan).
- **Stage 2:** The requirement for authorities to publish an assessment of performance relating to their plans and improvement objectives (Gwynedd Council's Performance Report 2013/14).

COUNCIL LEADER'S FOREWORD

Presenting the Gwynedd Council Annual Report 2013/14 is an opportunity for us to take a step back from our day to day work and to take an overview of our work as a Council. The report summarises Gwynedd Council's performance and is a very fair attempt to draw attention to excellence whilst highlighting those areas where we need to improve. As in all external reports, the content is a resource for us to use in order to learn from it and to continue to improve whilst ensuring the best possible public services for the people of Gwynedd, during an extremely uncertain time for local authorities. Succeeding within such a context therefore is certainly a subject for thanks and acknowledgement for the contribution of Council staff, Cabinet members, elected members across the county and for the partnership that we have with a number of key agencies.

We of course need to continue to improve in some areas. In general we need to channel our resources – financial and human – to ensure that we make a real difference to the lives of the people of Gwynedd. As a Council, we must act in a way which ensures sustainable front line services for the future, in these days of cutbacks in public money and the additional pressure of the economic crisis.

This of course cannot happen without the key partnership with the people of Gwynedd. A number of our communities are under pressure and the nature of the relationship between the citizen and the public sector is changing. In these challenging times, I feel that there is an opportunity for us to take hold again of the enterprising spirit of this unique county – the “caban” spirit of the quarry and the collaborative spirit of a number of our communities - in order to maintain this social-economic weave which is so important for Gwynedd. A partnership which will enable us to achieve despite the financial squeeze.

MAIN EVENTS 2013/14

May

Tonfannau Bridge, Tywyn

April

Cae Garnedd Care Home Plan, Penrhosgarnedd, Bangor.

June

Etape Eryri, Llanberis

July

Antur Stiniog, Blaenau Ffestiniog

October

GwriADBiomass Centre, Clynog Fawr.

September

Ysgol Craig Y Deryn, Vale of Dysynni

August

European Youth Sailing Cup, Pwllheli

November

Caernarfon Primary School project wins best value prize in the UK.

December

Eryrod Eira Pilot, Bala

January

Submitted a Trawsfynydd site options study to the Minister

March

Bike Track Launch, Coed y Brenin, Dolgellau

February

Putting Gwynedd people central to everything we do

PERFORMANCE OVERVIEW

The Council Strategic Projects

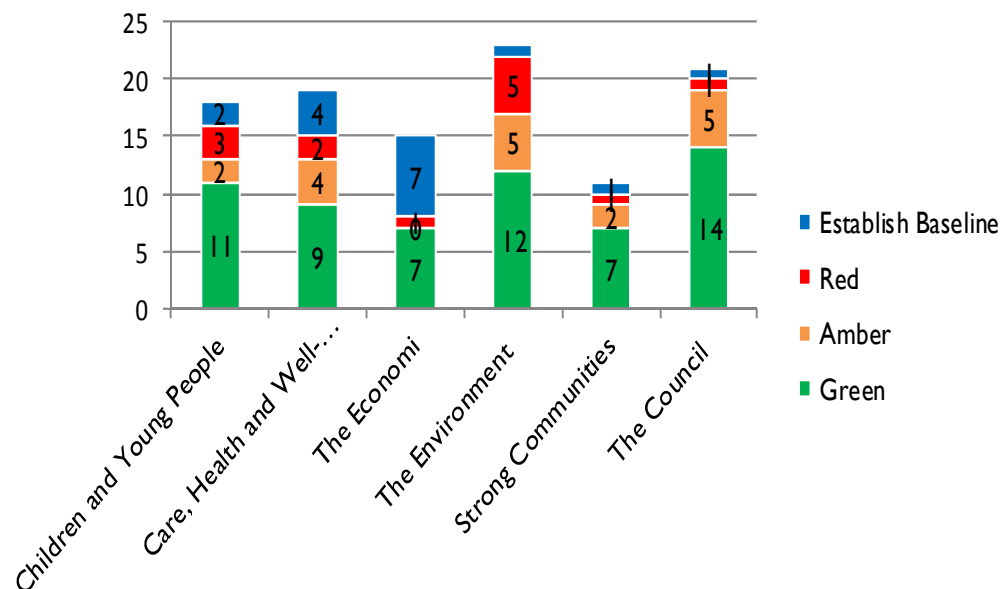
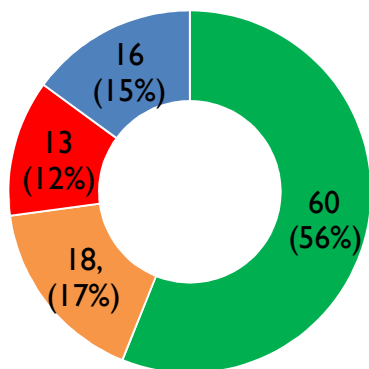
This table shows the success of the Council's Strategic Projects which contribute towards improving results for the people of Gwynedd.

Strategic Theme	Green have achieved the years ambition	Amber have made significant progress towards the years ambition	Red have not achieved the years ambition	TOTAL
Children and Young People	5	0	0	5
Care, Health and Well-being	3	0	1	4
The Economy	4	1	0	5
The Environment	7	1	1	9
Strong Communities	2	3	1	6
The Council	3	3	0	6
Total	24	8	3	35

PERFORMANCE OVERVIEW

Council Key Measures 2013/14

The graphs below show the performance of the Councils key measures within our Strategic Plan.

National Strategic Indicators 2013/14

This table shows how many of Gwynedd Councils Welsh Government’s strategic performance indicators that are better, the same or worse than the Welsh average in 2013/14.

Better	Same	Worse	Total
17	0	13	30

PERFORMANCE OVERVIEW

The 2013-17 Strategic Plan is Gwynedd Council's main plan, and this is its Improvement Plan.

In 2013/14, the Plan set the Council's priorities and described what the Council would do in that year in order to deliver on them. These were the Council's Improvement Objectives which were effective from April 2013.

The Council's aim was to ensure **The Best for the People of Gwynedd Today and Tomorrow**. This needed to be delivered on a day to day basis whilst also acknowledging the special circumstances of the period in question.

The biggest threat to the sustainability and improvement of services in 2013/14 was the combination of increasing demand for services and the significant reduction in Council resources. The Strategic Plan addressed this challenge by changing the Council's business model fundamentally. One key feature was the need to work more effectively with partners, individuals and communities to prevent and reduce the demand for services by means of early intervention as the problem presents itself and support more people to help themselves. Therefore, the general vision for the period was:

Supporting the people of Gwynedd to prosper in difficult times

On 19 September 2013, the Full Council accepted the report on the financial challenge which the Council faced. As a result of that discussion, the Council agreed that it should revise the Strategic Plan in order to identify which schemes were necessary to deliver on and which ones could be reconsidered.

At its meeting on 5 December 2013, the Council adopted an amended version of the Strategic Plan. The purpose of this report is to report back on the pledges contained in that plan.

In reporting on our performance against the Strategic Plan at the end of the year, we can report that a 32 out of a total of 35 projects (91%) have reached the year's ambition, or have made significant progress towards reaching the year's ambition. This compares with 89% in 2012/13.

The areas that need further attention can be found within the individual priorities.

PERFORMANCE OVERVIEW

From the key corporate indicators which have reported, the results of 56% have achieved their ambition with 12% within an acceptable level, and a further 15% reported and establishing a baseline.

In the field of **Children and Young People**, we have been working towards **supporting every child and young person to live full lives.**

We can report that 100% of projects in this field have been delivered successfully.

Pupils have benefited as we have set clear targets and have assessed and tracked progress in this field. We have been successful in maintaining the percentage of 15 year old pupils reaching the 2+ Level Threshold (5 GCSE grades (A*-C) including Maths, Welsh and English.

We received the opinion of Estyn inspectors that our education provision is sufficient with the forecast for improvement also sufficient.

In the **Care, Health and Well-being** field, we have been working to **support children and vulnerable people to live full lives** and to **inspire the people of Gwynedd to live healthy lives.**

We can report that 75% of the projects in this field have been delivered successfully.

The independence and safety of users has been promoted as 80 new complex telecare packages have been provided, in particular in the Learning Disability field. In addition, residents affected by changes in the field of care for adults and elderly people have appreciated having their opinion heard.

We are also working on the areas for improvement that the annual letter of the Care and Social Services Inspectorate's annual letter refers to.

In the field of **Economy**, we have been working to **improve the opportunities for the people of Gwynedd to live, work and succeed locally.**

PERFORMANCE OVERVIEW

We can report that 80% of projects in this field have been delivered successfully, with 20% making acceptable progress.

110 local businesses have taken advantage of the first wave of *Digital Gwynedd* workshops and one-to-one sessions in order to ensure that e-commerce is a part of the business.

In the **Environment** field, we have been working towards **promoting a suitable supply of homes for the people of Gwynedd** and **promote a safe and sustainable environment with convenient links**.

We can report that 78% of projects in this field have been delivered successfully, with a further 11% making acceptable progress.

It has seen 54 of the empty houses units have been brought back into use.

The graph on page 48 shows an increase in the waste that is reused/recycled and composted in Gwynedd, however, we will need to continue to improve if we are to avoid a fine.

In the field of **Strong Communities** we have been **working together to create a confident Welsh-speaking future** and **reduce the impact of deprivation on the people of Gwynedd**.

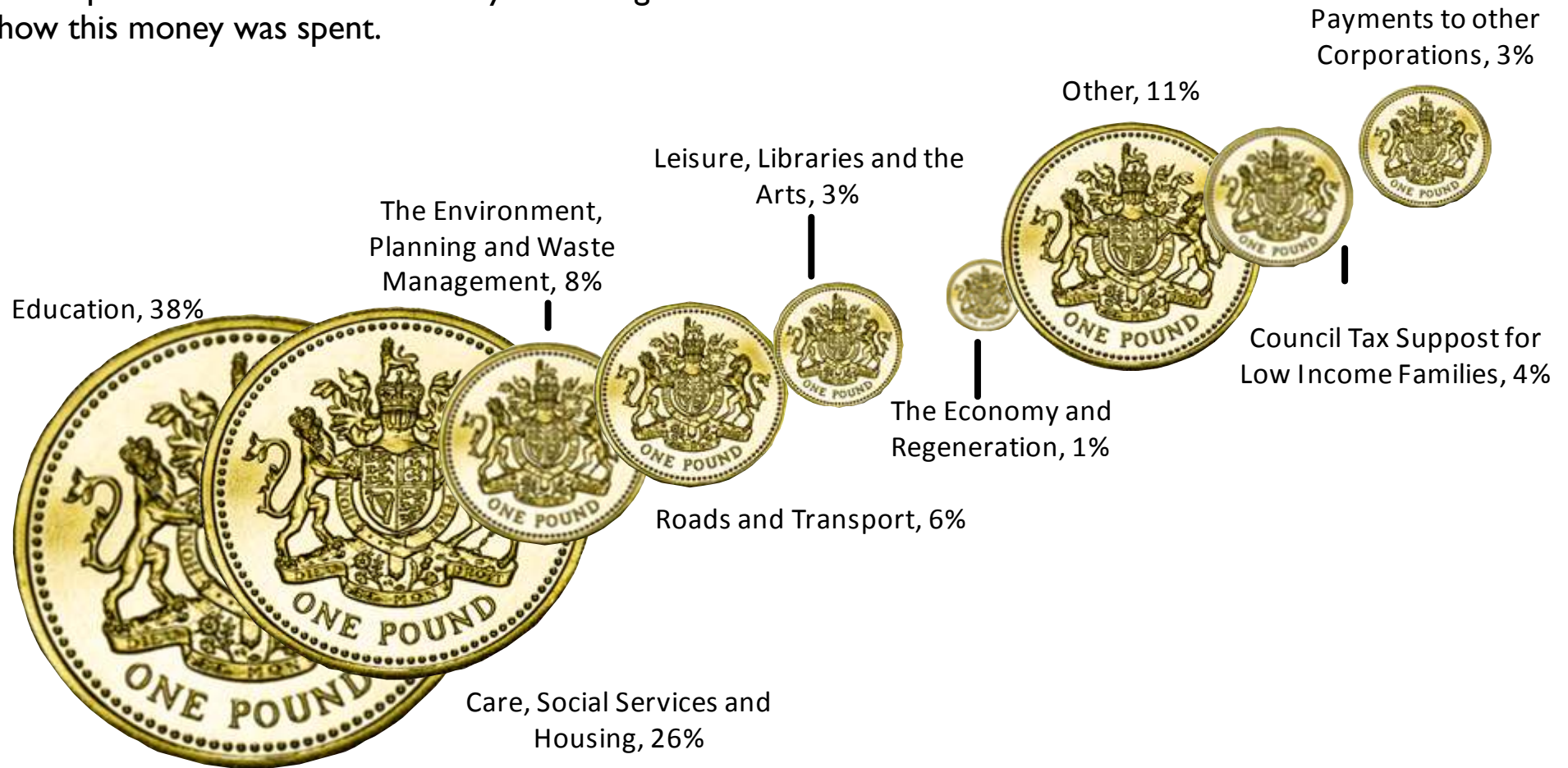
We can report that 33% of projects in this field have been delivered successfully, with a further 50% making acceptable progress.

A reduction has been seen in the average number of days every homeless family with children has spent in bed and breakfast accommodation from 41 to 22.

The Council continues with its vision of placing **the people of Gwynedd at the centre of everything we do** and have realised £3.3million of savings and developed efficiency schemes equivalent to £2million to be realised in 2014/15. We have also succeeded to obtain the full amount of £1.3million through the Outcome Agreement with the Government and our performance on associated projects and indicators. The 2014/15 Strategic Plan takes us further on that journey.

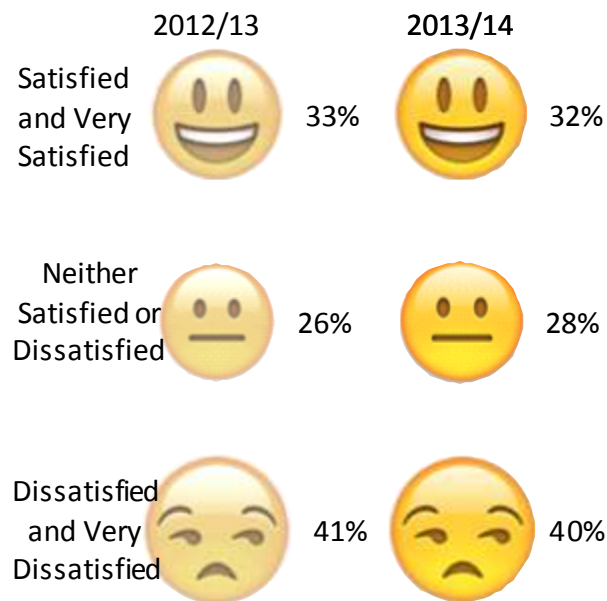
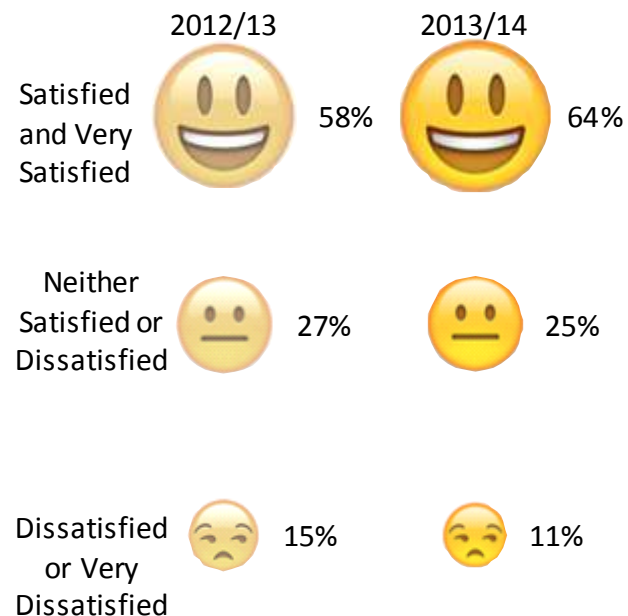
THE COUNCIL BUDGET

Gwynedd's expenditure last year was approximately £235million. This means that the Council spent £1922 on each person that live in the county on average. This is how this money was spent.

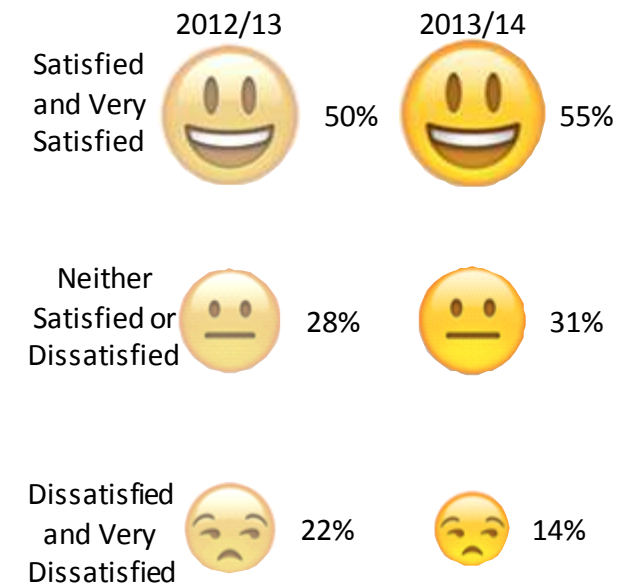

GWYNEDD CITIZENS' OPINIONS

CYF09 Percentage of residents who are satisfied with the way the Gwynedd Council runs things

CYF11 Percentage of Gwynedd residents believe that the Council offers value for money

See opinion of Gwynedd residents measures within the Council Culture and Business Arrangements' area on page 57.

CYF10 Percentage of Gwynedd residents that feel it is possible for them to influence the decisions made in their local area

The opinion of Gwynedd citizens is gathered via the Gwynedd Council Citizens Panel. The panel is a dissection of around a thousand County citizens. The purpose of the panel is to obtain the opinion of citizens to improve services.

It is possible to join the Citizens Panel by contacting Galw Gwynedd on 01766 771000.

CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

Vision

- Supporting all children and young people to live fulfilled lives

Priorities

- P1 - Raising the educational standards of children and young people
- P2 - Equalise opportunities for vulnerable groups of children, young people and families
- P3 - Improving the suitability of the schools system
- P4 - Better preparing young people for work and life

Results

- Children and young people's education standards will be improved.
- The attainment of vulnerable pupils has improved.
- More families are confident, nurturing and resilient.
- Permanent exclusions have been eradicated and an increase in pupil attendance.
- Improved experiences for children and young people which additional educational needs.
- Suitability of the school system has improved.
- Young people have appropriate job and life skills.

CHILD

CARE

ECON

ENV

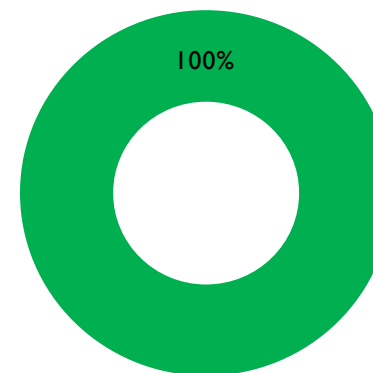
COMM

COUNCIL

CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

Key	
-	No Data

Project	Strategic Plan Projects	2013/14
P2.1	Gyda'n Gilydd Project – Gwynedd Team Around the Family	Green
P2.2	Inclusion and Behaviour Project	Green
P2.3	Additional Learning Needs Project	Green
P3.1	School Reorganisation Project	Green
P3.2	Post-16 Education Provision Project	Green

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
P2.1	DCh26	Number of families who have been given support through the Gyda'n Gilydd Project	-	-	509.00	120.00	-	-	-
P2.2	EDU/010bN	The number of school days lost due to fixed term exclusions during the academic year, in secondary schools	704.50	706.50	320.00	476.00	1366.85	574.88	Improving
P2.2	EDU/008bN	Number of permanent exclusion in secondary schools	7.00	15.00	4.00	5.00	-	-	Improving
P3.1	DA04	Percentage empty places in Gwynedd schools	25.90	25.95	20.70	24.00	-	-	Improving
P4	DGD17	Percentage of young people 16-18 years old who are not in education, work or training	3.60	3.04	3.00	3.00	4.20	-	Improving
P4	P4a	Percentage Job Seekers Allowance Claimants under 25 years old	5.40	4.90	4.10	4.90	6.30	-	Improving

CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

Key

-

No Data

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
PI	EDU/017	The percentage of pupils aged 15 at the preceding 31 August, in schools maintained by the local authority who achieved the Level 2 threshold including a GCSE grade A*-C in English or Welsh first language and mathematics	53.39	54.99	57.98	60.00	52.49	55.73	Improving
PI	GY26	Percentage of pupils who attain Level 2 + threshold (5 GCSE Grade(A*- C) in key stage 4 in Maths	57.00	58.68	62.17	63.70	60.31	69.01	Improving
P2.2	EDU/010aN	The number of school days lost due to fixed term exclusions during the academic year, in primary schools	80.50	126.50	111.50	83.50	228.00	118.86	Improving
P2.2	EDU/016b	Percentage of pupil attendance in secondary schools	91.90	92.10	93.40	95.00	92.62	92.82	Improving
P3.1	Adn23	Range in the cost per head per pupil across the schools	-	-	£2936 - £10616	Establish Baseline	-	-	-
P3.1	Adn24	Percentage of the savings resulting from reorganisation that is being redirected back to schools	-	-	80.00	Establish Baseline	-	-	-

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
EDU/002i	Percentage of all pupils (including those in LA care) in any LA maintained school, aged 15 as at the preceding 31 August that leave compulsory education, training or work based learning without an approved external qualification	0.21	0.00	0.00	0% - 0.21%	0.40	0.21	Maintain
EDU/002ii	Percentage of pupils in LA care in any LA maintained school, aged 15 as at the preceding 31 August that leave compulsory education, training or work based learning without an approved external qualification	0.00	0.00	6.30	0% - 6.5%	5.70	-	Worsen

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

Key

-

No Data

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
GY25	Percentage difference between pupils who have the right to free school meals and pupils who are not eligible for free schools in KS4 in the L2+ Threshold Indicator	32.79	36.04	32.20	32% - 34%	33.22	-	Improving
GY01	Points Score Average capped on the basis of 8 GCSEs in KS4 (14-16 year old)	327.00	323.53	353.01	343.00	333.06	363.62	Improving
DANS12	Number of secondary schools in one of ESTYN's official categories [substantial and improvement and special measures]	0.00	2.00	1.00	1.00	-	-	Improving
DANS11	Number of primary schools in one of ESTYN's official categories [substantial and improvement and special measures]	1.00	1.00	4.00	1.00	-	-	Worsen

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

Reference	National Strategic Indicators	2011/12	2012/13	2013/14	Ambition 2013/14	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend	Performance against Wales
EDU/002i	Percentage of all pupils (including those in LA care) in any LA maintained school, aged 15 as at the preceding 31 August that leave compulsory education, training or work based learning without an approved external qualification	0.21	0.00	0.00	0% - 0.21%	0.31	0.08	Maintain	↑
EDU/002ii	Percentage of pupils in LA care in any LA maintained school, aged 15 as at the preceding 31 August that leave compulsory education, training or work based learning without an approved external qualification	0.00	0.00	6.30	0% - 6.5%	2.00	0.69	Worsen	↓

CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

Key

-

No Data

Reference	National Strategic Indicators	2011/12	2012/13	2013/14	Ambition 2013/14	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend	Performance against Wales
EDU/003	The percentage of pupils assessed at the end of Key Stage 2, in schools maintained by the local authority, achieving the Core Subject Indicator, as determined by Teacher Assessment	82.80	86.20	86.60	86.00	84.60	85.82	Improving	↑
EDU/011	The average point score for pupils aged 15 at the preceding 31 August in schools maintained by the local authority	484	525.4	578.2	-	505.30	535.61	Improving	↑
EDU/015b	The percentage of final statements of special education need issued within 26 weeks, excluding exceptions	100.00	100.00	96.30	100.00	96.61	91.61	Worsen	↓
EDU/017	The percentage of pupils aged 15 at the preceding 31 August, in schools maintained by the local authority who achieved the Level 2 threshold including a GCSE grade A*-C in English or Welsh first language and mathematics	53.39	54.99	57.98	60.00	52.49	55.73	Improving	↑
EDU/015a	The percentage of final statements of special education need issued within 26 weeks, including exceptions	90.90	87.80	43.10	91.00	69.65	53.49	Worsen	↓

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

PI - RAISING THE EDUCATIONAL STANDARDS OF CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

What was accomplished?

Only Initial work happened in 2013/14.

The Cabinet Member accepted a series of eight recommendations from the Education Quality Scrutiny Investigation*. Based on these recommendations an action plan was created, which includes the issues that need further attention.

What needs further attention?

- ◇ Developing better links with heads and schools across the county and with specific schools outside the county based on their good practice.
- ◇ Improving collaboration across schools and continuing professional development for teachers and assistants. Drawing attention to best practice in the education field in Wales.
- ◇ Making links with local education agencies and with each secondary school, looking at the electronic tracking systems of pupils' educational achievement.

Who has benefited?

Pupils have benefited because there are:

- ◇ Clear targets to improve being shared within the Education Authority and within the schools.
- ◇ Specific improvement work within a small number of targeted schools.
- ◇ Clear targets have been set for them, as well as a system to assess and track progress and intervention.
- ◇ Collaboration between schools in order to ensure that standards are consistent.
- ◇ Research-based good practice used when identifying the best methods of educating.

“Improving education standards is one of the main priorities of the Council. I was pleased that the Scrutiny Committee had decided to look thoroughly at this field and has formed recommendations that will surely contribute to the Standard of education that we provide in the county.”

Councillor Sian Gwenllian, Deputy Leader and Cabinet Member for Education (2012-14).

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

P2 - EQUALISE OPPORTUNITIES FOR VULNERABLE GROUPS OF CHILDREN, YOUNG PEOPLE AND FAMILIES

What was accomplished?

The Strategic Plan has identified the need to increase the early support to individuals and families in order to overcome difficulties sooner and more effectively. As a result of this the following steps have been achieved in 2013/14:

- ◇ Support for 509 families through the Gyda'n Gilydd project by working with partners from the voluntary sector.
- ◇ A reduction in permanent exclusions from 15 to 4 through joint work between the schools and the Local Authority.
- ◇ Support for vulnerable pupils through the Inclusion Strategy which provides additional resources for schools.
- ◇ The development of a new model providing educational experiences for children with additional learning needs.
- ◇ The development of a plan to establish a new Special Education Centre of Excellence* in Penrhyndeudraeth.
- ◇ Pupils' attendance rate in secondary schools has improved 1.3% to 93.4%.

What needs further attention?

- ◇ The numbers referred to Gyda'n Gilydd is much higher than originally planned for, and places additional pressure on the project. We will need to look carefully at the needs of those who are referred in order to prioritise those with the highest need.
- ◇ A higher number of exclusions continues in one school in the county.

Who has benefited?

- ◇ 93% Gyda'n Gilydd users have said that their present situation has improved after receiving support from the service.
- ◇ Pupils and schools have benefited from the more pleasant learning environment following the work that schools have done on improving behaviour.
- ◇ Key preparation work has been carried out to improve the provision for children with additional learning needs.
- ◇ An increase in attendance is improving pupils' attainment.

Feeling Better

The families that are part of the "Gyda'n Gilydd" project have identified positive progress of 23% on average in different parts of their lives compared to when they started with the project.

This improvement is measured by the families and the project in a way that produces a score. This score is very corroborative one.

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

P3 - IMPROVING THE SUITABILITY OF THE SCHOOLS SYSTEM

What was accomplished?

As part of the Council's Strategic Plan the Council has addressed the need to raise educating standards and the condition of school buildings. On this basis, the following was achieved in 2013/14:

- ◇ The opening of the Craig y Deryn area school in Vale of Dysynni and improvements made to Penybryn school, Tywyn and O. M. Edwards, school Llanuwchllyn.
- ◇ Continuing the momentum of improving schools' organisation within the county.
- ◇ The closure of eight primary schools, reducing the number of empty spaces to 21%.
- ◇ Work on reviewing secondary education provision in Meirionnydd has started, including revising the lifelong provision in the Berwyn area.
- ◇ The establishment of a Post-16 Education and Training Consortium, providing a joint curriculum for all learners.

What needs further attention?

- ◇ Planning in preparation to develop an appropriate plan for primary school pupils in the Gader catchment area in the Dolgellau area, as it was not possible to build further on the Brithdir School site, Dolgellau.
- ◇ There have been delays with the work of creating a data and information collection system for the Post-16 Consortium project - the work will be completed in 2014/15.

Who has benefited?

- ◇ Post-16 learners have started to take advantage of the broader choice across the Post-16 Consortium's establishments when preparing to select their subjects, with the courses within the new system taught from September 2014 onwards.
- ◇ Pupils and teachers have benefited from raising the standard of buildings in four primary schools which has created a more pleasant learning environment .

Craig y Deryn School, Vale of Dysynni

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

P4 - BETTER PREPARING YOUNG PEOPLE FOR WORK AND LIFE

What was accomplished?

The Council has identified the need to develop further the provision between education establishments to support learners to make the best of the education opportunities provided within the county. On this basis, the following was achieved in 2013/14:

- ◇ Introducing the Engagement Framework Plan in accordance with the Welsh Government provision scheme.
- ◇ Completion of the '5 Tier Provision*' Model, namely categorising whether young people are in employment, education or training or not. It also includes all education, training and employment provision within the county.
- ◇ Work has started on the 'Toolkit to Identify Vulnerable Young People' with the county's schools.
- ◇ Discussions have started on the 'Youth Guarantee*' with the county's education providers.

What needs further attention?

As this project is developmental, only preparatory work has been achieved and no results were seen during 2013/14.

There was satisfactory progress with activities during the year, however, we expect outcomes from 2014/15 onwards.

Who has benefited?

- ◇ This is developmental work, therefore it has not produced direct benefits for residents as yet.

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

CARE, HEALTH AND WELL-BEING

Vision

- Inspiring the people of Gwynedd to live healthy lives
- Supporting vulnerable children and people to live fulfilled lives

Priorities

- GOF1 - Responding better to the needs of vulnerable people to ensure sustainable care services
- GOF2 - Increasing preventive work in field of Adult and Older People social care
- GOF3 - Protecting children and adults
- GOF4 - Increasing preventative work and targeting inequalities in the health field

Results

- ◇ Gwynedd children receiving an effective service which offers value for money.
- ◇ A stronger voice for Gwynedd Social Services users.
- ◇ The appropriate provision of care in the right place.
- ◇ Gwynedd adults and children receiving services by a confident and competent workforce that can react to needs.
- ◇ Gwynedd adults and children living in strong communities which are supportive and that build on people's strengths.
- ◇ A network of proactive support available to support adults and older people live independently without Social Services formal intervention.
- ◇ Gwynedd Children, Young People and Adults Safer.
- ◇ A range of integrated services with partners to improve healthy living opportunities and experiences for individuals.
- ◇ Health inequalities reducing in Gwynedd.
- ◇ Improving Health mainstreamed throughout the Council.

CHILD

CARE

ECON

ENV

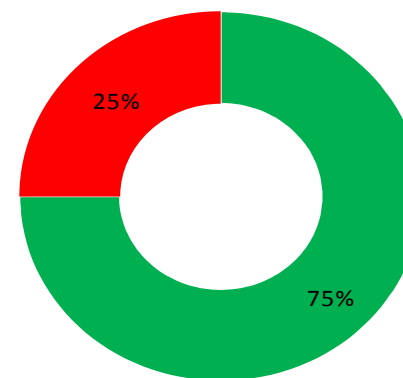
COMM

COUNCIL

CARE, HEALTH AND WELL-BEING

Key	
-	No Data

Project	Strategic Plan Projects	2013/14
GOFI.2	Transforming Services for Older People Project	Green
GOFI.3	Transforming the Learning Disabilities Service Project	Red
GOFI.4	Leadership Structure Project	Green
GOF3	Protecting Children and Adults Project	Green

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
GOFI.2 a GOF I.3	SCA/007	Percentage of clients with a care plan on 31 March who should have had their care plans reviewed who were reviewed during the year	69.60	79.00	85.31	80.00	81.09	80.77	Improving
GOF3	DIOGELU2	Percentage of risk assessments that were introduced to Case Conference that were considered as ones that showed quality when making a decision	-	98.00	93.75	95.00	-	-	Worsen
GOF3	SCA/019 (NSI)	The percentage of adult protection referrals completed where the risk has been managed	98.64	99.47	95.72	100.00	94.45	94.66	Worsen
GOF3	Adn09	Percentage of school staff that have a Disclosure and Barring Service Check	-	99.13	98.79	100.00	-	-	Worsen
GOFI.2	SCA/002b (NSI)	The rate of older people (aged 65 or over) whom the authority supports in care homes per 1,000 population aged 65 or over at 31 March	24.90	24.69	25.59	24.50	19.84	19.70	Worsen

CARE, HEALTH AND WELL-BEING

Key

-

No Data

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
GOF3	Adn25	Percentage of people in Gwynedd Schools who need a Disclosure and Barring Service check (DBS, formerly CRB) who have received it	-	-	86.40	Establish Baseline	-	-	-
GOF3	Adran Diogelu2a	Percentage of new members of staff who have receiving safeguarding training through their induction	-	-	308.00	Establish Baseline	-	-	-
GOF3	Adran Diogelu2b	Number of staff who has attended adult protection training through the Workforce Development Unit	-	-	334.00	Establish Baseline	-	-	-
GOF1.2 a GOF 1.3	OED09	Percentage of users reporting that Telecare has enabled them to live independently at home	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
SCC/024	The percentage of children looked after during the year with a Personal Education Plan within 20 school days of entering care or joining a new school in the year ending 31 March	86.10	50.90	87.50	65% - 73%	65.00	73.40	Improving
OED04	Enablement - Percentage of Enablement service recipients who returned within 2 years	-	11.70	12.60	10% - 20%	-	-	Worsen
SCA/002b Lleol	Rate of older people (65 or over) the authority supports in care homes per 1,000 population aged 65 or over on the 31 March - excluding self funders	22.83	22.71 (SCA/002b 20.63)	20.08	22.5 - 23	(SCA/002b 19.84)	(SCA/002b 19.70)	Improving
SCA/018c	Percentage of carers of adult service users who had an assessment or second assessment during the year who were provided with a service	47.57	82.27	78.52	65.13% - 82.27%	62.80	65.13	Worsen

ENV

COMM

COUNCIL

CARE, HEALTH AND WELL-BEING

Key

-

No Data

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/13	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
Diogelu3	The percentage of referrals that are re-referrals within 12 months (exclude GAP)	-	30.6% (SCC/010 29.95%)	31.63	25% - 29%	(SCC/010 27%)	(SCC/010 21.9%)	Worsen
LlesPMG2 / SCC/041a	Pathway plan has been agreed for children in care	94.20	100.00	100.00	95% - 100%	89.50	95.10	Maintain
LlesPMG1	Transition plan has been agreed for disabled children at 16 years of age	-	Not Reported in 2012/13	100.00	Developing. Establish Baseline in 2013-14	-	-	-
Ge02	Number of individuals participating as a % of the current 5x60 school population	-	70.31	79.60	72.50	-	-	Improving
LCS/002(b)	The number of visits to local authority sport and leisure centres during the year per 1,000 population, where the visitor will be participating in physical activity	12135.00	12408.00	12908.00	12644.00	8953.59	8706.39	Improving
DADH.42	Percentage of primary school pupils attending lessons who manage to achieve a Level 3 standard in the swimming assessment	80.00	80.00	80.00	82.50	-	-	Maintain
OED12	Number of POVA referrals completed in the period	145.00	167.00	187.00	Establish Baseline	-	-	Improving
Diogelu4a	The number of strategy meetings held under child protection procedures	-	-	Not Reported	Developing. Establishing Baseline in 2013-14	-	-	-
Diogelu4b	Percentage of strategy meetings (Part 3) that led to a Section 47 investigation	-	-	Not Reported	Developing. Establish Baseline in 2013-14	-	-	-
DATBL01	Percentage of Gwynedd population that are members of the Council's leisure centres	11.40	-	Not Reported	15.27	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

CARE, HEALTH AND WELL-BEING

Key

-

No Data

Reference	National Strategic Indicators	2011/12	2012/13	2013/14	Ambition 2013/14	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend	Performance against Wales
SCC/004	The percentage of children looked after on 31 March who have had three or more placements during the year	3.60	4.40	4.90	5.00	8.27	8.98	Worsen	↑
SCC/011b	The percentage of initial assessments that were completed during the year where there is evidence that the child has been seen alone by the Social Worker	45.10	40.00	47.20	45.00	42.86	50.27	Improving	↑
SCC/033d	The percentage of young people formerly looked after with whom the authority is in contact at the age of 19	91.70	87.50	100.00	100.00	93.44	93.50	Improving	↑
SCC/033f	The percentage of young people formerly looked after with whom the authority is in contact, who are known to be in engaged in education, training or employment at the age of 19	63.60	35.70	66.70	60.00	54.80	66.96	Improving	↑
SCC/037	The average external qualifications point score for 16 year old looked after children in any local authority maintained learning setting	314	289	439	290	262.02	289.84	Improving	↑
SCC/041a	The percentage of eligible, relevant and former relevant children that have pathway plans as required	94.20	100.00	100.00	100.00	89.24	95.07	Maintain	↑
LCS/002(b)	The number of visits to local authority sport and leisure centres during the year per 1,000 population, where the visitor will be participating in physical activity	12135.19	12408.01	12906	12644	8953.59	8706.39	Improving	↑

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

CARE, HEALTH AND WELL-BEING

Key

-

No Data

Reference	National Strategic Indicators	2011/12	2012/13	2013/14	Ambition 2013/14	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend	Performance against Wales
SCA/001	The rate of delayed transfers of care for social care reasons per 1,000 population aged 75 or over	1.39	1.16	1.55	1.20	4.57	2.63	Worsen	↑
SCA/019	The percentage of adult protection referrals completed where the risk has been managed	98.64	99.47	95.72	100.00	94.45	94.66	Worsen	↑
SCC/002	The percentage of children looked after at 31 March who have experienced one or more changes of school, during a period or periods of being looked after, which were not due to transitional arrangements, in the 12 months to 31 March	14.10	14.50	22.80	14.50	13.85	14.82	Worsen	↓
SCC/033e	The percentage of young people formerly looked after with whom the authority is in contact, who are known to be in suitable, non-emergency accommodation at the age of 19	100.00	85.70	86.70	100.00	92.74	92.17	Improving	↓
SCA/002b	The rate of older people (aged 65 or over) whom the authority supports in care homes per 1,000 population aged 65 or over at 31 March	24.90	24.69	25.59	23.30	19.84	19.70	Worsen	↓
SCA/002a	The rate of older people (aged 65 or over) supported in the community per 1,000 population aged 65 or over at 31 March	50.00	47.00	46.21	-	74.48	59.93	Worsen	↓

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

GOFI - RESPONDING BETTER TO THE NEEDS OF VULNERABLE PEOPLE TO ENSURE SUSTAINABLE CARE SERVICES

What was accomplished?

Ensuring sustainable care services which offer value for money, provide a stronger voice for users and which offer appropriate provision of care in the right location is a priority for the Council. The following was achieved:

- ◇ The establishment of a Respite Unit in Plas Pengwaith, Llanberis.
- ◇ A scheme identified for Residential Care provision in the Porthmadog catchment area.
- ◇ The completion of a project to seek the views of people who have links with the Fron Deg home in Caernarfon.
- ◇ A document has been created jointly with the six North Wales Local Authorities and the Health Board noting the Council's intentions regarding Integrated Care* for older people.
- ◇ The post of Corporate Director with the role of Statutory Director of Social Services has been filled. Head of Adults, Health and Well-being and Head of Children and Supporting Families Services are operational.

What needs further attention?

- ◇ The development of accommodation and day care models for people with Learning Disabilities.
- ◇ Agreement on the future of Fron Deg Home.

Who has benefited?

- ◇ The independence and safety of users has been promoted with the provision of 80 new complex telecare packages*, in particular in the field of Learning Disability.
- ◇ People connected to the Hafod y Gest home have received assurances in terms of the care provision in the Porthmadog area.
- ◇ People who were part of the communication regarding the day care in Maesincla have expressed their pride at having been included in the process and have the opportunity to give their opinion from the beginning.
- ◇ 987 service users have received a review of their packages.

“Supporting our service users to reach their full potential whilst living at home safely and satisfied for as long as they wish.”

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

GOF2 - INCREASING PREVENTIVE WORK IN FIELD OF ADULT AND OLDER PEOPLE SOCIAL CARE

What was accomplished?

The Council is going to increase preventative work in order to improve the quality of life and reduce the pressure on services. The following was achieved:

- ◇ Continuous communication by the Council in relation to specific projects or sites, including Fron Deg, Caernarfon, and Hafod y Gest, Porthmadog homes.
- ◇ Ongoing work with Health in relation to the Single Access Point, namely creating one place with which people can contact regarding health and social services issues.
- ◇ Regular daily activities have been held for citizens over 55 years old.
- ◇ The establishment of socialising activities to support the recovery of people with mental health problems.
- ◇ Publication of the Gwynedd Carer Partnership reference book "Are you looking after someone?" which distributes useful information to people of all ages that care for a family, friend or neighbours.

What needs further attention?

- ◇ Community support and the preventative opportunities in the field of care of adults and older people.
- ◇ This work will be undertaken from 2014/15 onwards.

Who has benefited?

- ◇ People who were part of the communication have benefited greatly from being part of the process and having their opinions heard.
- ◇ Ageing Well* activities have been established by Age Cymru within Awel y Coleg and Cysgod y Coleg, Bala and also in the Rugby Club in Dolgellau. Work has started to expand the service within the Blaenau Ffestiniog, Cricieth and Tywyn areas.
- ◇ Community Clubs were established to aid recovery. Clubs were held weekly in Bangor and Caernarfon with a variety of activities offered to help people with mental health problems.

In 2013-14, 462 users received a Reablement service.

58% of those succeeded to restore their independence and left without a care package.

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

GOF3 - PROTECTING CHILDREN AND ADULTS

What was accomplished?

Safeguarding Children and people who are vulnerable to harm is a key priority for the Council. On this basis, the following was achieved in 2013/14:

- ◇ The completion and approval of a Corporate Safeguarding Policy.
- ◇ Identification of improvement indicators.
- ◇ The Strategic Safeguarding Panel* accepted Departmental policies for all Council Departments.
- ◇ Training for staff and members is being provided.
- ◇ The development of methods to monitor the successes of the training, staff understanding and commissioning methods.
- ◇ The work of the Strategic and Operational Safeguarding Panels* is seen as 'good practice' by the Inspectorate and by other authorities.
- ◇ The Children and Families risk model is being implemented.
- ◇ Performance of the Gwynedd's Children's Service is amongst the best in Wales in relation to stability of placements for children in care within the year.

What did not go as well?

- ◇ The Council is now measuring the percentage of school staff receiving a renewed DBS check within the required 3 years.
- ◇ Following changes nationally to the administration of DBS checks, a great effort will be made to reach the challenging target set on this important indicator.

Who has benefited?

- ◇ With the establishment of all procedures, our children, young people and vulnerable adults will be safer and staff will be equipped to refer cases of concern to the Council.

'The children and young people who are placed with foster carers can be certain that the fostering service will promote their safety and well-being and endeavour to ensure that the placement can satisfy their needs' and 'we felt that the children have a voice and that they are provided with opportunities to express their opinions, and that they can influence the way a service is provided'

CSSIW Fostering Inspection Report 2013

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

GOF4 - INCREASING PREVENTATIVE WORK AND TARGETING INEQUALITIES IN THE HEALTH FIELD

What was accomplished?

The Council has identified that improving healthy living opportunities and experiences for individuals, reducing health inequalities and mainstreaming health work through the Council as a priority. On this basis the following was achieved:

- ◇ Discussions regarding providing physiotherapy assessment and prioritisation service in leisure centres jointly with the Health Board have commenced.
- ◇ Joint schemes with Macmillan, the Health Board, Public Health Wales and the Council to establish Macmillan Welfare Clinics* within leisure centres are being developed.
- ◇ Tobacco Management Plan established by the Council in August 2013.
- ◇ Leisure Centre Sufficiency Review completed and published in October 2013.

What needs further attention?

- ◇ The Council needs further clarity on our role within the health improvement field and in the context of working with partners.

We intend to commission a report on specific interventions to develop further in the 2014/15 Strategic Plan.

Who has benefited?

Since this work is in development, its effect is not seen as yet. However, there is significant potential to make a difference to the lives of individuals and their families through Macmillan Welfare Clinics* and the physiotherapy service within leisure centres.

National Exercise Referral Scheme (NERS) at work at the Tennis Centre, Caernarfon.

NERS is a Welsh Government initiative to promote physical activity in those people who are currently inactive or who have certain medical conditions.

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

THE ECONOMY

Vision

- Improving opportunities for the people of Gwynedd to live, work and succeed locally.

Priority

- ECON1 - Strengthening business resilience and retaining the economic benefit locally
- ECON2 - Improving quality of jobs and wage levels
- ECON3 - Improving access to work and addressing barriers

Innovation
 Local-Businesses
 Gwynedd-Areas
 Jobs High-Value-Sectors
 Gwynedd-Werdd Work
 Procurement Events
 Broadband Skills

Results

- ◇ More benefits to the people of the County from the Council's procurement.
- ◇ More of the County's businesses growing and with the potential to employ.
- ◇ Maintain survival level of the County's businesses.
- ◇ More high value jobs created.
- ◇ More variety of work, and jobs across the County.
- ◇ More of the County's employers able to recruit local people with the right skills.
- ◇ More people moving from benefits to work.

CHILD

CARE

ECON

ENV

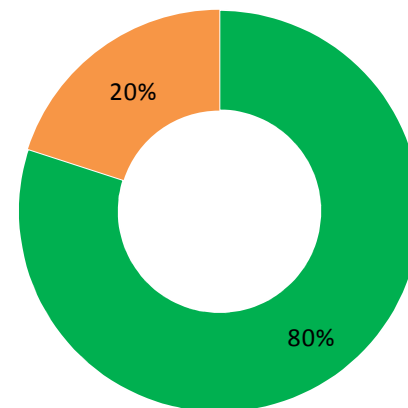
COMM

COUNCIL

THE ECONOMY

Key	
-	No Data

Project	Strategic Plan Projects	2013/14
ECON1.1	Retaining Economic Benefits Locally Project	Green
ECON1.2	Gwynedd Suppliers Programme Project	Green
ECON1.4	Investing in Gwynedd	Green
ECON2.1	High Value Jobs Project	Green
ECON2.2	Employment Plans Project	Amber

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
ECON1.1	ECON1.1a	Percentage Council contracts going to local businesses	-	-	23.94	Establish Baseline	-	-	-
ECON1.1	ECON1.1b	Number of County businesses that win contracts from the Council	-	-	17.00	Establish Baseline	-	-	-
ECON1.1	ECON1.1d	Percentage of the Council's procurement contracts over £500k in the construction field that include and have implemented relevant social clauses e.g. to establish apprenticeships etc	-	-	37.50	Establish Baseline	-	-	-
ECON1.2 a ECON1.3	ECON1.2/3 a	Number of jobs created as a result of implementing the Retaining Economic Benefits Locally Project and the Gwynedd Suppliers Programme Project	-	-	13.00	Establish Baseline	-	-	-
ECON2.2	ECON2.2a	Number of new jobs created within the Areas of Gwynedd	-	-	68.5 FTE	Establish Baseline	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

THE ECONOMY

Key

-

No Data

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
ECON1.2	ECON1.2a	Relative figure businesses registered for VAT/PAYE	116.80	115.30	-	116.80	117.40	-	-
ECON2.1	ECON2.1a	Median County wage levels	£22,903.00	£23,825.00	-	Increase	£24,482.00	-	-
ECON1.3	ECON1.3a	Relative figures of annual Gwynedd business survivals	1.11:1	0.76:1	-	1.11:1	0.92:1	-	-
ECON2.1	ECON2.1b	Number of those employed in the Professional, Scientific, Technological sectors, which are under-represented sectors in the County	1500.00	1200.00	-	1500.00	-	-	-
ECON2.1	ECON2.1bb	Percentage of those employed in the Professional, Scientific, Technological sectors, which are under-represented sectors in the County	3.10	2.40	-	3.10	-	-	-
ECON1.1	ECON1.1c	Percentage of targeted businesses who go on to tender for Council work	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
ECON1.2	ECON1.2b	Number of businesses advised via the Suppliers Programme who win contracts	-	-	20.00	Establish Baseline	-	-	-

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
H6	Number of businesses developing with the support of the Council	-	92.00	82.00	65.00	-	-	Worsen
H7	Number of new businesses established with the support of the Council	12.00	18.00	10.00	8 – 12	-	-	Worsen
H8	Number of new jobs created with the support of the Council	-	60.00	89.38	34.00	-	-	Improving
H9	Number of jobs protected with the support of the Unit	-	108.00	206.00	100.00	-	-	Improving

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

THE ECONOMY

Key

-

No Data

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
Ieu3	Percentage of young people supported by school youth workers who engage	-	100.00	100.00	75.00	-	-	Maintain
SaC04	Number of apprentices employed	-	18.00	12.00	10.00	-	-	Worsen
Twr4	Benefit to the local economy from supporting strategic and high-profile events	-	£4.99m	£6.32m	£3.15m - £3.5m	-	-	Improving
SaC01	Percentage of supported individuals of working age who move on to work (NWC)	-	7.00	7.21	10% - 15%	-	-	Improving
Caff06c	Percentage of expenditure with businesses in Wales	-	66.32	Not Reported	-	-	-	-
Caff06ch	Percentage of expenditure with businesses in North Wales	-	54.92	Not Reported	-	-	-	-
Caff06d	Percentage of expenditure with businesses in Gwynedd	-	39.05	38.83	-	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

Reference	National Strategic Indicators	2011/12	2012/13	2013/14	Ambition 2013/14	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend	Performance against Wales
LCL/001(b)	The number of visits to public libraries during the year per 1,000 population	5741.48	5175.72	5301.00	-	5851.30	5776.30	Improving	↓

PRIORITY

ECON1 - STRENGTHENING BUSINESS RESILIENCE AND RETAINING THE ECONOMIC BENEFIT LOCALLY

What was accomplished?

The Council's Strategic Plan responded to the challenge to the viability of businesses, and developing procurement opportunities presented by new large developments: This is what was accomplished in 2013/14:

- ◇ The Council's Annual Procurement Programme is in place and local businesses are becoming aware of opportunities to win contracts in 2014/15.
- ◇ Identification of fields for which there is a shortage of local suppliers.
- ◇ A support programme was held with businesses to prepare them for the new fast broadband provision, the first county in Wales to do so.
- ◇ The successful completion of a programme of high profile and smaller events across the county with 52,214 people attending the 13 events.
- ◇ The success of the *Green Gwynedd** project with the first step towards securing European support from the Rural Development Plan*.

What needs further attention?

- ◇ We will ensure the targeting and knocking on doors of local businesses in order to link them with Council contract opportunities.
- ◇ We will revisit the work of establishing the contract needs of Energy Island* (Anglesey), and, therefore, raise the awareness of businesses in Gwynedd of the opportunities—there was a delay in 2013/14 as a result of waiting for confirmation of the successor of the Horizon company to lead the work of the New Wylfa.
- ◇ We will also continue to support businesses within the County to benefit from new opportunities.

Who has benefited?

- ◇ 267 local suppliers received support to tender and contracts worth £10,384,152 were won by the county's businesses through our partnership with Business Wales, creating 13 and safeguarding 171 jobs.
- ◇ 110 local businesses benefited from the first wave of *Digital Gwynedd* workshops and one-to-one sessions in order to bring e-commerce and other digital aspects into the business.
- ◇ Businesses county-wide benefited from the £6.32m of additional money attracted to the local economy through *This is Where Things Happen*, and 254 companies in the county secured contracts through the events.

"I think you guys do an amazing job and have really put the event and the area on the map".

Sir David Brailsford – on Etape Eryri

"Hi, compliments on an excellent event, the village has been buzzing since Friday."

A business in Llanberis

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

ECON 2 - IMPROVING QUALITY OF JOBS AND WAGE LEVELS

What was accomplished?

In order to respond to the county's dependency on a small number of work sectors, particularly ones with lower wages, the Council collaborated to take advantage of the innovation opportunities of Bangor University, and on the designation of the Eryri Enterprise Zone. On this basis, the following was achieved:

- ◇ Agreement was reached on a programme to transfer innovation from specific research fields within Bangor University; local businesses were put in contact with the University.
- ◇ Welsh Government support was secured to improve the environment of the Caernarfon Waterside on the World Heritage Site.
- ◇ The foundations for the Slate Areas World Heritage Site bid were put in place with a strong partnership established across local and national heritage bodies.

What needs further attention?

- ◇ We will complete the Llyn and Eifionydd Employment Scheme after having given the area's Elected Members the opportunity to discuss the data, and to identify where the greatest need is.
- ◇ Schemes to develop the creative sector will continue, taking advantage of the momentum that has been created amongst the sector's businesses by the unsuccessful effort to attract the S4C headquarters to Caernarfon.
- ◇ We will continue to implement the project to support the establishment of a cluster of businesses offering high value posts within the county e.g. on the sites of the Eryri Enterprise Zone.

Who has benefited?

- ◇ 22 companies able to offer high value jobs received support to follow up on their enquiries as regards locating in the county;
- ◇ 17 companies able to offer high value jobs received the opportunity to have detailed discussions and/or visit suitable sites in the county;
- ◇ Several specialist companies in high value fields are appreciative of the support given to consider the possibility of locating in Gwynedd.
- ◇ The Meirionydd area with 68.5 new jobs available to local people during the year through the Employment Plan projects.

Discussion: Trawsfynydd Site, Eryri Enterprise Zone.

"I wanted to thank you and your colleagues for hosting our visit to Trawsfynydd. The opportunity to visit the site has allowed us to contextualise the challenges and more importantly to see the opportunities that this site presents. We look forward to further discussions."
Potential investor following an initial visit.

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

ECON 3 - IMPROVING ACCESS TO WORK AND ADDRESSING BARRIERS

What was accomplished?

We collaborated with other North Wales councils in order to meet the needs of businesses in Gwynedd to recruit local young people with the appropriate skills. The following was achieved in 2013/14;

- ◇ The agreement of the 6 North Wales Local Authorities was secured on the key fields for developing skills in the region, including addressing the following in the new Skills Strategy:
 - * Economic Inactivity;
 - * NEET (those not in education, employment or training);
 - * Leadership and Management Skills;
 - * Workplace Skills;
 - * Skills to support the development of the Enterprise Zones, key sectors and high-value sectors.

What needs further attention?

- ◇ An European bid will be submitted (dependent on the timetable of European Programmes).
- ◇ The Strategy will be completed together with the action plan, and applications for European funding will be developed by the partners in order to increase skills, respond to the needs of employers, preparing people for new work opportunities, and overcoming the barriers that people face in accessing work.

Who has benefited?

This is work in development, and therefore it is premature to identify the benefit to residents.

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

Innovation
 Local-Businesses
 Gwynedd-Areas
 Jobs High-Value-Sectors
 Gwynedd-Werdd Work
 Procurement Events
 Broadband Skills

THE ENVIRONMENT

Vision

- Promoting a suitable supply of homes for people in Gwynedd
- Promoting a safe and sustainable environment, with convenient connections

Priorities

- AMG1 - Promoting an appropriate supply of housing for local people
- AMG2 - Reducing Carbon Emissions
- AMG3 - Responding to the threat of climate change
- AMG4 - Reducing the amount of waste sent to landfill

Results

- ◇ More provision of smaller units in areas of need.
- ◇ Increasing the provision of affordable housing.
- ◇ A reduction in the carbon emissions of Gwynedd Council and the public sector in the County.
- ◇ Responses to the challenges of climate change in the longer term identified.
- ◇ An increase in the number of residents who live in areas of high flooding risk with a “plan” to respond to incidences of flooding.
- ◇ An improvement in the Council’s ability to respond in order to help residents to deal with the side effects of flooding.
- ◇ Increasing levels of re-use / recycling / composting.
- ◇ Reducing the dependence on landfill.

CHILD

CARE

ECON

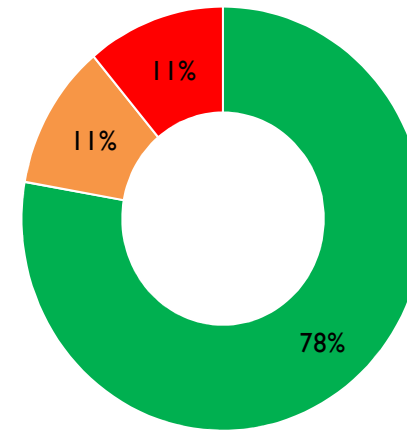
ENV

COMM

COUNCIL

THE ENVIRONMENT

Projects	Strategic Plan Projects	2013/14
AMG1.1	Vacant Properties Back Into Use Project	Green
AMG1.2	Affordable Units Project	Green
AMG1.3	Unitary Development Plan / Local Development Plan Project	Green
AMG1.4	Housing for Specific Needs Project	Amber
AMG2	The Council's Carbon Management Plan	Green
AMG3.1	Responding to the Threat of Climate Change Project	Green
AMG3.2	Project to increase in the number of residents who live in areas of high flooding risk with a "plan" to respond to incidences of flooding	Red
AMG3.3	Project to improve the Council's ability to respond in order to help residents to deal with the side effects of flooding	Green
AMG4	Waste Reduction Project	Green

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

THE ENVIRONMENT

Key

-

No Data

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
AMG1.1	DAT01*	The number of long term vacant units (6 months or more) in the County coming back into use	48.00	48.00	54.00	54.00	-	-	Improving
AMG1.2	Strat6	The number of affordable housing units achieved in Gwynedd	62.00	72.00	70.00	53.00	-	-	Worsen
AMG1.2	PLA/006 (NSI)	The number of additional affordable housing units provided during the year as a percentage of all additional housing units provided during the year	23.26	30.00	41.00	16.00	37.46	31.97	Improving
AMG1.4	PSR/002* (NSI)	The average number of calendar days taken to deliver a Disabled Facilities Grant.	281.27	298	242	280	238.88	244.58	Improving
AMG2	CYNCA06	Percentage change in carbon emissions in the non-domestic building stock	13.84	15.06	30.76	18.00	-	-	Improving
AMG4	WMT/009 (NSI)	Percentage of municipal waste that is re-used / recycled / composted	46.42	51.52	54.01	54.00	54.33	57.00	Improving
AMG4	WMT/004 (NSI)	Waste sent to landfill	51.84	46.92	45.88	46.00	37.72	37.52	Improving
AMG4	P60	Landfill Allowance	20607.00	20695.00	19650.00	20649.00	-	-	Improving
AMG2	CYNCA07	Percentage change in carbon emissions arising from business travel	-	-	0.97	1.00	-	-	-
AMG4	PB53	Percentage of domestic properties using the weekly food collection service	-	38.00	50.00	55.00	-	-	Improving
AMG1.1 a AMG1.2	AMG1a	The number of 1/2 bedroom units created for rent	-	-	27.00	34.00	-	-	-
AMG4	PB51	Percentage of commercial waste that is re-used / recycled / composted	17.23	27.30	30.79	40.00	-	-	Improving
AMG4	PB55	Total food waste composted	-	-	3935.06	6000.00	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

THE ENVIRONMENT

Key

-

No Data

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
AMG1.1 a AMG1.2	CTC01	Percentage of applicants registered on the Common Housing Register looking for smaller units to rent	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
AMG3.2	AMG3.2a	Percentage of individuals with "plans" in place to respond to incidences of flooding following engagement work	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
AMG3.3	BARN04b	Percentage of key individuals within the Councils reporting an improvement in the Council's readiness to respond to the threat of flooding	-	-	83.34	Establish Baseline	-	-	-

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
PPN/008ii	Percentage of new businesses identified which had a risk assessment visit or which had returned a self assessment survey during the year for Food Hygiene.	73.00	90.00	95.00	90.00	83.00	90.27	Improving
PPN/009	Percentage of food establishments which are 'broadly compliant' with food hygiene standards	88.72	95.42	97.49	90.00	86.03	89.47	Improving
THS/009	Average number of calendar days taken during the year to repair all street lighting deficiencies	2.40	3.70	2.70	3.20	4.30	3.65	Improving
Y2	Department's performance against its financial target	1027469	571414	1407327	1074250	-	-	Improving
PLA/004b	Percentage of all relevant planning applications determined within 8 weeks	48.60	70.10	72.86	75.00	72.79	70.89	Improving
PLA/004a	The proportion of major planning applications determined within 13 weeks	35.00	50.00	57.14	60.00	34.50	36.67	Improving
THS/011(a)	Condition of main roads (A class) in a bad state	5.70	5.20	4.40	4.10	5.30	5.20	Improving

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

THE ENVIRONMENT

Key

-

No Data

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
THS/011(b)	Percentage of roads (B class) in a bad state	5.50	5.30	4.70	4.20	7.50	7.80	Improving
THS/011(c)	Condition of roads (class C) in a bad state	7.70	10.30	14.70	7.00	18.80	20.00	Worsen

Reference	National Strategic Indicators	2011/12	2012/13	2013/14	Ambition 2013/14	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend	Performance against Wales
PLA/006(b)	The number of additional affordable housing units provided during the year as a percentage of all additional housing units provided during the year	23.26	30.00	41.00	16.00	37.46	31.97	Improving	↑
WMT/009 (b)	The percentage of municipal waste collected by local authorities and prepared for reuse and/or recycled, including source segregated biowastes that are composted or treated biologically in another way	46.42	51.52	54.01	54.00	54.33	57.00	Improving	↓
STS/006	The percentage of reported fly tipping incidents cleared within 5 working days	95.08	93.80	97.67	95.00	95.03	95.99	Improving	↑
THS/007	The percentage of adults aged 60 or over who hold a concessionary bus pass	71.39	84.93	84.56	82.63	84.31	77.27	Worsen	↑
PSR/002	The average number of calendar days taken to deliver a Disabled Facilities Grant	281.27	298	242	280	238.88	244.58	Improving	↓
WMT004(b)	The percentage of municipal waste collected by local authorities sent to landfill	51.84	46.92	45.88	46.00	37.72	37.52	Worsen	↓

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

THE ENVIRONMENT

Key

-

No Data

Reference	National Strategic Indicators	2011/12	2012/13	2013/14	Ambition 2013/14	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend	Performance against Wales
HHA/013	The percentage of all potentially homeless households for whom homelessness was prevented for at least 6 months	66.30	92.47	42.20	85.00	66.43	72.20	Worsen	↓
PSR/004	The percentage of private sector dwellings that had been vacant for more than 6 months at 1 April that were returned to occupation during the year through direct action by the local authority	4.32	4.34	5.24	-	9.23	5.90	Improving	↓

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

AMGI - PROMOTING AN APPROPRIATE SUPPLY OF HOUSING FOR LOCAL PEOPLE

What was accomplished?

The Councils' Strategic Plan has identified there is not enough adequate housing available locally in the County of the correct size, type or appropriate location for the right price (affordable). The following was accomplished on this basis;

- ◇ 54 empty units brought back into use by the end of the year with 34 being smaller units. Also, additional grant funding was earmarked to bring 10 further units back into use during before the end of June 2014/15.
- ◇ 70 additional affordable housing units for local people with 27 of these being smaller units for renting.
- ◇ Research to identify other models which could be implemented in order to provide affordable housing in the County in the future.
- ◇ Identification of options for reducing the time it takes to complete adaptations for disabled people.

What needs further attention?

The work of:

- ◇ Identifying alternative models of sheltered housing use in Meirionnydd.
- ◇ Implementing an Older People Accommodation Strategy.

will continue during 2014/15.

Who has benefited?

- ◇ 54 empty housing units brought back into use with 34 of them being smaller units.
- ◇ 50 individuals from Gwynedd have benefited from work to establish 24 additional housing units back into use through grant plans.
- ◇ 194 people from Gwynedd have benefited from work to establish 70 additional affordable housing units for local people.
- ◇ Individuals receiving a disabled facilities grant have benefited from identifying options to reduce the time it takes to complete adaptations.

“Our new home has made a world of difference socially, economically and to my daughter’s physical health as well as to mine” Individual who has received a rented affordable housing unit.

Right: Empty house from Llan Ffestiniog been bought back into use

Affordable Homes Development, Cae Solomon, Pwllheli

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

AMG2 - REDUCING CARBON EMISSIONS

What was accomplished?

The Council's Strategic Plan has identified the need to reduce the effect that carbon emissions have on the environment and its contribution towards climate change as a priority. This is what was achieved during 2013/14:

- ◇ The implementation of nine invest to save schemes in order to reduce carbon emissions deriving directly from the Council's activities in accordance with that which was outlined within the Carbon Management Plan.
- ◇ A significant reduction in our use of fuel as a result of plans to raise awareness, carefully monitoring fuel use, and general maintenance plans.
- ◇ A reduction in carbon emissions deriving from the Council's activities of 25%, since 2005/06 (year of baseline).

What did not go as well?

- ◇ One of the schemes was not implemented due to the financial situation (Biomass Scheme in the Tywyn Leisure Centre) and there was a delay on two further schemes (Optimisation of voltage in residential care homes and the transfer to biofuel in swimming pools). This work will continue during 2014/15.

Who has benefited?

- ◇ The Council has seen a reduction of carbon emissions of 25% since 2005/06 (year of baseline).
- ◇ The reduction in carbon emissions by the Council has led to annual revenue savings of £159,000 in 2013/14 and a total of £593,000 since commencement of the plan in 2010/11.
- ◇ Gwynedd citizens have gained from a better environment as a result of the reduction in carbon emissions and are also benefiting from the financial savings.

Solar Panels on the Council Headquarters in Caernarfon

Solar Panels and Llanrug school pupils

Cllr. Gareth Roberts and Ffion Ferris, Dwyfor Leisure Centre with the Voltage Management Unit

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY**AMG3 - RESPONDING TO THE THREAT OF CLIMATE CHANGE****What was accomplished?**

The Council's Strategic Plan has identified that the current arrangements for responding to climate change threats are not adequate and sustainable and is therefore prioritising this field. On this basis, the following was achieved:

- ◇ Identification of development options and infrastructure needs for consideration in the Pwllheli area, in order to respond to the implications of climate change in future.
- ◇ Land use planning policies are being prepared to manage/minimise the effect of climate change.
- ◇ Awareness raising campaigns and discussions have been held with residents in areas of high flooding risk.
- ◇ Consideration has been given to improvement in the Council's internal arrangements and opportunities to be more proactive in order to assist residents to deal with the effects of flooding.

What did not go as well?

The work of supporting residents to identify practical steps and plans in order to prevent or reduce the likely effects of flooding to property will continue.

Who has benefited?

- ◇ People in the Pwllheli area have benefited from work to identify potential development sites for housing and employment and infrastructure needs for the future.
- ◇ 280 people have received detailed information about the likely effects on their communities as part of the work to raise awareness within 36 Community Councils.
- ◇ 83% of key Council officers noted that the Council is quite ready, ready or completely ready to be able to respond to flooding.

Floods in the Pwllheli Area

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

AMG4 - REDUCING THE AMOUNT OF WASTE SENT TO LANDFILL

What was accomplished?

The Council’s Strategic Plan has identified the need to reduce over-dependency on reducing waste to landfill sites increasing the levels of reusing, recycling and composting as a priority. The following was achieved during the year:

- ◇ 54% of the county’s urban waste is reused/recycled/ composted
- ◇ Decision to appoint an external provider to dispose of residual waste in Gwynedd and the Ffridd Rasus landfill site has closed
- ◇ An agreement with a provider for alternative technology to deal with residual waste from 2018 onwards in partnership with other authorities in North Wales

What needs further attention?

- ◇ An increase to 31% was seen in the level of commercial waste that has been reused/recycled and composted. However, this was less than the ambition set for the year (40%). Work to increase the levels will continue
- ◇ Further attention will also be given to increasing the levels of food waste collected for composting. A sum of 3,935 tonnes of waste was collected from the businesses and houses of Gwynedd which was short of the target set of 4,000 tonnes

Who has benefited?

- ◇ Gwynedd people and businesses have increased levels of reuse/ recycling/composting of waste (namely the least costly method in financial and environmental terms in the long term of dealing with waste).

CHILD

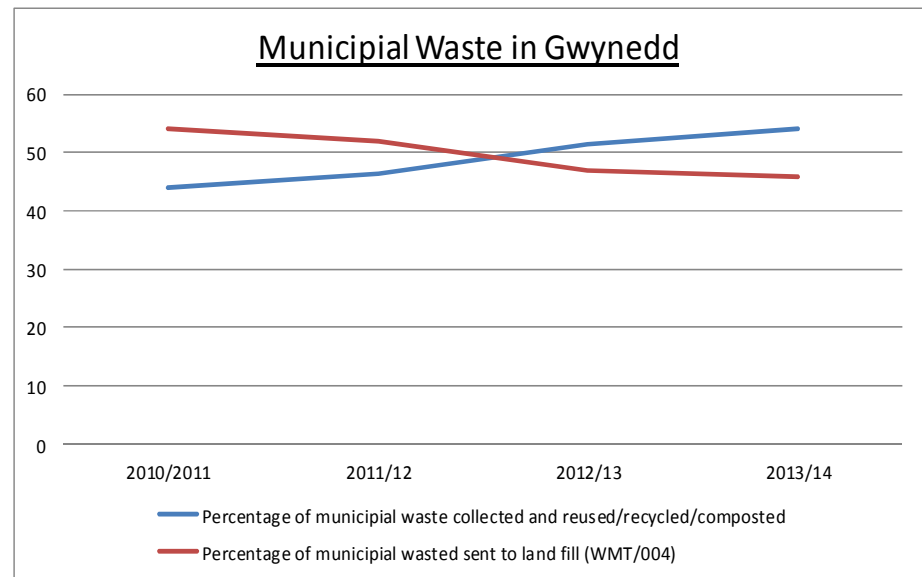
CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

Graph showing the municipal waste trend in Gwynedd 2010/11— 2013/14

STRONGER COMMUNITIES

Vision

- Working together to create a confident and Welsh future.
- Reducing the impact of deprivation on the people of Gwynedd.

Priority

- CC1 - Promoting the Welsh Language
- CC2 - Reducing the effects of Poverty and Deprivation
- CC3 - Promoting sustainable rural communities
- CC4 - Promoting community pride and responsibility

Results

- ◇ To halt the decline in the number of Welsh speakers in Gwynedd.
- ◇ More people able to cope with the financial challenge independently.
- ◇ Fewer people are accepted as homeless.
- ◇ Fewer households experiencing fuel poverty.
- ◇ More vulnerable individuals and communities receiving appropriate support to move forward.
- ◇ Reduce the comparative decline in public resources to the Council due to the rural nature of the County.
- ◇ Improve sustainability of Councils services in rural areas.
- ◇ Releasing capacity and encouraging local pride.

CHILD

CARE

ECON

ENV

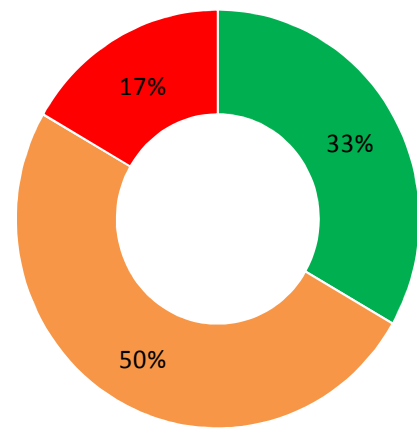
COMM

COUNCIL

STRONGER COMMUNITIES

Key	
-	No Data

Project	Strategic Plan Project	2013/14
CCI	Promoting the Welsh Language Project	Amber
CC2.1	Welfare Reform Project	Green
CC2.2	Leasing Private Housing Project	Amber
CC2.3	Homelessness Prevention Project	Amber
CC3	Promoting sustainable rural communities	Green
CC4	Promoting community pride and responsibility	Red

- CHILD
- CARE
- ECON
- ENV
- COMM
- COUNCIL

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
CCI	CCIa	The number of communities acting in favour of the Welsh Language by using the Local Implementation Framework	-	-	4.00	4.00	-	-	-
CC2.1	CD12.05	The number of families that have received aid from the Hardship Fund (Discretionary Housing Payments Fund)	-	-	1452.00	250.00	-	-	-
CC2.3	HHA/016	Average number of days all homeless families with children will have spent in bed and breakfast accommodation	52.75	40.80	22.25	35.00	22.91	36.79	Improving
CC2.3	GTLLEOL6	Number of people who will have received assistance through the Homeless Prevention Fund via rent deposit and / or advance rent payment	-	-	121.00	40.00	-	-	-

STRONGER COMMUNITIES

Key

-

No Data

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
CC1	GY06	Percentage of pupils who gained level 3 good or above [level 3 written Welsh] at Key Stage 2 (age 7-11) and teacher assessment in first language Welsh at the end of Key Stage 3 (age 11-14)	93.90	93.80	95.60	97.50	17.01	32.78	Improving
CC2.2 a CC2.3	HHA/013 (NSI)	The percentage of all potentially homeless households for whom homelessness was prevented for at least 6 months.	66.30	92.47	42.20	85.00	66.43	72.20	Worsen
CC1	CC1b	The number of Gwynedd primary schools that have received Bronze, Silver and Gold Awards under the language Charter	-	-	21.00	Establish Baseline	-	-	-
CC2.1	CC2.1a	Number of those receiving advice going into debt	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
CC2.1	CC2.1aa	Percentage of those receiving advice going into debt	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
CC3	CC3a	Number of community activities held in the community pride areas	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/13	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
CD12.04	The time taken to process changing events in Housing Benefit and Council Tax Benefit	6.00	5.68	5.20	7 days	7.00	-	Improving
DAT02	Number of Homeless in Bed and Breakfast	13.00	13.00	10.00	12 – 15 cases	-	-	Improving
HHA/008	The percentage of homeless presentations decided within 33 working days	86.27	77.40	81.84	77.4% - 88.7%	88.70	88.49	Improving

STRONGER COMMUNITIES

Key

-

No Data

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/13	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
CD12.03	The time taken to process new Housing Benefit and Council Tax Benefit claims	27.00	21.03	21.77	21 days	21.00	-	Worsen

CHILD

CARE

Reference	National Strategic Indicators	2011/12	2012/13	2013/14	Ambition 2013/14	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend	Performance against Wales
EDU/006ii	The percentage of pupils assessed, in schools maintained by the local authority, receiving a Teacher Assessment in Welsh (first language) at the end of Key Stage 3	83.10	86.10	82.50	88.00	17.01	32.78	Worsen	↑

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

CCI— PROMOTING THE WELSH LANGUAGE

What was accomplished?

In response to the Census, the Council was eager to get to the root of why there is a wide variety in the number of people who can speak Welsh in different areas. We also needed to ensure that the Welsh language, together with its social use by our children and young people, is thriving. On this basis, the following was achieved in 2013/14:

- ◇ 21 primary schools that are part of a pilot scheme were supported to gain the Welsh Language Charter's bronze award.
- ◇ Schemes were established to improve arrangements to meet the requirements of the "Mwy na Geiriau" framework so that Social Services users can receive care in the language of their choice.

What needs further attention?

Acting on the conclusions of the research work following the Census.

Continuing to work with the secondary schools in order to establish to what extent children and young people are using the Welsh language socially.

The culture change required to embed the principles of "Mwy na Geiriau" within the Council and the wider care community will not happen overnight. Whilst the Council's Language Policy and the first year's work has set solid foundations, the work of implementing the principles of the framework will continue.

Encouraging and promoting the use of the Welsh language in public sector workplaces.

Who has benefited?

- ◇ Pupils in 21 primary schools benefit from being part of the Welsh Language Charter.
- ◇ Communities in Bangor, Y Felinheli, Dolbenmaen and Dolgellau have a better understanding of the situation of the Welsh language in their area.

Remarks from some of those who attended the Academy:

"An excellent course - has been of great assistance to develop my confidence when using the Welsh language formally and informally."

"My confidence when using the Welsh language in the workplace has increased very much and I am now comfortable e-mailing in Welsh also!"

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

CC2 REDUCING THE EFFECTS OF POVERTY AND DEPRIVATION

What was accomplished?

As a result of changes in the welfare benefits arrangements, including the “bedroom tax” in 2013/14, the Council’s Strategic Plan responded to the effect of low income on households, as well as to the risk to families of a further reduction in income and possible homelessness. The following was achieved in 2013/14:

- ◇ Implementation of the Hardship Fund* was implemented, providing financial assistance to 947 households due to the restrictions on number of bedrooms. A further 505 households received assistance to cope with a situation of general hardship.
- ◇ Implementation of the fund to prevent homelessness, responding to 93% of the demand.
- ◇ The Council is clear on the options for investing in suitable properties in the coming years to prevent homelessness.

What needs further attention?

- ◇ Once the arrangements, guidelines and timetable of the British Government becomes clear, we will start on the work of preparing people for the changes in the welfare benefits arrangements.
- ◇ Securing adequate property in those areas where there is demand in order to realise the promise of providing seven living units to home vulnerable individuals.
- ◇ Working to prevent homelessness, and supporting benefit claimants to cope with the financial situation, responding to the specific factors that cause poverty in Gwynedd.

Who has benefited?

- ◇ 1,452 households took advantage of the assistance that was available through the Council to cope with circumstances of hardship, including adapting to changes in Welfare Benefits.
- ◇ Assistance was provided to 754 single individuals, but also 327 single parents and 110 couples with children - and in doing so support was given to improve the circumstances of 696 children;
- ◇ 179 households at risk of becoming homeless received assistance to avoid that.

One of the homes from the Private Lease Housing Project

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

CC3 PROMOTING SUSTAINABLE RURAL COMMUNITIES, CC4 PROMOTING COMMUNITY PRIDE AND RESPONSIBILITY

What was accomplished?

Rural Authorities such as Gwynedd have found themselves in a vicious circle for some time. This results in economic decline and depopulation alongside a reduction in public resources in comparison with urban authorities. On this basis, the following was achieved by the Council in 2013/14:

- ◇ Being prominent in raising the awareness of Government Ministers of the effect of the vicious circle on authorities such as Gwynedd. Also, a comprehensive response was submitted to the Welsh Government on the consultation to raise taxes on second homes.
- ◇ Taking full advantage of the “Superfast Wales” scheme to provide access to fast broadband to areas across Gwynedd. Access to online services in rural areas is key in order to ensure opportunities.

What needs further attention?

- ◇ The Council will continue to highlight the effect of the vicious circle on rural authorities.

Who has benefited?

- ◇ 60% of the county’s properties have access to fast broadband as a result of collaborating with the Superfast Cymru project with the number increasing every week.

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

THE COUNCIL

Vision

- The people of Gwynedd central to everything we do.

Priority

- DT1 - Promoting a culture across the whole Council of putting the people of Gwynedd at the heart of all our work and our decisions
- DT2 - Engaging effectively with the people of Gwynedd and ensuring their participation and ownership of the future
- DT3 - Making more efficient use of resources, seeking to minimise the impact of cuts on the people of Gwynedd
- DT4 - Capitalising on the 'size' of the Council for the benefit of the people of Gwynedd (implementing specific schemes and establishing enterprises)
- DT5 - Reduce the demand for services by prevention and early intervention

People Services
 Gwynedd
 Staff Governance
 Transformation
 Engagement
 Empowering
 Performance
 Efficiency
 Welfare Savings
 Resource Results

Results

- ◇ A clear and common vision for everyone in the Council.
- ◇ Appropriate engagement arrangements to ensure we accomplish the important issues to the people of Gwynedd in order to prioritize our resources accordingly.
- ◇ Make more efficient use of resources, and seek to minimise the impact of cuts on the people of Gwynedd.
- ◇ More people of Gwynedd benefiting from schemes that capitalise on the size of the Council.

CHILD

CARE

ECON

ENV

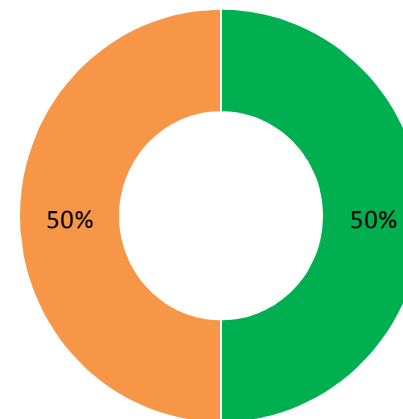
COMM

COUNCIL

COUNCIL CULTURE AND BUSINESS ARRANGEMENTS

Key	
-	No Data

Project	Strategic Plan Projects	2013/14
DT1	Ffordd Gwynedd Project	Amber
DT3.1	Council Strategic Efficiency Project	Green
DT3.2	Outcomes Agreement Project	Green
DT3.3	Realising Savings Project	Amber
DT3.4	Prioritising Services	Green
DT2	Engagement Project	Amber

- CHILD
- CARE
- ECON
- ENV
- COMM
- COUNCIL

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
DT1	CYF11	Percentage of Gwynedd residents that believe the Council offers value for money	-	50.45	54.00	49.00	-	-	Improving
DT1	CYSCW11	Number of services that are available through self service	-	-	73.00	73.00	-	-	-
DT1	CYSCW05	Percentage of applications for services that are being addressed at first contact by Galw Gwynedd	-	35.21	35.39	35.00	-	-	Improving
DT1	CYSCW06	Percentage of applications for services that are being addressed at first contact by Siop Gwynedd	-	72.00	79.11	70.00	-	-	Improving
DT1	CYF09	Percentage of Gwynedd residents that are satisfied with the way Gwynedd Council runs things	-	58.42	73.00	52.00	-	-	Improving

COUNCIL CULTURE AND BUSINESS ARRANGEMENTS

Key

-

No Data

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
DT2	CYF10	Percentage of Gwynedd residents that feel they are able to influence decisions in their local area	-	32.88	31.00	32.00	-	-	Worsen
DT3	DT3.2	Proportion of savings achieved which are efficiency savings	-	-	95.80	96.80	-	-	-
DT3	DT3.1	Total savings achieved	-	-	£3.35m	£4.4m	-	-	-
DT3	DT3.3	Proportion of savings achieved which are service cuts	-	-	2.50	1.90	-	-	-
DT3	DT3.4	Proportion of key service performance measures in the areas where efficiency savings were made, where performance did not deteriorate	-	-	74.00	100.00	-	-	-
DT2	DT2.4	What are the elected members feeling regarding the engagements arrangements at the end of the period?	-	-	6.00	Establish Baseline	-	-	-
DT1	CYSCW12	Number of business units within the Council that received the "Ffordd Gwynedd" accreditation	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
DT1	CYSCW13	Number of continuous reviews conducted in order to provide improved services to the people of Gwynedd	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
DT1	CYSCW15	Percentage of Gwynedd residents that give a score of 7 or less to the Customer Care received	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
DT1	D6.22	Percentage of staff and members that believe that the leader of Gwynedd Council profess the principles of "Ffordd Gwynedd"	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
DT1	D6.23	Percentage of staff that state they feel empowered to work in an adaptable environment in order to achieve customer needs	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

COUNCIL CULTURE AND BUSINESS ARRANGEMENTS

Key

-

No Data

Project	Reference	Key Measures (Strategic Plan)	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
DT2	DT2.2	Number of Gwynedd residents that have taken part in order to influence what happens in their area	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-
DT2	DT2.3	Number of the engaging exercises that has influenced the final plan	-	-	Not Reported	Establish Baseline	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
CD5.01	Council's actual expenditure in comparison with the budget	-0.17	-0.03	-0.14	+ / - 0.4%	-	-	Maintain
CD6.01	Percentage of invoices paid within 30 days (across the Council)	93.00	94.00	94.00	92.00	89.80	89.50	Maintain
CD11.01	Current Year Council Tax Collection Rate	96.80	97.15	96.98	96.80	96.70	97.20	Worsen
CR2	Percentage of Scrutiny Investigations recommendations accepted by the Cabinet Member	-	100.00	100.00	70.00	-	-	Maintain
RhPe1	Percentage of departments who's indicator series for 2013/14 focuses on results	91.00	91.00	100.00	91% - 100%	-	-	Improving
RhPe9	Welsh Audit Office (WAO) assessment of improvement arrangements and actual Council performance	-	Good	Good	Good	-	-	Maintain
Rhag8	Percentage of policy outcomes achieved	-	57.00	68.00	66.00	-	-	Improving
PEN13	Percentage of relevant staff who've received a DBS check within 2 months of their appointment date	-	Not Reported	100.00	95% - 100%	-	-	-
PEN01	Number of serious accidents as defined by AGID	-	4.00	5.00	6.00	-	-	Worsen

COUNCIL CULTURE AND BUSINESS ARRANGEMENTS

Key

-

No Data

Reference	Other Key Measures	2011/12	2012/13	2013/14	2013/14 Ambition	Welsh Average 2013/14	Family Average 2013/14	Trend
D2.1	Number of days lost to sickness absence per member of staff (Council's attendance level)	8.29	8.52	8.20	8.00	10.60	10.20	Improving
PEN12	Staff engagement as reported in the survey	573.00	565.00	Not Reported	Increase of 5% (593)	-	-	-
PEN06	Percentage of relevant staff who were appraised March to June (the Council level)	-	Not Reported	Not Reported	90% - 100%	-	-	-

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

Ffordd Gwynedd (DT1, DT2, DT4 and DT5)

What was accomplished?

The Council has begun on an exciting journey to change the culture of the workforce. This is not only to deal with the challenging period, but also to ensure that the Councils Departments put the Gwynedd residents central when delivering services. The following was achieved in 2013/14:

- ◇ It was possible for the residents of Gwynedd to use the libraries, leisure centres or to contact Council officers for the first time over the Christmas period.
- ◇ The Engagement Strategy was adopted in order to improve engagement arrangements. This will help the Council to talk and listen to the public and partners.
- ◇ The facilitating of joint working in order to deal with the challenging period. An example of this joint working was six communities volunteering to be part of the Eryrod Eira pilot, namely a scheme to enable them to clear snow and ice from pavements during wintery weather.

What needs further attention

The culture change required will not happen overnight. A significant change is required, which will take time to embed in the Council’s arrangements and also in the behaviour of officers. Despite this, significant change was made during the year to begin on the journey. By adopting the Ffordd Gwynedd and Engagement Strategies, the work of implementing this culture change will receive attention over the coming year and beyond.

There is an opportunity for everyone to work together for the benefit of the residents of Gwynedd (whether they are the Council’s workforce, the public or other public agencies).

Who has benefited?

- ◇ Six communities have been equipped to work together in order to cope with wintery weather.
- ◇ 63% of Gwynedd residents are happy with the way the Council runs things.
- ◇ 31% of Gwynedd residents believe that it is possible for them to influence decisions in their areas.
- ◇ Welsh Audit Office opinion is that the recent changes to governance arrangements of the Council is likely to reignite our ability to evaluate and improve services.

CHILD

CARE

ECON

ENV

COMM

COUNCIL

PRIORITY

DT3 — MAKING MORE EFFICIENT USE OF RESOURCES, SEEKING TO MINIMISE THE IMPACT OF CUTS ON THE PEOPLE OF GWYNEDD

What was accomplished?

The projection of the Council's financial deficit over the coming four years suggests that we will need to identify £52million of savings. Since the Council has planned and given attention to savings over the past few years, and by increasing Council tax, this gap can be reduced to £34 million. In order to come to terms with significant financial pressure, the Council developed a savings procedure which will enable us to realise the savings for the three years from 2015/16. The following was achieved in 2013/14:

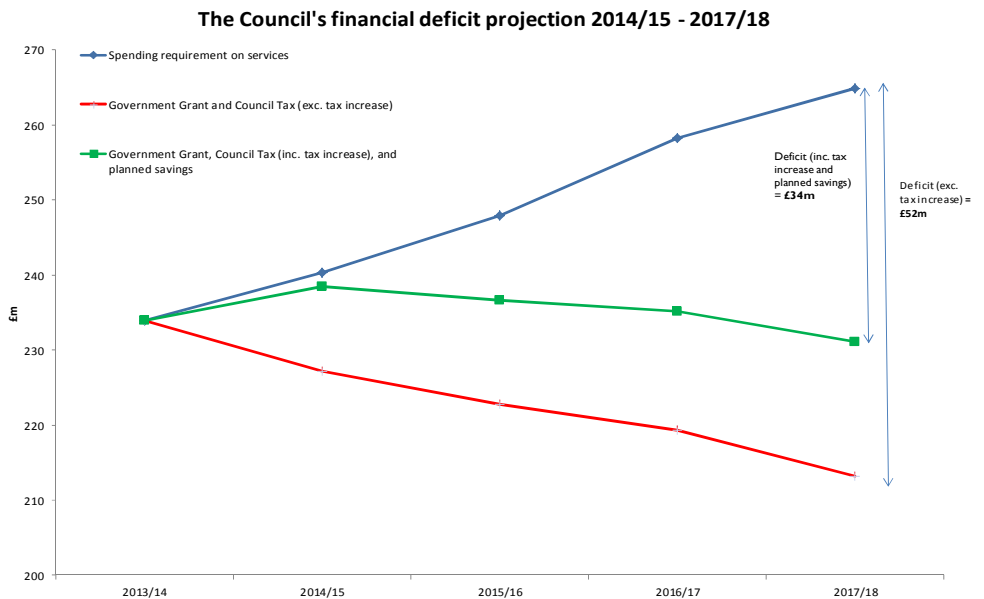
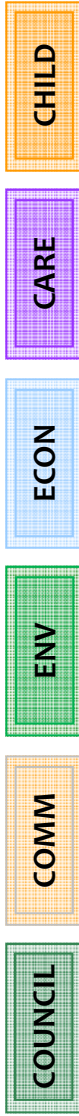
- ◇ £3.3 million savings were realised and efficiency plans equalling £2million were identified for 2014/15.
- ◇ The full sum of £1.3 million was achieved from the Government's Outcome Agreement* following performance on projects and key measures that contribute towards the Council's Financial Strategy.

What needs further attention?

- ◇ It was not possible to realise 17% or £640,000 of savings in 2013/14 due to delays with some schemes, and we will continue to give them attention.
- ◇ The agreement of the 2013-16 Outcome Agreement* with the Government. This was not carried out due to a slippage in the Government's timetable.
- ◇ We will continue to keep an eye on the effect of savings on key performance measures. In 2013/14, 9 out of 35 measures have deteriorated. We cannot declare categorically that the decline in performance has happened as a result of efficiency savings.

Who has benefited?

- ◇ The Council has been able to avoid cuts in 2013/14 by implementing 96% of the savings through efficiency savings i.e. schemes which do not have an effect on the residents of Gwynedd.
- ◇ The Wales Audit Office states that the Council, and therefore the public, has benefited from firm leadership in terms of financial planning in 2013/14.

GLOSSARY

Theme	Term	Definition
CHILD	Centre for Special Education Excellence	Centre for Special Education Excellence through the medium of Welsh, which will also offer residential and specialist services for children in Gwynedd and beyond.
	5 Layer Model	Different layers of educational provision to support young people to be successful in their educational career, training and employment.
	Youth Guarantee	The Youth Guarantee includes offer, acceptance and initiate suitable place in education or training. It is aimed at all young people moving from compulsory education the first time aged 16
	Scrutiny Investigation	Investigation by councillors who are not on the cabinet, into issues of concern to them as Scrutiny committee in a particular field.
CARE	Age Well Centres	Age Well Centres are centres that are supported by Age Cymru, and have been developed to promote the wellbeing of people over 50 living in Gwynedd. A number of activities are available in the centres including Tai Chi, crafts and local history, or if you'd prefer you can sit and chat with a cuppa.
	Macmillan Wellbeing Clinics	Macmillan Wellbeing Clinics are places you can go for support if you've been through treatment and are now adjusting to life after cancer. Patients and their carers can talk to health professionals and other advisers about: <ul style="list-style-type: none"> good diet and lifestyle the possible long-term side-effects of treatment issues surrounding your type of cancer benefits and other financial support how to get back to work local services, facilities and other opportunities available.
	Integrated Care	Integrated care is a concept bringing together inputs, delivery, management and organization of services related to diagnosis, treatment, care, rehabilitation and health promotion. Integration is a means to improve services in relation to access, quality, user satisfaction and efficiency.

GLOSSARY

Theme	Term	Definition
CARE	Strategic Safeguarding Panel	The Strategic Safeguarding Panel is a panel that has been established to oversee Safeguarding arrangements for Children and Vulnerable Adults across the Council.
	Extra Care Housing	A facility that supports those who need extra care to live a more independent life. They are self-contained houses with support and care. These services are available 24 hours a day, 7 days a week accordingly.
	Telecare	Assisted technology equipment that enables people to live as independent as possible in their homes. It includes alarms, monitoring lifestyle and telehealth.
	Specialist Telecare	A Specialist telecare package includes a basic Telecare Package, which is an emergency button and fire alarm which is linked to a monitoring centre, and anything in addition. This can include such equipment as epilepsy or medication taking sensors. A package which is tailored to the individual.
	Brief Intervention	A brief intervention is a technique which teaches people how to make the most of opportunities to raise awareness, share knowledge and get people to think about making changes to improve their health and behaviour on a one-to-one basis.
ENV	Older People's Housing Plan	A plan to provide different accommodation types and options for older people.
COMM	Hardship Fund	Hardship Fund (the Fund) is a Fund at a discretion, of the which provides temporary relief in the face of financial hardship for low-paid workers who can not work temporarily as a direct result of being a victim of violent crime.
	Superfast Wales	Bringing superfast, fibre broadband to homes and businesses across Wales.
COUNCIL	Outcome Agreement	Outcome Agreements exist between each individual local authority and the Welsh Government which lasts for three years. The Outcome Agreements are linked to a pro-rata grant, which is paid to an authority according to the level to which it has achieved the outcomes in its Agreement

CABINET REPORT

16th of September 2014

Cabinet Member: Cllr R H Wyn Williams /Cllr. John Wyn Williams

Subject: Extra Care Housing Development at Hafod y Gest, Porthmadog

Officer Contact: Arwel Wyn Owen/Gwenan Parry.

Department: Adult, Health and Wellbeing

The decision sought

1. To confirm a willingness to re-invest the total capital receipt from the sale of the Hafod y Gest land as a contribution towards the cost of the scheme .
2. To confirm the financial model proposed to meet the cost of the Scheme and the decision to allocate funds from the Social Housing Grant in 2014/15, 2015/16 a 2016/17 .

Local Members Opinion

"I look forward to see this development been progressed as soon as possible"

Background:

The report is intended to update members regarding the Extra Care Housing development at Hafod y Gest in Porthmadog. It is hoped to confirm the financial model and to share information about the timetable to deliver the scheme.

The Council Board supported a proposal to establish an Extra Care Scheme in Porthmadog on the 6th of March 2012. This decision was endorsed in a further report to Cabinet on the 16th July 2013 which accepted the Local Group Members' recommendation that .. "consideration be given to use the site of Hafod y Gest home for the development of Extra Care Housing Scheme ... "

On the 5th of November 2013 the Council Cabinet approved a recommendation to close the Hafod y Gest home allowing the proposal to be progressed. Furthermore, on the 7th of March 2014 the Council approved a decision to authorise the sale of the site and the transfer of land at Hafod y Gest to Tai Eryri (now Grwp Cynefin) thereby releasing the site for development of Extra Care.

Following the decision to dispose of the land discussions have been held with Grwp Cynefin regarding the design of the of the scheme which could be

developed and to confirm a funding model.

Discussion

Funding Model - The report presented before the Council Board on 6/03/12 (Item 6), which supported the proposal to establish an Extra Care Housing Scheme in Porthmadog, discussed the financial model and highlighted the likelihood that an additional contribution, over and above the amount mentioned at the time, would be required to progress the scheme.

The report recommends that the Social Housing Grant – General Fund could be used as part of a contribution towards a development in Porthmadog but drew attention to that fact that this may not be sufficient, and the need to identify funding from other sources. It also refers to the probability that the Council would need to contribute over and above the amount designated in the report.

“4.4 Accepting there will be no social housing grant (extra care housing available) how to finance the scheme from other financial sources should be considered. From very early initial discussions taken place this could mean meeting a deficit of about £2 million on the full scheme.

c) With an ambitious programme to transform service for older people, the need to identify capital resources was anticipated when reviewing the Asset Management Plan and include resources which would enable this to happen.

5.3 As there is no specific social housing grant available to finance the development of new provision in Porthmadog the option of drawing up a package which includes using social housing grant (general) and a financial contribution by the Council to add to the sum Cymdeithas Tai Eryri would be able to borrow is considered.”

The minutes of the meeting confirmed that the Board :

"Resolved

b) To approve the use of the social housing grant (general) for the purpose of a new provision in Porthmadog and for this to be prioritised in 2014-15 and 2015-16.

Funding Gap - Group Cynefin has now has prepared design documents for 40 units and submitted a detailed estimate of construction costs.

These estimates identify a financial gap between the money already approved and what will be required to deliver the Plan. These estimates have been compared with the actual cost of extra care housing developments in North Wales. It will not be possible to confirm the final cost of the scheme until the tender process is complete. However the figures submitted are based on other Extra Care Housing schemes and should provide quite robust and reliable source

for comparison and they have been scrutinised by a Quantity Surveyor.

The Adult Health and Well-Being Department, in consultation with Group Cynefin have identified potential sources of funding which could be deployed to deliver the scheme and these funds would be sufficient to address most of the need. However an additional sum may be required to bridge the gap and we are asking members confirm a way of addressing the gap and to secure some money in reserve.

Transfer of Site - Discussions have been held with Grwp Cynefin regarding the terms and land transfer.

It was agreed on the 7th of March 2014 that the land would be sold to Grwp Cynefin at a price set by the District Valuer. That assessment has been completed and an amount of £378,500 has been established as the value of the land. It is understood that some consideration was previously given to consider the value of the land, and or the potential to reinvest any proceeds as a contribution towards the cost of the scheme.

The sale receipts of Hafod y Gest are currently allocated within the Council's Asset Management Plan, however with member approval, it would be possible to re-cycle some of the money towards the cost of the scheme. Should the Council wish to support the re-allocation of capital receipts it would reduce the funds within the Asset Management Plan, however the investment but would be directed to meet one of the Council's strategic priorities.

Timing of Social Housing Grant Allocation - The report drafted in March 2012 confirmed the intention to designate money from SHG during the 2014/15 and 2015/16 financial years. Although the preparation of plans has continued there is some uncertainty about the ability to commence work on site during 2014/15. Therefore allocating money from the Social Housing Grant allocation during 2014/15, 2015/16 and 2016/17 would provide flexibility and reduce risk should there be any delays.

It would also allow for the reallocation of the 2014/15 grant towards other housing schemes. Whilst it remains an intention to retain an amount for land purchase within the 2014/15 program we would not be committed to physically commence work on site. This decision should not lead to a significant delay as work was not scheduled to commence on site until the end of the financial year however approval would allow more flexibility.

Matters for Consideration:

If resources cannot be identified to close the gap there is a significant risk that we would be unable to proceed with the scheme

The Board have previously been forewarned of the potential financial gap and have accepted the need to contribute towards the development.

Confirmation is important to meet the operational and strategic priorities in terms of the contribution towards the Transitional Vision for older people services

Proposed Timetable

It is important to reach an early agreement as this will facilitate and hasten the development and confirm our ability to progress the Extra Care Scheme. Some funding sources proposed require the land transfer be completed during 2014-15 and it is important that we meet the timetable that has been established.

Bridging the Gap - Potential funding sources for the scheme have been highlighted along with the sum required to meet the financial gap. Grwp Cynefin also have also adjusted the original proposal to reduce the cost of the development.

Based on the estimate received it is anticipated there will be a need to identify an additional sum:

Proposal for Consideration

	£	Notes
Development Cost of Hafod y Gest	£8,437,743	40 Bedded Scheme inclusive of costs
Value of Land	£378,500	Set by the District Valuer
Total Cost of Development	£8,816,243	
Funding Required to Proceed		
Cyngor Gwynedd contribution towards (58% of the costs)	£5,113,421	58% is the basis used for social housing to ensure affordable rents.
Grwp Cynefin borrowing (42% of cost)	£3,702,822	42% Grŵp Cynefin will borrow this amount which will be repaid through rental income.

Allocated Funding		
Social Housing Grant	£416,350	Allocation from 2014/15
Social Housing Grant 14/15/16/17	£2,871,068	Budget allocated but need to confirm the financial year
Re-cylced Capital Grant*	£917,000	Money recycled from other Grwp Cynefin capital schemes.
Plas y Coed Fund	£276,772	Sum retained after closure (not required towards Bangor scheme).
Transformation Capital Grant	£500,000	Sum reserved within capital programme to support new care developments.
Total	£4,981,190	
Financial Gap to be bridged	£132,231	Cost of Scheme less allocated funding.
Potential Funds to Reduce the Gap		
Receipts from the disposal of Hafod y Gest	£378,500	Money which could be re-cycled following the sale of the land.
Remaining Funds	£246,269	Money remaining if agreement to recycle. The sum may need to be retained towards contingencies.
Total	£1,571,622	
Potential Funding less Financial Gap	£246,269	Contingency which would remain if permission were granted to allocate from all the identified funding sources.

The above analysis is based on current information available about the development cost. It is paramount that the Council confirms its willingness to contribute towards the scheme and the financial sources available to allow Grwp Cynefin to proceed. This proposal does not restrict efforts to explore other possibilities including different or additional funding streams if opportunities arise. However it provides a firm basis which will allow Grwp Cynefin to progress the development.

Statutory Officers Opinion

Chief Executive:

“ Evidently the funding of any large scheme can be complex and the financial package required for Hafod y Gest are not exceptional. As the report suggests, there is an option to recycle the capital receipts from the site towards the project. This will, reduce the amount of resources available towards other corporate requirements, however on balance, given the priority which the Council has afforded to the development, there is an opportunity cost, and it would be remiss not progress.”

Monitoring Officer:

The Council’s Financial Regulations (Rule 16.6.7) deals with capital receipts. It is accepted that 20% (up to £20,000) of any capital receipts are transferred to the Department unless the Cabinet decides otherwise. The Cabinet can agree to allocate a larger percentage to the Department. However this decision must be with the Council’s policy and financial framework, further guidance on this will be provided at the meeting.

Head of Finance :

In the Council’s Constitution, in the “Financial Planning” section of the Financial Procedure Rules, under “Capital programmes”, clause 7.37 states that: “Following receipt of capital from the disposal of property, unless there is a decision to the contrary by the Cabinet, 20% will go to the department (up to a maximum of £20,000) and the remainder to the corporate fund.” Under the same clause, approval by the Cabinet is required for to use capital receipts where the amount is in excess of £50,000.

The general intention is for the use of the bulk of capital receipts to be strategically prioritised, in accordance with the Council’s primary objectives and it’s Asset Management Plan, rather than individual services’ aspirations. Here, the Cabinet is asked to decide to reinvest all of the capital receipt from the sale of land at Hafod y Gest as a contribution towards the cost of the Extra Care Housing Scheme on the same site.

To approve the recommendations, Cabinet members must satisfy themselves that the Extra Care Housing Scheme on the Hafod y Gest site is a higher corporate priority than other plans which could have been funded from the capital receipt. That is, £358,500 of the £378,500 capital receipt from the sale of the site would’ve transferred to the corporate fund, and the Cabinet must be convinced that that the Extra Care Housing Scheme is the appropriate use of that resource, in the context of other corporate priorities.

That, as suggested in the table towards the end of the report, along with earmarking additional elements of Social Housing Grant in 2014/15, 2015/16 and 2016/17, and the other grants / specific funds originally committed to this

purpose, should be sufficient to finance the Extra Care Housing Scheme (total cost £8,816,243), including £246,269 as a contingency (which is usually required in such schemes).

REPORT TO THE CABINET

16 September 2014

Cabinet Member: Councillor Gareth Thomas

Subject: The future of special educational needs provision in Meirionnydd and Dwyfor.

Contact officer: Iwan T Jones – Corporate Director /
Garem Jackson – Education Quality Improvement Officer / Project Leader

The decision sought / purpose of the report

The purpose of this report is for the Cabinet to consider observations following a statutory consultation on the proposal to relocate Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran Unit to the new site in Penrhyndeudraeth on 1 September 2016, increase the capacity of the school and add a residential element to the provision, and decide whether or not to issue a statutory notice on the proposal, and propose any amendments.

Local member's views

Any observations by the Local Members will be presented in the meeting.

The content of this report follows a statutory consultation on the proposal to develop a new special educational needs school in Penrhyndeudraeth, with a residential and short break provision, and to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to the site. The report reflects the requirements of the statutory process and guidelines of the Schools Organisation Code 006/2013 that were published by the Welsh Government. This document includes the following:

INDEX

Full Report	Introduction
	The statutory consultation
	Observations received during the statutory consultation
	Response to observations
	A summary of the proposals
	Next steps
	Recommendations
Appendix 1	Cabinet Report 10 June 2014
Appendix 2	Cabinet Decision Notice, 10 June 2014
Appendix 3	Statutory consultation document
Appendix 4	Addition to the statutory consultation document
Appendix 5	Background Pack
	I. Welsh Government Schools Organisation Guidelines – School Reorganisation Code 006/2013

	2. Priorities plan – Reorganisation of Educational Provision
	3. Newsletters
	4. Welsh language, community and equality assessment report
	5. Site assessment
	6. Cabinet Report 10 June 2014
Appendix 6.1	Notes of meetings at Ysgol Hafod Lon
Appendix 6.2	Notes of a meeting at Tŷ Aran Unit, Dolgellau
Appendix 6.3	Notes from open days at Pwllheli, Dolgellau and Penrhyndeudraeth
Appendix 6.4	Notes of consultation with children and young people
Appendix 7.1	Estyn comments
Appendix 7.2	Response to Estyn comments
Appendix 8	Written responses

An analysis of the observations received during the consultation period will be produced. It was agreed during the statutory consultation that copies of the written responses would be sent to the Cabinet Members. It will be ensured that copies are available for the public to inspect (following personal information about individuals being edited in order to comply with the requirements of the Data Protection Act 1998) and they are available to view on the Council's website www.gwynedd.gov.uk.

I. INTRODUCTION

- 1.1. At its meeting on 10 June 2014, a report was submitted to the Cabinet (**Appendix 1**) to request permission to undertake a process of statutory consultation, in accordance with the Schools Standards and Framework Act (Wales) 2013 to relocate Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran Unit to a new site in Penrhyndeudraeth on 1 September 2016, increase the capacity of the school and add a residential element to the provision.
- 1.2. The report noted the case for change, the procedure for developing options and agreeing on the way forward, the rationale for selecting the preferred option to consult upon, and the details and costs of that option.
- 1.3 The Cabinet approved the recommendation (**Appendix 2**).

2. THE STATUTORY CONSULTATION

- 2.1 The Statutory Consultation was undertaken in accordance with the Schools Organisation Code guidelines (006/2013) by the Welsh Government.
- 2.2 The period of the consultation was 23 June – 5 August 2014.
- 2.3 A consultation document (**Appendix 3**) was distributed either in paper form or via e-mail as an attachment to all the stakeholders who were on the Schools Organisation Code (006/2013) list and other relevant stakeholders that had been identified.
- 2.4 A paper copy of the consultation document was distributed to all the staff at Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran Unit, members of the governing body of Ysgol Hafod Lon and the parents / guardians of every pupil at Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran Unit.

- 2.5 Electronic copies were distributed to every primary and secondary school in Meirionnydd and Dwyfor.
- 2.6 The consultation document included information on the reason for change, the procedure for developing options and agreeing on the preferred option, the order and locations of consultation meetings, how to respond to the consultation and how to obtain further background details, including a background pack (**Appendix 5**). This background pack included an impact assessment of the proposal on the Welsh language, community and equality.
- 2.7 The equality assessment gave specific notice to different equality aspects such as ethnicity, gender, disability, language, religion and age. The assessment noted the current situation and noted the Council's duty under the Equality Act 2010 and the steps needed to ensure that the proposal considered and reacted appropriately to ensure individuals equality rights.
- 2.8 The consultation document and the background pack were also available to be viewed on Gwynedd Council's website, and paper copies were available to be viewed at Ysgol Hafod Lon, Tŷ Aran Unit, Ysgol Y Gader, the libraries of Dolgellau, Pwllheli, Penrhyndeudraeth, Porthmadog, Blaenau Ffestiniog, Bala, Tywyn and Gwynedd Council's offices in Dolgellau, Pwllheli and Caernarfon.
- 2.9 Paper copies of the consultation document and the background information pack were also available to anyone by contacting the project team. Phone and e-mail details were included in the consultation document.
- 2.10 After distributing the consultation document, observations were received from the Welsh Government which recommended including additional information to what had already been contained in the document. After creating a document containing this information, and obtaining the Welsh Government's approval, the appendix (**Appendix 4**) was distributed to all the stakeholders who had received the consultation document in the first place, and was added to the documents on the Council's website.
- 2.11 Meetings were held with the staff, children and governing body of Ysgol Hafod Lon and the staff of Tŷ Aran Unit.
- 2.12 Open days were held in Pwllheli, Dolgellau and Penrhyndeudraeth.

Meeting	Date
Ysgol Hafod Lon - staff	23/06/14 - 16:00
Ysgol Hafod Lon – governors	23/06/14 – 17:00
Tŷ Aran Unit - staff	26/06/14 - 16:00
Ysgol Hafod Lon – school council (children)	04/07/14
Open day	Open to all parents and any individuals or organisations or agencies that wished to attend
Pwllheli – Dwyfor Leisure Centre	07/07/14: 14:00 – 19:00
Dolgellau – Glan Wnion Leisure Centre	08/07/14: 14:00 – 19:00
Penrhyndeudraeth – Memorial Hall	09/07/14: 14:00 – 19:00

3. OBSERVATIONS RECEIVED DURING THE CONSULTATION PERIOD

3.1 Ysgol Hafod Lon – staff

23 members of staff attended the meeting. Officers from Gwynedd Council gave a presentation outlining the content of the consultation document, the purpose of the consultation and how to respond to it. The staff were asked if they had any questions or comments following the presentation.

No questions or observations were received.

3.2 Ysgol Hafod Lon – governors

Two members of the governing body attended the meeting. It is important to note that the governing body of Ysgol Hafod Lon also has responsibility for Tŷ Aran Unit. Officers from Gwynedd Council gave a verbal presentation outlining the content of the consultation document, the purpose of the consultation and how to respond to it. The governors were asked if they had any questions or comments following the presentation.

The two governors stated that they would look at the consultation document in more detail before deciding on any observations.

3.3 Tŷ Aran Unit – staff

Three members of staff attended the meeting. Officers from Gwynedd Council gave a presentation outlining the content of the consultation document, the purpose of the consultation and how to respond to it. The staff were asked if they had any questions or observations following the presentation.

Two questions/observations were received.

3.4 Ysgol Hafod Lon – children

An experienced officer held a meeting with members of the School Council as representation of the children of Ysgol Hafod Lon. Eight members of the school council were present.

The officer offered to go to Tŷ Aran Unit but the staff were of the opinion that there would not be much value from talking to the pupils because of their needs, as they would not understand the consultation and it would maybe cause concern for them.

The response of the children at Ysgol Hafod Lon was very positive to the idea of a new school, and although some would have to travel further, they did not mind.

3.5 Open Days

Three open days were held in Pwllheli, Dolgellau and Penrhyndeudraeth between the hours of 14:00 and 19:00 in order to give people the opportunity to discuss and make observations on the statutory consultation. During our discussions with individuals they were given the opportunity to note any observations on the statutory consultation, either verbally or in writing.

Two observations were received in the Dolgellau meeting. There were no other objections or concerns to the recommendation on the day, but five people took a copy of the consultation document with them to consider the proposal in the consultation further.

3.6 Written observations (letters and e-mails)

11 written responses were received to the statutory consultation, either through a letter or e-mail. On the whole the responses received showed support to the recommendations in the consultation, with four responses sent specifically to support the proposal. Some concerns and questions had been raised, and these together with the Council's response to them can be seen below.

One response was received through a letter a week after the closing date of the consultation. This was from an individual who had attended the open day in Dolgellau and observations in the letter have been included in the minutes of the open day.

3.7 Observations by Estyn

Under the terms of the Schools Standards and Framework Act (Wales) 2013 and its associated Code, proposers are required to send consultative documents to Estyn. The views and observations of Estyn were received on the consultation, and Gwynedd Council's response to them can be seen in **Appendix 7.1 and 7.2.**

4. RESPONSE TO THE OBSERVATIONS

- 4.1 The purpose of this part of the report is to present the Council's response to the observations that came to light during the statutory consultation period. The observations have come from the meetings in the schools, open days and written responses (letter and e-mail).
- 4.2 Four questions/observations that were relevant to the consultation were received from the meetings and 11 from the written responses.

Code for Comment	Observations	No. of responses with observation in them	Gwynedd Council's Response
1	Jobs		
1.1	Concerns that the school and employment opportunities are being taken from the area (Y Ffôr).	1	Although Ysgol Hafod Lon will move from Y Ffôr, every member of staff currently at the school will be offered the opportunity to move to the new site in Penrhyndeudraeth and we greatly hope that all the staff of the school and Tŷ Aran Unit will accept that opportunity.
2	Community		
2.1	The Community Council would wish	1	Half the new development costs of £12.4m will be

	to be a part of any discussion regarding the future of the building after the school has moved.		<p>financed from Gwynedd Council funds with the other half from a Welsh Government grant. The Council contribution will come from the Asset Management Scheme. Without being able to dispose of unused assets the Council is unable to finance new developments in this way and therefore it is highly likely we'll need to dispose of the present Hafod Lon site once it is closed.</p> <p>The Community Council will be consultees on any planning application to develop the site.</p>
3.	Observations on the continuation of Tŷ Meirion Unit		
3.1	Tŷ Meirion should not be deprived of sufficient resources; there is a risk for resources in a brand new school to appear attractive, and this could be at the expense of the excellent education that is offered in Tŷ Meirion.	1	Tŷ Meirion will receive the exact same support and resources as it would have received in the future had we not been looking at changing the SEN provision in Meirion Dwyfor. Gwynedd Council acknowledges the importance and value of the service that is offered in Tŷ Meirion, and in accordance with the recommendation we are engaging upon, we intend to continue with the provision.
3.2	By closing Tŷ Aran, there must be caution that not all primary aged pupils are attracted to Penrhyndeudraeth, as this could have a detrimental effect on the numbers in Tŷ Meirion, since only the primary schools would be feeding Tŷ Meirion.	1	Every child will be individually assessed by SEN Moderation Panels and referred to the provision that is most suitable to his/her needs.
3.3	The Councillors are very aware of the excellent education and opportunities that Tŷ Meirion offer. They are also aware that the site on the land of Ysgol y Gader allows much integration with the mainstream, and that this provides educational and moral advantages to the pupils of Tŷ Meirion and the pupils of Y Gader. This situation is very unique and everything must be done to protect the community on the site of Y Gader.	1	In accordance with the recommendation we are engaging upon, it is intended to continue with the current provision at Tŷ Meirion, Dolgellau.
4.	Comments on closing Tŷ Aran Unit		
4.1	Feel that Tŷ Aran Unit operates exactly the same as Tŷ Meirion with children integrating into the mainstream; therefore why continue with one provision and not the other?	1	As a closer option than Penrhyndeudraeth is required for some children in the south of the county, because their physical conditions would make it difficult to travel far, we feel there is a good reason for continuing with Tŷ Meirion. As the travelling distances to the other two closest

			<p>secondary schools in the south of the county would be too far, and given that they are not fully adapted for disabled access at present either, Tŷ Meirion Unit is the only suitable option. Retaining Tŷ Meirion would therefore ensure continuation of access for disabled people (who need access to a mainstream curriculum) to a mainstream secondary school in Meirionnydd.</p> <p>Contrary to Tŷ Meirion, there is a greater choice of primary schools that can offer access for disabled pupils in the south of the County. Because of this choice, it is not envisaged that closing the provision in Tŷ Aran will create any problem if a place is required in the south of the county that is closer to a child's home if he/she has problems travelling to Penrhyndeudraeth.</p>
4.2	Feel that the Council has placed fewer children in Tŷ Aran Unit for some years in order to strengthen the case to close it.	1	The SEN Moderation Panels come to a professional opinion with regard to which placement is most suitable for the needs of individual children. If the panels were of the view that Tŷ Aran Unit was best in any individual case, those children would be placed there.
5.	The name of the school		
5.1	The name of the new school should be discussed and chosen by the children, parents and governors of Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran.	2	Naming the school will be the responsibility of the Governing Body of Ysgol Hafod Lon. Should the Governing Body feel that it would be appropriate to change the name, I'm sure they would include children and parents in the discussions.
6.	Observations on the residential/respite unit		
6.1	Agreement regarding the proposal to provide a residential provision, but feel that six beds are not enough.	2	The decision on a six bed residential/respite unit is based on work carried out by the Children and Supporting Families Unit. The design of the unit will mean that there is flexibility in the use of the beds to be able to respond to the demand for residential beds for children who will be attending the school or for children and families to have a short break provision.
7.	Collaborating with Bangor University		
7.1	We strongly recommend that the relationship with Bangor University and the academic sector continues in order to ensure practices, actions, programmes and training that will benefit every child.	2	Gwynedd Council is aware of the important collaboration that has been happening with Bangor University in the special needs field, and this relationship will continue into the future in the new school.
8.	Collaborating with Betsi Cadwaladr Health Board		

8.1	<p>BCUHB is named around funding in the consultation although there has been no consultation with the Continuing Care team. We ask that Health is included in the early stages of planning so that developments are able to meet the health needs of young people as well as their educational needs.</p>	1	<p>The Project Board decided to divide the project into clear specific phases with the first phase to agree on the educational and residential/respite need of the new centre in order to provide clear guidance to the Property Department so that it could start developing plans for the new provision.</p> <p>During this phase officers from the Health Board were invited to be members of the working group that discussed the options, and also to be part of design discussions with the architect where they had an opportunity to share their valuable input.</p> <p>We will now be able to focus on the next phase of the project, namely planning for opening the new school which will include agreeing which services will need to be provided there and how to ensure effective partnership working from the new centre. Including the relevant stakeholders, such as the Health Authority, in these discussions will be vital and we have already held a meeting with representation from Betsi Cadwaladr Health Board and agreed on officers to be members of the Project Board.</p>
9.	Effect on Ysgol Bro Plenydd		
9.1	<p>Ysgol Hafod Lon shares a site with Ysgol Bro Plenydd with railings dividing them. The children and staff of Ysgol Hafod Lon use the land of Ysgol Bro Plenydd to access the playing field. The members of Ysgol Bro Plenydd Governing Body have great concerns, namely:</p> <p>a) What will happen to the current building of Ysgol Hafod Lon afterwards?</p> <p>b) What if a private company buys Ysgol Hafod Lon?</p> <p>What about safeguarding the boundary between both buildings and protecting the privacy of the staff and pupils of Ysgol Bro Plenydd?</p> <p>c) Ysgol Bro Plenydd has concerns about Gwynedd Council's proposed plans. The Governing Body requires confirmation that</p>	1	<p>Gwynedd Council is currently reviewing its after-use policy for sites. Deciding on options for the future of Ysgol Hafod Lon site can take place following this review and in accordance with its guidelines.</p> <p>However, as half of the new development costs of £12.4m will be financed from Gwynedd Council funds with the other half from a Welsh Government grant. The Council contribution will come from the Asset Management Scheme. Without being able to dispose of unused assets the Council is unable to finance new developments in this way and therefore it is highly likely we'll need to dispose of the present Hafod Lon site once it is closed.</p> <p>When Gwynedd Council sells the site, it will, of course, need to consider the safety and privacy of the pupils and staff of Ysgol Bro Plenydd. This is a consideration given to any planning application to redevelop a site.</p> <p>Any current Ysgol Bro Plennydd safety issues is not relevant to this consultation. However, it might be possible to give considerations to</p>

	protecting safety and responding to some of the current safety 'issues' at Ysgol Bro Plenydd is part of its plans.		some of these if the site is developed.
9.2	A traffic agreement between both sites at present enable a one-way system. What about the future of this scheme?	1	The conditions of any sale of Ysgol Hafod Lon will need to ensure that it does not have a detrimental effect on the present safety arrangements for traffic.
9.3	There is a need to ensure a safe and convenient route for pupils to reach Ysgol Bro Plenydd.	2	Whatever will happen with the site of Ysgol Hafod Lon in the future, Gwynedd Council will of course ensure that a safe and convenient route remains for pupils to go to Ysgol Bro Plenydd.
10.	The definition of the new School		
10.1	As the new school is not noted as 'autism specific' there is concern that people will not think that the education is as good there as in other schools that note themselves as 'autism specific'. Although I see the benefits of not noting the School as 'autism specific', perhaps it would be useful to note that the new School will aim to provide 'autism-specific specialist provision' that is equal to other educational establishments that are noted as 'autism specific'.	1	Although we do not note that the new school will be 'autism specific', it is our aim to ensure a service for children with a wider range of special educational needs including more complex and intensive needs, which includes autism.
11.	Location		
11.1	It is of enormous concern that the site of the new Special School in Penrhyndeudraeth is far from any mainstream provision and that the opportunity to integrate is therefore lost.	1	There is a secondary school (Ysgol Eifionydd) and primary schools (Ysgol Eifion Wyn and Ysgol Cefn Coch) less than two miles from the possible site of the new school in Penrhyndeudraeth therefore there are opportunities to integrate that are near enough.
11.2	Are the electric cables that are near the site likely to create problems, in particular affecting the local radio/phone network?	1	The National Grid has confirmed that the cables running by the site of the new school in Penrhyndeudraeth will not cause any problems, including health problems, and will not affect any local radio/phone network.
11.3	Was the site of the old hospital over the road to Snowdonia Park considered as a possible location for the new school?	1	This site is unsuitable for a number of reasons e.g. not large enough, and a vast part of the existing buildings are listed, therefore it is not possible to demolish them. Therefore, because of its unsuitability, the site was not considered as a possible option for the new school.

5. A SUMMARY OF THE PROPOSAL

5.1 By considering the comments received during the statutory consultation, including comments made by Estyn (**Appendix 7.1**), here is a summary of the Councils' response to the comments in regards to the consultation and the Council's recommendations following these considerations.

5.2 In general, the responses received during the staff, governors and children's meetings and the open days demonstrated a strong support for the recommendation to develop a new school and a residential and short term break unit in Penrhydeudraeth by re-locating Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran. Here are the responses to the main points raised in the consultation:

5.3 Developing options and agreeing the way forward

There was an opportunity during the consultation to discuss and offer comments on the various options considered, the process of assessing the options and the favoured option as appears to the Council, the option on which a consultation was held.

No negative comments regarding the process of assessing the options and agreeing the way forward were received during the statutory consultation.

5.4 Improving education standard and provision

It is anticipated that developing the new School with modern resources and provision for special educational needs will improve the children's opportunities and experiences and consequently the standard of their education.

Estyn noted in their comments (**Appendix 7.1**) that as a result of the re-locating nature of the proposal, the present leadership team will be kept. The proposal is likely to have a significant impact on improving educational provision and environment. The proposers anticipate that the specialist resources fitted in the new school will contribute significantly to the experiences and the provision available for the pupils and staff. This has the potential to improve the standard of education for the pupils.

As the proposal is based on a relocation of experienced staff it is unlikely to impact negatively on the delivery of the curriculum which is based on the national curriculum and tailored to meet the need of each individual pupil. The proposer has considered that the specialist resources installed in the new school will substantially add to the experiences and provision available to the pupils.

The only concern raised during the consultation is that pupils at Ty Meirion wouldn't benefit from the new provision. Despite the fact that Uned Tŷ Meirion is located some distance from Penrhydeudraeth there is an intention to offer an opportunity for the children attending Uned Tŷ Meirion to use the facilities in the new SEN school. We believe that integrating opportunities and following a mainstream curriculum that pupils will benefit from in Uned Tŷ Meirion will outweigh the ample opportunities of using the provision that will be available in the new school.

From the managerial perspective of the new procedure the Council intends to review the governing procedure of all special educational needs education provision across Gwynedd including the new School, Uned Tŷ Meirion and Ysgol Pendalar, in order to ensure the best managerial process for the future.

5.5 Choosing a site

There was an early agreement that the current Ysgol Hafod Lon site is completely unsuitable for servicing Meirionnydd and Dwyfor children and that the Porthmadog/Penrhyndeudraeth area would be the ideal location.

With this in mind 6 possible sites were recognised and following various site assessments it was agreed that Snowdonia Business Park would be the most suitable site (**Appendix 5**).

During the statutory consultation the majority of the beneficiaries agreed with the option to locate the School in Snowdonia Business Park, Penrhyndeudraeth, noting that it's central to the 2 areas.

One person raised concerns regarding the possible effects of the nearby electrical cables; however we have assurance from the National Grid that the cables won't cause any problems, including health problems, nor will they disrupt any local radio/phone network.

Therefore, the consultation has assured us that the location is a suitable choice for the new School.

5.6 Travelling

One of the main reasons for choosing a location for the new School in the Penrhyndeudraeth area was to reduce travelling distances for the majority of Meirionnydd and Dwyfor children, as it is a central location for both areas. Nevertheless, it has been recognised that travelling to Penrhyndeudraeth from some villages and towns in the further locations of South Meirionnydd would continue to be too far for some children due to their conditions. This means that suitable provision must be arranged for them closer to home. The Council is of the opinion that Uned Tŷ Meirion should remain open as the travelling distances to the two nearest alternative secondary schools in the south of the county is 30 minutes (schools that aren't currently fully adapted for disabled access), continuing with Tŷ Meirion would ensure continued disabled access for pupils (that that require access to mainstream curriculum) to a mainstream secondary school in Meirionnydd.

A question was received regarding the recommendation to close Uned Tŷ Aran arguing that it is as important as Uned Tŷ Meirion is for children from the south of the county to be able to receive mainstream education and to children that would find travelling to Penrhyndeudraeth difficult.

Gwynedd Council is of the opinion that there is more choice of primary schools that can offer access for disabled pupils in the south of the County and therefore it is not foreseen that discontinuing Tŷ Aran provision will cause any problem should there be demand in the future for a mainstream location in the south of the county which is closer to a child's home, due to problems relating to travelling to Penrhyndeudraeth.

No objections to the proposal to re-locate Ysgol Hafod Lon were received.

5.7 Short Break and Residential Provision

The Council intends to include a 6 bed unit for residential care and short break in the new centre. This facility would mean that fewer children would have to go outside the county for their education and would provide an opportunity for parents to send their children to the unit for short break care or make use of the fostering parents' provision as happens at present.

Whilst everyone welcomed the intention to open a residential/short break unit, some questioned the size of the unit suggesting that 6 beds wouldn't be enough. The decision on the residential/short break unit is based on work completed by the Children and Family Support Unit. This follows a recent assessment of numbers of out-of-county children that would be able to benefit from the residential provision, the demand for short break locations (with around 20 currently on the waiting list) and discussions with other counties regarding their experiences regarding usage and costs. The unit has been designed to offer flexibility regarding the use of beds in order to be able to respond to demands for residential beds for children that will be attending the school or periods of short breaks for children and families. Therefore, the Council is comfortable with the decision for a 6 bed unit.

5.8 Co-operation between agencies

It is anticipated that the new provision will offer improved space for co-operating with agencies for the good of the child and there is an intention to recognise potential partners and continuing discussions with them to ensure that this takes place.

During the consultation a couple of agencies raised the fact that they are eager to collaborate therefore this is welcomed and we will hold discussions with them in the near future to start planning the collaboration.

5.9 Capital and revenue costs

5.9.1 The capital costs of building the new provision has been estimated at £12.4m and all discussions around the requirements and design and what is possible has been conducted within this budget. It has been agreed in principal that £6.2m will be provided by the Welsh Government, pending Business Case approval, with the other £6.2m coming from Gwynedd Council.

5.9.2 In accordance with what was noted in the Cabinet Report of 10 June 2014 (**Appendix 1**) the favoured options' running costs are estimated at £2,820,860 and transport at £424,008, which is a total gross cost of £3,244,868.

As can be seen from the table below it is anticipated that the running cost of the preferred option will be £2,820,860 and transport costs of £424,008, which is a gross total of £3,244,868.

This compares with a present gross cost of £3,307,109 which means it would be £62,241 less.

An assumption has been made that we could attract an income of £183,333 from other Local Authorities paying for education and residential provision for children from their counties. We do not envisage any contribution from Betsi Cadwaladr Health Board towards residential costs of the new development.

This compares with an income of £144,000 from Betsi Cadwaladr Health Board towards out-of-county residential provision at present.

If the predicted income is realised it would result in a reduction of £101,574 to compare with the present net total.

	budget 2013/14	preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	Lower cost
Income	£144,000	£183,333	£39,333	Possible income increase
Net total	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	Possible difference

It must be noted here that there is a risk attached to the assumed income as there is no guarantee of income from other Local Authorities. Although a couple of Local Authorities have expressed an interest in the possibility of sending children to the new school as day or residential pupils in the future there is no guarantee that this will happen. There is a need for further work in order to try and gain a more concrete commitment from other Local Authorities.

Because of this risk there is the possibility that no additional income will be attracted. If so, as can be seen from the table below, Gwynedd Council will need to find a further £31,759 to its present budget towards the cost of the new SEN provision.

	Budget 2013/14	Preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,194,868	£112,241	Lower cost
Income	£144,000	£0	-£144,000	No income
Net total	£3,163,109	£3,194,868	- £31,759	Possible higher cost

* The cost of provision is lower because there will be no need for a residential provision for 2 beds which means the running costs of the residential/short break unit will be lower.

The Children and Family Support Department and Education Department have agreed to cover any deficit if the income from other Local Authorities is insufficient to cover the running costs.

In order to reach a situation where there is no need to identify any extra money there would be a need to realise an income of £81,759 which is equivalent to slightly less than

offering one residential bed to another Local Authority, as can be seen from the table below.

	Budget 2013/14	Preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	Lower cost
Income	£144,000	£81,759	£62,241	Possible reduction in income
Net total	£3,163,109	£3,163,109	-£0	

No comments regarding the cost were received during the statutory consultation.

5.10 Impact Assessments on the community, the Welsh language and equality

There was an opportunity during the consultation to discuss and offer comments on the Equality, Community and Welsh language impact assessments which were conducted in order to assess the possible impact any change would have on the children. These assessments, on the whole revealed that none of the options on which were consulted on caused any negative impact, rather were likely to improve some aspects regarding the community and Welsh language (see **Appendix 5**).

Estyn's comments on the consultation agree with this from the perspective of the Welsh language noting that the proposal is not likely to change the Welsh medium provision for the children involved, but it is likely to improve the Welsh medium provision in the local authority. The proposal enables the authority to offer education through the medium of Welsh for children that have to travel out-side the county for non-Welsh provision in general and an opportunity for them to converse in Welsh with peers and adults.

In regards to equality it is not anticipated that the option on which the consultation was held would have any negative impact on the pupils and would create some improvements. Nevertheless, Estyn were of the opinion I had not included a specifically clear reference to the way in which it will ensure that disturbance to pupils is minimised noting that this is especially true as any change is likely to disrupt pupils with Special Educational Needs.

As the intention is to re-locate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran the current staff will also be offered a transfer to the new School. The hope is that this will reduce disruption when transferring from one site to another.

Despite not having including our plans in the consultation document our intention from the beginning was to try and ensure that the building and furnishing work for the new school is completed by the end of April 2016 in order to provide an opportunity for those children transferring from Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to visit the new school during the summer term. The hope is that this will reduce the disruption caused to learners and facilitate the permanent move to the new school in September 2016.

5.11 Following consideration of the responses to the statutory consultation the Council continues to hold the opinion that the option on which was consulted, which is the re-location of Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to a new site in Penrhydeudraeth on 1 September 2016, increasing the schools' capacity and adding a residential aspect to the provision, remains to offer the best option for the future of special needs education in Meirionnydd and Dwyfor.

6. NEXT STEPS

- 6.1 If the Council's Cabinet approves the proposal, a statutory notice will be published in accordance with the requirements of Section 48 of the Schools Standards and Framework (Wales) Act 2013.
- 6.2 The statutory notice will be displayed in prominent places within the catchment area of Ysgol Hafod Lon, Y Ffôr and the site of the new school and on the Council's website.
- 6.3 A paper copy or an e-mail containing a link to the Council's website will also be shared with relevant stakeholders.
- 6.4 A period of 28 days from the date of publishing the statutory notice will be allowed to respond to the notice.
- 6.5 At the end of this period a report will be submitted to the Council's Cabinet in order to make a decision on whether to implement the recommendation or not.

7. RECOMMENDATIONS

To approve the proposal to relocate Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran Unit to a new site in Penrhydeudraeth on 1 September 2016, increase the capacity of the school and add a residential element to the provision, and publish statutory notices in accordance with Section 48 of the Schools Standards and Framework (Wales) Act 2013 in order to implement this.

VIEWS OF THE STATUTORY OFFICERS

Chief Executive's comments

This is an important stage in bringing the development of an important resource a stage closer. I approve the proposal.

Monitoring Officer

The report reflects the detailed work that has been achieved in developing this scheme. As reported the School Organisation Code 2013 sets detailed requirements for the consultation process and the report addresses these requirements. The results of the consultation process are evaluated in detail along with other relevant factors to reach the recommendation.

Head of Finance

I support the proposal to re-organise schools in a fair and reasonable manner, despite the challenge of striving to achieve these goals in a very challenging financial context.

In terms of the plan's capital implications, part 5.9.1 states that the plan is subject to the Welsh Governments' approval of the final business case. Furthermore, I confirm that the Council's Asset Management Plan has already committed to providing the necessary match funding – i.e. the Council has set aside £6.2m, which is 50% of the capital costs, for implementing the proposal to re-locate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to the new site in Penrhyndeudraeth.

In terms of permanent financial obligations (annual revenue budget) resulting from this proposal, part 5.9.2 of the report estimates “potential” annual savings of £101,574. Of course, it is to be welcomed in the current financial climate, although the risk should be noted as there is no assurance that the relevant income can be attracted from outside the county. In the context of this opportunity and risk, I understand that the Department of Education and the Department of Children and Family Support have thoroughly considered the plan within their savings strategy, and are clear that those Departments will be responsible for identifying any shortfall in the operating costs of the new school.

CABINET REPORT

10 June, 2014

Cabinet Member: Councillor Gareth Thomas

Subject: The future of special educational needs provision in Meirionnydd a Dwyfor

Contact officers: Iwan T Jones – Corporate Director /
Garem Jackson – School Standards Improvement Officer / Project
Lead

The resolution sought / purpose of the report

The purpose of this report is to ask the permission of the Council Cabinet to commence a period of statutory consultation on the proposal to develop a new special education needs school, with a residential and short break provision, in Parc Eryri, Penrhyndeudraeth and to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to this site.

Views of the local members

Any comments by Local Members will be presented in the meeting.

I. INTRODUCTION

- 1.1 The purpose of this report is to ask the Council Cabinet for permission to carry out a statutory consultation on the intention to reorganise the Special Education Needs provision in the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. We ask that the Cabinet decides on:
 - i. The preferred model for the SEN provision for consultation, and
 - ii. The proposed new site for the SEN school to cater for the children and young people of Meirionnydd and Dwyfor that require SEN education
- 1.2 In its meeting on the 9 October 2012, the Cabinet agreed on the *'Priorities Plan – Reorganisation of Education Provision'* which included the Council's intention to amend its SEN provision.
- 1.3 The report noted the Council's wish to *amend its Special Education provision because the capacity of the existing provision at Ysgol Hafod Lon is insufficient and in need of being modernised and extended.*

- 1.4 *There is appropriate and suitable provision for the northern part of the county at Ysgol Pendalar, Caernarfon, and the new provision will aim at establishing a similar provision, at a central location, for the remainder of the county. The aim is to provide a regional Special Educational Needs Centre of Excellence and to rationalise the provision for pupils who are at present placed beyond the county boundaries. The current provision is not centrally positioned for the area it serves, and the resources within it do not meet modern educational requirements.*
- 1.5 The 21st Century Schools Programme was implemented by the Welsh Government in March 2010 as a major, long-term and strategic capital investment programme to establish a generation of 21st century schools in Wales. The programme aims to focus resources on the right schools in the right places.
- 1.6 Gwynedd Council has identified the 21st Century School Programme as a key priority within the local Authority's Strategic Corporate Plan. The Council is committed to developing high quality capital projects as an integral part of improved educational provision through ensuring schools of appropriate size and location throughout the County.
- 1.7 Gwynedd Council has identified the need for a new SEN school for the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd as one of the priority projects within their 21st Century Schools Programme.
- 1.8 The new school will cater for any child that has a statement because of a recognised educational/medical need condition e.g autism, which is judged serious enough by experts and the Statement of Educational Needs Moderation Panel (which includes the head of Ysgol Hafod Lon and Pendalar) to require access to a SEN school. The school will not receive children with emotional and behavioural difficulties that do not have educational/medical needs.
- 1.9 The proposal to build a new SEN school would ensure that the County's **Strategic Plan 2013-2017** to provide equally and fairly for all its residents is realised, in building a new special school in the south of the county which ensures parity of access to specialist provision regardless of where pupils with more profound and multiple learning difficulties may live would be realised.
- 1.10 The development will also help meet the four aims of Gwynedd's **Strategic Plan 2013-2017** for **Children and Young People 'Supporting all children and young people to live fulfilled lives'** with particular emphasis on the 1st, 2nd and 3rd priorities, and improved prospects for fulfilling the 4th priority:
- Raising the educational standards of children and young people;
 - Equalising opportunities for vulnerable groups of children, young people and families;

- Improving the suitability of the schools system;
 - Better preparing young people for work and life.
- 1.11 The **Strategic Plan** refers to the need to: ‘improve some buildings to create a sustainable network of schools that are fit for the future’ and to ‘increase in the number of school places for children with additional educational needs in Merion/Dwyfor’, which are the most sparsely populated areas of Gwynedd.
- 1.12 The development of a new SEN School that is suitable in terms of the location, building, staffing and resources will enable the authority to respond fully to the rights of parents to choose suitable education for their children - mainstream or special school (**Special Educational Needs and Disability Act 2001**) and to comply with the requirements of the **Equality Act (2008)**.
- 1.13 This development will also comply with Gwynedd Council’s Welsh Language policy and latest **Welsh Language Strategy** in ensuring that the right of these pupils to be educated through their first language is met and that the wishes of their parents are respected.
- 1.14 Gwynedd Council’s decision to priorities the provision of a new SEN School which is fit for purpose, would address the recommendation (R2 continue to work with the LEA to realise the plans for improving the suitability and quality of the building) within Ysgol Hafod Lon’s school inspection report by Estyn in 2010 which stated that that ‘*the size of, and facilities at, the school are no longer sufficient for the number of learners*’ (there were 38 pupils attending the school at the time of the inspection).
- 1.15 Furthermore the **Strategic Review of Additional Learning Needs Report** commissioned from CAPITA by Gwynedd Council in 2011, makes direct links between the need to transform ALN/SEN services in conjunction with the provision of a new SEN School in the Meirionnydd and Dwyfor area.

2. The business case

- 2.1 Following the Cabinet’s approval of *Priorities Plan – Reorganisation of Education Provision*’ in its meeting on 9th October 2012, the council moved ahead with realising the project including creating a business case outlining the business needs and consideration of options for the future of SEN provision in Meirionnydd and Dwyfor. Not only would the business case set the direction of the project but would also be a necessity to ensure funding from the Welsh Government towards the capital costs of establishing the new school. The business case submitted to the Welsh Government will be based on a ‘5 case business model.’

2.2 The first stage of the business case, the 'strategic Outline Case' has already been approved by the Welsh Government. This included the case for change, business needs and the appraisal of options.

2.3 An outline of the current situation and case for change is outlined in **Appendix I**.

3. Developing options and agreeing a preferred way forward

3.1 In order to identify and assess possible options for the future provision of SEN education in Meirionnydd and Dwyfor it was agreed to set up a Working Group. During numerous meetings the Group discussed the need for change, the future SEN needs in the area and agree possible options that would meet these needs. The Working Group membership consisted of Gwynedd Council officers from the Education and Social Services departments, Local Councillors with an interest in SEN, chair of the governing body of Ysgol Hafod Lon. Head of Ysgol Hafod Lon and responsible person for Uned Ty Aran, Head of Ysgol y Gader, Dolgellau, Scope Cymru Family and Young Persons Officer and gCommunity Children's Health Officer for Betsi Cadwaladr Health Board.

3.2 During the series of meetings the Working Group came up with 8 possible options and to assess them against agreed investment objectives (see **Appendix 2**).

3.3 The result of this exercise was an agreed short-list of 4 options, including a favoured way forward. The 4 options including the advantages and disadvantages associated with each option and the reasoning behind their suitability as an option for the future provision of SEN education in Meirionnydd and Dwyfor can be seen in **Appendix 2**.

3.4 The capital and revenue costs as well as the conclusion reached on the 4 options can be seen below.

3.4.1 Option 1: do nothing

This option would mean that Gwynedd would continue with its present provision

Capital costs

If continuing with the present provision, as it is, an estimated £1.5m has been identified in order to continue with the present provision in Ysgol Hafod Lon at its present location and Ty Aran and Ty Meirion. This would not improve the provision nor increase the capacity for more children to attend the school.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Allocation	46	£764,122
Tŷ Aran – Budget	3	£103,040
Tŷ Meirion - Budget	10	£240,000
Uned ABC	8	£73,178
Short term - Barnados		£62,000
Short term – other services		£52,000
Out-of-county residential and daily (education and residential)	2+5 pupils	£562,050
Mainstream pupils	59	£1,003,000
Transport costs		£447,719
Total revenue costs	133	£3,307,109
Other income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£144,000
Total income		£144,000
Total NET cost		£3,163,109

Conclusion

It was felt that this option would result in very little real advantages for the future of SEN in the area and numerous disadvantages such as not enough SEN school places, facilities remaining not fit for purpose, location of SEN school not being central to Meirionnydd and Dwyfor, some children continue to go out of county for their education.

It was not felt that it would improve the education needs for children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor adequately to answer the required strategic and business needs for the future. It would also not address the strategic and

business needs for a residential provision in Gwynedd that would allow children to attend the new school rather than the expensive out-of-county provision or allow short break provision for families.

3.4.2 Option 2: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision and closing Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	33	£561,000
Transport costs		£357,872
Total revenue costs	133	£3,108,732
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£2,925,399

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in financial savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, and lower costs.

The main disadvantage would be the removal of the SEN provision in the south of the county that allows children to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

This option would address all strategic and business needs but would mean discontinuing with the provision at Uned Tŷ Meirion.

- 3.4.3 Option 3:** Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, closing Ysgol Hafod Lon and continuing with the current provision at the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - Budget	3	£103,040
Uned Ty Meirion - Budget	10	£240,000
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	20	£340,000
Transport costs		£439,149
Total revenue costs	133	£3,312,049
Other possible income		

Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£3,128,716

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, continuing with the provision in Ty Meirion which enables children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs due to continuing with the SEN Units in Dolgellau and that children continuing to attend these units would have limited use of modern specialist SEN resources.

This option would address all strategic and business needs but would mean continuing with the expensive and under used provision at Uned Tŷ Aran.

3.4.4 Option 4: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, closing Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran and continuing with the current provision at Uned Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Uned Ty Meirion - Budget	10	£240,000
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	23	£391,000
Transport costs		£424,008
Total revenue costs	133	£3,244,868
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£3,061,535

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, continuing with the provision in Ty Meirion which enables children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs due to continuing with Uned Ty Meirion in Dolgellau and that children attending this unit would have limited use of modern specialist SEN resources.

This option would address all strategic and business needs and would mean discontinuing the under used provision at Uned Tŷ Aran. It would also mean continuing with Uned Ty Meirion enabling children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The reason for continuing with Uned Ty Meirion

- a) The case for continuing with Uned Ty Meirion in Dolgellau is a highly relevant one for pupils who have to travel long distances for specialist education. We have pupils who live close to Powys, Conwy, Ceredigion and Denbighshire, who presently attend Ty Meirion in Dolgellau. The present pupil population includes pupils who are unable to travel long distances because of complex medical needs, and/or who are severely disabled, and/or have high sensory intolerance levels for proprioceptive activities (they cannot cope with being in a vehicle, or find it a highly distressing experience). Their morning routines and preparations before leaving home for school are on average 90 minutes long, those who need physiotherapy take longer. They presently travel approximately 30 minutes to school, which means that their mornings can begin as early as 6.30 a.m. in order to be in school by 9am. An additional 30 minutes to the proposed new school site at Penrhyndeudraeth (which is half way between both ends of Meirionnydd and Dwyfor) would be unreasonable for some of these pupils. In Dwyfor there will still be the possibility for the present Uned y Traeth to be used for pupils who have similar problems, and who live in Aberdaron/Abersoch/Botwnnog. Unlike the Meirionnydd area, we presently have no PMLD or PMED pupils with complex medical/proprioceptive needs in the far outreaches of Dwyfor.
- b) In addition to reducing travel times for complex PMED pupils in south Meirionnydd, Uned Ty Meirion continues to be an integral part of the education department's Strategic Equality Plan (Disabled Access Adaptations to Mainstream Schools), as it provides the opportunity for pupils to be integrated into mainstream secondary classes on a daily basis. The secondary school pupils at Ysgol Y Gader and Ty Meirion pupils presently share curriculum experiences including music, art, design and technology, assembly, enterprise and PSE, social and Urdd activities and competition and other extra-curricular experiences. Those pupils from Ty Meirion who can sit GCSE, Welsh Bac and entry level qualifications can do so side by side with their more able-bodied peers.
- c) The new SEN school for Meirion Dwyfor will cater for mostly learning disabled pupils, and those pupils who are not learning disabled, but are physically disabled, will continue to be educated in mainstream settings as far as possible, such as the facility provided by Uned Ty Meirion.
- d) This integration has been rated as a strength in Ysgol y Gader's Estyn inspection in 2010, and all recent consultation data demonstrates that parents, governors and local community wish this facility to continue. The last Estyn inspection carried out for Ysgol

Y Gader, Dolgellau was in December 2010. In the report there are the following references to Tŷ Meirion:

'The pupils at the Tŷ Meirion unit are integrated into the life and work of the school in an excellent manner. The school monitors these pupils' educational and social development very effectively through innovative methods.'

4. COMMUNICATION

4.1 Meetings

Following the work carried out by the Working Group it was decided to hold meetings with the staff and governing body members of the relevant schools and parents of children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor, and a series of open days in order to consult with the wider community. These took place during October and November 2013 and consisted of:

- Meetings with staff at Ysgol Hafod Lon, Uned Ty Aran and Uned Ty Meirion.
- Meetings with the governing bodies at Ysgol Hafod Lon, Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol Y Gader, Dolgellau.
- Meetings with parents at Pwllheli, Dolgellau, Porthmadog and Blaenau Ffestioniog.
- Open days at Pwllheli, Dolgellau and Porthmadog.

The main purpose of these meetings was to:

- Share the vision for the future of SEN provision in Meirionnydd and Dwyfor
- Explain the process so far and the work carried out by the Working Group
- Share early plans for the new SEN centre including size, resources and location
- Explain the work that required to be completed in order to secure the Welsh Government investment
- Receive people's opinion on the options
- Share the target timetable for completing the workstreams and opening of the new school

These meetings provided the Council with the opportunity to answer any questions and discuss any concerns that people might have had as well as collecting feedback on the plans for the school and benefits of the favoured option. A vast majority of the people we spoke to (especially parents) were very positive about the plans and looked forward to the opening of the new school.

4.2 Written communications

In July a newsletter was produced and sent to all schools in Meirionnydd and Dwyfor, including mainstream schools, for circulation to staff and parents of SEN children to

explain the objective of the project and the intention to engage with staff, school governor's and parents about the result of the work of the Working Group.

Following the meetings with staff, school governors, parents and other members of the community in October and November it was decided to create a newsletter to share questions raised and replies given during these events. The newsletter was shared with all staff, school governors and parents who were invited to the meetings and open days, whether they attended or not, in order to share the feedback with all the main stakeholders.

All communications shared leading up to, and following, the meetings were also put on the Gwynedd Council website, information was also included in the October issue of *Newyddion Gwynedd* and Local Members were updated via *Rhaeadr*, their regular information bulletin.

The preferred option, which was agreed following assessments against investment objectives and critical success factors (**see appendix I**) carried out during the Working Group meetings, received overwhelming support from the majority of people we talked to which gives us confidence in the selection.

5. THE PREFERRED OPTION

We recommend consulting on the model of developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to this site and continuing with the current provision at Uned Tŷ Meirion. This is the favoured option because it would address the following business needs:

- a) Develop a new school with a centralised location for children living in both Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. We aim to open the new school in the Penrhyndeudraeth area of Gwynedd which will mean that SEN children from both Meirionnydd and Dwyfor would have to travel similar distances to receive their education.
- b) Increase SEN school places in Meirionnydd and Dwyfor in order to offer provision for up to 100 children including those with more complex and profound special educational needs, including autism,
- c) Develop a school that will meet the 21st Century Schools standard, the highest standard of curriculum, alternative and therapeutic resources that meet the needs of children with more complex and profound special educational needs, including autism.
- d) Develop a school with the required resources such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, specialist rebound therapy rooms, therapeutic external learning

environments, horticultural and small business facilities to realise the favoured model.

- e) Provide a 6 bed residential/short breaks facilities for children and young people with SEN in Gwynedd, and possibly other Local Authorities.
- f) Develop facility that will serve as a central hub to provide professional working space for key workers to fully engage with parents, specialist teaching staff and support staff on a regular basis.

By realising the objectives we envisage the following benefits for SEN children:

- Increasing school places will allow more children to attend an SEN school
- Fewer children would need to access out-of-county SEN provision which would result in cost savings
- More children would be able to live at home
- Better learning environment for the children and young people attending the new provision. A report by Estyn titled *'An evaluation of performance of schools before and after moving into new buildings or significantly refurbished premises'* noted:

'In nearly all schools with new or refurbished buildings that we surveyed, pupils' attainment and achievement have improved. '

'Most schools offer pupils more choices than in their previous buildings because they have more space and better facilities. Also, the provision the school makes for before-school and after-school activities significantly improves.'

- More space and better play provision on the school site
- More room and better provision for young people to learn life and vocational skills
- Specialist provision and equipment like a hydrotherapy pool and therapy rooms available on the school site
- Opportunities for children to use the specialist facilities outside school hours
- Based on present contracts, the majority of children would travel less to the new school
- More children could receive their education in Welsh by not having to attend out-of-county SEN schools

- A short break facility for the use of children of Gwynedd which would result in less family breakdown, and therefore the need for some long term residential placements for these children and their families
- The continuation of the current provision at Ty Meirion would allow access to mainstream secondary education to those children who would find it hard to access the new school from the south of the county
- Children would receive equal opportunities wherever they live in the county

In addition to benefits to children we envisage the following benefits:

- An opportunity to invest £12.4m in a new SEN provision
- Better working environment for staff
- The new facility would meet modern standards that one would expect for SEN children
- Specialist provision and specialist resources would be available on the site of the new centre
- Residential care available
- Possibility of raising income through offering school places and residential care for children from other counties requiring a Welsh language provision
- Option for people to use the specialist facilities outside of school hours
- Parents would have the choice to send their children to a specialist SEN school or to integrate their children in a mainstream secondary school including the SEN unit in the south of the County
- Some reduction in upkeep costs with the closure of one unit

6. INCOME AND RUNNING COSTS FOR THE PREFERRED OPTION

- 6.1 As can be seen from the table below it is anticipated that the running cost of the preferred option will be £2,820,860 and transport costs of £424,008, which is a gross total of £3,244,868.
- 6.2 This compares with a present gross cost of £3,307,109 which means it would be £62,241 less.
- 6.3 An assumption has been made that we could attract an income of £183,333 from other Local Authorities paying for education and residential provision for

children from their counties. We do not envisage any contribution from Betsi Cadwaladr Health Board towards residential costs of the new development.

6.4 This compares with an income of £144,000 from from Betsi Cadwaladr Health Board towards out-of-county residential provision art present.

6.5 If the predicted income is realised it would result in a reduction of £101,574 to compare with the present net total.

	budget 2013/14	preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	Lower cost
Income	£144,000	£183,333	£39,333	Possible income increase
Net total	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	Possible difference

6.6 It must be noted here that there is a risk attached to the assumed income as there is no guarantee of income from other Local Authorities. Although a couple of Local Authorities have expressed an interest in the possibility of sending childre to the new school as day or residential pupils in the future there is no guarantee that this will happen. There is a need for fuarther work in order to try and gain a more concrete commitment from other Local Authorities.

6.7 Because of this risk there is the possibility that no additional income will be attracted. If so, as can be seen from the table below, Gwynedd Council will need to find a further £31,759 to its present budget towards the cost of the new SEN provision.

	Budget 2013/14	Preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,194,868	-	Lower cost
Income	£144,000	£0	-	No income
			£112,241	

Net total	£3,163,109	£3,194,868	-	Possible higher cost
-----------	------------	------------	---	----------------------

* The cost of provision is lower because there will be no need for a residential provision for 2 beds which means the running costs of the residential/short break unit will be lower.

- 6.8 The Children and Family Support Department and Education Department have agreed to cover any deficit if the income from other Local Authorities is insufficient to cover the running costs.
- 6.9 In order to reach a situation where there is no need to identify any extra money there would be a need to realise an income of £81,759 which is equivalent to slightly less than offering one residential bed to another Local Authority, as can be seen from the table below.

	Budget 2013/14	Preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	Lower cost
Income	£144,000	£81,759	£62,241	Possible reduction in income
Net total	£3,163,109	£3,163,109	-£0	

7. COMMUNITY, WELSH LANGUAGE AND EQUALITY IMPACT ASSESSMENT

In accordance with the Welsh Government's *Statutory Code Document 006/2013* an assessment was conducted on what effect the change to the present provision would have on the community, the Welsh language and equality (**Appendix 4**). As can be seen from the report no negative impact is expected on the area where the present provision is located or on the children who attend and that the new provision will create positive opportunities for the future.

7.1 Community

Following an analysis of the community use of the present provision and their contribution to the communities and an assessment of the impact the new system would have on this, it was concluded that there would be no impact on the areas where the current provision was and on the pupils who attended and that the new provision would create positive opportunities for the future.

As no negative impact was recognised of relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran, no mitigating measures have been identified.

When implementing the proposal of establishing the new school, in order to make full use of the new provision it is intended to promote community use for the community on a wider level, especially those with special needs.

7.2 The Welsh Language

In brief, what was noted in the assessment is that any change to the present provision would not have a negative effect on the use of the Welsh language in the schools/unit where they are located or on the local community as the majority of children travel from a number of dispersed locations to receive their education.

It is felt that establishing the new school would create more opportunities to reinforce the use of the Welsh language, especially for those who would have attended the units as there would be an opportunity for them to mix with more children through the medium of Welsh. Attending the new school would also be an opportunity for those children who would have to go out-of-county (to a non-Welsh provision) under the existing system to receive Welsh education and an opportunity to mix with children through the medium of Welsh.

It should be noted that it is difficult to measure the potential impact of schools re-organisation on the Welsh language. The main positive points that derive from the impact assessment are the advantages to the provision in terms of education. Although the current category of the school in terms of language would not change, the proposal is an opportunity to improve education and strengthen the Welsh medium education of children with SEN in Meirion and Dwyfor.

7.3 Equality

A full equality assessment of the impacts of different models was undertaken and as a result we are confident that arrangements would be in place to ensure that the proposal complies with relevant policies to positively promote equal opportunities and that measures are in place to ensure that no discrimination takes place. There is a need to emphasise that it is a SEN school that is under consideration here, therefore disability equality is a key part of all the considerations and that the ultimate aim is to improve the provision for SEN pupils.

8. LOCATION OF THE NEW SCHOOL

- 8.1 As noted in the Cabinet Report on 9th October 2012 *the current provision is not centrally positioned for the area it serves, and the resources within it do not meet modern educational requirements.*
- 8.2 In addition to this it was noted in the suitability assessment of the present Ysgol Hafod Lon that the present site is totally unsuitable for any development because of the size of the site. The suitability report (1.7) in **Appendix I** notes that Ysgol Hafod Lon could reasonably be expected as a stand-alone special school for 49-50 pupils to be more than 3 times the floor area it is and on a larger site.
- 8.3 Because of this it was recognised that the construction of a new school on a new site would be required in order to address the increasing need for SEN school places in the area, should the option to develop a new school be taken, it was decided to recognise an appropriate site.
- 8.4 Because it was recognised that any new provision would need to be located central to Meirionnydd and Dwyfor it was decided to search the areas of Porthmadog and Penrhyndeudraeth for appropriate sites.
- 8.5 Following recognising a number of possible sites and conducting an assessment (see **Appendix 3**) it was concluded that the Parc Eryri site in Penrhyndeudraeth was the best option.
- 8.6 It is therefore recommended that we should consult on the intention to develop a new SEN school on the Parc Eryri, Penrhyndeudraeth site as the best option to ensure a modern fit-for-purpose and sustainable school that is centrally located for both Meirionnydd and Dwyfor.
- 8.7 It is envisaged that the cost of developing a new school and residential / short break unit on the site will be around £12.4m and a business case will need to be presented to the Welsh Government in order to secure 50% of the this investment. The first stage of the business case has already been submitted and approved by the Welsh Government.

9. CONSEQUENCES OF THE RECOMMENDATION

- 9.1 .This recommendation means that Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran, Dolgellau would be relocated to a new SEN school in Parc Eryri, Penrhyndeudraeth.

9.2 Following carrying out a community, language and equality assessment (**Appendix 3**) it isn't envisaged that there will be any negative impact resulting from the relocation of Ysgol Hafod Lon or Uned Ty Aran.

9.3 However, as part of mitigating any impact of school closure in any area, if there is any local interest in developing the existing sites for the benefit of the community the Council will ask the Regeneration Officer to assist the community to develop any ideas for the use of land and buildings that become vacant as a result of school reorganisation. This is done in accordance with the policy and protocol adopted by the Council in 2010.

9.4 **Staffing Considerations**

9.4.1.1 As we are in fact moving the present school /unit to a new site the present staff will also be offered the opportunity to move. We are already consulting directly with staff and unions and will continue to do so during the statutory consultation period and following any decisions resulting from this process. Gwynedd Council has developed a comprehensive staffing policy, in conjunction with trade unions and headteachers. Clear and open communication with staff will be a pivotal part of any proposals.

9.4.2 Whilst developing the new school, it is required that the Governing Body take responsibility for developing and agreeing the staff structure required. The Council's Personél Department will be available to give advice and assistance to the Governing Body and help with any new requirment required.

9.5 **Establishing a new school**

9.5.1 Whilst woking to open the new SEN school the present Ysgol Hafod Lon Governing Body will be responsible for agreeing the school constitution and staff structure and recruitment.

9.5.2 The school budget will be based on the number of pupils attending the school in line with the school budget formula in accordance with Section 52 of the School Standards and Framework Act 2013.

10. NEXT STEPS

- a) Note that the action taken thus far is all part of the process of gathering information in order to put together initial proposals.
- b) Circular 006/2013 *Schools Organisation Proposals* was published by the Welsh Government and these proposals were made with the help of these guidelines.

- c) It is therefore confirmed that the steps taken to put together these proposals are not part of the statutory process. The discussions thus far are in addition to what Welsh Government expects. We must now decide on a model on which to conduct further consultations, in accordance with the Schools Standards and Framework Act 2013, because of the following:
- i. Site transfer
The transfer of any school to a new site or sites unless a main entrance of the school on its new site or sites would be within 1.609344 kilometres (one mile) of any of a main entrance of the school on its current site or sites
 - ii. Increase in pupil numbers
Except where the school is in a hospital, an increase in the number of pupils for whom the school makes provision which, when taken together with all such previous increases in the number of pupils, would increase the number of pupils by 10% or the relevant number of such pupils (whichever is the lesser)
 - iii. Residential provision
The introduction or ending of a residential provision, or the alteration of residential provision such that the number of pupils for whom provision is made is increased or decreased by 5 pupils
- d) If the Cabinet decides to move ahead with the recommendations in this report a period of statutory consultation will need to be held in accordance with the Schools Standards and Framework Act 2013 and the guidance in the Circular 006/2013 *Schools Organisation Proposals*. It is predicted that this consultation period will be held during the coming weeks. During the consultation period information and the findings of the community, language and equality impact assessments will be published.
- e) Afterwards, a further report will be submitted to the Cabinet, detailing the results of that consultation. The Cabinet will have to consider the consultation, and subject to a recommendation by the Cabinet, a decision will be made whether a Statutory Notice should be published to implement the proposal. If a Statutory Notice is published, a period of 28 days will be allowed for any objections to be submitted. Following this a report will be submitted to the relevant Council committee for a final decision.

II. RECOMMENDATIONS

II.1 Therefore the recommendation is:

To commence the process of a statutory consultation in accordance with the requirements of the School Standards and Framework Act (Wales) 2013 to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned T? Aran to a new site in Penrhyndeudraeth on 1st September 2016, increase the school's capacity and add a residential (and short break) facility as outlined in the report.

VIEWS OF THE STATUTORY OFFICERS

The Chief Executive:

The report makes it clear that the recommended case for change is clear and sensible and the Head of Finance notes the financial considerations clearly in his comments. I do not have anything further to add to the report except to note my support to the recommendation.

The Monitoring Officer:

Legal input was provided whilst developing the proposal and I am content with the recommendation from a propriety and legality perspective.

Head of Finance:

I note that the purpose of the report is to ensure a decision by the Cabinet to conduct a period of statutory consultation in order to develop a new special education needs school in Penrhyndeudraeth to include a residential and short break facility. I support the intention to reorganise schools in a fair and logical manner, despite the challenge to try and do this in a very challenging financial context. With a capital grant of £6.2m in the balance, it is clear there will be risks with any delays and the report recognises some possible future revenue benefits.

From the project's capital perspective, I note from section 2.2 of the report that the Welsh Government has already approved the first stage of the business case to attract a grant from the '21st Century Schools Programme', that is, the Government has approved the outline strategic business case which included the case for change, business needs and option appraisal. In addition, I confirm that the Council's Asset Management Plan has already committed to provide the required match funding, that is, the Council has reserved £6.2m, which is 50% of the capital cost, for realising this project.

From the continuous funding perspective (annual revenue budget) resulting from the preferred option, section 6.5 of the report shows how the project could result in annual savings of £101,574. Of course, that is to be welcomed in the current financial climate, though the risk should be noted (as recognised in sections 6.6 and 6.7 of the report) that there is no guarantee of attracting the income from other counties to the Council. In the context of this risk, I understand that the Education Department and Children and Family Support Department have thoroughly considered the scheme within their savings strategy, and it is clear that these departments will be responsible for addressing any deficit in the revenue costs of the new development.

Statutory Director of Social Services:

I support the proposal to commence a period of statutory consultation to develop a special educational needs school in Penrhyndeudraeth that will include a residential and short break provision. A residential and local short break provision as part of the development would certainly improve results for children who presently have to be placed in provision outside of the county and increase the ability to offer short break provision to support local families.

Appendices

Appendix 1	Existing arrangements and associated business needs
Appendix 2	Option appraisal
Appendix 3	Site considerations
Appendix 4	Community, language and equality impact assessment

TAFLEN BENDERFYNIAD CABINET Y CYNGOR/ COUNCIL CABINET DECISION NOTICE

Dyddiad/Date 20140610

PWNC / SUBJECT

Eitem 6 Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor

Datganodd y Cynghorydd Peredur Jenkins fuddiant personol oherwydd ei fod yn aelod o Fwrdd Llywodraethwyr Ysgol y Gader Dolgellau. Roedd yr Aelod o'r farn nad oedd yn fuddiant oedd yn rhagfarnu ac ni adawodd y Siambr yn ystod y drafodaeth ar yr Eitem.

Item 6 The future of special educational needs provision in Meirionnydd and Dwyfor

Councillor Peredur Jenkins declared a personal interest as he was a member of the Governing Body of Ysgol y Gader Dolgellau. The Member was of the opinion that it was not a prejudicial interest, and he did not withdraw from the Chamber during the discussion on the Item.

PENDERFYNIAD / DECISION

- Ymgymryd â phroses ymgynghori statudol yn unol â gofynion Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016
- Cynyddu capasiti yr ysgol
- Ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth
- *To commence a process of statutory consultation in accordance with the requirements of the Schools Standards and Framework Act (Wales) 2013, to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to a new site in Penrhyndeudraeth on 1 September 2016*
- *To increase the school's capacity*
- *To add a residential element to the provision*

Rhesymau dros y penderfyniad / Reason for the decision:-

Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod yr angen am ysgol Addysg Anghenion Arbennig (AAA) newydd ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd fel un o'r prosiectau blaenoriaeth yn ei Raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif.

Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn unrhyw blentyn sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r panel cymedroli datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol arbennig. Ni fyddai'r ysgol yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.

Byddai'r cynnig i adeiladu ysgol AAA newydd yn sicrhau y gwireddir Cynllun Strategol 2013 – 2017 y Sir i ddarparu'n gyfartal a theg ar gyfer ei holl drigolion, trwy adeiladu ysgol arbennig newydd yn ne'r sir sy'n sicrhau mynediad cyfartal i ddarpariaeth arbenigol, waeth lle mae disgyblion gydag anawsterau dysgu mwy

dwys a lluosog yn byw.

Bydd y datblygiad hefyd yn helpu i gwrdd â'r pedair nod yng Nghynllun Strategol 2013 – 2017 Gwynedd ar gyfer Plant a Phobl Ifanc, 'Cefnogi pob plentyn a pherson ifanc i fyw bywydau llawn' gyda phwyslais arbennig ar flaenoriaethau 1, 2 a 3, a gwell rhagolygon ar gyfer cyflawni'r bedwaredd flaenoriaeth.

- Codi safonau addysgol plant a phobl ifanc;
- Rhoi cyfleoedd cyfartal i grwpiau o blant, pobl ifanc a theuluoedd bregus;
- Gwella addasrwydd y system ysgolion;
- Paratoli pobl ifanc yn well ar gyfer gwaith a bywyd.

Bydd datblygu Ysgol AAA newydd sy'n addas o ran ei lleoliad, yr adeilad, y staff a'r adnoddau yn galluogi'r awdurdod i ymateb yn llawn i hawliau rhieni i ddewis addysg addas i'w plant – boed hynny'n ysgol brifliff neu ysgol arbennig (Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001) ac i gydymffurfio â gofynion y Ddeddf Cydraddoldeb (2008).

Bydd y datblygiad hwn hefyd yn cydymffurfio â pholisi Iaith Gymraeg a Strategaeth Iaith ddiweddaraf Cyngor Gwynedd wrth sicrhau bod y Cyngor yn bodloni hawl y disgyblion hyn i dderbyn eu haddysg yn eu hiaith gyntaf, ac y perchir dymuniadau eu rhieni.

Er mwyn adnabod ac asesu opsiynau posib ar gyfer darpariaeth addysg AAA yn y dyfodol ym Meirionnydd a Dwyfor, penderfynwyd sefydlu Gweithgor i drafod yr angen am y newid, anghenion AAA yr ardal yn y dyfodol, a chytuno ar opsiynau posib a fyddai'n bodloni'r anghenion hynny. Roedd aelodau'r Gweithgor yn cynnwys swyddogion Cyngor Gwynedd o'r Adran Addysg a'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Cynghorwyr Lleol a diddordeb yn maes AAA, cadeirydd corff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, pennaeth Ysgol Hafod Lon a'r unigolyn cyfrifol am Uned Tŷ Aran, pennaeth Ysgol y Gader, Dolgellau, Swyddog Teulu a Phobl Ifanc Scope Cymru a Swyddog Iechyd Plant Cymunedol ar gyfer Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr.

Cytunodd y Gweithgor ar restr hir o wyth opsiwn posib a'u gwerthuso yn erbyn blaenoriaethau y cytunwyd arnynt o ran buddsoddi. O ganlyniad, cytunwyd ar restr fer o bedwar opsiwn.

Opsiwn 1: Gwneud dim

Opsiwn 2: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth chwe gwely preswyl/egwyl fer gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.

Opsiwn 3: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth chwe gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.

Opsiwn 4: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth chwe gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion.

Argymhellir ymgynghori ar y model yn Opsiwn 4. Hwn yw'r model sy'n cael ei ffafrio

am y byddai'n ateb yr anghenion busnes a ganlyn:

- Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Y nod yw agor y darpariaeth newydd ym Mhenrhyndeudraeth fydd yn golygu y bydd yn rhaid i blant AAA o Feirionnydd a Dwyfor deithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.
- Cynyddu llefydd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant yn cynnwys y rhai hynny sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gydag adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyrdd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafir.
- Darparu cyfleuster chwe gwely preswyl / egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac i Awdurdodau Lleol eraill o bosib.
- Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.

Pe bai'r Cabinet yn penderfynu bwrw ymlaen ag argymhelliad yr adroddiad hwn bydd angen cynnal cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â'r Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013 a'r canllawiau yng Nghylchlythyr 006/2013 *Cod Trefniadaeth Ysgolion*. Yn ystod y cyfnod ymgynghori, bydd gwybodaeth a chanfyddiadau'r asesiadau effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb yn cael eu cyhoeddi.

Wedi hynny, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet, yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad hwnnw. Bydd yn rhaid i'r Cabinet ystyried yr ymgynghoriad, ac yn ddibynnol ar argymhelliad gan y Cabinet, bydd angen penderfynu a oes angen cyhoeddi Rhybudd Statudol i weithredu'r cynnig. Pe bai Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir cyfnod o fis i gyflwyno unrhyw wrthwynebiadau. Yn dilyn hyn fe fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno er mwyn cael penderfyniad terfynol.

Gwynedd Council has identified the need for a new Special Educational Needs (SEN) school for the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd as one of the priority projects within its 21st Century Schools Programme.

The new school will cater for any child that has a statement because of a recognised educational/medical need condition e.g autism, which is judged serious enough by experts and the Statement of Educational Needs Moderation Panel (which includes the head of Ysgol Hafod Lon and Pendalar) to require access to a SEN school. The school will not receive children with emotional and behavioural difficulties who do not have educational/medical needs.

The proposal to build a new SEN school would ensure that the County's Strategic Plan 2013-2017 to provide equally and fairly for all its residents is realised, in building a new special school in the south of the county which ensures parity of access to specialist provision regardless of where pupils with more profound and multiple learning difficulties may live.

The development will also help meet the four aims of Gwynedd's Strategic Plan 2013-2017 for Children and Young People 'Supporting all children and young people to live fulfilled lives' with particular emphasis on the 1st, 2nd and 3rd priorities, and improved prospects for fulfilling the 4th priority:

- Raising the educational standards of children and young people;*
- Equal opportunities for vulnerable groups of children, young people and families;*
- Improving the suitability of the schools system;*
- Better preparing young people for work and life.*

The development of a new SEN School that is suitable in terms of its location, building, staffing and resources will enable the authority to respond fully to the rights of parents to choose suitable education for their children - mainstream or special school (Special Educational Needs and Disability Act 2001) and to comply with the requirements of the Equality Act (2008).

This development will also comply with Gwynedd Council's Welsh Language policy and latest Welsh Language Strategy in ensuring that the right of these pupils to be educated through their first language is met and that the wishes of their parents are respected.

In order to identify and assess possible options for the future provision of SEN education in Meirionnydd and Dwyfor it was agreed to set up a Working Group. During numerous meetings the Group discussed the need for change, the future SEN needs in the area and agree possible options that would meet these needs. The Working Group membership consisted of Gwynedd Council officers from the Education and Social Services departments, Local Councillors with an interest in SEN, chair of the governing body of Ysgol Hafod Lon, Head of Ysgol Hafod Lon and responsible person for Uned Ty Aran, Head of Ysgol y Gader, Dolgellau, Scope Cymru Family and Young Persons Officer and Community Children's Health Officer for Betsi Cadwaladr Health Board.

The Working Group agreed on a long list of eight possible options and evaluated them against the agreed investment objectives. Consequently, a short list of four options was selected.

Option 1: Do nothing

Option 2: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a six bed residential/respite provision and closing Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion.

Option 3: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a six bed residential/respite provision, relocating Ysgol Hafod Lon and continuing with the current provision at the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion.

Option 4: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a six bed residential/respite provision, relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran and continuing with the

current provision at Uned Tŷ Meirion.

It is recommended that a consultation is held on the model in Option 4. This is the preferred model as it would meet all of the following business needs:

- Develop a new school with a centralised location for children living in both the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. We aim to open the new school in Penrhyndeudraeth which will mean that SEN children from both Meirionnydd and Dwyfor would have to travel similar distances to receive their education.*
- Increase SEN school places in Meirionnydd and Dwyfor to offer provision for up to 100 children including those with more complex and profound special educational needs, including autism.*
- Develop a school that will meet the 21st Century Schools standard, the highest standard of curriculum, with alternative and therapeutic resources that meet the needs of children with more complex and profound special educational needs, including autism.*
- Develop a school with the required resources such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, specialist rebound therapy rooms, therapeutic external learning environments, horticultural and small business facilities to realise the favoured model.*
- Provide a six bed residential/respite facilities for children and young people with SEN in Gwynedd, and possibly other Local Authorities.*
- Develop facility that will serve as a central hub to provide professional working space for key workers to fully engage with parents, specialist teaching staff and support staff on a regular basis.*

If the Cabinet decides to move ahead with the recommendations in this report, a period of statutory consultation will need to be held in accordance with the Schools Standards and Framework Act 2013 and the guidance in the 006/2013 Schools Organisation Proposals Circular. During the consultation period information and the findings of the community, language and equality impact assessments will be published.

Subsequently, a further report will be submitted to the Cabinet, detailing the results of that consultation. The Cabinet will have to consider the consultation, and subject to a recommendation by the Cabinet, a decision will be made whether a Statutory Notice should be published to implement the proposal. If a Statutory Notice is published, a period of 1 month will be allowed for any objections to be submitted. Following this a report will be submitted for a final decision.

Sylwadau neu bwyntiau croes / Observations or opposing views:-

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad gan yr Aelod Cabinet Addysg, trafodwyd y ffaith fod y datblygiad hwn yn unol ag amcanion cyffredinol y Cyngor o roi cyfle teg a chyfartal i bob disgybl ledled y Sir a'r ffaith fod datblygiad sylweddol fel hwn yn digwydd mewn cyfnod o gyni aruthrol. Eglurwyd bod yr ysgol newydd hon yn mynd i roi buddion lu i'r disgyblion a diolchwyd i'r swyddogion am eu holl waith caled yn ystod oes y prosiect hyd yn hyn.

Following the report being submitted by the Cabinet Member for Education, a discussion was held on the fact that this development was in accordance with the Council's general aims of providing a fair and equal opportunity to all pupils across the County and the fact that such a substantial development was taking place during a time of severe austerity. It was explained that this new school would provide endless benefits to the pupils and the officers were thanked for all of their hard work during this project.

Barn y Swyddogion Statudol / *The views of the Statutory Officers:-*

1. Y Prif Weithredwr / *Chief Executive:-*

Mae'r adroddiad yn ei wneud yn glir bod yr achos dros y newid sydd yn cael ei argymhell yn un clir a synhwyrol ac mae'r Pennaeth Cyllid yn nodi'r ystyriaethau ariannol yn glir yn ei sylwadau. Nid oes gennyf unrhyw beth pellach i'w ychwanegu at yr adroddiad heblaw i nodi fy nghefnogaeth i'r argymhelliad.

The report makes it clear that the recommended case for change is clear and sensible and the Head of Finance Department notes the financial considerations clearly in his comments. I do not have anything further to add to the report except to note my support to the recommendation.

2. Swyddog Monitro / *Monitoring Officer:-*

Cafwyd mewnbwn cyfreithiol i'r trafodaethau wrth ddatblygu'r cynigion ac rwy'n fodlon a'r argymhelliad o safbwynt priodoldeb a chyfreithlondeb.

Legal input was provided whilst developing the proposals and I am content with the recommendation from a propriety and legality perspective.

3. Prif Swyddog Cyllid / *Chief Finance Officer:-*

Nodaf mai pwrpas yr adroddiad gerbron yw sicrhau penderfyniad y Cabinet i gynnal cyfnod ymgynghori statudol er mwyn datblygu ysgol arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth gyda darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Rwy'n cefnogi'r bwriad i ad-drefnu ysgolion mewn modd teg a rhesymegol, er gwaetha'r her o ymdrechu i gyflawni'r amcanion yma mewn cyd-destun ariannol hynod heriol. Gyda £6.2m o arian grant cyfalaf yn y fantol, mae'n amlwg byddai risgiau wrth oedi ac mae'r adroddiad yn adnabod rhai buddion refeniw posib wrth symud ymlaen.

O ran oblygiadau cyfalaf y cynllun, nodaf fod rhan 2.2 o'r adroddiad yn crybwyll fod Llywodraeth Cymru eisoes wedi cymeradwyo'r cam cyntaf o'r achos busnes ar gyfer denu grant o'u "Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif" - h.y. mae'r Llywodraeth wedi cymeradwyo'r "achos busnes strategol amlinellol" roedd yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes, a'r gwerthusiad opsiynau. Ymhellach, cadarnhaf fod Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor eisoes wedi ymrwymo i ddarparu'r arian cyfatebol angenrheidiol - h.y. mae'r Cyngor wedi neilltuo £6.2m, sef 50% o'r costau cyfalaf, ar gyfer gweithredu'r cynllun yma.

O ran oblygiadau ariannol parhaol (cyllideb refeniw blynyddol) sy'n deillio o'r cynllun a ffafrir, mae rhan 6.5 o'r adroddiad yn dangos sut gallasai'r cynllun arwain at arbediad blynyddol "posib" o £101,574. Wrth gwrs, mae hynny i'w groesawu yn yr hinsawdd ariannol bresennol, er dylid nodi'r risg (sydd wedi'i adnabod yn rhan 6.6 a 6.7 o'r adroddiad) gan nad oes sicrwydd bydd modd denu'r incwm all-sirol

perthnasol i'r Cyngor. Yng nghyd-destun y cyfle a'r risg yma, deallaf fod yr Adran Addysg ac Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd wedi ystyried y cynllun yn drylwyr o fewn eu strategaeth arbedion, a'u bod yn glir mai'r Adranau hyn fydd yn gyfrifol am ganfod unrhyw ddiffyg yng nghostau rhedeg yr ysgol newydd.

I note that the purpose of the report is to secure a decision by the Cabinet to conduct a period of statutory consultation in order to develop a new special education needs school in Penrhyndeudraeth to include a residential and respite facility. I support the intention to reorganise schools in a fair and logical manner, despite the challenge to try and do this in a very challenging financial context. With a capital grant of £6.2m in the balance, it is clear there will be risks with any delays and the report recognises some possible future revenue benefits.

From the project's capital perspective, I note from section 2.2 of the report that the Welsh Government has already approved the first stage of the business case to attract a grant from the '21st Century Schools Programme', that is, the Government has approved the outline strategic business case which included the case for change, business needs and option appraisal. In addition, I confirm that the Council's Asset Management Plan has already committed to provide the required match funding, that is, the Council has reserved £6.2m, which is 50% of the capital cost, for realising this project.

From the continuous funding perspective (annual revenue budget) resulting from the preferred option, section 6.5 of the report shows how the project "could" result in annual savings of £101,574. Of course, that is to be welcomed in the current financial climate, though the risk should be noted (as recognised in sections 6.6 and 6.7 of the report) that there is no guarantee of attracting the income from other counties to the Council. In the context of this risk, I understand that the Education Department and Children and Supporting Families Department have thoroughly considered the scheme within their savings strategy, and it is clear that these departments will be responsible for addressing any deficit in the revenue costs of the new development.

4. Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol / Statutory Director of Social Services:

Cefnogaf y cynnig gerbron ar gyfer argymhell cychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig o ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth a fyddai'n cynnwys darpariaeth preswyl ac egwyl fer. Byddai darpariaeth breswyl ac egwyl fer lleol fel rhan o'r datblygiad yn sicr o wella canlyniadau I blant sydd ar hyn o bryd yn cael eu lleoli mewn darpariaethau tu allan i'r Sir ac yn cynnyddu'r gallu i gynnig egwyl fer i gefnogi teuluoedd yn lleol.

I support the proposal to commence a period of statutory consultation to develop a special educational needs school in Penrhyndeudraeth that will include a residential and respite provision. A residential and local respite provision as part of the development would certainly improve results for children who presently have to be placed in provision outside of the county and will increase the ability to offer respite provision to support local families.

Barn yr aelod lleol / Views of the Local Member:

Diolchodd yr aelod lleol, y Cyng. Peter Read am y cyfle i gael mynychu cyfarfod y Cabinet i fynegi barn am y datblygiad hwn. Dywedodd ei fod yn bleser ganddo weld y prosiect hwn yn dod yn ei flaen ar ôl blynyddoedd o waith caled. Cyfeiriodd at y ffaith fod enw Hafod Lôn yn gyfystyr â gofal ac addysg dda ledled Cymru a nododd

bod angen meddwl yn ofalus wrth roi enw ar yr ysgol newydd hon.

The local member, Councillor Peter Read thanked the committee for the opportunity to attend the Cabinet meeting to express his opinion on this development. He said that it was a pleasure for him to see this project progressing after many years of hard work. He referred to the fact that Hafod Lon's name was synonymous with good care and education across Wales and noted that there was a need to take great care in the naming of this new school.

STATUTORY CONSULTATION

YSGOL ARBENNIG MEIRION DWYFOR

23rd June – 5th August 2014

 This map is reproduced from Ordnance Survey material with the permission of Ordnance Survey on behalf of the Controller of Her Majesty's Stationery Office. © Crown Copyright. Unauthorised reproduction infringes Crown copyright and may lead to prosecution or civil proceedings. Cynghor Gwynedd - 100022087-2006

www.gwynedd.gov.uk

CONTENTS

	Page
Letter from the Head of Education	3
1. Introduction – reasons for the consultation	4-7
2. Background information on the proposal	8
3. Why do we recommend change?	8-12
3.1 Location	8
3.2 Facilities and resources	8
3.3 Capacity	8-9
3.4 Suitability of buildings and sites	9
3.5 Quality of education	9-10
3.6 Residential and short term provision	10-11
3.7 Collaboration between agencies	11
3.8 Running costs	11-12
4. Developing options and agreeing on the way forward	12-14
4.1 No change	12
4.2 Relocate Ysgol Hafod Lon and the 2 units	12-13
4.3 Relocate Ysgol Hafod Lon and continue with the 2 units	13
4.4 Relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran a continue with Uned Tŷ Meirion	13-14
5. The favoured option	14-16
6. Assessment of the impact on the Community, the Welsh Language and Equality	16-18
6.1 Community	16-17
6.2 The Welsh Language	17
6.3 Equality	17-18
7. Choosing a new location	18
8. Implications of the proposal	18-19
9. Next steps	20
10. Timetable for the statutory process and the next steps	21
Response form	22

Pennaeth Education Head of Education

Dewi R. Jones

Gofynnwch am / Ask for: **Prosiect Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor
Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor Project**

☎ (01286) 679648

Ein Cyf / Our Ref:

**Trefniadaeth Ysgolion
School Organisation**

✉ ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

19 June 2014

Dear Consultee,

We are holding a period of statutory consultation between 23rd June – 5th August 2014 on a proposal to reorganise special education provision in Meirionnydd and Dwyfor. Following this we shall submit a report on the findings of the consultation to the Cabinet of Gwynedd Council.

At its meeting of 10th June 2014, the Cabinet of Gwynedd Council resolved to undertake the process of statutory consultation in accordance with the requirements of Section 48 of the School Standards and Framework Act (Wales) 2013 on the proposal to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to a new site in Penrhyndeudraeth on 1st September 2016, increase the capacity of the school and add a residential element to the provision.

The statutory consultation is held on this proposal to serve the communities in the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd.

Enclosed for your attention is a statutory consultation document.

Please note that the timetable for the statutory meetings are included in this statutory consultation document.

A copy of this document and other background papers are available on the Council website:

www.gwynedd.gov.uk/schoolorganisation, at Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran, Dolgellau Primary School, the libraries in Dolgellau, Pwllheli, Penrhyndeudraeth, Porthmadog, Blaenau Ffestiniog, Y Bala and Tywyn and in Gwynedd Council Offices at Dolgellau, Pwllheli and Caernarfon. If you require additional copies, you are welcome to contact us by phone on (01286) 679648 or by e-mail to ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

NOTE – any observations on the statutory document should be sent to the Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor Project Office by 13:00 on Tuesday, 5th August 2014. The relevant contact details are given at the end of this statutory consultation paper.

Sincerely,

**Dewi R. Jones
Head of Education**

GWYNEDD COUNTY COUNCIL

PROPOSAL TO RELOCATE YSGOL HAFOD LON AND TY ARAN UNIT TO A NEW LOCATION IN PENRHYNDEUDRAETH ON 1st SEPTEMBER 2016, TO INCREASE THE CAPACITY OF THE SCHOOL AND ADD A RESIDENTIAL ELEMENT TO THE PROVISION IN ACCORDANCE WITH THE REQUIREMENTS OF SECTION 48 OF THE SCHOOL STANDARDS AND FRAMEWORK ACT (WALES) 2013.

STATUTORY CONSULTATION PAPER

1. INTRODUCTION – REASONS FOR THE CONSULTATION

1.1 Gwynedd Council is considering the reorganisation of the Special Educational Needs (SEN) provision in the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd.

1.2 At its meeting of 10th June 2014, the Cabinet of Gwynedd Council resolved to undertake the process of statutory consultation in accordance with the requirements of Section 48 of the School Standards and Framework Act (Wales) 2013 on the proposal to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to a new site in Penrhyndeudraeth on 1st September 2016, increase the capacity of the school and add a residential element to the provision.

Before moving ahead with the proposal, Gwynedd Council is keen to obtain your views so that these can be considered before a decision is taken.

1.3 This period of statutory consultation will be held between 23rd June – 5th August 2014.

1.4 The Council will consult with the following on the proposal:

- The staff of the relevant special education schools and units
- Governors of the relevant schools
- Parents/carers of pupils at the relevant schools and units
- Pupils at the relevant schools and units
- Other relevant agencies and consultees

1.5 As part of the statutory consultation, meetings will be held as follows:

School	
Ysgol Hafod Lon - staff	23/06/14 - 16:00
Ysgol Hafod Lon - governors	23/06/14 – 17:00
Uned Tŷ Aran - staff	26/06/14 - 16:00
Open day at:	Open to all parents and any individuals or establishments and agencies wishing to attend
Pwllheli –Dwyfor Leisure Centre	07/07/14: 14:00 – 19:00
Dolgellau –Glan Wnion Leisure Centre	08/07/14: 14:00 – 19:00
Penrhyndeudraeth – Memorial Hall	09/07/14: 14:00 – 19:00

1.6 Arrangements have also been made to discover the views of the children and young people who attend Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran.

1.7 Your views will be considered before a decision regarding the next steps is reached by the Cabinet in September 2014. It is then that the Council Cabinet will decide whether to issue Statutory Notices or not.

1.8 As part of the consultation process, an information pack is available at the relevant schools, at local libraries, Gwynedd Council area offices and on the Council website www.gwynedd.gov.uk/schoolorganisation

The pack will contain:

- The School Organisation Code 006/2013
- Priorities Plan – Field of Education Provision Organisation
- Newsletters
- Welsh Language Impact Assessment
- Community Impact Assessment
- Equality Assessment
- Site Assessment
- Cabinet Report 10th June 2014
- Cabinet Resolution Leaflet 10th June 2014

1.9 If you wish to receive this document in a different format, please contact the Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor Project Team on 01286 679648.

1.10 You are welcome to ask questions and present your views at the meetings and during the open days or to submit your written response using the response form appended to this document.

1.11 Observations regarding this proposal should be sent via e-mail to ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk or by post to:

**Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor Project,
Education Department,
Gwynedd Council,
Headquarters,
Caernarfon,
Gwynedd.
LL55 1SH**

1.12 Observations should be sent by **13:00 on 5th August 2014** at the latest. Any observations, by letter or by e-mail, should reach the Council by this time and date.

1.13 LIST OF CONSULTEES

This consultation document has been distributed to the following, in accordance with the requirements of the Welsh Government School Organisation Code 006/2013:

School Organisation Code 006/2013	Distributed to:
Maintaining authority or proposed maintaining authority of any school which the proposal is likely to affect.	Gwynedd Council which presents the proposal
Any other local authority which the proposal is likely to affect – including, in the case of a specified SEN provision, any authority which places, or is likely to place, pupils with statement within it.	Councils of Ynys Môn, Conwy, Denbigh, Wrexham, Flint, Powys and Ceredigion
The Diocesan Authority of the Church in Wales and the Catholic Church for the area where any school which the proposal is likely to affect is located.	The Church in Wales, Bangor Diocesan Authority, The Church in Wales St Asaph Diocesan Authority The Catholic Diocesan Authority
The governing body of any school which is the subject of proposals and the governing bodies of other schools which the proposal is likely to affect, including those which could accept any pupils who have been displaced.	Ysgol Hafod Lon Ysgol Gynradd Dolgellau Ysgol y Gader Other schools in Meirionnydd and Dwyfor
Parents (and prospective parents, where possible), carers and guardians, and the staff of those schools.	Parents, carers, guardians and staff of Uned Ty Aran, Dolgellau, Ysgol Hafod Lon and other schools in Meirionnydd and Dwyfor
Welsh Ministers.	The Right Honourable Carwyn Jones AM, Jeff Cuthbert, Alun Davies AM, Mark Drakeford AM, John Griffiths AM, Lesley Grithiths AM, Edwina Hart MBE CStJ A, Jane Hutt AM, Huw Lewis AM, Carl Sargeant AM, Theodore Huckle CF.
Assembly Members (AMs) and Members of Parliament	Dwyfor-Meirionnydd Constituency AM

(MPs) who represent areas served by any school which is the subject of proposals.	Lord Dafydd Elis-Thomas Dwyfor-Meirionnydd Constituency MP Elfyn Llwyd
Estyn.	Anne Keane – Chief Inspector of Education and Training in Wales
Teachers’ Unions and the relevant unions of staff who represent schools and other staff in any school which is the subject of proposals.	Representatives of ASCL, ATL, UCAC, GMB, NUT, NAHT, UNSAIN, NASUWT
The relevant Regional Education Consortium	Huw Foster-Evans –GwE Principal Officer Anwen Williams - North Wales Consortium Coordinator
The relevant Regional Transport Consortium	Taith (North Wales Regional Transport Consortium)
The Police and Crime Commissioner for the area served, or may be served by any school which is subject to proposals.	Winston Roddick – North Wales Police4 Commissioner
• Any community or town council for the area served, or may be served by any school which is subject to proposals.	Meirionnydd and Dwyfor Community Councils
In the case of proposals which affect SEN education, any relevant health body or third sector body with interest in the proposals;	Betsi Cadwaladr Health Board SNAP Cyd-bwyllgor AAA DERWEN Mantell Gwynedd Barnados Autism Wales
In the case of proposals which affect secondary provision, any further education establishments which serve the area where the school is located.	Coleg Meirion-Dwyfor
Other	Meri Huws – Welsh Language Commissioner Keith Towler – Children’s Commissioner Wales Gwynedd Council Local Members Bangor University Psychology Department etc

2 **BACKGROUND OF THE PROPOSAL**

At its meeting of 9th October 2012, the Council Cabinet agreed on the 'Priorities Plan – Area of School Organisation' which included the aim of the Council to adapt its Special Educational Needs provision.

In the report it was noted that the Council wanted to 'amend its Special Education provision because the capacity of the existing provision at Ysgol Hafod Lon is insufficient and in need of being modernised and extended.'

Also, it was noted that 'there is appropriate and suitable provision for the northern part of the county at Ysgol Pendalar, Caernarfon, and that this development will aim at ensuring a similar provision, in a central location, for the remainder of the county. The existing provision is not centrally located for the area which it serves, neither do the facilities meet with modern educational requirements.'

3 **WHY DO WE RECOMMEND CHANGE?**

There are a number of factors why a change is needed in the special needs education provision in Meirionnydd and Dwyfor. Some are listed below:

3.1 **Location**

Unfortunately the present location of Ysgol Hafod Lon, and its distance from the southern part of Meirionnydd makes it impractical for many SEN pupils, who are disabled or who have complex needs, to attend the school since the travelling distance is too far, especially for pupils who have difficulties with their own proprioception, or pupils with complex medical needs.

Locating the school in the Penrhyndeudraeth would mean that SEN pupils from Meirionnydd and Dwyfor would travel similar distances for their education.

Of the present pupils, approximately 26 live within 10 miles of the new site in Penrhyndeudraeth, which is closer than the existing Ysgol Hafod Lon site. In addition to this, there are another 12 pupils living to the south of the new provision, and therefore, once again, it would be closer than the existing Ysgol Hafod Lon site.

3.2 **Facilities and resources**

Gwynedd's long-term strategy has been to offer modern SEN facilities and resources for the north and south of the county. There has been modern resources in the north of the county since 2007 when a new Ysgol Pendalar was built in Caernarfon which has specialist facilities and resources.. Neither Ysgol Hafod Lon nor Uned Tŷ Aran as they stand have hydrotherapy, sensory therapy or rebound therapy resources.

Approximately £12.4m would be spent on the new school. Not only would this mean a new and modern building, outdoor play space and therapeutic learning environments, gardening and small business equipment, but it would also include the amenities which one would expect in a modern SEN school – for example a hydrotherapy pool and sensory rooms and specialist rebound therapy rooms.

3.3 **Capacity**

At present, 54 pupils attend Ysgol Hafod Lon, constructed originally to accommodate 28 pupils. There is a constant increase in the number of children who qualify for education at a SEN School.

Number of pupils who attend Ysgol Hafod Lon

2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
24	29	39	47	49	54

The existing SEN school cannot cope with the constant increase in the number of pupils (from 24 in 2008-9 to the present level of 54) and despite adaptations and extensive construction work and the addition of a mobile classroom on the Ysgol Hafod Lon site, satellite centres/units have had to be established in mainstream schools to serve the needs of pupils reaching the criteria for special school placements and some pupils have had to be sent out-of-county for their education.

The new school can provide placements for up to 100 children reaching the criteria for special school provision, including those with more complex and profound needs, and also autism.

3.4 Suitability of buildings and sites

Following a report on the standards in terms of space and capacity at Ysgol Hafod Lon and the existing special units which serve the Meirionnydd and Dwyfor areas, using the most recent design guide for special schools capacity, provided by the Building Bulletin 102 (BB 102) the following conclusions were reached:

- a) Each of the three provisions is far below the specified floor area guidelines, specialist amenities to support a wider curriculum and sensory therapy are restricted on each site, and key amenities cannot be provided.
- b) It would be reasonable to expect Ysgol Hafod Lon, as an individual special school for 49-50 pupils, to have a floor space three times its present size, and on a larger site.
- c) Uned Tŷ Aran and Uned Tŷ Meirion, although located close to a mainstream primary and secondary school, should be at least twice their present size in terms of floor space, with better routes – accessible and under cover - to the main buildings.
- d) The possibility of improving capacity and carrying out exterior work on each of the three sites is very restricted on account of the topography, the space available and also the problem of attempting to carry out work on restricted premises while the schools are still in operation.

Developing a school which would reach 21st Century Schools standards, the highest curriculum standard, and having the necessary resources such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, rebound therapy rooms, therapeutic external teaching environment, and horticultural and small business facilities would mean securing sufficient space and the best resources for the children of Meirionnydd and Dwyfor.

3.5 Quality of education

From what was noted in Estyn inspections about the units at Tŷ Aran (as part of the inspection of Ysgol Gynradd Dolgellau) and Tŷ Meirion (as part of the inspection of Ysgol y Gadair) the education has been good. As they haven't inspected the units at Tŷ Aran or Tŷ Meirion independently of the schools on who's sites they are located the reports are not detailed.

In Ysgol Hafod Lon's last inspection it was noted that Hafod Lon is a good school because of the::

- headteacher's vision and sound leadership;

- good progress being achieved by the learners;
- good quality of the teaching, together with effective collaboration between the teachers and assistants;
- learners' good behaviour; and
- high quality of the care and support.

As we will be relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to the new provision in Penrhyndeudraeth the staff will also be relocating thus ensuring that their experience and expertise will continue ensuring education will at least be as good as that which already exists.

In addition to this, as the new school will offer a better learning environment for the children and young people attending the new provision it is envisaged that this will result in better education for the children. A report by Estyn titled *'An evaluation of performance of schools before and after moving into new buildings or significantly refurbished premises'* noted:

'In nearly all schools with new or refurbished buildings that we surveyed, pupils' attainment and achievement have improved. '

'Most schools offer pupils more choices than in their previous buildings because they have more space and better facilities. Also, the provision the school makes for before-school and after-school activities significantly improves.'

It is predicted that the specialist resources which will be installed in the new school will substantially add to the experiences and services available to the pupils and staff and that this will result in greatly improved quality of education for the pupils.

3.6 Residential and short term provision

Gwynedd is the only county in North Wales that does not have a short break and residential unit, which means that Gwynedd Council is dependent on sending children to locations far from their families and which is costly - £519,577 at the moment but as high as £1,402,681 in 2011/12.

As is seen from the table below, expenditure on residential placings outside the county for children with profound and complex needs has in general been high over the last few years. The numbers have varied over the years, with a maximum number of 9 children needing residential care outside the county in 2011/12 at a cost for the county of £1,402,681:

Children from Gwynedd receiving residential provision outside the county

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Number of children	6	8	6	9	8	4
Cost	£842,794	£1,229,411	£1,261,286	£1,402,681	£993,193	£519,577

Some of the children had to go outside the county and receive non-Welsh provision.

Developing a residential/short term unit would mean that sending some children outside the county could be avoided, and that this would lead to substantial savings and also provide Welsh medium provision for the children.

It is foreseen that the provision would provide short term respite for more children and their families where there is a great need for this, and that as a result it would avoid family upheavals and the resulting need for a longer term respite for the children, which would be costly. At present, there are 14 children receiving short term respite through foster care, but there are another 16 on the waiting list and have been for a long time. It is predicted that the call for short term respite will increase in the future and that establishing a short term unit is necessary.

Developing a specialist bilingual and Welsh medium residential and short term provision for Gwynedd, located on the site of the new school, would allow some children who would have to attend provision outside the county under current circumstances to receive their education in Gwynedd.

3.7 Collaboration between agencies

Although some agencies and partners are already working very well in collaboration with Ysgol Pendalar and Ysgol Hafod Lon, the structure of this multiagency collaboration cannot be formalised fully and equally across the county. The existing building at Ysgol Hafod Lon is totally inadequate, and cannot even provide places for all its pupils on a full time basis, not to mention providing room for other agencies to work there. At the moment it is impossible to find working space and office space for multiprofessional practitioners as is required for Occupational Therapists, Physiotherapists, Language and Speech Therapy teams and Post-graduate research students from the Psychology Department of Bangor University.

The new school will provide professional working space so that key workers can communicate regularly and confidentially with parents, teaching staff and support staff.

3.8 Running costs

Based on the present cost of providing for the children who would be eligible to attend the new SEN school, the annual cost per pupil varies considerably, from £16,611 in Ysgol Hafod Lon, £34,347 in Uned Tŷ Aran and £216,000 for out-of-county residential provision. The average cost per pupil is £20,642.

Budget/allocation in 2013/14 for SEN Education provision in Meirion Dwyfor

	Number of children	Budget / allocation / cost		Cost per pupil (average)
Ysgol Hafod Lon	46	Education	£764,122	£16,611
Uned Tŷ Meirion	10	Education	£240,000	£24,000
Uned Tŷ Aran	3	Education	£103,040	£34,347
ABC observation unit	8	Education	£73,178	£9,147
Ex-county day students (who could attend the new school)	5	Education	£130,050	£26,010
Ex-county residential placements (who could	2	Education	£144,000	£72,000
		Social Services	£144,000	£72,000

attend the new school)		Health	£144,000	£72,000
Mainstream in Meirion and Dwyfor (who could attend the new school)	*59	Education	£1,003,000	£17,000
TOTAL	133		£2,745,390	£20,642

The annual allocation predicted for the new school to accommodate 100 pupils is £1,639,860, which is equivalent to an average cost of £16,399 per pupil.

The residential provision at the new school will avoid sending so many children out of Gwynedd to receive their education. This will mean considerable savings because the cost of this service at the moment is very high at an average cost of £216,000 for the Council and the Betsi Cadwaladr Health Authority.

4. **DEVELOPING OPTIONS AND AGREEING ON THE WAY FORWARD**

In order to identify and assess possible options for the provision of SEN education in the future in Meirionnydd and Dwyfor, it was decided to establish a Working Group. Group members included Gwynedd Council officers from the Education Department and the Social Services Department, Local Councillors with an interest in SEN education, chairman of Ysgol Hafod Lon Governing Body, head teacher of Ysgol Hafod Lon and the person responsible for Uned Tŷ Aran, head teacher of Ysgol y Gader, Dolgellau, Scope Cymru Family and Young People Officer and the Community Child Health Officer from the Betsi Cadwaladr Health Board.

During the numerous Working Group meetings, discussions were held on the need for the change, SEN needs within the area in the future, possible locations and agreement on possible options which would meet those needs.

Following the discussions the Working Group agreed on a long list of possible options to be evaluated against the priorities agreed upon in terms of investment.

This led to an agreement on a short list of four options, including the favoured way forward. The 4 options are shown below along with the reasons for not choosing 3 as the favoured option and the reason for choosing the option favoured by us.

4.1 **Option 1: no change**

This option would mean that we continue with the present provision.

Conclusion

It was considered that this option would bring very little real advantage to the future of SEN education in the area, and that it would lead to a number of disadvantages, such as insufficient SEN school places, resources continuing to be unfit for purpose, the location of the SEN school not being central for Meirionnydd and Dwyfor and some children still having to go outside the county for their education, which is very costly., or to allow short break provision for families.

4.2 **Option 2: Develop a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, to include a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short break provision, and relocating Ysgol Hafod Lon, Uned Tŷ Aran and Uned Tŷ Meirion.**

Conclusion

The advantages of this option would be the provision of sufficient SEN school places; modern facilities and specialist resources, centrally located for Meirionnydd and Dwyfor; fewer children having to go outside the county leading to financial savings; residential and short term provision for Gwynedd families; centre for multiagency working and lower costs.

The main disadvantage would be doing away with the SEN provision in the southern part of the county at Uned Tŷ Meirion which enables children to be part of mainstream secondary education within reasonable travelling distance from their homes.

- 4.3 Option 3:** Develop a new SEN centre located in Penrhyndeudraeth, to include a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short break provision, and relocating Ysgol Hafod Lon but retaining the existing provision at Uned Tŷ Aran and Uned Tŷ Meirion.

Conclusion

The advantages of this option would be the provision of sufficient SEN school places; modern amenities with specialist resources, centrally located for Meirionnydd and Dwyfor; fewer children having to go outside the county leading to financial savings; residential and short term provision for Gwynedd families; centre for multiagency working; retaining the existing provision at Uned Tŷ Meirion which enables children to be part of mainstream secondary education within reasonable travelling distance from their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs as a result of retaining the SEN Units in Dolgellau and also the children who would continue to attend these units would only have restricted use of the modern specialist resources. It would also involve continuing with the costly, under-used, provision (per head) at Uned Tŷ Aran.

- 4.4 Option 4:** Develop a new SEN centre located in Penrhyndeudraeth, to include a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short break provision, and relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran but retaining the existing provision at Uned Tŷ Meirion.

Conclusion

The advantages of this option would be the provision of sufficient SEN school places; modern amenities with specialist resources, centrally located for Meirionnydd and Dwyfor; fewer children having to go outside the county leading to financial savings; residential and short term provision for Gwynedd families; centre for multiagency working; retaining the existing provision at Uned Tŷ Meirion which enables children from the southern part of the county to be part of mainstream secondary education within reasonable travelling distance from their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs as a result of retaining Uned Tŷ Meirion in Dolgellau and also the children who continue to attend this unit would only have restricted use of the modern specialist SEN resources.

This option would respond to all the strategic requirements and business requirements and would also involve doing away with the expensive provision (per head) which is under used at Uned Tŷ Aran. It would also involve retaining Uned Tŷ Meirion and would enable children from the southern part of the county to be part of mainstream secondary education within reasonable travelling distance from their homes.

Reasons for retaining Uned Tŷ Meirion

- a) The case for retaining Uned Tŷ Meirion in Dolgellau is extremely relevant for those pupils who have to travel far in order to obtain specialist education. The pupil population at present includes pupils who cannot travel very far on account of complex medical needs and/or because they are severely disabled, and/or because they have a high level of intolerance in terms of *proprioceptive activities* (they cannot cope with being in a vehicle, or find it to be a very painful experience). On average, it takes 90 minutes for them to follow their morning routine before starting off for school, and those who need physiotherapy take even longer to get ready. At the moment, they travel for around 30 minutes to Uned Tŷ Meirion, which means that their days start as early as 6.30am if they are to reach school by 9.00am. The additional 30 minutes' travel to the site of the new school at Penrhyndeudraeth (which is half way between the two ends of Meirionnydd and Dwyfor) is unreasonable for some of these pupils. In Dwyfor, it would be possible for pupils with similar problems, and who live in Aberdaron / Abersoch / Botwnnog to use Uned y Traeth. In contrast to the Meirionnydd area, there are no PMLD (Profound Multiple Learning Difficulties) or PMED (Physical and Medical Difficulties) pupils with medical/*proprioceptive* difficulties in rural Dwyfor at present. Since the travelling distances to the other two nearest secondary schools in the southern part of the county is 30 minutes (schools that are not as yet fully adapted for disabled access), retaining Tŷ Meirion would ensure access for disabled pupils (who are suitable for mainstream curriculum) to a mainstream secondary school in Meirionnydd.
- b) In addition to reducing travelling time for complex PMED pupils in south Meirionnydd, Uned Tŷ Meirion continues to be an integral part of the Strategic Equality Plan (Adaptations for Access for the Disabled to Mainstream Schools) of the Education Department, since it provides the opportunity for pupils to be integrated to mainstream secondary classes on a daily basis. At the moment the secondary pupils at Ysgol y Gader and Tŷ Meirion share curricular experiences such as music, art, design and technology, school assembly, innovation and PSE, social activities and competitions and Yr Urdd and other ex-curricular activities. Those pupils from Tŷ Meirion who are able to sit GCSE, BAC Wales and entrance level qualifications can do so side by side with their peers in the mainstream school.
- c) The new SEN school for Meirion Dwyfor will provide mainly for pupils who have learning disabilities, and those pupils who have no learning difficulties but who suffer physical disabilities will continue to receive education in mainstream locations as far as possible, for example the provision available at Uned Tŷ Meirion.
- d) This integration was seen as a strength according to the Estyn inspection at Ysgol y Gader in 2010, and all the recent consultation data shows that the parents, governors and the local community would like to see this provision continue. The last Estyn inspection took place at Ysgol y Gader, Dolgellau in December 2010. The report makes the following reference to Tŷ Meirion:

'The pupils at Uned Tŷ Meirion are integrated into the life and work of the school in an excellent manner. The school monitors the pupils' educational and social development very effectively using innovative methods.'
- e) As there are alternative options at primary schools for SEN children in the south of the county it is not envisaged that the loss of Uned Tŷ Aran will be a problem for children with needs that could have problems with longer journeys.

5. THE OPTION FAVOURED FOR CONSULTATION

We recommend consultation on the model to develop a new SEN provision located in Penrhyndeudraeth, to include a school for a maximum number of 100 children, provision of 6 residential / short term beds, Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to be relocated and the existing provision at Uned Tŷ Meirion to be retained.

This option would mean that we would:

- a) Develop a new school in a central location for children living in the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. The aim is to open the new provision in Penrhyndeudraeth which will mean that SEN pupils from Meirionnydd and Dwyfor will have to travel similar distances to receive their education.
- b) Increase the SEN school places in Meirionnydd and Dwyfor to offer provision for up to 100 children including those with more profound and complex educational needs such as autism.
- c) Develop a school which reaches 21st Century Schools standards, the highest curricular standard, with therapeutic resources and alternative resources which meet the needs of those children with profound and complex educational needs, including autism.
- d) Develop a school with the necessary resources to reach the standards aimed at for this model, namely a hydrotherapy pool, sensory rooms, rebound therapy rooms, therapeutic external teaching environments, horticulture and small business resources.
- e) Provide 6 residential/short term beds for children and young people with SEN from Gwynedd, and possibly from other Local Authorities as well.
- f) Develop a resource which will serve as a centre providing professional working space where key workers can regularly meet and hold discussions with parents, specialist teaching staff and support staff.
- g) Continue with the existing provision at Tŷ Meirion which will allow access to mainstream secondary education for those pupils who would find it hard to travel from the southern part of the county to the new school.

By implementing this option, we predict the following benefits for children with SEN:

- Increasing the number of school places will make it possible for more children to attend a SEN school.
- There would be less need for children to attend SEN provision outside the county and this would lead to financial savings.
- More children could live at home.
- Better learning environment for the children and young people attending the new school. The report by Estyn '*Appraisal of the performance of schools before and after moving into new buildings or a property which has been substantially renovated*' notes as follows:
'at almost every school with a new building that we inspected, pupils' attainment and achievement levels have improved.'
'the majority of schools offer more choices for pupils than in their former accommodation because they have more room and better facilities. Also, the provision made by the school for before-school and after-school activities have substantially improved'
- More space and better play provision on the school site.
- More space and better provision for teaching young people life skills and vocational skills.

- Specialist provision and specialist resources such as a hydrotherapy pool and therapy rooms available on the new school site.
- Opportunity for children to use the specialist resources outside school hours.
- Based on the present transport contracts, the majority of the children would travel shorter distances to the new provision.
- More children would receive their education through the medium of Welsh by not having to attend SEN schools outside Gwynedd.
- Short term provision for use by children from all parts of Gwynedd which could mean less family upheaval and thus less need for some long term placements for children from these families.
- Continuing with the existing provision in Tŷ Meirion will allow access to mainstream secondary education for those children who would find it difficult to travel to the new school from the southern part of the county.
- Children will be given equal opportunity no matter where they live within the county.

In addition to the benefits for the children, we foresee the following benefits:

- An opportunity to invest £12.4m in a new SEN provision.
- Better working environment for staff.
- The new facility would reach the modern standards expected for SEN children.
- Specialist provision and specialist equipment available on the new centre site.
- Residential care available.
- Possibility of creating an income by offering school places and residential care for children from other counties needing Welsh language medium provision.
- Option for people to use the specialist facilities outside school hours.
- Option for the parents to send their children to a specialist SEN school or to integrate their children in a mainstream secondary school with a SEN unit in the southern part of the county.
- Some reduction in maintenance costs by doing away with one unit and the existing Ysgol Hafod Lon.

6. ASSESSMENT OF THE IMPACT ON THE COMMUNITY, THE WELSH LANGUAGE AND EQUALITY

In accordance with the Welsh Government's School Organisation Code 006/2013, we have assessed the impact that change in the provision would have on the community, on the Welsh language and on equality. No negative impact is foreseen on the areas served by the existing provision or on the children attending them and it is believed that the new provision will create positive opportunities for the future.

6.1 Community

Following an analysis of the use made of the existing provision by the community and the contribution the provision makes to the community, an assessment was made of the impact the new provision would have. A full assessment can be seen on the Council website:

www.gwynedd.gov.uk/schoolorganisation, at Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran, Dolgellau Primary School, the libraries in Dolgellau, Pwllheli, Penrhyndeudraeth, Porthmadog, Blaenau Ffestiniog, Y Bala and Tywyn and in Gwynedd Council Offices at Dolgellau, Pwllheli and Caernarfon.

As a result of the assessment we reached the conclusion that there would be no negative impact on the areas served by the existing provision or the children who attend that provision and that the new provision would create positive opportunities for the future.

By implementing the proposal of establishing the new school, the aim is to further promote community use by the wider community, especially by people with special needs, in order to make full use of the new provision and the specialist facilities.

6.2 The Welsh language

It does not appear that any change to the existing provision would have a negative impact on the use of the Welsh language at the school/unit where they would be located or on the local community since the majority of the children travel from numerous scattered locations to receive their education.

The feeling is that establishing the new school would create more opportunities to strengthen the use of the Welsh language especially for those attending Uned Ty Aran since they would be able to mix with more Welsh speaking children. Attending the new school will also enable the children who have to travel out-of-county at the moment (to a non-Welsh provision), to be educated through the medium of Welsh and to communicate in Welsh with other children.

6.3 Equality

A full equality assessment was undertaken and as a result we are confident that arrangements will be in place to ensure that the proposal conforms with any relevant policies which positively promote equal opportunities and that measures are in place to ensure that no discrimination takes place. We need to emphasise that it is a SEN school that is under discussion therefore equality for people with special needs is a key part of all considerations and that the aim is to improve the service to SEN pupils.

It is foreseen that the new provision will meet the core aims of the United Nations Convention on the Rights of Children as stated below.

Core Aim of the United Nations Convention on the Rights of Children	Advantages
To be given a fair start in life	Following the change there will be better provision and resources which will mean equality and fairness for every child across the county.
To be given a comprehensive diversity of education and learning opportunities	The new provision will have modern specialist resources which will mean a comprehensive diversity of education and learning opportunities for the children and young people.
To enjoy the best possible health and not to be abused, victimised or exploited	Policies and systems will be in place to ensure this. Multi-agency collaboration will also support this.
To have access to play, leisure, sport and cultural activities	The new provision will ensure play and leisure space and facilities which are modern and much better for the pupils than what they have at present.
To be heard, treated with respect and their culture, race and identity recognised.	Policies and systems will be in place to ensure this. A school council will be established with pupil representation in order to give them a forum to discuss their needs.

To have a safe home and a community which supports physical and emotional welfare.	The atmosphere and environment of the school will contribute to the wider community which supports the physical and social welfare of the school's children and young people.
Not to be placed under disadvantage on account of poverty.	There will be a meaningful and fair admission process which will ensure that children and young people at the school will not be excluded from the best education and care on the basis of financial or emotional poverty.

7. CHOOSING A NEW LOCATION

- 7.1 As stated in the Cabinet report on 9th October 2012 *the existing provision is not centrally located for the area it serves, and the facilities do not reach modern educational requirements.*
- 7.2 In addition to this it was stated in an assessment report on the existing provision that Ysgol Hafod Lon is totally unsuitable for any development on account of the size of the site. It would be reasonably expected for Ysgol Hafod Lon, as an individual special school for 49-50 pupils, to have a floor space three times its size, and on a larger site.
- 7.3 Therefore it was recognised that a new school would need to be constructed on a new site to meet the increasing demand in the area and if a decision was taken to develop a new school, it was agreed that an appropriate site should be identified.
- 7.4 It was recognised that any new provision would have to be centrally located to serve Meirionnydd and Dwyfor and as a result it was decided to look for suitable sites in the Porthmadog and Penrhyndeudraeth areas.
- 7.5 Several sites were identified and an appraisal carried out; as a result the decision was reached that the best option would be the Parc Eryri site in Penrhyndeudraeth.

8. IMPLICATIONS OF THE PROPOSAL

- 8.1 This proposal involves the closure of the existing Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran, Dolgellau and their relocation as a new SEN school in Parc Eryri, Penrhyndeudraeth.

The new school will receive children and young people between 3 - 19 years of age with a statement due to a recognised condition in terms of educational / medical needs e.g. autism, which is sufficiently serious in the opinion of the Statements Moderation Panel (which includes the head teachers of Ysgol Hafod Lon and Ysgol Pendalar) to receive their education at a special school.

The school will not accept children with emotional and behavioural difficulties unless they also have educational/medical needs.

The school will have the following facilities:

- Hydrotherapy pool
- Sensory rooms
- General therapy rooms
- 'Rebound therapy' room
- Hall with stage
- Kitchen, dining area and café
- Classrooms with the necessary equipment
- Stimulating and sensory outdoor environment

- Outdoor resources for developing entrepreneurship (gardens etc)
- All weather games court
- Suitable play area (including football pitch)

8.2 Community matters

Having held an assessment of the impact on the community, the language and equality, no impact is foreseen as a result of moving the existing Ysgol Hafod Lon or Uned Tŷ Aran.

8.3 However, in order to alleviate the effect of closing a school within any area, at present, if there is local interest in developing these sites for the benefit of the community, the Council will ask the Regeneration Officer to assist the community in developing any suggestions for use of the land and buildings which become vacant as a result of school reorganisation. This is conducted in accordance with the policy and protocol adopted by the Council in 2010.

8.4 Staffing matters

Since we will be moving the existing school / unit to a new site the existing staff will also be offered the opportunity of moving. We are already in consultation with staff members and unions and will continue to do so during the statutory consultation period and after any decisions that result from this process.

8.5 Establishing a new school

During the process of establishing the new school, the existing Governing Body of Ysgol Hafod Lon will be responsible for agreeing on a constitution for the school, the staffing structure and any additional recruitment which will be necessary.

The budget for the school will be based on the number of pupils attending the school in accordance with the schools funding formula which conforms with Section 52 of the School Framework and Standards Act 2013.

With regard to opening the residential / short term unit, the Children and Family Support Department will be responsible for the preparatory work for opening, including the staffing structure and any necessary recruitment.

8.6 Pupil admission arrangements

The new school will receive children with statement due to an acknowledged condition in terms of educational/medical needs, e.g. autism, which would be severe enough in the opinion of specialists and the Statements Moderation Panel (which includes the head teachers of Ysgol Hafod Lon and Pendar) to gain entrance to a SEN school.

The SEN school will not accept children with emotional and behavioural difficulties unless there is an educational/medical needs condition as well.

8.7 Transport

In accordance with the recommendations of the Special Educational Needs Joint Committee all pupils with additional learning needs or disabilities have the right to free transport to school. Therefore transport will be provided for every pupil who qualifies, in accordance with the present procedure.

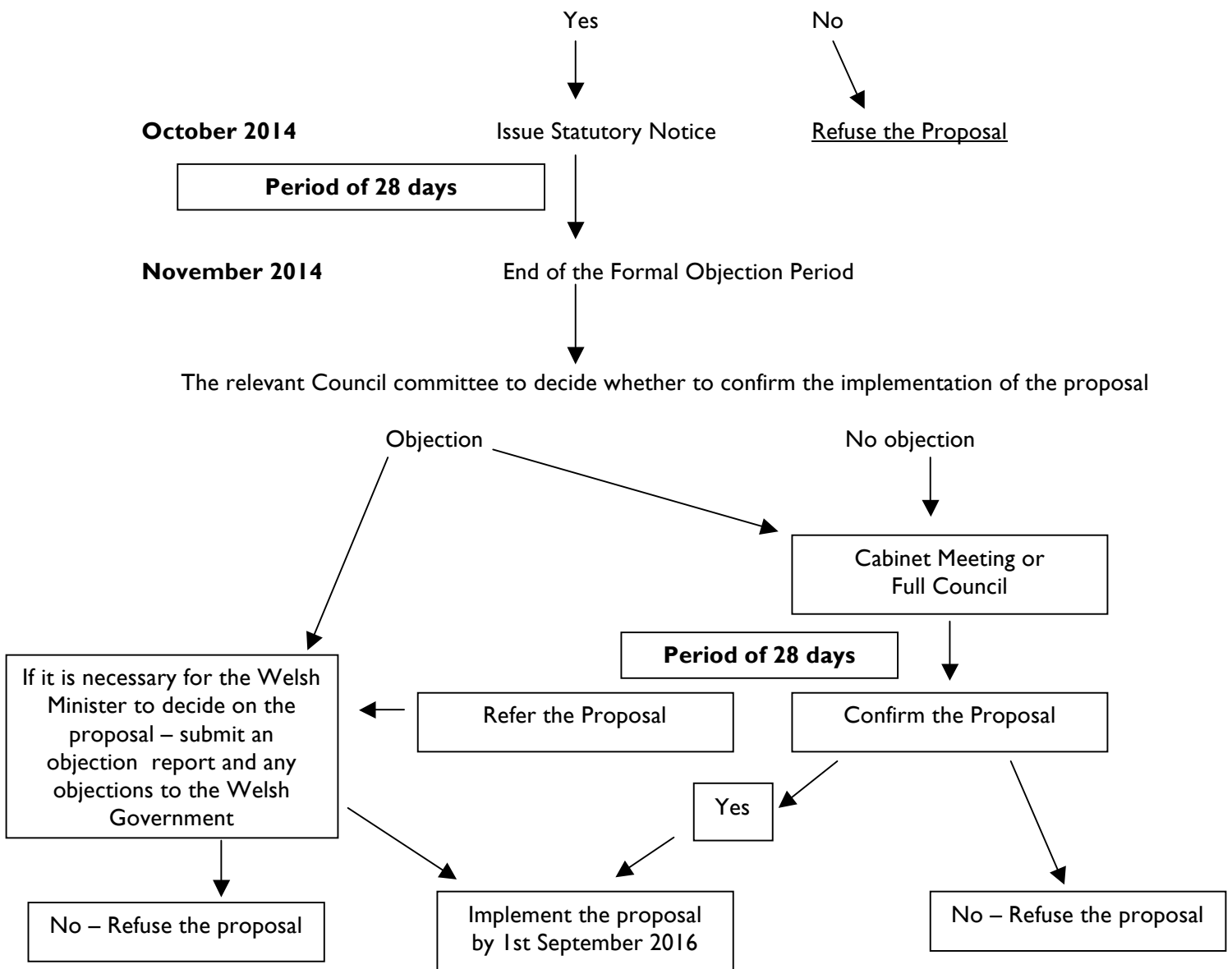
9. NEXT STEPS

- 9.1 Following the statutory consultation period a further report will be submitted to the Council Cabinet, giving details of the consultation. The Cabinet will have to discuss the consultation and any observations resulting from it.
- 9.2 Depending on the recommendation by the Cabinet, it will have to be decided whether a Statutory Notice should be issued on implementing the proposal. If a Statutory Notice is issued, a period of 28 days is allowed for any objections to be submitted.
- 9.3 Following these steps, a report will be submitted to the relevant Council committee for a final decision.

PLEASE NOTE – the purpose of a statutory consultation period is to obtain people’s views and observations on the proposal and any person who wishes to submit a formal objection to the proposal will need to submit their written objection during the statutory notice period, which is a separate step from the statutory consultation period.

10. TIMETABLE FOR THE STATUTORY PROCESS AND THE NEXT STEPS

23rd June 2014	Start of the Statutory Consultation Period
23rd June – 18 July 2014	Consultation Meetings with Staff, Governors and Children
7th – 9th July 2014	Open days
13:00 on 5th August 2014	Closing date for receiving observations on the proposal
September 2014	Following a report on the consultation, the Cabinet to decide whether to issue Statutory Notices or not

GWYNEDD COUNTY COUNCIL

PROPOSAL FOR THE RELOCATION OF YSGOL HAFOD LON AND UNED TY ARAN TO A NEW SITE IN PENRHYNDEUDRAETH ON 1st SEPTEMBER 2016, INCREASE THE CAPACITY OF THE SCHOOL AND ADD A RESIDENTIAL ELEMENT TO THE PROVISION IN ACCORDANCE WITH THE REQUIREMENTS OF SECTION 48 of the SCHOOL STANDARDS AND FRAMEWORK ACT (WALES) 2013.

RESPONSE FORM

(Enclose this form with your full response)

Please supply the following information:

1. **Name:** _____

2. **Address:** _____

3. **I am responding as** (please note below):

Parent	Governor	Staff	Pupil	Other (please note)

Other: _____

Please state below if you agree to the Council publishing your response. Attach this page to the front of your response to the statutory consultation. With your permission, we shall reproduce responses, in full or after removing personal details such as names and addresses, in a report to the Cabinet on the statutory consultation.

In accordance with the requirements of the Data Protection Act 1998 we have to inform you of the following. Gwynedd Council is seeking your views on this proposal as part of a statutory consultation process. Your personal information will be used for this purpose only and the information may only be shared with other agencies which are part of the consultation in order to respond to specific matters raised by you (e.g. the Welsh Government). We shall continue to consider your observations no matter which option is chosen.

Yes, I agree to the Council publishing my full response

Yes, I agree to the Council publishing my response after removing personal information

No, the Council should not publish my response

Please send responses to: Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor Project, Education Department, Gwynedd Council, Headquarters, Caernarfon, Gwynedd. LL55 1SH or ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

Closing Date: 13:00 on 5th August 2014

Additional information to the statutory consultation document

Please find below additional information that should be read in conjunction with the information contained in the consultation document already circulated.

1. Capital funding

The estimated cost of the new development is £12.4m which will be jointly financed by £6.2m from the Welsh Government's 21st Century Schools Programme and £6.2m from Gwynedd Council.

2. Potential transfer or disposal of land and deployment of receipts

It is envisaged that the present site of Ysgol Hafod Lon will be disposed of, and any receipts will go towards the Council's Asset Management Plan. This is the Plan which finances the Council's contribution towards the 21st Century Schools Projects.

3. Deployment of any recurrent cost savings

Any revenue savings resulting from the implementation of the proposal will transfer to the Education Department's budget, in line with the post-use policy adopted by Gwynedd Council Board on 15 September 2009.

4. Number of pupils at Uned Ty Aran over the past 5 years

Year	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Pupils	5	5	3	3	3

5. Risks associated with the proposal and measures for risk management

Risk	Possible impact	Risk control
Capital funding for the new development not be available from the Welsh Government	Project abandoned	Develop a robust business case in order to ensure Welsh Government funding
Delays in decisions on the Business Case and Statutory Process	Delays to project delivery	Ensure business cases are delivered to Welsh Government in line with the agreed timetable
	Drawing of capital funding delayed New centre not open	Ensure Statutory Processes are implemented correctly and timely

	on time	Ensure Council resources are in place to deliver on time
Failure to obtain planning consent	Delays or need to move to an alternative site	Early work with planning department
Tenders above budget	Additional funding or value engineering	Full design and costing pre-tender. Design with value engineering potential in mind
Over-run in building contract costs	Requirement for additional funding	Detailed planning and full design. Close monitoring
Late completion	Late opening of new school	Close monitoring of programme
Archaeological remains on site	Increased costs / delays	Desk study has indicated low likelihood of remains. Monitor site during ground works.
Over-expectations of end-user	Need to cut back on project at detailed costing stage	Manage expectations early in design stages
Project scope creep	Cost over-run	Strict monitoring and reference back to Project Brief
Change in the economic situation of the construction industry	Potential for significant increases in construction costs as the industry comes out of recession	Close financial monitoring of design stages and preparation for potential value engineering at tender stage

Background Pack Statutory Consultation Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor

Order	Document
1	Welsh Government Schools Organisation Guidelines – School Reorganisation Code 006/2013
2	Priorities Plan – Reorganisation of Education Provision
3	Newsletters
4	Welsh Language, Community and Equality Assessment Report
5	Site Assessment
6	Cabinet Report 10 June 2014

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

School Organisation Code

Statutory Code

Statutory Code document no: 006/2013

Date of issue: July 2013

School Organisation Code

Audience	Local authorities; governing bodies of maintained schools; diocesan authorities; and Estyn.
Overview	<p>The School Standards and Organisation (Wales) Act 2013 requires that the Welsh Ministers issue a School Organisation Code.</p> <p>The Code imposes requirements in accordance with which relevant bodies (the Welsh Ministers, local authorities, governing bodies and other promoters) must act. It also includes practical guidance to which relevant bodies must have due regard and sets out the policy context, general principles and factors that should be taken into account by those bringing forward proposals to reconfigure school provision and by those responsible for determining proposals.</p>
Action required	See above.
Further information	<p>Enquiries about this document should be directed to:</p> <p>David Weale Schools Management and Effectiveness Division Department for Education and Skills Welsh Government Cathays Park Cardiff CF10 3NQ Tel: 029 2082 6017 e-mail: SchoolsManagementDivision3@wales.gsi.gov.uk</p>
Additional copies	This document can be accessed from the Welsh Government's website at www.wales@gov.uk
Related documents	School Standards and Organisation (Wales) Act 2013; <i>Defining schools according to Welsh medium provision (2007)</i> ; <i>Measuring the capacity of schools in Wales</i> Welsh Government Circular No: 021/2011 (2011).

Contents

Summary	4
1. Development and consideration of proposals	6
1.1 Key background principles and policies	6
1.2 Factors to be taken into account in preparing, publishing, approving or determining school organisation proposals	7
1.3 Quality and standards in education	7
1.4 Need for places and the impact on accessibility of schools	8
1.5 Resourcing of education and other financial implications	10
1.6 Other general factors	11
1.7 Specific factors in consideration of school closures	12
1.8 Specific factors to be taken into account for proposals to add or remove nursery classes	13
1.9 Specific factors to be taken into account for proposals to reorganise secondary schools or to add or remove sixth forms	13
1.10 Specific factors to be taken into account for proposals to increase provision in voluntary schools or establish a new voluntary school	14
1.11 Specific factors in the consideration of proposals for the change of language medium	15
1.12 Specific factors in the consideration of proposals for the change of school category	15
1.13 Additional factors to be taken into account in preparing, publishing, approving or determining proposals for the reorganisation of SEN provision	15
1.14 Factors to be taken into account in approving/determining school organisation proposals	16
2. Changes which require proposals	18
2.1 Elements of school reorganisation that require the publication of proposals	18
2.2 Regulated alterations	18
2.3 Who can publish a proposal?	22
3. Consultation	24
3.1 Principles	24
3.2 Consultation document	24
3.3 Consultation with children and young people	30

3.4	Procedures	31
3.5	Consultation reports	31
4.	Publication of statutory proposals	35
4.1	Manner of publication	35
4.2	Length of objection period	36
4.3	Content of published proposals	36
5.	Determining proposals (other than proposals made by the Welsh Ministers)	39
5.1	Objection reports	39
5.2	Approval by the Welsh Ministers	40
5.3	Approval by the local authority	41
5.4	Determination by proposers	42
5.5	Local authority decision making	43
5.6	Decision notification	43
5.7	Referral of local authority decisions to the Welsh Ministers	45
6.	Implementing proposals	46
6.1	Implementation – general	46
6.2	Implementation – change of category	46
7.	The closure of a school with fewer than 10 registered pupils	48
8.	Proposals by the Welsh Ministers to rationalise school places	49
9.	Proposals by the Welsh Ministers for regional provision for special educational needs	51
10.	Proposals by the Welsh Ministers to restructure sixth form education	52
11.	Governing body notice to discontinue a foundation or voluntary school	53
	Annex A: Illustrative flow chart for statutory proposals	54
	Annex B: Examples of statutory notices	56
	Annex C: Consultation document template	61

Annex D: Community impact and Welsh-medium impact assessments	66
Annex E: Local decision making committee	68

Summary

This Code on School Organisation ('the Code') is made under Sections 38 and 39 of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013 ('the 2013 Act').

Section 38 requires the Welsh Ministers to issue a Code that may impose requirements and include guidelines in respect of school organisation on the following (known collectively in this Code as "relevant bodies"):

- the Welsh Ministers;
- local authorities;
- the governing bodies of maintained schools¹; and
- the promoters of proposals to establish voluntary schools.

The Code comes in to force on 1 October 2013 and will apply in respect of all school organisation proposals published by way of statutory notice on or after that day. Proposals published before 1 October 2013 will be determined in accordance with the arrangements made under the School Standards and Framework Act 1998 and the Code does not apply to them.

The Code contains the following elements:

1. It imposes requirements in accordance with which relevant bodies (or persons exercising a function for the purpose of the discharge, by a local authority or the governing body of a maintained school, of functions in Part 2 (changes which require proposals)) must act. Failure by a relevant body to comply with the requirements set out in this Code may result in a complaint to the Welsh Ministers or to the Public Services Ombudsman for Wales. Where mandatory requirements are imposed by the Code or by the 2013 Act or another statute or statutory instrument, it is stated that the relevant bodies **must** comply with the particular provision. Where practices are prohibited, it is stated that the relevant bodies **must not** use this practice.
2. It includes statutory guidance to which relevant bodies **must** have regard and sets out the policy context, general principles and factors that should be taken into account by those bringing forward proposals to reconfigure school provision and by those responsible for determining proposals. Where guidance is given by the Code, it is stated that relevant bodies **should** follow this guidance unless they can demonstrate that they are justified in not doing so.
3. It provides a description of the statutory requirements set out in the 2013 Act.

¹ The categories of maintained schools in Wales are community, voluntary controlled, voluntary aided, foundation and community special.

The Code builds on good practice which already exists amongst local authorities and others, but does not aim to give exhaustive guidance on all aspects of school organisation. Local authorities and others will need to ensure that in carrying out their school organisation functions they act at all times in ways which are reasonable and founded on the interests of learners.

This Code supersedes any guidance to be found in Welsh Government Guidance Circular No: 021/2009 school organisation proposals, National Assembly for Wales Circular 9/99: Organisation of School Places, and National Assembly for Wales Circular No: 48/2004 Guidance Accompanying the School Organisation Proposals by the National Council for Education and Training for Wales Regulations 2004.

The Code is primarily designed for the use of the relevant bodies but all those with an interest in school organisation matters may also find it useful.

1. Development and consideration of proposals

1.1 Key background principles and policies

The planning and development of effective school organisation proposals is crucial to the Welsh Government's goal of transforming education in Wales and providing better educational outcomes.

Relevant bodies **should** ensure that proposals comply with and support national policies and overarching aims, in particular the Welsh Government's commitment to increase school effectiveness, and narrow inequalities in achievement between advantaged and disadvantaged areas, groups and individuals.

Amongst the overarching principles and policies which **should** be taken into account by relevant bodies in developing school organisation proposals are the following:

- United Nations Convention on the Rights of the Child;
- A living language: a language for living – Welsh Language Strategy 2012-17;
- Welsh- medium Education Strategy;
- One Wales: One planet, a new sustainable development scheme for Wales May 2009 or any successor strategy;
- Child Poverty Strategy for Wales (issued February 2011 Information document number 95/2011), or any successor strategy;
- Faith in Education.

In addition, when developing school organisation proposals, the local plans to which relevant bodies **should** have regard include the following:

- Local plans for economic or housing development;
- Welsh in Education Strategic Plans (made under part 4 of the 2013 Act);
- Children and Young People's Plans (or successor plans);
- 21st Century Schools – Capital Investment Programme and the relevant wave of investment.

Finally, relevant bodies **should** have regard to the following Welsh Government guidance on related matters:

- Learner Travel Operational Guidance - April 2009;
- Measuring the capacity of schools in Wales, Circular No: 021/2011.

1.2 Factors to be taken into account in preparing, publishing, approving or determining school organisation proposals

The following paragraphs set out the factors which **should** be taken into account by relevant bodies when exercising their functions of preparing and publishing school organisation proposals, or approving/determining them. Paragraphs 1.3 to 1.6 are applicable in the case of all proposals.

1.3 Quality and standards in education

Relevant bodies **should** place the interests of learners above all others. With reference to the key questions of the Office of Her Majesty's Chief Inspector of Education and Training in Wales (Estyn), they **should** give paramount importance to the likely impact of the proposals on the quality of:

- outcomes (standards and wellbeing);
- provision (learning experiences, teaching, care support and guidance, and learning environment);and
- leadership and management (leadership, improving quality, partnership working and resource management)

at the school or schools which are the subject of the proposals and at any other school or educational institution which is likely to be affected. Relevant bodies **should** pay particular attention to the impact of the proposals on vulnerable groups, including children with Special Educational Needs (SEN).²

Relevant bodies **should** also consider the ability of the school or schools which are the subject of the proposals to deliver the full curriculum at the foundation phase and each key stage of education. This consideration **should** include the quality of curriculum delivery and the extent to which the structure or size of the school is impacting on this.³

Where proposals involve the transfer of learners to alternative provision there **should** normally be evidence⁴ that the alternative would deliver outcomes and offer provision at least equivalent to that which is currently available to those learners (including learners with SEN). Proposers **should** ensure that the disruption to learners is minimised.

In assessing the impact of proposals on quality and standards in education and how effectively the curriculum is being delivered, relevant bodies **should** consider any relevant advice from Estyn, refer to the most recent Estyn reports or other evidence derived from performance monitoring, and take into consideration any other generally available information available on a school's effectiveness.

² The term Special Educational Needs (SEN) may in future be replaced by Additional Needs (AN).

³ Primary legislation sets out the statutory aims of the school curriculum in Wales at section 99 of the Education Act 2002.

⁴ Advice from Estyn might reasonably be judged as evidence in relation to alternative provision which is brand new.

1.4 Need for places and the impact on accessibility of schools

Local authorities **must** ensure that there are sufficient schools providing primary and secondary education for their area. Schools are regarded as sufficient if they are sufficient in number, character and equipment to provide for all pupils the opportunity of appropriate education⁵. In order to fulfil these duties, local authorities **must** ensure that they plan thoroughly and engage fully with relevant partners, including the appropriate religious bodies⁶ for schools serving their area which have a designated religious character.

In the light of the above, relevant bodies **should** have regard to the following factors:

Where a school closure⁷, reduction in capacity or age range contraction is proposed:

- whether alternative school-based provision will have sufficient capacity and provide accommodation of at least equivalent quality, for existing and projected pupil numbers;

*In considering proposals relevant bodies **should** have regard to the relevant Building Regulations and associated Building Bulletins, and to the ‘Welsh Government’s circular on ‘Measuring the capacity of schools in Wales’ (Circular No: 021/2011). In addition, the Education (School Premises) Regulations 1999 set out the standards for school premises, including minimum areas of team game playing fields to which schools **must** have access. Statutory proposals **should** ensure that these standards are met.*

- with reference to the nature of the schools subject to proposals, whether the alternative school-based provision is sufficient to meet existing and projected demand for schools of the same:
 - a. language category as set out in “Defining schools according to Welsh medium provision” Welsh Assembly Government Information document No: 023/2007 (Information document No 023/2007); and
 - b. (if relevant) designated religious character;

*Proposals **should** ensure that the balance of school provision reflects the balance of demand. This means that where school provision is being reduced or removed, alternative school provision of the same nature (language category or, if relevant, religious character), wherever possible, **should** remain available and accessible to pupils in the local area.*

⁵ Section 14 of the Education Act 1996.

⁶ An appropriate religious body is, in the case of a Church in Wales or Roman Catholic school, the appropriate diocesan authority, or in the case of other schools, the body representing the religion and religious denomination stated in relation to the school in an order made under section 69(3) of the School Standards and Framework Act 1998.

⁷ Any reference to ‘school closure’ included in this document means the discontinuance of a maintained school as set out in section 40 of the 2013 Act

However in some areas it may not be compatible with the cost effective provision of education to continue to maintain access to schools of the same nature.

*In all cases, existing pupils at a school where provision is being reduced or removed **must** be able to continue receiving an education that provides at least equivalent standards and opportunities for progression in their current language medium. Specific transition arrangements may be necessary in order to achieve this.*

*Where proposals affect schools where Welsh is a medium of instruction (for subjects other than Welsh) for some or all of the time, local authorities **should** carry out a Welsh Language Impact Assessment.*

- the nature of journeys to alternative provision and resulting journey times for pupils, including SEN pupils; in particular whether primary school pupils will have one-way journeys in excess of 45 minutes or secondary school pupils one way journeys of over an hour;

*Arrangements for accessing the alternative provision **should** encourage sustainable transport; and they **should** address the possible effect of any transport difficulties on pupils' engagement with and attendance at school. Likely walking or cycling routes for safety and accessibility **should** be assessed prior to bringing forward proposals.⁸*

Where a new school, increase in capacity or age range expansion is proposed;

- that there is evidence of current or future need/demand in the area for additional places, with reference to the school or proposed school's language category, designated religious character, and the gender intake (i.e. co-educational/single sex);

*The demand for additional provision of any type in an area **should** be assessed and evidenced (In the case of Welsh medium provision this would include an assessment of the demand for Welsh Medium education conducted in accordance with any regulations made under section 86 of the 2013 Act).*

- whether proposals will improve access for disabled pupils in accordance with requirements under the Equality Act 2010.

⁸ Paragraphs 1.46 – 1.48 of the Welsh Government Learner Travel Operational Guidance - April 2009.

1.5 Resourcing of education and other financial implications

It is important that funding for education is cost effective. Relevant bodies **should** take into account the following factors in relation to the resourcing of education:

- Whether proposals will ensure a fairer and more equitable distribution of funding between mainstream schools within the local authority's area.

*Whilst some variation in the per capita funding provided to schools is to be expected, inefficient patterns of school organisation can result in uneven and unfair funding patterns where some schools receive a disproportionate share of funding at the expense of pupils attending other schools in the area. Proposals **should not** exacerbate such funding differences. Rather, wherever possible, they **should** contribute towards establishing a more equitable pattern of school funding.*

- what effect proposals will have on surplus provision in the area;

Some spare places are necessary to enable schools to cope with fluctuations in numbers of pupils, but excessive numbers of unused places that could be removed mean that resources are tied up unproductively.

*Where there are more than 10% surplus places in an area, local authorities **should** review their provision and **should** make proposals for school reorganisation if this will improve the effectiveness and efficiency of provision. This is especially important where individual schools, have "significant" levels of surplus places. A significant level of surplus provision is defined as 25% or more of a school's capacity (as defined in Circular 21/2011) and at least 30 unfilled places.*

*It **should not** normally be necessary to provide additional places at schools when there are others of the same type with surplus places within reasonable distance. However, proposals to increase the number of places in response to demand for a particular type of provision, e.g. Welsh medium, may still be appropriate; particularly if effective provision of school places is planned for the local authority area.*

- whether proposals form part of the local authority's 21st Century Schools Investment Programme and contributes to the delivery of sustainable schools for the 21st Century and to the better strategic management of the school estate through the removal of maintenance backlogs and school buildings which are in efficient or in poor condition.

Relevant bodies **should** also take into account the following factors in relation to finance:

- the recurrent costs of proposals over a period of at least 3 years and whether the necessary recurrent funding is available;

- additional transport costs incurred as a result of proposals;

*Proposers **should** take into account the requirement on local authorities to provide free transport provision under the Learner Travel (Wales) Measure and **should** seek the advice of Regional Transport Consortia in relation to the impact the proposal might have on associated transport costs and their affordability.*

- the capital costs of proposals and whether the necessary capital funding is available;
- the scale of any projected net savings (taking into account school revenue, transport and capital costs);

*In relation to proposals where substantial upfront capital investment is required (for example to support a substantial remodelling, refurbishment or a new build project), the costs and savings of the proposals **should** be calculated over the lifespan of the relevant building, and compared against the costs and savings associated with the maintenance of the status quo. Where a local authority's business case submission for funding under the 21st Century Schools Programme has been approved by the Welsh Government in line with the HM Treasury 5 case business model, this would provide sufficient evidence of the proposal's cost effectiveness in terms of capital expenditure;*

- whether, without the proposals, the schools affected would face budget deficits;
- whether any savings in recurrent costs will be retained in the local authority's local schools' budget; and
- whether the proceeds of sales (capital receipts) of redundant sites are to be made available to meet the costs of the proposal or contribute to the costs of future proposals which will promote effective management of school places.

*In general, local authorities **should** look to recycle assets from any surplus school buildings and sites in their ownership into the overall improvement of their schools estate rather than allocate those proceeds to projects outside the education portfolio, although these decisions ultimately rest with local authorities.*

1.6 Other general factors

Relevant bodies **should** take into account the following general factors:

- what impact proposals will have on educational attainment among children from economically deprived backgrounds;

- any equality issues, including those identified through equality impact assessments; and
- whether the school or schools involved are subject to any trust or charitable interests which might be affected by the proposals, for example in relation to the use or disposal of land.

*Proposals which affect charities **must** be consistent with charity law or the stated purpose of the charitable trust.⁹ Advice **should** be sought from the Charities Commission or the Welsh Ministers (as the Principal Regulator of governing bodies which are charities) where there is any uncertainty.*

1.7 Specific factors in the consideration of school closures

There is no presumption in favour or against the closure of any type of school. The prime purpose of schools is the provision of education and any case for closure **should** be robust and in the best interests of educational provision in the area. Nevertheless, in some areas, a school may also be the main focal point for community activity, and its closure could have implications beyond the issue of the provision of education. This may be a particular feature in rural areas if school buildings are used as a place to provide services to the local community.

The case prepared by those bringing forward proposals **should** show that the impact of closure on the community has been assessed through the production of a **Community Impact Assessment**, and how any community facilities currently provided by the school could be maintained.

When considering whether a closure is appropriate, special attention **should** be given to the following:

- whether the establishment of multi-site schools might be considered as a means of retaining buildings, or the reasons for not pursuing this option;
- whether alternatives to closure, such as clustering, collaboration or federation with other schools, might be considered (taking account of the scope for use of ICT links between school sites) or the reasons for not pursuing these as an alternative;
- whether the possibilities of making fuller use of the existing buildings as a community or an educational resource could be explored;

(Local authorities **should** consider whether it would be feasible and economical to co-locate local services within the school to offset the costs of maintaining the school);

⁹ All foundation and voluntary school governing bodies are charities under section 23 of the Schools Standards and Framework Act 1998 and community school sites may also be subject to charitable interests.

- the overall effect of a closure on the local community (including the loss of school based facilities which are used by the local community), particularly in rural areas or those receiving funding as part of regeneration activity; and
- how parents' and pupils' engagement with the alternative school and any facilities it may offer could be supported (e.g. how pupils; particularly any less advantaged pupils) will be helped to participate in after school activities).

Although under the 2013 Act the requirement to consult does not apply to proposals to discontinue small schools with fewer than 10 pupils at the preceding January census point¹⁰ local authorities and governing bodies bringing forward such proposals **must** still take into account the factors set out in this Code.

1.8 Specific factors to be taken into account for proposals to add or remove nursery classes

Relevant bodies **should** take into account the following specific factors:

- the standard of nursery education and the sufficiency of accommodation and facilities offered, both in the classroom and outdoors, and the viability of any school that wishes to add nursery places;
- whether there is a need for additional nursery places in the area;
- the levels of demand for certain types of nursery education e.g. Welsh medium or provision with a religious character;
- the effect of the proposals on other institutions, including private and third sector providers; and
- the extent to which proposals will integrate early years education with childcare services or are consistent with an integrated approach.

1.9 Specific factors to be taken into account for proposals to reorganise secondary schools or to add or remove sixth forms

Relevant bodies **should** take into account the following specific factors:

- whether proposals will lead to an improvement in the educational or training achievements of persons who are above compulsory school age but below the age of 19;
- whether proposals will contribute to an appropriate range of relevant courses and qualifications and high quality, employer informed, vocational learning routes targeted at pupils of all abilities, whilst maintaining GCSE, AS/A level and other established courses, as required under the Learning and Skills (Wales) Measure 2009 for 14-19 year old learners;

¹⁰ Section 56 of the 2013 Act defines a 'small school', for the purposes of deciding whether consultation is required, as a school with fewer than 10 registered pupils on the third Tuesday in January immediately preceding the date on which the proposals are made.

- whether proposals are likely to lead to increased participation in learning by pupils beyond compulsory school age, taking into account transport issues and costs to the learner and others, the affordability of such costs, and the likelihood of learners being willing to travel;
- the extent to which proposals contribute to the 14-19 agenda taking account of the views of local 14-19 networks and learning partnerships;
- the effect of proposals on 11-16 provision in schools;
- how proposals would affect the viability of institutions already providing good-quality post-16 provision, including school sixth forms, Further Education Institutions and private training organisations;
- how proposals might affect the sustainability or enhancement of Welsh medium provision in the local 14-19 network and wider area and promote access to availability of Welsh medium courses in post-16 education;
- the extent to which proposals will provide additional learner benefits compared with the status quo and other tenable options for post-16 organisation; and
- how proposals might affect the discretionary transport provision a local authority may provide to learners¹¹ above compulsory school age.

1.10 Specific factors to be taken into account for proposals to increase provision in voluntary schools or establish a new voluntary school

Relevant bodies **should** take into account whether:

- the local authority has confirmed that it will meet its liability;
- the governing body of a voluntary aided school will be able to meet its financial responsibilities for repairs and capital work; and
- the proposed land tenure arrangements give the school sufficient security of occupation of the site.

Where land tenure arrangements are not settled those determining proposals might indicate that they are minded to approve the proposals subject to satisfactory resolution of those issues. Such a decision could be appropriate where the promoters are unwilling to incur legal expenses to resolve the tenure issue until they know that there is a strong likelihood that the proposals will be approved.

¹¹ Section 6 of the Learner Travel (Wales) Measure 2008 gives a local authority the power to provide discretionary transport where they think fit to facilitate the travel of learners. Paragraphs 2.1 – 2.8 of the Welsh Government Learner Travel Operational Guidance – April 2009 provides further guidance on this provision.

1.11 Specific factors in the consideration of proposals for the change of language medium

Relevant bodies **should** take into account the following specific factor:

- the extent to which existing provision by the local authority of education in the medium of English and/or Welsh exceeds or falls short of demand or projected demand from parents for that type of provision, and the contribution the proposal would make to remedying that situation.

1.12 Specific factors in the consideration of proposals for the change of school category

Relevant bodies **should** take into account the following specific factors:

- all categories of school - community, foundation, voluntary controlled or voluntary aided - are of equal status;
- all permissible proposals to change the category of a school will be considered on their individual merits¹² ; and
- whether, any benefits can be identified.

*Changing category has the potential to cause disruption to the running of the school and/or place added burdens on the governing body and/or add complexity to school reorganisation or admissions. Therefore, there **should** be a presumption against changes where benefits cannot be identified.*

- Whether any trust deed relating to the school allows for the change of category proposed. If there is any doubt, or if a variation in the trust deed is clearly necessary, proposers **should** make early contact with the Charity Commission.

1.13 Additional factors to be taken into account in preparing, publishing, approving or determining proposals for the reorganisation of SEN provision

Policies and principles

The principles and plans set out elsewhere in this Code **should** be taken into account in the consideration of proposals for the reorganisation of maintained special schools and specialist resource bases in mainstream schools.

Relevant bodies **should** consider how proposals fit with the local authority's plans for promoting inclusion (i.e. providing for a higher proportion of pupils with SEN to attend

¹² Schools are not permitted to change their category to foundation and schools with a religious character may not become community schools.

mainstream settings) wherever that is appropriate in meeting a child or young person's individual needs, and with its overall strategy for ensuring adequate provision for the full range of SEN.

Relevant bodies **should** have regard to the factors set out below in relation to proposals affecting special schools and specialist resource bases in mainstream schools.

Standards of provision

In addition to the usual considerations in relation to standards of provision, relevant bodies **should** consider:

- whether proposals will improve standards of accommodation for pupils with SEN, including building accessibility;
- how proposals will address any health, safety and welfare issues;
- how proposals, where appropriate, will support increased inclusion; and
- the impact of proposals on other SEN provision within the immediate and wider local authority area including out of county where appropriate.

Need for places and the impact on accessibility of schools

In addition to the considerations listed in 1.4, relevant bodies **should** consider:

- whether there is a need for a particular type of SEN provision within the area;
- whether there is surplus SEN provision within the area;
- whether SEN provision would be more effective or efficient if regional provision were made; and
- the impact of proposals on the transportation of learners with SEN.

Other factors

Relevant bodies **should** consider:

- how changes to SEN provision in schools are likely to impact on all other services provided in an area for pupils with disabilities and/or SEN.

1.14 Factors to be taken into account in approving/determining school organisation proposals

When approving or determining proposals, relevant bodies:

- **must** consider whether there are any other related proposals;

- **must** ensure that the statutory consultation has been conducted in accordance with this Code (the requirement to consult does not apply to proposals to discontinue a school which is a small school);
- **must** ensure that the proposal has been published in accordance with this Code and the notice contains all the required information;
- **must** consider the consultation document and consultation report;
- **must** consider the objections and the objection report and any responses to the notice supporting the proposals;
- **should** consider, in the case of a proposal to change the category of a school, whether, there are any benefits. If no benefits can be identified, such proposals **should not** be approved; and
- **must not** approve change of category proposals where a variation in the trust deed is necessary but has not yet taken place.

2. Changes which require proposals

Statutory procedures are usually necessary to make significant changes to schools. The procedures are designed to enable changes to be made where they are considered necessary, but in a way which protects the interests of learners and allows interested parties the opportunity to have their say in the process.

2.1 Elements of school reorganisation that require the publication of proposals

Proposals **must** be published for the following elements of school reorganisation:

1. the opening of a maintained school (including a special school);
2. the closing of a maintained school (including a special school); and
3. a change in a school's category so that it becomes a school of another category¹³.

Proposals to change the category of a school

Category of school	Can become	Proposer
Community school*	VA or VC	Governing Body (GB)
Voluntary Aided (VA) school*	Community or VC	GB
Voluntary Controlled (VC) school*	Community or VA	GB
Foundation school*	Community, VA or VC	GB

*Note that it is not possible for VA, VC or foundation schools with a designated religious character to become a community school through a change of category proposal. Similarly community schools cannot become VA or VC schools with a designated religious character. Community schools are not permitted to have a religious character and no alteration may be made to a maintained school that changes its designated religious character or causes it to acquire or lose a designated religious character.

2.2 Regulated alterations

In addition, proposals **must** be published for the following significant alterations (known as “regulated alterations”) to schools:

- the transfer of any school to a new site or sites unless a main entrance of the school on its new site or sites would be within 1.609344 kilometres

¹³ Except to foundation – the 2012 Act prohibits schools from changing their category to foundation.

(one mile) of any of a main entrance of the school on its current site or sites;

- changing a school (including a special school) from single-sex to mixed or vice-versa. (A school is treated as admitting pupils of one sex only if the admission of pupils of the other sex is limited to pupils over compulsory school age, and does not exceed 25% of the age group in question);
- a change in the age range of a school (including a special school) by a year or more (not including the introduction or discontinuation of part-time or full-time Further Education or changes to provision for pupils over compulsory school age who are repeating a course of education completed before they reached the end of compulsory school age);
- the introduction of, or ending of, sixth form provision at a school;
- the alteration of the medium of instruction of a class of pupils in an age group or groups (including nursery pupils) at a primary school (or primary education in relation to middle or special schools) which falls within the description in column 1 of the table below so that it falls within the description in the corresponding entry in column 2.

Column 1	Column 2
At least 20% but no more than 80% of the teaching is conducted through the medium of English.	An increase or decrease of more than 20% in the teaching which is conducted through the medium of Welsh.
At least 20% but no more than 80% of the teaching is conducted through the medium of Welsh.	An increase or decrease of more than 20% in the teaching which is conducted through the medium of English.
More than 80% of the teaching is conducted through the medium of English, and some teaching is conducted through the medium of Welsh.	An increase of more than 10% in the teaching which is conducted through the medium of Welsh.
More than 80% of the teaching is conducted through the medium of Welsh, and some teaching is conducted through the medium of English.	An increase of more than 10% in the teaching which is conducted through the medium of English.
No teaching is conducted through the medium of Welsh.	More than 10% of the teaching is conducted through the medium of Welsh.
No teaching is conducted through the medium of English.	More than 10% of the teaching is conducted through the medium of English.
Some teaching is conducted through the medium of English.	No teaching is conducted through the medium of English.
Some teaching is conducted through the medium of Welsh.	No teaching is conducted through the medium of Welsh.

- the alteration of the teaching of pupils in a year group at a secondary school (or secondary education in relation to middle or special schools) which falls within the description in column 1 of the table below so that it falls within the description in the corresponding entry in column 2.

Column 1	Column 2
Five or more relevant subjects are taught (wholly or mainly) through the medium of Welsh to any pupils.	A decrease by four or more in the number of the relevant subjects taught (wholly or mainly) through the medium of Welsh to any pupils.
Five or more relevant subjects are taught (wholly or mainly) through the medium of English to any pupils.	A decrease by four or more in the number of the relevant subjects taught (wholly or mainly) through the medium of English to any pupils.
Every relevant subject is taught (wholly or mainly) through the medium of Welsh to all pupils.	Three or more relevant subjects are taught (wholly or mainly) through the medium of English to any pupils.
Every relevant subject is taught (wholly or mainly) through the medium of English to all pupils.	Three or more relevant subjects are taught (wholly or mainly) through the medium of Welsh to any pupils.
One or more relevant subject is taught (wholly or mainly) through the medium of Welsh to any pupils.	No relevant subject is taught (wholly or mainly) through the medium of Welsh to any pupils.
One or more relevant subject is taught (wholly or mainly) through the medium of English to any pupils.	No relevant subject is taught (wholly or mainly) through the medium of English to any pupils.

(Relevant subjects are defined as any subjects apart from English and Welsh which are taught at a school).

- an enlargement of the premises of a school (excluding nursery and special schools), which would increase the capacity of the school by at least 25% or 200 pupils as compared with the school's capacity on the appropriate date. In determining an increase in capacity all enlargements that have taken place since the appropriate date are to be taken into account together with the proposed enlargement. The "appropriate date" is the latest date of:
 - the date falling five years before the date on which it is planned to implement the proposals to make the enlargement;
 - the date when the school first admitted pupils;
 - the date (or the latest date) when any previous statutory proposals that involved enlarging the premises of the school were implemented.

For the purposes of an enlargement of school premises "capacity" is to be determined in accordance with the formulae set out from time to time by the Welsh Ministers (currently Circular No: 21/2011);

- the making permanent of a temporary enlargement of the school where that temporary enlargement would have been a regulated alteration when undertaken but for the fact that it was temporary;
- the reduction in the physical capacity of a mainstream school, except where the proposed capacity will be greater than the highest number of pupils on roll at the school at any time in the previous two school years prior to the publication of the proposal. In this context, "capacity" is to be determined in accordance with the formulae set out from time to time by the Welsh Ministers (currently Welsh Government Circular No: 21/2011 Measuring the Capacity of Schools in Wales)¹⁴;
- the addition or removal of SEN provision or any change in the type of such provision. This is where the provision is in a mainstream school but the pupils who are admitted are in addition to admission number of the school. The provision **must** also be recognised by the local authority as reserved for pupils with SEN;
- the introduction or ending of banding arrangements for the admission of pupils into a mainstream school (under section 101 of the School Standards and Framework Act 1998 (the 1998 Act));
- the introduction or ending of boarding, or an increase or decrease in boarding provision in mainstream schools by 50 pupils or 50% of capacity, whichever is the greater;
- for special schools (except where the school is in a hospital) an increase in the number of pupils for whom the school makes provision which, when taken together with all such previous increases in the number of pupils, would increase the number of pupils by 10% or the relevant number of such pupils (whichever is the lesser). The relevant number is 5 where the school only makes boarding provision, and is 20 in other cases. Any previous increase in the number of pupils is taken from the appropriate date. The appropriate date is whichever is the latest date of the following:
 - 19 January 2013;
 - the date when the school first admitted pupils; and
 - the date (or the latest date) when any previous statutory proposals that involved enlarging the premises of the school were implemented.
- for a special school, the introduction or ending of boarding provision, or the alteration of boarding provision such that the number of pupils for whom provision is made is increased or decreased by 5 pupils;

¹⁴ The effect of this is that where schools have spare capacity that capacity can be removed without the need for a statutory proposal. However, where schools are full or near full, a proposal must be published to reduce the school's capacity.

- a change in the type of special educational needs for which a special school makes provision;
- the enlargement, or making permanent of a temporary enlargement, of the teaching space at a nursery school, by 50% or more;
- the addition or removal of provision (in a nursery school) which is recognised by the local authority as reserved for pupils with special educational needs;
- for a nursery school at which a group of pupils is taught wholly or mainly through the medium of Welsh, an alteration so that all the pupils are taught wholly or mainly through the medium of English;
- for a nursery school at which a group of pupils is taught wholly or mainly through the medium of English, an alteration so that all the pupils are taught wholly or mainly through the medium of Welsh.

2.3 Who can publish a proposal?

The following table sets out the powers to publish proposals under sections 41-45 of the 2013 Act:

Local Authority	Governors of Foundation or Voluntary Schools	Promoters of New Voluntary Schools (including local authorities)	Governors of Community schools
Proposals to discontinue a voluntary or foundation school.	Proposals to discontinue their school.		
Proposals to increase/decrease the capacity of a foundation or voluntary school without a religious character.	Proposals to make a significant alteration to their school.		
Proposals to establish, discontinue or make a significant alteration to community schools.		Proposals to establish a new voluntary school.	
Proposals to change the category of community schools.	Proposals to change the category of their school.		Proposals to change the category of their school.

Local authorities may also make proposals to add or remove school sixth forms at voluntary and foundation secondary schools, but only if they have first gained the consent of the Welsh Ministers to do so. Consent **must** be sought by means of a written application that clearly sets out the local authority's rationale for the proposal.

In addition, the 2013 Act provides the Welsh Ministers with the power to publish proposals to:

- a) remedy excessive or insufficient provision of school places (where they have already issued a direction to a local authority or governing body to that effect) (section 59);
- b) secure regional provision for special educational needs (where they have already issued a direction to a local authority/local authorities/governing bodies to that effect) (section 68); and
- c) add or remove school sixth forms (section 71) .

3. Consultation

3.1 Principles

Section 48 of the 2013 Act requires that before school organisation proposals are published under sections 41-45, they **must** first be subject to consultation. In addition, proposals published under section 68 by the Welsh Ministers to secure regional provision for special educational needs or published under section 71 to reorganise sixth forms **must** also be subject to prior consultation. The requirement to consult does not apply to proposals to discontinue a small school¹⁵ made under section 43.

Case law has established that the consultation process **should**:

- be undertaken when proposals are still at a formative stage;
- include sufficient reasons and information for particular proposals to enable intelligent consideration and response;
- provide adequate time for consideration and response; and;
- ensure that the product of consultation is conscientiously taken into account when the ultimate decision is taken.

The process and guidance which follow have been developed with due regard to the principles listed above. Those considering bringing forward proposals will need to be fully aware of this process and guidance. However, proposers **must** be mindful of the four underlying principles and take any necessary additional steps to ensure that those principles are fully upheld.

From time to time proposers will have conducted ‘informal’ consultation with particular stakeholders at an earlier stage in the development of proposals. Such consultation **must not** be seen as a substitute for any part of the formal consultation processes set out below.

3.2 Consultation document

Those bringing forward statutory proposals **must** publish a consultation document in hard copy and electronically on their website or that of the relevant local authority. Hard copies **must** be available on request. Consideration **should** be given to publishing in other formats where accessibility might otherwise be an issue.

The following **must** receive either a hard copy of the consultation document or be emailed a link to the relevant website (but see also the section on Consultation with Children and Young People):

¹⁵ The 2013 Act defines a small school as a school with fewer than 10 registered pupils on the third Tuesday in the January immediately preceding the date on which the proposals are made. This date is chosen as it is the date that all schools in Wales are required to submit the Pupil Level Annual Census to the Welsh Government; this includes the number of pupils on roll.

- the maintaining or proposed maintaining authority for any school likely to be affected by the proposals;
- any other local authority likely to be affected - including in the case of dedicated SEN provision any authority placing or likely to place statemented pupils in it;
- the Church in Wales and Roman Catholic Diocesan Authority for the area in which any school likely to be affected is located;
- any other appropriate religious body for any school likely to be affected by the proposals;
- the governing body any school which is the subject of the proposals and of other schools likely to be affected by the proposals, including those that might receive any displaced pupils;
- parents (and where possible prospective parents) carers and guardians, and staff members of those schools;
- the Welsh Ministers;
- Assembly Members (AMs) and Members of Parliament (MPs) representing the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- Estyn;
- teaching and staff trade unions representing teachers and other staff at any school which is the subject of the proposals;
- the relevant Regional Education Consortium;
- the relevant Regional Transport Consortium;
- the Police and Crime Commissioner for the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- any community or town council for the area served by/ intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- the local Communities First Partnership (in relevant areas);
- in the case of proposals affecting nursery provision, any independent providers who may be affected;
- in the case of proposals affecting nursery provision, the Children and Young People's Partnership and/or the Early Years Development and Childcare Partnerships where present;
- in the case of proposals affecting SEN provision, any relevant health or third sector bodies with an interest;
- in the case of proposals affecting secondary provision, any further education institutions serving the area of the school; and
- in the case of proposals affecting secondary provision, parents of pupils attending primary schools from which pupils normally transfer to that secondary school.

The consultation document **must** be issued during the term time of the schools affected and consultees **must** be given at least 42 days to respond to the document, with at least 20 of these being school days.

In the case of all proposals, the consultation document **must** contain the following information:

Description and Benefits

- a detailed description of the status quo setting out its strengths and weaknesses and the reasons why change is considered necessary;
- a detailed description of the proposal or proposals (a proposer may consult on more than one potential proposal), the projected timetable for statutory procedures and for implementation of the proposals and any proposed interim arrangements which might be necessary for their implementation. In describing the proposals, proposers **should** normally refer to them using the terms set out in this Code (e.g. school closure) but where two or more existing schools become one school operating on more than one site (e.g. where former infant and junior schools become a primary school) the terms 'merger' or 'amalgamation' might be used;
- the expected benefits of the proposals and disadvantages when compared with the status quo;
- any risks associated with the proposals and any measures required to manage these;
- a description of any alternatives considered and the reasons why these have been discounted;
- information on any changes to learner travel arrangements were the proposals to be implemented and the impact on accessibility of provision.

Details of affected schools

- the names, locations and categories (i.e. community, voluntary controlled, voluntary aided, foundation) of all existing schools likely to be affected by the proposals (for example, in the case of a proposal to close a school information **should** be provided about all the surrounding schools to which it might reasonably be considered that pupils may wish to transfer);
- the number of pupils on roll currently¹⁶ and the figures recorded for the previous four annual school censuses at all existing schools likely to be affected by the proposals;

¹⁶ For primary schools, the number of nursery pupils should be shown separately and excluded from forecasts.

- five year forecasts of pupil rolls at all existing schools likely to be affected by the proposals both currently (i.e. based on the existing configuration of schools) and if the proposals are implemented;
- the pupil places capacity¹⁷ of all existing schools likely to be affected by the proposals;
- the number of nursery places at any existing school likely to be affected by the proposals;
- information about the quality of accommodation at all existing schools likely to be affected by the proposals including reference to the condition category of the school as identified by the 21st Century Schools Survey;
- the language medium of all existing schools likely to be affected by the proposals (using the Welsh Government Circular 23/2007 “Defining schools according to Welsh medium provision”).

Quality and standards in education

- the likely impact of the proposals on the quality of the following (reference to relevant Estyn Key Questions are included in brackets):
 - a. outcomes (standards and wellbeing);
 - b. provision (learning experiences, teaching, care support and guidance, and learning environment);
 - c. leadership and management (leadership, improving quality, partnership working and resource management);

at the school or schools which are the subject of the proposals and at any other school or educational institution which is likely to be affected.

- information from the most recent Estyn reports for each school likely to be affected;
- the likely impact of the proposals on the ability of school or schools which are the subject of the proposals or any other school which is likely to be affected, to deliver the full curriculum at the foundation phase and each key stage of education.

Finance

- the financial costs of the proposal and any potential savings (including where appropriate the current costs per pupil and the projected costs upon completion) – capital and recurrent (including school transport and staff costs);
- the sources from which capital funding will be provided;
- how any capital receipts or recurrent costs savings will be deployed;

¹⁷ The Welsh Government Circular 21/2011 “Measuring the Capacity of Schools in Wales”.

Land and buildings

- details of any potential transfer or disposal of land or buildings that may need to occur as a result of the proposals.

Consultation details

- details of how people can make their views known including the address to which comments in writing can be made and the deadline for those comments;
- details of how people can ask further questions about the proposals;
- a statement to the effect that responses to consultation will not be counted as objections to the proposal and that objections can only be registered following publication of the notice;
- and explanation of the publication process, the making of objections and determination of published proposals;
- a pro-forma for comments, including an opportunity for consultees to suggest alternatives to the proposals and to register their wish to be notified of publication of the consultation report.

Where proposals involve establishing a new school the following information **must** also be included in the consultation document:

- the new school's:
 - a. proposed admission number and admission arrangements;
 - b. age range;
 - c. pupil places capacity and/or number of nursery places;
 - d. location;
 - e. category (i.e. Community, Voluntary Aided or Voluntary Controlled);
 - f. language category (as defined by Information document No. 023/2007);
 - g. details of the proposed accommodation to include a list of proposed facilities;
 - h. in the case of a special educational needs (SEN) resource base in a mainstream school or a special school, information on the special needs of the pupils proposed to be admitted;

- i. home to school transport arrangements (including any transitional arrangements) and the local authority's transport policy.¹⁸

Where proposals involve the closure of a school the following information **must** be included in the consultation document:

- details of any alternatives to closure that have been considered and the reasons why these have not been taken forward;
- the impact of proposals on the local community, particularly in rural areas and in areas designated for communities first programmes or successor programmes;
- the likely impact on staff of schools named in proposals;
- in the case of alternative provision:
 - a. the name and location of the proposed alternative provision;
 - b. a comparison of the quality and standard of education provided at the school from which pupils would be transferred and the proposed alternative school or schools and an outline of any steps necessary in order to ensure that any shortcomings in the latter are addressed;
 - c. admission arrangements at the proposed alternative school;
 - d. a comparison of the quality of accommodation at the school from which pupils would be transferred and at the proposed alternative and an outline of any steps necessary in order to ensure that any shortcomings in the latter are addressed;
 - e. information on any building works necessary to ensure that transferred children can be accommodated at the alternative provision;
 - f. the impact on pupils' journeys to school and on school transport costs; and
 - g. information regarding available walking routes to the alternative provision;
 - h. the language medium at the proposed alternative school.

Where proposals relate to a special school or involve specialist resource bases attached to mainstream schools the following information **must** be included in the consultation document:

- the impact on SEN provision;
- how proposals will contribute more generally to enhancing the quality of education and support for children with SEN.

¹⁸ Section 3 of the Learner Travel (Wales) Measure 2008 sets a threshold for entitlement for free home to school transport provision at 2 miles or further for primary education and 3 miles or further for compulsory aged secondary school education.

Where any school involved or affected provides teaching through the medium of Welsh the following information **must** be included in the consultation document:

- the impact of proposals on the Welsh language (see the Welsh language impact assessment at Annex D).

Where the proposal concerns a school with a designated religious character the following information **must** be included in the consultation document:

- the impact on availability and access to places at a school with the same designated religious character.

Where the proposal concerns a change of category the following information **must** be included in the consultation document:

- the effect of the change of category on governance arrangements and the governing body's powers over policies and arrangements in respect of admissions, employment and the curriculum; and
- any proposed changes to policies and arrangements in respect of admissions, employment and the curriculum.

In some circumstances, proposers may consider it appropriate to consult on a range of options rather than one specific proposal, but in such cases, all of the information set out above **must** be provided in relation to each of the identified options.

A recommended template consultation document is at Annex C. Proposers are not required to adhere to the suggested format, but **must** ensure that any alternative format they choose to adopt provides the required information.

3.3 Consultation with children and young people

Proposers **must** also make suitable arrangements to consult with pupils of any affected school (or part of a school in the case of provision reserved for children with SEN) and, where possible, with children and young people who are likely to attend those schools. As a minimum, this **must** include consultation with the school councils of the affected schools, but **should** also include consultation with individual learners where this is appropriate and practicable. Governing bodies **must** help facilitate this aspect of the consultation.

The information given to children and young people **must** be presented in such a way that it is relevant to their age and level of likely understanding and allows them to reach an informed opinion. The agreed children and young people's participation standards for Wales are available on the Welsh Government's website; proposers **should** refer to these and act in accordance with them.

If consulting with individual learners, proposers **should** produce and distribute a version or versions of the consultation document appropriate to the age/ages of the children and young people affected. The consultation document **should** also clearly

explain to children and young people the difference between the consultation and objection periods and how and when they can object to proposals. Where necessary, proposers **should** provide assistance to children and young people who wish to submit a consultation response.

3.4 Procedures

There is no requirement for proposers to hold consultation meetings although there will be circumstances where proposers will consider that meeting with certain groups of consultees will assist greatly in the dissemination of information and provide a suitable platform for the consultees to make their views known. Where meetings are arranged, proposers **should** ensure that they are arranged in such a way that consultees in any of the categories set out a paragraph 3.2 are treated fairly and equitably. A full written record **should** be made of the issues raised and the answers provided at any meetings which are held.

Proposers may use other ways to engage consultees as they think appropriate. For example, open days or 'drop-in' sessions might provide interested parties with a convenient way to access information, seek clarification and provide comments.

In the case of proposals to reorganise schools for which land and/or buildings are held on trust, or which have a designated religious character, the proposer **must** conduct consultation with the trustees and/or appropriate religious body before the consultation document is published. The proposer **must** allow 28 days for the receipt of comments and **must** have due regard to those comments before any decision is made to proceed to general consultation.

Where, in the course of consultation, a new option emerges which the proposers decide to pursue, they **must** consult afresh on this option before proceeding to publication.

3.5 Consultation reports

Within 13 weeks of the end of the period allowed for responses (and in any event prior to publication of the proposals), the proposer **must** publish a consultation report:

- summarising each of the issues raised by consultees;
- responding to these by means of clarification, amendment to the proposal or rejection of the concerns, with supporting reasons; and
- setting out Estyn's view (as provided in its consultation response) of the overall merits of the proposal.

The consultation report might also make recommendations – for example, to the local authority's executive or the governing body – about how to proceed i.e. to publish the proposals as consulted on with any appropriate modifications, to abandon the proposals and retain the status quo or to significantly recast the proposals and re-consult.

Proposers **must** ensure that any views expressed by children and young people affected by the proposals are highlighted in the consultation report and that it is accessible to them.

The consultation report **must** be published electronically, either on the proposer's website or if one is not available, on the relevant local authority's website. In addition, hard copies **must** be available on request. This **must** take place before any proposal is published.

The following **must** be advised of the availability of the consultation report:

- Pupils, parents (and where possible prospective parents) carers and guardians, and staff members of schools which are subject to the proposals;
- in the case of proposals affecting secondary provision, parents of pupils attending primary schools from which pupils normally transfer to that secondary school; and
- consultees who had requested notification.

The following **must** receive either a hard copy of the consultation report or be emailed a link to the relevant website:

- the maintaining or proposed maintaining authority for any school likely to be affected by the proposals;
- any other local authority likely to be affected – including in the case of dedicated SEN provision any authority placing or likely to place statement pupils in it;
- the Church in Wales and Roman Catholic Diocesan Authority for the area in which any school likely to be affected is located;
- any other appropriate religious body for any school likely to be affected by the proposals;
- the governing body of any school which is the subject of the proposals and of other schools likely to be affected by the proposals, including those that might receive any displaced pupils;
- the Welsh Ministers;
- Assembly Members (AMs) and Members of Parliament (MPs) representing the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- Estyn;
- teaching and staff trade unions representing teachers and other staff at any school which is the subject of the proposals;
- the relevant Regional Education Consortium;

- the relevant Regional Transport Consortium;
- the Police and Crime Commissioner for the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- any community or town council for the area served by/ intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- the local Communities First Partnership (in relevant areas);
- in the case of proposals affecting nursery provision, any independent providers who may be affected;
- in the case of proposals affecting nursery provision, the Children and Young People's Partnership and/or the Early Years Development and Childcare Partnerships where present;
- in the case of proposals affecting SEN provision, any relevant health or third sector bodies with an interest;
- in the case of proposals affecting secondary provision, any further education institutions serving the area of the school.

Unless proposers have applied for and been granted a time extension by the Welsh Ministers, proposals **must** be published within 26 weeks of the end of the period allowed for consultation responses, otherwise the proposals will lapse and a new consultation document **must** be issued to revive them.

Applications to the Welsh Ministers for a time extension **must** be made in writing before the 26 week period has elapsed and **must** set out the reasons why an extension is considered necessary. In deciding whether to approve an extension, the Welsh Ministers will take into account the reasons given for the application, the nature of the proposals and any other relevant factors. The Welsh Ministers would be unlikely to approve any application which would result in more than a year elapsing between the end of the period allowed for consultation responses and the publication of a statutory notice.

Statutory proposals are sometimes brought forward as a result of strategic reviews into school provision carried out by local authorities. Whilst it is good practice to consult on such reviews, such consultation **must not** take the place of the formal consultation necessary on individual proposals as required by the Code.

Where the prospective proposers are not a local authority they **should** discuss their intentions with the local authority which would maintain any proposed new or altered provision at an early stage, i.e. before formal consultation commences.

Proposers **should not** refer to the period allowed for objections as the consultation period. The term consultation only applies to the period before final decisions are made to proceed to publish a proposal.

Consultees can submit views either in favour of or against a proposal. Consultees **should** be advised that unfavourable comments made during the consultation period will not be treated as objections, and that if they wish to object, that they need to do so in writing during the statutory objection period. If consultees submit a request during the objection period that a response submitted at consultation stage should be treated as an objection, this **should** normally be accepted. Those responsible for publishing proposals **should** make every effort to ensure that those who have expressed opposition or concern during the consultation period are aware that statutory notices have been published.

4. Publication of statutory proposals

4.1 Manner of publication

Once the proposer decides to proceed with a proposal they **must** publish the proposal¹⁹ by way of statutory notice.

Proposals **must** be published on a school day and the objection period (see 4.2) **must** include 15 school days (in addition to the day on which it is published).

The proposals **must** be published:

- i. on the proposer's website (if it has one);
- ii. on the website of the existing/proposed maintaining local authority, where the local authority is not the proposer;
- iii. by being posted at or near the main entrance to any existing school which is the subject of the proposal, or, if there is more than one main entrance, all of them;
- iv. where a new school is being established, in a conspicuous place in the area to be served by the school;
- v. by providing any school which is the subject of proposals with copies of the notice to distribute to pupils, parents carers and guardians, and staff members (the schools may distribute the notice by email);
- vi. in the case of proposals affecting secondary provision, parents of pupils attending primary schools from which pupils normally transfer to that secondary school.

Furthermore, on the day that they are published, the following **must** receive either a hard copy of the proposals or be emailed a link to the relevant website:

- the maintaining or proposed maintaining authority for any school likely to be affected by the proposals;
- any other local authority likely to be affected - including in the case of dedicated SEN provision any authority placing or likely to place statemented pupils in it;
- the Church in Wales and Roman Catholic Diocesan Authority for the area in which any school likely to be affected is located;
- any other appropriate religious body for any school likely to be affected by the proposals;
- the governing body of any school which is the subject of the proposals and of other schools likely to be affected by the proposals, including those that might receive any displaced pupils;
- the Welsh Ministers;

¹⁹ Section 48 2013 Act.

- Assembly Members (AMs) and Members of Parliament (MPs) representing the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- Estyn;
- teaching and staff trade unions representing teachers and other staff at any school which is the subject of the proposals;
- the relevant Regional Education Consortium;
- the relevant Regional Transport Consortium;
- the Police and Crime Commissioner for the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- any community or town council for the area served by/ intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- the local Communities First Partnership (in relevant areas);
- in the case of proposals affecting nursery provision, any independent providers who may be affected;
- in the case of proposals affecting nursery provision, the Children and Young People’s Partnership and/or the Early Years Development and Childcare Partnerships where present;
- in the case of proposals affecting SEN provision, any relevant health or third sector bodies with an interest;
- in the case of proposals affecting secondary provision, any further education institutions serving the area of the school.

It is no longer a requirement to publish the proposal in a newspaper.

4.2 Length of objection period

The 2013 Act requires that anyone wishing to make objections to a school organisation proposal has the opportunity to do so. To be considered as statutory objections, objections **must** be made in writing or by email, and sent to the proposer within 28 days of the date on which the proposal was published (“the objection period”).

4.3 Content of published proposals

The published proposals **must** all contain the following information:

- the name of the persons or body publishing the proposal;
- the planned date of implementation (or dates if implementation is to be staged);

- details of how to obtain a copy of the consultation report;
- the date by which objections should be sent and the address to send them to, including the relevant email address.

Additionally

- proposals to establish a new school **must** state:
 - the proposed language category of the school as defined by Information Document No: 023/2007;
 - the name of the proposed maintaining local authority;
 - the location of the site of the school (and where appropriate the postal address);
 - whether the school will be single or mixed sex;
 - the age range of the school;
 - the category of the school - community, voluntary aided, voluntary controlled, community special;
 - whether the governing body or the local authority will be the admissions authority;
 - the proposed arrangements for transport of pupils;
 - the admission number for each relevant age group in the first year of implementation or at each stage of implementation - “admission number” is to be determined in accordance with the calculation set out from time to time by the Welsh Ministers (currently contained in the Welsh Government Circular No: 21/2011);
 - the proposed capacity of the school – “capacity” is to be determined in accordance with the formulae set out from time to time by the Welsh Ministers (currently Welsh Government Circular No: 21/2011);
 - for a special school, information on the type of SEN for which provision will be made;
 - whether the school will have a religious character, and if so the nature of that character and the proposed appropriate religious body;
 - whether the admission arrangements of the school will make any provision for selection by ability permitted by section 101 of the School Standards and Framework act 1998 (pupil banding);
 - in the case of a new voluntary school, whether the proposals are to be implemented by the local authority or the promoters and, if the proposals are to be implemented by both, the extent to which they are to be implemented by each such body.
- proposals to alter a school or change its category **must** state:
 - the name and address of the school subject to the proposal;

- the name of the maintaining local authority;
 - a description of the proposed alteration or change of category;
 - where the alteration involves enlargement, or a reduction in capacity, the current number of pupils, the capacity of the school and the proposed capacity – “capacity” is to be determined in accordance with the formulae set out from time to time by the Welsh Ministers (currently Welsh Government Circular No: 21/2011);
 - the number of pupils to be admitted in each relevant age group in the first year of implementation or at each stage of implementation;
 - in the case of a change in the type of SEN provision, the alternative provision for pupils and the impact on school transport; and
 - any implications the alteration might have on home to school transport provision.
- proposals to discontinue a school **must** state:
 - the name and address of school to be closed;
 - the name of the maintaining local authority;
 - the school’s religious character if it has one, and if so, the appropriate religious body;
 - details of the alternative school/s which pupils can attend, including any interim arrangements and the language category of the alternative school/s as defined by Information Document No: 023/2007;
 - details of any measures being taken to increase the number of places available in alternative schools; and
 - arrangements for transport of pupils to alternative schools.

Note: Sometimes a proposal will need to incorporate two separate elements, e.g. a school might transfer to a new site and also be enlarged. In this case two proposals, which can be incorporated into one statutory notice, may be necessary.

Annex B comprises several recommended statutory notice templates which proposers may find helpful in the construction of a statutory notice.

5. Determining proposals (other than proposals made by the Welsh Ministers)

5.1 Objection reports

Under section 49 of the 2013 Act proposers **must** publish a summary of the statutory objections and the proposer's response to those objections ("the Objection Report"). This **must** take place:

- (a) in the case of a local authority that is required to determine its own proposals under section 53 of the Act (see 5.4 below), before the end of 7 days beginning with the day of its determination; and
- (b) in all other cases, before the end of 28 days beginning with the end of the objection period.

The Objection Report **must** be published by being posted:

- i. on the proposer's website (if it has one);
- ii. on the website of the existing/proposed maintaining local authority, where this differs from i above.

In addition, hard copies **must** be made available on request.

The following **must** be advised of the availability of the Objection Report:

- Parents (and where possible prospective parents) careers and guardians, and staff members of schools which are the subject of the proposals; and
- in the case of proposals affecting secondary provision, parents of pupils attending primary schools from which pupils normally transfer to that secondary school.

The following **must** receive either a hard copy of the objection report or be emailed a link to the relevant website:

- the maintaining or proposed maintaining authority for any school likely to be affected by the proposals;
- any other local authority likely to be affected - including in the case of dedicated SEN provision any authority placing or likely to place statemented pupils in it;
- the Church in Wales and Roman Catholic Diocesan Authority for the area in which any school likely to be affected is located;
- any other appropriate religious body for any school likely to be affected by the proposals;

- the governing body of any school which is the subject of the proposals and of other schools likely to be affected by the proposals, including those that might receive any displaced pupils;
- the Welsh Ministers;
- Assembly Members (AMs) and Members of Parliament (MPs) representing the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- Estyn;
- teaching and staff trade unions representing teachers and other staff at any school which is the subject of the proposal;
- the relevant Regional Education Consortium;
- the relevant Regional Transport Consortium;
- the Police and Crime Commissioner for the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- any community or town council for the area served by/ intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- the local Communities First Partnership (in relevant areas);
- in the case of proposals affecting nursery provision, any independent providers who may be affected;
- in the case of proposals affecting nursery provision, the Children and Young People’s Partnership and/or the Early Years Development and Childcare Partnerships where present;
- in the case of proposals affecting SEN provision, any relevant health or third sector bodies with an interest in the case of proposals affecting secondary provision, any further education institutions serving the area of the school;
- in the case of proposals affecting secondary provision, any further education institutions serving the area of the school.

5.2 Approval by the Welsh Ministers

Proposals require approval by the Welsh Ministers if:

- (a) the proposals affect sixth form education; or
- (b) the proposals have been made by a proposer other than the relevant local authority and an objection has been made by that authority and has not been withdrawn in writing before the end of 28 days beginning with the end of the objection period.

Proposals affect sixth form education if:

(a) they are proposals to establish or discontinue a school providing education suitable only to the requirements of persons above compulsory school age; or

(b) they are proposals to make a regulated alteration to a school, the effect of which would be that provision of education suitable to the requirements of persons above compulsory school age at the school increases or decreases.

Where a proposal requires determination by the Welsh Ministers, the proposers **must** notify the Welsh Ministers within 35 days of the end of the objection period and forward to them copies of the statutory objections in addition to the objection report set out at paragraph 5.1. The proposer **must** also send to the Welsh Ministers any proposals which it considers are related to the proposals requiring determination. The Welsh Ministers will then decide whether these other proposals require determination by them.

The Welsh Ministers may decide to approve, reject or approve the proposals with modifications.

Modifications would normally only include changes to matters such as the timing of implementation or admission numbers. The Welsh Ministers **must not** make modifications that would in effect substitute a new proposal for the proposal which was published. Before making any modification, the Welsh Ministers **must** first consult with the proposer and the relevant governing body/ies and local authority (where they are not the proposers), and obtain the proposer's agreement to the modification.

Approvals can be made conditional on a specified event occurring by a specified date.

5.3 Approval by the local authority

Proposals published under section 48 require approval under this section if:

- (a) they do not require approval by the Welsh Ministers;
- (b) they have been made by a proposer other than the relevant local authority; and
- (c) an objection to the proposals has been made and has not been withdrawn in writing before the end of 28 days beginning with the end of the objection period.

Procedures

Where proposals require approval by the local authority, the proposer **must** notify the local authority of a proposal requiring approval and forward to them the documents listed below within 35 days of the end of the objection period:

- a copy of the consultation document;

- a copy of the consultation report;
- a copy of the published notice;
- a copy of the objection report;
- copies of the statutory objections;
- copies of all of the above in relation to any proposals which are related to the proposals requiring approval.

Local authorities **must** decide whether any related proposals sent to them require their approval.

They **must** deal with all proposals which require approval without delay in so far as that is compatible with the proper consideration of the issues. In any event, the local authority **must** issue its decision, within 16 weeks (112 days) beginning with of the end of the objection period. However a failure to comply with that time limit does not affect the validity of any decision reached.

Local authorities **must** decide whether to approve, reject or approve with modifications, the proposals.

Modifications can only include changes to matters related to implementation such as changes to admission numbers or to the timing of implementation. The local authority **must not** make modifications that would, in effect, substitute a new proposal for the proposal which was published. Before making any modification, the local authority **must** first consult with the proposer and obtain their consent to the modification. They **must** also obtain the consent of the Welsh Ministers. If consent cannot be obtained, and the local authority believes that the proposals are not acceptable in their published state, they **must** reject the proposals. The local authority **must** also consult with the governing body of any school to which the proposals relate (where the governing body is not the proposer).

Approvals may be made conditional on a specified event occurring by a specified date.

5.4 Determination by proposers

Where proposals do not require approval under section 50 and 51 of the 2013 Act, they fall to be determined by the proposer.

Under section 53 of the 2013 Act, determination by the proposer **must** be made within 16 weeks (112 days) of the end of the objection period. Where the proposer fails to determine the proposal within the period of 16 weeks it is taken to have withdrawn the proposal and it is required to republish the proposals if it wishes to proceed.

Where a local authority's proposals have received objections, and require determination under section 53 of the 2013 Act, the local authority **must not** approach the determination of these proposals with a closed mind. Objections **must**

be conscientiously considered alongside the arguments in respect of the proposals and in the light of the factors set out in section 1.3 – 1.14 of this Code. In these cases the objection report **must** be published at the same time as the decision is issued rather than within 28 days beginning with the end of the objection period.

5.5 Local authority decision making

Where local authorities are required to approve or determine proposals which have received objections, a proposed amendment²⁰ to Schedule 2 to the Local Authority (Executive Arrangements) (Functions and Responsibilities) (Wales) Regulations 2007 (as amended) will permit the local authority's executive to exercise this function. Executives and/or Cabinets are already responsible for overseeing school organisation planning, including decisions to consult on and to publish school organisation proposals and will have a well developed understanding of school organisation issues. This understanding, combined with their more general experience of decision making and the fact that they are democratically accountable to the local electorate, makes executives well placed to decide whether or not contested school organisation proposals should be approved.

However, if they choose to do so, local authorities will not be prevented by Schedule 2 to the relevant regulations from adopting alternative, locally agreed processes for taking such decisions. These might include the formation of a local decision making committee, potentially in collaboration with other local authorities in their region.

Where local authorities choose to follow this route, they will need to consider carefully how they will ensure that such bodies deliver fair and robust decision making.

Annex E provides details of a possible model for a local decision making committee.

5.6 Decision notification

Decisions (in relation to proposals which require approval or determination) **must** be made and issued in writing and **must** set out clearly the reasons for the decision.

Decisions **must** be published electronically on the proposer's website (if it has one) and that of the relevant local authority (if different).

The following **must** be advised of the availability of the decision:

- Parents (and where possible prospective parents) careers and guardians, and staff members of schools which are the subject of the proposals;
- In the case of proposals affecting secondary provision, parents of pupils attending primary schools from which pupils normally transfer to that secondary school.

²⁰ Once Part 3 of the 2013 Act is commenced, the Welsh Ministers intend to lay amending regulations to the Local Authorities (Executive Arrangements) (Functions and Responsibilities) (Wales) Regulations 2007 so that they come into force at the same time that Part 3 is operational.

The following **must** receive either a hard copy of the decision letter or be emailed a link to the relevant website:

- the maintaining or proposed maintaining authority for any school likely to be affected by the proposals;
- any other local authority likely to be affected - including in the case of dedicated SEN provision any authority placing or likely to place statemented pupils in it;
- the Church in Wales and Roman Catholic Diocesan Authority for the area in which any school likely to be affected is located;
- any other appropriate religious body for any school likely to be affected by the proposals;
- the governing body of any school which is the subject of the proposals and of other schools likely to be affected by the proposals, including those that might receive any displaced pupils;
- the Welsh Ministers;
- Assembly Members (AMs) and Members of Parliament (MPs) representing the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- Estyn;
- teaching and staff trade unions representing teachers and other staff at any school which is the subject of the proposals;
- the relevant Regional Education Consortium;
- the relevant Regional Transport Consortium;
- the Police and Crime Commissioner for the area served by/intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- any community or town council for the area served by/ intended to be served by any school which is the subject of the proposals;
- the local Communities First Partnership (in relevant areas);
- in the case of proposals affecting nursery provision, any independent providers who may be affected;
- in the case of proposals affecting nursery provision, the Children and Young People's Partnership and/or the Early Years Development and Childcare Partnerships where present;
- in the case of proposals affecting SEN provision, any relevant health or third sector bodies with an interest;
- in the case of proposals affecting secondary provision, any further education institutions serving the area of the school.

5.7 Referral of local authority decisions to the Welsh Ministers

Under section 54 of the 2013 Act where proposals have been approved or rejected by a local authority the following bodies may within 28 days refer the proposals to the Welsh Ministers for consideration:

- i. Another local authority affected by the proposals;
- ii. The appropriate religious body for any school affected;
- iii. The governing body of a voluntary or foundation school subject to the proposals;
- iv. A trust holding property on behalf of a voluntary or foundation school subject to the proposals; and
- v. A further education institution affected by the proposals.

The bodies making the referral will need to set out why they believe that the decision reached by the local authority is wrong.

The Welsh Ministers will decide whether the bodies referred to in i, ii and iv are affected by the proposals and therefore require consideration.

Where a proposal requires consideration by the Welsh Ministers, the local authority **must** provide them, on request, with copies of the statutory objections and any other information considered necessary by the Welsh Ministers.

Where a proposal requires their consideration the Welsh Ministers may decide to approve, reject or approve the proposals with modifications.

Modifications would normally only include changes to matters such as the timing of implementation or admission numbers. The Welsh Ministers **must not** make modifications that would in effect substitute a new proposal for the proposal which was published. Before making any modification, the Welsh Ministers **must** first consult with the proposer and the relevant governing body/ies and local authority (where they are not the proposers), and obtain the proposer's agreement to the modification.

Approvals can be made conditional on a specified event occurring by a specified date.

Proposals to discontinue a small school may not be referred to the Welsh Ministers.

6. Implementing proposals

6.1 Implementation – general

Proposals **must** normally be implemented as determined or approved (with or without modifications).

However, if a proposer is satisfied, after consultation with any affected governing body, that a proposal would be unreasonably difficult to implement on the original implementation date, or that circumstances have so altered since the proposal was approved that its implementation on the original date was inappropriate, it may modify the proposal so that its implementation is delayed by up to three years.

If a proposer is satisfied, after consultation with any affected governing body, either that implementation of proposals would be unreasonably difficult or that circumstances have so altered since the proposals were approved that their implementation would be inappropriate altogether, it may determine that the proposals should be abandoned.

In the case of proposals to close a school, and after consultation with any affected governing body, a proposer may also determine to bring forward implementation by a period of up to 13 weeks. Implementation **must** only be brought forward where a school has no remaining pupils on roll or so few pupils that delivery of the curriculum is severely compromised.

Where proposals have received approval by the local authority or the Welsh Ministers, proposers **must** only make a determination to delay, bring forward or abandon a proposal with the agreement of the Welsh Ministers. Any such application for agreement **must** be made in writing with the proposer's reasons clearly set out.

Notification of any determination to delay, bring forward or abandon a proposal **must** be given to relevant parties including the Welsh Ministers, Estyn, the maintaining local authority, the relevant Regional Transport Consortia and the governing bodies, parents, pupils and staff of any affected school, as appropriate, within seven days of it being made. The notification **must** set out, briefly, the reasons for that determination.

If a proposal has been approved by the Welsh Ministers or by a local authority subject to a specified event occurring by a specified date, and that condition is not met by that date, the proposals **must** be considered as rejected unless the proposer has sought and received agreement from the Welsh Ministers or the local authority to have that condition varied by the substitution of a later date.

6.2 Implementation – change of category

Part 3 of Schedule 5 to the 2013 Act sets out full details relating to the transfer of land. Any transfers will take place on the implementation date. Where a community school becomes a voluntary aided or voluntary controlled school, any land other than

playing fields held by a local authority transfers automatically to the school's trustees.

Where a foundation, voluntary aided or voluntary controlled school without a religious character becomes a community school any publicly funded land transfers automatically to the local authority. Publicly funded land is defined in schedule 4 to the 2013 Act and includes land provided by the local authority or by means of a capital grant (within the meaning of Chapter 6 of Part 3 to the Education Act 1996). Any other land held by trustees or the governing body **must** be transferred to the local authority by means of a transfer agreement to be drawn up by the parties. Such a transfer may be subject to an agreed payment by the local authority. If the parties are unable to reach agreement in relation to a transfer, either party may apply Welsh Ministers to exclude the transfer of any area of land. The Welsh Ministers **must** then decide whether or not to direct its exclusion.

7. The closure of a school with fewer than 10 registered pupils

Where a school has fewer than 10 registered pupils (or there are no pupils remaining at a school) at the January census point the 2013 Act permits governing bodies/local authorities to undertake a streamlined procedure to bring about official closure.

This consists solely of the issue of the notice of closure – the requirement for general consultation being waived, provided sufficient equivalent school places have been identified which would be reasonably accessible to those pupils actually or potentially displaced. If objections are made, the proposal would be determined in all cases by the proposer. However, before bringing forward such proposals, proposers **must** seek the views of any trust with an interest in the school or the appropriate religious body and take these views into account before proceeding.

In the case of schools where some pupils remain, proposers **must** make sure that the closure notice is brought to the pupils' attention, that its meaning is made clear to them, and that appropriate steps are taken to enable these pupils to respond to the notice if they so wish. It is essential that pupils are provided with the opportunity to contribute to the decision making process and proposers **must** ensure that full account is taken of any views they express before a final decision is taken.

Proposers are encouraged to share information with parents and other schools and **should** ensure that they receive a copy of the notice. Any schools identified as those most likely to receive pupils **must** also be notified.

The existence of streamlined procedures in relation to the proposed closure of schools with fewer than 10 registered pupils does not mean that governing bodies or local authorities are required to bring forward closure proposals in relation to such schools. The possible closure of such schools **should** be considered in the light of the factors set out at section 1.

8. Proposals by the Welsh Ministers to rationalise school places

Where the Welsh Ministers have previously directed a local authority or governing body to bring forward proposals to remedy excessive or insufficient school places, they may publish their own proposals to the same effect.

The specific criteria upon which the Welsh Ministers might decide to issue a direction or subsequently publish a proposal, would vary depending on the circumstances pertaining to a particular area, but in general terms these are powers of last resort and would be used where a local authority has failed to ensure that:

- their area is served by schools which are sufficient in number, character and equipment to provide for all pupils the opportunity of appropriate education; or
- each child in their area has reasonable access to one of those schools; or
- funding for education is cost effective and resources are used to secure the best possible educational outcomes for children and young people.

The proposals **must** be published in accordance with the provisions included in Chapter 4 above.

Any person may object to the proposals within the 28 day objection period. If objections are received, the Welsh Ministers **must** cause a local inquiry to be held to consider the proposals. Any other school organisation proposals which have been published and not determined **must** be referred to the local inquiry if the Welsh Ministers believe they are related to the proposal which is the subject to objection (and unless the Welsh Ministers form the opinion that they should be implemented).

The local inquiry **must** be conducted by a person appointed for that purpose by the Welsh Ministers and in accordance with any procedures set out by them at the time of the local inquiry's establishment.

Where a local inquiry has been held, the Welsh Ministers **must** consider the report of the person conducting the local inquiry. They may then do one of the following:

1. adopt with or without modifications, or determine not to adopt any of the proposals made by the Welsh Ministers;
2. approve with or without modifications, or reject any other proposals which are referred to the local inquiry;
3. make further proposals to rationalise school places.

If the Welsh Ministers decide to make further proposals there is no requirement to cause a further local inquiry to be held.

Where these further proposals made by the Welsh Ministers have not been referred to a local inquiry the Welsh Ministers may after considering any objections:

1. adopt the proposal with or without modifications; and
2. determine not to adopt the proposal.

Modifications made by the Welsh Ministers **should** normally extend only to include changes to admission numbers or to the timing of implementation. The Welsh Ministers **must not** make modifications that would in effect substitute a new proposal for the proposal which was published.

Proposals can be approved or adopted subject to a specified event occurring by a specified date.

Proposals approved or adopted **must** be implemented in accordance with Chapter 6 above.

9. Proposals by the Welsh Ministers for regional provision for special educational needs

Where the Welsh Ministers have previously made an order directing a local authority or a governing body to bring forward school organisation proposals for the purpose of securing regional provision for children with special educational needs, they may publish their own proposals to the same effect.

The proposals **must** be consulted upon in accordance with Chapter 3 above and published in accordance with Chapter 4.

Any person may object to the proposals within the 28 day objection period.

The Welsh Ministers may, after considering any objections;

1. adopt the proposals with or without modification;
2. determine not to adopt the proposals.

Modifications made by the Welsh Ministers **should** normally extend only to include changes to admission numbers or to the timing of implementation. The Welsh Ministers **must not** make modifications that would in effect substitute a new proposal for the proposal which was published.

Proposals can be adopted subject to a specified event occurring by a specified date.

Proposals which are adopted **must** be implemented in accordance with Chapter 6 above.

10. Proposals by the Welsh Ministers to restructure sixth form education

Under section 71 of the 2013 Act, the Welsh Ministers may make proposals for:

1. the establishment by a local authority of a school or schools to provide secondary education suitable to the requirements of sixth formers only (a 'sixth form school');
2. the introduction or ending of sixth form provision at a school, or;
3. the discontinuance of a sixth form school.

The proposals **must** be consulted upon in accordance with Chapter 3 above and published in accordance with Chapter 4.

Any person may object to the proposals within the 28 day objection period.

The Welsh Ministers may, after considering any objections;

1. adopt the proposals with or without modification
2. determine not to adopt the proposals

Modifications made by the Welsh Ministers **should** normally extend only to include changes to admission numbers or to the timing of implementation. The Welsh Ministers **must not** make modifications that would in effect substitute a new proposal for the proposal which was published.

Proposals can be adopted subject to a specified event occurring by a specified date.

Proposals which are adopted **must** be implemented in accordance with Chapter 6 above.

11. Governing body notice to discontinue a foundation or voluntary school

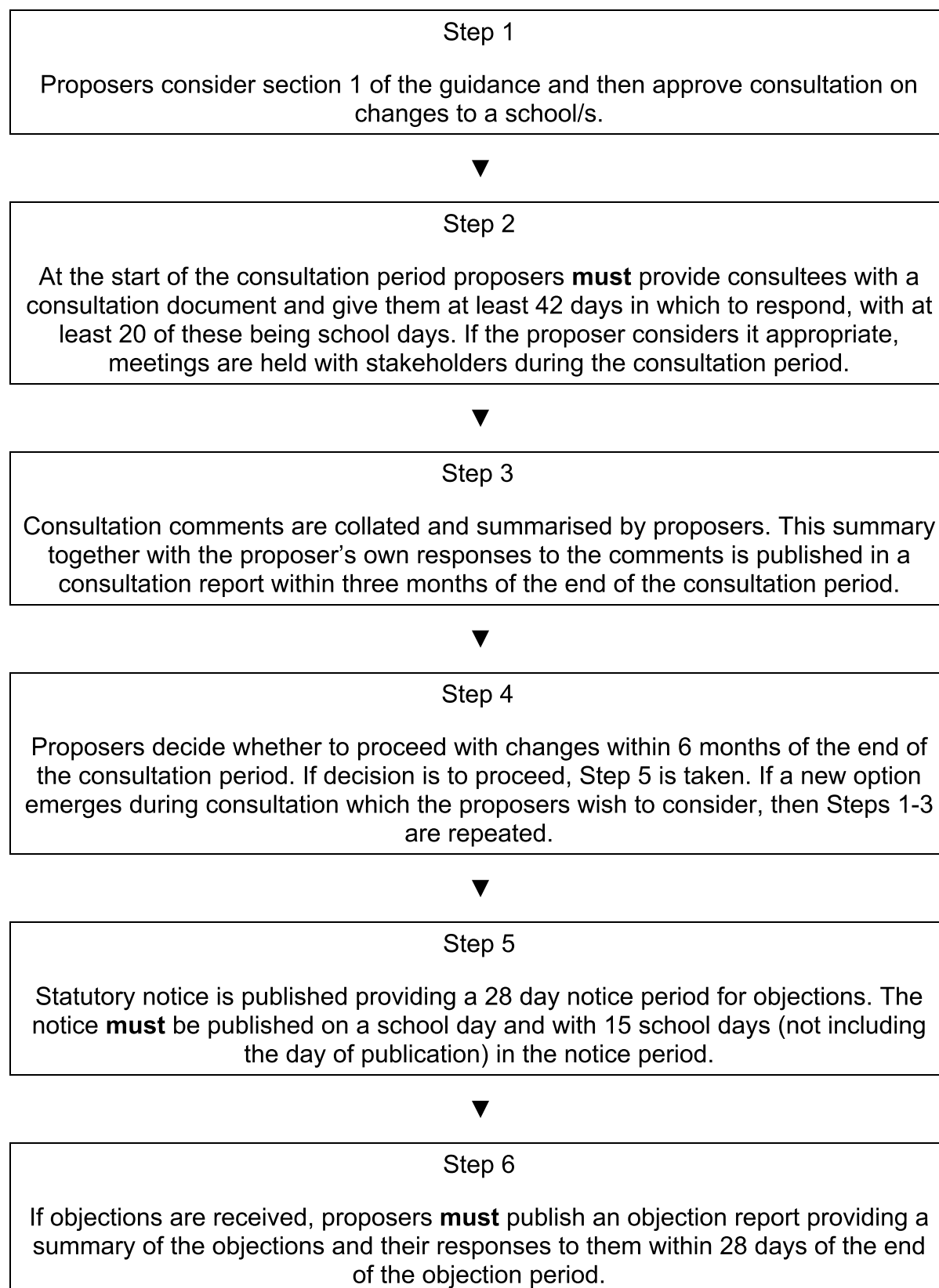
Section 80 of the 2013 Act permits the governing body of a foundation or voluntary school to discontinue the school by giving the Welsh Ministers and the local authority responsible for maintaining the school two years notice of its intention to do so.

Being given notice, the governing body **must**:

1. gain the consent of the Welsh Ministers if expenditure has been incurred on the school premises (otherwise than in connection with repairs) by the Welsh Ministers or local authority;
2. consult the Welsh Ministers if discontinuing the school would affect facilities for full time education suitable to requirements of persons over compulsory school age who have not attained the age of 19; and
3. consult the trustees for any land or buildings held on trust and/or the appropriate religious body where the school has a designated religious character and have regard to any comments which are received.

Where governing bodies require advice in relation to property held on charitable trust, they **should** contact the Charity Commission.

Annex A: Illustrative flow chart for statutory proposals

Step 7a	Step 7b	Step 7c
<p>If the proposal does not require approval by the Welsh Ministers or the local authority, it must receive final determination by proposers within 16 weeks of the end of the objection period.</p>	<p>If the proposal requires determination by the Welsh Ministers, the proposer must send to the Welsh Ministers within 35 days of the end of the objection period the objections and the objection report. The Welsh Ministers will normally determine proposals within 16 weeks of the end of objection period.</p>	<p>If the proposal requires determination by the local authority, the proposer must send to the local authority within 35 days of the end of the objection period the consultation document, the consultation report, the published notice, the objections and the objection report.</p> <p>The local authority must issue a decision within 16 weeks of the end of the objection period.</p> <p>Within 28 days of the local authority's determination proposals may be referred to the Welsh Ministers by the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Another local authority; ii. The appropriate religious body for any school affected (the diocesan authority); iii. The governing body of a voluntary or foundation school; subject to the proposals iv. A trust holding property on behalf of a voluntary or foundation school; subject to the proposals v. A further education institution affected by the proposals.

Step 8
<p>If proposals receive approval or the proposer determines to implement them, they should be implemented in accordance with the date given in the statutory notice, or any subsequent modified date.</p>

Annex B: Examples of statutory notices

Example of a statutory notice to establish a new community or voluntary school

[Insert name and address of those publishing the proposals].

Notice is given in accordance with section 41 of the School Standards and Organisation Act 2013 and the School Organisation Code that [*proposer's name*], having consulted such persons as required, propose to establish a new [*state language category*²¹] school to be maintained by [*state name of maintaining local authority*] at [*state location and, where appropriate, the postal address*] for [*boys*]/ [*girls*] / [*boys and girls*] aged [*insert age range*].

The [*insert name of proposer*] undertook a period of consultation before deciding to publish this proposal. A consultation report containing a summary of the issues raised by consultees, the proposer's responses and the views of Estyn is available on [*insert the proposer's website or if one is not available the relevant local authority's website*].

It is proposed to implement the proposal on [*insert date*]. [*Where implementation is planned in stages, the date on which each stage is planned to be implemented should be given*].

The proposed new school will be a [*insert community or voluntary aided or voluntary controlled*] school.

[*insert the governing body or the name of the local authority*] will be the admission authority.

The admission number for [*state the relevant age group or age groups*²²] at the new school in the first school year in which the proposals have been implemented is [*state number*] [*Where the proposals are to be implemented in stages, the admission number in the first school year in which each stage has been implemented must be given*]. [*If there is to be a separate admission number for the sixth form it should be included*].

The new school's pupil capacity will be [*insert capacity figure*²³]. [*It would also be useful to include the number of nursery places being provided if appropriate*].

[*For a special school, information on the special educational needs of pupils for which provision will be made*].

²¹ Proposers should refer to the Welsh Assembly Government information document 23/2007 Defining schools according to Welsh medium provision.

²² A "relevant age" group" is defined in section 142(1) of the 1998 Act as meaning "an age group in which pupils are normally admitted (or, as the case may be, will normally be admitted) to the school". There could, therefore, be more than one relevant age group, in which case the number to be admitted must be given in relation to each such relevant age group.

²³ Proposers should refer to the Welsh Government Circular 21/2011 Measuring the capacity of schools in Wales.

[Give information on whether it is proposed that the admission arrangements for the new school will make provision for pupil banding].

[In the case of a new voluntary school, give information about its religious character and proposed appropriate religious body if it is to have a religious character].

[Give information about the proposed arrangements for transport of pupils to the new school].

[In the case of proposals to establish a new voluntary school, state whether the proposals are to be implemented by the local education authority or the promoters, and, if the proposals are to be implemented by both, the extent to which they are to be implemented by each such body].

Within a period of 28 days after the date of publication of these proposals, that is to say by *[insert date]* any person may object to the proposals.

Objections should be sent to *[name and address of proposer]*.

Signed

For the *[local authority]*.

*[Date – **should** be the same as the date of publication].*

EXPLANATORY NOTE

[It may be useful to include an Explanatory Note explaining the proposals in simple language and providing further information and background to the proposals].

Example of a statutory notice to discontinue a maintained community, foundation, voluntary or nursery school

[Insert name and address of those publishing the proposals].

Notice is given in accordance with section 43 of the School Standards and Organisation Act 2013 and the School Organisation Code that *[proposer's name]*, having consulted such persons as required, propose to discontinue *[name and address of school]*. The school is currently maintained by *[state name of maintaining local authority]* *[and if relevant, state school's religious character]*.

The *[insert name of proposer]* undertook a period of consultation before deciding to publish this proposal. A consultation report containing a summary of the issues raised by consultees, the proposer's responses and the views of Estyn is available on *[insert the proposer's website or if one is not available the relevant local authority's website]*.

It is proposed to implement the proposals on *[insert date]* (2).

[Insert details of the schools which pupils at the school to be discontinued may attend, including any interim arrangements and the language category of the alternatives as defined by Information Document No: 023/2007].

[Insert details of any other measures proposed to be taken to increase the number of school places available in consequence of the proposed discontinuance].

[Insert particulars of the proposed arrangement for transport of pupils to other schools].

Within a period of 28 days after the date of publication of these proposals, that is to say by *[insert date]* any person may object to the proposals.

Objections should be sent to *[name and address of the proposer]*.

Signed

For the *[local authority or governing body]*.

*[Date – **should** be the same as the date of publication].*

EXPLANATORY NOTE

[It may be useful to include an Explanatory Note explaining the proposals in simple language and providing further information and background to the proposals].

Example of a statutory notice to make a regulated alteration to a maintained community, foundation, voluntary or nursery school

Notice is given in accordance with section 42 of the School Standards and Organisation Act 2013 and the School Organisation Code that [*proposer's name*], having consulted such persons as required, proposes to alter [*name and address of school*] so that [*add description of proposed change/s*]. The school/s is/are currently maintained by [*state name of maintaining local authority*].

The [*insert name of proposer*] undertook a period of consultation before deciding to publish this proposal. A consultation report containing a summary of the issues raised by consultees, the proposer's responses and the views of Estyn is available on [*insert the proposer's website or if one is not available the relevant local authority's website*].

It is proposed to implement the proposal on [*insert date*]. [*Where implementation is planned in stages, the date on which each stage is planned to be implemented **should** be given*].

[*Where the alteration involves enlargement, or a reduction in capacity, insert*], The current number of pupils at the school is [*insert number*], the pupil capacity of the school is [*insert pupil places capacity*²⁴] and the proposed capacity once the proposal is implemented will be [*insert proposed capacity*].

[*Where the alteration involves enlargement, or a reduction in capacity insert*] The admission number for [*state the relevant age group or age groups*²⁵] at the school in the first school year in which the proposals have been implemented will be [*state number*] [*include a separate sixth form number if appropriate*] [*Where the proposals are to be implemented in stages, the admission number in the first school year in which each stage has been implemented **must** be given*]. [*where appropriate*] There will be xx nursery places.

[*Where the alteration involves a change in the type of SEN provision, provide information on the alternative provision for pupils and the impact on school transport*].

Within a period of one 28 days after the date of publication of these proposals, that is to say by [*insert date*] any person may object to the proposals.

Objections should be sent to [*name and address of the proposer*].

The [*insert name of proposer*] will publish a summary of any such objections made (and not withdrawn in writing) within the objection period, together with their

²⁴ Proposers should refer to the Welsh Government Circular 21/2011 Measuring the capacity of schools in Wales.

²⁵ A "relevant age group" is defined in section 142(1) of the 1998 Act as meaning "an age group in which pupils are normally admitted (or, as the case may be, will normally be admitted) to the school". There could, therefore, be more than one relevant age group, in which case the number to be admitted must be given in relation to each such relevant age group.

observations thereon, within the period of 28 days after the end of the objection period.

Signed

For the [*local authority or governing body*].

[Date – **should** be the same as the date of publication].

EXPLANATORY NOTE

[It may be useful to include an Explanatory Note explaining the proposals in simple language and providing further information and background to the proposals].

Annex C: Consultation document template

The following template sets out a suggested but not mandatory format for the information which is required to be included in a consultation document. This outline of the contents is not exhaustive and proposers would be expected to include additional elements depending on the nature and context of the proposals under consideration.

Introduction - Explanation of the consultation exercise

This section might set out that the proposers were considering the reorganisation of school places in a particular area and name the school/s affected. It might explain that before moving forward with its proposals, the proposers wished to seek the views of all those with a likely interest in the proposal/proposals so that their views can be taken into account before decisions are made.

This section might then set out the process by which consultation will be conducted, including:

- a list of all those being consulted (The interested parties with whom proposers **must** consult are set out at Section 3 of the Code. However, it is expected that proposers would also consult with interested parties who are not included in this list where that was appropriate in the context of a specific proposal);
- if meetings are to be held, the date, time, venue and audience of any such meetings (allowing sufficient notice for likely attendees);
- the name and address of the person to whom written comments on the proposal/s should be sent, and the deadline for the receipt of these comments;
- the arrangements made for children and young people to participate; and
- the details of any other consultation arrangements such as open days, exhibitions, etc.

Background to the proposal/s

This might set out the following details for all schools affected or likely to be affected by the proposals, including schools which might in future be expected to receive additional pupils, and special schools:

- the names, locations, categories and language categories of all existing schools likely to be affected by the proposal (for example in the case of a proposal to close a school information **should** be provided about all the surrounding schools which it may be reasonably considered that pupils may wish to transfer);
- the number of pupils on roll currently and the figures recorded for the previous four annual school censuses at all existing schools likely to be

- affected by the proposals (for primary schools, the number of nursery pupils **should** be shown separately and excluded from forecasts);
- five year forecasts of pupil rolls at all the existing schools likely to be affected by the proposal both currently (i.e. based on the existing configuration of schools) and if the proposal is implemented;
- the pupil places capacity (based on the Welsh Government Circular No 21/2011"Measuring the Capacity of Schools in Wales");
- the number of nursery places where applicable;
- the number of sixth form places where applicable; and
- the quality of accommodation with reference to categories of condition of the buildings of the schools as provided in any schools surveys.

Where the proposal is to establish a new school:

- the new school's:
 - proposed admission number and admission arrangements;
 - age range;
 - pupil places capacity and/or number of nursery places;
 - location and accessibility;
 - category;
 - language category (and an explanation of this); and;
 - details of the proposed accommodation to include a list of proposed facilities;
 - the home to school transport arrangements and policy of the local authority together with information of safe walking routes; and
 - In the case of a special educational needs (SEN) resource base in a mainstream school or a special school, information on the special needs of pupils.

Where the proposal is to close a school:

- details of any alternatives to closure that have been considered and the reasons why these have not been taken forward;
- the impact on any affected school or provider – particularly on alternative schools named in a closure proposal;
- the impact of the proposals on the local community, particularly in rural areas and in areas designated for Communities First programmes or successor programmes;
- the likely impact on staff of schools named in a proposal;
- in the case of the transfer of pupils to a different location:

- the name and location of the proposed alternative provision;
- a comparison between the quality and diversity of education provided at the school from which pupils would be transferred and the proposed alternative/s and an outline of any steps necessary in order to ensure that any shortcomings in the latter are addressed;
- admission arrangements at the proposed alternative school;
- a comparison between the quality of accommodation at the school from which pupils would be transferred and the proposed alternative and an outline of any steps necessary in order to ensure that any shortcomings in the latter are addressed;
- information on how the transferred children will be accommodated at the alternative school including projected class sizes following implementation;
- the impact on pupils' journeys to school;
- the availability of safe waking routes to alternative schools.

Where proposals relate to a special school or involve dedicated SEN provision in a mainstream school:

- the impact on SEN provision; and
- how the proposals will contribute more generally to enhancing the quality of education and support for children with SEN.

Where any school involved or affected provides teaching through the medium of Welsh:

- the impact of proposals on the Welsh language (see Welsh language impact assessment at Annex D).

Where the proposal concerns a school with a designated religious character:

- the impact on availability and access to schools of the same religious character.

Where the proposal concerns a change of category:

- the effect of the change of category on governance arrangements and the governing body's powers over policies and arrangements in respect of admissions, employment and the curriculum; and
- any proposed changes to policies and arrangements in respect of admissions, employment and the curriculum.

Where the proposal involves a potential disposal or transfer of land or buildings, details of the same.

This section might also explain why the current schools provision is considered inadequate or unsatisfactory by reference, as appropriate, to the factors set out in Section 1 of the Code.

The proposals - Description and rationale

This section might set out a detailed description of the status quo and the precise nature of the intended change/s, including the effect on all schools which are the subject of the statutory proposal/s involved in its implementation, and all others which are likely to be affected.

This section might also include the following information, as appropriate:

- The expected revisions to the local school data (as set out in the background section above) once the proposals are implemented;
- Implementation dates and details of any transition arrangements;
- Revenue savings/costs;
- Capital funding costs, including the source of any such funding;
- Description of any new accommodation;
- Proposed new admission arrangements;
- Proposed new transport arrangements and the accessibility of alternatives;
- Staffing issues;
- Community Impact Assessment;
- Welsh Language Impact Assessment;
- Equality Impact Assessment;
- Likely benefits to children and young people, in accordance with the seven core aims of the United Nations Convention on the Rights of the Child.

This section might also set out the rationale for change – the inadequacies of the status quo (as well as any strengths it may have) and the benefits that the changes will bring with reference to Section 1 of the Code. If appropriate, the disadvantages of the proposals might also be set out with an explanation of why these disadvantages are outweighed by the benefits. The paramount importance of educational standards **should** be emphasised, and there **should** be direct reference to how the proposal would benefit overall education provision in the locality and address other factors set out in Section 1 of the Code.

Consideration of alternatives, if appropriate, and reasons why these have not been pursued, might also be included in this section.

Explanation of the statutory process

This section might set out the statutory process by which the proposals will be published and approved/determined including the intended date of publication of the notice/s; an explanation of the objection period and the ways in which objections will be treated, and assurance that anyone can object to the proposal.

Response Pro-forma

A response pro-forma for comments, including an opportunity for consultees to register their wish to be notified of publication of the consultation report, **should** be attached to the consultation document.

Annex D: Community impact and Welsh-medium impact assessments

The Welsh Government takes the view that the requirement for assessments should not be overly burdensome and does not consider that it is necessary to commission such work from external consultants. Local authorities are already under a duty to carry out equality impact assessments which could provide the basis for the impact assessments specified in this guidance.

Community Impact

Impact assessments **should** ideally be included in consultation documents. Whilst these notes do not prescribe what should be included in a community impact assessment, proposers might include the following:

- information on the proportion of pupils from the catchment area that attend the school;
- information on the proportion of pupils from outside the catchment area that attend the school;
- information about any other facilities the school accommodates e.g. youth club/play group;
- information about any other facilities or services the school provides e.g. after school clubs, community library;
- if accommodation, facilities or services are provided by a school, where they would be provided in the event of closure;
- whether other facilities available in the immediate local or wider community will or could be enhanced in the event of a school closure (e.g. improvements to village halls, playgrounds, provision of holiday play schemes);
- information about the facilities and services provided at any alternative school;
- information about the distance and travelling time involved in attending an alternative school of the same language category;
- how parents' and pupils' engagement with the alternative school and any facilities it may offer could be supported (e.g. how pupils (and particularly any less advantaged pupils) will be helped to participate in after school activities);
- Information about any wider implications the changes would have on public transport provisions;
- Information on wider community safety issues.

Welsh language Impact

These notes are not prescriptive or exhaustive but the impact assessment in respect of the Welsh language might include the following:

- information on the language category of the school;
- information on the language category of any alternative school;
- information about standards in the Welsh language in the school and any alternative school;
- information about after school activities which provide additional opportunities to use Welsh in the school and any alternative school (e.g. Urdd clubs);
- information about whether the school provides facilities for members of the community to learn Welsh, or undertake activities through the medium of Welsh, and where any alternative facilities could be provided;
- whether it might be appropriate to provide additional after school facilities at any alternative school to further secure standards in the Welsh language;
- how parents' and pupils' engagement with any alternative school and any specific language enhancement it offers could be supported (e.g. how pupils will be helped to participate in Urdd clubs);
- information on how the proposal fits with the authority's Welsh in Education Strategic Plan and any future actions that will be needed in consequence of the change to continue to comply with the scheme or meet targets in the scheme.

Annex E: Local decision making committee

The model set out below represents one potential way of establishing a 'local decision making committee'.

The size of the committee would be significant in shaping its effectiveness. Too large and it would be unwieldy and difficult to establish a consensus. Too small and there might be too little debate and too narrow a perspective. A committee with five members might represent an ideal size.

The make up of the committee will also be important in determining how it is perceived. If the intention is to emphasise its separation from the local authority's executive, it might be necessary to 'disqualify' members of the executive and anyone who has a connection to the local authority, proposer (if different from the local authority) or the school to which the proposals relate, which might raise doubts over their ability to act impartially regarding the proposal.

Providing they are not 'disqualified', local authorities might decide to appoint committees made up of local authority members only, or of persons unconnected with the local authority (including members of another local authority), or of any combination of the two.

Where a school with a designated Church in Wales or Roman Catholic religious character (or which is intended to have such a religious character) is the subject of a proposal, the local authority might invite the Diocesan Board of Education for the relevant diocese of the Church in Wales or the Bishop of the relevant Roman Catholic Church diocese to nominate a representative to be one of the members of the committee. In the case of any other voluntary school with a designated religious character, the person or persons by whom the foundation governors are appointed might be invited to nominate a representative.

Local authorities might want to ensure that at least one member of the committee has direct experience of working in the education sector. An existing or former member of a school's senior management team or an experienced school governor might be suitable in this respect.

In the event that the committee is to be comprised of local authority members only, the local authority might want to consider making it politically balanced in the sense set out at sections 15 and 16 of the Local Government and Housing Act 1989.

The local authority may wish to recruit, train and retain a pool of eligible persons and appoint to a committee as and when required. This would provide a number of advantages including reducing the time needed to set up a committee when required and helping the local authority to ensure potential committee members have sufficient training.

Local authorities could also co-operate to develop shared regional pools. This would increase the potential number of eligible and suitably experienced candidates whilst at the same time providing more opportunities for committee members to gain experience and develop expertise in making school organisation decisions.

However, when appointing panels from any such regional pool, local authorities might want to ensure at least some members have specific local knowledge.

The local authority would want to ensure that all committee members receive appropriate training before considering proposals, and that experienced committee members are kept abreast of any amendments to guidance and are given the opportunity of undertaking refresher training. Training need not be extensive but might look to ensure that committee members are familiar with the guidance contained in the Code and are familiar with the relevant parts of the 2013 Act. Two or more local authorities could collaborate to deliver training which, in addition to possible financial savings, could provide benefits such as the wider sharing of good practice.

It would be advisable for the committee to have the services of a clerk provided by the local authority. Whilst the clerk would not be a member of the committee they might act as an independent source of advice. To enable this, clerks would need a good understanding of the Code and the relevant parts of the 2013 Act and would have received appropriate training. The local authority, where necessary, would need to provide the committee with appropriate legal advice. It would be advisable for the clerk not to have been involved at any stage in the proposal that the committee are considering or to have any interest in any decision reached by the committee members.

The key tasks of the clerk would be to:

- make the necessary administrative arrangements for the committee;
- be an independent source of advice on procedure, the Code and the relevant parts of the 2013 Act;
- record the proceedings, decision and the reasons for it; and
- ensure notification and publication of the decision in accordance with paragraph 5.13.

To enable a committee to reach an informed decision, the local authority would need to forward to the appointed clerk the documents set out paragraph 5.3 above, shortly after of the end of the objection period. It would be advisable for the committee to reach its decision on the basis of this written evidence rather than seek or consider new information (unless they consider it will assist in the determination within the timescale), or consider oral representations.

CABINET REPORT

October 9th, 2012

Cabinet Member: Councillor Sian Gwenllian – Education and Young People Cabinet Member

Subject: Priorities Plan – Reorganisation of Education Provision

Contact Officer: Iwan T Jones – Corporate Director

The decision sought / Purpose of the report

It is recommended that the Cabinet should accept the direction outlined in this report and note the contents of the Priorities Plan which includes matters already decided upon, and also;

- i. Resolve to prioritise a review of the primary education provision within the Groeslon area, which includes Carmel and Bronyfoel (Fron).
 - ii. Resolve to continue and move the discussion about the situation of schools in Meirionnydd, and present further reports with details of the plan to the Cabinet
 - iii. Resolve to conduct research into the situation regarding surplus places in schools throughout the County and consider plans to reduce the number of surplus places.
-

Local Member's Views

The relevant Local Members will be invited to the Cabinet meeting

INTRODUCTION AND BACKGROUND

- I.1 During the course of the previous Council a cross-party Working Group developed a Schools Reorganisation Strategy, namely '*Excellent Primary Education for Children in Gwynedd*'. In April 2009, the strategy was unanimously supported by the Full Council as it established the vision, aims and clear principles for the task of reviewing schools organisation within the County. Then, after a period of implementation the strategy was reviewed at a meeting of the Full Council on 16 December 2010, and as a result certain changes were made to the way the Strategy was being implemented.
- I.2 During the same period, a further strategy, '*Strategic Programme – Towards 2025*'² was developed and received by the Full Council on 21 October 2010. This document will stand as the strategic base to set a direction for developments in the field of education and training for the next 15 years. The programme is presented in the context of policies and

¹ Appendix 1 - '*Excellent Primary Education for children in Gwynedd*'

² Appendix 2 – '*Strategic Programme – Towards 2025*'

plans which are being established – both locally and at national level – with the aim of transforming the services provided for children, young people and their families.

I.3 The case for changes to the education system in Gwynedd are clear. These are some of the reasons:

- The need to ensure that the children and young people of the County receive the best possible education and experiences within a learning and teaching environment which is acceptable by twenty first century learners and teachers.
- **The number of primary school pupils within the County has fallen by 25% since 1975** (2,750 fewer pupils)
- **There are 28% surplus places within the schools of Gwynedd, the highest in Wales.** This means that there are in excess of 6,400 surplus places in our schools and that resources are spent each year on maintaining inefficient buildings and systems rather than on education for the children and young people of the County.
- A review is called for in order to ensure that the schools within the County are adequate in numbers and appropriately located.
- **31 primary schools within the County receive between them £600k of additional financial help due to lack of pupil numbers (2012/13 financial year).**
- Throughout Wales only 12 secondary schools (5%) have **fewer than 400** pupils. Of these 12 secondary schools, 6 are in **Gwynedd, including every secondary school in Meirionnydd.**
- The observations and criticism of regulators such as the Wales Audit Office, Estyn and the Welsh Government note the need to ensure that the correct and most effective use is made of resources in order to provide education of the best quality for the children and young people now and in the future.

I.4 On the basis of the strategic direction agreed upon, steps were taken to implement a programme of transformation. Very briefly, these are the outcomes of the plans to date:

- Discussions on the future of schools organisation have been held in the catchment areas of Tywyn and Y Berwyn (Bala) and in one part of Y Gader (Dolgellau) catchment area.
- These discussions have so far involved **21 schools.**
- The Council **has ensured that rural education will be maintained** in the Tywyn, Dolgellau and Bala areas, in schools which will remain viable and sustainable into the future.
- **Rural and urban schools** in these areas **will be upgraded.**
- Innovative plans are to be implemented, plans which will be **breaking new ground** (lifelong education centres will be established in Bala and Dolgellau, and Rural Area Schools will also be established – one of these on two sites).
- The plans within the Priorities Plan will lead to **an investment of £44 million to improve and develop schools.** Through the procurement processes, every effort will be made to allow local contractors the chance to benefit from the investment.

2. CONTEXT / FURTHER CONSIDERATIONS

2.0.1. This transformation plan has to be looked at within a local and national legislative and strategic context. This section contains an explanation of the context within which we operate.

2.1 National Strategic Context

2.1.1. During the last few years, Welsh Government has expressed a desire to improve the standards and efficiency of the education system in Wales. Following the publication of the Pisa Report (December 2010) which compares performance and education standards across a large number of countries, considerable attention has been given to the failures of the system at national level in Wales. Although the performance of pupils in Gwynedd is still among the highest in Wales, we are determined to further improve the educational attainment and learning of children and young people in a number of different fields, across all the Key Stages. We shall put more emphasis on reducing the differences in performance within schools and between schools, and as a result we shall raise the attainment levels in general.

2.1.2. Also, much attention has lately been given to reducing the number of surplus places in Welsh schools. A report was published by Estyn³ which notes:

“Where the number of school places is higher than the number needed, resources are being used inefficiently and could be better used to improve the quality of education for every learner”.

2.1.3. Then following this report a letter was issued to every Authority in Wales by the Education and Skills Minister⁴. In the words of the Minister...**“every surplus place is a burden on every pupil...”**.

2.1.4. In the letter the Minister clearly notes his expectation that every authority with more than 20% of surplus places in the primary or secondary sector should note what steps it intends to take in order to reduce the level to below 15% by January 2015.

2.1.5. Both Estyn and the Welsh Government have expressed concern over the ineffective use of resources. According to Estyn, every surplus place reflects this through expenditure on systems (administrative and managerial duplication, maintenance costs of buildings and systems etc), rather than direct expenditure on education for our children and young people.

2.1.6. Gwynedd has the highest percentage of surplus places in Wales (and fourth highest in respect of numbers - over 6,400).

³ Appendix 3 – Estyn Report May 2012 - *‘How surplus places affect the resources available for improving outcomes for pupils’*

⁴ Appendix 4 – Copy of the letter from the Education and Skills Minister on the need to reduce surplus places

2.1.7. The Education Cabinet Member for Gwynedd prepared a response to this challenge⁵. It acknowledged that Gwynedd has a contribution to make in respect of surplus places within Gwynedd schools. But, it also clearly stated that responding to the challenge within the context of providing education in a rural area such as Gwynedd is exceedingly difficult due to travelling distances and population distribution, and that capital resources were needed in order to achieve the aim of reducing surplus places. It was made clear that surplus places are one factor under consideration and that there are a great many other factors which need to be looked at when making recommendations regarding the situation in Gwynedd.

2.2 Twenty First Century Schools Programme (21C Schools Programme)

2.2.1. During the course of 2009 a new programme was published by the Government whereby all the schools in Wales will be upgraded under the banner of the *Twenty First Century Schools Programme*. The new programme will combine all the Welsh Government capital grants under one investment programme.

2.2.2. The Government Minister issued a statement on 5 December 2011 noting which schemes of those submitted by Gwynedd had been successful. **It was stated that Gwynedd Council, in principle, had managed to ensure an investment envelope worth in excess of £36 million** which is in addition to the investment secured through transitional sources. The following schemes had been successful at the first stage of the *Twenty First Century Schools Programme*:

SCHEME	COST OF SCHEME (approximate)
Y Berwyn catchment area	£10.27m
Part of Y Gader catchment area	£3.60m
Special Education Centre of Excellence	£12.40m
Y Groeslon area	£4.84m
Glancegin	£5.11m
TOTAL	£36.22m

2.2.3. Further work will be needed to attract this funding from the Government, and strong business cases will be essential, showing that the investment meets with strategic requirements, gives value for money and is an improvement on any present situation. The Government has suggested strongly that further opportunities for attracting capital funding will be scarce during the coming years (until around 2017/18).

2.3 Legislative Context

2.3.1. Following a review of the present legislation, the *Schools Standards and Organisation Measure (Wales)* has been put forward by the Welsh Government. It is anticipated that the measure will become law during 2013. The changes in statute seeks to simplify the statutory processes and delegate decision making locally. Any legislative changes confirmed will be considered along with an appropriate response.

⁵ Appendix 5 – Copy of the letter by the Cabinet Member in response to the letter from the Education and Skills Minister

2.4 Local Strategic Context

2.4.1. As a local strategic context, mention has already been made of the 'Towards 2025' strategy and the 'Education of the Best Quality for the Children of Gwynedd' strategy. Other strategies and projects within the Council's Strategic Plan are an important context for this work, and these are a few of them:

- Breaking the Circle Project
- Transforming Services for Children and Young People with ALN
- Transforming Post-16 Education and Training

2.4.2. Also, since the election in May 2012 the Cabinet Member for Education has outlined her priorities and central to these is the vision and wish to create an education system which will take us into the future. This paper was submitted to the Gwynedd Secondary Strategic Planning Group on 12 July 2012, the Services Scrutiny Committee on 31 July 2012 and also to the Primary Headteachers Forum.

2.5 The above information sets the context for compiling a schools organisation programme Priorities Plan for the next few years.

3. REASONS FOR RECOMMENDING THE RESOLUTION

3.0.1. Therefore, having considered the direction of the strategy, the wider context and what has been achieved so far, we recommend that certain specific aspects be prioritised, namely:

- A) Proposed plans which have already been agreed upon and Twenty First Century Schools Programme plans,
- B) The situation regarding pupil numbers in both primary and secondary schools,
- C) Vulnerable situations
- D) Surplus places situation

3.1 Proposed Plans and 21C Schools Plans

3.1.1. As we have noted, the Council has completed, or is in the process of going through, the statutory processes regarding the reorganisation of education provision in some areas. Also, other specific plans have been identified which will receive substantial investment through the 21C School Programme.

3.1.2. It will have to be ensured that the schemes that have already been agreed upon are implemented in the Tywyn, Y Berwyn and Y Gader catchment areas.

3.1.3. Gwynedd Council has resolved that the Authority will contribute towards the schemes and the Government has stated that the Council's schemes have been successful in the first stage of the funding process. The next steps will be to secure contributions from the Welsh Government, and to achieve this a work programme will have to be followed. There will be comprehensive steps to be taken and discussions to be held for some of the largest projects e.g. the new Special Education Centre of Excellence and the lifelong campus in Bala.

3.2 **Situation Regarding Primary and Secondary Pupil Numbers in Meirionnydd**

- 3.2.1. The process of reorganising schools has commenced at a number of primary schools in Meirionnydd – in Tywyn, Y Berwyn and Y Gader catchment areas. These areas were prioritised because of the vulnerable state of the primary schools. As discussions progressed in these areas, the Full Council 16/12/2010 resolved to extend the education provision review to include cross-sector elements – nursery, primary, secondary, special needs and lifelong learning models.
- 3.2.2. Preliminary discussions regarding the situation of the secondary schools in Meirionnydd were held at political forums, and with the area’s Secondary Headteachers before the last Council came to an end, and a consensus was reached that further discussions on the subject would have to be held. There is concern regarding the reduced numbers of primary and secondary pupils in the area. Discussions were held as follows:
- Workshop with Meirionnydd Members -15 July 2011
 - Following the Workshop a report to the Children and Young People Scrutiny Committee - 22 Sept. 2011
 - Report on demographic tendencies to the Children and Young People Scrutiny Committee - 9 December 2011
 - During this period discussions were also held by the Schools Reorganisation Cross-Party Working Group
- 3.2.3. As a result of the work carried out at an early stage and in accordance with the wishes of the Meirionnydd Local Members it was resolved to press on with this matter. A review and discussion now needs to be undertaken on the future of education in Meirionnydd so that we can build upon the transformative work already carried out in the area.

3.3 **Vulnerable Situations**

- 3.3.0.1. The ‘*Excellent Primary Education for Children in Gwynedd*’ strategy noted that steps should be taken to ensure that some schools which were in a vulnerable situation would have to be given support:
“Relevant professional information should be discussed in order to draw attention to vulnerable situations within the County which directly impair the quality of education and pupil experiences (e.g. very low numbers of pupils at a school, very poor condition of the school buildings, failure to recruit a headteacher)”.

It has become apparent there are two categories of vulnerable situations that require attention; vulnerable situations due to condition and suitability of buildings and vulnerable situations due to low numbers.

3.3.1. **Condition/Suitability of the Buildings**

- 3.3.1.1. The Strategy notes the need to ensure flexibility to embark upon discussion since there is a need for substantial investment to improve education provision within any specific

area. These situations are identified through condition and suitability inspections by the Council's Property Service.

- 3.3.1.2. One situation which has already been highlighted by the Council (16/12/2010 meeting) is the condition of the building at Ysgol Y Groeslon. Due to the condition of part of the school building, alternative measures had to be taken so that education could be provided there from September 2012 onwards, this matter must be prioritised for attention.
- 3.3.1.3. In the past a bid had been submitted to the Welsh Government for funding to construct a new school at Y Groeslon but the bid was unsuccessful since the business plan did not match the broader strategic requirements.
- 3.3.1.4. In order to ensure that the necessary resources are available from the Twenty First Century School's Programme, - we need to make sure that a strong business plan is developed, which shows that the Council is responding strategically to meeting the area's needs for the future. Therefore, a local review panel will have to be established to look into the future of education provision in the area.

3.3.2. Shortage of Numbers

- 3.3.2.1. During the last few years some children, staff and residents in Gwynedd have faced challenging situations whereby the number of pupils attending a school have fallen to a very low level. The number of pupils at a school can fall so low that the situation is considered to be at a vulnerable level. In a situation such as this, fair play for pupils and staff alike has to be considered. We must remember that school resources are limited and that it becomes difficult for one teacher to lead and to ensure full and appropriate provision of the entire curriculum.
- 3.3.2.2. In 2009 the schools at Rhydyclafdy, Llawrybetws and Croesor closed on account of very low numbers (as low as 4 pupils). In March 2011, Ysgol Abergynolwyn closed after the numbers fell to 14 pupils. In 2010 another school contacted the Education Department in an effort to respond to low pupil numbers. The governors at that time voted to continue with the situation for another year and to review the situation in twelve months.
- 3.3.2.3. Therefore it is important that the Council has a system which will respond to these vulnerable schools in an effective and flexible manner. The flexibility and the ability to respond in a timely manner to these situations reduces the uncertainty for schools, staff, parents and pupils. Allowing schools to close themselves, with pupil numbers falling year by year until they become unsustainable is not acceptable. We need to develop a suitable mechanism to monitor and assess the situation at our schools, and in accordance with the statement made in a document produced by the Gwynedd Primary Headteachers Federation, respond appropriately when numbers fall:

'A school with fewer than a specific number of pupils and where the prediction in terms of numbers is low, is unsustainable. In noting this, consideration should be given to the context of the school within its area, whether the pupils could easily attend another school, number of

surplus places and also staff numbers. It has been agreed that a school with fewer than twenty pupils comes within this category ⁶.

3.4 The Need to Reduce Surplus Places

- 3.4.1. Following the report by Estyn (May 2012) and the consequent challenge set by the Education and Skills Minister to reduce the percentage of surplus places at our schools – we have to admit that the situation in Gwynedd cannot be ignored. **In Gwynedd we have the highest percentage of surplus places out of all the schools throughout Wales - 28%.**
- 3.4.2. In terms of numbers, **this means that there are in excess of 6,400 surplus places in Gwynedd schools and that this, according to Estyn, could lead to substantial financial inefficiency.**
- 3.4.3. The Council has already taken initial steps to respond to this challenge and the proposed plans will contribute towards reducing the County percentage. Even so, having accomplished the proposed plans there is a further challenge to reduce surplus places by approximately 2,500 in order to achieve the national target of 15%. Although reviewing schools organisation is challenging, according to Estyn: **“Closing and combining schools can be difficult and lengthy procedures but these are the most effective examples of strategies which can get rid of surplus places and release savings for reinvestment aimed at raising standards”.**
- 3.4.4. Managing places can mean great effort in terms of ensuring a balance and making sure that there are sufficient places at schools in growth areas, and also rationalising situations where surplus places are found. We acknowledge that it is unreasonable to expect the removal of all surplus places at schools. We have a duty to provide sufficient school places and need to manage changes in the need for places (resulting from demographic changes and parent choices), we need to deal with surplus vacant buildings since these can use up resources which could be better utilised to improve educational provision.
- 3.4.5. As noted, this Council has been considering a large number of factors, including surplus places, as it seeks to transform its education provision in areas across the County.
- 3.4.6. The Welsh Government 21C Schools Building Programme supports strategic planning by local authorities in order to improve or provide new school buildings and to reduce surplus places. Proposals for investment approved by Welsh Government will deal with surplus capacity and school buildings in poor condition and help to provide sustainable, cost effective schools suitable for the 21st Century.
- 3.4.7. However, with regard to those areas where reorganisation has not yet taken place and areas which have not been included in the 21C Schools Programme, we shall have to take a pragmatic and more creative approach in order to tackle ineffective use of school buildings.

⁶ Appendix 7 – Document by the Gwynedd Primary Schools Headteachers Federation on Primary Schools Reorganisation

4. CONCLUSIONS AND FURTHER STEPS

4.0.1. Therefore, in considering the context and the background described in the report, the above four priority areas are underlined. Within the four areas the Priorities Plan comprises several individual projects. Consideration of resources to fulfil this comprehensive programme will follow. Details of the work programme and the next stage are as follows:

4.1 Special Education Centre of Excellence

4.1.1. We have noted the Council's wish to amend its Special Education provision because the capacity of the existing provision at Ysgol Hafod Lon is insufficient and in need of being modernised and extended. An application for this development was submitted as part of the Council's 21C Schools programme package.

4.1.2. There is appropriate and suitable provision for the northern part of the County at Ysgol Pendalar, Caernarfon, and the new development will aim at establishing a similar provision, at a central location, for the remainder of the County. The aim is to provide a regional Special Educational Needs Centre of Excellence and to rationalise the provision for pupils who are at present placed beyond the County boundaries. The current provision is not centrally positioned for the area it serves, and the resources within it do not meet modern educational requirements.

4.1.3. In order to move forward with this development, we recommend that a Project Team be established during the Autumn Term to drive the project forward. The project is worth approximately £12.5million.

4.2 Vulnerable Situations – Condition of Buildings – Reviewing and improving education provision in Y Groeslon area and the development of a new school building at Ysgol Glancegin

4.2.1. The Council has been monitoring the condition of part of the building at Ysgol Y Groeslon for some time. The school kitchen was closed some years ago, and lately education had to be provided in mobile units for some of the pupils.

4.2.2. In 2010 a bid was made for funding from the Welsh Government Tranche 3 Transformation Capital Programme for the construction of a new school at Groeslon. The bid was not successful, and Welsh Government deemed that the condition of the building in itself was not sufficient reason for releasing the money. The bid needed to be part of a strategic plan for the provision of education within an area in order to conform with strategic requirements. Likewise, the Council could not consider expenditure on one school without looking at the broader picture.

4.2.3. Therefore, in accordance with the Strategy and the previous decision by the Full Council (16/12/2010), due to the vulnerable condition of the building at Ysgol Y Groeslon, and the guidance received from Welsh Government with regards funding, local discussions will have to be commenced and a Review Panel appointed for the area as a matter of priority. We shall have to move forward with discussions on developing educational

provision with the help of grants obtained jointly from Welsh Government and the Council.

4.2.4. In order to achieve this and to take this discussion further, we shall have to define a specific area. At the moment there is no need to hold discussions on the entire Dyffryn Nantlle catchment area since the area is low with regard to priority order. Indeed, holding whole catchment area discussions would take much more time and would hinder quick progress with any option. In defining the area, a number of factors were discussed.

4.2.5. The Carmel and Fron areas are geographically close to Y Groeslon and within Ysgol Dyffryn Nantlle catchment area. The geography and natural catchment area defines itself. But, there are other factors which further strengthen the logic.

4.2.6. There is a significant number of surplus places at the three schools:

School	Numbers			
	Pupils Sept.2011	School capacity	Surplus places	% Surplus places
Groeslon	84	128	44	34%
Carmel	47	78	31	40%
Bronyfoel	30	52	22	42%
Total	161	258	97	

In terms of numbers – this is equal to almost 100 surplus places (97).

4.2.7 There is around £3,000 (£2,958) difference in the cost per head between the 3 schools – this shows inequality within a distance of barely 2 miles.

4.2.8 In accordance with the Strategy, the Council has a responsibility to spend public money wisely and to ensure that schools are sustainable. In order to ensure effective use of resources we must take the opportunity to consider every option that will ensure educational provision which is sustainable and strong for the future and also within the framework of the Strategy.

4.2.9 By defining the area in this way, therefore, the Council has the chance to:

A) Attract a financial contribution from Welsh Government

B) Achieve a number of aims within the Strategy by striving to:

- Bring consistency to class sizes and reducing the age range currently found in classes
- Respond to the challenge that population changes is likely to bring in the future
- Improve the learning environment for more pupils and ensure that schools can fulfil the educational requirements of the 21 C
- Ensure strong leadership and management
- Ensure a new resource which is fit for purpose and sustainable

- Reduce the range within the cost per head for the provision of education in the area
- Make the number of schools in the area consistent with the need
- Release funding to be spent on children in the education system rather than on buildings and maintaining the present infrastructure
- Substantially reduce the number of surplus places at our schools and at the same time increase efficiency

4.2.10 Therefore the aim is to hold discussions on the future of primary education provision in the area where the villages of Y Groeslon, Carmel and Fron are located. A panel of representatives from the schools at Y Groeslon, Carmel and Bronyfoel will be convened for discussions.

4.2.11 As part of the financial bid from the 21C Schools Programme, we managed to attract the investment for building a new school at Ysgol Glancegin where the school building is in poor condition. There will be no need for a full review of the whole catchment area within the wider area of Bangor since there are other areas which merit more priority. In accordance with the Strategy we need to develop a plan for the provision of education in Maesgeirchen due to the vulnerable condition of the building.

4.2.12 Considerable work is needed before the new school can be developed. A strong business plan will have to be developed, and also plans which will concentrate on the needs of the child and the family and fit in with the development of the building. We hope that this development will lead to wider benefits for the community and that experiences and developments gained whilst developing Ysgol Yr Hendre in Caernarfon will be of great help in this venture also.

4.2.13 In order to complete the work a Project Team will have to be established in the coming years, with emphasis placed on working with community and family projects. In addition to these benefits, it will be possible to do away with a large number of surplus places at the school.

4.3 Forthcoming Plans

4.3.1 There are a number of plans already established in the Tywyn, Y Berwyn and Y Gader catchment areas. It will have to be ensured that those plans are implemented in accordance with decisions already taken, and in accordance with proposed resolutions.

4.3.2 Plans which have already had the final decision made and need to be implemented:

- Develop and establish an Area School in Bro Dysynni and close the schools at Bryncrug, Llanegryn and Llwyngwriil
- Develop Ysgol Penybryn, Tywyn and close Ysgol Aberdyfi
- Improvements in the remainder of the Tywyn catchment area and establish Federal Schools at Dyffryn Dulas and Pennal
- Develop Ysgol OM Edwards and close Ysgol Y Parc

- 4.3.3 Plans where a proposed resolution is expected or where further discussions are to be held:
- Establish a Multi-Site Area School in Brithdir and Dinas Mawddwy and close the schools at Brithdir, Dinas Mawddwy, Machreth and Ieuan Gwynedd (subject to a decision by the Education and Skills Minister)
 - Move forward with discussions on establishing a Lifelong Learning Community at Dolgellau
 - Move forward with discussions regarding the establishment of a Lifelong Learning Campus at Bala and the closure of Y Berwyn, Beuno Sant and Bro Tegid schools
 - Improvements to Bro Tryweryn and Ffridd y Llyn schools

4.4 Vulnerable Situations – Low Numbers in Schools

- 4.4.1 It was stated earlier in the report that children, staff and parents of some schools in the County have faced challenging situations where the pupil numbers have fallen to a very low level. School numbers can become so low that it is considered a vulnerable situation. In such a situation we have to consider what is fair for children and staff.
- 4.4.2 Therefore we need to develop a suitable mechanism to monitor and assess the situation at our schools, and respond appropriately where numbers fall to a vulnerable level. We shall have to consider situations which arise at individual schools with low numbers, and hold appropriate discussions to try and find sustainable solutions and ensure the stability of the children's education.

4.5 Surplus Places

- 4.5.1 As part of the work programme in response to the Government's challenge to reduce surplus places, we shall have to conduct a review and obtain a true picture of the surplus places at schools within the County. The intention is to form a work programme of simple and practical steps that could be taken to reduce the number of surplus places across the County:
- As a baseline, revisit schools capacity to find out the true use made of the buildings and to calculate surplus places in more detail
 - Identify schools with "substantial" numbers of surplus places and prioritise these situations
 - Manage the admissions policy to ensure that aspect such as capacity are considered appropriately
 - Adopt a pragmatic and more creative attitude in an effort to deal with uneconomic use of school buildings, look at alternative use of rooms/buildings and be more aware of opportunities to make more effective use of school buildings.

4.6 Western Part of Y Gader Catchment Area

- 4.6.1 As stated, discussions are ongoing in the Gader catchment area, and the western part of the area will have to be revisited in order to find out the best way of providing education in the area for the future. It is anticipated that this discussion will be held as part of the mid-term work programme.

4.7 Provision of Education in Meirionnydd

4.7.1 There is genuine concern over the situation regarding education provision in Meirionnydd. Indeed, in accordance with the primary Strategy of reviewing the sector, the catchment areas in this region were prioritised because the situation is so vulnerable due to a number of factors, including: reduction in pupil numbers, condition of school buildings and problems in terms of recruiting headteachers.

4.7.2 It has been stated that discussions and initial work have already started by looking at the future of secondary education provision in Meirionnydd involving the secondary schools of Tywyn, Y Berwyn (Bala), Y Gader, Y Moelwyn (Blaenau Ffestiniog) and Arduwy (Harlech). Indeed, in two catchment areas, the discussion on the primary sector has extended to include the secondary sector in the catchment areas of Y Berwyn and Y Gader. But we acknowledge that the situation regarding secondary education provision in the Meirionnydd area calls for specific and immediate attention. Here are some facts regarding the situation:

- Since 1975 there are around 1000 fewer pupils in the secondary schools.
- In terms of national comparison, the average size of a secondary school in Wales is 900 pupils – whilst on average the size of secondary schools in Meirionnydd is 350.
- Predictions show that this reduction tendency is likely to continue for approximately ten years – with a prediction that there will be a total of 1400 pupils between the five schools in Meirionnydd by 2020. Some secondary schools in Meirionnydd could be as small as 240(s) by the end of this decade.
- The average number of surplus places in secondary schools in Meirionnydd is 44%, compared to the Gwynedd average of 30% and the Wales average of 15%.
- The reduction in numbers – together with the general financial situation – means that it is a challenge to maintain sufficient educational capacity to implement the curriculum.
- There are concerns regarding the sustainability of maintaining standards within the present educational framework.

4.7.3 Discussions will have to be conducted on the future of education in general with the aim of ensuring a sustainable education provision in the area for the future. We recommend that a workshop be arranged for the Meirionnydd Members in order to rekindle discussions and to move the matter forward and find the best way of providing education in the area for the future.

5. In Summary

5.1 Therefore, within this transitional programme for education provision in Gwynedd, there are a number of important projects and plans. These complement each other and contribute towards the challenge of ensuring that we give our children and young people the best opportunities and experiences so that they can reach their potential in the future by making best use of the resources available. Further reports will follow on specific matters in keeping with the milestones of individual projects.

5.2 In summary therefore, these are the main headings of the Priorities Plan:

- i. Review the primary education provision within the Groeslon area, which includes Carmel and Bronyfoel (Fron).
- ii. Implement the plans already resolved upon in the catchment areas of Tywyn and Y Berwyn, namely:
 - Develop, build and establish an Area School in Bro Dysynni and close the schools at Brynchrug, Llanegryn and Llwyngwriil
 - Develop Ysgol Penybryn, Tywyn and close Ysgol Aberdyfi
 - Improvements in the remainder of the Tywyn catchment area and establish Federal Schools in Dyffryn Dulas and Pennal
 - Develop Ysgol OM Edwards and close Ysgol Y Parc
- iii. Establish a detailed plan and work programme for developing the Special Education Centre of Excellence.
- iv. Conduct a comprehensive review of primary and secondary education provision in Meirionnydd
- v. Develop a mechanism and take appropriate steps regarding the situation where schools are vulnerable due to their low numbers
- vi. Proceed with discussions and plans in the remaining parts of Y Berwyn and Y Gader catchment areas;
 - Establish a Multi-Site Area School in Brithdir and Dinas Mawddwy and close the schools at Brithdir, Dinas Mawddwy, Machreth and Ieuan Gwynedd (subject to a decision by the Education and Skills Minister)
 - Proceed with discussions regarding the establishment of a Lifelong Learning Community in Dolgellau
 - Review the education provision in the western part of Y Gader catchment area
 - Proceed with discussions and develop plans to establish a Lifelong Campus in Bala and with improvements at Ysgol Bro Tryweryn and Ysgol Ffridd Y Llyn
- vii. Research into the situation regarding surplus places in schools throughout the County and consider plans to reduce the number of surplus places.
- viii. Proceed with discussions and develop plans to construct a new building for Ysgol Glancegin.

6 Recommendations

- 6.1 It is recommended that the Cabinet should accept the direction outlined in this report and note the contents of the Priorities Plan which includes matters already decided upon, and also;
- i. Resolve to prioritise a review of the primary education provision within the Groeslon area, which includes Carmel and Bronyfoel.
 - ii. Resolve to continue and move the discussion about the situation of schools in Meirionnydd, and present further reports with details of plans to the Cabinet.
 - iii. Resolve to conduct research into the situation regarding surplus places in the schools throughout the County and consider plans to reduce the number of surplus places.

Comments by the Statutory Officers

The Chief Executive:

1. I welcome the convenience of having all school organisation modernisation plans in the same document and the information regarding the effect of these plans on different areas in the medium term.
2. The recommendations reflect the further steps necessary to complete decisions that have already had the Council's attention. The specific situation of the sustainability of secondary Education in Meirionnydd is a matter of significant concern and it is important for Members and officers to support the Cabinet Member in addressing the problem in a creative and effective way.

The Monitoring Officer:

“The report gives a timely up-date on several matters within the reorganisation of schools agenda, along with actions to be taken. As the work is done, legal obligations of any plans and decisions will be considered. There are no further views regarding propriety at the moment.”

Head of Finance:

“I support the intention of school re-organisation in a fair and logical manner, despite the challenge of achieving these aims within an extremely challenging financial context. This report identifies a number of areas where there are risks by delaying and benefits by proceeding.

I will weigh the risks by analysing and commenting on the financial impacts and implications on the individual options as the project team develops the relevant plans, as occurred in Tywyn, Y Berwyn and Y Gader catchment area where decision have previously been made.”

Appendices

Appendix	Document
Appendix 1	Excellent Primary Education for Children in Gwynedd
Appendix 2	Strategic Programme – Towards 2025'
Appendix 3	Estyn Report May 2012 - 'How surplus places affect the resources available to be spent on improving outcomes for children'
Appendix 4	Copy of the letter from the Education and Skills Minister on the need to reduce surplus places
Appendix 5	Copy of the letter by the Cabinet Member in response to the letter from the Education and Skills Minister
Appendix 6	Main Matters 2012-2017 –Cabinet Member for Education and Gwynedd Council's Lead Member on Children and Young People Committee
Appendix 7	Document by the Primary Headteachers Federation on Primary Schools Reorganisation

Y stori hyd yn hyn

Yn dilyn cais am arian Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif derbyniodd Cyngor Gwynedd gadarnhad yn Rhagfyr 2011 bod Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo, mewn egwyddor, i gyd-ariannu sefydlu Canolfan Rhagoriaeth Addysg Arbennig newydd yng Ngwynedd. Mae'r cais hwn yn golygu buddsoddiad o £12.4 miliwn i sefydlu darpariaeth fodern o'r ansawdd orau ar gyfer plant gydag anghenion addysg arbennig a'u teuluoedd yn Meirionnydd a Dwyfor.

Bellach mae bwrdd prosiect wedi ei sefydlu ac wedi bod yn brysur yn adnabod anghenion y Ganolfan newydd a chynllunio'r camau sydd angen eu cyflawni er mwyn dilyn y drefn statudol a chwblhau'r hyn sy'n ofynnol i sicrhau derbyn y cyllid gan Lywodraeth Cymru.

Mae Adran Gofal Cwsmer y Cyngor hefyd wedi bod yn brysur yn ceisio adnabod safle addas ar gyfer y Ganolfan sydd digon mawr, mewn lle i allu darparu ar gyfer Meirionnydd a Dwyfor a chyda mynediad hwylus i'r prif ffyrdd. Erbyn hyn rydym wedi adnabod safle a allasai fod yn gartref addas ar ei chyfer. Rhaid pwysleisio fan hyn fod gwaith technegol manwl o'n blaenau i sicrhau fod y safle yn gweddu ym mhob ffordd cyn penderfynu'n derfynol ar y safle.

Dywedodd Sian Gwenllian, Aelod Cabinet y Cyngor Dros Addysg:

"Wedi i ni edrych ar nifer o safleoedd, rydw i'n falch o gadarnhau fod swyddogion o adrannau Gofal Cwsmer ac Addysg y Cyngor wedi bod yn edrych ar safle 6.25 erw, neu 25,294m², o fewn Parc Busnes Eryri ym Mhenrhyndeudraeth.

"Llywodraeth Cymru sydd berchen y safle ar hyn o bryd ac rydym mewn trafodaethau gyda'n cydweithwyr o fewn y sefydliad hwnnw, ac yn cynnal gwaith ymchwil manwl ein hunain, er mwyn pwysu a mesur os ydyw'n safle addas ar gyfer y datblygiad pwysig hwn."

Ychwanegodd: "Er mwyn sicrhau fod yr ysgol newydd yn llwyddiannus – ac yn gallu darparu'r addysg, profiadau a'r ofal mae plant Gwynedd yn eu haeddu – rydym wedi gweithio allan y byddai rhaid i'r safle byddwn yn adeiladau arno fod o leiaf 4.95 erw, neu 20,000m² o faint ac efo cysylltiadau da i'r rhwydwaith trafniadaeth.

"Dyna pam rydym wedi adnabod y safle yma fel man sydd gyda potensial ar gyfer ysgol arbennig newydd."

Y camau nesaf

Nawr fod safle addawol posib ar gyfer y ganolfan newydd wedi ei adnabod mi fedr y Cyngor fwrw mlaen ar gamau nesa'r prosiect er mwyn anelu i sicrhau fydd Canolfan Ragoriaeth i Addysg Arbennig yn agor ei drysau i blant Meirionnydd a Dwyfor yn 2016.

Er mwyn sicrhau'r model orau ar gyfer y Ganolfan rydym am ymgysylltu gydag arbenigwyr ym maes addysg anghenion arbennig yn y trafodaethau. I'r perwyl hwn rydym wedi sefydlu gweithgor ac mi fyddwn yn cynnal cyfarfodydd dros y misoedd nesa i gytuno'r model orau. Y trafodaethau hyd fydd sail yr achos busnes cynhwysfawr y bydd rhaid i'r Cyngor ei gyflwyno er mwyn sicrhau arian o Raglen Ysgolion 21ain Ganrif Llywodraeth Cymru tuag at sefydlu'r Ganolfan newydd.

Ar yr un pryd mi fyddwn yn cychwyn trafod briff ar gyfer y Ganolfan gyda phensaer er mwyn cychwyn gwireddu'r weledigaeth ar gyfer y Ganolfan bwysig hon.

Rydym yn awyddus iawn i gynnwys staff, rhieni, gofalwyr a llywodraethwyr, yn ogystal a buddiolwyr eraill, ar hyd y daith felly mae'n fwiad i'ch diweddarau'n aml a threfnu cyfarfodydd er mwyn derbyn eich mewnbwn i geisio sicrhau'r gorau i blant gydag anghenion addysg arbennig a'u teuluoedd ym Meirionnydd a Dwyfor.

Am mwy o wybodaeth gallwch gysylltu a'r tim prosiect

drwy e-bost: CanolfanRhAA@gwynedd.gov.uk 602

neu ffôn: 01286 679648

The story so far

Following an application for 21st Century Schools Programme funding, Gwynedd Council received confirmation in December 2011 that the Welsh Government's Department for Education and Skills has approved, in principle, to co-finance the establishment of a new Centre of Excellence for Special Education in Gwynedd. This application represents an investment of £12.4 million to establish a modern provision of the highest quality central to Meirionnydd and Dwyfor for children with special education needs and their families.

A project board has been established and has been busy recognising the needs of the new Centre as well as the steps that need to be implemented to follow the statutory procedures and complete what is required to ensure the funds are received from the Welsh Government.

The Council's Customer Care Department has also been busy trying to identify a suitable site for the Centre that is large enough, in a suitable location to cater for Meirionnydd and Dwyfor and with a convenient access to main roads. We are pleased to announce that plans to establish the Centre are a step closer now as Gwynedd Council officers have identified a site that could be suitable for the Centre. It must be emphasized here that further detailed research is needed to ensure that the site is fit in all aspects before a final decision can be taken on the site.

Sian Gwenllian, the Council's Cabinet Member for Education said:

“Having looked at a number of sites, I'm delighted to confirm that officers from the Council's Customer Care and Education departments have been looking at a 6.25 acre site – or 25,294m² – in the Eryri Business Park at Penrhydeudraeth.

“The land currently belongs to the Welsh Government and we are in discussions with our colleagues from that authority, as well as carrying out our own detailed background work, so that we can weigh up whether the site is suitable for this important development.”

She added: “To ensure that this new school is successful – and can provide the education, experiences and care that children in Gwynedd who have special educational needs deserve – we have calculated that the site on which we will build needs to be at least 4.95 acres, or 20,000m² with good links to the local transport network.

“This is why we have identified this area as a potential site for a new special school.”

The next steps

Now that a possible site for the new centre has been identified the Council can proceed with the next stages of the project to try to ensure that the Centre of Excellence for Special Education opens its doors to children living in Meirionnydd and Dwyfor in 2016.

In order to achieve the best model for the Centre we will engage with experts in the field of special education needs during our discussions. To this end we have established a working group and we will hold meetings over the coming months to agree on the best model. Outputs of these discussions will be the basis of a comprehensive business case which Gwynedd needs to present in order to secure funding from the Welsh Government's 21st Century Schools Programme towards establishing the new Centre.

At the same time we will begin discussing the brief for the Centre with an architect to start realising the vision for this important Centre. We are very keen to involve staff, parents, carers and governors, as well as other beneficiaries, along the way therefore it is our intention to update you regularly and arrange meetings in order to receive your input to try to ensure the best for children with special education needs and their families in Meirionnydd and Dwyfor.

For further information you can contact the project team

by e-mail: CanolfanRhAA@gwynedd.gov.uk

or phone: 01286 679648

Following an application for 21st Century Schools Programme funding, Gwynedd Council received confirmation in December 2011 that the Welsh Government's Department for Education and Skills has approved, in principle, to co-finance the establishment of a new School for pupils with more complex Special Educational Needs in Gwynedd. This application represents an investment of £12.4 million to establish a modern provision of the highest quality central to Meirionnydd and Dwyfor for children with more complex Special Educational Needs and their families.

Questions and answers following consultation meetings

During October and November a number of meetings were held with school staff and governors as well as open days arranged especially to talk to parents and the public in Dolgellau, Pwllheli, Porthmadog and Blaenau Ffestiniog.

The main purpose of these meetings was to update interested parties of the progress of the project and share with them the options under consideration for the future of special education needs in Meirionnydd and Dwyfor and plans for the new special school we are hoping to build in Penrhyndeudraeth.

It was good to see so many people turning up to the meetings and hearing their support for our plans for the new school as well as having the chance to answer their questions.

As not everyone was able to attend the meetings it was agreed to share the commonest questions and answers so that everyone who is interested in this exciting development are clear about the plans.

Here are the main questions that were asked:

Q: Where will the new special school be located?

A: We hope to locate the new School at the Snowdonia Business Park in Penrhyndeudraeth but must ensure suitability of the land and the site before the final decision is taken. The Welsh Government has already agreed to lease the land to us to develop a school and have no objections to changing the use of the land. However we still need to:

- a) Ensure the Planning Department's agreement to the 'change of use' for the land (currently the land has been set aside for industrial use only)
- b) The Property Department will work to ensure that building on the land will not be too difficult or too costly.

Q: When will the school open?

A: We are working to complete the building of the school by April 2016 in order to allow the children to visit and become familiar with the new school during the summer term, prior to transfer in September 2016.

Q: Will Ysgol Hafod Lon, Tŷ Aran and Tŷ Meirion units close?

A: Currently there are 4 possible options. It will require further work on the 4 options before a decision is made on the final option. The final decision on this option will then depend on the outcome of a statutory process and Welsh Government agreement.

The options under consideration are:

- Do nothing
- New school and close Ysgol Hafod Lon, Tŷ Aran and Tŷ Meirion.
- New school and close Ysgol Hafod Lon only; continue with Tŷ Aran and Tŷ Meirion.
- New school and close Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran; continue with Tŷ Meirion.

Q: Will staff from the SEN school and units that close get work at the new school?

A: We envisage the need for more staff in the new school so the hope is that there will be enough job opportunities for existing staff to apply for. In accordance with staffing regulations it is the governing body that has the responsibility for deciding on the staffing structure. This means that they will decide on the number of teachers and assistants that are needed in the new school and the way the posts are filled. The Education Department will be pressing the governing body to give the present staff fair consideration and encourage the governors to offer interviews to staff at any school/unit which will close.

The Education Department's Catering and Cleaning Services will give the present staff who wish to work in the new school fair consideration and offer them an interview for the posts they apply for.

Q: How many children will be able to attend the new school?

A: The original proposal was for 84 children, but because of increased demand and following consultation with other local authorities and visits to other similar new schools, we hope to cater for up to 100 children and young people.

Q: How many beds will be in the residential and short break unit?

A: The unit will have 6 beds for residential and short term care.

Q: When will the short break provision be available?

A: There are a number of possible models for short break provision and we need to consider them all further before coming to a final decision. Among the options we will be considering are the possibility of opening over weekends and school holidays.

Q: What facilities will be in the school?

A: Of course the national building standards for special schools will influence this discussion but we anticipate that the following facilities will be available:

- Hydrotherapy pool
- Sensory rooms
- General therapy rooms
- Rebound therapy room
- A hall with a stage
- A kitchen, dining room and cafe
- Classrooms containing essential equipment
- A stimulating and sensory external environment
- All-weather sports court
- A suitable play area (including football)

The architect is busy developing plans for the new school and has been discussing the needs with people who work with children with special needs, teachers and the children themselves. Early plans for the school received a very positive response during the open days in October and November and the comments that we received have been shared with the architect.

Q: Will the resources such as the hydrotherapy pool, sensory room and hall be available for use by the public outside school hours?

A: It is intended to promote the use the specialist facilities by the public in collaboration with partners such as social service and health.

Q: Will children with special education needs have to go to the new school?

A: We do not foresee any change to the present policy and the well- established co-operation already in place between parents and the Education Department (i.e. when fulfilling statutory requirements for the naming of a school within a pupil's Statement of Special Educational Needs).

Q: Will children who go to the new school be entitled to transport from home?

A: Children will continue to receive transport according to Gwynedd Council's policy for transporting pupils with Special Educational Needs.

Q: Will the children going to the new school be able to attend mainstream school for some lessons?

A: This will continue as is currently the case, with the assessment of individual needs forming the basis for a decision about dual placements with mainstream schools.

Q: Will there be a stage in the hall?

A: One of the most popular wishes expressed by pupils at Ysgol Hafod Lon is to have a stage in the hall for performing, therefore a stage in the hall is at the top of the list.

Q: Will there be a place to play football in the new school?

A: Once again a very popular demand from the children at the present school is somewhere to play football and it is the intention to provide a suitable area for this on the new school site.

Q: Will there be enough parking spaces for families when concerts are held?

A: The plan is currently for 70 vehicles including minibuses. If there is not enough space during busy times there are enough parking spaces on other parts of the business park.

Q: Can the building be extended in the future if the need arises?

A: planning of the new school site allows for some further expansion in the future if the need should arise.

Q: Will special needs services, such as music therapy, be offered from the new school?

A: Decisions about the services that will be offered at the school will be based on consultations between the Education Department and other providers.

Q: Will any other agencies be working from the school?

A: It is hoped to offer a base at the new school for other agencies to work from, for the benefit of children with special needs in Meirionnydd and Dwyfor.

Q: Will there be collaboration between the school and businesses and other organisations in the area e.g. Seren and businesses on the business park?

A: Developing opportunities for collaboration between the school and local businesses and organisations will be valuable and it is anticipated that discussion to promote this will take place closer to the opening of the school.

Q: What will happen to the building following closure of Ysgol Hafod Lon?

A: Gwynedd Council has a policy of offering the opportunity for the local community to apply for ownership of any school site following closure. If the community does not want the site then the site will be sold on the open market.

The next steps

January	Welsh Government assess and decide on stage 1 business case
February – March	Work on stage 2 business case
March	Cabinet approves the right to statutory consultation
April - May	Statutory consultation Welsh Government assess and decide on stage 2 business case
June	Cabinet approves decision following statutory consultation Work on stage 3 business case
July	Welsh Government assess and decide on final stage business case Statutory notice period
September - October	Final decision by Cabinet (or other)
<u>New school construction</u>	
January - November 2014	Design of new school, planning permission, tender for a contractor to build the school
January 2015 – March 2016	Build and furnish the new school

For more information you can contact the project team:

By e-mail: Ysgolarbennigmeiriondwylfor@gwynedd.gov.uk

or phone: 01286 679648

APPENDIX 4

Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor

Impact assessments of relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to a new site in Penrhyndeudraeth

Date: 24 March 2014

Contents:

Introduction

Community Impact Assessment

Welsh Language Impact Assessment

Equality Impact Assessment

Introduction

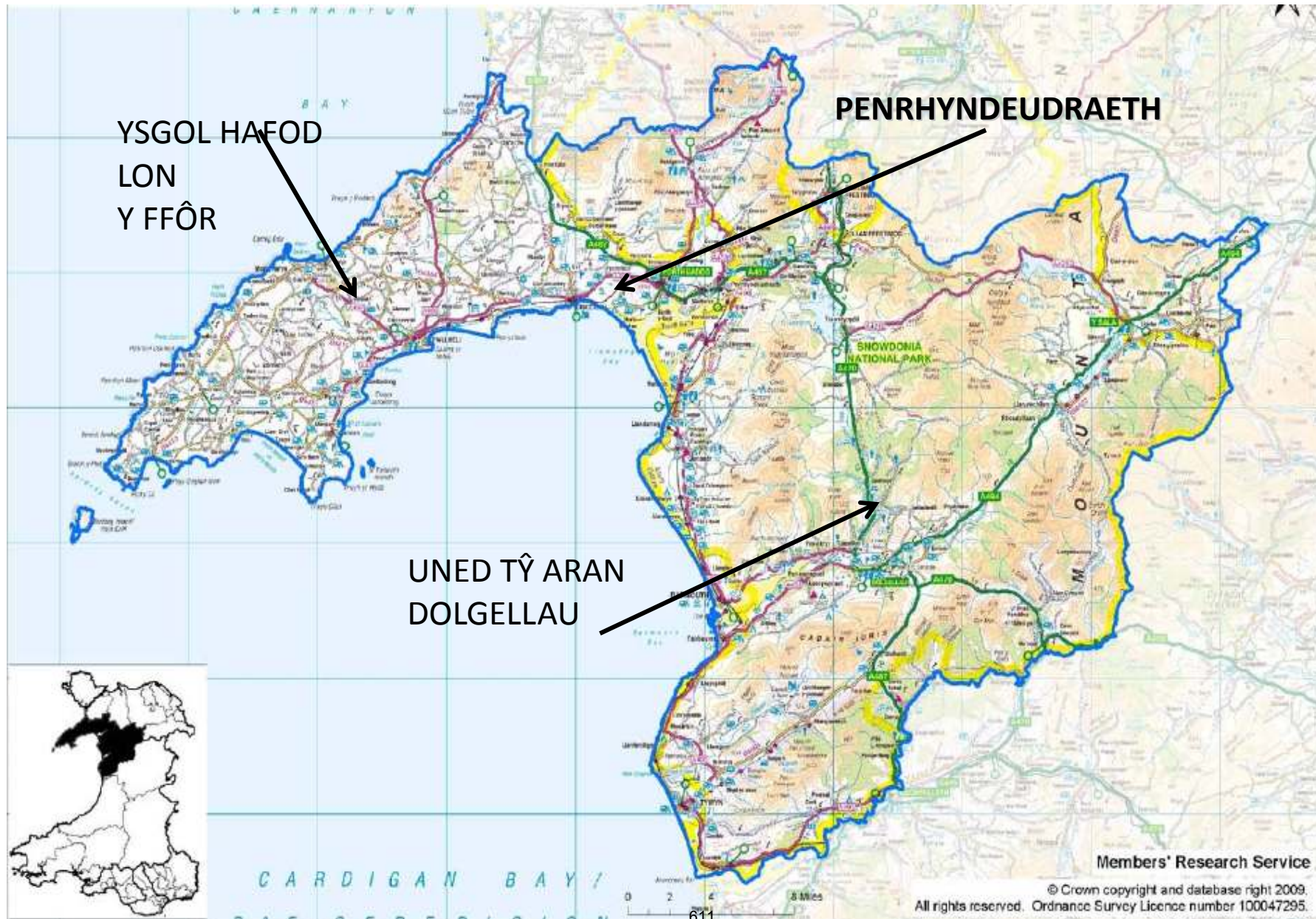
As part of the 21st Century Schools Programme, Gwynedd Council has been working on a project to improve the provision for special educational needs for the areas of Meirionnydd and Dwyfor in the county. To achieve this, we have secured a capital investment, in principle, of £6.2m from the Welsh Government in order to develop a new school for up to 100 children with a six bedroom residential / respite unit central to both areas. The total investment will be £12.4m.

In order to realise this development, Gwynedd Council has considered a number of options to agree on what provision will be required following the development. Following substantial work and extensive discussions over the past year, we are of the opinion that the best model will be to open a new school and residential / respite unit and relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran and continuing with Tŷ Meirion. The reasoning behind this decision can be seen in the consultation document.

When planning to realise opening or closing any school, the Welsh Government has developed the Schools Organisation Code 2013 which provides guidance on the procedure that needs to be followed. This code notes that local authorities must undertake assessments of the impact of any changes in schools provision would have on the community, on equality and on the Welsh language, therefore, the purpose of this document is to assess the impact of this option on these factors and to note any actions to deal with any negative impacts identified.

This work was developed with the assistance of the relevant head teachers and Gwynedd Council's Equality and Language Officer.

Locations of the Tŷ Aran and Tŷ Meirion Units, Ysgol Hafod Lon y Ffôr and the potential location of the new school (Penrhyndeudraeth)

2.

Community impact assessment

The purpose of this assessment is to consider the potential impact of the proposal on local families and communities, and ensuring that no members of the communities are treated or affected less favourably.

Methodology

In order to assess the potential impact, in accordance with the Schools Organisation Code 2013, the following factors have been considered:

- information about the proportion of pupils from the catchment area who attend the school;
- information about the proportion of pupils outside the catchment area who attend the school;
- information about any other facilities provided at the school e.g. youth club/playgroup;
- information about any other facilities or services provided by the school e.g. after school clubs, community library;
- if buildings, rooms, facilities or services are provided by a school, where would they be provided if the school was closed or relocated;
- whether the other facilities available in the local community or wider community can or could be improved should the school be closed or relocated (e.g. improve village halls, playing fields, the play schemes provided during school holidays);
- information about the facilities and services provided in any alternative school;
- information about the distance and travel time to an alternative school in the same language category;
- how could parents and pupils be supported to take advantage of the alternative school and any facilities it can provide (e.g. how pupils are assisted (particularly those who are disadvantaged) to take part in after-school activities);
- information about the wider implications of the changes on public transport provisions;
- information about wider community safety matters.

The current situation

a) Information about pupils who attend Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran

There is no specific catchment area to the school or units as children can attend from every part of Meirion and Dwyfor and beyond these two areas in some cases.

Where the children live and travel distance 2012-13

		Dolgel lau	Blaenau Ffestiniog	Tywyn	Barmout h	Bala	Dinas Mawddwy	Porthmadog	Trawsfynydd	Caernarfon	Pwllheli	Harlech
Tŷ Aran	Number	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Travel distance	Miles	0	22	0	0	0	0	0	14	0	0	0
Hafod Lon	Number	1	8	0	2	0	0	11	2	4	20	3
Travel distance	Miles	37	24	0	42	0	0	15	24	18	3	22

b) Resources and community use

Dolgellau

- Community Centre
- Leisure Centre
- Sports Facilities
- Private Nursery
- Children's Playing Field
- Chapel-Vestry-Church
- Meeting Rooms in hotels and Tŷ Siamas
- Library
- Shops and Post Office
- Cafés

Ty Aran pupils make some use of the Leisure Centre.

It's possible that they make use of other facilities outside school hours.

Y Ffôr, Pwllheli

- Shop and post office
- Gardening centre and café
- Village centre
- Chapel and vestry

No regular use is made of the local facilities during school hours.

It's possible that they make use of other facilities outside school hours.

c) Assessment

	Positive	Neutral	Negative	
Criteria for the community impact	Ysgol Hafod Lon	Uned Tŷ Aran	New school	Mitigation measures for negative impacts
Information about any other facilities or services provided by the school e.g. after school clubs, community library, youth club/playgroup.	No community provision is provided at the school.	No community provision is provided at the school.	There would be more opportunities for community use as there would be purpose-built facilities such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, large hall, training rooms and play areas at the new school.	Not required
If buildings, rooms, facilities or services are provided by a school, where would they be provided if the school was closed or relocated?	The community makes no use of the School.	The community makes no use of the unit.		Not required

Whether the other facilities available in the local community or wider community can or could be improved should the school be closed or relocated (e.g. improve village halls, playing fields, the play schemes provided during school holidays).	There is a primary school in the village. Should Ysgol Hafod Lon close, the other facilities would remain for community use.	There is a primary and secondary school in the town of Dolgellau and community use is made of the Leisure Centre, Tŷ Siamas etc. Should the unit close, the other facilities would remain for community use.		Not required
Information about the facilities and services provided in any alternative school.			There would be more opportunities for community use as there would be purpose-built facilities such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, large hall, training rooms and play areas at the new school.	Not required
Information about the distance and travel time to an alternative school in the same language category.	It is possible that some would have to travel further to the new provision. Based on the current pupils, 47% would travel further.	It is possible that some would have to travel further to the new provision. Based on the current pupils, 0% would travel further.	It is anticipated that travel distance to the new provision would be fairer for children of both areas that would be served, namely Meirion and Dwyfor. Based on the current pupils, 49% would travel further.	
How parents and pupils could be supported to take advantage of the alternative school and any facilities it can provide e.g. how pupils are assisted (particularly those who are disadvantaged) to take part in after school activities.			Should activities be held outside school hours then school staff would ensure support for parents and children to take part e.g. travel arrangements.	Offer support as and when needed

Information about the wider implications of the changes on public transport provisions.	Suitable transport would be arranged for pupils; therefore, there would be no use of public transport.	Suitable transport would be arranged for pupils; therefore, there would be no use of public transport.	Although there would be suitable transport for the majority of children, the new school would be on one of the main bus routes between Meirionnydd and Dwyfor and there would be a train station nearby, therefore using public transport is an option for children, parents and other users.	
Information about wider community safety matters.	None identified.	None identified.	None anticipated.	

Score	Positive 5	Neutral 3	Negative 0
--------------	-------------------	------------------	-------------------

Conclusion

Following an analysis of the community use of Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran, their contribution to their communities and an assessment of the impact the new system would have on this, it was concluded that there would be no negative impact on the areas where the current provision was and on the pupils who attended and that the new provision would create positive opportunities for the future.

As no negative impact was identified by relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran, it is not envisaged that any mitigating actions will be needed.

When implementing the proposal of establishing the new school, in order to make full use of the new provision it is intended to promote community use for the community on a wider level, especially those with special needs.

3. Welsh Language Impact Assessment

Methodology

In order to assess the potential impact, in accordance with the Schools Organisation Code 2013, the following factors have been considered:

- information about the language category of the school;
- information about the language category of any alternative school;
- information about the standards of Welsh at the school and in any alternative school;
- information about after-school activities that provide additional opportunities to use the Welsh language in the school and in any alternative school (e.g. Urdd Clubs);
- information about whether or not the school provides facilities for members of the community to learn Welsh, or facilities for them to undertake activities through the medium of Welsh, and where any alternative facilities could be provided;
- could it be appropriate to provide additional after-school facilities in any alternative school to reinforce the standards of the Welsh language;
- how could parents and pupils be supported to take advantage of any alternative school and any specific improvement in terms of the linguistic provision that the particular school offers (e.g. how pupils are assisted to take part in the Urdd clubs);
- information regarding how the proposal corresponds with the authority's Welsh in Education Strategic Plan and any actions that would need to be taken in future resulting from the change to continue complying with the plan or reaching the targets of the plan.

Welsh Language Education Scheme Objectives

The aim of the Language Policy is to ensure that all of the county's pupils have well-balanced bilingual skills to enable them to be full members of the bilingual society of which they are part.

Although the general aim of the policy is bilingualism, emphasis is placed on the Welsh language in the early years (until the end of KS1) in order to set firm foundations for further development. On a practical level, this means that the majority of schools would formally start introducing English at the end of KS1. In the other key stages, schools are expected to plan in order to develop pupils' grasp of the Welsh language.

This means that the Welsh language is taught as first language in the county's primary schools.

Special Educational Needs Language Policy

The Welsh Education Plan ensures that children and young people with special educational needs (SEN) receive a linguistic equal opportunity in terms of bilingual education. A Welsh medium and bilingual provision is available for all of the SEN range and varieties. Pupils and their parents have access to a service that is totally bilingual.

Welsh Education Plan

Gwynedd Council has prepared a new Welsh Education Plan explaining how we intend to provide education services through the medium of Welsh and bilingually. To see a copy of the Draft Plan, please visit the [Welsh Education Plan](#) page.

Introduction

Each one of the county's educational establishments has been designated as a bilingual school.

The table below shows each pupil's first language at home.

	2012-2013 Figures	
	Hafod Lon	Tŷ Aran
Number of pupils	51	2
Welsh as the home's first language	33	1
English as the home's first language	9	1
None stated	9	0

Positive	Neutral	Negative
----------	---------	----------

Criteria for the impact on the Welsh language.	Hafod Lon	Tŷ Aran	New school	Mitigation measures for negative impacts

The children's language	65% of current pupils speak Welsh at home as their 1 st language.	50% of current pupils speak Welsh at home as their 1 st language.	59% of current pupils would be speaking Welsh at home as their 1 st language.	
The children's use of language at school outside lessons e.g. during playtime, during lunchtime.	Welsh is the main language used during play and lunch time.	Welsh is the main language used during play and lunch time.	No change to the present situation is envisaged.	
Information about after-school activities that provide additional opportunities to use the Welsh language in the school and in any alternative school (e.g. Urdd Clubs).	No after-school activities take place.	No after-school activities take place.	There is a possibility that the new school could offer an opportunity to develop after-school activities for children which would mean additional opportunities for them to use the Welsh language.	
Information about whether or not the school provides facilities for members of the community to learn Welsh, or facilities for them to undertake activities through the medium of Welsh, and where any alternative facilities could be provided.	No after-school activities take place.	No after-school activities take place.	There is a possibility that the new school could offer an opportunity to develop after-school activities for adults and children which would mean additional opportunities for them to use the Welsh language.	
Could it be appropriate to provide additional after-school facilities in any alternative school to reinforce the standards of the Welsh language?			There is a possibility that the new school could offer an opportunity to develop after-school activities for children and adults to receive learning opportunities and opportunities to use the Welsh language.	

How parents and pupils could be supported to take advantage of any alternative school and any specific improvement in terms of the linguistic provision that the particular school offers (e.g. how pupils are assisted to take part in the Urdd clubs).			Should activities be held outside school hours then school staff would ensure support for parents and children to take part e.g. travel arrangements.	
--	--	--	---	--

Score	Positive 6	Neutral 0	Negative 0
--------------	-------------------	------------------	-------------------

Conclusion

Our expectations are that all of the county's pupils have ability-relevant and well-balanced bilingual skills to enable them to be full members of the bilingual society of which they are part.

Any proposals to change organisation on a local level would have to take full consideration of potential linguistic impacts. Therefore, supporting and improving the use of the Welsh language as an educational and social language among children will be a key consideration when drawing up proposals within areas.

In brief, it was noted in the assessment that relocating Uned Tŷ Aran or Ysgol Hafod Lon would not have a negative impact on the use of the Welsh language in the schools where they are located or on the local community as the majority of children travel from a number of dispersed locations to receive their education at the 2 locations.

It is felt that establishing the new school would create more opportunities to reinforce the use of the Welsh language, especially for those who would have attended the units as there would be an opportunity for them to mix with more children through the medium of Welsh. Attending the new school would also be an opportunity for those children who would have to go out-of-county (to a non-Welsh provision) under the existing system to receive Welsh education and an opportunity to mix with children through the medium of Welsh.

It should be noted that it is difficult to measure the potential impact of schools re-organisation on the Welsh language. The main positive points that derive from the impact assessment are the advantages to the provision in terms of education. Although the current category of the school in terms of

language would not change, the proposal is an opportunity to improve education and strengthen the Welsh medium education of children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor.

4. Equality Impact Assessment

Equality Act 2010

The Equality Act 2010 (the Act) combines the previous anti-discrimination acts and creates one Act as their replacement. It simplifies and strengthens the law, eliminates inconsistencies and makes it easier for people to understand and comply with the law. Most of the Act came into force on 1 October 2010.

The Act includes a new duty (the 'general duty') for the public sector regarding equality which replaces the separate duties regarding equality in relation to race, disability and sexuality. This duty came into force on 5 April 2011.

What is the general duty?

The aim of the general duty is to ensure that public authorities and those who fulfil a public function consider how they can positively contribute towards a fairer society by improving equality and good links in their day-to-day activities. The duty ensures that considerations regarding equality are incorporated in the way policies are planned and the way services are provided, and it ensures that policies and services are continually reviewed. This will ensure better outcomes for everyone i.e. abolishing illegal discrimination, harassment and victimisation; promoting equal opportunities; encouraging good relationships.

The duties are legal obligations. Authorities that fail to meet the duties could be legally challenged.

The Equality Act 2010 protects people on the basis of a series of protected characteristics: Race, Gender, Disability, Sexual Orientation, Gender Reassignment, Religion and Belief and Age. When relevant, it also protects on the basis of Marriage and Civil Partnership and Pregnancy and Maternity. It is also noted that the Act protects on the basis of an 'association' with the protected characteristics, therefore it would protect parents or carers of disabled children on the basis of an association with the child. The Act stipulates that the duty of having 'due regard' should be made apparent during the decision making process. It is also important to note that public authorities that are subject to the duties regarding equality are also likely to be subject to the obligations that are relevant to the Human Rights Act. Therefore, it would also be wise to consider the potential impact the decisions could have on human rights, as part of the same process.

Current situation

Census 2011							2012-2013 Figures	
	Location	Abererch (Hafod Lon Ward)	Dwyfor	Dolgellau	Meirionnydd	Gwynedd	Hafod Lon	Tŷ Aran
	Population	1,354	27,725	2,688	33,576	121,874	51	2
Gender	Male						36	2
	Female						15	0
Language	Welsh						33	1
	English						9	1
	Not stated						9	0
Ethnicity	White British/Irish	1,321	26,830	2,615	32,761	115,642	49	2
	White - other	6	511	24	315	1,931		
	Mixed ethnic groups	11	170	16	197	964		
	Other ethnic groups	16	214	33	303	3,337	2	
Religion	Christianity	931	17,903	2,654	20,906	72,503		
	Other	16	345	30	444	2,773		
	No religion	331	7,152	740	9,333	36,136		
	Religion not noted	76	2,325	222	2,893	10,435	51	2

Positive	Neutral	Negative
----------	---------	----------

Duties	Impact (positive, neutral or negative)	Action
Equality Act 2010 Duties	<p>No change.</p> <p>Continue to comply with statutory policies that already exist.</p>	
	<p>A new provision with modern facilities would ensure equal opportunities for the children of Meirion Dwyfor to what the children of Arfon and other counties already receive.</p> <p>Locating the school in a central position for Meirion and Dwyfor would ensure a comparative travel distance for children of both areas.</p> <p>The new provision would provide parents with an opportunity to choose sending their children to a SEN or mainstream school.</p> <p>The new provision would allow children who currently have to go out-of-county for their education to remain within the county.</p>	<p>There would be transport available for them and the better provision would outweigh the additional travel time.</p>
	<p>Opportunity remains in Uned Tŷ Meirion for children to integrate with children from the mainstream school and vice versa.</p>	<p>Opportunity to encourage integration with schools in the areas of Penrhyndeudraeth and Porthmadog.</p> <p>Opportunity to collaborate with nearby businesses and businesses on the estate.</p>

CHARACTERISTICS

Race	No substantial change to the current situation is anticipated.	Continue to comply with relevant policies.
Disability	Better provision for the children of Meirionnydd and Dwyfor.	As the new school would be a SEN school, ensuring a response to children's disabilities would naturally be addressed.
Gender	It is difficult to predict the gender split at the new school but no problems are envisaged whatever the split may be.	Respond to any matters if and when they arise in future.
Gender Reassignment	Not currently an issue.	Continue to comply with relevant policies.
Sexual Orientation	Not currently an issue.	Continue to comply with relevant policies.
Religion or belief	No substantial change to the current situation is anticipated.	Continue to comply with relevant policies.
The Welsh Language	No substantial change in the language distribution of the new school is anticipated. 64% of the current pupils would be speaking Welsh at home as their 1 st language. The new provision would allow children who currently have to go out-of-county to non-Welsh schools to receive their Welsh education closer to home.	Continue to comply with relevant policies.
Age	The school would serve children from 3-19 years old.	Continue to comply with relevant policies.

Conclusion

A full equality assessment of the impacts of different models was undertaken. The assessment notes the equality characteristics that need to be considered, the impact of the change on them and the actions required to address any negative impact. The outcome of this is that a fair consideration has been given to equality needs and that we are confident that arrangements would be in place to ensure that the proposal complies with relevant policies to positively promote equal opportunities and that measures are in place to ensure that no illegal discrimination takes place. There is a need to repeatedly emphasise that a SEN school is under consideration here, therefore disability equality is a crucial key part of all the considerations and that the ultimate aim is to improve the provision for SEN pupils.

Information sources:

The following information sources were used for the purpose of creating this document:

- Question the Head teachers of the schools under consideration
- PLASC Data January 2013
- Statistical data kept by Gwynedd Council's Learning Services
- Information from the Census
- Data from the Office for National Statistics

APPENDIX 3

Site assessment

As it was recognised that it would be necessary to build a new school on a new site it was decided that identifying an appropriate site.

It was recognised that the new facility needed to be central to both Meirionnydd and Dwyfor therefore it was agreed to search for a suitable site around the Porthmadog and Penrhyndeudraeth area.

Following an intensive search of that area 6 possible sites were identified. In order to identify the most appropriate site it was decided use the measure of risk against each of the following criteria:

- a) Size – the site would need to be at least 20,000m² or 4.95 acres.
- b) Technical – what technical difficulties could the task of developing the site present?
- c) Flooding – how high is the risk of flooding?
- d) Traffic – how difficult would the work of providing access to traffic to the site be?
- e) Planning – what is the likelihood of gaining planning consent?
- f) Effect on the development costs – the likelihood of development of the site producing any significant additional costs to those already identified and budgeted for.

As a result of assessing the six options against these factors (see below), the conclusion below was reached:

- a) That the site by Ysgol Eifionnydd remained high risk from the possibility of flooding.
- b) None of the sites were deemed entirely risk-free, however the risks associated with Parc Eryri site was deemed less than the others and should be manageable with careful planning.
- c) It was also considered that the Parc Eryri site was the best option from a technical perspective.

d) It was decided therefore that the Parc Eryri site was the best option

Site	Size	technical	Flooding	Traffic impact	Planning	Effects on the development cost
Site near Meadow Drive, Porthmadog. (Next to Ysgol Eifionydd)	Site needed 20,000m² - (4.95 acre) <ul style="list-style-type: none"> • 36,432m² – (9 acre) • Adequate building plot • Private property that is on the open market. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relatively flat and clear • Previous site for contractors of the by-pass work therefore <ul style="list-style-type: none"> • Adequate access on to the site • Electricity on the site 	<ul style="list-style-type: none"> • High risk flood area – CI • Flood models previously prepared by external consultants. • Need to increase the amount of site preparation prior to construction. • Need to remodel the site following publication of the revised NRW Flood Model end of May • Strong 	<ul style="list-style-type: none"> • Access to the site is good. • BUT this could not be used as the School access because of not complying with the TAN15 requirements ' Flood Developments '. • As a result of the above the existing access to Eifionydd School would have to be utilized although it's already substandard. • Will need to 	Against: <ul style="list-style-type: none"> • Outside the development boundary, no evidence that it has been developed in the past. • Inside the CI high flood risk zone For: <ul style="list-style-type: none"> • The site is on one of the main bus routes in the area, and within walking or cycling distance to local residents, thus 	<ul style="list-style-type: none"> • Substantial costs to raise the levels of floors of the building above the flood level for compliance with TAN 15 Development and Flood Risk • Costs of protecting buildings and other land from the impact of flooding when nearby site levels have changed. • Create a new

			<p>possibility of causing floods in other local areas should the site be developed.</p> <ul style="list-style-type: none"> Discussions with the NRW have continued for months but there is no conclusion in sight. 	<p>provide a turning point and parking off the main highway.</p> <ul style="list-style-type: none"> No official traffic impact report has been commissioned. 	<p>accessible by alternative means of transport.</p>	<p>access through Eifionydd School</p>
<p>Site East of Tremadog, near the roundabout opposite Ysgol Y Gorlan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 24,500m² – (5.93 acre) Private property – with an offer to sell. 	<ul style="list-style-type: none"> Flat and clear in general. Some evidence of standing water on the land. Large drainage culvert along the western boundary of the site. Evidence of Roman remains has been found west of the site - more archaeological investigations 	<ul style="list-style-type: none"> In high flood risk zone - C1 No flood modeling specifically commissioned on this site, but the likelihood is that the results are similar to Site Meadow Drive. 	<ul style="list-style-type: none"> Access off Dublin Road, Tremadog with good visibility in both directions. No formal traffic assessment has been commissioned. 	<p><i>Against:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Outside the development boundary, no evidence that it has been developed in the past. Inside the C1 flood risk zone Intrusion into open countryside; <p><i>For:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Substantial costs to raise the levels of floors of the building above the flood level for compliance with TAN 15 Development and Flood Risk Costs of protecting buildings and other land from the impact of

		needed.			<ul style="list-style-type: none"> The site is on one of the main bus routes in the area, and within walking or cycling distance to local residents, thus accessible by alternative means of transport. The site fills a gap between the village and the new bypass Tremadog and Porthmadog. 	flooding when nearby site levels have changed.
Former Gelert Headquarters, Business Park, Porthmadog	<ul style="list-style-type: none"> 18,000m² – (4.45 acre) Private land – for sale. 	<ul style="list-style-type: none"> Level site that has been developed already. 40% of the site covered by industrial and office building. The ground level of this building is above the flood level. It would require about half the floor area for the School. 	<ul style="list-style-type: none"> The whole site in a high flood risk zone - CI Evidence that 40% of the site has been raised above the flood level when they developed the site. No flood 	<ul style="list-style-type: none"> Good access to the site from Penamser Road (A497) No formal traffic assessment has been commissioned. 	<p><i>Against:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> The site is in a business park protected in the UDP for employment use - class BI. 	<ul style="list-style-type: none"> As the site has been developed it is quite probable that the utilities are already on site. 40% of the level of the site is already raised. Higher costs to buy the site because of the building on it.

		<ul style="list-style-type: none"> • Tests would be needed to establish if the foundations are suitable for the new School. • Services on site. 	modelling specifically commissioned on this site, but the likelihood that the results are similar to Site Meadow Drive.			<ul style="list-style-type: none"> • The cost of demolishing the present building.
Site on Eryri Business Park, Penrhyndeudraeth	<ul style="list-style-type: none"> • 25,294m² - (6.25 acre) • Land owned by the Welsh Government but is willing to let on a lease of 999 years. 	<ul style="list-style-type: none"> • Significant level difference (9.00m) from the front to the back of the site. Requires substantial engineering works to levelling or terracing. • The site is undeveloped, BUT all services on the estate. • Access roads with drainage and lighting in place already. • Detailed studies of the site have already been made by others recently, showing no natural 	<ul style="list-style-type: none"> • Not in a flood risk area. 	<ul style="list-style-type: none"> • Standard access from the highway to the Business Park. • Road access to the site from both sides with paving. • The need to create parking facilities and turning area off-site, but plenty of room. • Limited parking at Galw Gwynedd, some cars park on the access road. • No formal traffic assessment has 	<p><i>Against:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • No evidence that the site has been developed in the past. • Is part of a business park that is protected in the UDP for employment use, class B1. • Existing buildings in the Park are used for various uses. We would need to consider what the loss of more 	<ul style="list-style-type: none"> • The need for extensive engineering work to level/establish terraces incurs costs above those used in the production of the capital bid. • A counterargument to the above is that mains, along with drainage and roads serving the site, are ready.

		<p>barriers to development of the site in terms of geology, ecology or archeology.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 400kV electric wires crossing near the eastern boundary of the site. National Grid confirmed that there are no higher levels of magnetic field at 100m from the cables or anywhere else. This means that 90% of the site is available for development. 		<p>been commissioned.</p>	<p>space for alternative use would mean on the strategy of maintaining an adequate supply of land for employment, BI.</p> <ul style="list-style-type: none"> • The Study of Employment Land 2012, which forms part of the evidence base for the Joint LDP, is known as one of a series of Prime Sites that need protection. <p><i>For:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • The site is close to Penrhyndeudraeth and is virtually surrounded by existing development 	
--	--	---	--	---------------------------	---	--

					<ul style="list-style-type: none"> The site is on one of the main bus routes in the area, and within a walk or cycle to local residents, thus accessible by alternative means of transport. Potential for screening. The site has been identified and designated for BI in the current UDP and in previous development plans; so far no attempt has been made to develop this use. 	
Site	Size Site needed 20,000m ² - (4.95 acre)	technical	Flooding	Traffic impact	Planning	Effects on the development cost
Site at Cae Canol, Penrhyndeudraeth. (Behind the	<ul style="list-style-type: none"> 13,200 m² - (3.3 acre) Site as it 	<ul style="list-style-type: none"> Rocky outcrop and uneven terrain with a dip. Need significant 	<ul style="list-style-type: none"> The site is not within a flood zone. Part of the 	<ul style="list-style-type: none"> Existing access from the highway is inadequate and 	<i>Against:</i> <ul style="list-style-type: none"> Part of the site has been 	<ul style="list-style-type: none"> As the site is designated as land for house building, a

<p>telephone exchange)</p>	<p>is not big enough, but there is a possibility that land which abuts the site is available.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Private land, but on the market. • No guarantee of that additional land. 	<p>work to level the land before it could be developed as a school site. Possible to be more suitable for building houses because levels are so important. Number of smaller units.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stream runs through the centre of the site, would require a culvert or pipe to be buried in order to make the most of the site. • Electric wiring 15KV cross the site. • High pressure gas pipe abuts and crosses the eastern part of the site. 	<p>site with reeds growing on it, evidence that it is wet.</p>	<p>will be shared with the farmhouse and a residential estate.</p> <ul style="list-style-type: none"> • No formal traffic assessment has been commissioned. 	<p>designated for housing in the UDP current and previous development plan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • However, no attempt has been made to develop it to this use. • The site has been identified on the Land Register for the potential for the JLDP showing its availability for housing development. <p><i>For:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Most of the site lies within the development boundary. • The site is well integrated and connected with the existing 	<p>danger that its value / price is much higher than has been provided in the business case.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Costs are significant to level the site to make it suitable to build a School. • Substantial costs to enclose the ditch, above what is the business case. • The cost of moving electricity cables.
----------------------------	---	---	--	--	---	---

					<p>development pattern of the local centre.</p> <ul style="list-style-type: none"> The site is central amid one of the main bus routes in the area, and within a walk or cycle to local residents, thus accessible by alternative means of transport, fits criterion 2 of the CH37 Policy. Potential for screening 	
<p>Site near Car Park playground, Penrhyndeudraeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> 21,350m² - (5.3 acre) Private land – an offer to buy 	<ul style="list-style-type: none"> Fairly steep slope down from the main road (A487) down to the bottom of the valley. Reasonably flat 66% of the site. Access from the highway. Needs significant work to create a road down to the building level. Need to raise 	<ul style="list-style-type: none"> Half the site is within flood zone C2. The need to raise the land in this area complies with all planning requirements of TAN 15 Development and Flood Risk. No flood modelling specifically 	<ul style="list-style-type: none"> Existing access from the highway is inadequate, but there are opportunities to create a better access. Needs significant work to create pivot points and a road down to the School. No formal traffic 	<p><i>Against:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> The site is outside the development boundary and not perceived as previously developed land, as there is no building on it or evidence of a building that has been there in the 	<ul style="list-style-type: none"> Costs of raising the land level above the flood level. Substantial costs to enclose the ditch, above what is in the business case. The cost of moving electricity cables.

		<p>levels of the valley floor to avoid flooding.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rush is growing around the stream - wetland • Electric wiring 15KV cross the site from two directions. • Main gas pipe (Old and not being used) crosses the site. 	<p>commissioned on this site.</p>	<p>assessment has been commissioned.</p>	<p>past.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Half the site is within flood zone C2. Need to meet the requirements of Policy B29 of the UDP, PPW and TAN 15 Development and Flood Risk. • Even though the playing field is nearby, there is no good connection between the site and the local centre. It is considered that the development would be an intrusion into the open countryside which forms part of the setting of the Snowdonia 	<ul style="list-style-type: none"> • Purchase costs, compensation and relocating the Play Ground. • The need for extensive engineering work to create a road down to the lowest level.
--	--	--	-----------------------------------	--	--	--

					<p>National Park.</p> <ul style="list-style-type: none"> The site adjoins the Snowdonia National Park boundary. <p>NOTE:</p> <p>Suggestion by the planners is that some concerns could be reduced by exchanging the site with the Playground, by building the school on the playing field closer to the village.</p> <p><i>For:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> The site is on a major bus routes in the area, and within a walk or cycle to local residents, 	
--	--	--	--	--	--	--

					thus accessible by different modes of transport, fits criterion 2 of the CH37 Policy.	
--	--	--	--	--	---	--

Colours key; Green – Not many complexities and very low risks / Orange – few complexities and low risks / Red – Many complexities and high risks

CABINET REPORT

10 June, 2014

Cabinet Member: Councillor Gareth Thomas

Subject: The future of special educational needs provision in Meirionnydd a Dwyfor

Contact officers: Iwan T Jones – Corporate Director /
Garem Jackson – School Standards Improvement Officer / Project
Lead

The resolution sought / purpose of the report

The purpose of this report is to ask the permission of the Council Cabinet to commence a period of statutory consultation on the proposal to develop a new special education needs school, with a residential and short break provision, in Parc Eryri, Penrhyndeudraeth and to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to this site.

Views of the local members

Any comments by Local Members will be presented in the meeting.

I. INTRODUCTION

- 1.1 The purpose of this report is to ask the Council Cabinet for permission to carry out a statutory consultation on the intention to reorganise the Special Education Needs provision in the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. We ask that the Cabinet decides on:
 - i. The preferred model for the SEN provision for consultation, and
 - ii. The proposed new site for the SEN school to cater for the children and young people of Meirionnydd and Dwyfor that require SEN education
- 1.2 In its meeting on the 9 October 2012, the Cabinet agreed on the '*Priorities Plan – Reorganisation of Education Provision*' which included the Council's intention to amend its SEN provision.
- 1.3 The report noted the Council's wish to *amend its Special Education provision because the capacity of the existing provision at Ysgol Hafod Lon is insufficient and in need of being modernised and extended.*

- 1.4 *There is appropriate and suitable provision for the northern part of the county at Ysgol Pendalar, Caernarfon, and the new provision will aim at establishing a similar provision, at a central location, for the remainder of the county. The aim is to provide a regional Special Educational Needs Centre of Excellence and to rationalise the provision for pupils who are at present placed beyond the county boundaries. The current provision is not centrally positioned for the area it serves, and the resources within it do not meet modern educational requirements.*
- 1.5 The 21st Century Schools Programme was implemented by the Welsh Government in March 2010 as a major, long-term and strategic capital investment programme to establish a generation of 21st century schools in Wales. The programme aims to focus resources on the right schools in the right places.
- 1.6 Gwynedd Council has identified the 21st Century School Programme as a key priority within the local Authority's Strategic Corporate Plan. The Council is committed to developing high quality capital projects as an integral part of improved educational provision through ensuring schools of appropriate size and location throughout the County.
- 1.7 Gwynedd Council has identified the need for a new SEN school for the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd as one of the priority projects within their 21st Century Schools Programme.
- 1.8 The new school will cater for any child that has a statement because of a recognised educational/medical need condition e.g autism, which is judged serious enough by experts and the Statement of Educational Needs Moderation Panel (which includes the head of Ysgol Hafod Lon and Pendalar) to require access to a SEN school. The school will not receive children with emotional and behavioural difficulties that do not have educational/medical needs.
- 1.9 The proposal to build a new SEN school would ensure that the County's **Strategic Plan 2013-2017** to provide equally and fairly for all its residents is realised, in building a new special school in the south of the county which ensures parity of access to specialist provision regardless of where pupils with more profound and multiple learning difficulties may live would be realised.
- 1.10 The development will also help meet the four aims of Gwynedd's **Strategic Plan 2013-2017** for **Children and Young People 'Supporting all children and young people to live fulfilled lives'** with particular emphasis on the 1st, 2nd and 3rd priorities, and improved prospects for fulfilling the 4th priority:
- Raising the educational standards of children and young people;
 - Equalising opportunities for vulnerable groups of children, young people and families;

- Improving the suitability of the schools system;
 - Better preparing young people for work and life.
- 1.11 The **Strategic Plan** refers to the need to: ‘improve some buildings to create a sustainable network of schools that are fit for the future’ and to ‘increase in the number of school places for children with additional educational needs in Merion/Dwyfor’, which are the most sparsely populated areas of Gwynedd.
- 1.12 The development of a new SEN School that is suitable in terms of the location, building, staffing and resources will enable the authority to respond fully to the rights of parents to choose suitable education for their children - mainstream or special school (**Special Educational Needs and Disability Act 2001**) and to comply with the requirements of the **Equality Act (2008)**.
- 1.13 This development will also comply with Gwynedd Council’s Welsh Language policy and latest **Welsh Language Strategy** in ensuring that the right of these pupils to be educated through their first language is met and that the wishes of their parents are respected.
- 1.14 Gwynedd Council’s decision to priorities the provision of a new SEN School which is fit for purpose, would address the recommendation (R2 continue to work with the LEA to realise the plans for improving the suitability and quality of the building) within Ysgol Hafod Lon’s school inspection report by Estyn in 2010 which stated that that ‘*the size of, and facilities at, the school are no longer sufficient for the number of learners*’ (there were 38 pupils attending the school at the time of the inspection).
- 1.15 Furthermore the **Strategic Review of Additional Learning Needs Report** commissioned from CAPITA by Gwynedd Council in 2011, makes direct links between the need to transform ALN/SEN services in conjunction with the provision of a new SEN School in the Meirionnydd and Dwyfor area.

2. The business case

- 2.1 Following the Cabinet’s approval of *Priorities Plan – Reorganisation of Education Provision*’ in its meeting on 9th October 2012, the council moved ahead with realising the project including creating a business case outlining the business needs and consideration of options for the future of SEN provision in Meirionnydd and Dwyfor. Not only would the business case set the direction of the project but would also be a necessity to ensure funding from the Welsh Government towards the capital costs of establishing the new school. The business case submitted to the Welsh Government will be based on a ‘5 case business model.’

2.2 The first stage of the business case, the 'strategic Outline Case' has already been approved by the Welsh Government. This included the case for change, business needs and the appraisal of options.

2.3 An outline of the current situation and case for change is outlined in **Appendix I**.

3. Developing options and agreeing a preferred way forward

3.1 In order to identify and assess possible options for the future provision of SEN education in Meirionnydd and Dwyfor it was agreed to set up a Working Group. During numerous meetings the Group discussed the need for change, the future SEN needs in the area and agree possible options that would meet these needs. The Working Group membership consisted of Gwynedd Council officers from the Education and Social Services departments, Local Councillors with an interest in SEN, chair of the governing body of Ysgol Hafod Lon. Head of Ysgol Hafod Lon and responsible person for Uned Ty Aran, Head of Ysgol y Gader, Dolgellau, Scope Cymru Family and Young Persons Officer and gCommunity Children's Health Officer for Betsi Cadwaladr Health Board.

3.2 During the series of meetings the Working Group came up with 8 possible options and to assess them against agreed investment objectives (see **Appendix 2**).

3.3 The result of this exercise was an agreed short-list of 4 options, including a favoured way forward. The 4 options including the advantages and disadvantages associated with each option and the reasoning behind their suitability as an option for the future provision of SEN education in Meirionnydd and Dwyfor can be seen in **Appendix 2**.

3.4 The capital and revenue costs as well as the conclusion reached on the 4 options can be seen below.

3.4.1 Option 1: do nothing

This option would mean that Gwynedd would continue with its present provision

Capital costs

If continuing with the present provision, as it is, an estimated £1.5m has been identified in order to continue with the present provision in Ysgol Hafod Lon at its present location and Ty Aran and Ty Meirion. This would not improve the provision nor increase the capacity for more children to attend the school.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Allocation	46	£764,122
Tŷ Aran – Budget	3	£103,040
Tŷ Meirion - Budget	10	£240,000
Uned ABC	8	£73,178
Short term - Barnados		£62,000
Short term – other services		£52,000
Out-of-county residential and daily (education and residential)	2+5 pupils	£562,050
Mainstream pupils	59	£1,003,000
Transport costs		£447,719
Total revenue costs	133	£3,307,109
Other income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£144,000
Total income		£144,000
Total NET cost		£3,163,109

Conclusion

It was felt that this option would result in very little real advantages for the future of SEN in the area and numerous disadvantages such as not enough SEN school places, facilities remaining not fit for purpose, location of SEN school not being central to Meirionnydd and Dwyfor, some children continue to go out of county for their education.

It was not felt that it would improve the education needs for children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor adequately to answer the required strategic and business needs for the future. It would also not address the strategic and

business needs for a residential provision in Gwynedd that would allow children to attend the new school rather than the expensive out-of-county provision or allow short break provision for families.

3.4.2 Option 2: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision and closing Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	33	£561,000
Transport costs		£357,872
Total revenue costs	133	£3,108,732
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£2,925,399

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in financial savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, and lower costs.

The main disadvantage would be the removal of the SEN provision in the south of the county that allows children to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

This option would address all strategic and business needs but would mean discontinuing with the provision at Uned Tŷ Meirion.

- 3.4.3 Option 3:** Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, closing Ysgol Hafod Lon and continuing with the current provision at the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - Budget	3	£103,040
Uned Ty Meirion - Budget	10	£240,000
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	20	£340,000
Transport costs		£439,149
Total revenue costs	133	£3,312,049
Other possible income		

Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£3,128,716

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, continuing with the provision in Ty Meirion which enables children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs due to continuing with the SEN Units in Dolgellau and that children continuing to attend these units would have limited use of modern specialist SEN resources.

This option would address all strategic and business needs but would mean continuing with the expensive and under used provision at Uned Tŷ Aran.

3.4.4 Option 4: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, closing Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran and continuing with the current provision at Uned Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Uned Ty Meirion - Budget	10	£240,000
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	23	£391,000
Transport costs		£424,008
Total revenue costs	133	£3,244,868
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£3,061,535

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, continuing with the provision in Ty Meirion which enables children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs due to continuing with Uned Ty Meirion in Dolgellau and that children attending this unit would have limited use of modern specialist SEN resources.

This option would address all strategic and business needs and would mean discontinuing the under used provision at Uned Tŷ Aran. It would also mean continuing with Uned Ty Meirion enabling children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The reason for continuing with Uned Ty Meirion

- a) The case for continuing with Uned Ty Meirion in Dolgellau is a highly relevant one for pupils who have to travel long distances for specialist education. We have pupils who live close to Powys, Conwy, Ceredigion and Denbighshire, who presently attend Ty Meirion in Dolgellau. The present pupil population includes pupils who are unable to travel long distances because of complex medical needs, and/or who are severely disabled, and/or have high sensory intolerance levels for proprioceptive activities (they cannot cope with being in a vehicle, or find it a highly distressing experience). Their morning routines and preparations before leaving home for school are on average 90 minutes long, those who need physiotherapy take longer. They presently travel approximately 30 minutes to school, which means that their mornings can begin as early as 6.30 a.m. in order to be in school by 9am. An additional 30 minutes to the proposed new school site at Penrhyndeudraeth (which is half way between both ends of Meirionnydd and Dwyfor) would be unreasonable for some of these pupils. In Dwyfor there will still be the possibility for the present Uned y Traeth to be used for pupils who have similar problems, and who live in Aberdaron/Abersoch/Botwnnog. Unlike the Meirionnydd area, we presently have no PMLD or PMED pupils with complex medical/proprioceptive needs in the far outreaches of Dwyfor.
- b) In addition to reducing travel times for complex PMED pupils in south Meirionnydd, Uned Ty Meirion continues to be an integral part of the education department's Strategic Equality Plan (Disabled Access Adaptations to Mainstream Schools), as it provides the opportunity for pupils to be integrated into mainstream secondary classes on a daily basis. The secondary school pupils at Ysgol Y Gader and Ty Meirion pupils presently share curriculum experiences including music, art, design and technology, assembly, enterprise and PSE, social and Urdd activities and competition and other extra-curricular experiences. Those pupils from Ty Meirion who can sit GCSE, Welsh Bac and entry level qualifications can do so side by side with their more able-bodied peers.
- c) The new SEN school for Meirion Dwyfor will cater for mostly learning disabled pupils, and those pupils who are not learning disabled, but are physically disabled, will continue to be educated in mainstream settings as far as possible, such as the facility provided by Uned Ty Meirion.
- d) This integration has been rated as a strength in Ysgol y Gader's Estyn inspection in 2010, and all recent consultation data demonstrates that parents, governors and local community wish this facility to continue. The last Estyn inspection carried out for Ysgol

Y Gader, Dolgellau was in December 2010. In the report there are the following references to Tŷ Meirion:

'The pupils at the Tŷ Meirion unit are integrated into the life and work of the school in an excellent manner. The school monitors these pupils' educational and social development very effectively through innovative methods.'

4. COMMUNICATION

4.1 Meetings

Following the work carried out by the Working Group it was decided to hold meetings with the staff and governing body members of the relevant schools and parents of children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor, and a series of open days in order to consult with the wider community. These took place during October and November 2013 and consisted of:

- Meetings with staff at Ysgol Hafod Lon, Uned Ty Aran and Uned Ty Meirion.
- Meetings with the governing bodies at Ysgol Hafod Lon, Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol Y Gader, Dolgellau.
- Meetings with parents at Pwllheli, Dolgellau, Porthmadog and Blaenau Ffestioniog.
- Open days at Pwllheli, Dolgellau and Porthmadog.

The main purpose of these meetings was to:

- Share the vision for the future of SEN provision in Meirionnydd and Dwyfor
- Explain the process so far and the work carried out by the Working Group
- Share early plans for the new SEN centre including size, resources and location
- Explain the work that required to be completed in order to secure the Welsh Government investment
- Receive people's opinion on the options
- Share the target timetable for completing the workstreams and opening of the new school

These meetings provided the Council with the opportunity to answer any questions and discuss any concerns that people might have had as well as collecting feedback on the plans for the school and benefits of the favoured option. A vast majority of the people we spoke to (especially parents) were very positive about the plans and looked forward to the opening of the new school.

4.2 Written communications

In July a newsletter was produced and sent to all schools in Meirionnydd and Dwyfor, including mainstream schools, for circulation to staff and parents of SEN children to

explain the objective of the project and the intention to engage with staff, school governor's and parents about the result of the work of the Working Group.

Following the meetings with staff, school governors, parents and other members of the community in October and November it was decided to create a newsletter to share questions raised and replies given during these events. The newsletter was shared with all staff, school governors and parents who were invited to the meetings and open days, whether they attended or not, in order to share the feedback with all the main stakeholders.

All communications shared leading up to, and following, the meetings were also put on the Gwynedd Council website, information was also included in the October issue of *Newyddion Gwynedd* and Local Members were updated via *Rhaeadr*, their regular information bulletin.

The preferred option, which was agreed following assessments against investment objectives and critical success factors (**see appendix I**) carried out during the Working Group meetings, received overwhelming support from the majority of people we talked to which gives us confidence in the selection.

5. THE PREFERRED OPTION

We recommend consulting on the model of developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to this site and continuing with the current provision at Uned Tŷ Meirion. This is the favoured option because it would address the following business needs:

- a) Develop a new school with a centralised location for children living in both Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. We aim to open the new school in the Penrhyndeudraeth area of Gwynedd which will mean that SEN children from both Meirionnydd and Dwyfor would have to travel similar distances to receive their education.
- b) Increase SEN school places in Meirionnydd and Dwyfor in order to offer provision for up to 100 children including those with more complex and profound special educational needs, including autism,
- c) Develop a school that will meet the 21st Century Schools standard, the highest standard of curriculum, alternative and therapeutic resources that meet the needs of children with more complex and profound special educational needs, including autism.
- d) Develop a school with the required resources such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, specialist rebound therapy rooms, therapeutic external learning

environments, horticultural and small business facilities to realise the favoured model.

- e) Provide a 6 bed residential/short breaks facilities for children and young people with SEN in Gwynedd, and possibly other Local Authorities.
- f) Develop facility that will serve as a central hub to provide professional working space for key workers to fully engage with parents, specialist teaching staff and support staff on a regular basis.

By realising the objectives we envisage the following benefits for SEN children:

- Increasing school places will allow more children to attend an SEN school
- Fewer children would need to access out-of-county SEN provision which would result in cost savings
- More children would be able to live at home
- Better learning environment for the children and young people attending the new provision. A report by Estyn titled *'An evaluation of performance of schools before and after moving into new buildings or significantly refurbished premises'* noted:

'In nearly all schools with new or refurbished buildings that we surveyed, pupils' attainment and achievement have improved. '

'Most schools offer pupils more choices than in their previous buildings because they have more space and better facilities. Also, the provision the school makes for before-school and after-school activities significantly improves.'

- More space and better play provision on the school site
- More room and better provision for young people to learn life and vocational skills
- Specialist provision and equipment like a hydrotherapy pool and therapy rooms available on the school site
- Opportunities for children to use the specialist facilities outside school hours
- Based on present contracts, the majority of children would travel less to the new school
- More children could receive their education in Welsh by not having to attend out-of-county SEN schools

- A short break facility for the use of children of Gwynedd which would result in less family breakdown, and therefore the need for some long term residential placements for these children and their families
- The continuation of the current provision at Ty Meirion would allow access to mainstream secondary education to those children who would find it hard to access the new school from the south of the county
- Children would receive equal opportunities wherever they live in the county

In addition to benefits to children we envisage the following benefits:

- An opportunity to invest £12.4m in a new SEN provision
- Better working environment for staff
- The new facility would meet modern standards that one would expect for SEN children
- Specialist provision and specialist resources would be available on the site of the new centre
- Residential care available
- Possibility of raising income through offering school places and residential care for children from other counties requiring a Welsh language provision
- Option for people to use the specialist facilities outside of school hours
- Parents would have the choice to send their children to a specialist SEN school or to integrate their children in a mainstream secondary school including the SEN unit in the south of the County
- Some reduction in upkeep costs with the closure of one unit

6. INCOME AND RUNNING COSTS FOR THE PREFERRED OPTION

- 6.1 As can be seen from the table below it is anticipated that the running cost of the preferred option will be £2,820,860 and transport costs of £424,008, which is a gross total of £3,244,868.
- 6.2 This compares with a present gross cost of £3,307,109 which means it would be £62,241 less.
- 6.3 An assumption has been made that we could attract an income of £183,333 from other Local Authorities paying for education and residential provision for

children from their counties. We do not envisage any contribution from Betsi Cadwaladr Health Board towards residential costs of the new development.

6.4 This compares with an income of £144,000 from from Betsi Cadwaladr Health Board towards out-of-county residential provision art present.

6.5 If the predicted income is realised it would result in a reduction of £101,574 to compare with the present net total.

	budget 2013/14	preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	Lower cost
Income	£144,000	£183,333	£39,333	Possible income increase
Net total	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	Possible difference

6.6 It must be noted here that there is a risk attached to the assumed income as there is no guarantee of income from other Local Authorities. Although a couple of Local Authorities have expressed an interest in the possibility of sending childre to the new school as day or residential pupils in the future there is no guarantee that this will happen. There is a need for fuurther work in order to try and gain a more concrete commitment from other Local Authorities.

6.7 Because of this risk there is the possibility that no additional income will be attracted. If so, as can be seen from the table below, Gwynedd Council will need to find a further £31,759 to its present budget towards the cost of the new SEN provision.

	Budget 2013/14	Preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,194,868	-	Lower cost
Income	£144,000	£0	-	No income
			£144,000	

Net total	£3,163,109	£3,194,868	-	Possible higher cost
-----------	------------	------------	---	----------------------

* The cost of provision is lower because there will be no need for a residential provision for 2 beds which means the running costs of the residential/short break unit will be lower.

- 6.8 The Children and Family Support Department and Education Department have agreed to cover any deficit if the income from other Local Authorities is insufficient to cover the running costs.
- 6.9 In order to reach a situation where there is no need to identify any extra money there would be a need to realise an income of £81,759 which is equivalent to slightly less than offering one residential bed to another Local Authority, as can be seen from the table below.

	Budget 2013/14	Preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	Lower cost
Income	£144,000	£81,759	£62,241	Possible reduction in income
Net total	£3,163,109	£3,163,109	-£0	

7. COMMUNITY, WELSH LANGUAGE AND EQUALITY IMPACT ASSESSMENT

In accordance with the Welsh Government's *Statutory Code Document 006/2013* an assessment was conducted on what effect the change to the present provision would have on the community, the Welsh language and equality (**Appendix 4**). As can be seen from the report no negative impact is expected on the area where the present provision is located or on the children who attend and that the new provision will create positive opportunities for the future.

7.1 Community

Following an analysis of the community use of the present provision and their contribution to the communities and an assessment of the impact the new system would have on this, it was concluded that there would be no impact on the areas where the current provision was and on the pupils who attended and that the new provision would create positive opportunities for the future.

As no negative impact was recognised of relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran, no mitigating measures have been identified.

When implementing the proposal of establishing the new school, in order to make full use of the new provision it is intended to promote community use for the community on a wider level, especially those with special needs.

7.2 The Welsh Language

In brief, what was noted in the assessment is that any change to the present provision would not have a negative effect on the use of the Welsh language in the schools/unit where they are located or on the local community as the majority of children travel from a number of dispersed locations to receive their education.

It is felt that establishing the new school would create more opportunities to reinforce the use of the Welsh language, especially for those who would have attended the units as there would be an opportunity for them to mix with more children through the medium of Welsh. Attending the new school would also be an opportunity for those children who would have to go out-of-county (to a non-Welsh provision) under the existing system to receive Welsh education and an opportunity to mix with children through the medium of Welsh.

It should be noted that it is difficult to measure the potential impact of schools re-organisation on the Welsh language. The main positive points that derive from the impact assessment are the advantages to the provision in terms of education. Although the current category of the school in terms of language would not change, the proposal is an opportunity to improve education and strengthen the Welsh medium education of children with SEN in Meirion and Dwyfor.

7.3 Equality

A full equality assessment of the impacts of different models was undertaken and as a result we are confident that arrangements would be in place to ensure that the proposal complies with relevant policies to positively promote equal opportunities and that measures are in place to ensure that no discrimination takes place. There is a need to emphasise that it is a SEN school that is under consideration here, therefore disability equality is a key part of all the considerations and that the ultimate aim is to improve the provision for SEN pupils.

8. LOCATION OF THE NEW SCHOOL

- 8.1 As noted in the Cabinet Report on 9th October 2012 *the current provision is not centrally positioned for the area it serves, and the resources within it do not meet modern educational requirements.*
- 8.2 In addition to this it was noted in the suitability assessment of the present Ysgol Hafod Lon that the present site is totally unsuitable for any development because of the size of the site. The suitability report (1.7) in **Appendix I** notes that Ysgol Hafod Lon could reasonably be expected as a stand-alone special school for 49-50 pupils to be more than 3 times the floor area it is and on a larger site.
- 8.3 Because of this it was recognised that the construction of a new school on a new site would be required in order to address the increasing need for SEN school places in the area, should the option to develop a new school be taken, it was decided to recognise an appropriate site.
- 8.4 Because it was recognised that any new provision would need to be located central to Meirionnydd and Dwyfor it was decided to search the areas of Porthmadog and Penrhyndeudraeth for appropriate sites.
- 8.5 Following recognising a number of possible sites and conducting an assessment (see **Appendix 3**) it was concluded that the Parc Eryri site in Penrhyndeudraeth was the best option.
- 8.6 It is therefore recommended that we should consult on the intention to develop a new SEN school on the Parc Eryri, Penrhyndeudraeth site as the best option to ensure a modern fit-for-purpose and sustainable school that is centrally located for both Meirionnydd and Dwyfor.
- 8.7 It is envisaged that the cost of developing a new school and residential / short break unit on the site will be around £12.4m and a business case will need to be presented to the Welsh Government in order to secure 50% of the this investment. The first stage of the business case has already been submitted and approved by the Welsh Government.

9. CONSEQUENCES OF THE RECOMMENDATION

- 9.1 .This recommendation means that Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran, Dolgellau would be relocated to a new SEN school in Parc Eryri, Penrhyndeudraeth.

9.2 Following carrying out a community, language and equality assessment (**Appendix 3**) it isn't envisaged that there will be any negative impact resulting from the relocation of Ysgol Hafod Lon or Uned Ty Aran.

9.3 However, as part of mitigating any impact of school closure in any area, if there is any local interest in developing the existing sites for the benefit of the community the Council will ask the Regeneration Officer to assist the community to develop any ideas for the use of land and buildings that become vacant as a result of school reorganisation. This is done in accordance with the policy and protocol adopted by the Council in 2010.

9.4 **Staffing Considerations**

9.4.1.1 As we are in fact moving the present school /unit to a new site the present staff will also be offered the opportunity to move. We are already consulting directly with staff and unions and will continue to do so during the statutory consultation period and following any decisions resulting from this process. Gwynedd Council has developed a comprehensive staffing policy, in conjunction with trade unions and headteachers. Clear and open communication with staff will be a pivotal part of any proposals.

9.4.2 Whilst developing the new school, it is required that the Governing Body take responsibility for developing and agreeing the staff structure required. The Council's Personél Department will be available to give advice and assistance to the Governing Body and help with any new requirment required.

9.5 **Establishing a new school**

9.5.1 Whilst woking to open the new SEN school the present Ysgol Hafod Lon Governing Body will be responsible for agreeing the school constitution and staff structure and recruitment.

9.5.2 The school budget will be based on the number of pupils attending the school in line with the school budget formula in accordance with Section 52 of the School Standards and Framework Act 2013.

10. NEXT STEPS

- a) Note that the action taken thus far is all part of the process of gathering information in order to put together initial proposals.
- b) Circular 006/2013 *Schools Organisation Proposals* was published by the Welsh Government and these proposals were made with the help of these guidelines.

- c) It is therefore confirmed that the steps taken to put together these proposals are not part of the statutory process. The discussions thus far are in addition to what Welsh Government expects. We must now decide on a model on which to conduct further consultations, in accordance with the Schools Standards and Framework Act 2013, because of the following:
- i. Site transfer
The transfer of any school to a new site or sites unless a main entrance of the school on its new site or sites would be within 1.609344 kilometres (one mile) of any of a main entrance of the school on its current site or sites
 - ii. Increase in pupil numbers
Except where the school is in a hospital, an increase in the number of pupils for whom the school makes provision which, when taken together with all such previous increases in the number of pupils, would increase the number of pupils by 10% or the relevant number of such pupils (whichever is the lesser)
 - iii. Residential provision
The introduction or ending of a residential provision, or the alteration of residential provision such that the number of pupils for whom provision is made is increased or decreased by 5 pupils
- d) If the Cabinet decides to move ahead with the recommendations in this report a period of statutory consultation will need to be held in accordance with the Schools Standards and Framework Act 2013 and the guidance in the Circular 006/2013 *Schools Organisation Proposals*. It is predicted that this consultation period will be held during the coming weeks. During the consultation period information and the findings of the community, language and equality impact assessments will be published.
- e) Afterwards, a further report will be submitted to the Cabinet, detailing the results of that consultation. The Cabinet will have to consider the consultation, and subject to a recommendation by the Cabinet, a decision will be made whether a Statutory Notice should be published to implement the proposal. If a Statutory Notice is published, a period of 28 days will be allowed for any objections to be submitted. Following this a report will be submitted to the relevant Council committee for a final decision.

II. RECOMMENDATIONS

II.1 Therefore the recommendation is:

To commence the process of a statutory consultation in accordance with the requirements of the School Standards and Framework Act (Wales) 2013 to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned T? Aran to a new site in Penrhyndeudraeth on 1st September 2016, increase the school's capacity and add a residential (and short break) facility as outlined in the report.

VIEWS OF THE STATUTORY OFFICERS

The Chief Executive:

The report makes it clear that the recommended case for change is clear and sensible and the Head of Finance notes the financial considerations clearly in his comments. I do not have anything further to add to the report except to note my support to the recommendation.

The Monitoring Officer:

Legal input was provided whilst developing the proposal and I am content with the recommendation from a propriety and legality perspective.

Head of Finance:

I note that the purpose of the report is to ensure a decision by the Cabinet to conduct a period of statutory consultation in order to develop a new special education needs school in Penrhyndeudraeth to include a residential and short break facility. I support the intention to reorganise schools in a fair and logical manner, despite the challenge to try and do this in a very challenging financial context. With a capital grant of £6.2m in the balance, it is clear there will be risks with any delays and the report recognises some possible future revenue benefits.

From the project's capital perspective, I note from section 2.2 of the report that the Welsh Government has already approved the first stage of the business case to attract a grant from the '21st Century Schools Programme', that is, the Government has approved the outline strategic business case which included the case for change, business needs and option appraisal. In addition, I confirm that the Council's Asset Management Plan has already committed to provide the required match funding, that is, the Council has reserved £6.2m, which is 50% of the capital cost, for realising this project.

From the continuous funding perspective (annual revenue budget) resulting from the preferred option, section 6.5 of the report shows how the project could result in annual savings of £101,574. Of course, that is to be welcomed in the current financial climate, though the risk should be noted (as recognised in sections 6.6 and 6.7 of the report) that there is no guarantee of attracting the income from other counties to the Council. In the context of this risk, I understand that the Education Department and Children and Family Support Department have thoroughly considered the scheme within their savings strategy, and it is clear that these departments will be responsible for addressing any deficit in the revenue costs of the new development.

Statutory Director of Social Services:

I support the proposal to commence a period of statutory consultation to develop a special educational needs school in Penrhyndeudraeth that will include a residential and short break provision. A residential and local short break provision as part of the development would certainly improve results for children who presently have to be placed in provision outside of the county and increase the ability to offer short break provision to support local families.

Appendices

Appendix 1	Existing arrangements and associated business needs
Appendix 2	Option appraisal
Appendix 3	Site considerations
Appendix 4	Community, language and equality impact assessment

Staff Statutory Meeting, Ysgol Hafod Lon, 4:00, 23 June 2014

Present:

Garem Jackson (Project Lead), Gareth Jones (Project Manager), Medwyn Griffiths (Project Support Officer), Nia Griffith (HR Officer), Meleri Hughes (Acting Human Resources Officer), 23 staff members were present.

Everyone was welcomed to the meeting by Gareth Jones. A PowerPoint presentation was given by Gareth and Garem outlining the contents of the consultation document and background pack. It was also explained that the intention is to 'relocate' Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran meaning that all staff will transfer to the new school without having to apply for their jobs and go through the process.

Nia Gruffudd presented a slide to explain the staffing issues and advised individuals to contact the department for more information or if there are any concerns.

Following the presentation, the discussion was opened to receive comments and questions.

No questions or comments were received.

School Governors' Meeting, Ysgol Hafod Lon, 5:00, 23 June 2014

Present:

Garem Jackson (Project Lead), Gareth Jones (Project Manager), Medwyn Griffiths (Project Support Officer), Sian Hughes (Chair of Governors) and Debbie Williams (Governor).

The proposal was explained to them verbally referring to the contents of the consultation document and background pack. The discussion was opened to take any questions but they requested more time to read the documents before deciding if they would present any formal comments.

Staff Statutory Meeting, Uned Tŷ Aran, 16:00, 26 June 2014

Present:

Garem Jackson (Prosiect Leader), Medwyn Griffiths (Prosiect Support officer), 3 staff members.

Garem Jackson welcomed everyone to the meeting. The proposal was explained to them verbally referring to the contents of the consultation document and background pack.

A discussion followed on the impact on the community, the impact on the Welsh language, equality impact and personnel issues with Medwyn Griffiths who distributed leaflets with more details and addresses of the relevant personnel officers to contact. It was also explained that the intention is to 'relocate' Hafod Lon and the Tŷ Aran Unit and that all staff will transfer to the new school without having to apply for their jobs and go through the process.

Following the presentation, the discussion was opened to receive comments and questions. 2 questions were received:

- a) Feeling that Tŷ Aran Unit operates just like Tŷ Meirion with children integrating into the mainstream school so why continue with the provision in one and not the other?
- b) Feeling that the Council has intentionally placed fewer children into the unit for several years in order to strengthen the case for closure.

The response to these 2 questions can be seen in the **Response to the Observations** section of the report

Open Days

3 open days were organized in Pwllheli, Dolgellau and Penrhyndeudraeth between the hours of 14:00 and 19:00 to give people the opportunity to discuss and present comments on the statutory consultation.

We took display boards with the latest plans of the new school, consultation documents and background packs to the 3 meetings.

07.07.14 – Pwllheli

3 people attended the open day. All 3 were very supportive of the new school and understood the how locating it in Penrhyndeudraeth appeared fair to the 2 areas.

One parent who had a child in Ysgol Hafod Lon said that she truly looked forward to him receiving the opportunity to use the new facilities and partake in new activities when the new school opened.

No objections or worries about the proposal were received on the day.

08.07.14 – Dolgellau

3 people came to the open day. All 3 were very happy with the plans and location of the school. It was also noted that it was a good idea to open the school for use by the wider community so that they could use the facilities like the hydrotherapy pool.

2 comments relevant to the consultation were received:

- a) Are the electric cables that are near the site likely to create problems, in particular affecting the local radio/phone network?
- b) Was the site of the old hospital over the road to Snowdonia Park considered as a possible location for the new school?

There were no other concerns or objections to the proposal on the day. 2 people took a copy of the consultation document to consider the proposal further.

09.07.14 – Penrhyndeudraeth

9 people came to the open day. All who came said that they were very supportive of the new school. 2 had children in Ysgol Hafod Lon and declared that their lives would be transformed when the new school opened. There were also positive comments about the facilities and location of the new school.

There were no concerns or objections to the proposal on the day. 3 people took a copy of the consultation document to consider the proposal further.

Consultation with children and young people in Ysgol Hafod Lon

4 July 2014

Bethan Williams (Children and Young People Project Officer) conducted a meeting with members of Ysgol Hafod Lon school council. There were 8 members present, 2 from each class.

She offered to go to Uned Ty Aran but the staff were of the opinion that the nature of the children's needs would mean that they would have difficulty in understanding the questions and it might cause them anxiety.

Here are Bethan's notes from the meeting with the children in Ysgol Hafod Lon:

It was a short session. Everyone introduced themselves and I asked them specific questions for them to answer.

Questions asked during the meeting:

1. What do you like/dislike about the current school?
2. What resources would they like in the new school?
3. Did they look forward to moving to a new school?
4. How did they feel about travelling further to the school?

Results of the consultation:

- The children are looking forward to having a new school
- They are looking forward to having a place to play football
- They want more space to play outside especially when the weather isn't nice
- The goals that they have at the moment are loose and broken
- The veranda isn't large enough for them to go out to play
- They want astroturf
- Travelling to school will be far but they don't mind
- They travel in taxis and buses
- The school hall isn't large enough
- Everyone is looking forward to getting a new school

Estyn response to the proposal to reorganise special education provision in Meirionnydd and Dwyfor.

This report has been prepared by Her Majesty's Inspectors of Education and Training in Wales.

Under the terms of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013 and its associated Code, proposers are required to send consultation documents to Estyn. However Estyn is not a body which is required to act in accordance with the Code and the Act places no statutory requirements on Estyn in respect of school organisation matters. Therefore as a body being consulted, Estyn will provide their opinion only on the overall merits of school organisation proposals.

Estyn has considered the educational aspects of the proposal and has produced the following response to the information provided by the proposer.

Introduction

This consultation proposal is from Gwynedd County Council.

The proposal is that Gwynedd County Council:

- relocate Ysgol Hafod Lon (near Pwllheli) and Uned Tŷ Aran (primary aged provision in Dolgellau) to a new site in Penrhyndeudraeth on 1 September 2016;
- retain Uned Tŷ Meirion (secondary aged provision in Dolgellau); and
- increase the capacity of the proposed new school to 100 from the current joint budgeted numbers of 49 pupils.

Summary/ Conclusion

Are the proposals likely to maintain or improve the standard of education provision in the area?

It is Estyn's opinion that this proposal is likely to improve the present standards of special educational needs provision in this area of Gwynedd. However, this may not be the case for Tŷ Meirion pupils as they will not benefit from the new provision.

What effect do the proposals have on other schools and educational institutions in the area?

The proposals are likely to have a limited impact on other schools in the area as the development solely involves the two special schools. The other special school in Gwynedd is located too far away to be effected. However it may influence the long

term viability of Tŷ Meirion as the preferred option is to retain this provision at its current location on the secondary school site in Dolgellau. The possibility of the primary aged pupils who transfer to the new school deciding they wish to stay there rather than be separated from peers is not discussed. Should pupils decide not to move to Tŷ Meirion this could significantly impact on pupil numbers there and make the provision unviable. Furthermore, a very brief reference is made to another provision called Uned y Traeth but no reasons are given for not including this unit in the relocation.

Description and benefits

How well has the proposer:

- **Given a clear rationale for the proposal?**

The proposer has set out a clear rationale for the proposal. This is mainly focused on the local authority's responsibility for the planning and management of school places along with securing sufficient resources on improving education outcomes. The proposer clearly shows that the current location, suitability of the buildings, the facilities and the lack of residential provision significantly contribute to the rationale behind the proposal. However some of the reasons for retaining Tŷ Meirion, such as integration with mainstream pupils and difficulties with travelling, could also be applied to Tŷ Aran.

- **Set out clearly and fairly the expected benefits and disadvantages when compared with the status quo?**

The expected benefits and shortcomings of the current proposal are put forward clearly and in a balanced way. They include the following:

- a more central location to meet the needs of pupils with special educational needs;
- increased capacity as the current schools are significantly above the numbers they were constructed for;
- the opportunity to invest in providing high quality, modern facilities which would be able to support the needs of these pupils better;
- residential provision available,
- reduced travelling time for the majority of pupils;
- better working environment for staff; and
- reduced running costs.

The proposal does identify a potential disadvantage within the same section:

- higher revenue costs as a result of retaining Uned Tŷ Meirion and the restricted use of modern specialist SEN resources for those pupils; however,

the Council has given detailed reasons for retaining Uned Tŷ Meirion, all of which are based on the specific needs of the pupils.

The proposal identifies the following disadvantages should the proposal not go ahead:

- insufficient SEN school places;
- resources that are unfit for purpose;
- no short break provision for families;
- costly out of county provision which is not available in pupils' first language; and
- a location that is not central for both Meirionnydd and Dwyfor.

Managed any risks associated with the proposals?

The proposer has identified 10 possible risks which are mainly focussed on the planning, building and cost of the project. All of these risks are evaluated for possible impact and the proposer clearly shows how they plan to control these risks successfully.

Considered suitable alternatives and given good reasons as to why these have been discounted?

The proposer has considered suitable alternatives which include the combinations of relocating and retaining the current school and units. It has given valid reasons for the preferred option of relocating Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran and for retaining Tŷ Meirion. **However, the proposal does not include past or projected pupil numbers for either Tŷ Aran or Tŷ Meirion or mention whether these were taken into consideration.**

The proposed site was chosen due to its central location and the fact that the majority of pupils would travel shorter distances to the new provision. **Other sites were considered in the Porthmadog and Penrhyndeudraeth areas but no reasons are given for choosing this specific site over any others.**

- **Considered the impact of the changes on learner travel arrangements and on accessibility of provision?**

The proposer notes that based on present transport contracts the majority of pupils would travel shorter distances to school.

The complex medical needs of some of the pupils currently at Tŷ Meirion have contributed to the decision to retain this provision. **However, the proposer has not**

included information to show that they have researched whether prospective pupils at Tŷ Aran would have similar needs.

- **Effectively shown how surplus places will be affected? If surplus places will be increased, has the proposer give adequate reasons for this?**

The proposal is thorough in its use of data with regard to past and current pupil numbers at Ysgol Hafod Lon. This data clearly shows that the school, which was constructed to accommodate 28 pupils, is presently at overcapacity with 54 pupils. The proposal would increase capacity in order to meet the rising pupil numbers. However, the proposal does not include past or projected pupil numbers for either Tŷ Aran or Tŷ Meirion.

Where relevant, taken sufficient account of the impact of the proposals on Welsh medium provision within the local authority?

The proposal is not likely to change the Welsh medium provision for the pupils involved. However, it is likely to improve the Welsh medium provision within the local authority. The proposal enables the authority to offer children, who currently have to travel out-of-county to generally non-Welsh provision, an education through the medium of Welsh and to communicate in Welsh with peers and adults.

Educational aspects of the proposal

How well has the proposer:

- **Considered the impact of the proposals on the quality of the outcomes, provision and leadership and management?**

It is envisaged that the current leadership team will be retained in the new provision. The proposal is likely to have a significant impact on improving provision and the learning environment for pupils. The proposer predicts that the specialist resources installed in the new school will substantially add to the experiences and provision available to the pupils and staff. This has the potential to improve the quality of education for the pupils

- **Considered the likely impact of the proposals to ensure delivery of the full curriculum at the foundation phase and at key stage 2?**

As the proposal is based on a relocation of experienced staff it is unlikely to impact negatively on the delivery of the curriculum which is based on the national curriculum and tailored to meet the need of each individual pupil. The proposer has considered that the specialist resources installed in the new school will substantially add to the experiences and provision available to the pupils.

Considered the impact of the proposals on vulnerable groups, including children with Special Educational Needs?

The proposer has fully considered the impact of the proposals on vulnerable groups, including children with Special Educational Needs (SEN).

It is Estyn's view that the impact of the proposals on vulnerable groups, including children with Special Educational Needs have been sufficiently considered and that the provision is likely to improve.

- **Ensured that the disruption to learners is minimised?**

The proposer has not included clear specific reference to how it will ensure that the disruption to learners is minimised. This is especially important as any change is likely to disrupt pupils with Special Educational Needs.

Responses to Estyn comments on the Statutory Consultation on the proposal to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to a new site in Penrhyndeudraeth on 1 September 2016, increase the capacity of the school and add a residential and short break facility

	Comments	Gwynedd Council responses
1.1	<p>Are the proposals likely to maintain or improve the standard of education provision in the area?</p> <p>It is Estyn’s opinion that this proposal is likely to improve the present standards of special educational needs provision in this area of Gwynedd. However, this may not be the case for Tŷ Meirion pupils as they will not benefit from the new provision.</p>	<p>It is intended that Uned Tŷ Meirion pupils receive the opportunity to use the specialist resources and Equipment that will be available in the new school.</p>
1.2	<p>What effect do the proposals have on other schools and educational institutions in the area?</p> <p>The proposals are likely to have a limited impact on other schools in the area as the development solely involves the two special schools. The other special school in Gwynedd is located too far away to be effected. However it may influence the long term viability of Tŷ Meirion as the preferred option is to retain this provision at its current location on the secondary school site in Dolgellau. The possibility of the primary aged pupils who transfer to the new school deciding they wish to stay there rather than be separated from peers is not discussed. Should pupils decide not to move to Tŷ</p>	<p>All children will be individually assessed by the SEN Moderation Panel and referred to the most appropriate provision for their needs. A decision to place a child in Uned Tŷ Meirion will depend on this assessment, the suitability of Tŷ Meirion for the child’s needs and the wishes of the parent.</p> <p>Referring to Uned y Traeth – this is an unit which is part of Ysgol Cymerau and has been established because there is insufficient room in Ysgol Hafod Lon and therefore no appropriate place for primary age children who require AAA provision. If we were to relocate Ysgol Hafod Lon to Penrhyndeudraeth then continuing with Uned y Traeth would be an option for children who would have difficulty in travelling to Penrhyndeudraeth.</p>

	<p>Meirion this could significantly impact on pupil numbers there and make the provision unviable. Furthermore, a very brief reference is made to another provision called Uned y Traeth but no reasons are given for not including this unit in the relocation.</p>		
<p>I.3</p>	<p>How well has the proposer:</p> <p>Given a clear rationale for the proposal?</p> <p>The proposer has set out a clear rationale for the proposal. This is mainly focused on the local authority's responsibility for the planning and management of school places along with securing sufficient resources on improving education outcomes. The proposer clearly shows that the current location, suitability of the buildings, the facilities and the lack of residential provision significantly contribute to the rationale behind the proposal. However some of the reasons for retaining Tŷ Meirion, such as integration with mainstream pupils and difficulties with travelling, could also be applied to Tŷ Aran.</p>		<p>In contrast to Tŷ Meirion there is more choice of primary schools that can offer access to disabled pupils in the south of the county. Because of this choice it is not envisaged that not continuing with the provision in Ty Aran will create any problems if a placement is required in the south of the county which is closer to a the home of a child that would have difficulty in to Penrhyndeudraeth.</p>
<p>I.4</p>	<p>Considered suitable alternatives and given good reasons as to why these have been discounted?</p> <p>The proposer has considered suitable alternatives which include the combinations of relocating and retaining the current school and units. It has given valid reasons for the preferred option of relocating Ysgol Hafod Lon and Tŷ Aran and for retaining Tŷ Meirion. However, the proposal does not include past or projected pupil numbers for either Tŷ Aran or Tŷ Meirion or mention whether these were taken into consideration.</p>		<p>The historical figures for Ysgol Hafod Lon were included (2008-14) in the consultation document and the numbers for Uned Ty Aran (2008-14) in the attachment sent to stakeholders following the welsgh Government comments on the consultation document.</p> <p>As the consultation recommended continuing with Uned Ty Meirion the numbers for that provision were not included.</p> <p>It is very difficult to predict the future numbers of SEN children therefore no numbers are included. The only prediction we can make, on the basis of local and National patterns, is that the number of children that are identified with SEN needs severe enough to need an SEN school placement continues to increase and will in the future and that we are</p>

			confident in this assumption.
1.5	The proposed site was chosen due to its central location and the fact that the majority of pupils would travel shorter distances to the new provision. Other sites were considered in the Porthmadog and Penrhyndeudraeth areas but no reasons are given for choosing this specific site over any others.		An assessment was carried out of 6 possible sites in the Porthmadog and Penrhyndeudraeth area and this assessment and reasons for choosing the site in Penrhyndeudraeth was to be seen in the Background Pack provided as an additional document to the Consultation Document. The Consultation Document clearly noted where the Background Pack was to be seen and how to obtain a hard copy.
1.6	<p>Considered the impact of the changes on learner travel arrangements and on accessibility of provision?</p> <p>The proposer notes that based on present transport contracts the majority of pupils would travel shorter distances to school. The complex medical needs of some of the pupils currently at Tŷ Meirion have contributed to the decision to retain this provision. However, the proposer has not included information to show that they have researched whether prospective pupils at Tŷ Aran would have similar needs.</p>		<p>As an option that was closer to some children's home was needed in the south of the county that would be nearer than Penrhyndeudraeth, because their physical needs would make it difficult for them to travel far, it was sensible to continue with Uned Ty Meirion as the travelling to the other 2 secondary schools in the south of the county would be too far and are not fully adapted for the disabled at present. Continuing with Uned Ty Meirion would therefore mean continued access for disabled children (who need access to a mainstream curriculum) in a mainstream secondary school in Meirionnydd.</p> <p>In contrast to Tŷ Meirion there is more choice of primary schools that can offer access to disabled pupils in the south of the county. Because of this choice it is not envisaged that not continuing with the provision in Ty Aran will create any problems if a placement is required in the south of the county which is closer to the home of a child that would have difficulty in to Penrhyndeudraeth.</p>
1.7	<p>Effectively shown how surplus places will be affected? If surplus places will be increased, has the proposer give adequate reasons for this?</p> <p>The proposal is thorough in its use of data with regard to past and current pupil numbers at Ysgol Hafod Lon. This data clearly shows that the school, which was constructed to accommodate 28 pupils, is presently at</p>		<p>The historical figures for Ysgol Hafod Lon were included (2008-14) in the consultation document and the numbers for Uned Ty Aran (2008-14) in the attachment sent to stakeholders following the Welsh Government comments on the consultation document.</p> <p>As the consultation recommended continuing with Uned Ty Meirion the numbers for that provision were not included.</p>

	<p>overcapacity with 54 pupils. The proposal would increase capacity in order to meet the rising pupil numbers. However, the proposal does not include past or projected pupil numbers for either Tŷ Aran or Tŷ Meirion.</p>	<p>It is very difficult to predict the future numbers of SEN children therefore no numbers are included. The only prediction we can make, on the basis of local and national patterns, is that the number of children that are identified with SEN needs severe enough to need an SEN school placement continues to increase and will in the future and that we are confident in this assumption.</p>
<p>1.8</p>	<p>Ensured that the disruption to learners is minimised?</p> <p>The proposer has not included clear specific reference to how it will ensure that the disruption to learners is minimised. This is especially important as any change is likely to disrupt pupils with Special Educational Needs.</p>	<p>Ein bwriad yw ceisio sicrhau bydd y gwaith adeiladu a dodrefnu'r ysgol newydd wedi ei gwblhau erbyn mis Ebrill 2016 er mwyn rhoi'r cyfle i'r plant hynny fydd yn trosglwyddo o Ysgol Hafod Lon ac Uned Ty Aran yn cael cyfle i ymweld a'r ysgol newydd yn ystod tymor yr haf cyn symud yno'n barhaol o Fedi 2016 ymlaen.</p> <p>Our intention is to try and ensure the building work and furnishing the new school will be completed by April 2016 in order to give the children who will be transferring from Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran will have the opportunity to visit the new school regularly during the summer term before moving permanently in September 2016.</p> <p>Also, as the intention is to re-locate Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran the current staff will also be offered a transfer to the new School. The hope is that this will reduce disruption when transferring from one site to another.</p>

I Sylw Mr Gareth Jones
Rheolwr Prosiect
Gwasanaeth Ysgolion
Cyngor Gwynedd
Pencadlys
Caernarfon
LL55 1SH

ysgolarbennigmeiriondwyfor@gwynedd.gov.uk

02.07.2014

Annwyl Syr,

Parthed: Dyfodol Ysgolion Addysg Anghenion Arbennig yn Meirionnydd a Dwyfor – Ymgynghoriad Statudol

Diolch am eich cylchlythyr dyddiedig 20.06.2014.

Mae'r Cyngor yn cefnogi'r argymhellion sy'n ffurfio cynnwys yr ymgynghoriad ac yn arbennig, yn croesawu'r bwriad i barhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhy Meirion, Dolgellau.

Gyda diolch am gysylltu a'r Cyngor ynglyn a'r mater yma.

Yr Eiddoch yn Gywir,

Clerc i'r Cyngor

CYNGOR CYMDEITHAS LLANFROTHEN
LLANFROTHEN COMMUNITY COUNCIL

18 Gorffennaf 2014

Annwyl Syr,

Darpariaeth Ysgol A.A.A.

Dymunaf eich hysbysu fod y Cyngor yn cefnogi y bwriad i sefydlu yr Ysgol ym Mhenrhyndeudaeth.

Cyngor Gwynedd,
Adran Addysg - I Sylw Gareth Jones,
Swyddfa'r Cyngor,
CAERNARFON.
LL55 1SH

CYNGOR CYMUNED LLANNOR

Gorffennaf 8fed 2014.

Prosiect Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor
Adran Addysg
Cyngor Gwynedd
Pencadlys
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

YSGOLDDAU DYNOL
Dyddiad
10 ANR 2014
UNED CEFNOGOL

Annwyl Syr,

Parthed: Ymgynghoriad Statudol Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor.

Diolch am eich llythyr diweddar ynghyd a chopi o'r ymgynghoriad uchod. Cafodd y ddogfen ei thrafod yng nghyfarfod mis Gorffennaf o'r Cyngor Cymuned.

Hoffai'r aelodau nodi'r sylwadau canlynol:

- Hoffai'r aelodau nodi eu pryderon fod yr ysgol a chyfleon gwaith yn mynd o'r ardal.
- Byddai'r Cyngor Cymuned yn dymuno fod yn rhan o unrhyw drafodaeth parthed dyfodol yr adeilad ar ôl i'r ysgol symud. Mae gwir angen darpariaeth parcio ym mhentref Y Ffor a sicrhau ffordd ddiogel a hwylus i ddisgyblion ddod i Ysgol Br Plennydd

Edrychaf ymlaen at dderbyn eich ymateb maes o law.

Clerc

E-bost

Annwyl Gyfeillion.

Dyma ymateb

- Cyngor Cymuned Llanuwchllyn
- Cyngor Cymuned Llanygerw
- Cyngor Tref Y Bala

i'r Ymgynghoriad Statudol ar Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor. Mae'r 3 Cyngor wedi ystyried y mater ar wahân i'w gilydd ond y maent yn gytûn yn eu hymateb. Maent yn cytuno y gellid cyhoeddi eu sylwadau.

Mae'r 3 Cyngor uchod yn ffafrio **Opsiwn 4**

Dymunant wneud y pwyntiau ychwanegol:

- Ni ddylid amddifadu Tŷ Meirion o adnoddau digonol; mae perygl i adnoddau mewn ysgol newydd sbon ymddangos yn ddeniadol ac y gall y canfyddiad hwn fod ar draul yr addysg wych a gynigir yn Nhŷ Meirion.
- Wrth gau Tŷ Aran, dylid gochel rhag mynd ati i ddenu pawb o'r oedran cynradd i Benrhyndeudraeth, neu gall hyn gael effaith andwyol ar niferoedd Tŷ Meirion, gan mai dim ond yr ysgolion cynradd fyddai yn bwydo Tŷ Meirion
- Mae'r Cynghorwyr yn ymwybodol iawn o'r addysg a'r cyfleoedd ardderchog a gynigir gan Tŷ Meirion. Maent hefyd yn ymwybodol fod y safle ar dir Ysgol y Gader yn caniatáu llawer o integreiddio gyda'r prif lif, a bod hyn o fantais addysgol a moesol disgyblion Tŷ Meirion a disgyblion Y Gader. Mae'r sefyllfa hon yn un arbennig iawn ac fe ddylid gwneud pob peth i warchod y gymuned ar safle'r Gader.
- Mae'n bryder mawr iawn gan y Cynghorwyr fod safle'r Ysgol Arbennig ym Mhenrhyndeudraeth ym mhell o unrhyw ddarpariaeth prif lif a bod y cyfle i integreiddio felly'n cael ei golli.

Yn gywir,

E-bost

Ysgrifennaf i'ch hysbysu y bu i Gyngor Tref Ffestiniog drafod eich neges isod yn ei gyfarfod yr wythnos diwethaf a phenderfynu ein bod yn cyd-weld a'ch bwriad gyda'r datblygiad gan y bydd yn fwy canolog a bydd cyfleusterau llawer gwell.

Yn gywir

E-bost

Roedd cynghorwyr Cyngor Cymuned Beddgelert yn cefnogi ac yn cytuno gyda'r cynnig i ail leoli Ysgol Hafod Lon, ac Uned Ty Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth.

clerc

E-bost

Response to the statutory Consultation for Special needs School Meirion Dwyfor.

Children's Continuing Care is overall very pleased with the proposal that Ysgol Hafod Lon and Ty Aran be relocated to Penrhyndeudraeth. This will greatly benefit the children with SEN from Meirionnydd, especially those with complex medical needs as travel will no longer be an issue.

We agree fully with the consultation that children developing a residential/short term unit would mean that sending some children outside of the county could be avoided and also provide Welsh medium provision for the children.

BCUHB are mentioned a few times in this consultation around funding however the children's Continuing Care team have not been involved in this process nor have been consulted around this. We have requested that health be involved at an early stage in the planning to ensure that developments are able to meet the health needs of young people as well as their educational needs.

This is a welcome development for the children and young people in the surrounding area.

Ysgol Seicoleg
Prifysgol Bangor

Adeilad Brigantia, Ffordd Penrallt
Bangor, Gwynedd LL57 2AS

Ffon:(01248) 382211 - Ffacs:(01248) 382599
e-bost: psychology@bangor.ac.uk
www.psychology.bangor.ac.uk

PRIFYSGOL
BANGOR
UNIVERSITY

School of Psychology
Bangor University

Adeilad Brigantia, Penrallt Road
Bangor, Gwynedd LL57 2AS

Tel:(01248) 382211 - Fax:(01248) 382599
e-mail: psychology@bangor.ac.uk
www.psychology.bangor.ac.uk

Re: Proposal for the relocation of Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran September 2016.

To whom it may concern:

I am a [REDACTED] at the Wales Centre for Behaviour Change, School of Psychology, Bangor University. I would like to comment on a number of positive aspects of the consultation and the proposed plans for improving the education of children in North Wales.

I would agree with the timely recommendation to build a new school and to relocating both Ysgol Hafod Lon and Ty Aran. I would suggest that the present Ty Meirion maybe better remaining where is due to geographical issues.

The name of the school should perhaps be decided by the pupils, families, staff and School Governors of Hafod Lon and Ty Aran so that there is a real sense of ownership in the new development from all stakeholders. I believe this will also help to ensure a smoother transition in a potentially difficult move.

I am however concerned that people will think that because the new Hafod Lon is not autism specific, that education there will not be equal to other educational provision that states that it is autism specific. Although I do see the benefits of not specifying "autism -specific", it may be useful to specify that the new provision aims to provide autism-specific specialist provision that is equitable to other educational establishments that specifically named as autism-specific. Steps could be taken to ensure the continued achievement of the highest standards of educational provision; eg pursuit of evidence-based educational interventions, accreditations, training, and in particular working in partnership with the academic sector (e.g., Bangor University).

Many will be aware that the School of Psychology has built strong working relationships with local special educational establishments in the last 10 years to mutual benefit. I truly believe that the Special needs schools in North West Wales in particular are now beginning to show the benefits of this collaboration with unique and innovative practices being evidenced through this collaboration between the schools, Local professional services and Bangor University. We are now in a unique position in North West Wales to light a beacon of best practice that will place us at the forefront of Special educational practice in the UK and wider. There are already three new (or relatively new) Special educational facilities in North West Wales (Ysgol Gogarth, Ysgo Y Bont & Pen Dalar). The prospect of adding a further excellent modern facility will place the infrastructure in this area second to none. The important aspect of this movement now is to add to this a focus on providing the best evidence based education within these schools that will match the shiny modern exterior of the buildings. It is clear now that Hafod Lon, Ysgol y Gogarth, Ysgol y Bont are now pioneering innovative approaches to teaching and behaviour management that are being

noticed around the UK. I know of no other Special needs educational facilities that are working with behaviour and educational specialists in university provisions and some of the educational practice in these schools is sector leading.

I believe and hope that the new Hafod Lon will aspire to providing evidence based educational provision that will be entirely appropriate and equitable (or even surpassing) anything that may be available elsewhere, autism specific or not.

Regarding the plans for a residential unit. I agree with the goal of providing a residential unit but admit that I was surprised that this was only planned for 6. This maybe too small in my opinion. I would recommend that Cyngor Gwynedd also start thinking about residential provision.

I also commend Cyngor Gwynedd on responding appropriately to the bilingual needs of the population, and delivering linguistically appropriate specialist educational interventions.

**School of Psychology
Bangor University**

E-bost

Re:Proposal for the relocation of Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to the new site in Penrhyndaedraeth on 1st September 2016.

I am a working in Gwynedd and enclose my response to the proposal of the relocation of Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to the new site in Penrhyndaedraeth in September 2016.

I agree with the proposal to build a new school at the new site in Penrhyndaedraeth and to continue the current provision at Ty Merion. I feel this will be a more suitable site as it is more central for the area concerning travel arrangements for families and pupils and that there is a need for a larger more modernised building to accommodate increasing numbers of children that require specialist provision.

The naming of the new school should be discussed and chosen by the pupils and families of both Ysgol Hafod Lon and the uned at Ty Aran.

I agree with the plans to provide residential provision as this is much needed in Gwynedd. The proposal for a six bed residential provision should possibly be reviewed and the capacity increased as I feel this may not be sufficient enough.

I also agree with the need to build a more up to date school with resources that meet today's requirements and also highly recommend that the new provision aims to provide and pursue evidence based practices and evidence based educational interventions that have proved to be so successful at Ysgol Hafod Lon following its working relationship with Bangor University.

I highly recommend that the relationship with Bangor University and the academic sector is continued to ensure the provision of specialist evidence based practices, procedures, programs and training that will benefit all pupils. This will particularly ensure that the appropriate high standards of educational and therapeutic provision are provided that is specifically aimed at children with Autistic Spectrum Disorders and profound complex needs.

680

Yours Sincerely

CABINET REPORT
September 16, 2014

Cabinet Member: Councillor Gareth Thomas

Subject: The Future of Education Provision in Y Gader Catchment Area

Contact Officer: Iwan T Jones – Corporate Director

The resolution sought/purpose of the report

The purpose of this report is to seek the Council Cabinet's approval to commence a period of statutory consultation on the favoured option, which is the proposal to close Y Gader catchment schools and establish one catchment community all through school on the present sites of Y Gader, Dolgellau Primary, Ieuan Gwynedd, Dinas Mawddwy, Llanelltyd and Friog schools for all pupils aged 3-16.

Views of the local members

Local Members' comments will be presented in the meeting.

1. INTRODUCTION

- 1.1 The purpose of this report is to seek the Council Cabinet's permission to commence a period of statutory consultation on the proposal to re-organise education provision in Y Gader catchment in Dolgellau. We ask that the Cabinet decides on:
 - i. The planned model for the preferred provision on which to hold a statutory consultation;
 - ii. The matter of category accompanying that model
- 1.2 The Council has been implementing the Strategy, '*Excellent Primary Education for Children in Gwynedd*' since it was adopted in April 2009. In its meeting on 9 October 2012, the Cabinet decided on the '*Priorities Plan Re-organisation of Education Provision*' which is based on this strategy.
- 1.3 In accordance with '*Excellent Primary Education for Children in Gwynedd*' discussions were held regarding education provision in the catchment area of Y Gader, Dolgellau since 2010.
- 1.4 A report was submitted to the Full Council on July 14, 2011 regarding the reorganisation of schools in the catchment area of Ysgol Y Gader. That report is an important context for this report and a copy is included in the background pack. Copies of other relevant papers can be viewed on the Council website www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion and www.gwynedd.gov.uk/thecabinet.
- 1.5 A further report was submitted to the Cabinet on July 16, 2013 (available in the background pack). That report described the difficulties involved with implementing the plan in one part of the catchment area due to technical problems with developing the site at Brithdir and also the financial implications. In view of this information and the need for reconsideration, an outline vision was adopted for the catchment area.

- 1.6. The essence of the outline vision would be to aim at ensuring the following outcomes:
- The same opportunities and experiences for all the pupils in the catchment area
 - More consistency across the entire catchment area
 - Better progression across the age range
 - Opportunities for sharing staff expertise and more opportunities in terms of professional development
 - Wider opportunities to co-ordinate public services, especially support for families
 - Strengthen the education provision across the catchment area and establish the foundation for collaboration, joint planning and joint development into the future.

There is a desire to ensure strong and sustainable education provision throughout the entire catchment area across all sectors. This will involve looking at rationalising the number, nature and status of schools in some parts of the catchment area. If the vision is fully realised it will be possible to strengthen the education provision within Y Gader catchment area.

- 1.7. In December 2013 a report was presented to the Cabinet (available in the background pack) where looking at the catchment area in its entirety was approved, in accordance with the recommendations below:

- (i) *To confirm extending the work in order to create a range of models which will serve the catchment area in its entirety, with the aim of putting before the Cabinet specific recommendations for statutory consultation in accordance with Section 48 of the Schools Standards and Organisation Act 2013*
- (ii) *To give authority to undertake an assessment in order to identify and measure the need within the catchment area for education provision of a specific category and designation as part of, and to meet the requirements of, the Process of identifying recommendations in accordance with i. above.*
- (iii) *To consider the possible financial implications and the options for meeting those implications and thus guarantee that any further requirements for implementing this plan are included in the review of the asset management plan.*
- (iv) *Since the Church Voluntary Schools come within the remit of the process, delegate to the Education Cabinet Member the task of conducting a pre-consultation with the Church if necessary, in accordance with the Schools Organisation Code 2013 requirements, before submitting a further report to the Cabinet on the favoured option, requesting permission to undertake a statutory consultation period on this option.*

- 1.8. Y Gader Catchment Review Panel (CRP) was established during April 2010 and 7 meetings were held. Representatives from all schools were present – head teacher, chair of governors and parent governors. Invitations were also extended to Local Members, representation from the Church in Wales (Diocese of Bangor) and a representative from Coleg Llandrillo Menai.

- 1.9. A wide range of evidence was received and discussed by the panel, including school statistics, financial background, and information on developments at national level (including Government guidance on dealing with proposals for school reorganisation) and new regulations on establishing patterns of collaboration/federations between schools.

1.10. A long list of possible options for school re-organisation in the area was compiled, which included variations of the following:

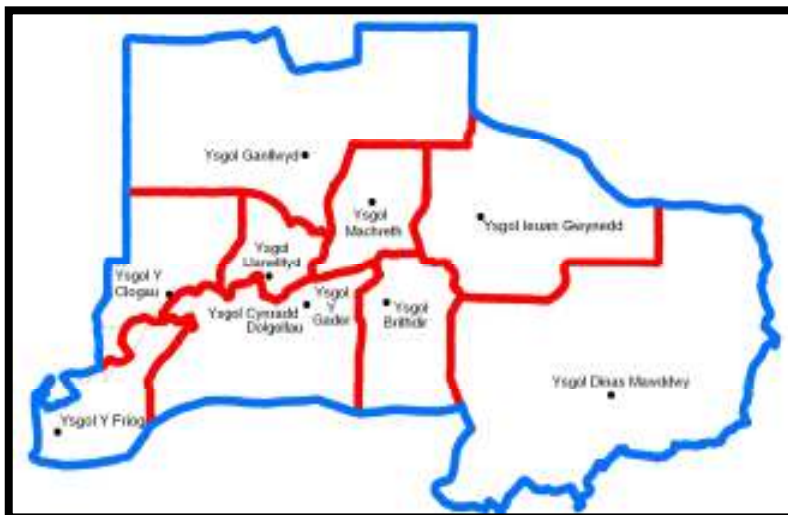
- Developing collaboration models
- Models of rural area schools (single or multi-site)
- All through school (also known as a Learning Community or a Lifelong Learning School)

1.11. The most recent CRP meeting was held on 21st May 2014 where the background work, based on the entire catchment area was presented. This included an updated long list of catchment models, the proposed way forward (the current direction) and an explanation of the statutory processes.

1.12. Another important point is the capital investment available for the catchment. Since commencing discussions in the catchment, the Welsh Government have adopted the investment programme, the 'Twenty-first Century Schools Programme'. Through this programme the Council has an investment of £3.6m approved in principle for Y Gader catchment area. Comprehensive Business Cases will have to be presented to attract the money. Careful consideration will have to be given regarding the best use of the investment and as discussed in the December 2013 Cabinet Report, as the entire catchment area is being discussed any additional budget requirement will be included as a part of a review of the asset management plan.

2. THE SITUATION IN Y GADER CATCHMENT AREA

2.1 Y Gader catchment area includes 10 schools, one secondary school (Ysgol Y Gader) and 9 primary schools (Ganllwyd, Llanelltyd, Y Clogau, Y Friog, Brithdir, Ieuan Gwynedd, Dinas Mawddwy and Dolgellau Primary schools). These schools are situated in and surrounding Dolgellau town, in Meirionnydd. The primary schools each have their own admission catchment areas and these combined make up a secondary school catchment, Ysgol Uwchradd Y Gader. These are displayed in the inserted map. Further information regarding each school is available in Appendix 1.

2.2 The area has been targeted for re-organisation as there are numerous challenges regarding the education provision;

- there are low pupil numbers in most of the schools in the catchment area
- Pupil projections forecast a further decline; in fact by September 2016 it is expected that there will be 637 primary and secondary pupils in the catchment area, a decline of 127 pupils
- 6 out of the 9 primary schools receive additional funding through the minimum staffing policy (safety net); this totalled £199,929 in 2013/14. This figure may increase further in the future as pupil numbers continue to decline
- The per pupil cost in each of the catchment's primary schools is higher than the County average of £3,910
- There is a huge range in primary cost per pupil within the catchment area; £4,003 - £10,616
- There are issues recruiting head teachers in the area

- 6 of the primary head teachers teach for over 70% of their time, which limits time for leadership and management
- Not all of the school buildings are in the best condition or suitable for teaching in the twenty-first century
- The majority of the primary classes contain age ranges of four year groups
- Projections show that 3 of the primary schools will have fewer than 15 pupils within the next 5 years – this will result in additional finance to finance a head teacher and senior classroom assistant only (whereas they currently have a head teacher and teacher) – this inevitably will affect the standard of education
- 26% of primary pupils attend schools beyond their natural catchment
- 8 out of the 9 primary schools have significant surplus places – over 30%
- Standard of education in the catchment is variable with some schools doing better than others due to some particular issues.

3. RELEVANT CONSIDERATIONS – CHOOSING A MODEL

3.0.1. A number of models were discussed prior to creating the long list. Those options were based on the possible way forward by considering all 10 schools in the catchment. This involved:

- Developing co-operation/federation models between some or all of the current schools without closing schools
- Developing co-operation/federation models between some of the current schools after closing some schools
- Close some primary schools by transferring pupils to nearby schools without capital investment or co-operation between the schools left over.
- Close some primary schools by transferring pupils to nearby schools without capital investments, and establish a collaboration between the schools left over
- Close some primary schools and establish area schools following capital investment
- Close some rural primary schools and establish multi-site area schools following capital investment
- Upgrade Dolgellau Primary with a capital investment to create an educational centre for primary education in the catchment area
- Establish one school for primary pupils in the entire catchment area on a single site, the current school site or a new site
- Establish one 3-16 although school on one site for the pupils of the entire catchment area
- Establish an all through school on the present sites of Y Gader and Dolgellau Primary
- Establish an all through school on more than one site
- Establish an all through school for the entire catchment on a number of sites

Many of these have a number of different variations depending on the chosen schools and sites (over a hundred different possible variations).

3.1 Developing a Co-operation Model/Federation

3.1.1. It was discussed that this model could be developed in more than one form. Informal co-operation between the schools and more formal co-operation is possible through a federation arrangement.

- 3.1.2. The advantages of this type of model would be that it would ensure that education provision would remain in every site where education is provided at present. There would be opportunities to share expertise, resources and share good practice.
- 3.1.3. On the other hand, there are disadvantages to this type of model. It wouldn't solve the problem of declining pupil numbers, the situation with high surplus places in individual schools, class sizes and age range in current classrooms, high teaching time for head teachers nor would it impact the financial situation. The teaching and learning environment would stay the same and the building maintenance costs for the same number of buildings would continue – ensuring the substantial investment necessary to upgrade every building wouldn't be possible.

3.2 Developing the Area School Model

- 3.2.1. An Area School is defined as a school that replaces other schools, creating a new school to serve in its place.
- 3.2.2. Some of the advantages of this model include revenue savings, more consistent per pupil costs in a particular area, impacting the size and age range within the classrooms, and releasing the head teacher from the classroom to enable him/her to prioritise time to lead and manage. This model also reduces surplus places.
- 3.2.3. Some of the disadvantages of this model is that pupils have to travel substantial distances to school, which makes their day long. For example, in Y Gader catchment area, if Ysgol Dinas Mawddwy site closed some pupils would have to travel nearly 45 minutes to school, which equals the Government Regulations' maximum. Furthermore, substantial traveling distances results in high transportation costs which in turn reduces revenue savings. This model also negatively impacts the community losing the presence of a school.

3.3 Developing a Multi-Site Area School Model

- 3.3.1. A multi-site area school is statutorily defined as one school; however can have more than one site. The school replaces other schools by creating a new school to serve in its place.
- 3.3.2. The main benefit of this type of model is the possibility of maintaining education provision in more than one community. It's a model that reacts well in very rural areas where there are long travelling distances to the alternative schools. It also means that sites of small schools are not isolated, rather they are part of a larger educational establishment enabling better use of resources i.e. one head teacher on both sites, sharing resources and staff between both sites and bringing pupils from both sites together to hold activities with a higher number of pupils. This model also produces revenue savings and keeps the presence of school sites in more than one community.
- 3.3.3. There are certain disadvantages to this model, firstly the fact that the size and range of the classes in some educational sites remain unchanged. Also, this model does not offer the highest possible revenue savings (often there would be more savings with an Area School). But it does make better use of resources and it does rationalise the cost per pupil. This model also has a negative impact on the communities which lose the presence of a school.

3.4 All Through School Model

- 3.4.1 In this case, an All Through school is defined as a school for pupils between 3-16 years of age which does away with the gap between primary and secondary schools. Statutorily, it is recognised as a 'middle school'. An All through school can occupy one or more sites.
- 3.4.2 Some advantages of this model are the fact that it allows flexibility to make the most effective use of funding and resources e.g. use secondary school teachers' subject expertise to teach specialist subjects to primary school pupils, or extend the use of primary literacy and numeracy teaching methods to the secondary sector. The aim would be to reduce the gap which exists between pupils' achievement during the transitional phase from the primary into the secondary. (year 6 to year 7)
- 3.4.3 One disadvantage is the fact that this type of school is not common in Wales (4 from September 2014 onwards) which means that there are concerns regarding a model which is still under development.

3.5 Catchment Area All Through School Model

- 3.5.1 In this case a Catchment Area All Through School is defined as one school for all the 3-16 year old pupils within the entire catchment area. This model could occupy one or several sites, and would involve one head teacher, one staff team, one governing body and one budget for the entire catchment area.
- 3.5.2 This model is assessed in full later on in the document as the model favoured for Y Gader catchment area.

3.6 Other options put forward

- 3.6.1 An alternative option was put forward as part of the research work carried out by local representatives. This model would involve the closure of Brithdir, Llanelltyd and Machreth schools and distribute the pupils to neighbouring rural primary schools. Following this, there would be a collaboration network between the remaining primary schools (namely Ganllwyd, Clogau, Friog, Ieuan Gwynedd, Dinas Mawddwy and Dolgellau primary schools) so that joint timetabling and joint preparation would take place. This option has been included as part of the full appraisal of options which can be seen in Appendix 2.
- 3.6.2 Also put forward by a representative of the Church in Wales was the option of a "collaboration trust". This option has also been included as part of the full appraisal of options which can be seen in Appendix 2.

3.7 Site Considered

- 3.7.1 In order to make a long list of realistically possible models, the school sites were then considered. Extensive research has been undertaken to discover a site in the Dolgellau area for centralising the education provision. Unfortunately it was not possible to locate a large enough site due to constraints such as National Park planning areas, geographical features of the land regarding vast areas that flood regularly and suitable access. This resulted in the property department concluding that the development would be restricted to the current school sites.

- 3.7.2 Regarding the rural schools sites, the schools in the Eastern part were assessed fully as part of a previous scheme to create a multi-site area school in Brithdir and Dinas Mawddwy.
- 3.7.3 As part of this research, Machreth school site was ruled out as a possible site for a single-site or multi-site area school, due to its location compared to the pupil population, and difficulties getting to the site considering the access roads and the requirement to transport much higher pupil numbers.
- 3.7.4 The Dinas Mawddwy school site is a good school site but is geographically far for a large number of pupils to travel daily. The site was retained as part of the original proposal – multi-site area school in Brithdir and Dinas Mawddwy.
- 3.7.5 The Ieuan Gwynedd school site was on the short list as a main site for the area school but wasn't chosen as the Brithdir school site was considered more favourable due to its established popularity. Regarding technical matters, there were no issues with the Ieuan Gwynedd school site in Rhydymain.
- 3.7.6 Unfortunately after extensive technical assessments on the site adjacent to the Brithdir School, it became apparent that any development on it would be extremely expensive due to technical problems relating to planning restrictions. To continue with the development would require extensive excavation which would cause unforeseen costs. This resulted in the proposal being withdrawn (as was previously reported to Cabinet).
- 3.7.7 Based on this research, as the situation regarding sites has not altered, it is not possible to develop the Machreth and Brithdir school sites. It is possible to develop the Ieuan Gwynedd school site and Dinas Mawddwy school site can be kept.
- 3.7.8 Research during Summer 2013 on the Western rural school sites revealed which sites in the area were suitable for possible development. The Clogau school site is not possible as it is too small, has a rock face at its back and a main road at its front – there is no room for suitable expansion.
- 3.7.9 Ganllwyd school site is considered too small to develop without the purchase of additional land. There are significant issues regarding the land adjacent to the school as it is on a sharp incline and owned by The National Trust. The school and the Authority have had discussions in the past, trying to buy a small parcel of land so that the school would have a playing field, these discussions were unsuccessful. The property department are of the opinion that there are insurmountable issues regarding development of this site and do not recommend it.
- 3.7.10 The Friog site could be developed but due to its distant location from the majority of the pupil population it is not recommended as pupil travelling time would be high and the distance could threaten the long term viability of any development. It is however considered a site to retain due to the travelling distances pupils in the Friog / Fairbourne area would have to complete should it close. The standard of the road from Dolgellau through Arthog to Friog was also a consideration in this decision, as it is narrow, and windy.
- 3.7.11 It would be possible to develop the Llanelltyd site. With the purchase of a small strip of land to the West of the school, it would be possible to extend it to receive approximately 70 pupils. This site could therefore be used.

3.7.12 Dolgellau primary is the main primary school in Dolgellau and currently a split site school with the infants on one side of a road and the juniors on the opposite side. The junior building is a listed building and the infants is owned by the Church in Wales. A development to bring the school together on one site (the present juniors) was considered but at £4.2m was considered too costly. Moving Dolgellau Primary to the Gader school site was a considered option but not feasible due to lack of suitable space (an alternative proposal to locate all key stage 2 pupils in Y Gader school was also considered). Therefore improvement and substantial upgrading to both Dolgellau Primary sites seemed favourable as a primary school in Dolgellau must be retained due to the pupil numbers (and lack of room for pupils elsewhere).

3.7.13 Y Gader secondary school is a reasonably large site but is on a steep incline with buildings at different levels. Locating primary pupils on the site has been considered. There is no new site in the area suitable for a single site all-through school of any combination of schools, therefore continuing with the Ysgol Y Gader site is the only feasible option.

3.7.14 Therefore, the sites under consideration when creating the long list were:

- Ysgol Dinas Mawddwy
- Ysgol Ieuan Gwynedd in Rhydymain
- Ysgol Gynradd Dolgellau
- Ysgol Y Gader
- Ysgol Llanelltyd
- Ysgol Friog

3.8 Long List Possible Models

3.8.1 A long list of options was created based on these sites. Even though the case for change has been established, the 'Do Nothing' model is included for comparison purposes:

- **Model 1:** Do nothing - Continue with the '*status quo*' namely one Secondary School (Y Gader) and 9 Primary Schools. No change to the structure, location, designation, management or catchment areas of the present schools.
- **Model 2:** "*Collaboration trust*" between Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Multi-Site School in Friog and Llanelltyd and a Multi-Site School in Rhydymain and Dinas Mawddwy
- **Model 3:** Collaboration Network between the following schools: Clogau, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd, Dinas Mawddwy, Dolgellau Primary and Y Gader
- **Model 4:** All-through school in Dolgellau town, Multi-site school in Friog and Llanelltyd, Multi-site school in Rhydymain and Dinas Mawddwy
- **Model 5:** Federation of the 3 schools in model 4 (All-through School in Dolgellau town, Multi-site School in Friog and Llanelltyd, Multi-site School in Rhydymain and Dinas Mawddwy)
- **Model 6:** All-through School in Dolgellau town and one rural Multi-site School on sites in Friog, Llanelltyd, Rhydymain and Dinas Mawddwy – Federate the 2 schools
- **Model 7:** Retain Ysgol Gynradd Dolgellau, and create a 3 – 16 year All-through catchment area School (on the existing sites of Y Gader, Friog, Llanelltyd, Rhydymain and Dinas Mawddwy schools with a choice for Llanfachreth pupils to attend Ysgol Gynradd Dolgellau or the All-through School) .
- **Model 8:** Catchment Area All-through School on the existing sites of Y Gader, Dolgellau Primary, Friog, Llanelltyd, Rhydymain and Dinas Mawddwy schools

Further explanation of the long list of possible models can be found in Appendix 2.

3.9 Options Appraisal

3.9.1 During the discussions a document summarising the discussed models' advantages and disadvantages was developed. The different options were appraised and further comparison of the models can be seen against the factors in the '*Excellent Primary Education for Children in Gwynedd*' strategy, the School Organisation Code, the vision for Y Gader catchment along with other relevant factors. The full options appraisal can be found in Appendix 2.

4. THE FAVOURED OPTION

4.0.1. The favoured option on which to hold a statutory consultation is the option to close all school in the catchment area and establish an all through catchment school on six sites. This is the favoured option following consideration of a number of factors, which includes, but is not limited to;

- Education Standard
- Classroom Sizes and age ranges within classrooms
- Pupil Numbers and Surplus Places
- Learning Environment – Conditions and Suitability of Buildings
- School Category/Status
- Leadership and Staffing
- The Community
- The Welsh Language
- Equality Impact
- Financial Resources
- Geographical Factors

4.0.2. Appendix 3 contains detailed information regarding these considerations. These particular considerations have come from the School Organisation Code, the County's school organisation strategy, the catchment area's vision and other relevant factors.

4.1 Education Standard

4.1.1. Education provision varies in the area, with the majority of the primary schools receiving grades 1 and 2, and two schools receiving some grade 3's.

4.1.2. Maintaining all the current school sites would create challenges when trying to maintain the standard of education and the same opportunities for all the area's pupils. Especially as some of the schools have extremely low pupil projections, in fact three of the nine schools are projected to have fewer than 15 pupils by September 2016. This would mean that in accordance with the minimum staffing protection policy, there will only be sufficient funds for a head teacher and senior classroom assistant, rather than a head teacher and teacher. This would be very challenging for the head teachers trying to maintain educational standards and manage successfully in such a situation.

4.1.3. The authority must be awake to the collaboration opportunities between post 16 Coleg Meirion-Dwyfor provision and the All through school. Careful consideration will have to be given regarding the best use of the Colleges' resources, skills and workforce expertise within the new catchment model and benefit from the closeness of the College's resources on the Dolgellau site.

4.1.4. This type of proposal could provide an opportunity to improve educational standards across the catchment. Establishing one 3-16 years school will enable the flexibility across all the ages so that sharing resources, staff and facilities, will become standard practice. There are reasons why this is not currently happening to such an extent, for example head teachers and multiple governing bodies having to agree before any sharing can occur. These are just some of the possibilities:

- Specialist secondary teachers can travel to the primary sites to teach their subjects e.g. music
- Primary pupils of certain ages can be taught in specialist teaching rooms in the Gader site e.g. year 5 and 6 pupils can be taught science together in the laboratories
- The primary curriculum and timetable can be arranged across all the sites so all pupils of the same age are learning the same things at the same time – this will ensure they are all at the same level when entering year 7 at the secondary site
- Primary staff from all sites can meet to discuss and share best practice and also support, encourage and learn from each other
- There will be improved continuation in all aspects of the curriculum as it is programmed across the catchment ensuring the same experiences and opportunities to all pupils

4.2 Class sizes and age range within classes

4.2.1 The option of a Catchment Area All though School would rationalise the size of the majority of classes in the catchment area and would reduce the age range within classes, thus allowing pupils to be taught in groups of rational numbers.

4.2.2 The extremes of the age range within classes would also be reduced, which would be a way of meeting the challenges and problems of effective teaching and learning in a class where there is a wide age range.

4.2.3 This option would:

- Abolish all classes with fewer than 10 pupils
- Reduce by 75% the number of classes which include 4 school years
- Ensure that there are no more than 30 pupils in any class
- Provide more flexibility in view of the fact that there are more sites and staff within the same managerial system.

4.3 Pupil Numbers and surplus places

4.3.1. Pupil numbers in schools have varied since 1975; however in general there has been a steady decline in primary pupil numbers, with an overall 24% decrease. This has led to a number of surplus places in the schools – nearly 250 primary surplus places and 86 secondary surplus places in September 2013.

4.3.2. In the Gader catchment area, there are a significant number of pupils attending a school outside their catchment – in fact 26% of pupils – this means it is extremely hard to create accurate pupil projections.

4.3.3. The Authority received a letter from the Education and Skills Minister in May 2012 requesting that Authorities with more than 20% of surplus places in their schools to outline which plans they had in place to attempt to reduce the level of surplus places. In response Gwynedd

Council notes the aim of trying to reduce surplus places across the County to 18.5%-21.6% by January 2015.

- 4.3.4. In the Gader catchment there were 31% surplus places in September 2013; 41% in the primary and 18% in the secondary. In fact, there are 5 of the primary schools with over 50% surplus places.
- 4.3.5. It must be reiterated here that predictions show a reduction in pupil numbers within the catchment area and that this would lead to the level of surplus places in the catchment area rising to 44% if the current structure were to continue: 46% in the primary and 42% in the secondary.
- 4.3.6. If the proposal was implemented a Catchment Area School would be established with the appropriate capacity for current and future pupil numbers.
- 4.3.7. Based on current predictions, implementing the Catchment Area School model in September 2017 would mean a reduction in surplus places within the catchment area to approximately 26% - this is 18% less than the percentage should there be no change at all.

4.4 Teaching environment – condition and suitability of buildings

- 4.4.1. The strategy notes that teaching and learning conditions are an important factor in providing education of the best quality.
- 4.4.2. Many of the school buildings in Y Gader catchment area are not in the best condition nor suitable for teaching pupils in the twenty first century. Three of the schools do not have a purpose built hall, which means that pupils have to eat their dinner in the classrooms. Also, 4 of the primary schools do not have a green playing field for their pupils – some make do with the hard playground only. One element which is insufficient in most primary schools is purpose built storage rooms – in some cases school work and teaching materials are stored on high shelves in classrooms.
- 4.4.3. If the catchment area proposal is implemented, the buildings on three of the current school sites will receive an investment to upgrade their condition to category A. This will create a teaching environment fit for the twenty first century and will be an innovative educational resource for the catchment area in the future. A substantial investment of £4.34 million would be made in order to ensure excellent educational provision for the pupils of the entire catchment area.
- 4.4.4. The remaining three sites (Y Gader, Friog and Dinas Mawddwy) would receive backlog maintenance investment from the asset management plan, during the next three years.

4.5 School Status / Category

- 4.5.1. Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol Machreth are Voluntary Controlled Schools with religious designation (Church in Wales), whilst the remaining schools in the catchment are community schools. This factor is given full consideration in part 5 of this report.

4.6 Leadership and staffing

- 4.6.1. The teaching staff structure varies from school to school, with the number of teachers in the primary schools varying from 2.3 to 4.6 (*fte*) in number. The head teachers' teaching time also varies but it is expected for most primary head teachers in the catchment area to teach for a substantial part of their time. Indeed, six primary head teachers teach for more than 70% of their time. The non-contact time allowed does not ensure sufficient time to ensure effective leadership and management.
- 4.6.2. Research has revealed that it is possible for special requirements of small primary schools can have a negative impact on the ability of the head teachers to provide leadership and to effectively manage matters relating to the school. Also, teaching plus an additional workload can affect their ability to offer staff training, career development opportunities and to allow the completion of work such as curriculum planning.
- 4.6.3. A Catchment Area All through School could offer a number of new opportunities in terms of management and leadership structure. Combining all the resources within the area under one school and one staffing structure could offer many new possibilities.
- 4.6.4. The exact staffing structure of the school will need further consideration and will be a decision for the Shadow Governing Body of the Catchment Area School. The school will be a new entity and therefore it will be necessary to establish a new Shadow Governing Body together with an instrument of governance, in keeping with current guidelines and regulation. The new Shadow Governing Body will need to appoint the Head Teacher and then the remaining school staff.
- 4.6.5. Establishing a Catchment Area School will offer career opportunities for teaching staff and other staff. At the moment, the head teachers are expected to teach a class for a high proportion of their time, which reduces the time available for them to lead and to manage the school. In a larger school, there will be more opportunity to release school leaders (senior management team) from their teaching and learning time in order to focus more on the leadership and managerial side, to ensure the continual development of the school.
- 4.6.6. Also, there will be opportunities for teaching staff to share their expertise with a higher number of pupils and to see the advantages of teaching a smaller age range within classes. There will also be exciting opportunities for staff to develop their career within the establishment with help and guidance from the head teacher.

4.7 The Community

- 4.7.1. Welsh Government guidelines (School Organisation Code 006/2013) note that it is necessary to hold a community impact assessment as part of any proposal to re-organise schools. A community impact assessment on the long list of possible options was undertaken as part of the process of developing the proposal.
- 4.7.2. The full report is on the Council's website (www.gwynedd.gov.uk/schoolorganisation) and is part of the background pack for this report.
- 4.7.3. The report conveys that every model which includes closing a school site will have a negative effect on the community losing the presence of a school site. The assessment also suggests, for those communities where a school would close, some alleviating measures that the Council could adopt to lessen the negative effect.

- 4.7.4. It will be possible to consider these alleviating measures whilst the Council decides upon any recommendations for the catchment. Some alleviating measures mentioned in the report are:
- *In order to create an inclusive spirit and a feeling of ownership, it should be ensured at the start of - and throughout - the transferral process, that the Governors of every school are an integral part of the developments and decisions and that regular updates are circulated to parents.*
 - *Appropriate consultations should be held with the local villages and communities regarding agreement on suitable use for school buildings for the future.*
 - *It should be arranged that some social events held by the new schools (concerts, coffee evenings etc.) are held in the villages where the schools close as well as in the villages where a school site will remain.*
 - *The Council should ensure that school transport arrangements are suitable.*
- 4.7.5. Also, by implementing the proposal to create a Catchment School there would be a significant investment to try and guarantee the presence of sustainable education provision across the whole catchment – in the town and rurally. There will be an opportunity for pupils and the wider community to gain from this new provision.

4.8 The Welsh Language

- 4.8.1. Welsh Government guidelines (School Organisation Code 006/2013) note that it is necessary to assess the effect on the Welsh Language as part of any proposal to re-organise schools. A Welsh Language impact assessment on the long list of possible options was undertaken as part of the process of developing the proposal.
- 4.8.2. The full report is on the Council's website (www.gwynedd.gov.uk/schoolorganisation) and is part of the background pack for this report.
- 4.8.3. The report notes that a Catchment School has *"a positive impact which offers an opportunity to ensure consistency across the entire catchment area. Whilst it is not possible to place every model in order according to linguistic impact, we gather that this model offers special advantages in terms of planning and provision statutory education which is consistent and stems from one holistic vision rather than from the direction of various establishments which will inevitably have different standpoints in terms of the desire to successfully achieve the county language policy and create bilingual, proficient young citizens. In a catchment area where Welsh is facing a number of basic challenges, it might be that planning the provision on the basis of one organisational vision is the best way to try and fulfil the requirements of the language policy making best use of the larger staffing and teaching resources that a single establishment would possess across the various sites within the catchment area"*

4.9 Equality Assessment

- 4.9.1. An equality assessment was carried out on the long list of possible models. The assessment pays specific attention to different equality elements such as race, gender, disability, language, religion or belief and age. The assessment notes the current situation and the policies and arrangements already in place to ensure that the proposal considers and abides by equal rights.
- 4.9.2. Because a number of models note the possibility of impact on Church primary school provision, the Council commissioned a further equality assessment from an independent consultant. This

assessment measured the need for different types of schools within the catchment area, so that local wishes could be considered when deciding on the favoured option. The legal category of the favoured option would have an impact on the choice of educational provision in the catchment area - that is, either community or Church education. This factor is given full consideration in part 5 of this report, with the equality assessment and the assessment of need for various types of schools reports available in the background pack.

4.9.3. With the exception of the status/category of the school, having weighed and measured the relevant factors, the conclusion reached is that equal opportunities are positively promoted in the proposal and that there will be no illegal discrimination and harassment. Arrangements are in place to monitor and review the situation.

4.10 Financial Resources

4.10.1. Based on the financial year 2013/2014 there is considerable range in the cost per primary pupil within the catchment area: £4,003 - £10,616. Every primary school has a higher cost per pupil than the County average of £3,910.

4.10.2. This means that there is a difference of £6,613 in the cost per pupil within the primary schools of the catchment area.

4.10.3. Ysgol Y Gader has a higher cost per pupil than the County secondary average of £4,632, with a cost per pupil of £5,131.

4.10.4. Six of the primary school receive an additional sum to the usual allocation through the minimum staffing protection policy (which guarantees at least a head teacher and teacher in every school and a head teacher and senior classroom assistant in schools with fewer than 15 pupils). This additional sum totalled £199,929 in 2013/14 in the Gader catchment area.

4.10.5. By establishing the multi-site all through catchment area school it is foreseen that there will be £255,625 revenue savings. The £255,625 was calculated after considering the multi-site factor and its merits, and also after consideration of additional transport costs.

4.10.6. There are planned investments of £2.7 million to modify and upgrade the Dolgellau Primary site, £1.02 million to extend and upgrade the Llanelltyd site, and £620,000 to extend the Rhydymain site. This means a significant investment of £4.34 to ensure exceptional education provision for the catchment area. An investment of £3.6 million has been approved in principle by the Welsh Government as part of the Twenty First Century Schools Programme, and in December 2013 the Council's Cabinet committed to the additional finance as part of assets management plan review.

4.11 Geographical Factors

4.11.1. By establishing a Catchment Area All through School on the sites in question, it is foreseen that no pupil would have to travel an unreasonable distance to reach an educational site, in accordance with the strategy.

4.11.2. Transport would be provided in accordance with the County's Schools Transport Policy.

4.12 To Summarise

4.12.1. The recommendation is to undertake a statutory consultation on the proposal to establish a Catchment Area model on account of the opportunities it would bring. There will be several opportunities to develop on the present foundation of teaching and learning quality. Implementing the proposal to establish a catchment area school for 3-16 year olds will solve many of the problems now experienced in Y Gader catchment area.

4.12.2. The proposal will:

- Improve education standards across the catchment area by enabling flexibility across all the age groups so that sharing resources, staff and equipment will become a standard practice.
- Impact the size and age range within classes
- Improve the condition and standard of schools in the catchment area by investing £4.34million on upgrading and extending three sites, by spending maintenance accrual funds from three other sites.
- Enable a new and modern senior management system which will release the head teacher from the class, offer flexibility within the staffing structure across the sectors and provide new career opportunities.
- Ensure that there is an education site within reasonable distance for all the pupils in the catchment area.
- Reduce the number of surplus places
- Create around £255,625 of revenue savings, and rationalise the range of cost per pupil within the catchment area.
- Allow the best opportunity to try and accomplish the language policy, by using the additional teaching resources that one establishment will have to best advantage across all the sites within the catchment area.

5. RELEVANT CONSIDERATION – CHOICE OF LEGAL CATEGORY

5.1 Legal Category

5.1.1. In developing this proposal, the legal category of any new model will have to be discussed. At the moment there is a choice of primary education under the following legal categories:

- Community
- Voluntary Controlled with religious designation (Church in Wales)

5.1.2. In accordance with what is defined in the Schools Standards and Framework Act 1998, schools are defined as Community, Voluntary Assisted or Voluntary Controlled. Also, Voluntary Assisted or Voluntary Controlled Schools can be designated with a religious character i.e. a Church School.

5.1.3. Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol Machreth are Voluntary Controlled (VC) schools with a religious character (Church in Wales). Ysgol Y Gader, Ysgol Brithdir, Ysgol Ieuan Gwynedd, Ysgol Ganllwyd, Ysgol Clogau, Ysgol Friog and Ysgol Dinas Mawddwy are 'Community' schools without a religious character. The religious character of a Voluntary Controlled school is important in terms of:

- The character of the school
- Governing Body membership
- Site ownership

5.1.4. The table below shows the school categories in the Gader catchment area, and the number of pupils in the categories:

CATEGORY	PRIMARY		SECONDARY	
	Number of Schools	Number of Pupils	Number of Schools	Number of Pupils
Community	7	199	1	402
Voluntary Controlled School (VC)	2	163	0	0
Total	9	362	1	402

5.1.5. Throughout the discussions the Council has maintained a close working relationship with representatives of the Church in Wales. Some models on the long list would entail either voluntary controlled primary education or community education to being removed from the catchment area.

5.2 Other Church in Wales schools

5.2.1. It is important for the Council to consider the wider context of the provision as well as ensuring that the provision meets the level of demand. Below are given the details of all the other Church in Wales schools across the County. Ysgol Beuno Sant is a VA (voluntary aided) school whilst all the others are VC (voluntary controlled):

School	Distance from Ysgol Gynradd Dolgellau (Miles)	Age Range	Pupil Numbers September 2013	Capacity	Surplus Places	Projections					
						2014		2015		2016	
						Pupil Numbers	Surplus Places	Pupil Numbers	Surplus Places	Pupil Numbers	Surplus Places
Pont y Gôf	46.8	3 - 11	117	122	5 (4%)	113	9 (8%)	106	16 (14%)	96	26 (22%)
Maesincla	43.8	3 - 11	309	360	51 (14%)	324	36 (10%)	336	24 (7%)	340	20 (6%)
Y Faenol	50	3 - 11	261	232	0	262	0	264	0	245	0
Foelgron	43.6	3 - 11	30	60	30 (50%)	35	25 (42%)	36	24 (42%)	38	22 (37%)
Llandygai	54	3 - 11	158	176	18 (10%)	163	13 (7%)	160	16 (9%)	155	21 (12%)
Llandwrog	40	3 - 11	68	86	18 (21%)	55	31 (36%)	53	33 (38%)	52	34 (40%)
Llanystumdwy	31.1	3 - 11	40	53	13 (35%)	36	17 (32%)	34	19 (36%)	36	17 (32%)
Tregarth	49.4	3 - 11	140	181	41 (23%)	136	45 (25%)	134	47 (26%)	134	47 (26%)
Cae Top	51.5	3 - 11	240	254	14 (6%)	240	14 (6%)	240	14 (6%)	240	14 (6%)
Machreth	3.8	3 - 11	16	46	30 (65%)	12	34 (74%)	9	37 (80%)	8	38 (83%)
Beuno Sant	17.8	3-11	53	89	36 (40%)	53	36 (40%)	59	30 (34%)	57	32 (36%)

5.3 The need for different types of schools

5.3.1. To help the Council reach a decision regarding local demand for education under different categories, an independent consultant was commissioned to undertake an assessment. This was carried out by distributing a questionnaire to parents of children attending all 10 schools in Y Gader catchment area. Discussions were held with Church representatives while the questionnaire was being prepared and a meeting was held with every party to discuss the nature of the questions and how they would be worded. Then the independent consultant produced a report providing the results and interpreting the data. A draft copy of this report was shared with the Council and the Church in Wales in order to obtain comments and suggestions.

5.3.2. The number of responses was heartening with 326 questionnaires being completed and returned. The full report, which includes all the core data, is included as a separate document in the background pack (for information). Some key points to note are the fact that the quality

of the education was the most important factor for parents as they chose a school for their child – this is explicit with 79% of the respondents stating that this was the most important factor.

5.3.3. One question in the questionnaire specifically asked for the views of parents regarding the choice of a different category of school within the catchment area. Four choices were given and they were asked to choose the one that best conveyed their wishes. The results were as follows:

Statement	Number of Responses	Percentage Response
It is important to me that my child attends a school that is maintained by Cyngor Gwynedd only	27	8%
It is important to me that my child attends a school that is maintained by Cyngor Gwynedd in partnership with the Church in Wales	14	4%
It is important that schools maintained by Cyngor Gwynedd in partnership with the Church in Wales are available in my area in order to provide choice for parents	26	8%
The only thing that matters to me is that my child has a good education	253	79%
No response	6	

5.3.4. Another question asked parents what factors relating to their school are important to them, and then in a subsequent question they were asked to list the different factors in relation to each other. By combining the responses, the report sets the factors in the following order of importance:

Scale	Factor
1 st	The quality of education
2 nd	That there is a good relationship between parents and teachers
3 rd	That the school buildings and resources are of a high standard
4 th	The importance of the school supporting pupils' moral and spiritual development
5 th	The travelling distance to the school
6 th	The importance of additional provision
7 th	The importance of the formal expectation that Christian values are integral in the schools life

5.3.5. This assessment is available in its entirety on the Council website (www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion) or in the background pack for this report.

5.3.6. As part of the long list of possible models for Y Gader catchment area there are options to continue with Church and community primary education and to abolish either Primary Church education or primary and secondary Community education.

5.4 Land Ownership

5.4.1. Whilst they continue to be used for the provision of education, the sites at Y Gader, Friog, Dinas Mawddwy, Llanelltyd and Rhydymain are the property of Gwynedd Council.

5.4.2. Ownership of the land at Ysgol Gynradd Dolgellau is shared between Gwynedd Council and the Church in Wales. The Council owns the junior buildings and the play areas whilst the Church in

Wales owns the Infants building. The playing field on the Infants site is leased to the Council by the Church in Wales.

- 5.4.3. If the catchment area school was designated a Church school it would be necessary to transfer the ownership of Y Gader, Friog, Dinas Mawddwy, Llanelltyd, Rhydymain sites and the Junior building at Ysgol Gynradd Dolgellau to the Church in Wales. The Council would continue to pay maintenance costs for the sites. This means that discussions would have to be undertaken with the Church in Wales, as the owners, when discussing any options to develop alternative use for the site e.g. if the site at Y Gader needed to be developed as a community centre and social or community elements were to be located there.
- 5.4.4. If the catchment area school was designated a Community school, the Council would need to gain ownership of the Infants building. The Council understands the importance of continued discussions with Church in Wales representatives on legal matters regarding restrictions or reversion clauses which could be relevant to the direction of the plans, and to this end, discussions are still being held.

5.5 Pre-consultation period with the Church in Wales

- 5.5.1. The Council has held regular discussions with Church in Wales representatives since the start of school reorganisation in the catchment area.
- 5.5.2. In accordance with the School Organisation Code (006/2013) the Authority is required to hold a pre-consultation period with the Church in Wales. This consultation period was held between 19 June 2014 and 1 August 2014. At the beginning of the period the following documents were presented - an example of a statutory consultation document, a draft copy of the assessments (need for different types of schools, language, community and equality) and a copy of the presentation given at the CRP meeting on 21-05-14, so that the direction could be conveyed clearly to the Diocese. The example consultation document explained the proposal which is the subject of this Cabinet report.
- 5.5.3. The Authority received a letter from the Diocese of Bangor and an e-mail from the Diocese of St. Asaph supporting their comments; these may be found in their entirety in Appendix 4. The Diocese of Bangor made four main points:
- 1) *The Diocese of Bangor is proud of its role and provision in the Gader Catchment Area (Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol Machreth, Llanfachreth). The Diocese believes that there is evidence to continue church school provision in the Gader Catchment Area which is clear as any evidences against it. The Diocese also appreciates that this is a time of change in the educational provision of our country.*
 - 2) *The Diocese will accede to the proposal as outlined in the pre-consultation document, ONLY on the grounds that there is a proposal to enhance the Church school provision in the adjoining Berwyn catchment area in Bala (which is in the Diocese of St. Asaph).*
 - 3) *The Diocese of Bangor asks Cyngor Gwynedd to arrange the timetable for the consultation in the Gader and Berwyn Catchment areas in such a way that the Diocese is not expected to forego its Church school provision in the Gader catchment area before the make-up of the enhanced church school provision in the Berwyn Catchment Area is known.*

4) *If it becomes clear that there will not be an enhancement of Church school provision in the Berwyn Catchment Area, then the Diocese of Bangor reserves the right to challenge and respond in a negative manner to any Statutory Consultation in the Gader catchment area, which proposes the abolition of Church school provision in this catchment area.”*

5.5.4. With regard to these comments, one of the main messages is the importance of jointly programming the projects at Y Gader and Berwyn catchment areas. Here is an outline timetable for the projects, subject to Cabinet decisions on the main steps in the process:

Stages of the Journey	The Projects' Outline Timetable	
	Y Gader	Y Berwyn
Pre-consultation with the Church in Wales	19 June - 1 August 2014	September/October 2014
Cabinet Report – Permission to hold a Consultation on the Favoured Option	September 2014	December 2014
Statutory Consultation Period	October/November 2014	January/February 2015
Cabinet Report following a statutory consultation	January 2015	March 2015
Publish a Statutory Notice and an opportunity for consultees to object	February – April 2015	April – May 2015
Final Decision by the Council's Cabinet (it's possible that the proposal be referred to the Welsh Governments' Minister for Education and Skills)	May 2015	June 2015

5.5.5. The timetable shows that Y Gader project has developed a step further than the Berwyn project. The Council is aware of the concerns expressed by the Diocese, and has considered the timetable in former discussions. An agreement has been reached to ensure that the timetables of the processes allow the Diocese of Bangor and St. Asaph to be clear on the direction in Y Gader and Y Berwyn catchment area.

5.5.6. The Council is fully aware that the Diocese, in accordance with the School Organisation Code (006/2013), is one consultee which can refer the proposal for the attention of the Education and Skills Minister if it chooses to object to the statutory notice.

5.6 The Favoured Legal Category

5.6.1. The favoured legal category needs to be chosen so that a statutory consultation can take place on the favoured option.

5.6.2. It is no longer possible to federate schools of different categories, according to the Federation of Maintained Schools Regulations (2014). Therefore creating a catchment area federation that would continue with community and Church primary education is not an option.

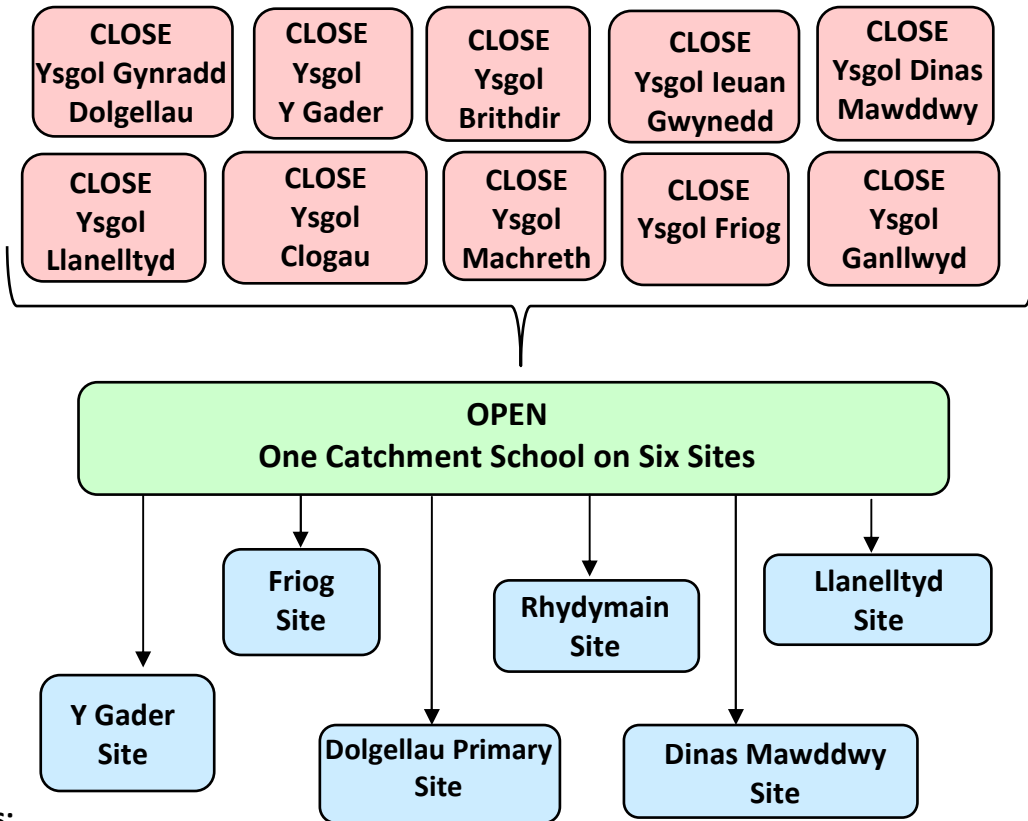
5.6.3. In terms of land ownership, we have to be aware that if a Catchment Area All through School was designated a:

- Community school – the Council would need to be the owners of the infants building on the site of Ysgol Gynradd Dolgellau
- Church school – the Council would need to transfer the ownership of the junior building at Ysgol Gynradd Dolgellau and the other 5 sites to the ownership of the Church in Wales

- 5.6.4. In choosing a category for the Catchment Area All through School we have to be aware of and to consider the matter in detail since there could be implications regarding the choice of educational provision in the future. By designating the status of the school to be:
- Community – Church primary provision will be removed from the catchment area
 - Church – primary and secondary community provision will be removed and new Church secondary education will be established in the catchment area
- 5.6.5. In terms of legal category, the favoured option on which to hold a statutory consultation is community, considering that:
- The majority of the schools at present (8 out of the 10) are community schools
 - There is no strong demand for Church primary education provision (based on the assessment of need for various types of schools and on local discussions)
 - Changing the status of educational provision for the entire catchment area to Church would have implications in terms of resources, management and ownership of a considerable number of sites
 - The favoured option is one Catchment Area All through School which offers advantages at catchment area level since there is no way of establishing a catchment area federation to include a community school and a Church school, according to the Federation of Maintained Schools Regulations (2014)
- 5.6.6. There will be an opportunity for everyone to present any specific views on the status of the school if the Cabinet gives approval to conduct a period of statutory consultation.

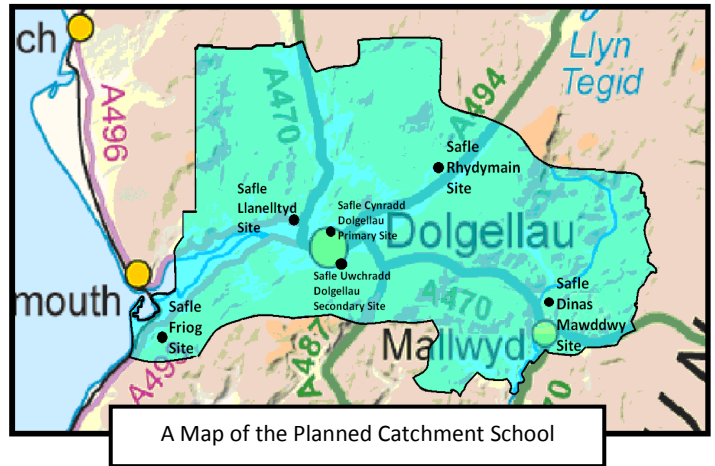
6. THE PORPOSAL'S IMPLICATIONS

6.0.1. This proposal means that 10 schools will close and one new school for the catchment will be opened.

This entails:

- **Closing 10 Schools:**
 - Ysgol Y Gader
 - Ysgol Gynradd Dolgellau
 - Ysgol Clogau
 - Ysgol Brithdir
 - Ysgol Dinas Mawddwy
 - Ysgol Ganllwyd
 - Ysgol Llanelltyd
 - Ysgol Ieuan Gwynedd
 - Ysgol Friog
 - Ysgol Machreth

- **Establish** one Catchment All through School, for ages 3-16, community Welsh medium, on a number of sites
- Llanelltyd, Friog, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Dinas Mawddwy, Gader and Dolgellau Primary sites would remain open as sites for the new school.
- Ganllwyd, Clogau (Bontddu), Machreth and Brithdir school sites would close, these sites would not re-open.

6.1 Considering the effect on the community

- 6.1.1. The findings of the community impact assessment report notes some matters to be considered with regard to the effect that closing schools will have on the communities which will lose the presence of a school site in their community. Consideration will be given to the measures recommended for alleviating the effect on the community.

6.2 Staffing Considerations

- 6.2.1. If the proposal were approved there would be staffing implications and these could lead to uncertainty and redundancies for a number of staff in the catchment. Staff and Union representatives will be included as part of the statutory consultation. Gwynedd Council has developed a detailed staffing policy jointly with the Trade Unions and Head Teachers. Clear and open communication will play a key part in implementing any proposals.
- 6.2.2. Should the proposal reach a point where the school is being established, it will be the responsibility of the Shadow Governing Body to appoint staff for the new school. The Council's Education and Personnel services will be at hand to give assistance and advice to the Governing Body and staff regarding the process.

6.3 Creating One Catchment Area All through School

- 6.3.1. In order to establish the Catchment Area All through School, the best method of doing this legally and constitutionally was discussed. It is recommended that the schools in question will have to close: (Gader, Cynradd Dolgellau, Llanelltyd, Friog, Clogau, Ganllwyd, Brithdir, Ieuan Gwynedd, Machreth and Dinas Mawddwy), and that sites at Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Llanelltyd, Friog, Rhydymain and Dinas Mawddwy will reopen in order to establish the Catchment Area School.
- 6.3.2. The implications of establishing a one school entity has already been explained in terms of:
- Leadership (one Head Teacher)
 - Managerial government (one governing body)
 - Budgetary (one budget)
- 6.3.3. If a new Catchment Area School was established, it would be necessary to establish a Governing Body, a constitution for the school and to appoint staff. The staffing structure will be a matter for the Governing Body of the Catchment Area School.
- 6.3.4. By implementing this proposal the catchment areas of the current schools will be adapted. Catchment areas are used in order to identify the nearest school for parents/children, depending on where they live. This makes it possible to implement the Authority's Transport and Admissions Policy.
- 6.3.5. The technical matter of the method of allocating the budget will be through an all through school formula, which is already being developed, in accordance with Section 52 of the School Standards and Framework Act 1998.

7. NEXT STEPS

- 7.1 Please note that the steps taken thus far were part of the process of gathering information and forming initial proposals.
- 7.2 The Schools Organisation Code (006/2013) was established and these proposals were formed with regard to this guidance. Now a decision has to be taken on a model which will be the subject of a further consultation, in accordance with the Schools Standards and Organisation Act 2013.
- 7.3 If the Cabinet decides to go ahead with the recommendations in this report, a period of statutory consultation will have to be undertaken in accordance with the Schools Standards and Organisation Act 2013 and the guidance given in the Schools Organisation Code (006/2013).
- 7.4 Following this, a further report on the results of the consultation will be submitted to the Cabinet. The Cabinet will then have to discuss the consultation and - subject to the views of the Cabinet - decide whether or not to issue a Statutory Notice to implement the proposal. If a Statutory Notice is issued, there will be a period of 28 days for any objections to be submitted. Following the objection period a report will be submitted to the Cabinet and a final decision taken. It has to be remembered that in some circumstances the final decision of the Council could be referred to the Education and Skills Minister at the Welsh Government, in accordance with the Schools Organisation Code (006/2013).
- 7.5 Subject to the decision of the Cabinet, the next steps in the process and the outline timetable are as follows:

Stages of the Journey	Outline Timetable
Cabinet Report – Permission to hold a Consultation on the Favoured Option	September 2014
Statutory Consultation Period	October/November 2014
Cabinet Report following a statutory consultation	January 2015
Publish a Statutory Notice and an opportunity for consultees to object.	February – April 2015
Final Decision by the Council’s Cabinet (it’s possible that the proposal will be referred to the Welsh Governments’ Minister for Education and Skills)	May 2015
The mater may be referred to the Welsh Government	7 months with the Government

8. RECOMMENDATIONS

- 8.1 Therefore the recommendations are as follows:
- To undertake a process of statutory consultation in accordance with the requirements of Section 48 of the Schools Standards and Organisation Act 2013 for the closure of Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Brithdir, Ysgol Machreth (Llanfachreth), Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Ysgol Dinas Mawddwy, Ysgol Llanelltyd, Ysgol Friog, Ysgol Clogau (Bontddu) and Ysgol Ganllwyd on 31 August 2017.
 - To undertake a process of statutory consultation in accordance with the requirements of Section 48 of the Schools Standards and Organisation Act 2013 on the favoured option, namely to establish a community Catchment Area All Through School for 3-16 year olds on the existing sites of Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Ysgol Dinas Mawddwy, Ysgol Llanelltyd and Ysgol Friog, on 1 September 2017.

VIEWS OF THE STATUTORY OFFICERS

Chief Executive:

“The submitted proposals are clearly the subject of very detailed work and discussions and the proposals seek to meet extremely important objectives, including the provision of quality education within a challenging financial context.”

Monitoring Officer:

“Reported is a recommendation to conduct a consultation in accordance with Section 48 of the School Standards and Organisation (Wales) Act 2013. A number of considerations are evaluated in the report which is based on School Organisation Code 2013 guidance. The recommendation to consult recognises a favoured option as part of the process. Once the consultation has been held a report will need to come back to consider the responses received and other relevant factors in order to reach a conclusion in regards to moving forward with a specific proposal.”

Chief Finance Officer:

“The recommendations presented are based on thorough work and evidence while trying to appropriately move forward with reviewing school organisation in Y Gader catchment area, Dolgellau.

I confirm that the financial figures in the report are either true accurate costs, or a fair estimate, where appropriate. That is, reducing the number of sites by establishing a multi-site all through school would lead to annual revenue savings of at least £255,625. I note that this net saving is calculated after allocating prudent amounts of the budget to finance the multi-site factor and also transport costs (as specified in part 4.10.5 of the report).

I support the recommendations presented and congratulate the relevant members and officers for remaining resilient with this innovative project to review school organisation in a relatively sparsely populated territory. In the current unprecedented financial climate, with a possibility that the school budget will not be protected in the years to come, ensuring savings from this project will help minimise any financial cuts to Gwynedd schools.

The balance of the cost of the development is a funding priority in the asset management plan, given that school organisation in this catchment area will generate revenue savings. There is still an element of risk of missing the relevant grants schedule, therefore any unnecessary delay in moving forward should be avoided.”

Appendices

Appendix 1	Summary of Gader Schools' Data
Appendix 2	Explanation of Long List Possible Models and the Options Appraisal
Appendix 3	Factors Considered
Appendix 4	Church in Wales' Response during the Pre-consultation

Background Pack

Copies of the background pack will be sent to the Cabinet Members and will be available on the Council's website www.gwynedd.gov.uk/schoolorganisation or by contacting school.organisation@gwynedd.gov.uk.

The background pack will include:

- Full Council Report July 2011
- Cabinet Report July 2013
- Cabinet Report December 2013
- Language Impact Assessment Report
- Community Impact Assessment Report
- Equality Impact Assessment Report
- Assessment of the Need for Different Types of Schools Report
- Statistics Pack
- Agenda and Minutes of CRP 21-05-14

Appendices

Y Gader Catchment Area Cabinet Report

16-09-14

Order	Document
1	Summary of Gader Schools' Data
2	Explanation of Long List Possible Models and the Options Appraisal
3	Factors Considered
4	Church in Wales Response during the Pre-consultation

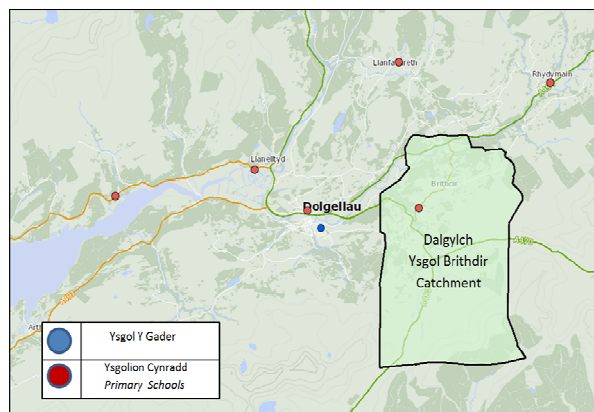
Appendix 1 – Summary of Gader Schools' Data

The Gader catchment area includes 9 primary schools and 1 secondary school; it is the area surrounding Dolgellau town and extends from Ganllwyd to Dinas Mawddwy and from Bontddu to Rhydymain.

Ysgol Brithdir

Ysgol Brithdir is located within the village of Brithdir, approximately 3 miles to the East of Dolgellau town. It is a community category school.

The area the school serves is agricultural and, to a certain extent, continues to be an area where Welsh is the main language. In September 2013 93% of pupils were fluent Welsh speakers. 20 pupils come from the Brithdir catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from Dolgellau, Friog and Machreth catchment areas.

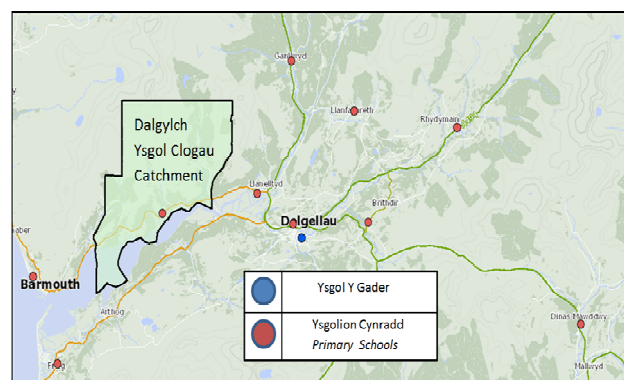
The school describes the area as one that is comparatively prosperous. In January 2013 2% of pupils were entitled to receive free school meals, a figure that is substantially lower than the comparative figures for Gwynedd and Wales.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 46 children had been registered at the school, including 7 nursery pupils. There are two classes at the school, a class of 25 3-7 year old pupils and a class of 21 7-11 year old pupils.

Ysgol Clogau

Ysgol Clogau is located within the village of Bontddu, approximately 5 miles West of Dolgellau town. It is a community category school.

Welsh is the schools usual mode of daily communication and the main teaching medium. In September 2013 60% of pupils were fluent Welsh speakers. 6 pupils come from the Clogau catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from the Dolgellau, Traeth (in Barmouth), Dyffryn Ardudwy and Llanelltyd catchment areas.

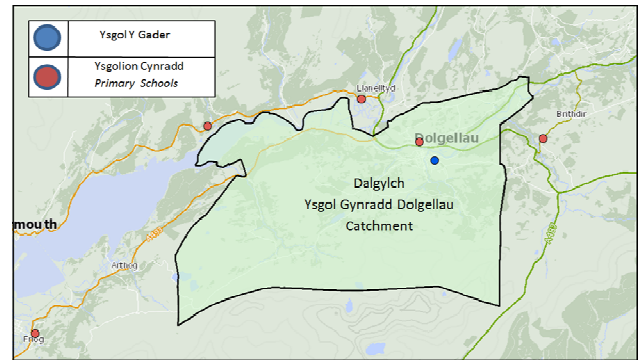
The catchment area is neither prosperous nor economically disadvantaged. In January 2013 15% of pupils were entitled to receive free school meals.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 25 children had been registered at the school, including 2 nursery pupils. There are two classes at the school, a class of 11 3-7 year old pupils and a class of 14 7-11 year old pupils.

Ysgol Gynradd Dolgellau

Ysgol Gynradd Dolgellau is located within Dolgellau town. It is a voluntary controlled, Church in Wales category school.

In September 2013 34% of pupils were fluent Welsh speakers. 140 pupils come from the Dolgellau catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from Brithdir, Dinas Mawddwy, Ieuan Gwynedd, Bro Hedd Wyn and Machreth catchment areas.

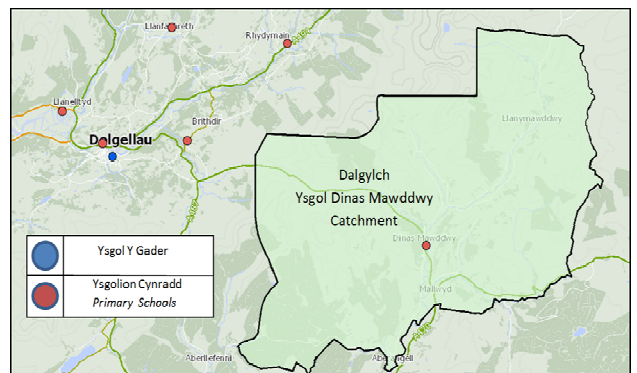
In January 2013 15% of pupils were entitled to receive free school meals.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 147 children had been registered at the school, including 13 nursery pupils. There are six classes at the school, their sizes range from 17 to 32 pupils per class.

Ysgol Dinas Mawddwy

Ysgol Dinas Mawddwy is situated in the middle of the village of the same name, approximately 10 miles to the East of Dolgellau town. It is a community category school.

Pupils are taught through the medium of Welsh and English and one of the schools aims is to ensure that all the pupils are bilingual before they go to secondary school. In September 2013 76% of pupils were fluent Welsh speakers. 19 pupils come from the Dinas Mawddwy catchment area (the village and surrounding area) whilst the remaining pupils come from the Pennal catchment area and from out of the County (Powys).

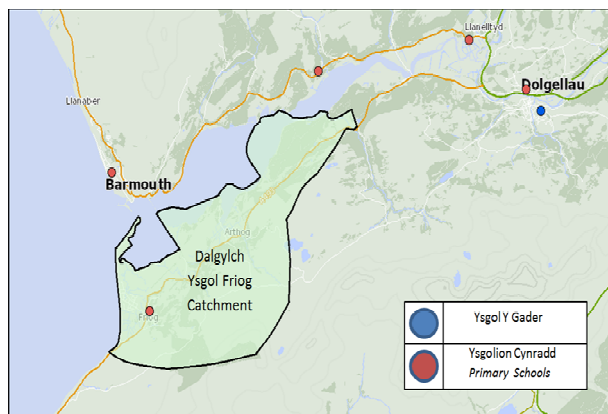
According to the school, the area is neither prosperous nor economically disadvantaged. In January 2013 14% of pupils were entitled to receive free school meals.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 21 children had been registered at the school, including 3 nursery pupils. There are two classes at the school, a class of 12 3-7 year old pupils and a class of 9 7-11 year old pupils.

Ysgol Friog

Ysgol Friog is located within the village of Friog, approximately 9 miles from Dolgellau town. It is a community category school.

Welsh is not used as the social language as English is the home language of all the schools' pupils. In September 2013 61% of pupils were fluent Welsh speakers but do not speak Welsh at home. 26 pupils come from the Friog catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from Ysgol Craig y Deryn's catchment area.

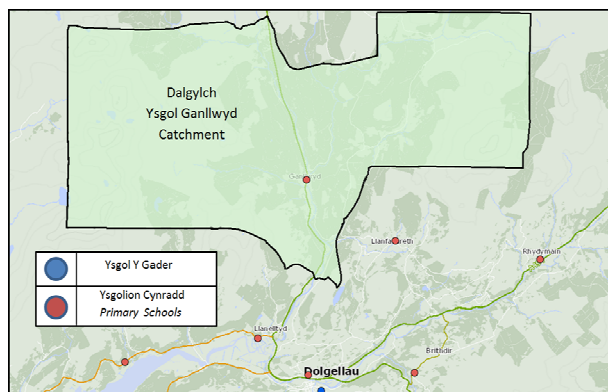
The area is neither prosperous nor subject to economic disadvantage. In January 2013 26% of pupils were entitled to receive free school meals, this is higher than the LEA average and the all-Wales percentage.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 28 children had been registered at the school, including 3 nursery pupils. There are two classes at the school, a class of 16 3-7 year old pupils and a class of 12 7-11 year old pupils.

Ysgol Ganllwyd

Ysgol Ganllwyd is located within the village of Ganllwyd, approximately 3 miles North of Dolgellau town. It is a community category school.

Welsh is the main medium of education. In September 2013 75% of pupils were fluent Welsh speakers. 17 pupils come from the Ganllwyd catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from the Dolgellau and Bro Hedd Wyn catchment areas.

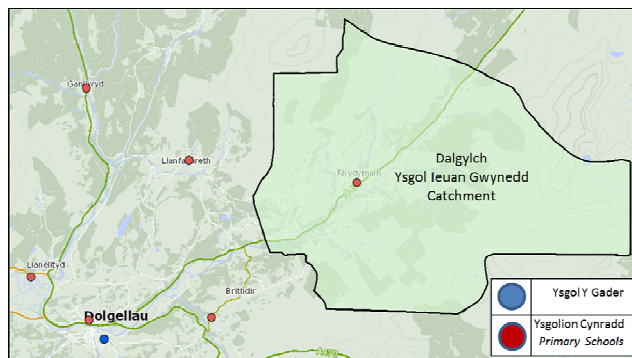
The catchment area is described as being neither economically privileged nor underprivileged and the pupils neither advantaged nor disadvantaged. In January 2013 0% of pupils were entitled to receive free school meals.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 20 children had been registered at the school, including 1 nursery pupils. There are two classes at the school, a class of 7 3-7 year old pupils and a class of 13 7-11 year old pupils.

Ysgol Ieuan Gwynedd

Ysgol Ieuan Gwynedd is located within the village of Rhydymain, approximately 6 miles from Dolgellau town. It is a community category school.

The area's linguistic background is strongly Welsh and Welsh is the school's medium of instructions. In September 2013 94% of pupils were fluent Welsh speakers. 11 pupils come from the Ieuan Gwynedd catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from Dolgellau, Dinas Mawddwy, Bala and Dyffryn Ardudwy catchment areas.

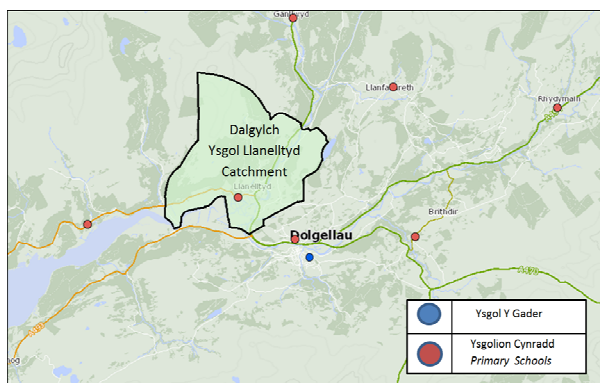
In January none of the pupils were entitled to receive free school meals.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 18 children had been registered at the school, including 0 nursery pupils. There are two classes at the school, a class of 6 3-7 year old pupils and a class of 12 7-11 year old pupils.

Ysgol Llanelltyd

Ysgol Llanelltyd is located within the village of Llanelltyd, approximately 2 miles from Dolgellau town. It is a community category school.

In September 2013 73% of pupils were fluent Welsh speakers. 14 pupils come from the Llanelltyd catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from Clogau, Brithdir, Ieuan Gwynedd, Friog and Dolgellau catchment areas.

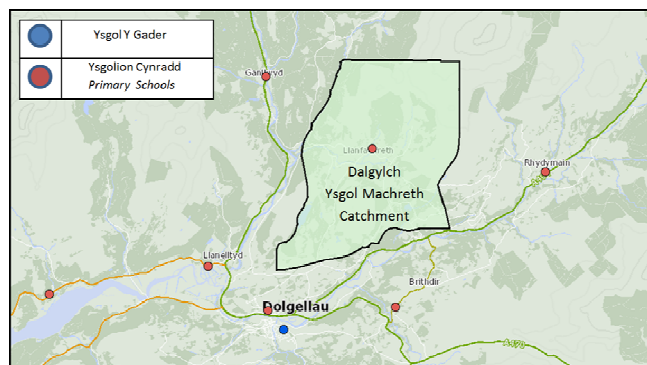
According to the school, pupils come from backgrounds that are neither prosperous nor economically disadvantaged. In January 2013 0% of pupils were entitled to receive free school meals.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 41 children had been registered at the school, including 4 nursery pupils. There are two classes at the school, a class of 17 3-7 year old pupils and a class of 24 7-11 year old pupils.

Ysgol Machreth

Ysgol Machreth is located within the village of Llanfachreth, approximately 4 miles from Dolgellau town. It is a voluntary controlled, Church in Wales category school.

Teaching is conducted mainly through the medium of Welsh. In September 2013 100% of pupils were fluent Welsh speakers. 7 pupils come from the Machreth catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from Dolgellau, Brithdir and Ganllwyd catchment areas.

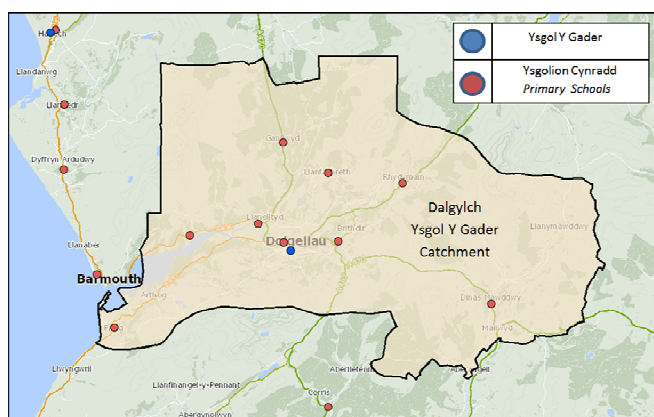
The catchment area is described as being neither prosperous nor economically disadvantaged and the pupils are neither advantaged nor disadvantaged, and they represent the full ability range. In January 2013 13% of pupils were entitled to receive free school meals, a figure that is substantially lower than the comparative figures for Gwynedd and Wales.

Pupils are accepted into the school on a part time basis in the September following their third birthday and on a full time basis in the September following their fourth birthday. In September 2013, 16 children had been registered at the school, including 1 nursery pupils. There are two classes at the school, a class of 5 3-7 year old pupils and a class of 11 7-11 year old pupils.

Ysgol Y Gader

Ysgol Y Gader is a naturally bilingual community comprehensive school for 11-16 year old pupils located within Dolgellau town.

In September 2013 61% of pupils were fluent Welsh speakers. 244 pupils come from the Gader catchment area (illustrated on the adjacent map) whilst the remaining pupils come from Arduwly, Berwyn, Moelwyn, Eifionydd, Tywyn and Powys catchment areas. In September 2013, 402 children had been registered at the school.

School											
	Brithdir	Cynradd Dolgellau	Clogau	Dinas Mawddwy	Friog	Ganllwyd	Ieuan Gwynedd	Llanelltyd	Machreth	Y Gader	
Location of the school	Brithdir, LL402RH	Dolgellau, LL40 2YW	Bontddu, LL40 2UA	DM, SY20 PLN	Fairbourne, LL38 2RQ	Ganllwyd, LL40 2TG	Rhydymain, LL40 2AS	Llanelltyd, LL40 2TA	Llanfachreth, LL40 2DY	Dolgellau, LL40 1HY	
Age range	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	3-11	11-16	
School's category (community, voluntary aided[VA] , voluntary controlled [VC])	Community School	VC (Church in Wales)	Community School	Community School	Community School	Community School	Community School	Community School	VC (Church in Wales)	Secondary School	
Language Medium Category	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Welsh	Bilingual	
Number of pupils on the register – September 2013	Nursery	7	13	2	3	3	1	0	4	1	402
	Reception – Yr6	39	134	23	18	25	19	18	37	15	
	Total	46	147	25	21	28	20	18	41	16	
Number of pupils on the register for the previous four years	September 2012	44	150	32	22	31	20	18	45	16	380
	September 2011	45	156	33	22	31	21	16	42	16	385
	September 2010	40	149	36	25	33	22	19	40	22	392
	September 2009	37	167	39	24	39	27	24	44	23	344
Change in numbers between September 1975 and September 2013	25 (119%)	-112 (- 43%)	4 (19%)	-17 (-45%)	-12 (-30%)	1 (5%)	-13 (-42%)	12 (41%)	-1 (-6%)	63 (19%)	
Capacity	Nursery	4	19	4	6	4	4	5	6	5	488
	Reception – Yr6	34	194	32	63	54	43	40	44	41	
	Total	38	213	36	69	59	47	45	50	46	
Surplus places September 2013	0 (0%)	66 (31%)	11 (31%)	48 (70%)	30 (52%)	27 (57%)	27 (60%)	9 (18%)	30 (65%)	86 (18%)	
Pupil Projections	September 2014	47	147	26	24	26	18	17	42	12	372
	September 2015	47	143	27	28	26	13	14	38	9	332
	September 2016	43	137	26	28	24	12	11	36	8	312
	September 2017	45	135	27	29	26	11	13	36	9	284
	September 2018	45	133	24	32	21	12	15	36	8	271
Schools performance data /details from Estyn inspection reports	3 x Grade 1 4 x Grade 2	4 x Grade 2 3 x Grade 3	5 x Grade 1 2 x Grade 2	7 x Grade 2	4 x Grade 3 3 x Grade 2	5 x Grade 2 2 x Grade 1	3 x 'Good'	5 x Grade 2 2 x Grade 1	5 x Grade 1 2 x Grade 2	3 x 'Good'	
Category condition of buildings (according to Gwynedd Council criteria)	B	B	B	A	B	A	A	B	B	B	
2012/13 Financial Allocation	£170,666	£560,111	£189,710	£192, 778	£169,167	£174, 786	£185,144	£186,321	£126,949	£1,949,804	
Cost per pupil 2012/2013	£4,142	£4,003	£6,143	£9,756	£5,882	£9,541	£10,616	£4,536	£8,865	£5,131	
Ex-catchment area pupils 2012-2013 (based on data from the September 2012 census)	26	7	19	2	2	3	7	27	9	158 (based on September 2013 data)	

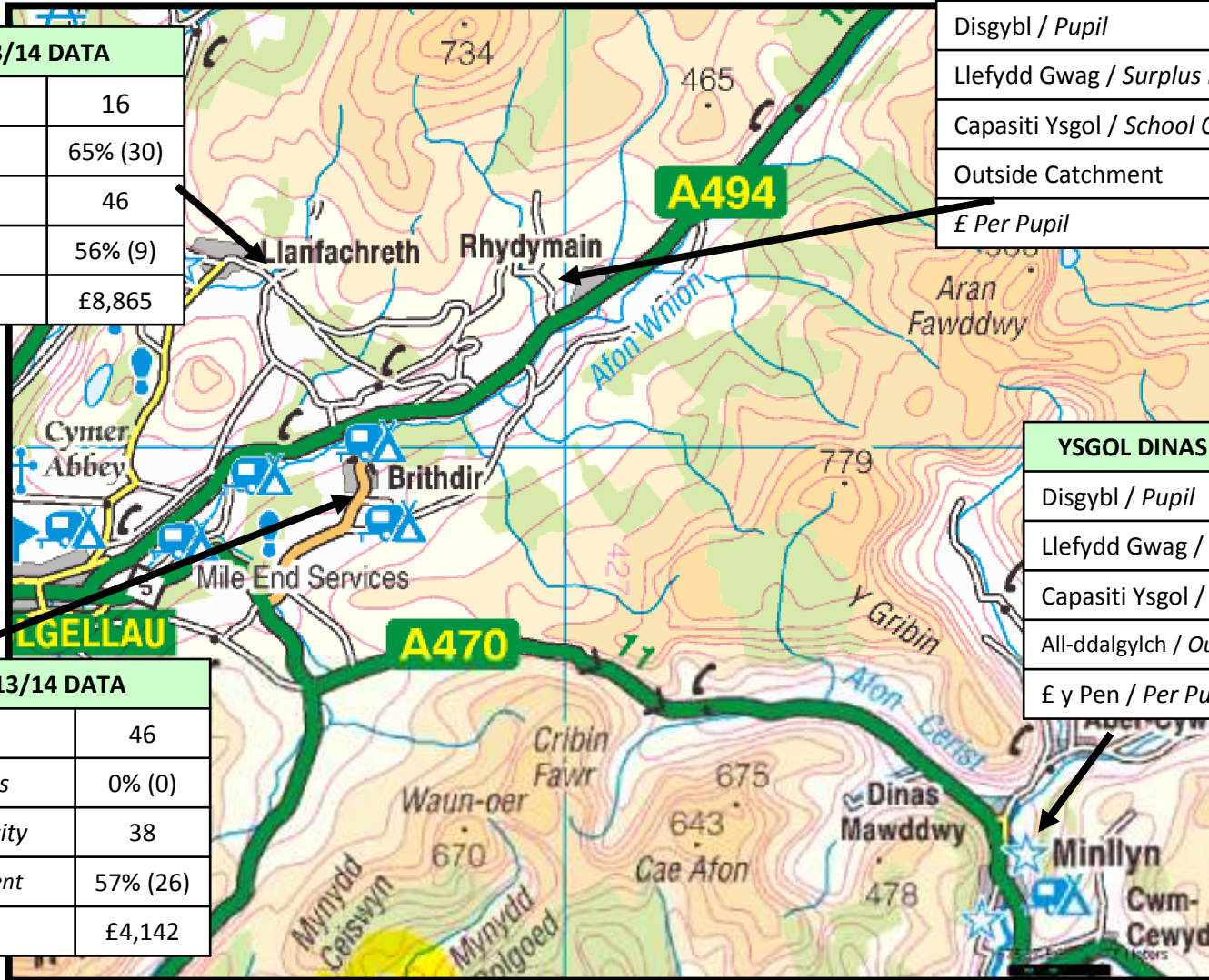
Schools East of the Catchment

YSGOL MACHRETH – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	16
Llefydd Gwag / Surplus Places	65% (30)
Capasiti Ysgol / School Capacity	46
All-ddalgylch / Outside Catchment	56% (9)
£ y Pen / Per Pupil	£8,865

YSGOL IEUAN GWYNEDD – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	18
Llefydd Gwag / Surplus Places	60% (27)
Capasiti Ysgol / School Capacity	45
Outside Catchment	39% (7)
£ Per Pupil	£10,616

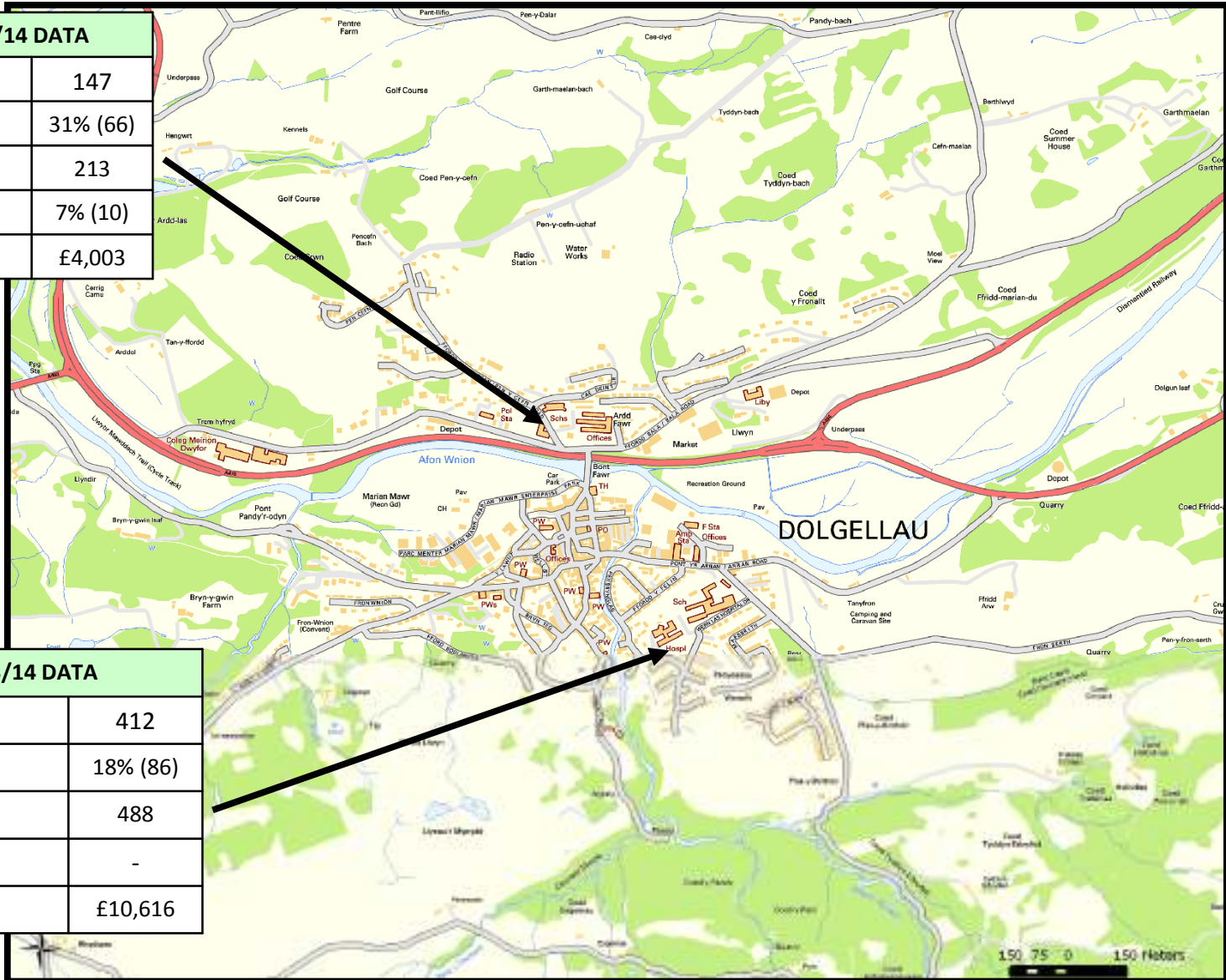
YSGOL BRITHDIR – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	46
Llefydd Gwag / Surplus Places	0% (0)
Capasiti Ysgol / School Capacity	38
All-ddalgylch / Outside Catchment	57% (26)
£ y Pen / Per Pupil	£4,142

YSGOL DINAS MAWDDWY– 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	21
Llefydd Gwag / Surplus Places	70% (48)
Capasiti Ysgol / School Capacity	69
All-ddalgylch / Outside Catchment	10% (2)
£ y Pen / Per Pupil	£9,756

Dolgellau Town Schools

YSGOL DOLGELLAU – 2013/14 DATA	
Pupil	147
Surplus Places	31% (66)
School Capacity	213
Outside Catchment	7% (10)
£ Per Pupil	£4,003

YSGOL Y GADER – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	412
Llefydd Gwag / Surplus Places	18% (86)
Capasiti Ysgol / School Capacity	488
All-ddalgylch / Outside Catchment	-
£ y Pen / Per Pupil	£10,616

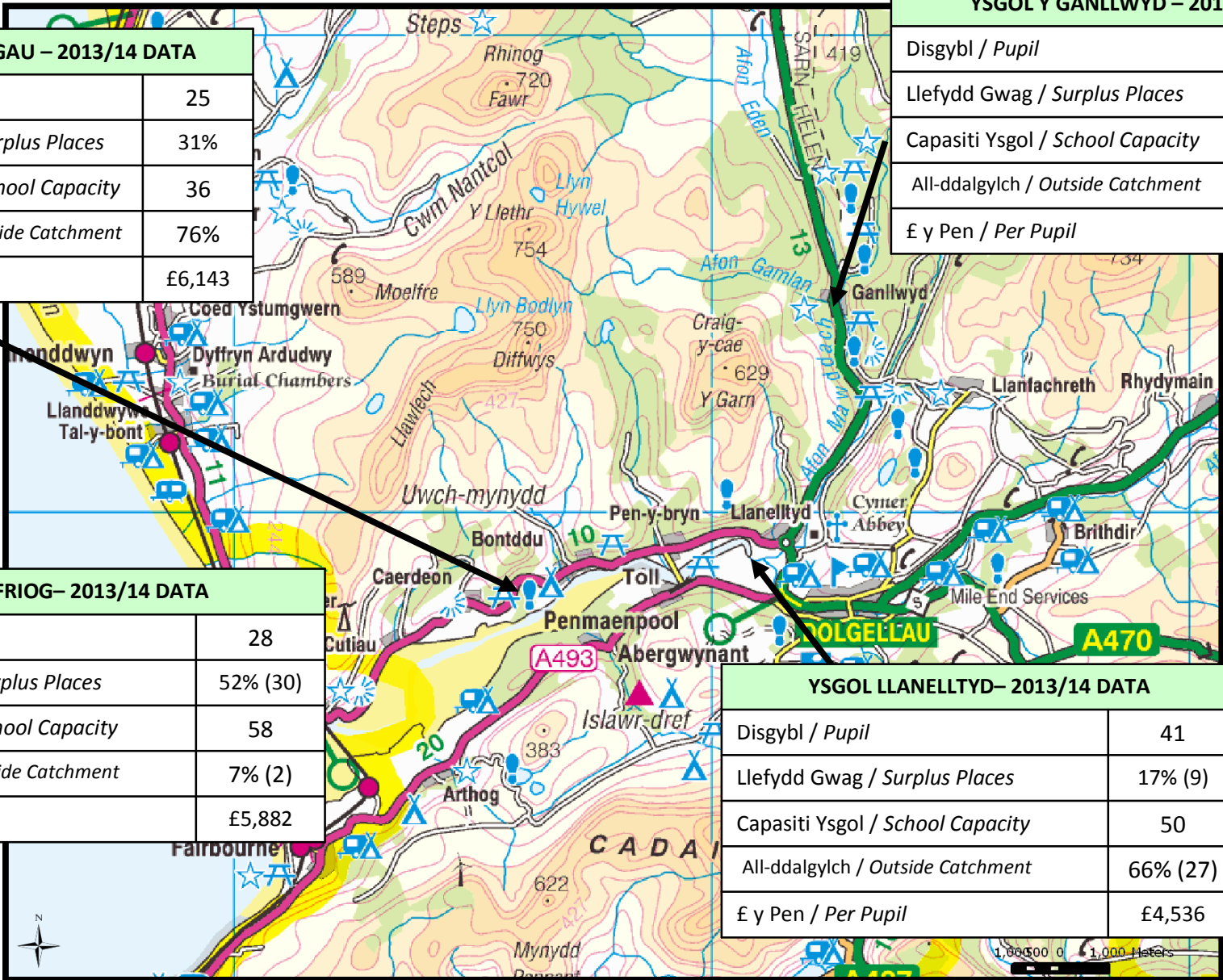
Schools West of the Catchment

YSGOL Y GANLLWYD – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	20
Llefydd Gwag / Surplus Places	57% (27)
Capasiti Ysgol / School Capacity	47
All-ddalgylch / Outside Catchment	15% (3)
£ y Pen / Per Pupil	£9,541

YSGOL Y CLOGAU – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	25
Llefydd Gwag / Surplus Places	31%
Capasiti Ysgol / School Capacity	36
All-ddalgylch / Outside Catchment	76%
£ y Pen / Per Pupil	£6,143

YSGOL FRIOG – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	28
Llefydd Gwag / Surplus Places	52% (30)
Capasiti Ysgol / School Capacity	58
All-ddalgylch / Outside Catchment	7% (2)
£ y Pen / Per Pupil	£5,882

YSGOL LLANELLYD – 2013/14 DATA	
Disgybl / Pupil	41
Llefydd Gwag / Surplus Places	17% (9)
Capasiti Ysgol / School Capacity	50
All-ddalgylch / Outside Catchment	66% (27)
£ y Pen / Per Pupil	£4,536

Appendix 2 (A) – Explanation of the Gader Catchment Possible Models

Model 1: Do nothing

Continue with the *'status quo'* namely one Secondary School (Y Gader) and 9 Primary Schools. No change to the structure, location, designation, management or catchment areas of the present schools.

Model 2: “Collaboration trust” between Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Multi Site School in Ysgol Friog and Llanelltyd and a Multi Site School in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy

This will entail:

- Retaining Ysgol Gynradd Dolgellau
- Closure of Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir and Dinas Mawddwy schools
- Establishing one multi-site area school in Llanelltyd and Friog to accommodate pupils from the present Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, and Friog catchment areas
- Establishing one multi-site area school in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy to accommodate pupils from the present Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir and Dinas Mawddwy catchment areas
- Establishing a “collaboration trust” between Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau and the two multi-site area schools.
- Schools with head teacher, governing body and budget of their own

Model 3: Collaboration Network between the following schools: Clogau, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Dinas Mawddwy, Cynradd Dolgellau and Y Gader

This would entail:

- Closing Ysgol Brithdir and moving the pupils to Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Ysgol Dinas Mawddwy
- Closing Ysgol Machreth and transferring the pupils to Ysgol Ganllwyd
- Closing Ysgol Llanelltyd and transferring the pupils to Ysgol Clogau, Ysgol Ganllwyd and Ysgol y Friog
- Retaining Ysgol Y Gader, Cynradd Dolgellau, Clogau, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy
- Establishing a collaboration network between all the school and jointly timetabling the curriculum for all the primary schools
- All the schools with their own head teacher and governing body

Model 4: All-through school in the town of Dolgellau, Multi-site school in Friog and Llanelltyd, Multi-site school in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy

This would entail:

- Closure of Ysgol Y Gader and Ysgol Gynradd Dolgellau
- Establish a All-through school for 3-16 year olds on the present sites of Ysgol y Gader and Ysgol Gynradd Dolgellau
- Close the schools at Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir and Dinas Mawddwy
- Establish one multi-site area school in Llanelltyd and Friog to serve the pupils of the existing catchment areas of Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, and Friog
- Establish one multi-site area school at Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy to serve the pupils of the existing catchment areas of Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir and Dinas Mawddwy
- This would mean 3 schools in the catchment area with their own head teacher, governing body and budget.
- Careful consideration is required to the designation of the new schools since 2 Church schools would close – either the All-through school or one of the area schools could be designated with Church status.

Model 5: All-through School in the town of Dolgellau, Multi-site School in Friog and Llanelltyd, Multi-site School in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy – Federation of the 3 schools.

This would entail:

- Closure of Ysgol Y Gader and Ysgol Gynradd Dolgellau
- Establishing a All-through school for 3-16 year olds on the present sites of Ysgol y Gader and Ysgol Gynradd Dolgellau
- Closure of the schools at Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir and Dinas Mawddwy
- Establishing one multi-site area school in Llanelltyd and Friog to serve the pupils of the existing catchment areas of Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, and Friog
- Establishing one multi-site area school at Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy to serve the pupils of the existing catchment areas of Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir and Dinas Mawddwy
- The designation of the new schools will have to be given careful consideration as it will either abolish Church primary school provision or abolish primary and secondary community provision (according to the new federation regulations it is not possible to federate schools of different categories).
- This will create a “Federation of Y Gader catchment area schools”

Model 6: One All-through School in the town of Dolgellau and one rural Multi-site School (sites in Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy – Federate the 2 schools)

This will entail:

- Closure of Ysgol Y Gader and Ysgol Gynradd Dolgellau
- Establish a All-through school for 3-16 year olds on the present sites of Ysgol y Gader and Ysgol Gynradd Dolgellau
- Closure of the schools at Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir and Dinas Mawddwy
- Federate the 2 schools which will mean one head teacher and one governing body for all the schools in the entire catchment area.
- Establish one multi-site area school at Llanelltyd, Friog, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy to serve the pupils of the existing catchment areas of Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir and Dinas Mawddwy
- The designation of the new schools will have to be given careful consideration as it will either abolish Church primary school provision or abolish primary and secondary community provision (according to the new federation regulations it is not possible to federate schools of different categories).
- This will create a “Federation of Y Gader Catchment Area Schools”

Model 7: Retain Ysgol Gynradd Dolgellau, and create a 3 – 16 year All-through catchment area School (on the existing sites of Y Gader, Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy schools with a choice for the pupils of Machreth to attend Ysgol Gynradd Dolgellau or the All-through School) .

This will entail:

- Retaining Ysgol Gynradd Dolgellau
- Closure of the schools at Y Gader, Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir and Dinas Mawddwy
- Establishing a All-through school for 3-16 year olds on the present sites of Ysgol y Gader, Llanelltyd, Friog, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy to serve secondary pupils from Y Gader catchment area and primary pupils from the existing catchment areas of Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir and Dinas Mawddwy schools
- The all-through school to be a community school and Ysgol Gynradd Dolgellau to remain a Church school
- It is not possible to federate the 2 schools (according to the new federation regulations it is not possible to federate schools of different categories). Therefore close collaboration will be needed.
- This will entail two schools, two head teachers and two governing bodies.

Model 8: Catchment Area All-through School on the existing sites of Y Gader, Cynradd Dolgellau, Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy schools

This will entail:

- Closure of Y Gader, Cynradd Dolgellau, Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd, Friog, Machreth, Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Brithdir and Dinas Mawddwy schools
- Establishing a 3 – 16 All-through School on the existing sites of Y Gader, Cynradd Dolgellau, Llanelltyd, Friog, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy schools to serve all the primary and secondary pupils of Y Gader catchment area
- Detailed consideration will have to be given to the designation of the new school, it would involve either abolishing Church primary education provision or abolishing both primary and secondary community education
- There will be one head teacher and one governing body

Appendix 2 (B) – Option Appraisal of Gader Catchment Possible Models

Here is an options appraisal of the long list of possible models in the Gader catchment. Here the comparison of models can be seen in relation to each factor in the County's school re-organisation strategy '*Excellent Primary Education for Children in Gwynedd*', factors in the School Organisation Code (006/2013), the Gader catchment area's vision as well as other relevant factors.

Here are the factors:

- Education Standard
- Catchment Co-operation
- Condition and suitability of buildings
- Pupil Numbers and projections
- Class Sizes and age ranges within classrooms
- Governance
- School category / status
- Management, leadership and staffing
- Community
- The Welsh Language
- Financial matters
- Geographical matters

Within these tables, blue text indicates advantages, red text indicates disadvantages and the black text indicates facts or comments

Considerations	1 Do Nothing	2 “Collaboration trust” between Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Multi-site school in Friog and Llanelltyd and a Multi-site school in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy	3 Collaboration Network between Ysgol Clogau, Ysgol Friog, Ysgol Ganllwyd, Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Ysgol Dinas Mawddwy, Ysgol Cynradd Dolgellau and Ysgol Y Gader	4 All-through School in Dolgellau town Multi-site school in Friog and Llanelltyd Multi-site school in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy
Education Standard	The present educational standard continues. It will remain a challenge to ensure equal opportunity and access to a broad and balanced curriculum for the pupils of the catchment area.	There would be opportunities to share expertise between the different site staff of the multi-site area schools. Opportunity for improved continuation for education between the primary and secondary age range within the all-through school. No guarantee of co-operation between the different staff at the different schools. No way to guarantee that the opportunities given to the primary children of the all-through school are also given to the primary children of the area schools’ - there will be no formal mechanism to ensure sharing of expertise and resources.	The collaboration network intends to allow for timetabling the primary schools’ curriculum across the catchment so that all pupils have completed the same work. No guarantee of co-operation between the different staff at the different schools. No way to guarantee that the opportunities given to the primary children of the all-through school are also given to the primary children of the area schools’ - there will be no formal mechanism to ensure sharing of expertise and resources.	There would be a formal mechanism an opportunity to share expertise and resources between the different site staff at the multi-site area schools. Opportunity for improved continuation for education between the primary and secondary age range within the all-through school. No guarantee of co-operation between the different staff at the different schools. No way to guarantee that the opportunities given to the primary children of the all-through school are also given to the primary children of the area schools’ - there will be no formal mechanism to ensure sharing of expertise and resources.
Catchment Co-operation	No change to the present situation – the present schools have had ample opportunity to co-operate, examples of co-operation are very limited.	There would only be an informal agreement to co-operate, any of the schools would be able to withdraw from the collaboration trust at any point.	There would only be an informal network of collaboration between the schools. The present schools have had ample opportunity to co-operate and share expertise informally examples of co-operation are very limited. There would be no way of enforcing the co-operation.	There would be no way of guaranteeing co-operation between the three schools.
Condition and Suitability of Buildings	10 schools would remain. No capital investment, current school sites used, some of these are not fit for purpose in the 21 st century and do not provide all the relevant resources to all staff and pupils e.g. staff rooms, outdoor playing areas, suitable multi purpose hall etc.	Buildings and facilities that are new, modern, and fit for purpose for children in the area. Upgrading and remodelling work, with all the relevant elements available for staff and pupils; multi purpose hall, foundation phase area, outdoor play area, staff room etc. Gader catchment pupils able to take advantage of modern provision. There would be 4 schools and 6 sites.	There would be 7 schools. No Capital investment, current school sites used, some of these are not fit for purpose in the 21 st century and do not provide all the relevant resources to all staff and pupils e.g. staff rooms, outdoor playing areas, suitable multi purpose hall etc.	Buildings and facilities that are new, modern, and fit for purpose for children in the area. Upgrading and remodelling work, with all the relevant elements available for staff and pupils; multi purpose hall, foundation phase area, outdoor play area, staff room etc. Gader catchment pupils able to take advantage of modern provision. There would be 3 schools and 6 sites.
Pupil Numbers & Surplus Places	Six schools will remain in the staffing financial safety net. Projections show that numbers in three schools will fall below 15 making them extremely vulnerable and unsustainable. Over 300 surplus places will remain, with this figure increasing in the next few years.	Pupil numbers would stabilise in the whole catchment. Surplus places in the area would reduce significantly. Under the same leadership and governance the sites with fewer pupils would receive mentorship from the site with more pupils. Some challenges regarding the multi-site element. May be some issues regarding pupil admissions to the multi-site school – this would need addressing through clear guidance from the onset as it is a new concept.	Pupil numbers would stabilise in the rural areas. Surplus places in the area would reduce significantly. Complex issues regarding the schools’ new catchment areas and problems with school admissions. Llanelltyd pupils would transfer to 3 existing schools and Brithdir pupils would transfer to 2 existing schools. Deciding which pupils attend where would be complex and a highly controversial issue.	Pupil numbers would stabilise in the whole catchment. Surplus places in the area would reduce significantly. Under the same leadership and governance the sites with fewer pupils would receive mentorship from the site with more pupils. Some challenges regarding the multi-site element. May be some issues regarding pupil admissions to the multi-site school – this would need addressing through clear guidance from the onset as it is a new concept.
Class Size and Age Range	The majority of classes will remain to have an age range of up to 4 years. Class sizes will continue to vary between 5-32.	Class sizes will be more appropriate with the fewer school sites, compared to the current situation. Reduced age ranges in most classes making the delivery of the curriculum easier. It will not enable single age classes in all the sites – mixed age classes would remain on some site.	Classes sizes would improve compared to the current situation. Slightly reduced age range in some classes but not a major difference as 2 classes (including 4 year groups) will remain in a number of schools.	Class sizes will be more appropriate with the fewer school sites, compared to the current situation. Reduced age ranges in most classes making the delivery of the curriculum more effective. It will not enable single age classes in all the sites – mixed age classes would remain on some site.

Governance	10 governing bodies will remain. No effect on the problem regarding headteacher recruitment.	Will reduce the number of headteachers required in the area. 4 governing bodies, 4 headteachers, 2 of which will run two sites.	7 governing bodies continue with 7 headteachers. A high number of headteachers still required.	Will significantly reduce the number of headteachers required in the area, alleviating the headteacher recruitment issue. 3 governing bodies, 3 headteachers, all of which will run two sites.
School Category	Continues with both community and Church in Wales primary education, continuing parental choice.	Continues with both community and Church in Wales primary education, continuing parental choice.	Continues with both community and Church in Wales primary education, continuing parental choice.	Could provide both community and Church in Wales primary education provision, dependant on the category choice for the different schools established. The Church in Wales could object to this model and refer the proposal to the Education Minister, should Church in Wales education be removed.
Leadership & Staffing	No change to the current management structure. No change to the current situation where primary headteachers are teaching for most of their time. There will be job losses as the pupil numbers decline and the school budget's cannot afford the current staff. There will be no formal mechanism to allow leaders to share expertise and resources within the catchment area or to plan common aspects of a catchment area curriculum.	More non teaching time for headteachers to lead and manage. Need for fewer posts. There will be no formal mechanism to allow leaders to share expertise and resources within the catchment area or to plan common aspects of a catchment area curriculum.	Need for fewer posts. Although there would be fewer headteachers, the size of the schools would still mean that they would need to teach for a high percentage of their time, not allowing them to concentrate on leadership and management. There will be no formal mechanism to allow leaders to share expertise and resources within the catchment area or to plan common aspects of a catchment area curriculum.	Staff expertise can be shared. More non teaching time for the headteacher. More opportunity to strengthen and develop leadership role. Opportunities to co-operate on professional matters and develop plans together for the benefit of pupils. Allow formal mechanism to share expertise and plan curriculum within each of the three schools. Need for fewer posts. 2 sites to manage. More staff to lead and manage. Staff will need to be managed from afar. Budget enables headteacher based on pupil numbers, however 2 site managers needed - any savings would go on running the education structure rather than being spent on pupils. There will be no formal mechanism to allow leaders to share expertise and resources within the catchment area or to plan common aspects of a catchment area curriculum.
Community	No schools will close in any village. Impact Report = No Effect Uncertainty will remain regarding the sustainability of education provision in the area.	Brings children from different villages together to be educated. Extends opportunities for children to have access to wider community facilities. Keeps a school site presence in 4 rural villages. Impact Report = -10 score and -4 following alleviating measures Loss of school presence of in 4 rural villages. For communities where the schools will close, the Council could adopt some alleviating measures to minimise effect.	Brings children from different villages together to be educated. Extends opportunities for children to have access to wider community facilities. Keeps a school site presence in 5 rural villages. Impact Report = -11 score and -6 following alleviating measures Loss of school presence of in 3 rural villages. For communities where the schools will close, the Council could adopt some alleviating measures to minimise effect.	Brings children from different villages together to learn and socialise. Extends opportunities for children to have access to wider community facilities. Keeps a school site presence in 4 rural villages. Impact Report = -11 score and -4 following alleviating measures Loss of school presence of in 4 rural villages. For communities where the schools will close, the Council could adopt some alleviating measures to minimise effect.
Language	Impact Report = No Change	Impact Report - "collaboration trust" between Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol y Gader and the following multi-site schools, namely = No Change - Multi-site school on Llanelltyd site (pupils from Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd) and Y Friog = Negative Low - Multi-site school on Ieuan Gwynedd site (pupils from Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir) and Dinas Mawddwy = Positive High	Impact Report - Continue with Ysgol Y Gader, Dolgellau Primary, Clogau, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy = No change - Close Ysgol Brithdir and move the pupils to Ieuan Gwynedd and Dinas Mawddwy schools = Positive / Neutral - Close Ysgol Machreth and transfer the pupils to Ysgol Ganllwyd = Positive High - Close Ysgol Llanelltyd and transfer the pupils to Clogau, Ganllwyd and Y Friog schools = Negative Low	Impact Report - Establish a 3-16 All-through school on the existing sites of Ysgol y Gader and Ysgol Gynradd Dolgellau = Positive - Multi-site area school at Llanelltyd (pupils from Ganllwyd, Clogau, Llanelltyd) and Y Friog = Negative Low - Multi-site area school at Ieuan Gwynedd (combining pupils from Machreth, Ieuan Gwynedd, Brithdir) and Dinas Mawddwy = Positive High

Financial Factors	Cost of maintaining 10 sites. No revenue savings. 3 schools financially vulnerable within 2 years (numbers below 15). No investment from Welsh Government. Range in cost per pupil remains extremely high. High maintenance costs of 10 sites.	Revenue Savings = £244,050 Capital investment to upgrade sites. More effective provision of resources. Cost per pupil in the area would be more equal and less than the present situation. No schools in the minimum staffing protection scheme. Cost of maintaining 6 sites.	Revenue Savings = £253,000 Cost per pupil will be a little more equal in the area. More effective provision of resources. Cost of maintaining 7 sites. No capital investment to upgrade sites. Transport costs would be extremely high. Schools would remain in the minimum staffing protection scheme due to low pupil numbers.	Revenue Savings = £244,050 Capital investment to upgrade sites. More effective provision of resources. Cost per pupil in the area would be more equal and less than the present situation. No schools in the minimum staffing protection scheme. Cost of maintaining 6 sites.
Geographical Factors	No child will travel further to school as there is no change to their current travelling arrangements.	No pupil in the area will have to travel an unreasonable time to school. Some pupils will travel further to school (compared to current arrangements).	Education provision would be available within a reasonable travelling distance. Some pupils will travel further to school (compared to current arrangements). Numerous issues regarding transport arrangements as pupils from the same areas would need transport to different receiving school e.g. Llanelltyd pupils will go to Clogau, Ganllwyd and Friog.	No pupil in the area will have to travel an unreasonable time to school. Some pupils will travel further to school (compared to current arrangements).

Considerations	5 All-through school in Dolgellau town Multi-site school in Friog and Llanelltyd Multi-site school in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy Federate 3 schools	6 All-through school in Dolgellau town One rural Multi-site area school (sites in Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy) Federate the 2 Schools	7 Continue with Ysgol Gynradd Dolgellau, Create a 3-16 All-through school (on the present sites of Y Gader, Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy schools with a choice for Llanfachreth pupils to attend Ysgol Gynradd Dolgellau or the All-through school	8 All-through School on the present sites of Y Gader, Cynradd Dolgellau, Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy schools
Educational Standard	There would be opportunities to share expertise between the different site staff at the multi-site area schools. Opportunity for improved continuation for education between the primary and secondary age range within the all-through school. It would be a challenge to ensure that the same opportunities given to the primary children of the all-through school were also given to the primary children of the area schools'.	There would be opportunities to share expertise between the different site staff at the multi-site area school. Opportunity for improved continuation for education between the primary and secondary age range within the all-through school. It would be a challenge to ensure that the same opportunities given to the primary children of the all-through school were also given to the primary children of the area school.	There would be opportunities to share expertise between the different sites staff. Opportunity for improved continuation for education between the primary and secondary age range within the all-through school. It would be a challenge to ensure that the same opportunities given to the primary children of the all-through school were also given to the primary children of Ysgol Cynradd Dolgellau.	Opportunity for improved continuation for education between the primary and secondary age range within the all-through school. As all the sites are governed and managed by the same team it would facilitate the sharing of staff expertise, sharing of resources, timetabling across the primary sites and improving the primary/secondary age gap to ensure improved continuation and hopefully maintain and improve standards.
Catchment Co-operation	The schools would be formally federated and therefore they would have to co-operate. New federation legislation means that Local Authorities can instigate the establishment of federation but that it is not possible to federate schools of different categories i.e. a community and Church in Wales school could not be federated.	The schools would be formally federated and therefore they would have to co-operate. New federation legislation means that Local Authorities can instigate the establishment of federation but that it is not possible to federate schools of different categories i.e. a community and Church in Wales school could not be federated.	There would be no way of guaranteeing co-operation between the two schools.	There would be only 1 school in the catchment, that would share resources across the catchment and would aim for fairness regarding experiences and opportunities for all pupils within the catchment.

Condition and Suitability of Buildings	Buildings and facilities that are new, modern, and fit for purpose for children in the area. Upgrading and remodelling work, with all the relevant elements available for staff and pupils; multi purpose hall, foundation phase area, outdoor play area, staff room etc. Gader catchment pupils able to take advantage of modern provision. There would be 3 schools and 6 sites.	Buildings and facilities that are new, modern, and fit for purpose for children in the area. Upgrading and remodelling work, with all the relevant elements available for staff and pupils; multi purpose hall, foundation phase area, outdoor play area, staff room etc. Gader catchment pupils able to take advantage of modern provision. There would be 2 schools and 6 sites.	Buildings and facilities that are new, modern, and fit for purpose for children in the area. Upgrading and remodelling work, with all the relevant elements available for staff and pupils; multi purpose hall, foundation phase area, outdoor play area, staff room etc. Gader catchment pupils able to take advantage of modern provision. There would be 2 schools and 6 sites.	Buildings and facilities that are new, modern, and fit for purpose for children in the area. Upgrading and remodelling work, with all the relevant elements available for staff and pupils; multi purpose hall, foundation phase area, outdoor play area, staff room etc. Gader catchment pupils able to take advantage of modern provision. There would be 1 school and 6 sites.
Pupil Numbers & Surplus Places	Pupil numbers would stabilise in the whole catchment. Flexibility with the structure so it could withstand demographic changes into the future. Significantly reduce surplus places. Under the same leadership and governance the sites with fewer pupils would receive mentorship. There would be some challenges regarding the multi-site element. There may be some issues regarding pupil admissions – this would need addressing through clear guidance from the onset as it is a new concept.	Pupil numbers would stabilise in the whole catchment. Flexibility with the structure so it could withstand demographic changes into the future. Significantly reduce surplus places. Under the same leadership and governance the sites with fewer pupils would receive mentorship. There would be some challenges regarding the multi-site element. There may be some issues regarding pupil admissions – this would need addressing through clear guidance from the onset as it is a new concept.	Pupil numbers would stabilise in the whole catchment. Flexibility with the structure so it could withstand demographic changes into the future. Significantly reduce surplus places. Under the same leadership and governance the sites with fewer pupils would receive mentorship. There would be some challenges regarding the multi-site element. There may be some issues regarding pupil admissions – this would need addressing through clear guidance from the onset as it is a new concept.	Pupil numbers would stabilise in the whole catchment. Flexibility with the structure so it could withstand demographic changes into the future. Significantly reduce surplus places. Under the same leadership and governance the sites with fewer pupils would receive mentorship. There would be some challenges regarding the multi-site element. There may be some issues regarding pupil admissions – this would need addressing through clear guidance from the onset as it is a new concept.
Class Size and Age Range	Class sizes will be more appropriate with the fewer school sites, compared to the current situation. Reduced age ranges in most classes making the delivery of the curriculum more effective. It will not enable single age classes in all the sites – mixed age classes would remain on some site.	Class sizes will be more appropriate with the fewer school sites, compared to the current situation. Reduced age ranges in most classes making the delivery of the curriculum more effective. It will not enable single age classes in all the sites – mixed age classes would remain on some site.	Class sizes will be more appropriate with the fewer school sites, compared to the current situation. Reduced age ranges in most classes making the delivery of the curriculum more effective. It will not enable single age classes in all the sites – mixed age classes would remain on some site.	Class sizes will be more appropriate with the fewer school sites, compared to the current situation. Reduced age ranges in most classes making the delivery of the curriculum more effective. It will not enable single age classes in all the sites – mixed age classes would remain on some site.
Governance	Will significantly reduce the number of headteachers required in the area, alleviating the headteacher recruitment issue. 1 governing body, number of headteachers would be the federated governing bodies decision but 1 would be recommended. The headteacher would run all the sites with the help of site managers or deputies. Would need a high calibre headteacher.	Will significantly reduce the number of headteachers required in the area, alleviating the headteacher recruitment issue. 1 governing body, number of headteachers would be the federated governing bodies decision but 1 would be recommended. The headteacher would run all the sites with the help of site managers or deputies. Would need a high calibre headteacher.	Will significantly reduce the number of headteachers required in the area, alleviating the headteacher recruitment issue. 1 governing body, number of headteachers would be the federated governing bodies decision but 1 would be recommended. The headteacher would run all the sites with the help of site managers or deputies. Would need a high calibre headteacher.	Will significantly reduce the number of headteachers required in the area, alleviating the headteacher recruitment issue. 1 governing body, 1 headteacher would run all the school's sites with the help of site managers or deputies. Would need a high calibre headteacher.
School Category	The designation of the new schools will have to be given careful consideration as it will either abolish Church primary school provision or abolish primary and secondary community provision (according to the new federation regulations it is not possible to federate schools of different categories). The Church in Wales could object to this model and refer the proposal to the Education Minister, should Church in Wales education be removed.	The designation of the new schools will have to be given careful consideration as it will either abolish Church primary school provision or abolish primary and secondary community provision (according to the new federation regulations it is not possible to federate schools of different categories). The Church in Wales could object to this model and refer the proposal to the Education Minister, should Church in Wales education be removed.	Continues with both community and Church in Wales primary education, continuing parental choice.	The designation of the new schools will have to be given careful consideration as depending on the category, it will remove either community secondary or Church in Wales primary education provision in the Gader catchment, limiting parental choice. The Church in Wales could object to this model and refer the proposal to the Education Minister, should Church in Wales education be removed.

Leadership and Staffing	<p>Model will allow formal mechanism to share expertise and resources and plan curriculum within each of the three schools and also to an increased degree between the different school within the catchment area. Staff expertise can be shared. More non teaching time for the headteacher. More opportunity to strengthen and develop leadership role. Opportunities to co-operate on professional matters and develop plans together for the benefit of the pupils.</p> <p>Need for fewer posts.</p> <p>The three schools will still have some individual autonomy which could create a challenge to the efficient catchment area management of staffing and resources and curriculum planning.</p> <p>A number of sites to manage. More staff to lead and manage. Staff will need to be managed from afar.</p>	<p>Model will allow formal mechanism to share expertise and resources and plan curriculum within each of the two schools and also to an increased degree between the different school within the catchment area. More non teaching time for headteacher to lead and manage.</p> <p>Need for fewer posts.</p> <p>The two schools will still have some individual autonomy which could create a challenge to the efficient catchment area management of staffing and resources and curriculum planning.</p> <p>A number of sites to manage. Headteacher will need to manage staff from afar.</p>	<p>Model will allow formal mechanism to share expertise and resources and plan curriculum within each of the two schools and also to an increased degree between the different school within the catchment area. Staff expertise can be shared. More non teaching time for the headteacher. More opportunity to strengthen and develop leadership role. Opportunities to co-operate on professional matters and develop plans together for the benefit of the pupils.</p> <p>Need for fewer posts.</p> <p>The two schools will still have some individual autonomy which could create a challenge to the efficient catchment area management of staffing and resources and curriculum planning.</p> <p>A number of sites to manage . More staff to lead and manage. Staff will need to be managed from afar</p>	<p>Model will allow formal mechanism to share expertise and resources and plan curriculum across the whole catchment area. More non teaching time for the headteacher to lead and manage. The budget will allow for appropriate managerial framework structure.</p> <p>Better opportunities for staff career development.</p> <p>Need for fewer posts.</p> <p>A number of sites to manage. More staff to lead and manage. Staff will need to be managed from afar.</p>
Community	<p>Brings children from different villages together to learn and socialise. Extends opportunities for children to have access to wider community facilities. Keeps a school site presence in 4 rural villages.</p> <p>Impact Report = -11 score and -6 following alleviating measures</p> <p>Loss of presence of a school in 4 rural villages. For those communities where the schools will close, the Council could adopt some measures in order to alleviate the negative effect. These alleviating measures will be considered for inclusion in the work programme.</p>	<p>Brings children from different villages together to learn and socialise. Extends opportunities for children to have access to wider community facilities. Keeps a school site presence in 4 rural villages.</p> <p>Impact Report = -11 score and -6 following alleviating measures</p> <p>Loss of presence of a school in 4 rural villages. For those communities where the schools will close, the Council could adopt some measures in order to alleviate the negative effect. These alleviating measures will be considered for inclusion in the work programme.</p>	<p>Brings children from different villages together to learn and socialise. Extends opportunities for children to have access to wider community facilities. Keeps a school site presence in 4 rural villages.</p> <p>Impact Report = -9 score and -4 following alleviating measures</p> <p>Loss of presence of a school in 4 rural villages. For those communities where the schools will close, the Council could adopt some measures in order to alleviate the negative effect. These alleviating measures will be considered for inclusion in the work programme.</p>	<p>Brings children from different villages together to learn and socialise. Extends opportunities for children to have access to wider community facilities. Keeps a school site presence in 4 rural villages.</p> <p>Impact Report = -11 score and -6 following alleviating measures</p> <p>Loss of presence of a school in 4 rural villages. For those communities where the schools will close, the Council could adopt some measures in order to alleviate the negative effect. These alleviating measures will be considered for inclusion in the work programme.</p>
Language	<p>Impact Report = Positive</p>	<p>Impact Report = Positive</p>	<p>Impact Report</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ysgol Gynradd Dolgellau = No change - Establish a 3-16 All-through school on the existing sites of Y Gader, Friog, Llanelltyd, Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy; close Ganllwyd, Clogau, Machreth and Brithdir, with a choice for Machreth pupils to attend Ysgol Gynradd Dolgellau or the All-through School = Positive 	<p>Impact Report = Positive</p>
Financial Factors	<p>Revenue Savings = £244,050</p> <p>Capital investment to upgrade sites. More effective provision of resources. Cost per pupil in the area would be more equal and less than the present situation. No schools in the minimum staffing protection scheme.</p> <p>Cost of maintaining 6 sites.</p>	<p>Revenue Savings = £246,550</p> <p>Capital investment to upgrade sites. More effective provision of resources. Cost per pupil in the area would be more equal and less than the present situation. No schools in the minimum staffing protection scheme.</p> <p>Cost of maintaining 6 sites.</p>	<p>Revenue Savings = £246,550</p> <p>Capital investment to upgrade sites. More effective provision of resources. Cost per pupil in the area would be more equal and less than the present situation. No schools in the minimum staffing protection scheme.</p> <p>Cost of maintaining 6 sites.</p>	<p>Revenue Savings = £255,625</p> <p>Capital investment to upgrade sites. More effective provision of resources. Cost per pupil in the area would be more equal and less than the present situation. No schools in the minimum staffing protection scheme.</p> <p>Cost of maintaining 6 sites.</p>
Geographical Factors	<p>No pupil in the area will have to travel an unreasonable time to school.</p> <p>Some pupils will travel further to school (compared to current arrangements).</p>	<p>No pupil in the area will have to travel an unreasonable time to school.</p> <p>Some pupils will travel further to school (compared to current arrangements).</p>	<p>No pupil in the area will have to travel an unreasonable time to school.</p> <p>Some pupils will travel further to school (compared to current arrangements).</p>	<p>No pupil in the area will have to travel an unreasonable time to school.</p> <p>Some pupils will travel further to school (compared to current arrangements).</p>

Appendix 3 – Factors Considered

Quality of Education

The Council is committed to providing education of the best possible quality that will provide the County's children with the experiences, skills and confidence to develop into bilingual, successful and well-rounded citizens.

It remains a high priority to provide the best possible learning experiences - for all learners within the County, ensuring an exciting and broad curriculum, as well as the extra-curricular activities, that motivate them to learn and comprehend, which leads to improved standards.

In noting the present quality, there is concern over the ability to maintain these standards, for a number of reasons:

- Standards of the learning environment
- Current pupil numbers in some schools and the predicted decline
- Range in class sizes
- Range in cost per pupil
- Non-contact time for the head teachers for leadership and management purposes

Estyn inspection reports note that the standard of education provision in the catchment area varies. The tables below include the rating scores on key questions within each report.

Inspection Grade								
	Brithdir (2008)	Clogau (2010)	Cynradd Dolgellau (2009)	Dinas Mawddwy (2010)	Friog (2007)	Ganllwyd (2008)	Llanelltyd (2010)	Machreth (2010)
Summary	3 x Grade 1 4 x Grade 2	5 x Grade 1 2 x Grade 2	4 x Grade 2 3 x Grade 3	7 x Grade 2	3 x Grade 2 4 x Grade 3	2 x Grade 1 5 x Grade 2	2 x Grade 1 5 x Grade 2	5 x Grade 1 2 x Grade 2

Ysgol Ieuan Gwynedd was inspected in 2013 under the new guidelines:

Key Question	Judgement
1. How good are outcomes?	Good
2. How good is provision?	Good
3. How good are leadership and management?	Good

Ysgol Y Gader was inspected in December 2010 under the new guidelines:

School	Estyn Inspection Result	Inspection Date
Y Gader	3 'Good' Grade	December 2010

Maintaining all the current school sites would create challenges when trying to maintain the standard of education and the same opportunities for all the area's pupils. Especially as some of the schools have extremely low pupil projections, in fact three of the nine schools are projected to have fewer than 15 pupils by September 2016. This would mean that under the minimum staffing protection policy that there will only be sufficient funds for a headteacher and senior classroom assistant, rather than a headteacher and teacher. This would be very challenging for the individuals trying to maintain educational standards at these schools.

This type of proposal could provide an opportunity to improve educational standards across the catchment. Establishing one school could enable the flexibility across all the ages so that sharing resources, staff and facilities, becomes standard practice. There are reasons why this doesn't happen to a greater extent at present such as multiple head teachers and governing bodies had to agree before any sharing could occur. These are just some of the possibilities:

- Specialist secondary teachers can travel to the primary sites to teach their subjects e.g. music

- Primary pupils of certain ages can be taught in specialist teaching rooms in the Gader site e.g. year 5 and 6 pupils can be taught science together in the laboratories
- The primary curriculum and timetable can be arranged across all the sites so all pupils of the same age are learning the same things at the same time – this would ensure they are all at the same level when entering year 7 at the secondary site
- Primary staff from all sites can meet to discuss and share best practice and also support, encourage and learn from each other
- There would be improved continuation in all aspects of the curriculum as it is programmed across the catchment ensuring the same experiences and opportunities to all pupils

Class Size and Age Range

Our expectation is that there will be appropriately-sized classes in Gwynedd primary schools so that children within the County receive the best possible experiences and opportunities. It is the Council's ambition to ensure classes between 12-25 pupils.

The age range within classes is also a reason for ensuring an appropriate provision for the future. When there is a higher age range among pupils in the same class there are increasing challenges in terms of effective teaching and learning. For example, the challenge is greater when there are 20 children between 7 and 11 years in one class, than if there were 20 children who are all 10 years old.

At the moment the size of classes varies from school to school and affects the educational experiences of the pupils. Class size varies from 5 to 32, there are currently 4 classes that include 4 year groups and have fewer than 10 pupils in them. In the Gader catchment area the majority of primary schools have 2 classes with a mixed age range of four years; in fact there are 16 classes like this.

The exception to this is Ysgol Cynradd Dolgellau which has 6 classes, 2 of which only contain pupils of the same age group and 4 of which contain two year groups. One of the classes has 32 pupils for part of the day when the nursery pupils attend.

Pupils have been classed as follows in the Gader primary schools for the academic year 2012/13:

School	Nursery	Reception	Yr 1	Yr 2	Yr 3	Yr 4	Yr 5	Yr 6	Total	No. of Classes	Largest Class	Smallest Class	Average Class Size
Brithdir	7	5	8	5	3	9	5	4	46	2	25	21	23
	25				21								
Clogau	2	3	1	5	3	3	4	4	25	2	14	11	12.5
	11				14								
Dinas Mawddwy	3	5	1	3	4	4	0	1	21	2	12	9	10.5
	12				9								
Friog	3	4	3	6	1	4	3	4	28	2	16	12	14
	16				12								
Ganllwyd	1	3	3	0	2	2	6	3	20	2	13	7	10
	7				13								
Ieuan Gwynedd	0	1	5	0	0	5	3	4	18	2	12	6	9
	6				12								
Llanelltyd	4	7	3	3	5	6	10	3	41	2	24	17	20.5
	17				24								
Machreth	1	2	0	2	0	2	4	5	16	2	11	5	8
	5				11								

School	Nursery	Reception	Yr 1	Yr 2	Yr 3	Yr 4	Yr 5	Yr 6	Total	No. of Classes	Largest Class	Smallest Class	Average Class Size	
Cynradd Dolgellau	13	19	17	19	19	23		21		147	6	32	17	24.5
	32		17	19	26	7	16	11	10					

Class Sizes Source: Analysis by Gwynedd Education Department based on statements from individual schools, 2013/2014

Pupil Population and Projections

Gwynedd is committed to the future proofing of education in the area through the delivery of sustainable provision and ensuring a fairer distribution of resources

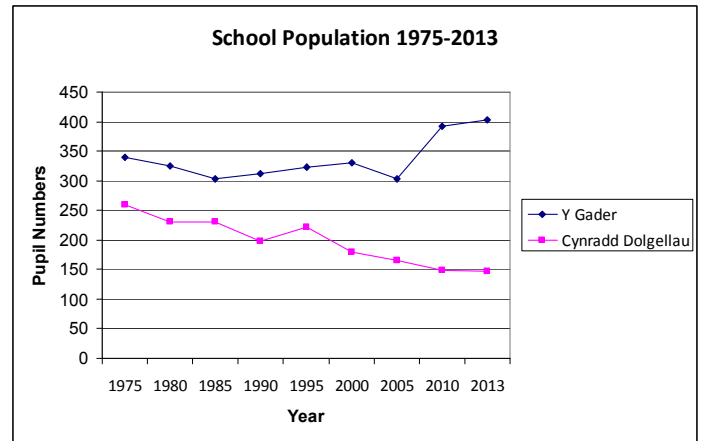
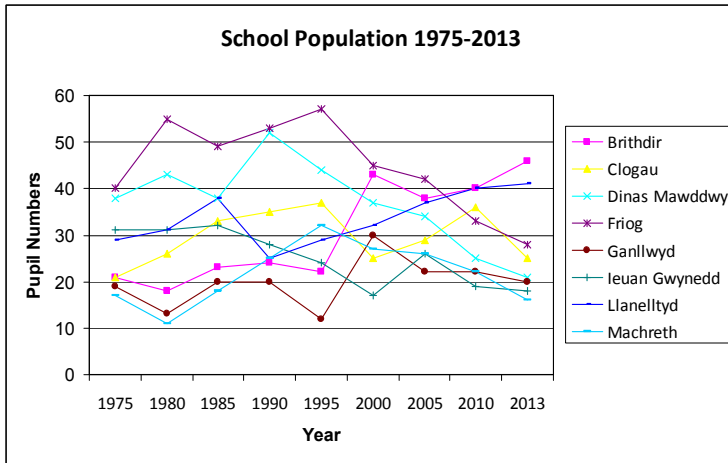
Pupil numbers in Gwynedd schools have varied since 1975; however in general there has been a decline of around 18% in pupil numbers across the County. As a consequence, resources are spent each year on maintaining inefficient buildings and systems rather than on education for children and young people. A review was established to ensure that the schools within the County were adequate in numbers and appropriately located.

Evidence from other rural Welsh local authorities indicates that the risk to the effective delivery of educational provision rises as school numbers decline. The aim is that any change in the educational provision for the area would provide greater resilience in the event that pupil numbers fluctuate in the future.

Pupil numbers have varied at the schools in the Gader catchment since 1975, but in general (with the exception of 1985) there has been a steady decline in primary pupil numbers, with an overall 113 pupil 24% decrease since 1975. In the past five years the secondary school has had an increase in pupil numbers.

School	Number [Nursery - Yr.6 Age 3-11]										1975-2013 growth	1975-2013 % growth
	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2013			
Brithdir	21	18	23	24	22	43	38	40	46	25	119%	
Clogau	21	26	33	35	37	25	29	36	25	4	19%	
Cynradd Dolgellau	259	230	230	197	221	180	165	149	147	-112	-43%	
Dinas Mawddwy	38	43	38	52	44	37	34	25	21	-17	-45%	
Friog	40	55	49	53	57	45	42	33	28	-12	-30%	
Ganllwyd	19	13	20	20	12	30	22	22	20	1	5%	
Ieuan Gwynedd	31	31	32	28	24	17	26	19	18	-13	-42%	
Llanelltyd	29	31	38	25	29	32	37	40	41	12	41%	
Machreth	17	11	18	25	32	27	26	22	16	-1	-6%	
Primary Total	475	458	481	459	478	436	419	386	362	-113	-24%	
Y Gader	339	325	303	313	323	331	303	392	402	63	19%	
Catchment Total	814	783	784	772	801	767	722	778	764	50	-6%	

Source: Data from annual (September) school census

Currently there are 102 pupils (28%) that attend a school which is not their catchment area school. This could be for a variety of reasons and when planning for school places the Council must ensure that there are sufficient places provided across the catchment to meet the demand.

Lives in School Catchment Area (September 2013)													
		Clogau	Brithdir	Dinas Mawddwy	Ganllwyd	Llanelltyd	Ieuan Gwynedd	Friog	Machreth	Cynradd Dolgellau	Other	School Total	Total Out of Catchment per School
School September 2013	Clogau	6	-	-	-	3	-	-	-	8	8 (7 T, 1 DA)	25	19 (76%)
	Brithdir	-	20	-	-	-	-	6	1	19	-	46	26 (56%)
	Dinas Mawddwy	-	-	19	-	-	-	-	-	-	2 (1 P, 1 Po)	21	2 (10%)
	Ganllwyd	-	-	-	17	-	-	-	-	2	1 (BHW)	20	3 (15%)
	Llanelltyd	1	1	-	-	14	1	2	-	22	-	41	27 (66%)
	Ieuan Gwynedd	-	-	1	-	-	11	-	-	4	2 (1 B, 1 DA)	18	7 (39%)
	Friog	-	-	-	-	-	-	26	-	-	2 (CyD)	28	2 (8%)
	Machreth	-	2	-	1	-	-	-	7	6	-	16	9 (56%)
	Cynradd Dolgellau	-	2	1	-	-	1	-	2	140	1 (BHW)	147	7 (5%)
	Other	-	-	-	-	-	-	2 (1 Pb, 1 CyD)	-	1 (T)	-	-	-
Catchment Total		7	25	21	18	17	13	36	10	202			
Total Out of Catchment per Catchment Area		1 (14%)	5 (20%)	2 (10%)	1 (6%)	3 (18%)	2 (15%)	10 (28%)	3 (30%)	62 (31%)			
Total Out of Catchment Pupils		89 (26%)											

Key	
T	Traeth
DA	Dyffryn Ardudwy
P	Pennal
PO	Powys
BHO	Bro Hedd Wyn
B	Bala
CyD	Craig y Deryn

The table below summarises the number of primary pupils that live in each catchment, the number that live in each catchment and attend the catchment school, and the number attending the school but living outside the school's catchment area. The out of catchment movement in Y Gader is unusually high. It will be a challenge to ensure that a suitable number of primary places are available in the short term to accommodate the pupil movement and for the long term based on pupil numbers.

School	Number living in the catchment area	Number of catchment area children attending the catchment area school	Number attending the school but living outside the catchment
Clogau	7	6	19
Brithdir	25	20	26
Dinas Mawddwy	21	19	2
Ganllwyd	18	17	3
Llanelltyd	17	14	27
Ieuan Gwynedd	13	11	7
Friog	36	26	2
Machreth	10	7	9
Dolgellau Primary	202	140	7
TOTAL	349	260	102

Pupil numbers at Ysgol Y Gader have increased by 63 (19%), it must be remembered that a large number of these are from out of catchment and that this trend could change at any point. The number of secondary age pupils that live in Y Gader catchment and attend the school is 244, whereas 402 attend the school. This influx could be for a variety of reasons and must be remembered when planning for secondary places.

The Council is committed to ensuring that delivery solutions will offer more resistance to any fluctuations in pupil numbers within the area. Reducing the number of surplus places and ensuring robust schools regarding size, would provide opportunities to develop inclusive and community-focused elements. Such a course of action is crucial if equal opportunities are to be promoted across the County and the impact of poverty in children and young people's lives is to be reduced.

The reduction in pupil numbers over the past years has created a significant number of primary surplus places in the Gader catchment area schools – a total of 41% (or 248 in number). There are also a number of secondary surplus places, 18% (86 places) which means the number of surplus places across the catchment is 31% (334 school places).

Three year pupil number projections are provided by the school headteachers (2013-2016). As any change in the area is proposed for September 2017, the projections are also required for this year; therefore five year projections were completed. To calculate these, the head teacher projections for 2016 are used and a 3 year average for the nursery number.

Currently 39% of the pupils attending Ysgol Y Gader come from outside the catchment area. Based on actual figures of primary school pupils from the Gader primary schools, there would be 36 pupils in year 7. Factoring in a proportion of out of catchment pupils (20%), we can estimate there could be approximately 43 in year 7. This would result in 284 pupils in 2017.

There is an overall reduction in pupil numbers in the area by September 2017:

School	2013	2017	2013-2017
Brithdir	46	45	-1
Friog	28	26	-2
Clogau	25	27	+2
Ganllwyd	20	11	-9
Llanelltyd	41	36	-5
Machreth	16	9	-7
Dinas Mawddwy	211	29	+8
Ieuan Gwynedd	18	13	-5
Cynradd Dolgellau	147	135	-12
Y Gader	402	284	-118
Total	764	608	-149

These projections cause concern regarding the viability of some schools as they will become extremely vulnerable. Ganllwyd, Machreth and Ieuan Gwynedd schools are all predicted to fall below 15 pupils (Machreth as low as 8 pupils). This will mean that the minimum staffing protection scheme will only fund a headteacher and senior classroom assistant (rather than a headteacher and a teacher). This will put pressure on the headteachers and cause significant challenges for them to try and maintain standards and provide quality experiences and opportunities for pupils.

Management and Leadership

Our expectation is that headteachers will have a fair opportunity to provide professional leadership and management for their schools.

Our aim is for head teachers to be able to lead and manage their schools in a professional manner. Also, we expect school governing bodies to lead schools effectively within their budgets for the benefit of the pupils. We expect schools to have the best staff for providing education of the highest quality.

All the schools employ head teachers, teachers and auxiliary staff, classroom assistants, admin, cleaning and catering staff. At present, the head teachers at the Gader schools teach for the following amount of time:

School	Comments	Teaching Time
Brithdir	Headteacher in Charge 0.5	10%
Clogau	Permanent Full Time Headteacher	80%
Cynradd Dolgellau	Permanent Full Time Headteacher	70%
Dinas Mawddwy	Headteacher of Ysgolion Dinas Mawddwy, Dyffryn Dulas and Pennal	20%
Friog	Temporary Headteacher in Charge	85%
Ganllwyd	Permanent Full Time Headteacher	80%
Ieuan Gwynedd	Headteacher in Charge 0.5	30%
Llanelltyd	Permanent Full Time Headteacher	80%
Machreth	Headteacher in Charge	70%
Y Gader	Permanent Full Time Headteacher	0%

At the moment most primary head teachers are expected to teach a class for a large part of their time, which reduces the time available for them to attend professionally to leadership and staffing matters. As the need

for effective leadership and management increases in the schools it is vitally important that any change proposed takes into consideration leadership and management time for head teachers.

Six of the primary headteachers spend over 70% of their time teaching. Two other headteachers only have less teaching time as they are responsible for more than one school. It is a core aim to ensure a reduction in headteacher teaching time, so they can concentrate their efforts on management and leadership.

In such situations, we have to consider ways of strengthening elements of collaboration and to ensure an effective system for the provision of education in the future. Consideration is given to the best methods of ensuring co-ordinated management and careful use of staff skills in shouldering cross-sector responsibilities for specific curricular fields as a way of raising standards and reducing the use made of staff working outside their main area of expertise.

Research has shown that the specific needs of small schools can impact negatively on the ability of head teachers to provide effective leadership and to manage school affairs. An increased teaching load can also affect their capacity to offer staff training, career development opportunities, and complete activities such as curriculum planning.

Condition and Suitability of Buildings

The Council aims to provide quality primary education buildings within the County through structured planning, providing headteachers and teachers with appropriate rooms and access to playing fields and an appropriate hall for children. Buildings will also need to comply with Foundation Phase and curriculum requirements.

The ESTYN report *“Evaluation of the performance of schools before and after moving into new buildings or renovated property”* (2007) confirms the above opinion. The report notes that schools which have seen their buildings being renovated have noticed an improvement in pupils’ achievement and attainment. It notes that Estyn reports on individual schools show that the quality of the teaching has improved, that staff morale is higher, that attendance has been maintained and that behaviour has improved. In addition to this, buildings which have been improved offer better choice and provision in terms of education within the school and activities held before and after school hours.

Our expectation is that the “learning environment” for the County’s children and teachers – in other words the condition of the school, classroom, staffroom, play provision – meet twenty first century school teaching and learning requirements. There is real concern about the condition and suitability of the County’s primary schools. The buildings require substantial investment to address health and safety matters and to achieve appropriate standards. A number of schools are in poor condition. The cost of upgrading and adapting the County’s school buildings to meet new curriculum requirements and expected standards are substantial.

The condition and suitability of the Gader catchment area school buildings, along with the cost of backlog maintenance required is in the table below:

School	Maintenance Backlog	Council Condition Category	Some Suitability Deficiencies	
Brithdir	£58,000	B	<ul style="list-style-type: none"> Not foundation phase adapted No playing field No class storage No small group room / SENco 	<ul style="list-style-type: none"> No hall No resource area No Head teacher's office
Clogau	£40,000	B	<ul style="list-style-type: none"> No playing field No small group room / SENco 	<ul style="list-style-type: none"> No class storage No hall
Cynradd Dolgellau	£485,000	B	<ul style="list-style-type: none"> Small classrooms that are not flexible 	
Dinas Mawddwy	£104,500	A	-	
Friog	£45,000	B	<ul style="list-style-type: none"> No small group room / SENco No Head teacher's office 	
Ganllwyd	£12,500	A	<ul style="list-style-type: none"> No playing field No class storage No small group room / SENco 	<ul style="list-style-type: none"> No hall No staff room
Ieuan Gwynedd	£15,000	A	<ul style="list-style-type: none"> No resource area 	<ul style="list-style-type: none"> No staff room
Llanelltyd	£64,500	B	<ul style="list-style-type: none"> No playing field No class storage No small group room / SENco 	<ul style="list-style-type: none"> No hall No resource area No staff room
Machreth	£86,500	B	<ul style="list-style-type: none"> Not foundation phase adapted No playing field No class storage No small group room / SENco 	<ul style="list-style-type: none"> No hall No resource area No Head teacher's office
Gader	£522,000	B	-	
Total	£1,433,000		3A's and 7 B's	

Category Key			
A	GOOD (No Deterioration)	B	SATISFACTORY (Minor Deterioration)
C	POOR (Major Deterioration)	D	BAD (Life Expired)

Transport and Travelling Times

Gwynedd Council's Strategy for primary education notes the aims to limit home to school travel to a maximum one way journey of 45 minutes.

Transport is always provided in accordance with the school's transport policy which notes that free transport will be provided for:

- primary school learners who live 2 miles or more from the school in their catchment area, or the nearest school
- secondary school learners who live 3 miles or more from the school in their catchment area, or the nearest school

The Gader catchment area is a rural, geographically vast area which means consideration of transport and travelling times is crucial. In some instances, although distances are short, the condition and nature of roads means that the journey time is longer than expected. Although there are a high number of pupils that travel outside their catchment area to receive their education, no pupil attending their catchment school travels longer than 45 minutes (in line with National guidelines).

The table below notes highlights of the pupil distance and time travelling to school:

School	Furthest distance a pupil travels to the school one way (miles) within school catchment area	Longest time a pupil spends travelling to school one way (minutes) within school catchment area	Number of pupils that travel more than 20 minutes (one way) within school catchment area	Number of pupils that travel more than 30 minutes (one way) within school catchment area
Brithdir	2 miles	5 minutes	0	0
Clogau	2.9 miles	7 minutes	0	0
Cynradd Dolgellau	4.6 miles	12 minutes	0	0
Dinas Mawddwy	5.5 miles	21 minutes	2	0
Friog	2 miles	10 minutes	0	0
Ganllwyd	5.4 miles	21 minutes	4	0
Ieuan Gwynedd	1.5 miles	5 minutes	0	0
Llanelltyd	0.7 miles	2 minutes	0	0
Machreth	2.1 miles	8 minutes	0	0

Transportation in relation to any proposal would be provided in accordance with the County's schools' transport policy. Regarding travelling times, the Council's policy and national guidelines note that no pupil should travel in excess of 45 minutes one way.

Surplus Places

The Council aims to reduce surplus places in the County to 18.5%-21.6% by January 2015.

Research conducted by Gwynedd Schools Service revealed that there has been a reduction of 21% in pupil numbers across the County since 1975. There are currently over 2,000 fewer children in the County's schools (5-10 years of age) than in 1975. In January 2011, 57% of primary schools in Gwynedd operated with a surplus capacity in excess of 25%. The current surplus places in the education system in Gwynedd is 28% - the highest percentage in Wales.

Planning for the future of education in different catchment areas therefore needs to reflect trends in terms of population and primary pupil numbers. Gwynedd Council has set an ambitious target of reducing the number of surplus places to 18.5%-21.6% by January 2015.

The percentage of surplus places in Gwynedd schools in 2012, at 28% was the highest in Wales. The percentage figure represents in excess of 6,400 surplus places across the County. The Council has already taken initial steps to respond to this challenge and any proposed plans in the area will further contribute towards reducing the County's surplus places percentage. Although reviewing schools is challenging, according to Estyn:

"Closing and combining schools can be difficult and lengthy procedures but these are the most effective examples of strategies which can get rid of surplus places and release savings for reinvestment aimed at raising standards"

The number of surplus places in the Gader catchment area schools can be seen in the table below:

School	Full Capacity (N-Yr6)	Number of Surplus Places	% of Surplus Places
Brithdir	38	0	0
Clogau	36	11	31%
Cynradd Dolgellau	213	66	31%
Dinas Mawddwy	69	48	70%
Friog	58	30	52%
Ganllwyd	47	27	57%
Ieuan Gwynedd	45	27	60%
Llanelltyd	50	9	18%
Machreth	46	30	65%
Primary Total / Average	602	248	41%
Y Gader	488	86	18%
Total	1,090	334	31%

If the Council did nothing in the Gader catchment area, due to declining pupil numbers, surplus places would increase significantly by September 2017:

School	2013 Capacity	2013 Number of Surplus Places	2013 % of Surplus Places	2017 Number of Surplus Places	2017 % of Surplus Places
Brithdir	38	0	0	0	0
Clogau	36	11	31%	9	25%
Dolgellau Primary	213	66	31%	78	37%
Dinas Mawddwy	69	48	70%	40	58%
Friog	58	30	52%	33	57%
Ganllwyd	47	27	57%	36	77%
Ieuan Gwynedd	45	27	60%	32	71%
Llanelltyd	50	9	18%	14	28%
Machreth	46	30	65%	37	80%
Primary Total	602	248	41%	279	46%
Y Gader	488	86	18%	204	42%
Total	1,090	334	31%	483	44%

Financial Resources

Our expectations are that Gwynedd make the best possible use of financial resources available for primary education in the County. Ensure greater fairness with regards to the use of resources across the County by reducing the range of cost per pupil.

Given the extremely challenging financial climate at present, it is critical that every effort is made to utilise resources as effectively as possible within the education and training system for the benefit of children and young people. This includes all resources – human, technical, construction or financial. A substantial proportion of the education budget is currently spent on maintaining a very expensive infrastructure. In addition, there is substantial expenditure on schools where there is a large percentage of empty places. Action will need to be taken to rationalise the number of schools throughout the County, as well as identify opportunities to ensure overall improved effectiveness.

A total of £1,955,632 was allocated to the Gader catchment primary schools for 2013/14. This corresponds to £7,054 per pupil on average. There is a range of cost per pupil between Ysgol Ieuan Gwynedd at £10,616 to Ysgol Cynradd Dolgellau at £4,003. This is a range in per pupil spend within the same catchment of £6,613. All the primary schools in the catchment have a cost per pupil which is higher than the county average of £3,910. In fact, four of the schools (Dinas Mawddwy, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd and Machreth) have a cost per pupil which is over double the County average.

The Gader also has a cost per pupil which is above the County average of £4,632, as it spends £5,131.

School	SHARE OF BUDGET		Minimum Staffing Protection*
	Total Budget	Cost Per Pupil	
Brithdir	£170,666	£4,142	£0
Clogau	£189,710	£6,143	£19,799
Cynradd Dolgellau	£560,111	£4,003	£0
Dinas Mawddwy	£192,778	£9,756	£42,423
Friog	£169,167	£5,882	£22,740
Ganllwyd	£174,786	£9,541	£46,079
Ieuan Gwynedd	£185,144	£10,616	£45,201
Llanelltyd	£186,321	£4,536	£0
Machreth	£126,949	£8,865	£23,687
Gader Average / Total	£1,955,632	£7,054	£199,929
County Average		£3,910	

School	SHARE OF BUDGET		Minimum Staffing Protection*
	Total Budget	Cost Per Pupil	
Y Gader	£1,949,804	£5,131	£0
County Average		£4,632	

Source: Report Section 52 Gwynedd 2013/14

Clogau, Dinas Mawddwy, Friog, Ganllwyd, Ieuan Gwynedd and Machreth schools all receive additional sums to the usual allocation through the minimum staffing protection policy. This policy guarantees at least a head teacher and teacher in every school with more than 15 pupils, and a head teacher and senior assistant in schools with fewer than 15 pupils. The total of this additional sum in the Gader catchment area is £199,929.

The majority of primary schools in the catchment have a substantial number of surplus places (as defined by the Welsh Government). A recent Estyn report (*How do surplus places affect the resources available for*

expenditure on improving outcomes for pupils? - May 2012) states that there is a cost per available place. The report notes that the cost of one surplus place in a primary school is £262 and the cost of one surplus place in a secondary school is £510.

The cost of the surplus places present in the Gader catchment area, based on Estyn's data is as follows:

School	Potential Cost of Surplus Places per School		
	Capacity	Surplus Places	Total Cost - Primary x £262, Secondary x £510
Brithdir	38	0	0
Clogau	36	11	£2,882
Cynradd Dolgellau	213	66	£17,292
Dinas Mawddwy	69	48	£12,576
Friog	58	30	£7,860
Ganllwyd	47	27	£7,074
Ieuan Gwynedd	45	27	£7,074
Llanelltyd	50	9	£2,358
Machreth	46	30	£7,860
Primary Total	602	248	£64,976
Y Gader	488	86	£43,860
Catchment area Total	1,090	334	£108,836

The Welsh Language

Our expectation is that the County's Primary Schools support and improve the use of Welsh as an educational and social language among children.

In developing any school organisation proposals, full consideration must be given to the possible impact on the Welsh language. Maintaining and improving the use of the Welsh language as the educational and social language among the children is always a key consideration when forming proposals and assessing options. Gwynedd Council employs an independent consultant to complete the language assessment which aids in deciding the favoured option.

The current figures regarding the language background of the Gader catchment area pupils is in the table below:

School	Speak Welsh fluently at home	Do not speak Welsh at home but are fluent	Speak Welsh at home but not fluent	Do not speak Welsh at home and are not fluent	Do not speak Welsh at all	Total
Brithdir	29	14	0	1	2	46
Clogau	4	11	0	6	4	25
Cynradd Dolgellau*	30	3	21	24	19	97
Dinas Mawddwy	12	4	4	1	0	21
Friog	0	17	0	7	3	28
Ganllwyd	11	4	3	0	2	20
Ieuan Gwynedd	11	6	0	1	0	18
Llanelltyd	17	13	1	9	1	41
Machreth	14	2	0	0	0	16
Y Gader*	164	65	26	116	7	378
	Fluent Welsh - 230		Some Welsh - 142		No Welsh - 7	

The Council employed an independent consultant to complete a language impact assessment on all 8 of the possible long listed options in order to compare the impact they would have on the Welsh Language in the area. A copy of the language assessment report is included as a background document for your information.

The Community

Our expectation is that the County's Primary Schools serve as a focal point for community based activities, enriching pupils' experiences and opportunities.

In developing school organisation proposals, full consideration must be given to the possible community impact. All short listed options will be assessed by the completion of a community impact assessment and the outcome of this report will aid in deciding the favoured option.

Most schools have interactions with the local community, with the community using the school buildings to host events.

School	Use by the Community		Additional use by the School			
	Weekly	Occasional	Daily	Weekly	Fortnightly	Occasional
Clogau		Meetings	Breakfast Club	Urdd, Clogau Children's Club		Fair, Open Evenings
Brithdir				Urdd, Campau'r Ddraig		
Dinas Mawddwy		Young Farmers, Urdd, Exhibitions/ Presentations		Campau'r Ddraig		
Ganllwyd		Summer/ Winter Fair				
Llanelltyd				Drama Club	Urdd	School Fair, Parents Meetings
Ieuan Gwynedd		Ti a Fi		Urdd, Campau'r Ddraig		
Friog			Breakfast Club, After School Club			
Machreth		Summer/ Winter Fair, Thanksgiving, Christmas Concert		Urdd, Campau'r Ddraig, Sports Clubs, Reading Club		Summer/ Christmas Fair, Sports Day, Cyfarfod Bach
Cynradd Dolgellau						
Y Gader	Gymnastics, Dance, Zumba, Karate Clubs	Friends of the school, Nursery School, Young Farmers, Urdd		Football Club		Concerts

The Council undertook a community impact assessment on all 8 of the possible long listed options in order to compare the impact they would have on the communities affected. The full community assessment report is included as a background document for your information.

Adran Addysg Esgobaeth Bangor
Canolfan yr Esgobaeth
Clôs y Gadeirlan
Bangor
Gwynedd
LL57 1RL

Diocese of Bangor Education Department
Diocesan Centre
Cathedral Close
Bangor
Gwynedd
LL57 1RL

Mr. Dewi Lake
School Organisation Team Leader (South Merioneth Schools)
Council Offices
Castle Street
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

22 July 2014

Dear Dewi,

Reorganisation of the Gader Catchment Area – Pre-consultation with the Diocese of Bangor

On behalf of the Diocese, can I thank you for all of the documentation relating to the pre-consultation in the Ysgol y Gader catchment area.

Thank you also for coming with the Cabinet Member for Education, the Director of Education, and your other officers to the meeting with the Bishop of Bangor, Mrs. Rosalind Williams (DDE, St. Asaph Diocese) and myself at Tŷ'r Esgob, Bangor, on 23.6.2014.

The Diocese of Bangor thanks Cyngor Gwynedd for the invitation to be an early contributor to its countywide review of school reorganisation, which will be happening in Autumn 2014.

In response to the pre-consultation, the Diocese would like to make the following points:

- 1 The Diocese of Bangor is proud of its role and provision in the Gader Catchment Area (Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol Machreth, Llanfachreth. The Diocese believes that there is evidence to continue church school provision in the Gader Catchment Area which is as clear as any evidence against it. The Diocese also appreciates that this is a time of change in the educational provision of our country.
- 2 The Diocese will accede to the proposal as outlined in the pre-consultation document, ONLY on the grounds that there is a proposal to enhance the Church school provision in the adjoining Berwyn catchment area in Bala (which is in the Diocese of St. Asaph).
- 3 The Diocese of Bangor asks Cyngor Gwynedd to arrange the timetable for the consultations in the Gader and Berwyn Catchment areas in such a way that the Diocese is not expected to forego its Church school provision in the Gader catchment area before the make-up of the enhanced church school provision in the Berwyn Catchment Area is known.

Adran Addysg Esgobaeth Bangor

Canolfan yr Esgobaeth
Clôs y Gadeirlan
Bangor
Gwynedd
LL57 1RL

Diocese of Bangor Education Department

Diocesan Centre
Cathedral Close
Bangor
Gwynedd
LL57 1RL

- 4 If it becomes clear that there will not be an enhancement of Church school provision in the Berwyn Catchment Area, then the Diocese of Bangor reserves the right to challenge and respond in a negative manner to any Statutory Consultation in the Gader catchment area, which proposes the abolition of Church school provision in this catchment area.

With my prayers and best wishes

Canon Robert Townsend

Y Parchedig Ganon - The Reverend Canon Robert Townsend

Cyfarwyddwr Addysg a Swyddog Cyfathrebu - Director of Education and Communications' Officer

Gartref - Home 01286 650262

Swyddfa - Office 01248 354999

Ffôn Lôn - Mobile 07827 297668

robert@townsend.es

Jones-Parry Gwenan (ADDYSG)

From: Williams, Rosalind <rosalindwilliams@churchinwales.org.uk>
Sent: 25 July 2014 12:41
To: Robert Townsend; Lake Dewi Meurig (ADDYSG); Jones-Parry Gwenan (ADDYSG); Huws Guto Rhys (ADDYSG)
Cc: John, Andy
Subject: RE: Cyn-Ymgynhoriad y Gader

Dear Colleague

In reference to the letter of Robert received by email yesterday. I write in support of the contents therein.

I can confirm that the Diocese of St Asaph concurs with the position taken by the Diocese of Bangor and that we will work in a spirit of partnership to safeguard and develop church school provision in the County of Gwynedd.

I am heartened and engaged by the spirit of co-operation and partnership that has existed between the Local Authority and both Dioceses during our discussions and negotiations and look forward to developing future proposals that support and enhance this.

With all good wishes

Rosalind

Rosalind Williams BA (Hons)
Director of Education and Lifelong Learning ~ Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes
Diocesan Office ~ Swyddfa'r Esgobaeth
High Street ~ Stryd Fawr
St Asaph ~ Llanelwy
LL17 ORD

CYNGOR GWYNEDD CABINET FORWARD WORK PROGRAMME 2014/15 + 2015/16

Discussion in Cabinet	Items to be discussed	Cabinet Member
Quarter 2 2014/15 1 July – 30 Sept.		
1 July	Redundancy Compensation Scheme Assistance towards Pensioners' Council Tax 2014/15 Corporate Parent Panel Report Cyngor Gwynedd Forward Work Programme	Peredur Jenkins Peredur Jenkins Paul Thomas Dyfed Edwards
15 July	Regional Child Safeguarding Board Revenue Budget 2014/15 – 1st Quarter Review 2014/15 – 2016/17 Capital Programme – 1st Quarter Review	R H Wyn Williams Peredur Jenkins Peredur Jenkins
16 September	The future of education provision in Y Gader Catchment Area Gwynedd Council Performance Report 2013/14 Extra care Housing Development at Hafod y Gest Porthmadog Financial Strategy 2014/15 - 2016/17 The Future of Special Educational Needs provision in Meirionnydd and Dwyfor Cyngor Gwynedd Forward Work Programme	Gareth Thomas Dyfed Edwards R H Wyn Williams Peredur Jenkins Gareth Thomas Dyfed Edwards
Items to be discussed in Quarter 2 but no date set as yet		
Quarter 3 2014/15 1 October – 31 December		

7 October	Strategic Review of Special Educational Needs and Inclusion – The Vision and Implementation Priorities Revision of Delegated Powers	Gareth Thomas Ioan Ceredig Thomas
4 November	Highways Strategic Review Keeping the Benefit Local North Wales Fire and Rescue Authority Risk Reduction Plan	Gareth Roberts John Wynn Jones John Wyn Williams
25 November	Financial Strategy Capital Programme 2014/15 - 2016/17 - 2nd Quarter Review Revenue Budget 2014/15 - 2nd Quarter Review Council Tax – Tax Base 2015/16 The Future of Special Educational Needs provision in Meirionnydd and Dwyfor	Peredur Jenkins Peredur Jenkins Peredur Jenkins Peredur Jenkins Gareth Thomas
16 December	Cyngor Gwynedd Forward Work Programme Draft Deposit Scheme	Dyfed Edwards John Wyn Williams
Items to be discussed in Quarter 3 but no date set as yet	Business model for the future for Gwynedd Consultancy Service	Gareth Roberts
Quarter 4 2014/15 1 January – 31 March		
13 January	The future of education provision in Y Gader Catchment Area	Gareth Thomas
3 February		
17 February	Revenue Budget 2014/15 – 3rd Quarter Review Capital Programme 2014/15 – 2016/17 – 3rd Quarter Review Financial Strategy	Peredur Jenkins Peredur Jenkins Peredur Jenkins
17 March	Cyngor Gwynedd Forward Work Programme	Dyfed Edwards

Items to be discussed in Quarter 4 but no date set as yet	Carbon Management Scheme	Gareth Roberts
Quarter 1 2015/16 1 April – 30 June		
14 April		
5 May	The future of education provision in Y Gader Catchment Area	Gareth Thomas
June	Cyngor Gwynedd Forward Work Programme	
Items to be discussed in Quarter 4 but no date set as yet	Gwynedd Taxis Policy Licensing Policy	John Wyn Williams John Wyn Williams